

Verspreidingsatlas van de Belgische Miridae (Insecta: Heteroptera)

Berend Aukema, Frédéric Chérot,
Gaby Viskens & Jos Bruers

De reeks “Fauna van België” wordt uitgegeven door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Ze staat open voor omvangrijke, originele bijdragen in verband met de identificatie, verspreiding en faunistiek van de Belgische fauna en dit voor een breder publiek. Manuscripten kunnen worden ingediend in het Nederlands, Frans, Duits of Engels bij:

Thierry Backeljau
Operationele Directie “Taxonomie en Fylogenie”
Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
Vautierstraat 29
1000 Brussel
E-mail: Thierry.Backeljau@naturalsciences.be

Copyright met inbegrip van de illustraties is eigendom van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Gegevens en afbeeldingen uit deze uitgave mogen gereproduceerd worden, via een ander medium verspreid worden of digitaal opgeslagen worden mits bronvermelding.

Gepubliceerd op 27 juni 2014.

Desktop editing: Kristiaan Hoedemakers

Wettelijk depot / Dépôt légal: D/2014/0339/1
ISBN: 9789073242326

foto op omslag: *Deraeocoris (Deraeocoris) trifasciatus* (Linnaeus, 1767).

Verspreidingsatlas van de Belgische Miridae (Insecta: Heteroptera)

BEREND AUKEMA, FRÉDÉRIC CHÉROT,
GABY VISKENS & JOS BRUERS

met medewerking van:

Jean-Yves Baugnée, Robert Bosmans, Luc de Bruyn,
Michel Dethier & Roeland Libeer

BEREND AUKEMA
Naturalis Biodiversity Center
Afdeling Terrestrische Zoölogie
Darwinweg 2
2333 CR Leiden
Nederland
berend.aukema@naturalis.nl

FRÉDÉRIC CHÉROT
Attaché à la Direction de la Nature et de l'Eau
Département de l'Etude du Milieu naturel et agricole
DGO Agriculture
Ressources naturelles et Environnement
Service Public de Wallonie
Av. Maréchal Juin 23
5030 Gembloux
Frederic.Cherot@spw.wallonie.be

GABY VISKENS
Jan van Heelulaan 31
2050 Antwerpen
g.viskens@skynet.be

JOS BRUERS
Jan van Heelulaan 31
2050 Antwerpen
g.viskens@skynet.be

Deraeocoris trifasciatus (Linnaeus, 1767), ♀

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	6
Verspreidingsgegevens	9
Soortbesprekingen	16
Atlas van de Belgische Miridae	17
Dankwoord	261
Literatuur	261
 Register van wetenschappelijke namen	 269
Heteroptera	269
Planten	272
 Bijlage 1: Soortenlijst	 280
Bijlage 2: Aantal UTM-uurhokken en aantal waarnemingen per soort	285
Bijlage 3: Checklist per provincie	291
Bijlage 4: Waarnemers	297
Bijlage 5: Soorten uit het aangrenzend gebied die niet in België zijn waargenomen	305
Bijlage 6: Verantwoording illustraties	308

Voorwoord

Deze verspreidingsatlas van de Miridae van België is een indrukwekkend werk. Het is de vrucht van jaren lange studie die resulteerde in een gedetailleerd en rijk geïllustreerd naslagwerk. Er is informatie over niet minder dan 231 soorten, met voor elke soort een kaartje met de waarnemingen tot 1980 en de waarnemingen van 1980 tot en met 2011, de gekende verspreiding in Europa en de fenologie van mannetjes en vrouwtjes. Telkens wordt ook aangegeven met welk identificatiewerk de soort op naam werd gebracht en wordt er verwezen naar relevante literatuur over iedere soort. Erg waardevol is de informatie over het habitat en de ecologie van elke soort waardoor dit werk een aanbevolen naslagwerk is voor iedereen die iets over Miridae in België wil weten. Onze dank aan de vier auteurs en hun medewerkers om een atlas van dergelijke kwaliteit te maken.

Puriteinen zullen wellicht opmerken: opgelet, er worden kaarten gegeven met de uurhokken (UTM 5 op 5 km) waar ooit de soort is waargenomen en dit kan je niet als een verspreidingsatlas beschouwen. Deze atlas geeft echter door zijn goede invulling van de uurhokken een zeer goede indicatie hoe de verspreiding van de soorten er wellicht uitziet of er vroeger uitzag. De auteurs hebben nu een basis gelegd voor toekomstig verspreidingsonderzoek dat kadert in het onderzoek van de globale opwarming. In de kaarten zijn er nu zeker al enkele statistische indicaties te vinden over veranderingen die de laatste twintig jaar hebben plaats gevonden.

Een dergelijke grootschalige studie is alleen maar mogelijk wanneer de nomenclatuur van de soorten tot een zekere stabiliteit is gekomen. Daarom is de inbreng van de eerste auteur Berend Aukema zo belangrijk. Zijn lange ervaring met de Nederlandse en de Europese fauna maakt dat in het voorliggende werk de Belgische fauna door dezelfde bril is bekeken waardoor we de meest correcte informatie krijgen over een vrij uitgestrekt gebied. Het Belgisch grondgebied is misschien klein, maar er is van alles aan de hand. In het Westen van België ligt de bottleneck van soorten met een Atlantische verspreiding. In het Oosten en het Zuiden van het land hebben we vooral te maken met soorten die een Centraal-Europese verspreiding hebben en aangepast zijn aan een continentaal klimaat. Hier en daar hebben we nog enclaves met een submediterrane soorten (bijvoorbeeld Torgny) en als kers op de taart hebben we de boreaal-montane soorten die in de Hoge Venen voorkomen. Een ideaal terrein dus om soorten te zien verschuiven in tijd en ruimte.

Alle auteurs zijn reeds lang passioneel bezig met wantsen. Toch nog een speciaal woordje voor Gaby Viskens en Jos Bruers, die reeds tientallen jaren regelmatig de collecties van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen bezoeken, bestuderen en inventariseren. Hun wetenschappelijke benadering is lovenswaardig want steeds stelden ze de identificaties in vraag, gaven suggesties en droegen bij tot talrijke publicaties. Ze waren ook bezorgd om een correcte referentiecollectie en een databank te maken en goed te bewaren om ze door te geven aan het nageslacht. Een voorbeeld van toewijding en enthousiasme!

We feliciteren nog eens alle auteurs met dit prachtige werk en hopen van harte dat het andere onderzoekers zal stimuleren om hun waarnemingen te publiceren in een “opus magnum”.

Dr. Patrick Grootaert

Hoofd Entomologie in de Operationele Directie Taxonomie en Fylogenie van het Koninklijk
Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel

Voorzitter van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie

Voorzitter van het Nationaal Knooppunt van het Verdrag van de Biologische Diversiteit

Inleiding

De studie van de Belgische Miridae staat nog in de kinderschoenen en er is in ons land dan ook relatief weinig bekend over deze groep van insecten. Dit geldt zeker voor de verspreiding van de soorten en eventuele veranderingen daarin in de loop van de tijd, bijvoorbeeld als gevolg van menselijk handelen. Onze buurlanden staan er wat dat betreft wat beter voor. Ehanno (1983-1987) en Aukema (1989) publiceerden meer dan twintig jaar geleden al respectievelijk een atlas van de Miridae van Frankrijk en een overzicht van de Nederlandse wantsen met veel verspreidingskaarten en met inbegrip van de Miridae. Meer recent verscheen er een verspreidingsatlas van de terrestrisch levende wantsen van het Groothertogdom Luxemburg (Reichling, 2001) en de eerste twee delen van een vijfdelige serie verspreidingsatlassen van de Nederlandse wantsen (Aukema *et al.*, 2002; Aukema & Hermes, 2006).

Betrouwbare en representatieve verspreidingsgegevens zijn een eerste vereiste om veranderingen in de fauna te kunnen analyseren en evalueren. Deze atlas en het onderliggende gegevensbestand vormen daartoe een eerste aanzet door zoveel mogelijk gegevens uit de literatuur en van collecties te controleren en vast te leggen.

Analoog aan de serie Nederlandse verspreidingsatlassen worden de verspreidingsgegevens gepresenteerd over twee periodes: de periode tot 1980 en de periode vanaf 1980. Een rechtstreekse vergelijking tussen de twee periodes is niet mogelijk, omdat van de periode voor 1980 aanzienlijk minder waarnemingen voorhanden zijn. Ook een trendanalyse met betrekking tot voor- of achteruitgang van soorten in de tijd is op basis van de verzamelde gegevens niet mogelijk.

De atlas behandelt alle 231 soorten die in België zijn waargenomen (bijlage 1). De meest recente naamlijst van de Belgische wantsen (Bagnée *et al.*, 2003) telde 220 soorten. Sinds die publicatie werden de volgende elf soorten aan de lijst toegevoegd: *Tuponia hippophaes* (Bagnée & Chérot, 2004), *Deraeocoris scutellaris*, *Dicyphus stachydis*, *Halticus major*, *Monosynamma sabulicola*, *Oncotylus viridiflavus* en *Psallus pseudoplatani* (Bagnée, 2005), *Macrolophus rubi*, *Psallus montanus* en *Tupiocoris rhododendri* (Aukema *et al.*, 2007), *Phytocoris nowickyi* (Aukema *et al.*, 2009a) en *Tropidosteptes pacificus* (Aukema, 2010).

Korte geschiedenis van de studie van Miridae van België

In de 19de eeuw en het grootste deel van de 20ste eeuw hield slechts een klein aantal Belgische en buitenlandse entomologen zich bezig met de Belgische miriden. Bovendien betrof het dan meestal slechts het vermelden van één of enkele soorten op lokale of nationale soortenlijsten van insecten in het algemeen. Monografieën en publicaties over morfologie, taxonomie, ecologie of ethologie van de Belgische Miridae zijn er uit deze periode dan ook niet. Vermeldenswaardig is het, dat vrijwel alle entomologen die aan Belgische miriden werkten, dat op persoonlijke titel deden, als amateur en niet beroepsmatig. De enige uitzondering vormde Guy Schmitz (1917-2006), die zich overigens nauwelijks bezig hield met de Belgische fauna en niets over onze miriden publiceerde.

We kunnen dus niet echt spreken van de geschiedenis van de “miridologie” in België, of zelfs van de geschiedenis van de Belgische heteropterologie, die duidelijk verschilt van die van de Belgische entomologie in het algemeen.

De negentiende eeuw

De eerste vermeldingen van Belgische miriden zijn waarschijnlijk te vinden in Robert (1831), die twee taxa citeerde, die mogelijk tot de Miridae behoorden: *Miris* Fabricius en *Capsus* Fabricius. Welke soorten het betrof, valt echter niet te achterhalen. Pas vijftig jaar later werd er opnieuw over Belgische miriden gepubliceerd. In een reeks notities werden nieuwe of interessante soorten voor onze fauna gepubliceerd en het verschijnen van de eerste twee naamlijsten van de Belgische wantsen markeerde het einde van de 19de eeuw.

Pierret (1876) vermeldde in de notulen van de jaarlijkse uitstap van de Entomologische Vereniging van België in de omgeving van Namen de vangst van vijf soorten. Vervolgens publiceerden tussen 1877 en 1899 verschillende auteurs een kleine zestig soorten, waarvan vele nieuw waren voor het land. Jacobs (1877) nam *Cyllecoris histrionius* als enige miride op in een verslag van de excursie van de Entomologische Vereniging van België in Kalmthout op 24 juni 1877.

L.F. Lethierry (figuur 1) publiceerde op zijn beurt een reeks lijsten van in België verzamelde wantsen, die hij presenteerde op de vergaderingen van de Entomologische Vereniging van België (Lethierry, 1879, 1880a, 1880b, 1882a, 1882b, 1882c en 1884). Samen met Pierret publiceerde hij een eerste aanzet voor een naamlijst van de Belgische wantsen (Lethierry & Pierret, 1879) en enkele jaren later een nieuwe versie (Lethierry, 1892). Deze werd overigens voorafgegaan door de lijst van Coubeaux (1891) met aanvullingen en correcties in Coubeaux (1892).

De Bormans (1883) vermeldde verschillende entomologische vangsten in de omgeving van Brussel, waaronder die van *Pantilius tunicatus*.

Fokker (1886, 1891) publiceerde een aantal waarnemingen en een lijst van materiaal verzameld langs de Semois.

Coucke (1893) meldde de vondst van *Orthops campestris* in een excursieverslag van de Entomologische Vereniging van België en De Jonck (1898) vermeldde *Bothynotus pilosus* en *Orthotylus marginalis* in een mededeling aan dezelfde vereniging.

Figuur 1. L.F. Lethierry (1830-1894)

De eerste helft van de twintigste eeuw

Tegen de verwachting in leidde de publicatie van een aantal catalogi van de Belgische Hemiptera, inclusief de Miridae, niet tot een opleving van de belangstelling voor deze groep van insecten. Evenals in de tweede helft van de negentiende eeuw, bleven publicaties over Belgische miriden hoofdzakelijk beperkt tot korte vermeldingen in lijsten van lokale fauna's. Uitzondering vormden de publicaties van H. Schouteden en A. Lameere.

Schouteden (1899, 1900, 1901a, 1901b, 1907) vermeldde ongeveer veertig soorten Miridae, voornamelijk uit de omgeving van Brussel (Schouteden, 1899, 1900) en Francorchamps (Schouteden, 1901b).

Lameere (1895b, 1900, 1907) publiceerde een handboek van de Belgische Fauna.

Tussen 1920 en 1949 vermeldden verschillende auteurs een veertigtal soorten, waarvan een aantal nieuw waren voor de Belgische fauna. Dubois (1920) meldde het voorkomen van *Deraeocoris trifasciatus* en *D. punctulatus* in de omgeving van Brussel en Müller (1923) publiceerde een lijst van vangsten in de omgeving van Visé, waaronder de miriden *D. trifasciatus* en *Pantilius tunicatus*. Goetghebuer (1928) vermeldde, in zijn artikel over de insecten van de schorren van Het Zwin onder andere *Chlamydatus pullus*.

In de dan volgende periode verschijnen een aantal publicaties van leden van de Kring van Luikse Entomologen. Het zijn lijsten van interessante vondsten en waarnemingen in de omgeving van Brussel en Luik en langs de kust: Guillaume, Maréchal & Vreurick (1929), Guillaume & Vreurick (1930, 1933), Maréchal (1930a, 1930b, 1930c, 1931, 1939, 1945, 1949), Maréchal & Darimont (1936), Maréchal, De Walsche & Vreurick (1930), Vreurick (1931, 1932, 1933, 1936).

De tweede helft van de twintigste eeuw

Op grond van het aantal publicaties in de eerste 25 jaar van deze periode werden de Belgische wantsen nauwelijks meer bestudeerd. Wat betreft de Miridae verscheen er alleen een publicatie van Kiriakoff (1962) over de wantsen van de collectie Goetghebuer.

Tijdens deze periode verschenen echter wel een aantal belangrijke determinatiewerken voor miriden in het buitenland (Stichel, 1956-1958; Southwood & Leston, 1959; Wagner, 1952, 1961, 1974a, 1974b, 1975; Wagner & Weber, 1964, 1978), waardoor het voor entomologen eenvoudiger werd om de miridenfauna van Europa en het Middellandse Zeegebied te bestuderen.

Tussen 1975 en 1995 verscheen vervolgens een serie publicaties van R. Bosmans en enkele coauteurs over de verspreiding van de Belgische wantsen, die een belangrijke stimulans betekende voor de verdere studie van de Belgische wantsen.

Opmerkelijk genoeg kwamen de miriden, wat betreft het aantal soorten verreweg de belangrijkste wantsenfamilie, in deze serie nauwelijks aan bod. Bosmans & Chérot (1995) behandelden alleen de kleine subfamilies Bryocorinae en Deraeocorinae.

Het begin van de eenentwintigste eeuw

In het nieuwe millennium kreeg de studie van de Belgische miriden nieuwe impulsen door twee belangrijke overzichtsartikelen. Bosmans & Aukema (2001) publiceerden de bibliografie van de subfamilies Mirinae, Orthotylinae en Phylinae van België en Aukema *et al.* (2002) gaven aanvullende faunistische gegevens en een nieuwe naamlijst van de Belgische Miridae, de eerste sinds die van Lethierry in 1892!

Baugnée *et al.* (2003) publiceerde vervolgens een nieuwe naamlijst van alle Belgische wantsen, met drie nog niet eerder vermelde miriden.

In deze periode ontstond ook het plan om de beschikbare verspreidingsgegevens in de vorm van een atlas samen te vatten. Het resultaat ligt voor u!

Verspreidingsgegevens

Deze verspreidingsatlas behandelt de familie Miridae, die in België vertegenwoordigd wordt door 231 soorten van zes subfamilies: Isometopinae, Bryocorinae, Deraeocorinae, Mirinae, Orthotylinae en Phylinae. Een overzicht van het aantal soorten per subfamilie staat in tabel 1.

Tabel 1. In de verspreidingsatlas van de Belgische Miridae behandelde subfamilies en het aantal soorten in België.

Familie	Subfamilie	Aantal Belgische soorten
Miridae	Isometopinae	1
	Bryocorinae	15
	Deraeocorinae	12
	Mirinae	89
	Orthotylinae	36
	Phylinae	78
Totaal aantal soorten		231

Het bestand

Het huidige bestand van de Belgische Miridae omvat 15.050 waarnemingen. Hierbij is een waarneming gedefinieerd als één soort op één dag op één locatie. In totaal zijn er 5.937 waarnemingen van voor 1980 en 9.013 waarnemingen vanaf 1980 beschikbaar.

Naast eigen onderzoek vormden vooral de uitgebreide collecties van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen van België (KBIN) in Brussel en AgroBioTech in Gembloux (de voormalige Faculteit der Landbouwwetenschappen van Gembloux, FSAG) een rijke bron van materiaal. In Brussel was het met name R. Detry en in Gembloux waren het J. Leclercq en R. Mayne, die de collectievorming bevorderden.

Verheugend zijn ook de recente ontwikkelingen in de digitale fotografie en op internet (met name waarnemingen.be), waardoor een hele nieuwe groep waarnemers in belangrijke mate bijdraagt aan onze kennis van de verspreiding van de miriden!

Betrouwbaarheid

Het bestand bevat uitsluitend waarnemingen van specialisten of door hen gedetermineerd materiaal. Literatuurgegevens werden alleen gebruikt na controle van de identificaties van het betreffende materiaal. Daartoe werden alle toegankelijke Belgische collecties (opgenomen in bijlage 4) bekeken. Gevalideerde waarnemingen van de internetsite waarnemingen.be werden ook aan het bestand toegevoegd. De vrouwtjes van *Psallus confusus*, *P. mollis*, *P. perrisi* en *P. wagneri* zijn niet tot op soort gedetermineerd en niet gebruikt voor het verspreidingsoverzicht en de fenogrammen.

Verdeling van waarnemingen over de jaren

De belangstelling voor de Belgische Miridae is lange tijd beperkt geweest (figuur 2). Met uitzondering van de jaren veertig van de vorige eeuw kwam het gemiddeld aantal waarneming per jaar pas boven de 100 vanaf het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw. Sindsdien is er met uitzondering van een dip in de jaren tachtig sprake van een stijgende belangstelling, resulterend in gemiddeld meer dan 400 waarnemingen in het laatste decennium met een opvallende piek in het jaar 2000 (figuur 3). Op de verspreidingskaarten worden de waarnemingen in twee periodes weergegeven: voor 1980 en vanaf 1980. Het aantal waarnemingen bedroeg 5.937 in de periode voor 1980 en 9.013 in de periode vanaf 1980

Figuur 2. Aantal waarnemingen van Miridae per periode van tien jaar. De periode voor 1870 is bij elkaar gevoegd.

Figuur 3. Aantal waarnemingen van Miridae per jaar vanaf 1990.

Verdeling van waarnemingen over België

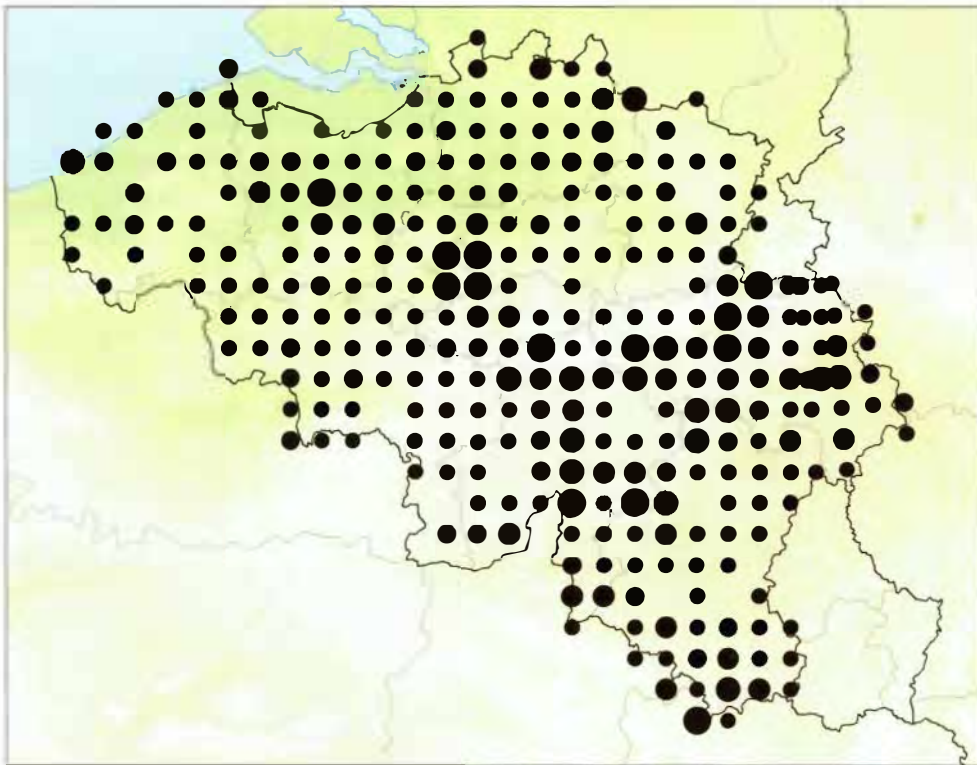
In figuren 4 en 5 worden voor de periode voor 1980 per UTM-uurhok respectievelijk het aantal waarnemingen en het aantal soorten weergegeven. De best onderzochte gebieden in die periode zijn de omgeving van Gent en Brussel en delen van de provincies Liège, Namur en Luxembourg. Figuren 6 en 7 illustreren in de periode vanaf 1980 vooral een verhoogde verzamelactiviteit in de omgeving van Antwerpen. Met name de provincie West-Vlaanderen is in beide periodes duidelijk onderbemonsterd.

Tabel 2 geeft voor de beide periodes de UTM-uurhokken waarin meer dan 40 soorten zijn waargenomen. Deze hokken liggen verspreid door België, voor 1980 in het gewest Brussel (vier), de provincies Oost-Vlaanderen (één), Namur (één) en Brabant wallon (één), en vanaf 1980 in de provincies Antwerpen (vier), Liège (drie), Namur (twee), Oost-Vlaanderen (één) en Brussel (één). Dergelijke “hot spots” ontbreken dus volledig in de provincies West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Limburg, Hainaut en Luxembourg. Zoals te verwachten viel, gaat het hoofdzakelijk om de omgeving van woonplaatsen van actieve verzamelaars en enkele favoriete verzamellocaties.

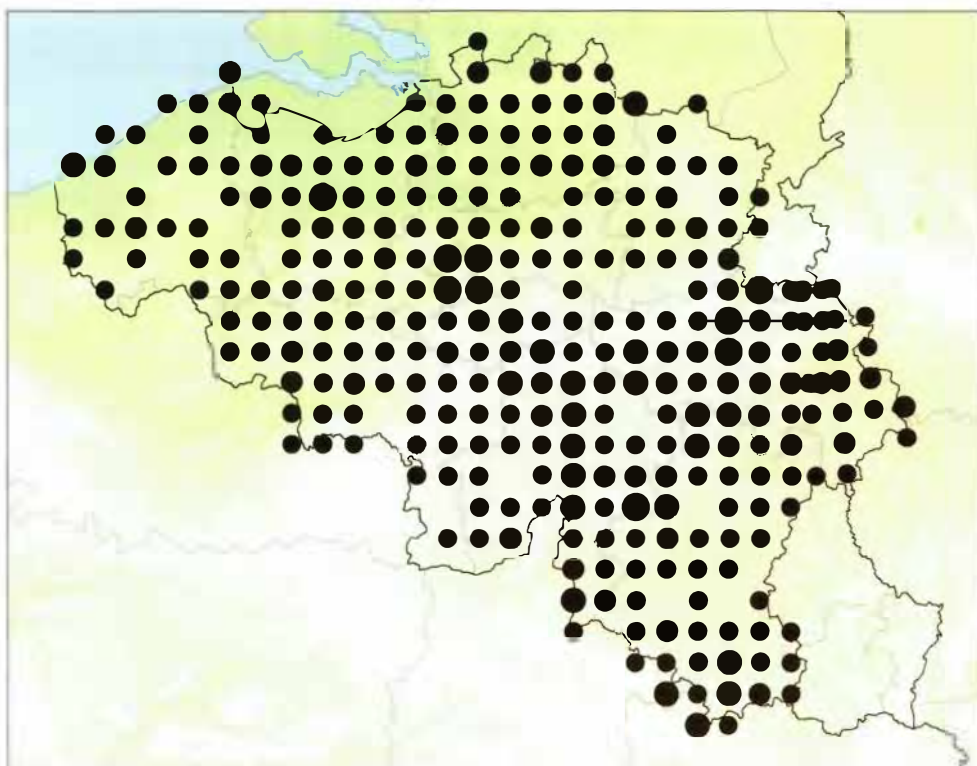
De meeste soorten zijn aangetroffen in Hoog-België: 175 in de provincie Namur, 159 in Liège en Luxembourg. In Laag-België zijn de meeste soorten aangetroffen in de provincies Antwerpen (144) en Oost-Vlaanderen (135). De minste soorten zijn bekend uit de provincies Vlaams-Brabant (90) en Brabant wallon (83).

Tabel 2. Uurhokken (UTM-coördinaten) waar meer dan 40 soorten zijn waargenomen.

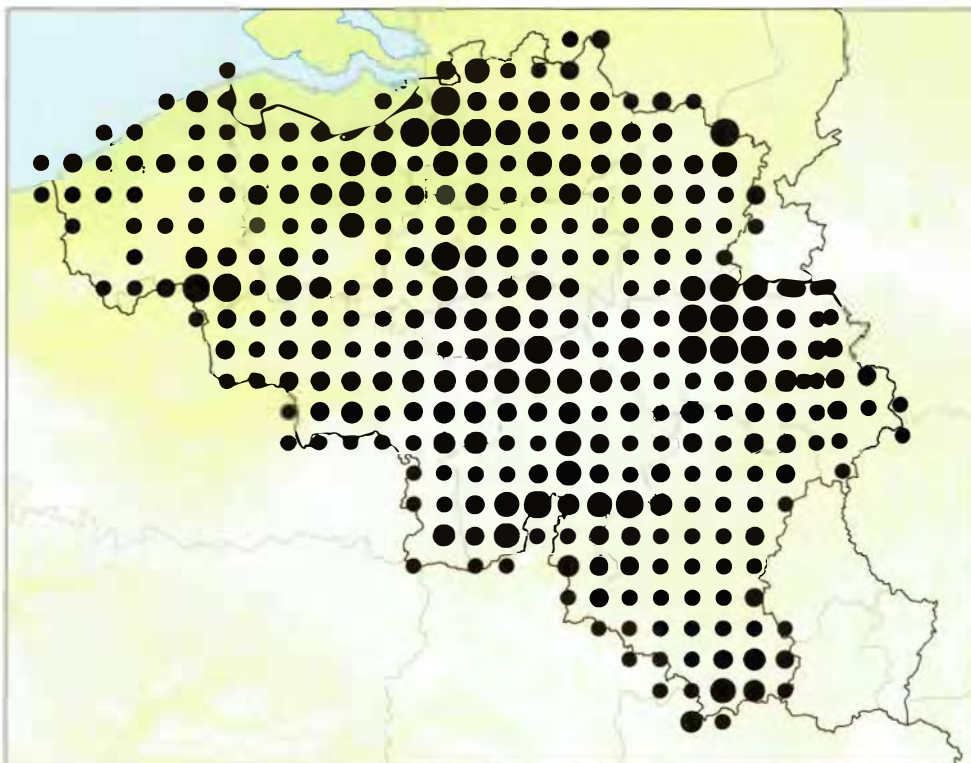
Periode	Plaats (gebied)	Uurhok	Aantal soorten
Voor 1980	Watermaal-Bosvoorde	ES9525	54
	Ukkel	ES9025	52
	Embourg	FS8005	45
	Oudergem	FS0030	44
	Destelbergen	ES5555	44
	Zoniënwood	FS0020	41
	Brussel	ES9530	41
	Namur	FR3090	41
Vanaf 1980	Antwerpen	ES9570	71
	Gembloux	FS2000	71
	Treignes	FR2050	68
	Ekeren	ES9585	63
	Montagne St Pierre	FS8525	58
	Zwijndrecht	ES9075	51
	Deurne	FS0075	50
	Flémalle	FS7005	44
	Evere	ES9535	43
	Kallo	ES8575	42
	Liège	FS8010	41

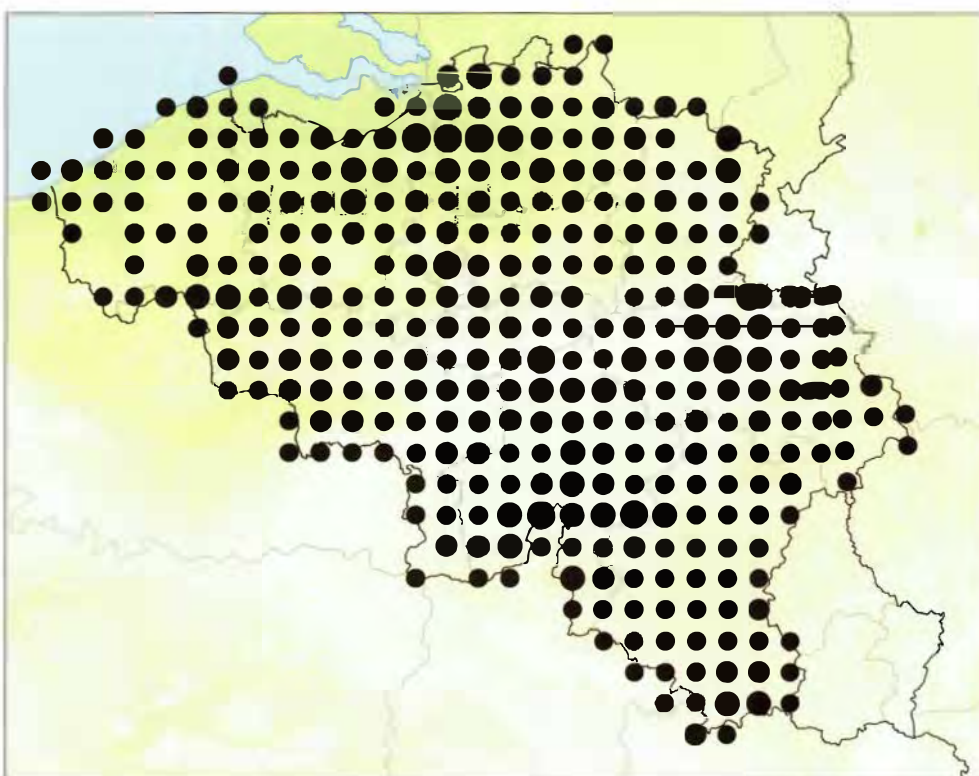
Figuur 4. Aantal waarnemingen per UTM-uurhok in de periode voor 1980. Categorieën 1-10, 11-25, 26-50, 51-100 en meer dan 100 waarnemingen (maximaal 233 waarnemingen).

Figuur 5. Aantal soorten per UTM-uurhok in de periode voor 1980. Categorieën 1-10, 10-25, 26-50 en meer dan 50 soorten (maximaal 69 soorten).

Figuur 6. Aantal waarnemingen per UTM-uurhok in de periode vanaf 1980. Categorieën 1-10, 11-25, 26-50 en meer dan 50 waarnemingen (maximaal 212 waarnemingen).

Figuur 7. Aantal soorten per UTM-uurhok in de periode vanaf 1980. Categorieën 1-10, 11-25, 26-50 en meer dan 50 soorten (maximaal 66 soorten).

Veranderingen in de fauna

Het is verleidelijk om op basis van het bestand veranderingen in de Belgische miridenfauna te bepalen op basis van trendberekeningen. Dergelijke trends zijn op basis van de beschikbare gegevens echter niet te bepalen door het te geringe aantal waarnemingen en door grote verschillen in verzamelintensiteit en gebruikte vangmethoden in de loop van de jaren.

In de periode voor 1980 werden 200 soorten waargenomen. De oudste gedateerde waarneming stamt uit 1844, zodat de periode tenminste 138 jaar beslaat. In totaal werden in die periode 5.937 records geregistreerd, een gemiddelde van slechts iets meer dan 0,2 records per soort per jaar.

In de 32 jaar van de periode vanaf 1980 werden 9.013 records gerealiseerd van 214 soorten, een gemiddelde van iets meer dan 1,3 records per soort per jaar.

Van 17 soorten werden vanaf 1980 geen waarnemingen meer geregistreerd (tabel 3). Geen van deze soorten werd voor 1980 echter meer dan vijf keer waargenomen, zodat over de huidige status niets met zekerheid te zeggen valt. Daar staan 31 soorten tegenover, die alleen vanaf 1980 werden waargenomen (tabel 4). De enige duidelijke veranderingen betreffen de vestiging van de Noord-Amerikaanse *Tupiocoris rhododendri* en *Tropidosteptes pacificus*, en de van origine Italiaanse *Deraeocoris flavilinea* (93 waarnemingen in 59 vijf kilometerhokken), die voor 1980 met grote waarschijnlijkheid niet in België voorkwamen (Rabitsch, 2008). De overige werden gemiddeld drie keer waargenomen en het is zeker niet uit te sluiten dat ze ook voor 1980 al aanwezig waren.

Tabel 3. Soorten die vanaf 1980 niet meer zijn waargenomen.

Soortnaam	UTM- uurhokken voor 1980	waarnemingen voor 1980	jaar laatste waarneming
<i>Capsodes sulcatus sulcatus</i>	1	1	1963
<i>Grypocoris stysi</i>	1	1	1979
<i>Phytocoris reuteri</i>	3	3	1961
<i>Stenodema virens</i>	3	3	<1900
<i>Trigonotylus psammaecolor</i>	2	2	1962
<i>Strongylocoris luridus</i>	4	5	1911
<i>Blepharidopterus diaphanus</i>	2	2	1977
<i>Cyrtorhinus caricis</i>	1	1	1970
<i>Omphalonotus quadriguttatus</i>	1	1	1931
<i>Systellonotus triguttatus</i>	5	5	1972
<i>Campylomma annulicorne</i>	1	1	1977
<i>Conostethus griseus</i>	1	1	1975
<i>Europiella albipennis</i>	1	1	<1952
<i>Europiella alpina</i>	1	1	1914
<i>Monosynamma maritimum</i>	2	5	1967
<i>Plagiognathus fulvipennis</i>	1	3	1942
<i>Tytthus pygmaeus</i>	1	1	1973

Tabel 4. Soorten die uitsluitend vanaf 1980 zijn waargenomen.

Soortnaam	UTM- uurhokken vanaf 1980	waarnemingen vanaf 1980	jaar eerste waarneming
<i>Dicyphus constrictus</i>	1	1	1990
<i>Dicyphus hyalinipennis</i>	2	2	1997
<i>Dicyphus stachydis</i>	4	5	1997
<i>Macrolophus pygmaeus</i>	7	7	1981
<i>Macrolophus rubi</i>	1	1	2007
<i>Tupiocoris rhododendri</i>	11	12	2007
<i>Deraeocoris flavilinea</i>	59	93	1994
<i>Deraeocoris scutellaris</i>	3	3	1998
<i>Calocoris alpestris</i>	1	2	1980
<i>Phytocoris nowickyi</i>	2	2	2005
<i>Phytocoris intricatus</i>	2	2	1986
<i>Pinalitus viscicola</i>	2	6	1998
<i>Polymerus vulneratus</i>	4	9	1997
<i>Tropidosteptes pacificus</i>	1	1	2009
<i>Myrmecoris gracilis</i>	1	1	2001
<i>Halticus major</i>	1	1	2001
<i>Brachynotocoris puncticornis</i>	1	3	2009
<i>Orthotylus fuscescens</i>	2	2	2004
<i>Reuteria marqueti</i>	2	2	2009
<i>Hypseloecus visci</i>	1	1	1999
<i>Cremnocephalus albolineatus</i>	4	4	1999
<i>Criocoris nigripes</i>	1	1	1981
<i>Europiella decolor</i>	1	2	2001
<i>Monosynamma sabulicola</i>	1	1	2004
<i>Oncotylus viridiflavus</i>	2	3	2004
<i>Phoenicocoris modestus</i>	3	3	1987
<i>Plesiodema pinetella</i>	4	6	1986
<i>Psallus montanus</i>	9	9	1991
<i>Psallus assimilis</i>	2	5	1981
<i>Psallus pseudoplatani</i>	3	3	2004
<i>Tuponia hippophaes</i>	3	4	2003

Soorten uit het aangrenzend gebied

In het aangrenzend gebied komen in Nederland, Duitsland, Frankrijk en Luxemburg 88 soorten voor, die niet in België zijn waargenomen. Bijlage 5 geeft een overzicht van deze mogelijk ook in België te verwachten soorten.

Soortbesprekingen

De soorten worden in taxonomische volgorde besproken conform deel 3 van de Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region (Kerzhner & Josifov, 1999).

Leeswijzer

Per soort wordt de volgende informatie gegeven:

Synoniemen

Bij een aantal soorten worden synoniemen vermeld. Dit is alleen gedaan als een synoniem recent nog regelmatig in de Belgische literatuur gebruikt is of in de genoemde determinatiewerken.

Verspreidingskaart

De stippen op de kaartjes betreffen uurhokken (UTM-coördinaten, 5 bij 5 km). De waarnemingen worden op twee kaartjes weergegeven: waarnemingen van voor 1980 en waarnemingen vanaf 1980. Een witte stip op een kaartje betekent een onzekere waarneming. In bijlage 2 staan van elke soort het aantal UTM-uurhokken en het aantal waarnemingen in beide periodes. Bijlage 3 geeft voor elke soort het voorkomen per provincie weer.

Fenogram

In het diagram is het aantal vangsten van mannetjes en vrouwtjes per periode van 10 dagen weergegeven. Hierbij is uitgegaan van vangsteenheden: één soort op één locatie op één datum. Het aantal waargenomen dieren telt dus niet mee.

Identificatie

Hier wordt de belangrijkste determinatieliteratuur genoemd. Waar nodig wordt een opmerking gemaakt over de betrouwbaarheid van kenmerken of wordt een aanvullend kenmerk genoemd.

Verspreiding

Onder het kopje verspreiding wordt de wereldverspreiding kort samengevat. Hierbij ligt de nadruk op de verspreiding in Europa, die wordt weergegeven in een kaartje, gebaseerd op Fauna Europaea. De soort is aanwezig in de donkergroen gekleurde landen en werd met een vraagteken vermeld uit de lichtgroen gekleurde landen. Uit de grijs gekleurde landen zijn geen vondsten bekend.

Habitat en ecologie

Onder dit kopje wordt informatie over respectievelijk biotoop, verspreidingsvermogen, levenscyclus, eiafzet en gedrag besproken. De naamgeving van de planten is gebaseerd op de 23^e druk van Heukels' Flora van Nederland (Van der Meijden, 2005).

Status

Karakteristiek en eventuele trend van de Belgische verspreiding van de soort.

Literatuur

Aanvullend op de in de soortbespreking reeds genoemde literatuur worden hier andere relevante verwijzingen gegeven. Per publicatie is tussen haakjes aangegeven welke onderwerpen behandeld worden.

Atlas van de Belgische Miridae

Familie Miridae

De familie Miridae is met meer dan 1400 geslachten en meer dan 10.500 beschreven soorten de grootste wantsenfamilie. Ze is verdeeld over acht subfamilies en wereldwijd vertegenwoordigd. In België komen zes subfamilies voor: Isometopinae met één geslacht en één soort, Bryocorinae met zes geslachten en 15 soorten, Deraeocorinae met 3 geslachten en 12 soorten, Mirinae met 38 geslachten en 89 soorten, Orthotylinae met 13 geslachten en 36 soorten en Phylinae met 35 geslachten en 78 soorten.

De meeste miriden zijn fytofaag en een klein deel leeft uitsluitend van dierlijk voedsel. Veel fytofage soorten gebruiken echter ook dierlijk voedsel en worden dan zöofytofaag genoemd. Een klein aantal fytofage miriden zijn monofaag en ontwikkelen zich op slechts één waardplant, of zijn polyfaag en ontwikkelen zich op groot aantal waardplanten. De meeste fytofage soorten zijn oligofaag en ontwikkelen zich op een beperkt aantal planten van één enkele familie of van enkele nauwverwante families. Het voedsel bestaat uit de celinhoud ("sap") van mesofyl, groeipunten en pollen, dat met behulp van enzymen vloeibaar wordt gemaakt.

Miriden overwinteren afhankelijk van de soort als ei, larve of adult en hebben één of meerdere generaties per jaar. Volwassen dieren kunnen het hele jaar worden aangetroffen, maar er is een duidelijke piek in de maanden juni, juli en augustus.

Determinatietabellen zijn te vinden in Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Wachmann *et al.* (2004, 2012) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de Duitse soorten en kleurenfoto's van veel soorten. Rintala & Rinne (2010) en Skipper (2013) doen hetzelfde voor de Finse en Deense fauna.

Algemene informatie over Miridae is te vinden in Dolling (1991), Schuh & Slater (1995) en Cassis & Schuh (2012). Biologische bijzonderheden zijn te vinden in Wheeler (2001), informatie over schadelijke soorten in Wheeler (2000a) en predatoren worden behandeld in Wheeler (2000b). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten. Bosmans & Chérot (1995) en Bosmans & Aukema (2002) geven bibliografische informatie over de Belgische fauna.

Subfamilie Isometopinae

De subfamilie Isometopinae is één van de kleinste subfamilies van de Miridae. Er zijn 32 voornamelijk tropische geslachten met meer dan 150 soorten. Alleen het geslacht *Isometopus* is in Europa vertegenwoordigd en van de vier soorten komt alleen *Isometopus intrusus* in België voor. Binnen de Miridae zijn ze uniek door het bezit van ocellen.

Isometopinae zijn zoöfaag en leven hoofdzakelijk van bladluizen Aphidoidea en dop-, wol- en schildluizen Coccoidea. Ze hebben een cryptische leefwijze op boomstammen of in vochtige, beschaduwde plaatsen, waardoor ze onderbemonsterd zijn. Vooral de mannetjes vliegen veel en worden gevangen op licht of in malaisevallen.

Determinatietabellen zijn te vinden in Stichel (1956-1958), Wagner (1961, 1967), Wagner & Weber (1964) en Akingbohunge (1996). Wachmann *et al.* (2004) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de twee Duitse soorten en kleurenfoto's van adulten en larven.

Algemene informatie over Isometopinae is te vinden in Schuh & Slater (1995) en Akingbohunge (1996). De wereldfauna is gecatalogiseerd door Schuh (1995). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2013) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten.

Isometopus intrusus, larve.

Isometopus intrusus ♀

Isometopus intrusus
(Herrich-Schaeffer, 1835)

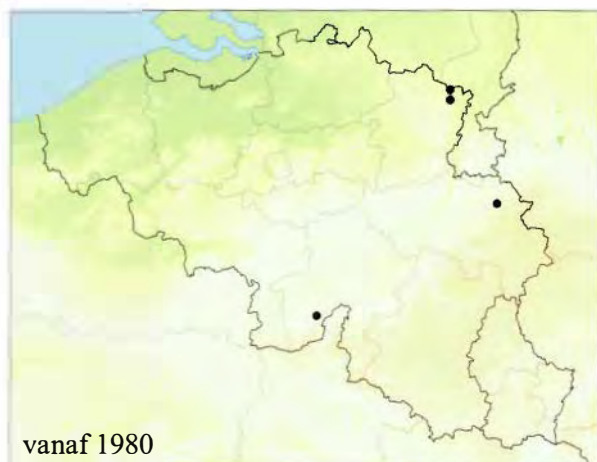
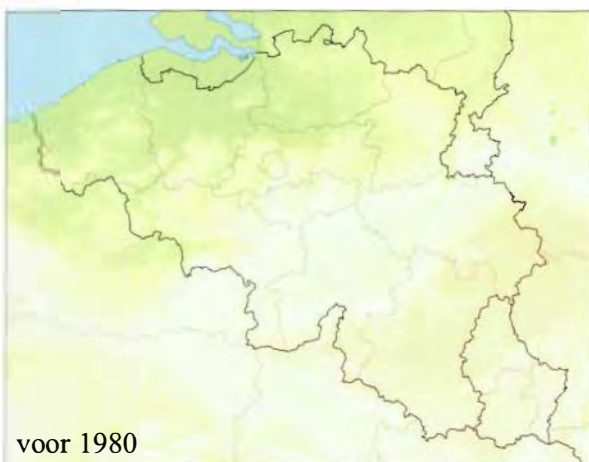
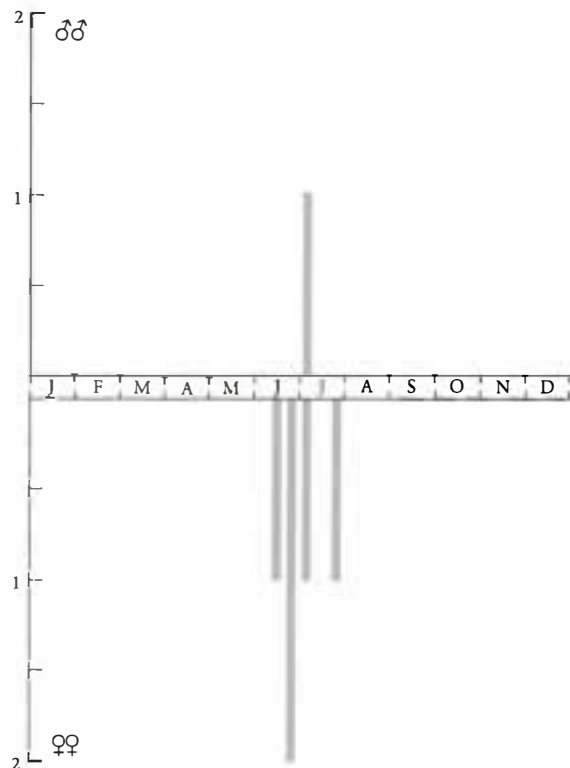
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Isometopus intrusus* (macropteer, 2,7-4,0 mm) leeft zoöfaag op stammen en takken van loofbomen, zowel soorten met gladde als ruwe bast. Ze wordt vermeld van appel *Malus* sp., eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., prunus *Prunus* sp., linde *Tilia* sp. en peer *Pyrus* sp. Het voedsel bestaat uit eieren, onvolwassen stadia en adulten van kleine bastbewonende arthropoden, onder andere bladluizen Aphidoidea, schildluizen Coccoidea en stofluizen Psocoptera. Op appel komt ze vaak samen voor met de bladluis *Eriosoma lanigerum* (Hausmann, 1802). Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De larven, die in mei en juni aanwezig zijn, zijn traag en lijken op schildluizen. De adulten zijn waargenomen in juni en juli. Zij kunnen vliegen en vooral de mannetjes worden soms in raamvallen aangetroffen en 's nachts op licht gevangen.

Status – Zeldzaam, vijf vondsten in Vlaanderen in de provincie Limburg en vier vondsten in Wallonië in de provincies Namur en Liège. Voor 1980 niet waargenomen.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Subfamilie Bryocorinae

De subfamilie Bryocorinae is één van de grotere subfamilies van de Miridae. Wereldwijd zijn er meer dan 200 geslachten verdeeld over drie tribussen met meer dan 1000 soorten. In België zijn de Bryocorinae vertegenwoordigd door twee tribussen met zes geslachten en in totaal 15 soorten. De Bryocorini *Monalocoris filicis* en *Bryocoris pteridis* leven fytofaag op varens en de Dicyphini *Campyloneura virgula*, *Dicyphus* (negen soorten), *Macrolophus* (twee soorten) en *Tupiocoris rhododendri* zijn zoöfaag en leven van kleine insecten en andere arthropoden. *Dicyphus*- en *Macrolophus*-soorten worden gebruikt voor de biologische bestrijding van onder andere wittevlieggen Aleyrodidae. *Campyloneura virgula* is uniek door haar parthenogenetische voortplanting. Vleugeldimorfie komt voor bij *Bryocoris pteridis* en een aantal *Dicyphus*-soorten. *Tupiocoris rhododendri* is een gevestigde exoot.

Determinatietabellen zijn te vinden in Stichel (1956-1958), Southwood & Leston (1959), Wagner (1952, 1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Wachmann *et al.* (2004, 2012) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de Duitse soorten en kleurenfoto's van een aantal soorten.

Algemene informatie over Bryocorinae is te vinden in Schuh & Slater (1995). De wereldfauna is gecatalogiseerd door Schuh (1995). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2013) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten. Bosmans & Chérot (1995) geven bibliografische informatie over de Belgische soorten.

Campyloneura virgula, ♀

Tupiocoris rhododendri

Bryocoris pteridis

(Fallén, 1807)

Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

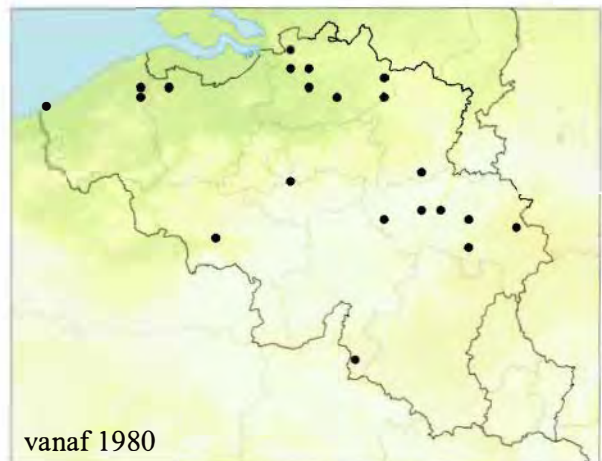
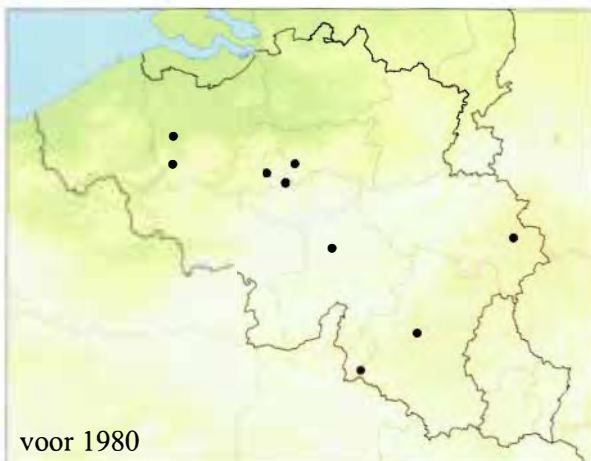
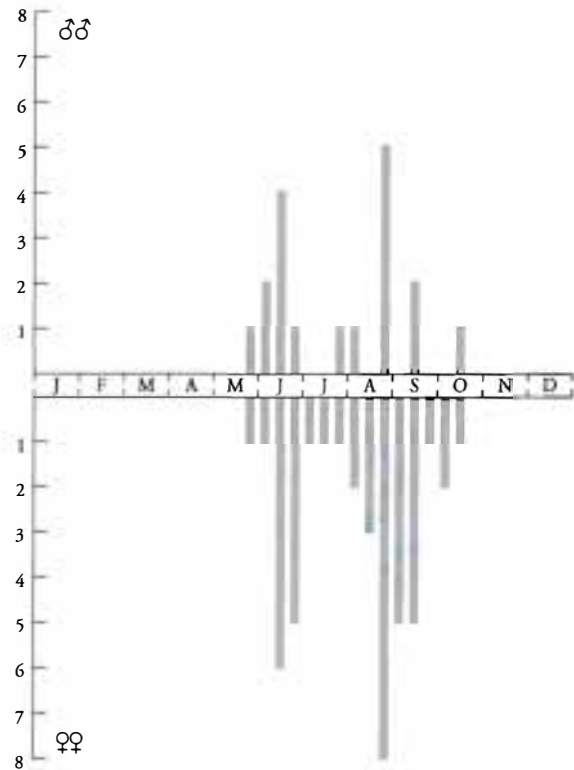
Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Bryocoris pteridis* (brachypter, 2,0-3,0 mm; macropter, 3,0-4,0 mm) leeft fytofaag op varens in schaduwrijke, vochtige bossen. Als waardplanten worden adelaarsvaren *Pteridium aquilinum*, niervarens *Dryopteris* sp. en wijfjesvaren *Athyrium filix-femina* het meest genoemd. Ze worden vooral op de bladeren met sporangiën aangetroffen.

Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn van eind mei tot in oktober aanwezig. De macroptere dieren kunnen goed vliegen.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Monalocoris (Monalocoris) filicis

(Linnaeus, 1758)

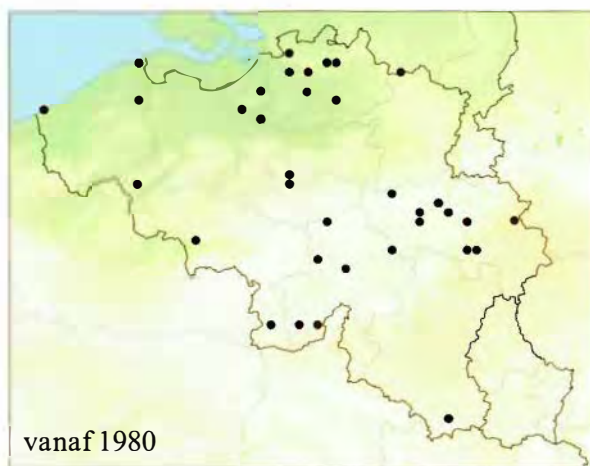
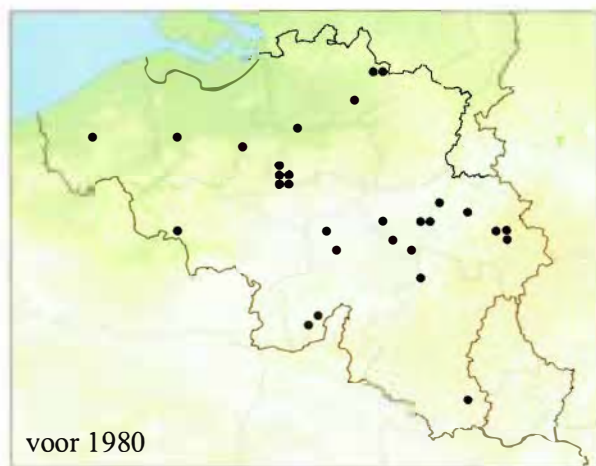
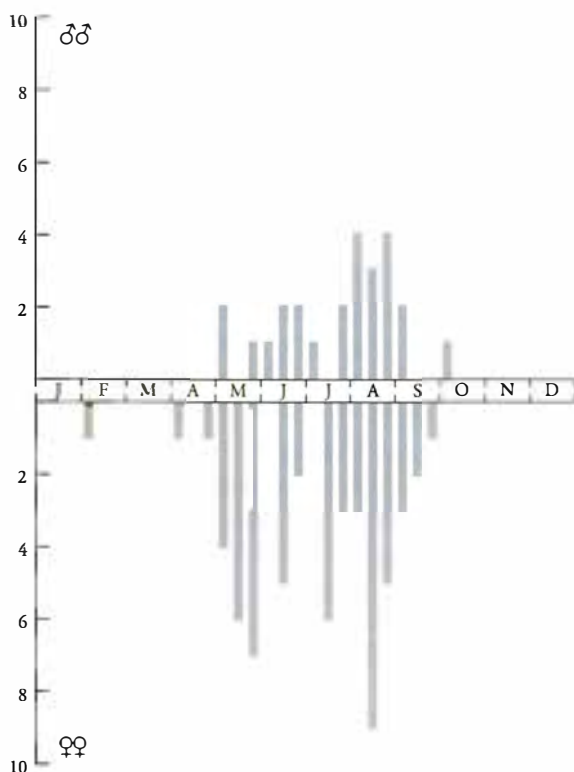
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Japan. Ook op de Azoren (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Monalocoris filicis* (macropter, 2,0-3,1 mm) leeft fytofaag op varens van de familie Polypodiaceae in schaduwrijke, vochtige loof- en naaldbossen en andere varenrijke habitats. Mannetjesvaren *Dryopteris filixmas* en adelaarsvaren *Pteridium aquilinum* worden het meest als waardplant genoemd. Ze overwintert als adult in het strooisel of op andere beschutte plekken en heeft één generatie per jaar. Na overwintering worden in mei en juni de eieren afgezet, vaak onder de sporangiënhoopjes van de waardplanten. Larven zijn aanwezig in juni en juli en volwassen dieren van de nieuwe generatie vanaf eind juni. De volwassen dieren zijn goede vliegers en doen dat vooral in de herfst.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Campyloneura virgula

(Herrich-Schaeffer, 1835)

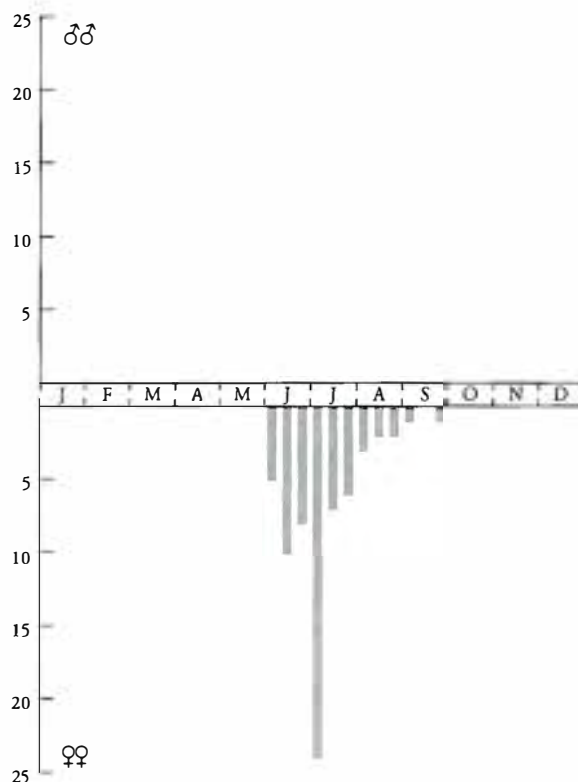
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

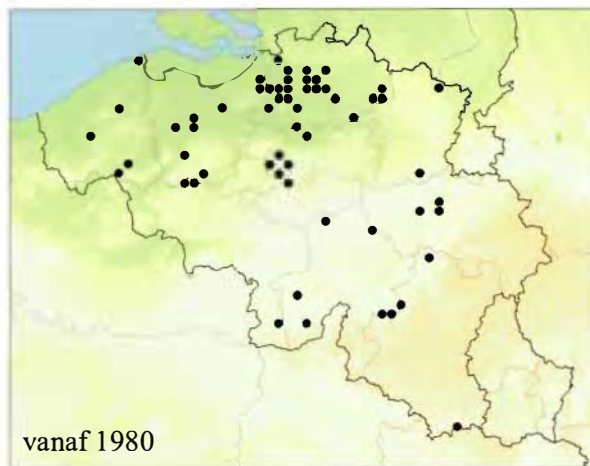
Habitat en ecologie – *Campyloneura virgula* (macropter, 3,9-4,7 mm) leeft zoöfaag op verschil-lende loofbomen. Naast es *Fraxinus excelsior* worden onder andere els *Alnus* sp., haagbeuk *Carpinus betulus*, hazelaar *Corylus avellana*, linde *Tilia* sp., meidoorn *Crataegus* sp., rododendron *Rhododendron* sp. en verschillende fruitbomen genoemd. Ze leven van kleine arthropoden, onder andere bladvlolarven Psylloidea, bladluizen Aphidoidea en mijten Acari. In Europa worden vrijwel uitsluitend vrouwtjes waargenomen. De paar mannetjes die ooit in Zuid-Europa gevonden zijn, hadden gereduceerde geslachtsorganen. Fertiele mannetjes zouden wel in Noord-Afrika voorkomen. Ze is in Europa dan ook parthenogenetisch en overwintert als ei. De opvallend getekende larven zijn in mei en juni aanwezig en de volwassen dieren van begin juni tot in september. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Dicyphus (Brachyceroea) annulatus
(Wolff, 1804)

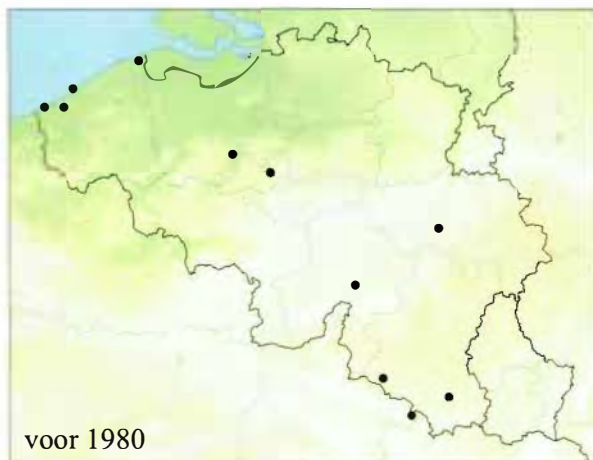
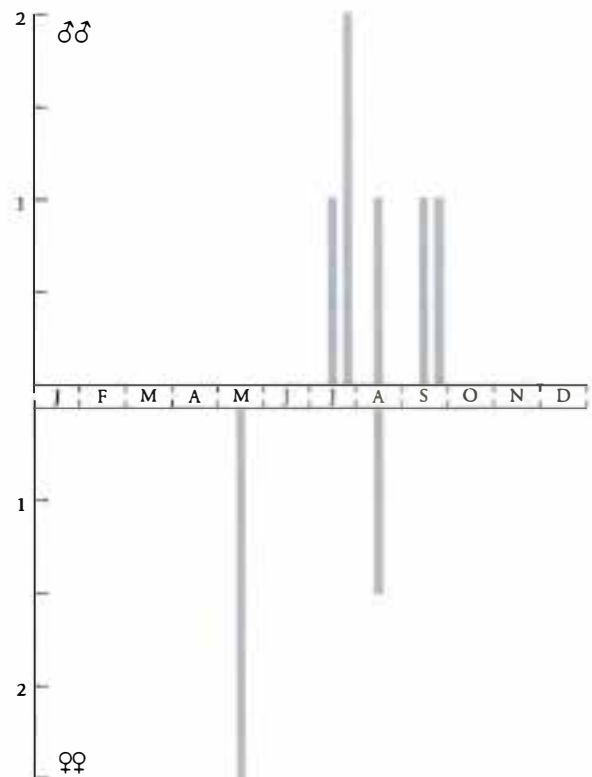
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004, 2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus annulatus* (macropteer, 2,8-3,6 mm) leeft zoöfytofaag op kattendoorn *Ononis repens spinosa* en kruipend stalkruid *O. repens repens* in open, droge en zand- of kalkhoudende habitats. Ze overwintert als adult in het strooisel of op andere beschutte plekken en heeft één generatie per jaar. Na overwintering worden vroeg in de zomer de eieren afgezet; larven zijn waargenomen van juni tot in augustus en adulten van de nieuwe generatie vanaf juli.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen met uitzondering van de provincie Antwerpen, het gewest Brussel en Wallonië met uitzondering van de provincies Brabant wallon en Hainaut.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Dicyphus (Brachyceroea) globulifer

(Fallén, 1829)

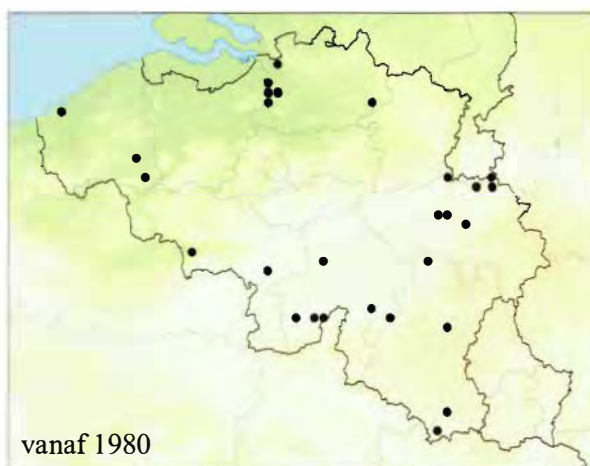
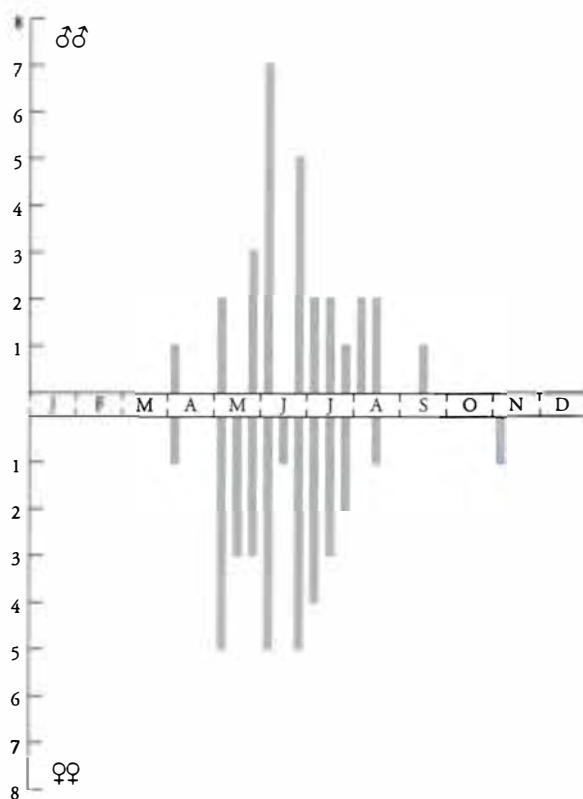
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Oost-Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus globulifer* (macropteer, 3,6-4,0 mm) leeft langs bosranden en houtwallen en in graslanden op avondkoekoeksbloem *Silene latifolia alba* en dagkoekoeksbloem *S. dioica*. Ze overwintert als adult in het strooisel of op andere beschutte plekken. De eerste eieren worden in het vroege voorjaar afgezet en larven zijn waargenomen van eind april tot midden september, wat duidt op meerdere opeenvolgende generaties. Adulten kunnen dan ook het hele jaar worden waargenomen.

Status – Algemeen, in alle provincies met uitzondering van Limburg.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Dicyphus (Dicyphus) constrictus constrictus
(Boheman, 1852)

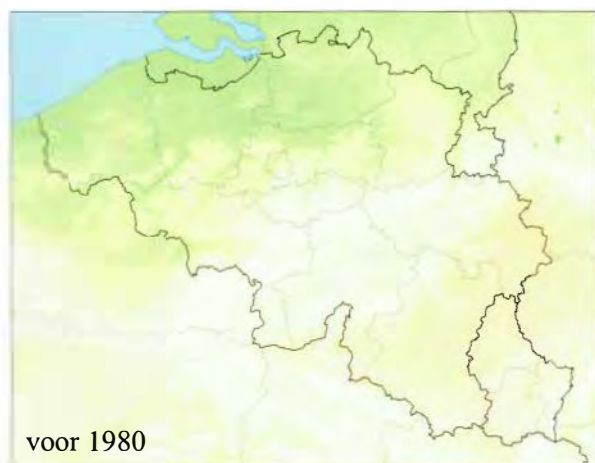
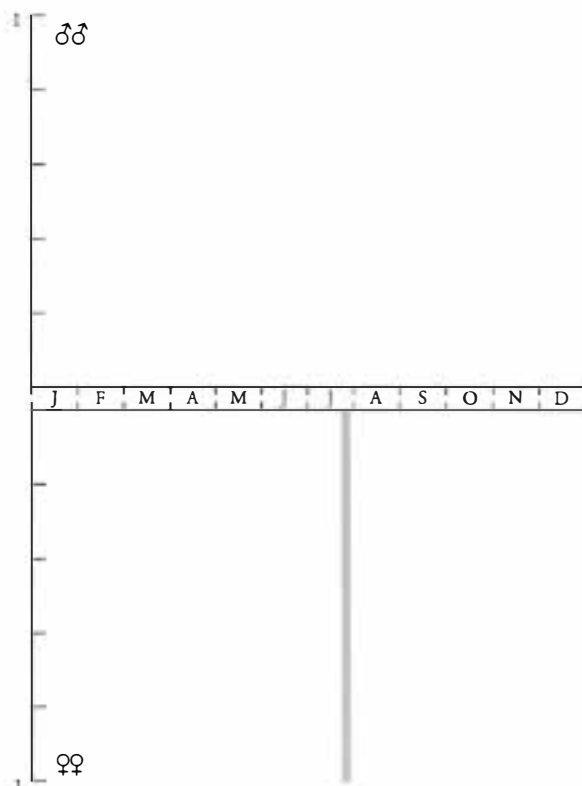
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, boreomontaan (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *Dicyphus constrictus eduardi* Josifov & Simov, 2008 komt voor in Bulgarije.

Habitat en ecologie – *Dicyphus constrictus constrictus* (brachypteer, 3,6-4,4 mm; macropteer, 4,4-5,0 mm) leeft zoöfytofaag op beschaduwde plaatsen op sterk met klierharen bezette planten, zoals avondkoekoeksbloem *Silene latifolia alba*, bosandoorn *Stachys sylvatica*, dagkoekoeksbloem *Silene dioica*, echte koekoeksbloem *Silene flos-cuculi*, hennepnetel *Galeopsis* sp., monnikskap *Aconitum* sp. en salie *Salvia* sp. Ook brandnetel *Urtica* sp. wordt als waardplant vermeld. Ze overwintert als ei in het bovenste deel van de oude bloeistengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juli tot in september of oktober. Mannetjes en vrouwtjes zijn brachypteer of macropteer.

Status – Eén vondst in Wallonië in 1990 in de provincie Luxembourg (Chérot, 1990b).

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Dicyphus (Dicyphus) epilobii

Reuter, 1883

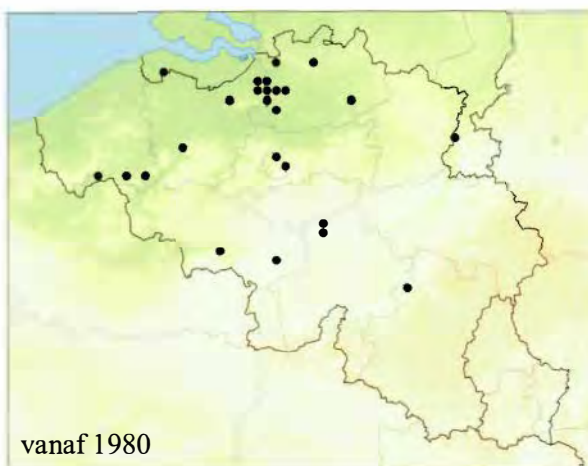
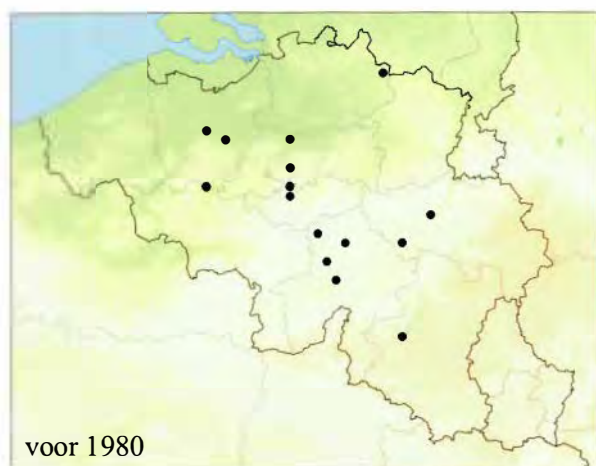
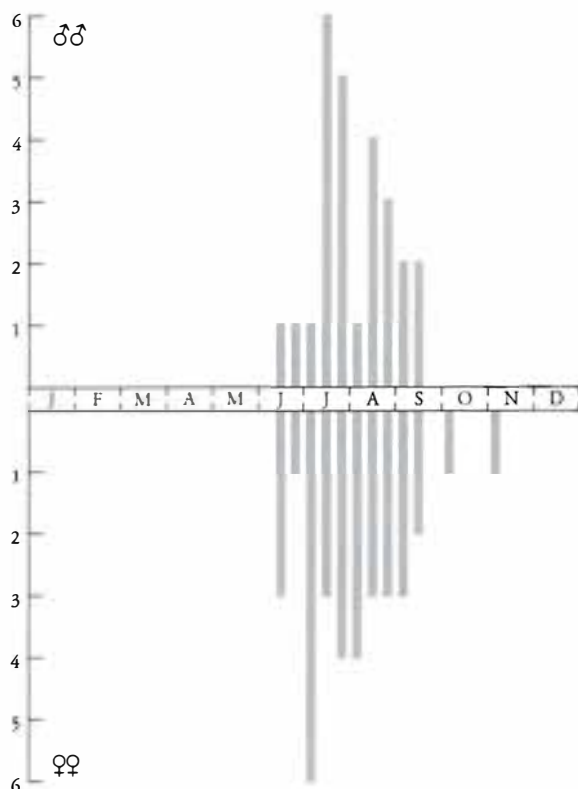
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus epilobii* (macropteer, 4,1-5,3 mm) leeft zoöfytofaag op harig wilgenroosje *Epilobium hirsutum*. Ze overwintert als ei en heeft mogelijk twee generaties per jaar. Larven zijn tot midden augustus waargenomen en volwassen dieren van midden juni tot in november.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Dicyphus (Dicyphus) errans
(Wolff, 1804)

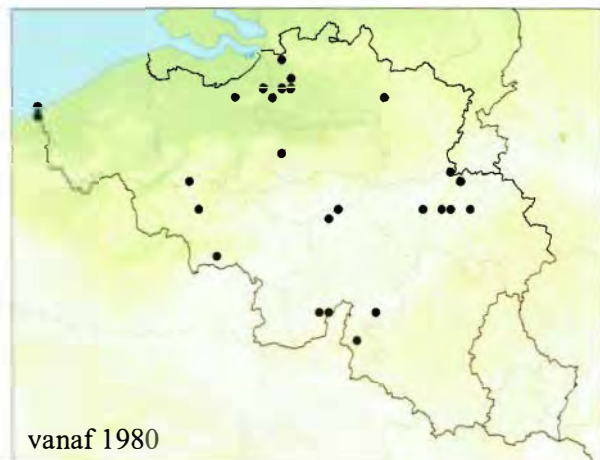
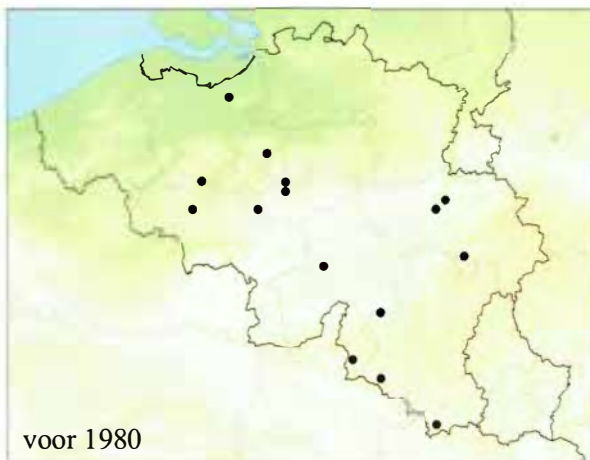
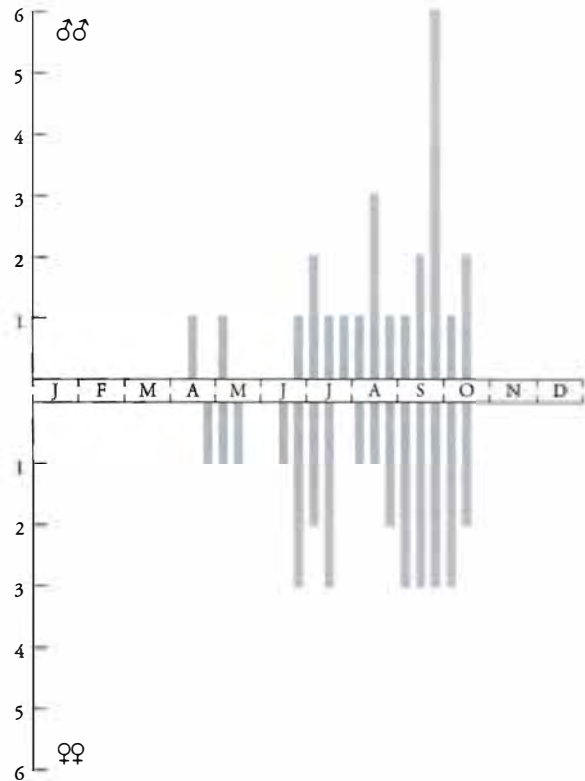
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus errans* (macropteer, 4,4-5,2 mm) leeft zoöfytofaag op een groot aantal doorgaans behaarde planten, onder andere grote brandnetel *Urtica dioica*, bosandoorn *Stachys sylvatica*, hennepnetel *Galeopsis* sp., ooievaarsbek *Geranium* sp., robertskruid *Geranium robertianum* en toorts *Verbascum* sp. Ze komt ook veel voor in het stedelijk gebied in tuinen en parken, onder andere op *Geranium macrorrhizum*. Als prooien worden bladluizen Aphidoidea, spintmijten Tetranychidae en tripsen Thysanoptera genoemd, maar ze zuigt ook aan kadavers van andere kleine ongewervelden die aan de klierharen van de waardplanten zijn vast blijven kleven. Ze overwintert als adult en heeft waarschijnlijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren kunnen het hele jaar door worden waargenomen.

Status – Algemeen, in alle provincie behalve Limburg en Vlaams-Brabant.

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Dicyphus (Dicyphus) hyalinipennis

(Burmeister, 1835)

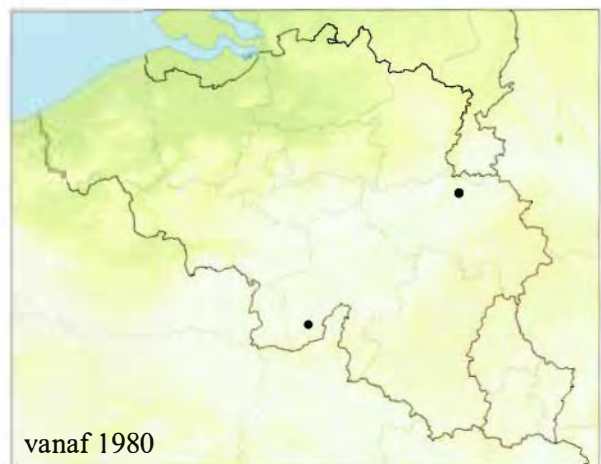
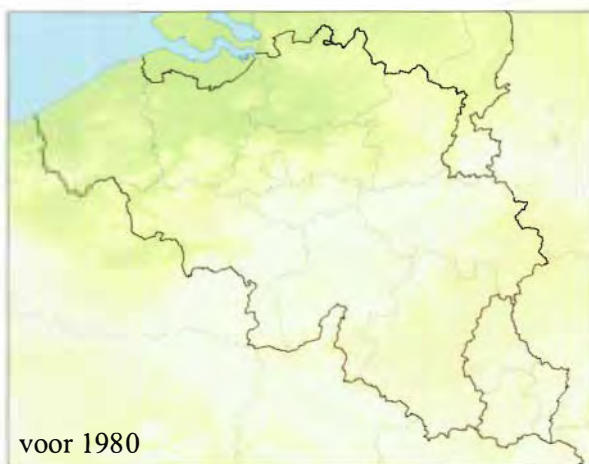
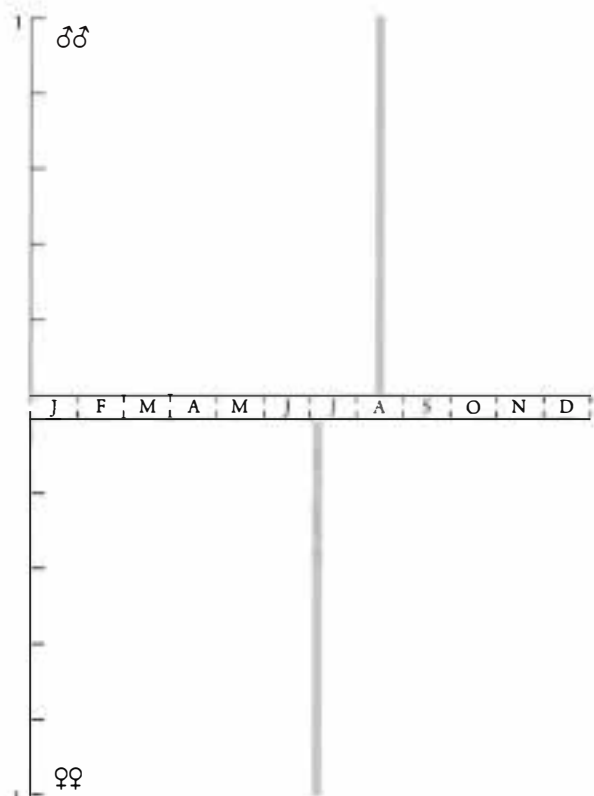
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus hyalinipennis* (brachypter, 3,5-4,2 mm; macropter, 4,3-4,9 mm) leeft zoöfytofaag op wolfskers *Atropa belladonna*. Incidenteel wordt ze ook vermeld van andere planten, maar dat zijn vermoedelijk geen waardplanten. Ze overwintert als adult en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli en augustus. Mannetjes en vrouwtjes zijn brachypter of macropter, waarbij mannetjes vaker macropter zijn dan vrouwtjes.

Status – Zeer zeldzaam, twee vondsten in Wallonië in de provincies Namur (2001) en Liège (1997).

Literatuur – Dethier (2001: verspreiding).

Dicyphus (Dicyphus) pallidus

(Herrich-Schaeffer, 1836)

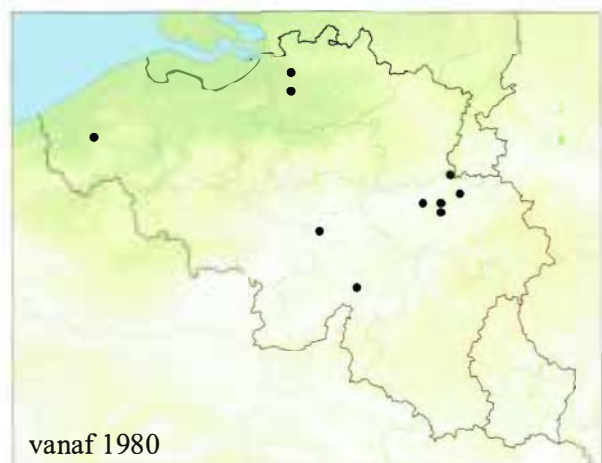
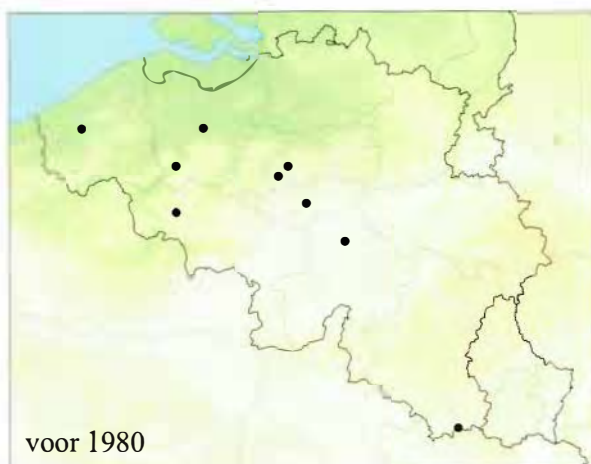
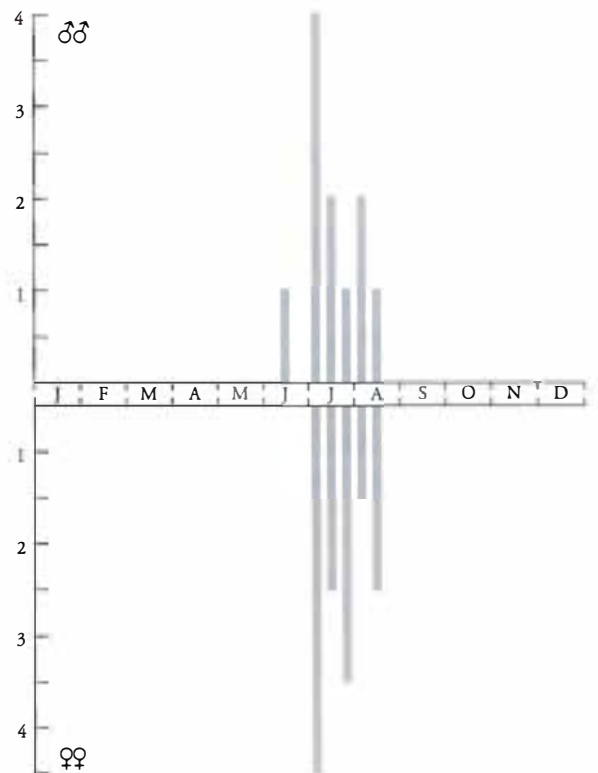
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus pallidus* (brachypteer, 4,6-6,0 mm; macropteer, 6,0-6,7 mm) leeft zoöfytofaag op beschaduwde plaatsen, hoofdzakelijk op bosandoorn *Stachys sylvatica*, maar incidenteel ook op andere behaarde planten. In tuinen en en parken komt ze bijvoorbeeld ook voor op *Geranium macrorrhizum*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot eind augustus. Mannetjes en vrouwtjes zijn brachypteer of macropteer.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen met uitzondering van de provincies Limburg en Vlaams-Brabant, het gewest Brussel en Wallonië.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Dicyphus (Dicyphus) stachydis stachydis
J. Sahlberg, 1878

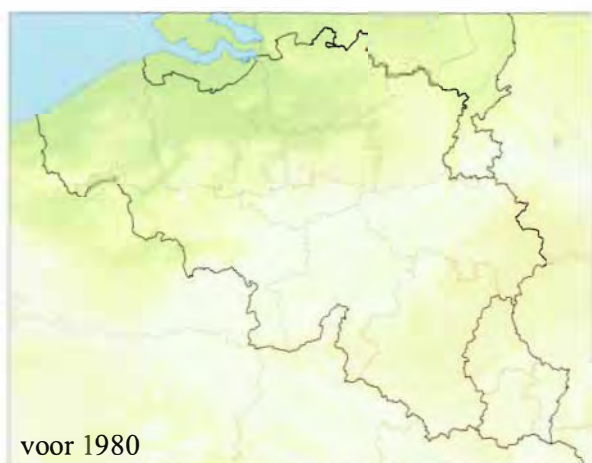
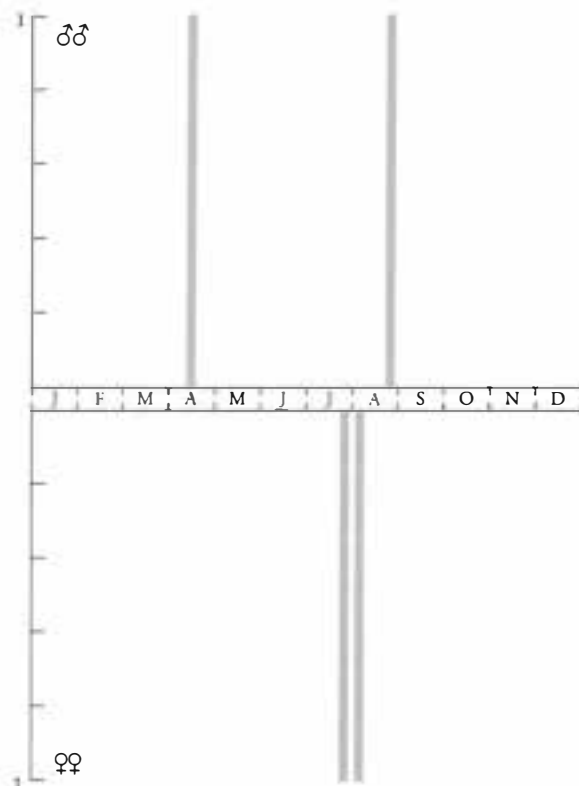
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus en Siberië) (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *D. (D.) stachydis wagneri* Tamanini., 1956 komt voor in Zuid-Europa en Noord-Afrika.

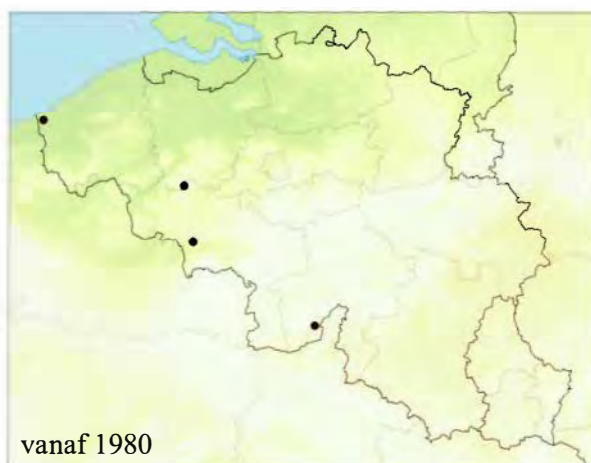
Habitat en ecologie – *Dicyphus stachydis* (brachypteer, 3,4-4,2 mm; macropteer, 4,2-4,9 mm) leeft zoöfytofaag op bosandoorn *Stachys sylvatica*. Incidenteel werd ze ook vermeld van andere planten, onder andere hennepnetel *Galeopsis* sp. en toorts *Verbascum* sp., maar dat zijn vermoedelijk geen waardplanten. Ze overwintert als adult en heeft één generatie per jaar. De eieren worden afgezet van midden mei tot begin juni en de nieuwe generatie is volwassen vanaf eind juli of begin augustus. Mannetjes en vrouwtjes zijn doorgaans brachypteer, zelden macropteer. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeldzaam, vijf vondsten sinds 1997: één in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen en vier in Wallonië in de provincies Hainaut (drie vondsten) en Namur (één vondst).

Literatuur – Baugnée (2005: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Dicyphus (Idolocoris) pallicornis
(Fieber, 1861)

Synoniem – *Dicyphus pallidicornis* Reuter, 1883.

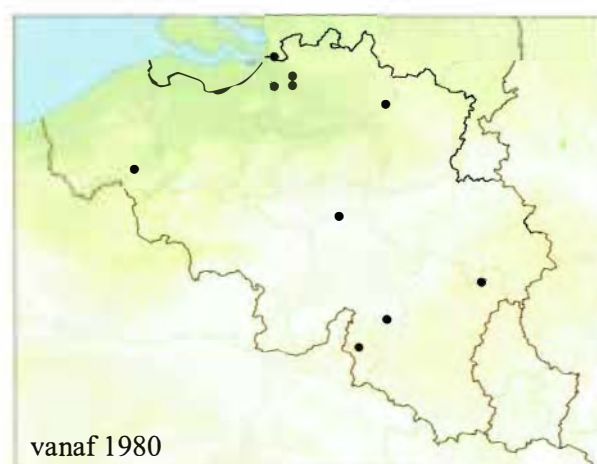
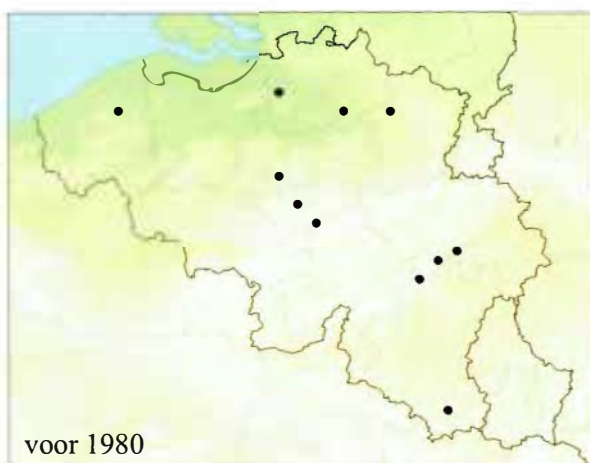
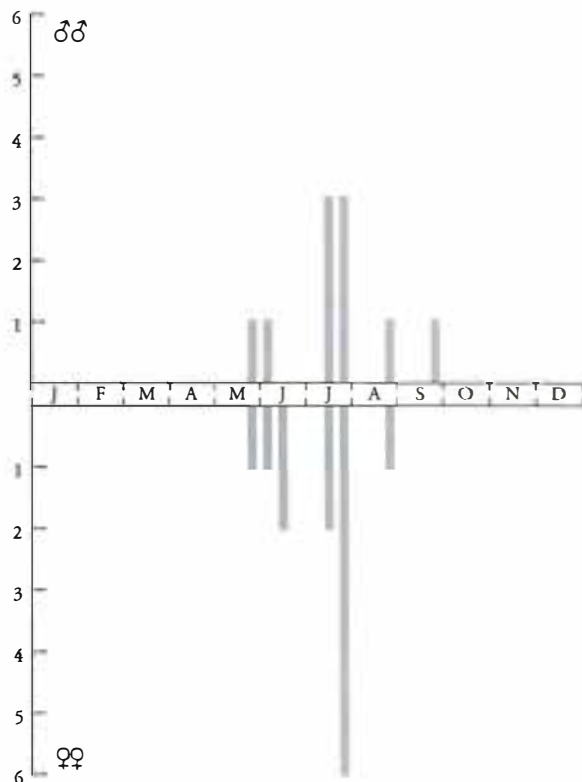
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952; 1961, als *D. pallidicornis*) en Wagner & Weber (1964, als *D. pallidicornis*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dicyphus pallicornis* (brachypteer, 2,6-4,0 mm; macropteer, 3,5-4,1 mm) leeft zoöfytofaag op kaalslagen, langs bosranden en in tuinen op vingerhoedskruid *Digitalis purpurea*. Ze overwintert als adult of oudere larve en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen vanaf eind juli (zomergeneratie) en vanaf september (overwinterende herfstgeneratie). Mannetjes en vrouwtjes zijn brachypteer of macropteer.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Hainaut).

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Macrolophus pygmaeus

(Rambur, 1839)

Synoniem – *Macrolophus nubilus* (Herrich-Schaeffer, 1835).

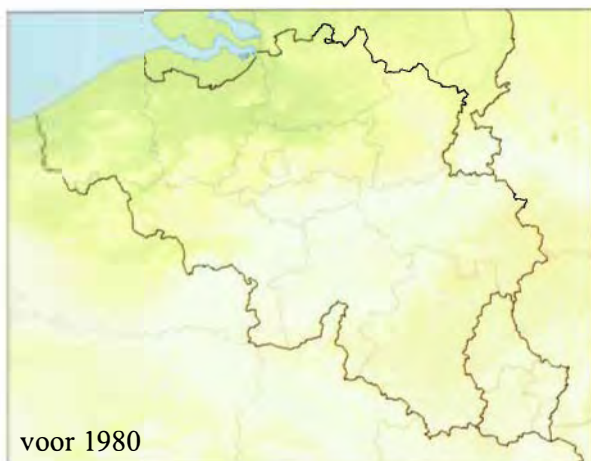
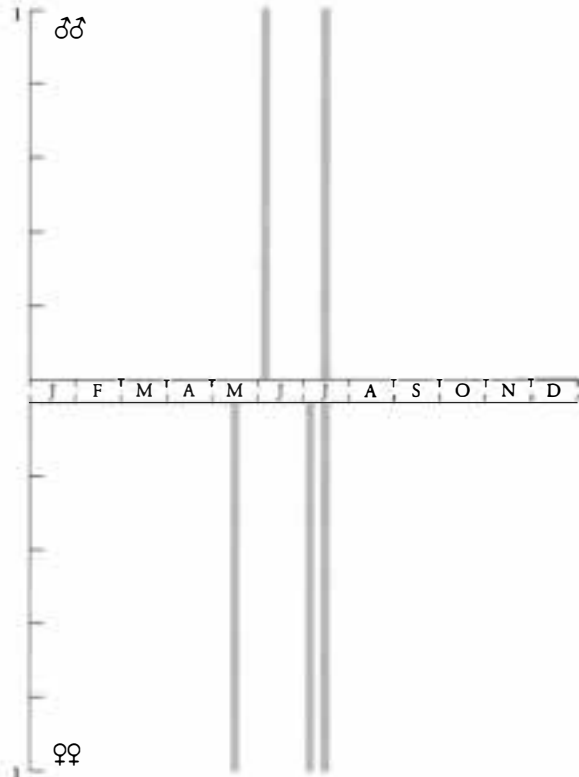
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *M. nubilus*), Stichel (1956-1958, als *M. nubilus*), Wagner (1952, als *M. nubilus*; 1961) en Wagner & Weber (1964, als *M. nubilus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult). Verwarring is mogelijk met ontsnapte dieren van *M. melanotoma* (A. Costa, 1853), die voor biologische bestrijding in kassen wordt gebruikt.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

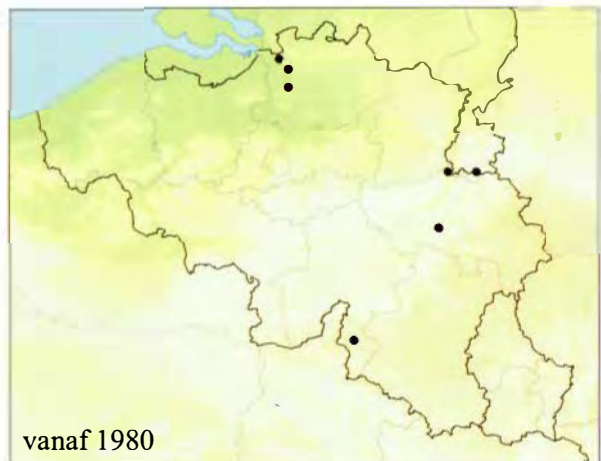
Habitat en ecologie – *Macrolophus pygmaeus* (macropteer, 3,1-3,9 mm) leeft zoöfytofaag op beschaduwde plaatsen op bosandoorn *Stachys sylvatica* en incidenteel op andere behaarde planten, onder andere beklierde kogeldistel *Echinops sphaerocephalus*, distel *Carduus* sp., longkruid *Pulmonaria* sp. en vederdistel *Cirsium* sp. In tuinen en parken komt ze ook voor op *Geranium macrorrhizum*, kattenkruid *Nepeta* sp. en kleverige salie *Salvia glutinosa*. Ze overwintert als ei of als larve en heeft minstens twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van mei tot in juli. Mannetjes en vrouwtjes zijn brachypteer of macropteer.

Status – Zeldzaam, een beperkt aantal vondsten sinds 1981: in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Macrolophus rubi

Woodroffe, 1957

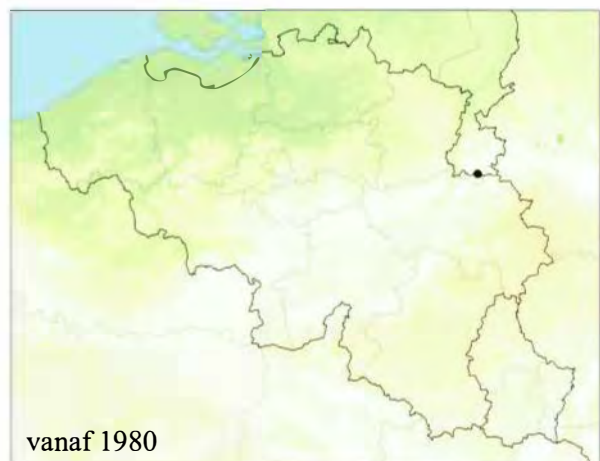
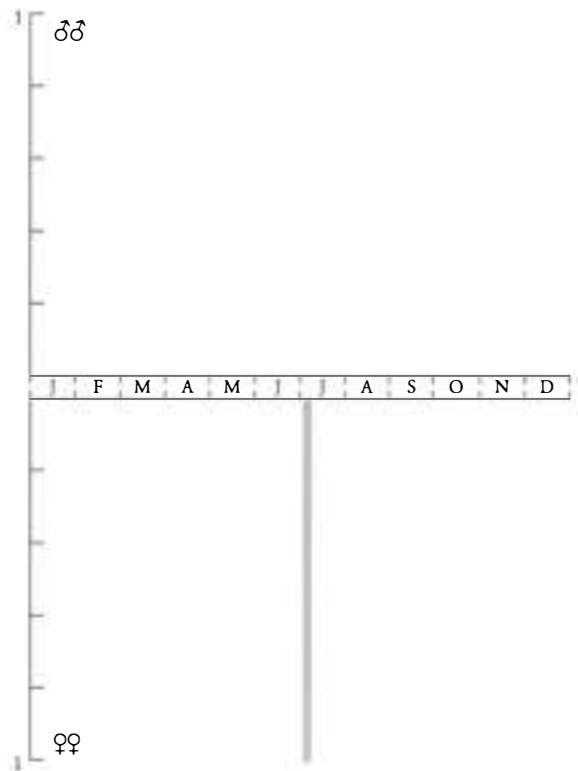
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1967) en Wagner & Weber (1964). Foto: G. Strauß in Aukema & Hermes (2009: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Macrolophus rubi* (macropteer, 3,4-4,5 mm) leeft zoöfytofaag op braam *Rubus* sp. in licht beschaduwde biotopen. In Zuid-Duitsland zou ze ook op bosandoorn *Stachys sylvatica* zijn waargenomen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in augustus.

Status – Eén vondst in Vlaanderen in 2007 in de provincie Limburg, waar ze op gewone braam *Rubus fruticosus* voorkomt.

Literatuur – Aukema *et al.* (2007: verspreiding).

Tupiocoris rhododendri

(Dolling, 1972)

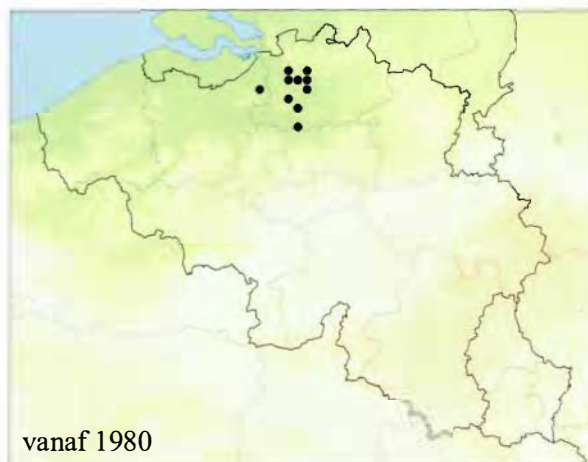
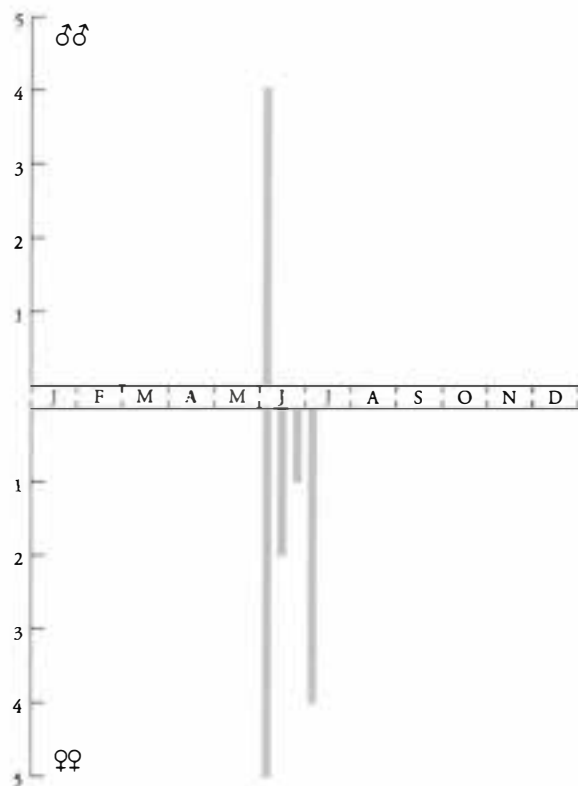
Identificatie – Dolling (1972, als *Dicyphus rhododendri*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Nearctisch; na introductie gevestigd in West-Europa in België, Duitsland, Groot-Brittannië en Nederland (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2005, 2007).

Habitat en ecologie – *Tupiocoris rhododendri* (macropteer, 4,2-4,6 mm) leeft zoöfytofaag op rododendron *Rhododendron* sp., onder andere op pontische rododendron *R. ponticum*. Naast sap uit het jonge groen leeft ze van bladluizen *Masonaphis* sp., cicaden Cicadellidae en allerlei andere kleine insecten, die vastplakken aan de kleverige groeitoppen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in juli.

Status – Sinds 2007 waargenomen in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant.

Literatuur – Aukema *et al.* (2007: verspreiding).

Subfamilie Deraeocorinae

De subfamilie Deraeocorinae is één van de grotere subfamilies van de Miridae. Wereldwijd zijn er meer dan 200 geslachten verdeeld over zes tribussen met meer dan 700 soorten. In België zijn de Deraeocorinae vertegenwoordigd door twee tribussen, drie geslachten en 12 soorten. *Bothynotus pilosus* is de enige vertenwoordiger van de Clivinematini en van de Deraeocorini zijn er twee geslachten: *Alloeotomus* met twee soorten en *Deraeocoris* met negen soorten. Alle soorten zijn zoöfaag en leven van allerlei kleine ongewervelden.

Vleugeldimorfie komt alleen voor bij *B. pilosus*, waarvan de vrouwtjes doorgaans kortvleugelig zijn. Determinatietabellen zijn te vinden in Stichel (1956-1958), Southwood & Leston (1959), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Wachmann *et al.* (2004, 2012) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de soorten in Duitsland en kleurenfoto's van een aantal soorten.

Algemene informatie over Deraeocorinae is te vinden in Schuh & Slater (1995). De wereldfauna is gecatalogeerd door Schuh (1995). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2013) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten. Bosmans & Chérot (1995) geven bibliografische informatie over de Belgische soorten.

Deraeocoris flavilinea, ♀

Bothynotus pilosus, ♀

Bothynotus pilosus

(Boheman, 1852)

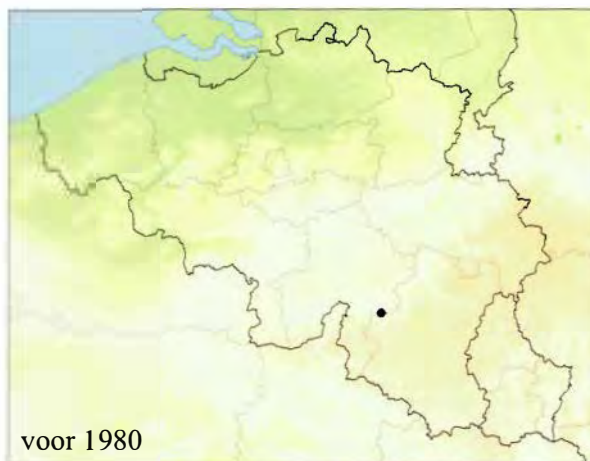
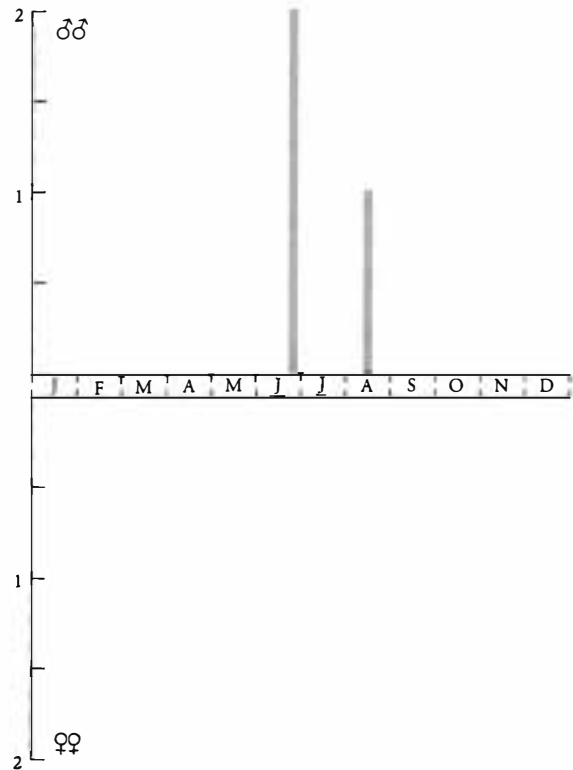
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult vrouwtje).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Noord-Afrika, Azië en Noord-Amerika (Canada) (Kerzhner & Josifov, 1999).

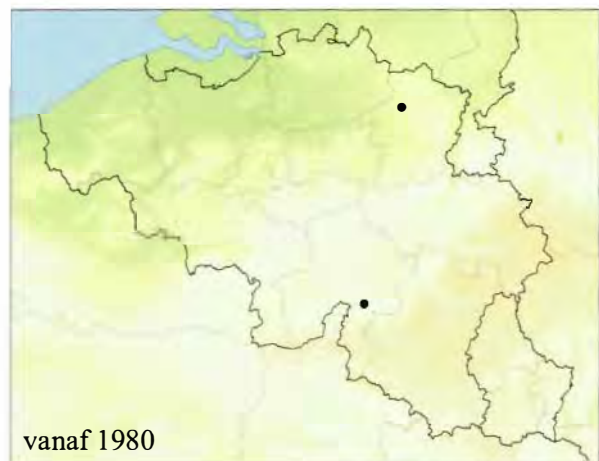
Habitat en ecologie – *Bothynotus pilosus* (♂, ♀ macropteer, 5,0-5,5 mm; ♀ brachypteer, 3,6-3,8 mm) leeft zoöfytofaag in bossen, heideterreinen en moerasgebieden, onder andere in veenmos *Sphagnum* sp. Larven werden diep in veenmosbulten aangetroffen. Ze overwintert waarschijnlijk als ei en heeft één, mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in augustus, in de omringende landen van mei tot in oktober. De langvleugelige mannetjes vliegen goed en worden op licht gevangen. Macroptere vrouwtjes zijn zeldzaam.

Status – Twee vondsten in Vlaanderen in de provincie Limburg en twee vondsten in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg. Een drietal oude vondsten in Wallonië in de provincies Hainaut en Namur kon niet geverifieerd worden (Lethierry, 1884; Schouteden, 1900).

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Alloeotomus germanicus

Wagner, 1939

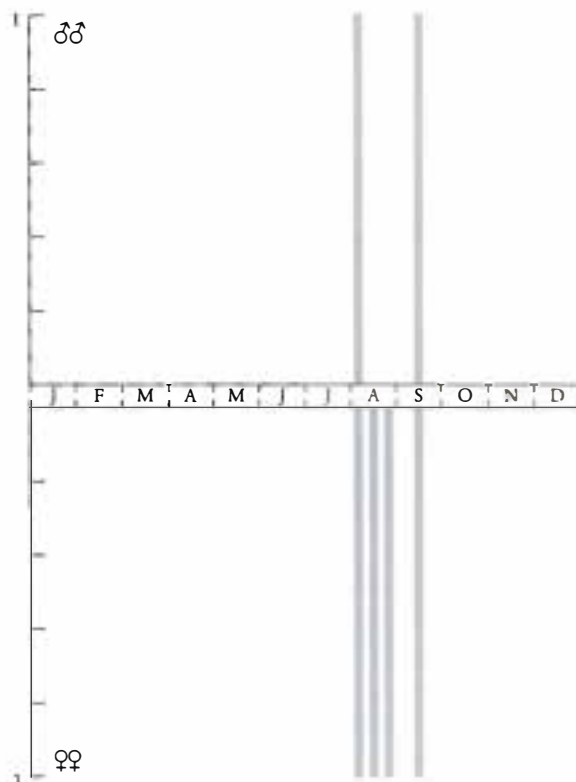
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Turkije) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Alloeotomus germanicus* (macropteer, 5,6-6,9 mm) leeft zoöfytofaag op den *Pinus* sp., hoofdzakelijk op grove den *P. sylvestris*, maar ook op geïntroduceerde soorten. Het voedsel bestaat uit bladluizen Aphidoidea en insecteneieren, maar ze zuigt ook aan de bloeiwijzen. Ze overwintert als ei en heeft één, mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in augustus en september. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Alloeotomus gothicus

(Fallén, 1807)

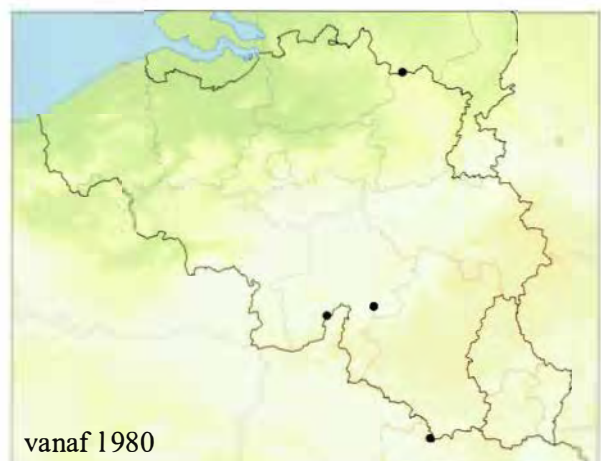
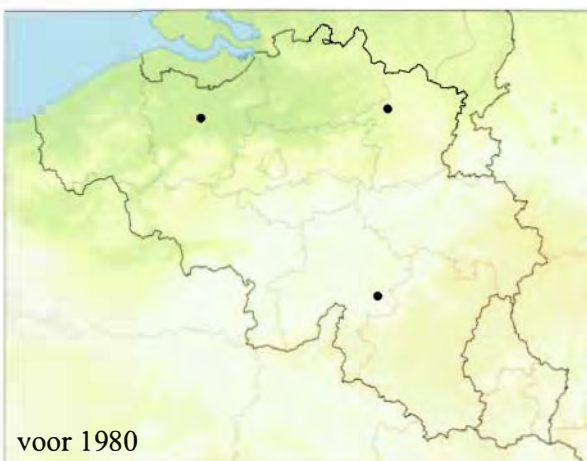
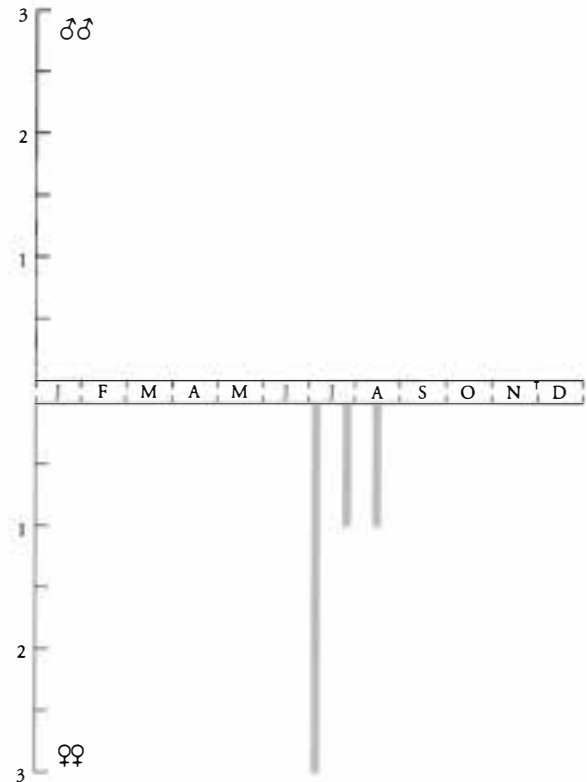
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004, 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Turkije) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Alloeotomus gothicus* (macropteer, 5,1-6,0 mm) leeft zoöfytofaag op den *Pinus* sp., hoofdzakelijk op grove den *P. sylvestris*, maar ook op geïntroduceerde soorten. Het voedsel bestaat uit bladluizen Aphidoidea en insecteneieren, maar ze zuigt ook aan de bloeiwijzen. Ze overwintert als ei en heeft één, mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli en augustus, in de omringende landen van midden juni tot eind oktober.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Limburg en in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Deraeocoris (Camptobrochis) punctulatus
(Fallén, 1807)

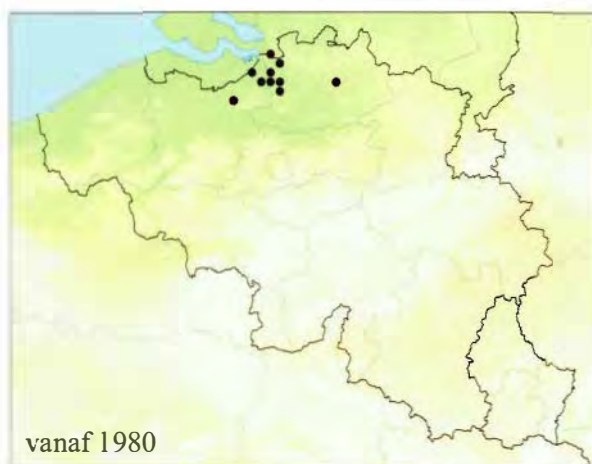
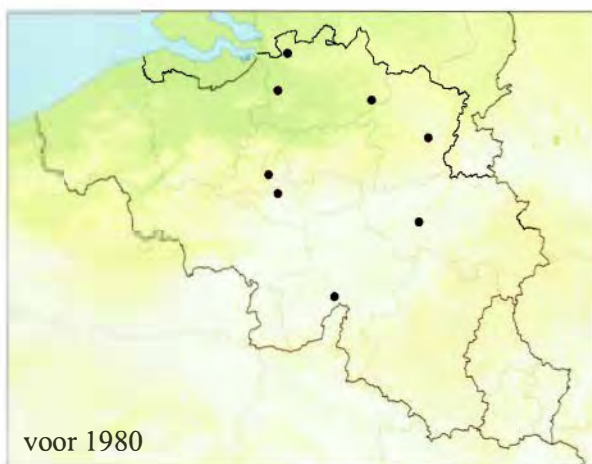
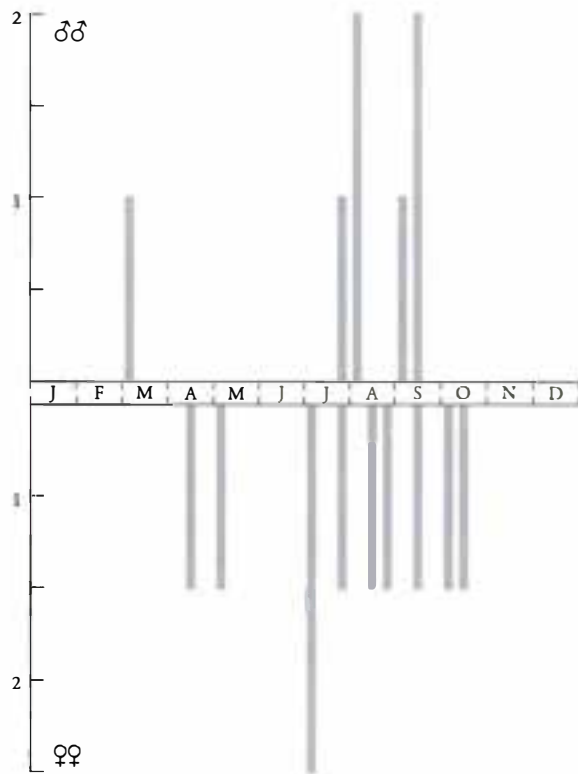
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Aukema & Hermes (2009: larve en adult); Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris punctulatus* (macropteer, 3,8-4,4 mm) leeft zoöfaag in zandige, open biotopen op en onder allerlei kruiden, onder andere bijvoet *Artemisia vulgaris*, hopklaver *Medicago lupulina*, kruiskruid *Senecio* sp. (onder andere bezemkruiskruid *S. inaequidens*), rode klaver *Trifolium pratense* en zuring *Rumex* sp. Het voedsel bestaat naast tripsen Thysanoptera hoofdzakelijk uit bladluizen Aphidoidea. Ze overwintert als adult en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf begin juli.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg. Verspreid in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Brabant wallon, Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Deraeocoris (Deraeocoris) annulipes
(Herrich-Schaeffer, 1842)

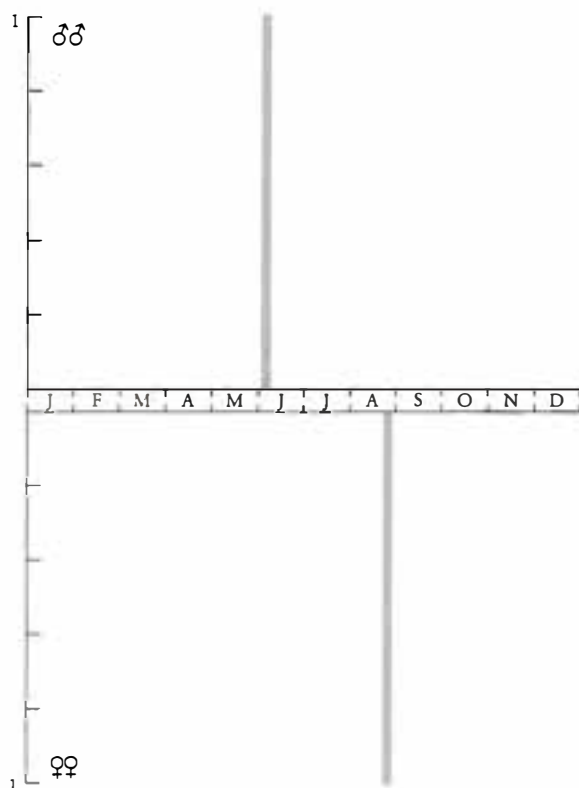
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961), Wagner & Weber (1964) en Ehanno (1989). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Oost-Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

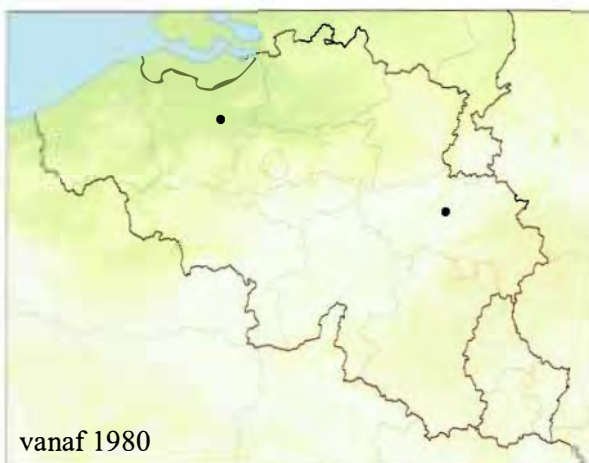
Habitat en ecologie – *Deraeocoris annulipes* (macropter, 6,4-7,2 mm) leeft zoöfaag op lork *Larix* sp. Het voedsel bestaat uit eieren van de grijze lariksbladroller *Zeiraphera griseana* (Hübner, 1799) en takluizen Lachnidae. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven zijn waargenomen in mei en juni en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind augustus. Het zijn goede vliegers, die regelmatig op licht gevangen worden.

Status – Zeer zeldzaam, in Vlaanderen één vondst in de provincie Oost-Vlaanderen en twee vondsten in Wallonië in de provincies Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Deraeocoris (Deraeocoris) cordiger

(Hahn, 1834)

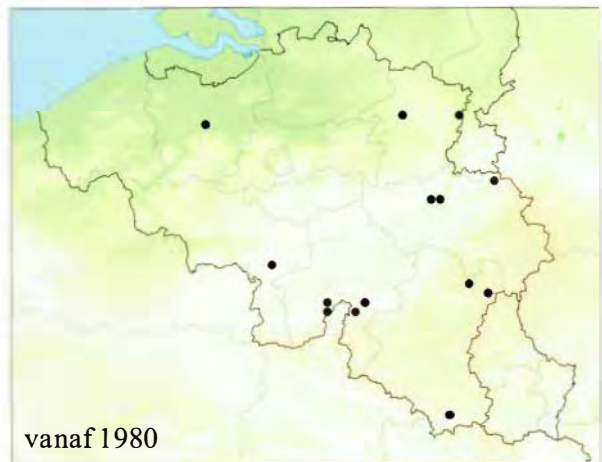
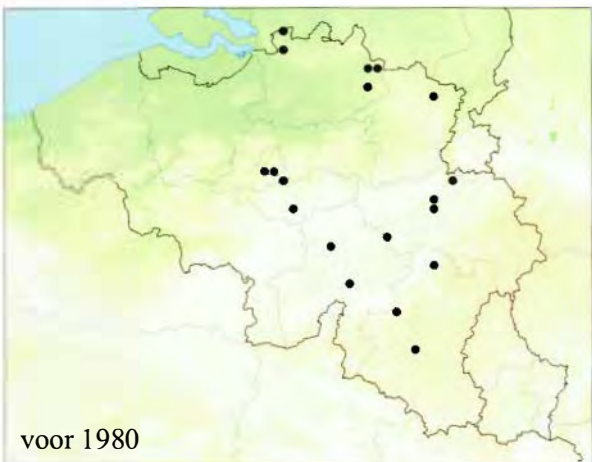
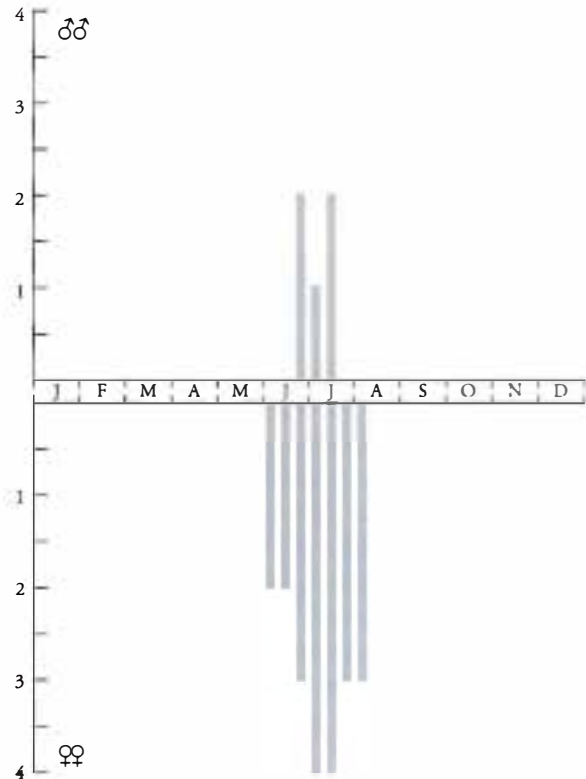
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris cordiger* (macropter, 5,4-6,2 mm) leeft zoöfaag op brem *Cytisus scoparius*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Het voedsel bestaat uit allerlei kleine insecten, vermoedelijk hoofdzakelijk bladluizen Aphidoidea. Larven zijn waargenomen van mei tot in juli en volwassen dieren van begin juni tot in augustus.

Status – Algemeen, in alle provincies behalve West-Vlaanderen.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Deraeocoris (Deraeocoris) flavilinea
(A. Costa, 1862)

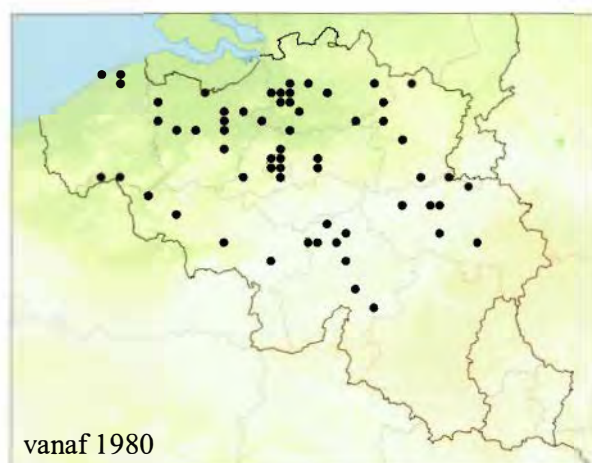
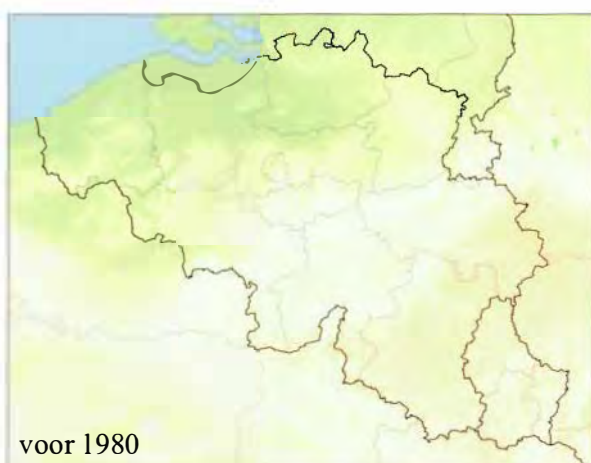
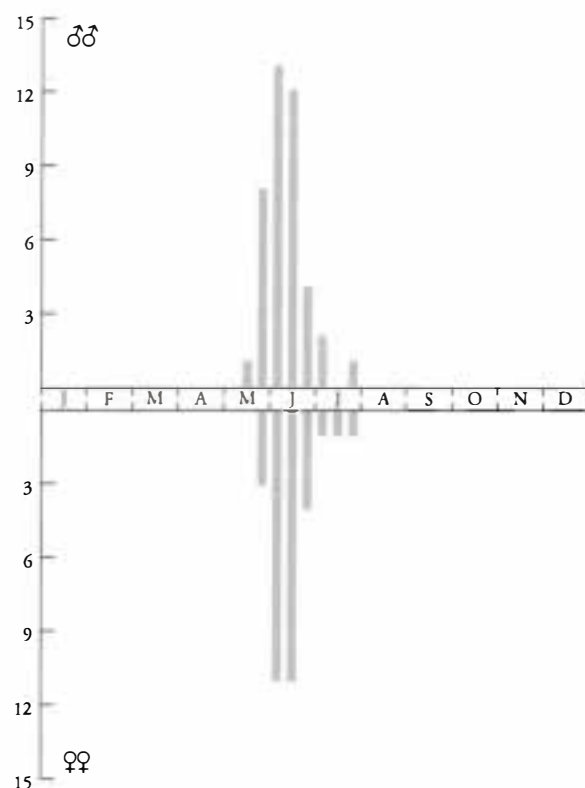
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner & Weber (1964), Wagner (1974a) en Ehanno (1989). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999). Oorspronkelijk uitsluitend in Italië en op Corsica, en sinds 1984 invasief in West- en Midden-Europa (Rabitsch, 2008).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris flavilinea* (macropter, 6,3-7,0 mm) leeft zoöfaag op allerlei bomen en struiken, onder andere op *Fraxinus* sp., gewone esdoorn *Acer pseudoplatanus*, hazelaar *Corylus avellana*, iep *Ulmus* sp., linde *Tilia* sp., meidoorn *Crataegus* sp. en Spaanse aak *Acer campestre*. Incidenteel komt ze ook voor op coniferen en in de kruidlaag. Het voedsel zou vooral uit bladluizen Aphidoidea bestaan, maar ook poppen van lieveheersbeestjes Coccinellidae worden uitgezogen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot eind juli. Het zijn goede vliegers, die geregeld op licht en in raamvallen worden gevangen.

Status – Sinds 1994 waargenomen en inmiddels zeer algemeen en bekend uit alle provincies behalve Brabant wallon en Luxembourg.

Literatuur – Chérot (1998: verspreiding); Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Zeinstra & Aukema (2005: biologie).

Deraeocoris (Deraeocoris) olivaceus
(Fabricius, 1777)

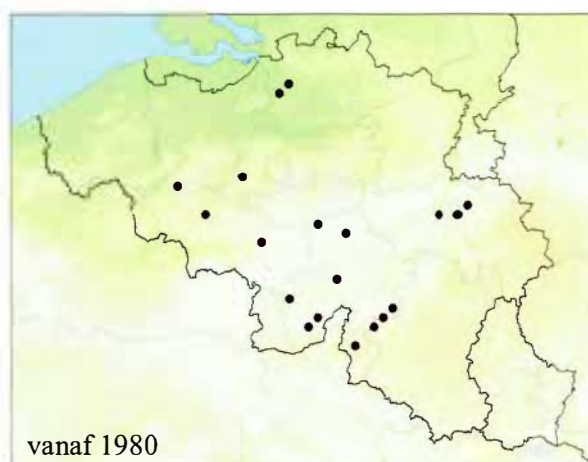
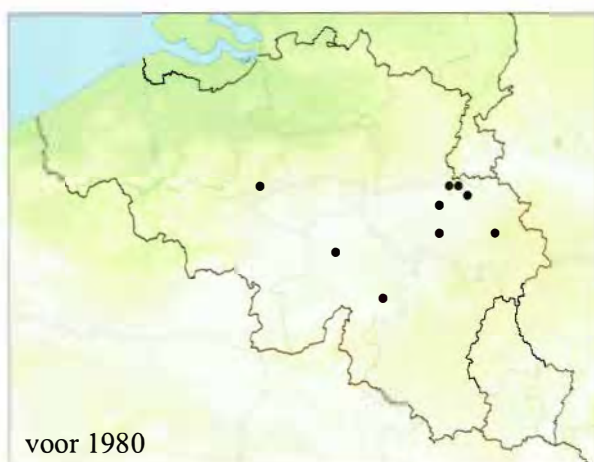
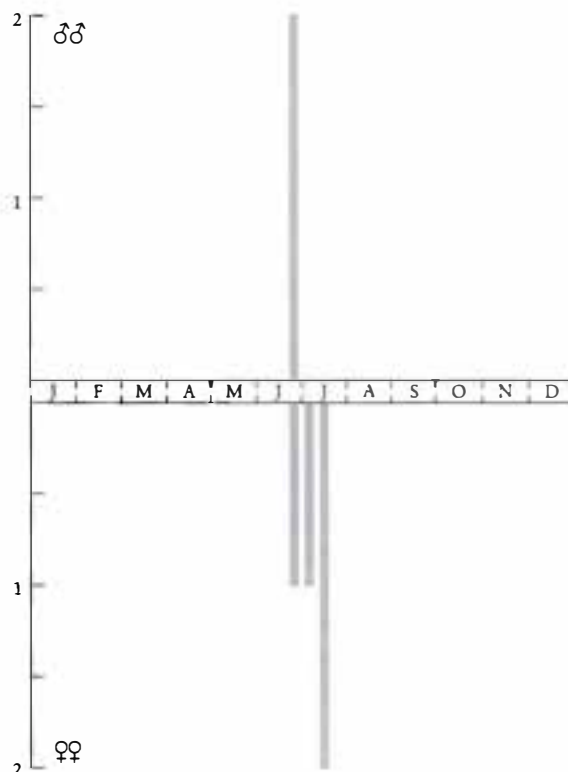
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië, tot in Japan en Korea (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris olivaceus* (macropter, 8,5-10,5 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, vooral Rosaceae, zoals appel *Malus* sp., meidoorn *Crataegus* sp., peer *Pyrus* sp. en prunus *Prunus* sp. Naast dierlijk voedsel als bladluizen Aphidoidea, bladvlies Psylloidea en kleine rupsen Lepidoptera, zuigt ze ook aan bloemen en bessen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven zijn aanwezig in mei en begin juni en volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli, in de omringende landen van midden mei tot midden augustus.

Status – Algemeen, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant en in Wallonië in alle provincies behalve Brabant wallon.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Deraeocoris (Deraeocoris) ruber
(Linnaeus, 1758)

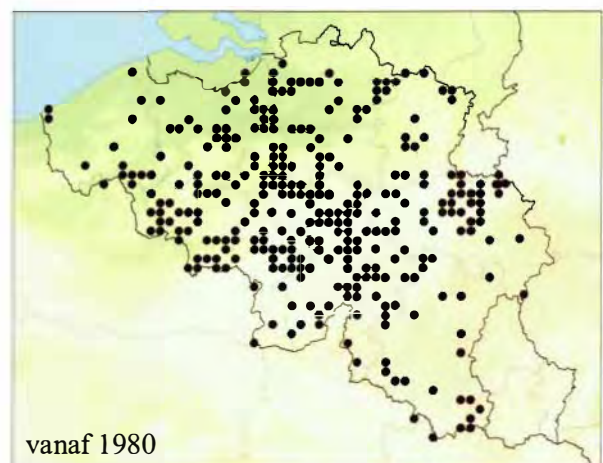
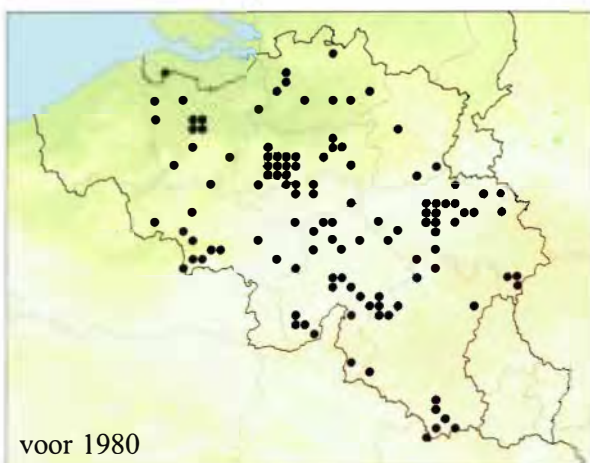
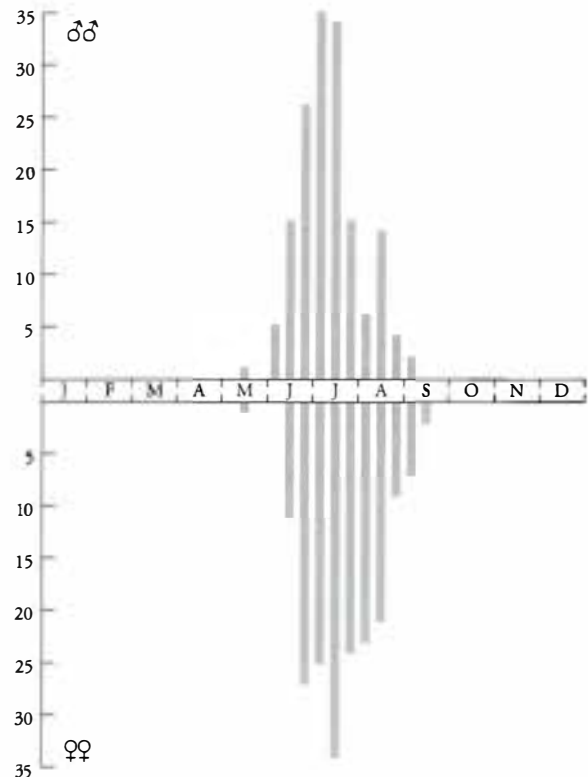
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord- en Zuid-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris ruber* (macropter, 6,5-7,5 mm) leeft zoöfaag op kruiden, onder andere op boerenwormkruid *Tanacetum vulgare* en grote brandnetel *Urtica dioica*, maar ze komt ook wel op bomen en struiken voor. Het voedsel bestaat uit allerlei kleine insecten, vooral bladluizen Aphidoidea. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar (twee in het Middellandse Zeegebied). De eieren komen uit vanaf april en de volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot in september.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Deraeocoris (Deraeocoris) scutellaris
(Fabricius, 1794)

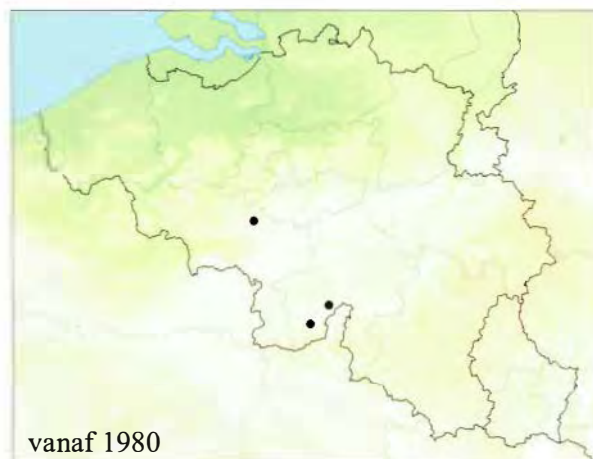
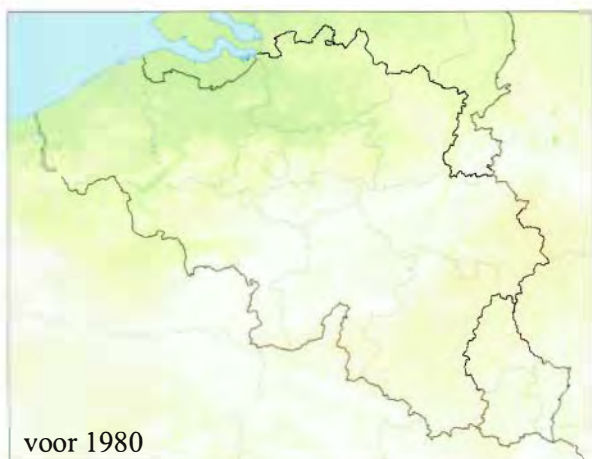
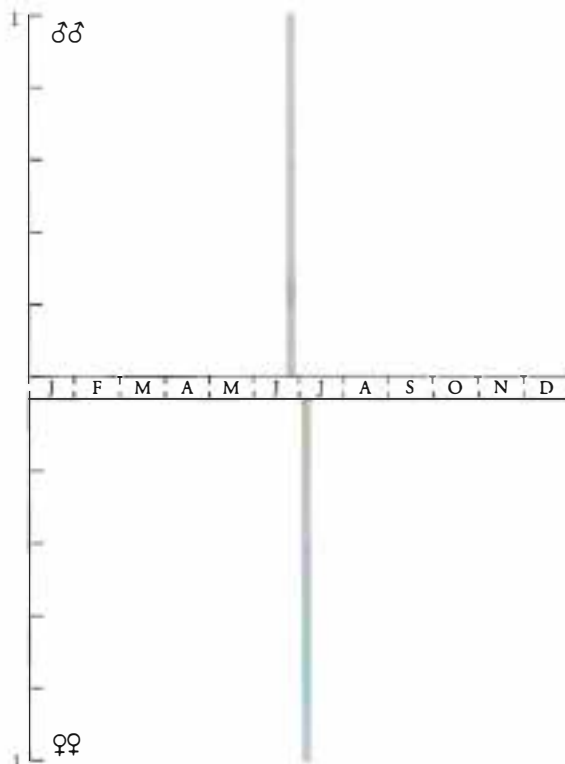
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1967) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris scutellaris* (macropter, 5,2-6,7 mm) leeft zoöfaag in heidetereinen op dophei *Erica* sp. en struikhei *Calluna* sp. en op kaalslagen en ruderaal terreinen op wilgenroosje *Chamerion angustifolium*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli, in de omringende landen van begin juni tot in september. Ze vliegen goed en mannetjes zijn op licht gevangen.

Status – Zeer zeldzaam, drie recente vondsten in Wallonië sinds 1998: één in de provincie Hainaut en twee in de provincie Namur.

Literatuur – Bagnée (2005: verspreiding).

Deraeocoris (Deraeocoris) trifasciatus
(Linnaeus, 1767)

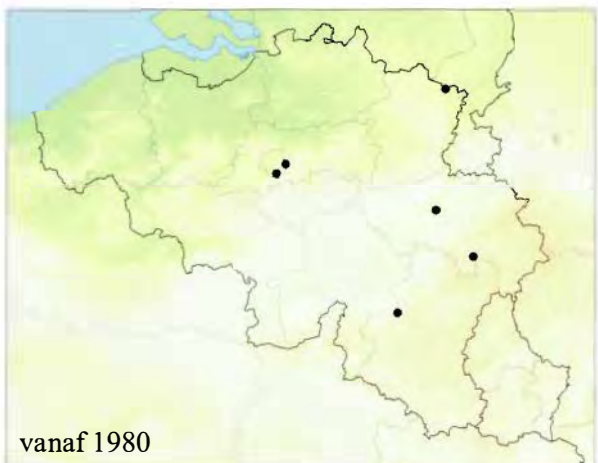
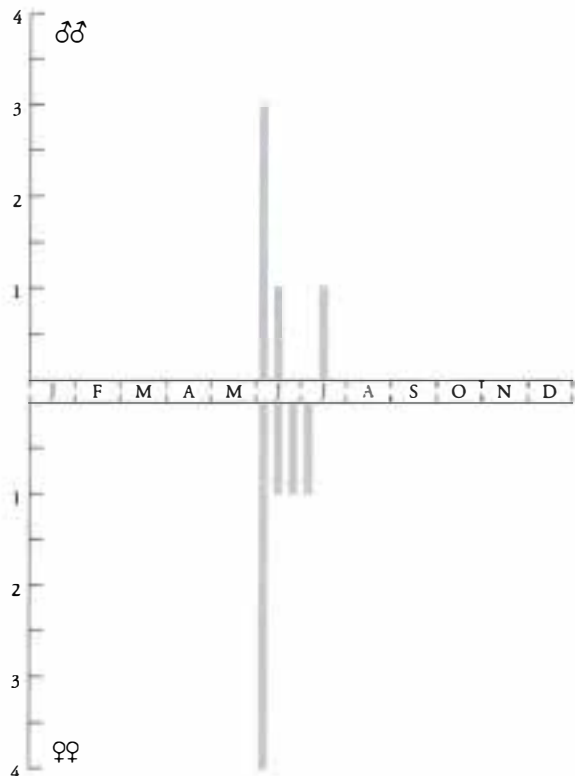
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris trifasciatus* (macropter, 8,5-12,0 mm) leeft zoöfaag op loofbomen, onder andere berk *Betula* sp., eik *Quercus* sp., zwarte els *Alnus glutinosa* en houtige Rosaceae als appel *Malus* sp., wilde lijsterbes *Sorbus aucuparia*, meidoorn *Crataegus* sp., peer *Pyrus* sp. en prunus *Prunus* sp. Het voedsel bestaat uit bladluizen Aphidoidea, bladvlotten Psylloidea en rupsen Lepidoptera. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot eind juli. Het zijn goede vliegers, die ook op licht en in malaisevallen worden gevangen.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Limburg, in het gewest Brussel en in Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon). Eén oude literatuurwaarneming uit de provincie Vlaams-Brabant (Lethierry & Pierret, 1879) kon niet geverifieerd worden.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Deraeocoris (Knightocapsus) lutescens
(Schilling, 1837)

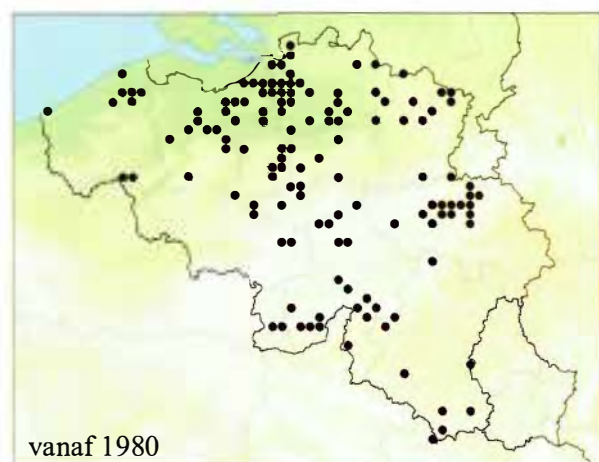
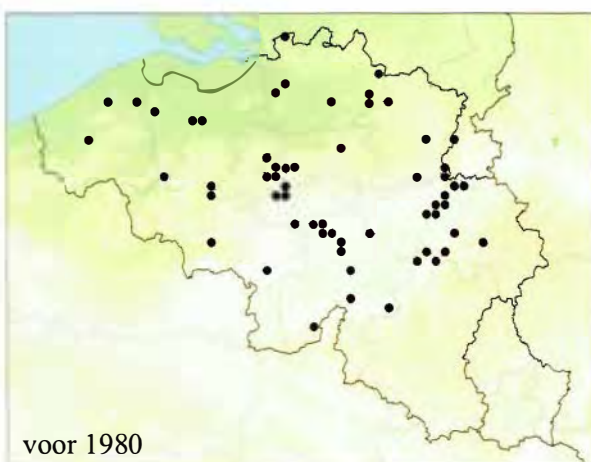
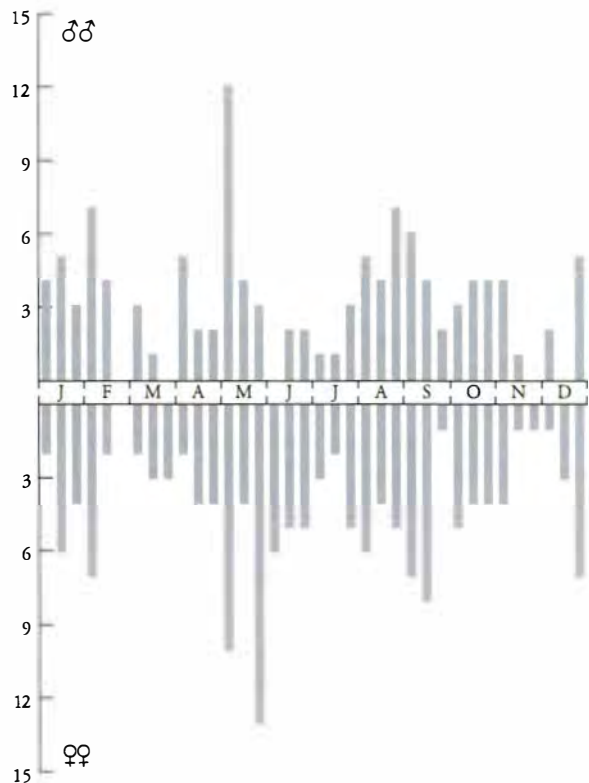
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Deraeocoris lutescens* (macropter, 6,5-7,5 mm) leeft zoöfaag op loofbomen, onder andere op appel *Malus* sp., eik *Quercus* sp., esdoorn *Acer* sp., hazelaar *Corylus avellana*, iep *Ulmus* sp. en linde *Tilia* sp. Incidenteel komt ze ook voor op naaldbomen. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit bladluizen Aphidoidea, bladvlinders Psylloidea en kleine rupsen Lepidoptera. Ze overwintert als adult op allerlei beschutte plaatsen, onder andere onder de schorsschubben van plataan *Platanus* sp., vaak in aantal bij elkaar, en soms ook in huis. Er is één generatie per jaar en volwassen dieren zijn jaarrond waargenomen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Chérot (1995: verspreiding).

Subfamilie Mirinae

De subfamilie Mirinae is op de Phylinae na de grootste subfamilie van de Miridae. Ze is met meer dan 300 geslachten verdeeld over 6 tribussen wereldwijd vertegenwoordigd. In Midden-Europa treffen we daarvan alleen de Mirini en de Stenodemini aan. In België komen 89 soorten Mirinae voor: 71 soorten van 29 geslachten Mirini en 18 soorten van 9 geslachten Stenodemini. De meeste soorten zijn fytofaag en een klein deel is helemaal of deels zoöfaag. Veel fytofage soorten zullen echter incidenteel ook wel eens dierlijk voedsel gebruiken. De Mirini leven op loof- en naaldbomen, struiken, kruiden of op grassen. De Stenodemini leven op cypergrassen (Cyperaceae), grassen (Poaceae) en russen (Juncaceae) en worden ook wel graswantsen genoemd. *Tropidosteptes pacificus* is een gevestigde exoot uit Noord-Amerika en *Agnocoris rubicundus* en *Brachycoleus triangularis* (Mirini) zijn mogelijk niet inheems.

Determinatietabellen zijn te vinden in Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Wachmann *et al.* (2004, 2012) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de Duitse soorten en kleurenfoto's van veel soorten.

Algemene informatie over Mirinae is te vinden in Dolling (1991) en Schuh & Slater (1995). Biologische bijzonderheden zijn te vinden in Wheeler (2001) en schadelijke soorten worden besproken door Wheeler (2000a). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2013) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten. Bosmans & Aukema (2002) geven bibliografische informatie over de Belgische fauna.

Adelphocoris quadripunctatus, ♂

Lygus maritimus, ♂

Mermitelocerus schmidtii, ♂

Notostira elongata, ♀

Phytocoris tiliae, ♀

Polymerus nigrita, ♀

Adelphocoris lineolatus

(Goeze, 1778)

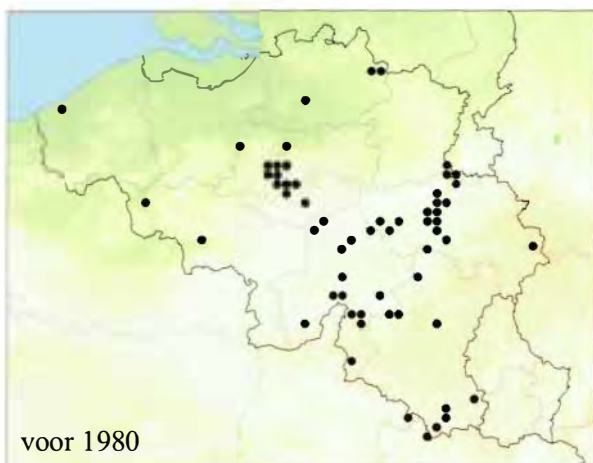
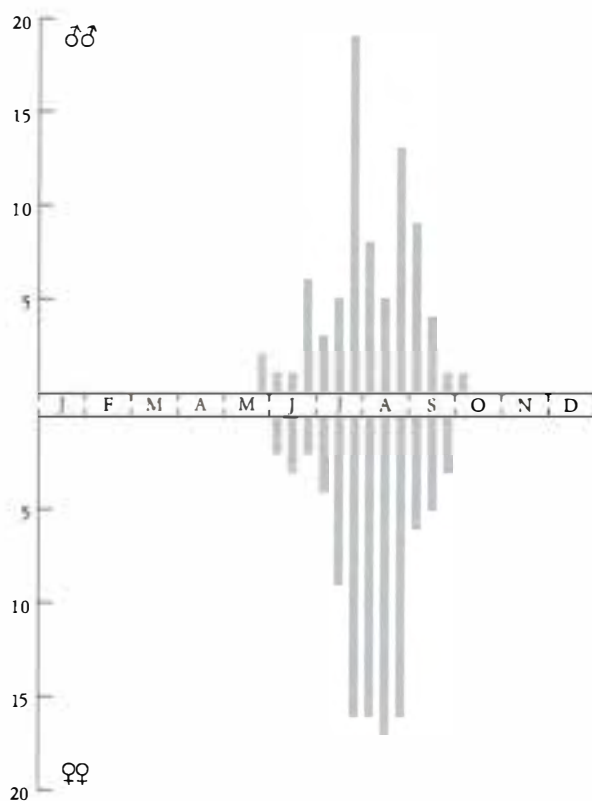
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika. Tevens in India en Pakistan (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Adelphocoris lineolatus* (macropteer, 7,6-9,5 mm) leeft fytofaag in vochtige en droge biotopen op zonnige plekken op vlinderbloemen Fabaceae, onder andere op hokjespeul *Astragalus glycyphyllos*, gewone rolklaver *Lotus corniculatus*, hopklaver *Medicago* sp. (onder andere luzerne *M. sativa*), klaver *Trifolium* sp., stalkruid *Ononis* sp. en veldlathyrus *Lathyrus pratensis*. De larven zuigen aan jong blad, stengels, bloemen en onrijpe zaden; de adulten zuigen ook aan de bloeiwijzen van composieten Asteraceae als bijvoet *Artemisia vulgaris* en reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum*. *Adelphocoris lineolatus* kan schadelijk zijn op verschillende land- en tuinbouwgewassen, onder andere biet *Beta vulgaris vulgaris*, chrysant *Chrysanthemum* sp., luzerne *Medicago sativa*, klaver *Trifolium* sp. en ui *Allium cepa*. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft in ons land één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei en volwassen dieren zijn waargenomen vanaf eind mei tot in oktober. Schadelijk in luzerne.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Wheeler (2000a: schade); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Adelphocoris quadripunctatus

(Fabricius, 1794)

Synoniem – *Adelphocoris annulicornis* (R.F. Sahlberg, 1848).

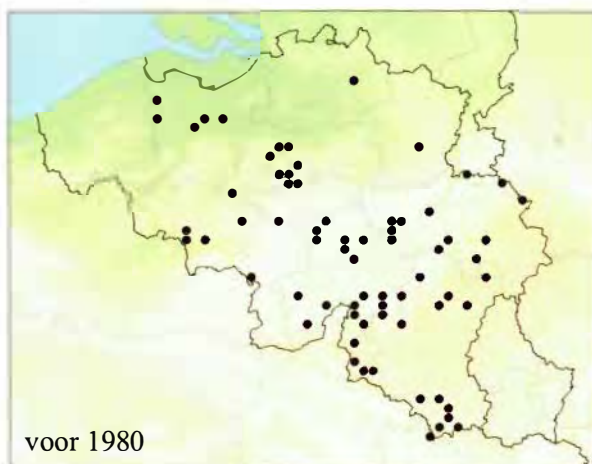
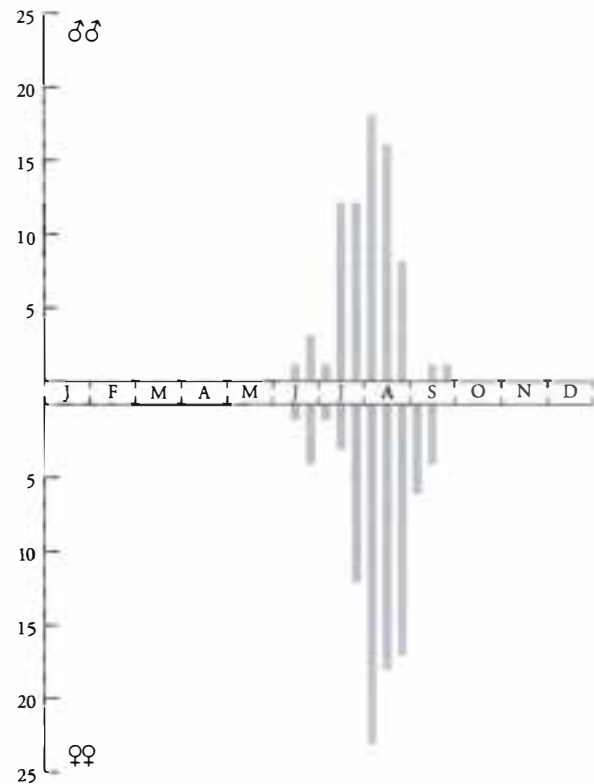
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *A. annulicornis*), Wagner (1952 en 1961, als *A. annulicornis*) en Wagner & Weber (1964, als *A. annulicornis*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Adelphocoris quadripunctatus* (macropteer, 8,0-10,6 mm) leeft fytofaag langs bosranden en houtwallen en op ruigtes op grote brandnetel *Urtica dioica*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot eind september.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Adelphocoris seticornis

(Fabricius, 1775)

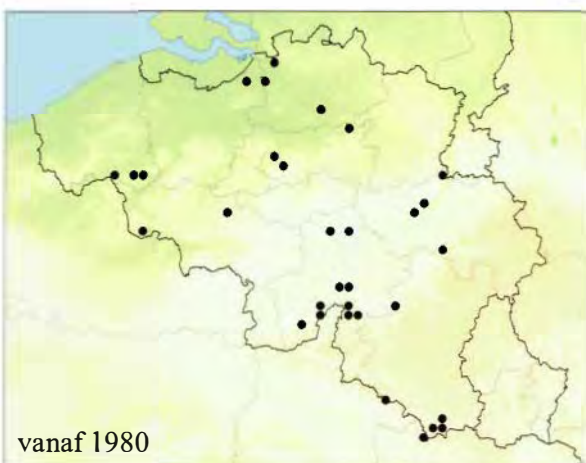
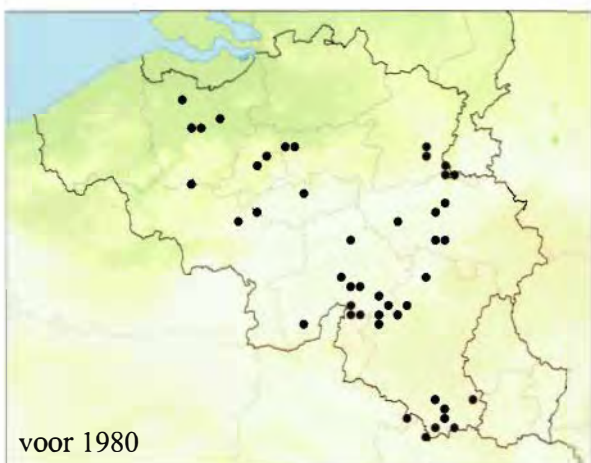
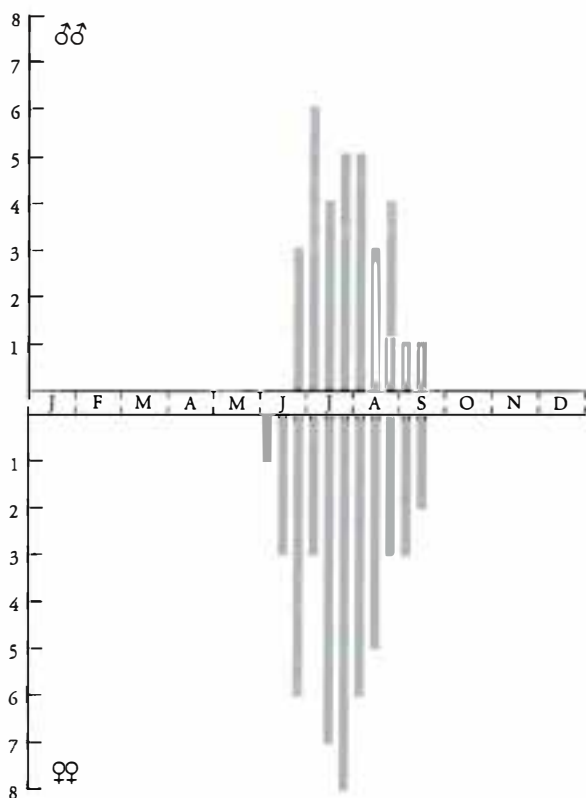
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Adelphocoris seticornis* (macropteer, 6,7-8,3 mm) leeft fytofaag in min of meer vochtige biotopen van de onrijpe vruchten van vlinderbloemen Fabaceae, onder andere gewone rolklaver *Lotus corniculatus*, hokjespeul *Astragalus glycyphyllos*, hopklaver *Medicago* sp., klaver *Trifolium* sp., stalkruid *Ononis* sp., veldlathyrus *Lathyrus pratensis*, vogelwikke *Vicia cracca* en wondklaver *Anthyllis vulneraria*. De eieren worden afgezet in de stengels van de waardplanten. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind september.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Adelphocoris ticinensis

(Meyer-Dür, 1843)

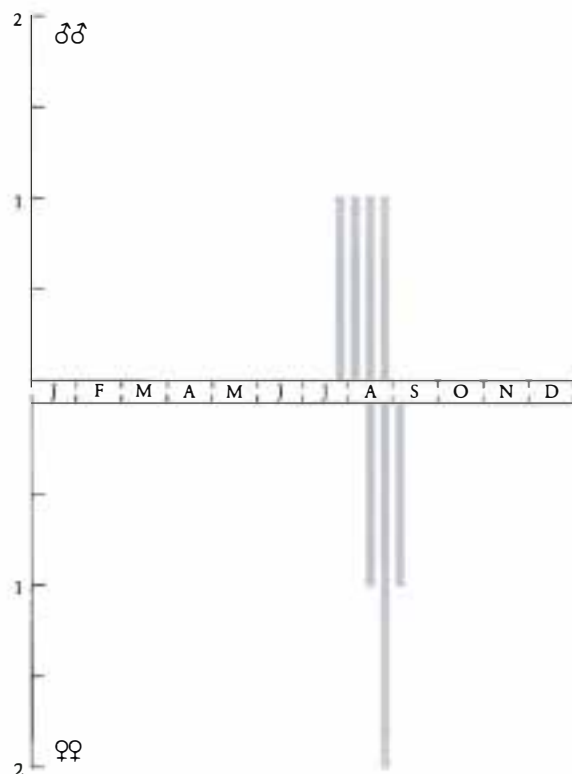
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

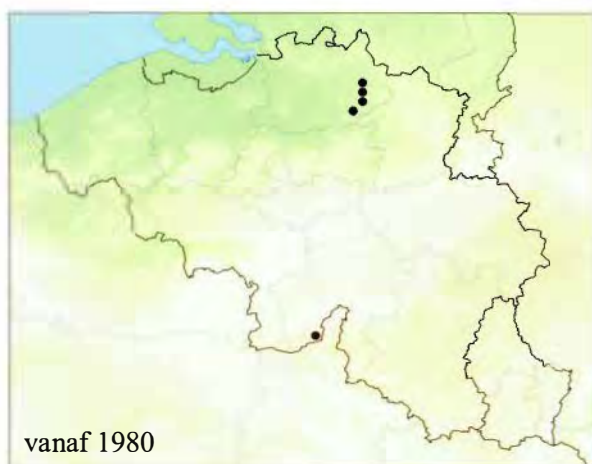
Habitat en ecologie – *Adelphocoris ticinensis* (macropter, 7,0-7,6 mm) leeft zoöfytofaag in vochtige biotopen op grote kattestaart *Lythrum salicaria*. Incidentele meldingen van andere planten, onder andere boswederik *Lysimachia nemorum*, kale jonker *Cirsium palustre*, moerasandoorn *Stachys palustris*, moeraslathyrus *Lathyrus palustris*, moerasrolklaver *Lotus pedunculatus* en watermunt *Mentha aquatica*, hebben mogelijk geen betrekking op waardplanten. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juli tot in september.

Status – Zeldzaam, zes vondsten in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en één in Wallonië in de provincie Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Agnocoris reclairei

(Wagner, 1949)

Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

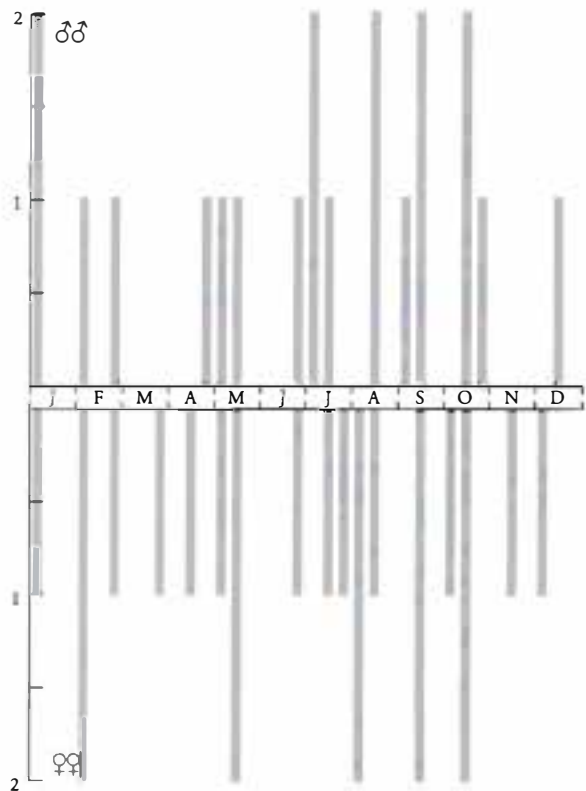
N.B: De in de literatuur opgegeven morfometrische verschillen tussen *A. reclairei* en *A. rubicundus* zijn onbetrouwbaar.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

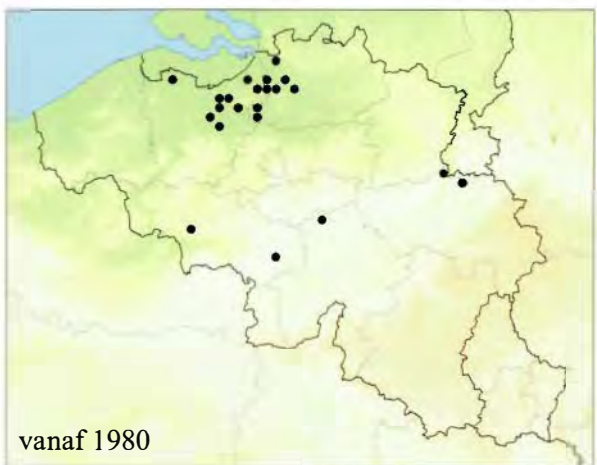
Habitat en ecologie – *Agnocoris reclairei* (macropter, 4,7-5,4 mm) leeft op wilg *Salix* sp. en wordt van oude, zaadvormende breed- en smalbladige soorten vermeld, onder andere boswilg *S. caprea*, grauwe wilg *S. cinerea* en schietwilg *S. alba*. Ze overwintert als adult op coniferen, in mos of in strooisel en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn jaarrond waargenomen en dieren van de nieuwe generatie vanaf juni.

Status – Algemeen in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen; recent ook waargenomen in Wallonië in de provincies Hainaut, Namur en Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Agnocoris rubicundus

(Fallén, 1807)

Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult). In oude literatuur met de later beschreven *A. reclairei* verward.

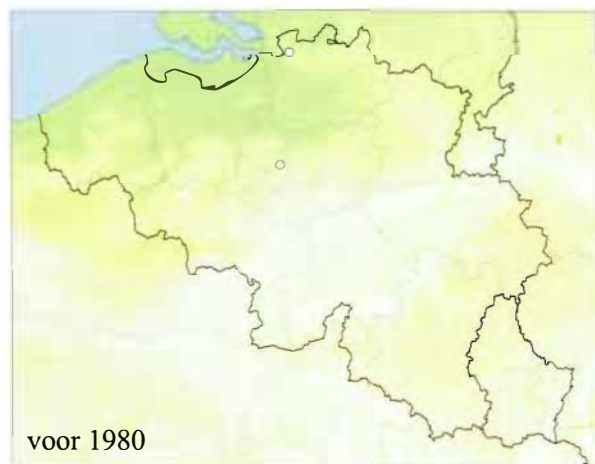
N.B.: De in de literatuur opgegeven morfometrische verschillen tussen *A. reclairei* en *A. rubicundus* zijn onbetrouwbaar.

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Noord-Afrika, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Agnocoris rubicundus* (macropteer, 4,4-5,0 mm) leeft op smalbladige wilg *Salix* sp., onder andere katwilg *S. viminalis* en schietwilg *S. alba*, maar ook op breedbladige soorten als grauwe wilg *S. cinerea*. Meldingen van *A. rubicundus* op boswilg *S. caprea* en witte abeel *Populus alba* hebben mogelijk betrekking op *A. reclairei*. Ze overwintert als adult en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn in de omringende landen waargenomen vanaf begin juli.

Status – Inheems? Twee onbevestigde literatuur-opgaven uit de provincie Antwerpen en uit het gewest Brussel (Lethierry & Pierret, 1879) hebben mogelijk betrekking op de later beschreven *A. reclairei*.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Apolygus limbatus

(Fallén, 1807)

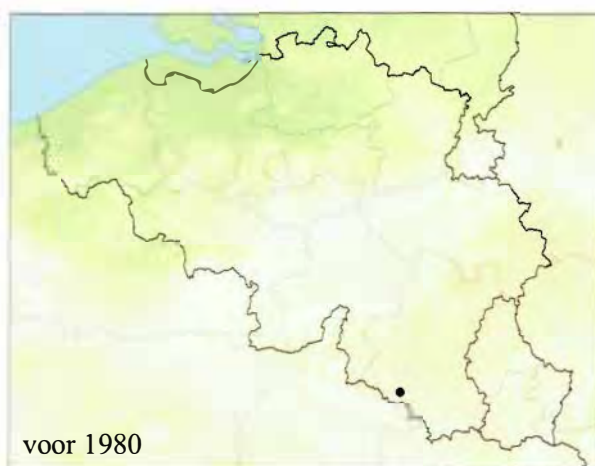
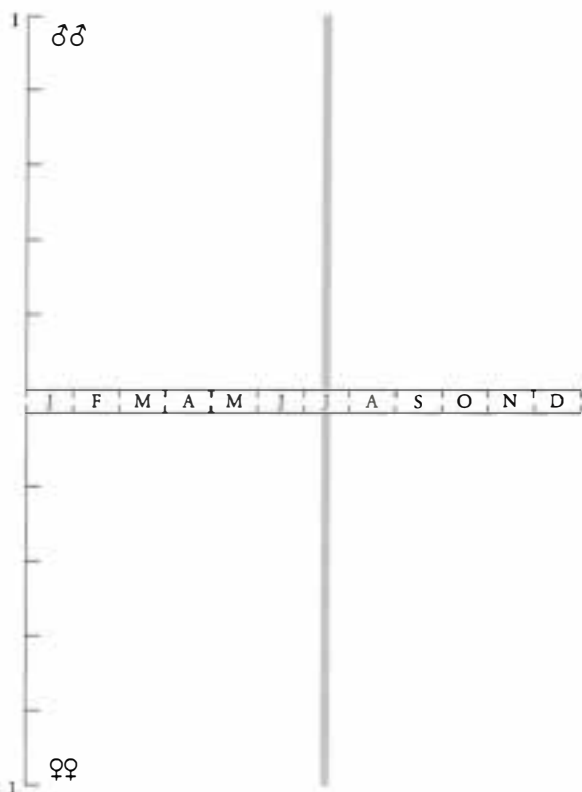
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*Apolygus*) *limbatus*), Wagner (1952, als *Lygus* (*Neolygus*) *limbatus*; 1961, als *Lygus* (*Apolygus*) *limbatus*) en Wagner & Weber (1964, als *Lygus* (*Apolygus*) *limbatus*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

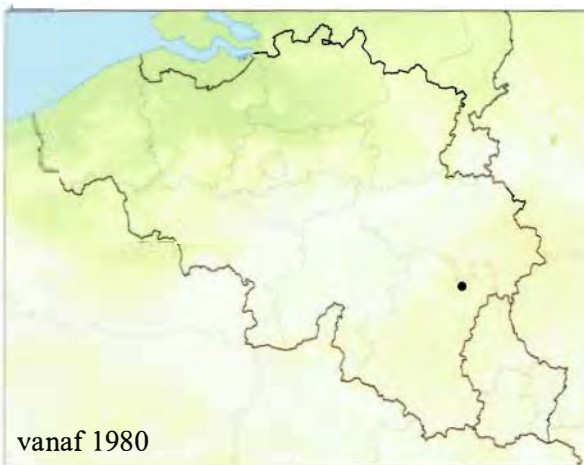
Habitat en ecologie – *Apolygus limbatus* (macropteer, 4,9-5,6 mm) leeft in vochtige biotopen op wilg *Salix* sp., vooral op breedbladige soorten als boswilg *S. caprea*, geoorde wilg *S. aurita* en grauwe wilg *S. cinerea*, incidenteel op de smalbladige bittere wilg *S. purpurea* en populier *Populus*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de omringende landen van begin juni tot in augustus.

Status – Zeer zeldzaam, alleen bekend van twee vondsten in Wallonië in de provincie Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Apolygus lucorum
(Meyer-Dür, 1843)

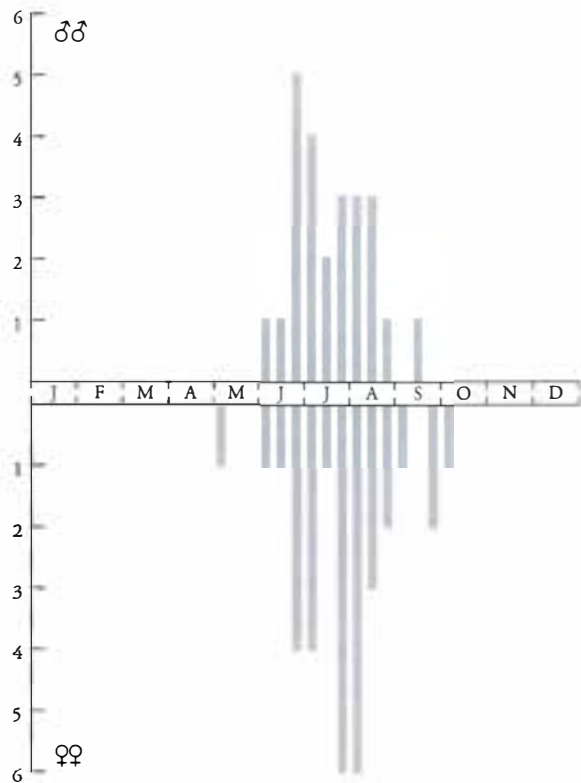
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Lygocoris lucorum*), Stichel (1956-1958, als *Lygus (Apolygus) lucorum*), Wagner (1952, als *Lygus (Neolygus) lucorum*; 1961, als *Lygus (Apolygus) lucorum*) en Wagner & Weber (1964, als *Lygus (Apolygus) lucorum*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Apolygus lucorum* (macropteer, 5,0-5,9 mm) leeft fytofaag in wegbermen en ruderaal biotopen, hoofdzakelijk op bijvoet *Artemisia vulgaris*, maar ze wordt ook vermeld van andere alsem-soorten *Artemisia*, boerenwormkruid *Tanacetum vulgare*, grote brandnetel *Urtica dioica* en koninginnekruid *Eupatorium cannabinum*. Larven en adulten zuigen aan knoppen, bloeiwijzen en onrijpe zaden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren worden in de nazomer en de herfst afgezet in dichte rijen in de hoofdstengels van de waardplant. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot begin november. Mogelijk ontwikkelt zich onder gunstige omstandigheden een tweede generatie.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Apolygus rhamnicola

(Reuter, 1885)

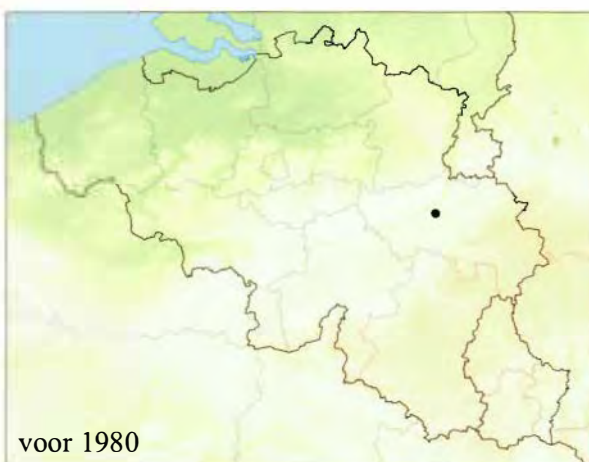
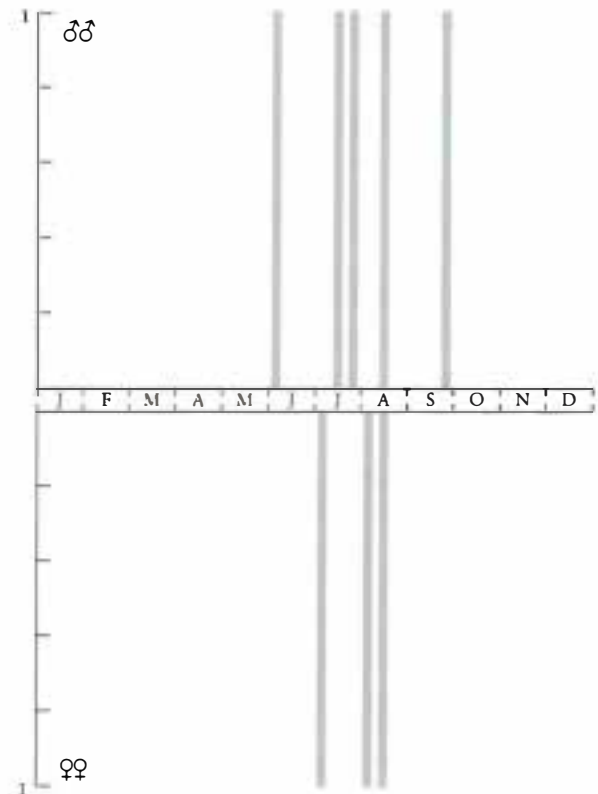
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*Apolygus*) *rhamnicola*), Wagner (1952, als *Lygus* (*Neolygus*) *rhamnicola*, 1961, als *Lygus* (*Apolygus*) *rhamnicola*) en Wagner & Weber (1964, als *Lygus* (*Apolygus*) *rhamnicola*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

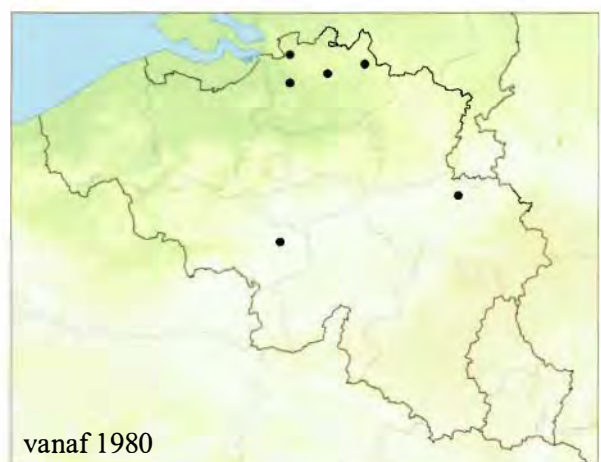
Habitat en ecologie – *Apolygus rhamnicola* (macropteer, 5,4-6,0 mm) leeft fytofaag langs bosranden en in houtwallen op besdragend sporkehout *Rhamnus frangula*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind september.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en in Wallonië in de provincies Hainaut en Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Apolygus spinolae
(Meyer-Dür, 1841)

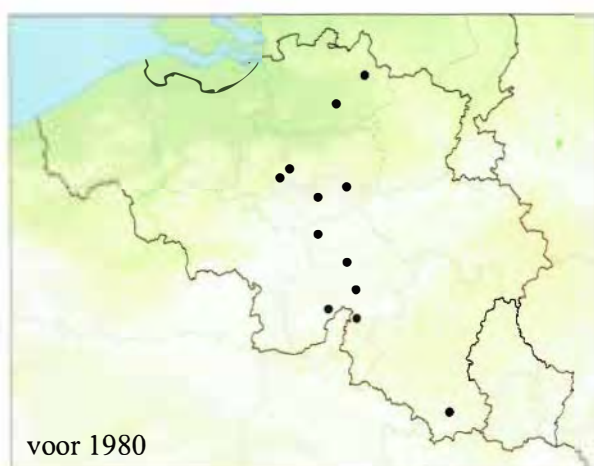
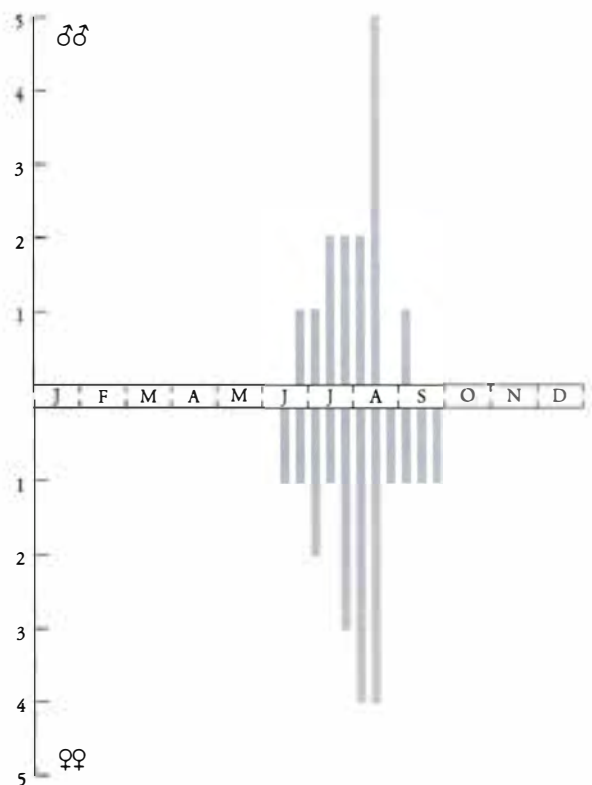
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Lygocoris spinolai*), Stichel (1956-1958, als *Lygus (Apolygus) spinolai*), Wagner (1952, als *Lygus (Neolygus) spinolai*; 1961, als *Lygus (Apolygus) spinolai*) en Wagner & Weber (1964, als *Lygus (Apolygus) spinolai*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Apolygus spinolae* (macropteer, 5,3-6,0 mm) leeft op kruidachtige planten, hoofdzakelijk op grote brandnetel *Urtica dioica*, maar ze wordt ander andere ook vermeld van akkerdistel *Cirsium arvense*, braam *Rubus* sp., hop *Humulus lupulus*, moerasspirea *Filipendula ulmaria*, wilde gage *Myrica gale* en wilgenroosje *Chamerion angustifolium*. Ze voedt zich met sap uit zich ontwikkelende vruchten, met dode insecten en ook is kannibalisme waargenomen. Schade is gemeld van hop en druif *Vitis vinifera*. De eieren overwinteren in knoppen of stengels van de waardplanten en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot eind september. *Apolygus spinolae* wordt geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Algemeen, in alle provincies behalve West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Brachycoleus pilicornis pilicornis
(Panzer, 1805)

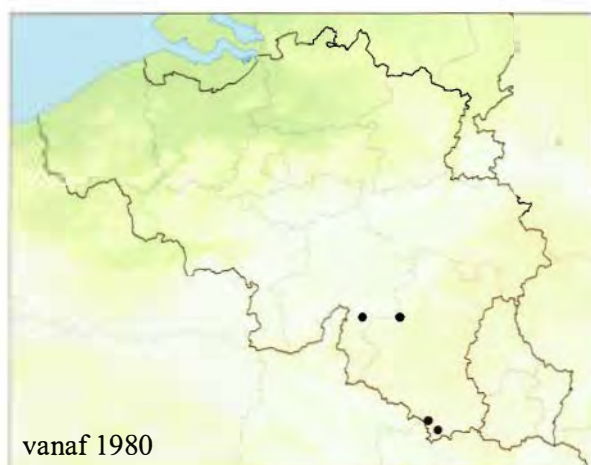
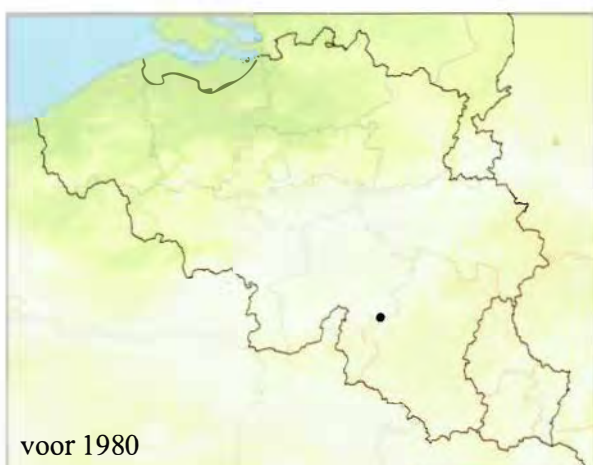
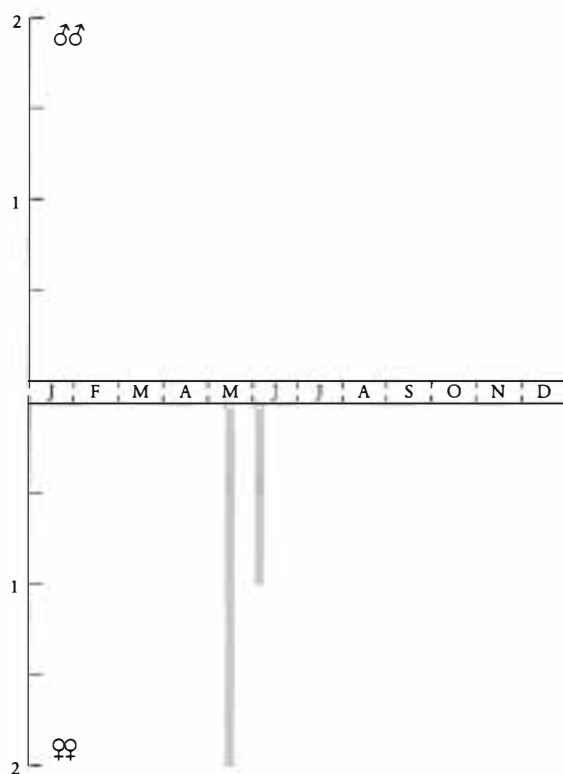
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Calocoris* (*Trichocalocoris*) *pilicornis*), Wagner (1952 en 1961, als *C. (T.) pilicornis*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (T.) pilicornis*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *B. pilicornis orientalis* Rosenzweig, 1997 komt voor in Centraal-Azië (Kazachstan).

Habitat en ecologie – *Brachycoleus pilicornis* (macropter, 5,7-7,0 mm) leeft fytofaag op wolfsmelk *Euphorbia* sp., onder andere cipreswolfsmelk *E. cyparissias*, stijve wolfsmelk *E. stricta* en zandwolfsmelk *E. seguieriana*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot midden juni.

Status – Zeldzaam, alleen bekend uit Wallonië (provincies Namur en Luxembourg).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Brachycoleus triangularis

(Goeze, 1778)

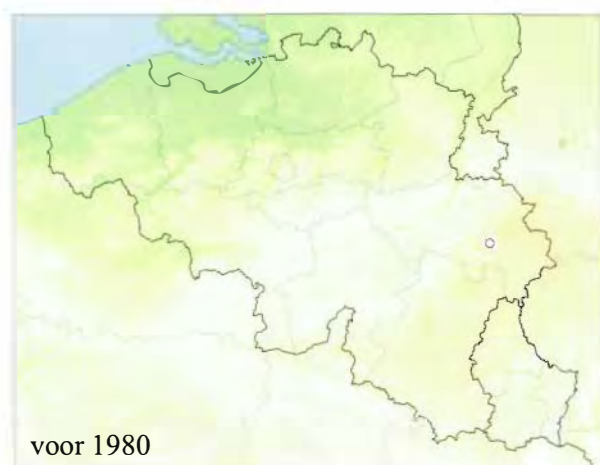
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, 1974a) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: West-Mediterrane soort (Kerzhner & Josifov, 1999).

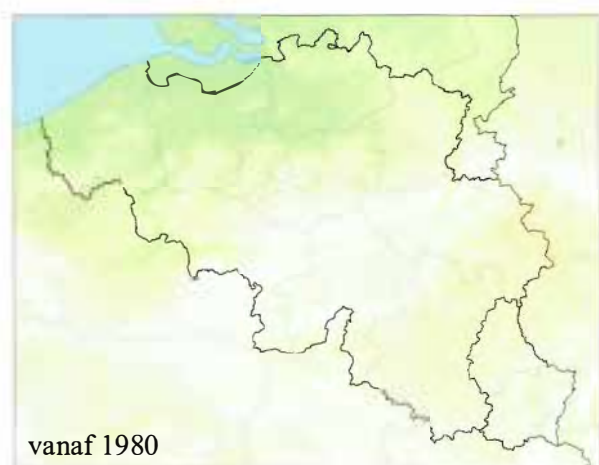
Habitat en ecologie – *Brachycoleus triangularis* (macropter, 7,1-8,6 mm) leeft op distel *Carduus* sp., kruisdistel *Eryngium* sp. en vederdistel *Cirsium* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. In Zuid-Europa zijn volwassen dieren waargenomen vanaf mei tot in juli

Status – Inheems? Een onbevestigde literatuur-opgave uit de provincie Liège (Schouteden, 1901b).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Calocoris affinis

(Herrich-Schaeffer, 1835)

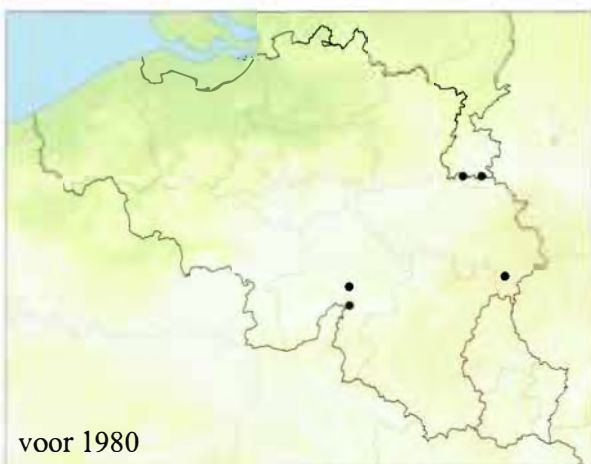
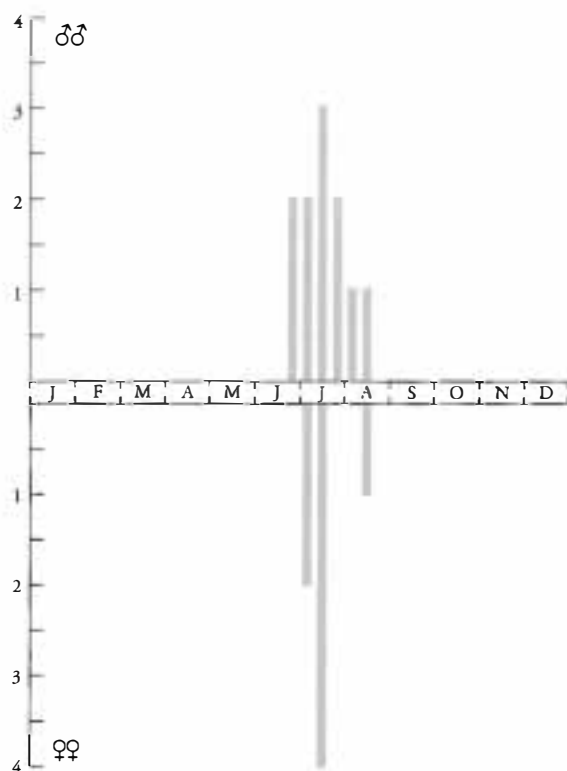
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Calocoris affinis* (macropter, 6,6-8,3 mm) leeft op min of meer vochtige plaatsen langs bosranden en houtwallen op grote brandnetel *Urtica dioica*. Volwassen dieren worden ook vaak op bloemen van schermbloemen *Apiaceae* aangetroffen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot eind augustus.

Status – In Vlaanderen alleen bekend uit de provincie Limburg, één onbevestigde vermelding uit het gewest Brussel in Lethierry (1882c) en algemeen in Wallonië.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Calocoris alpestris

(Meyer-Dür, 1843)

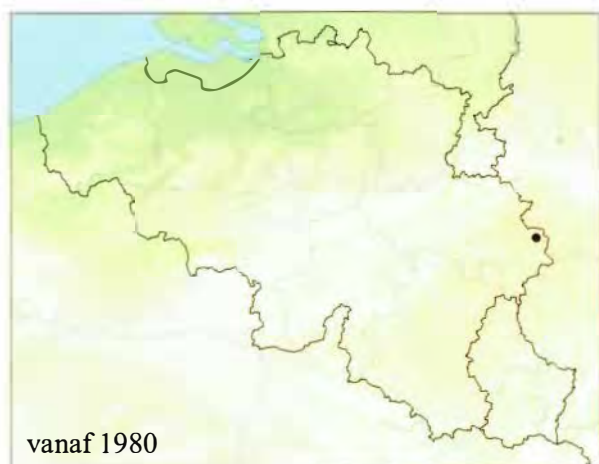
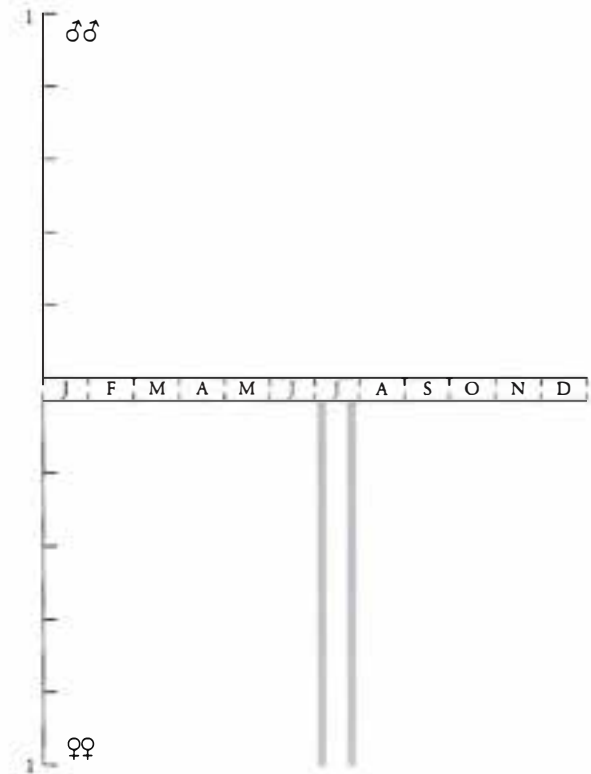
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, boreomontane soort (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Calocoris alpestris* (macropter, 10,0-11,0 mm) leeft op allerlei kruiden, onder andere grote brandnetel *Urtica dioica*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de omringende landen van eind mei tot in augustus.

Status – Twee vondsten in 1980 en 1982 in Wallonië in de provincie Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Calocoris roseomaculatus

roseomaculatus

(De Geer, 1773)

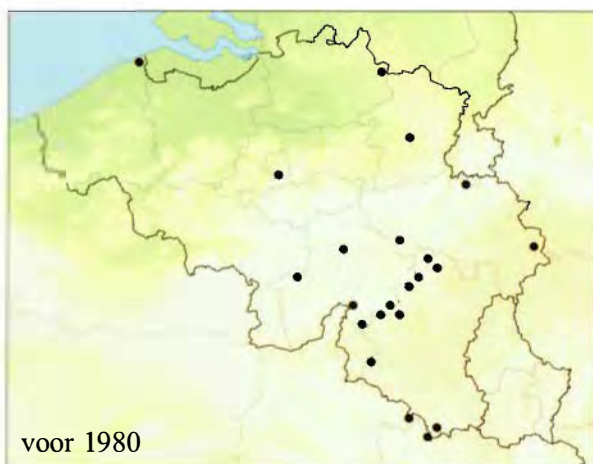
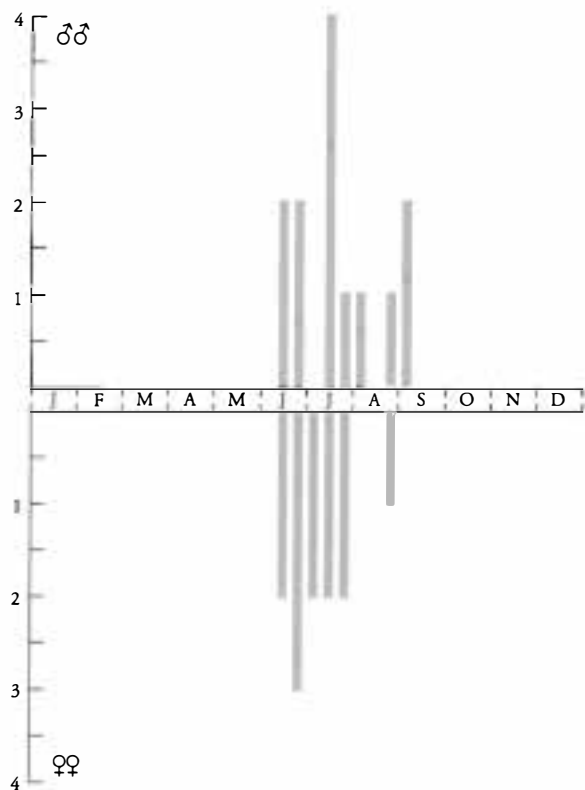
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Europa (Kerzhner & Josifov, 1999). *C. roseomaculatus angularis* (Fieber, 1864) komt voor in Zuid-Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus), *C. r. decolor* Reuter, 1902 in Noord-Afrika en *C. r. saucius* Linnavuori, 1951 in het Midden-Oosten.

Habitat en ecologie – *Calocoris roseomaculatus* (macropteer, 6,5-8,0 mm) leeft fytofaag in grazige biotopen op gewone rolklaver *Lotus corniculatus*, klaver *Trifolium* sp. - o. a. hazenpootje *T. arvense* - en stalkruid *Ononis* sp. Volwassen dieren voeden zich ook met de bloemen en onrijpe zaden van onder andere als *Artemisia* sp., boerenwormkruid *Tanacetum vulgare*, centaurie *Centaurea* sp., duizendblad *Achillea millefolium*, gewone margriet *Leucanthemum vulgare*, gewoon biggenkruid *Hypochaeris radicata*, havikskruid *Hieracium* sp., kamille *Matricaria* sp., koninginnekruid *Eupatorium cannabinum* en wondklaver *Anthyllis vulneraria*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot begin september.

Status – Zeer zeldzaam, recent slechts één waarneming in Wallonië in de provincie Namur. Voor 1980 algemeen in Wallonië en enkele verspreide vondsten in Vlaanderen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Camptozygum aequale

(Villers, 1789)

Synoniem – *Camptozygum pinastri* (Fallén, 1807).

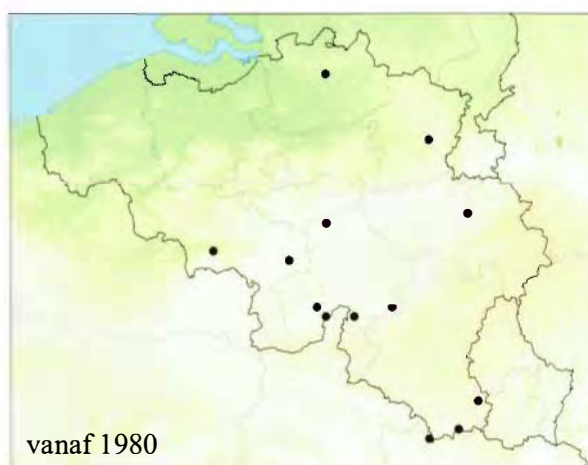
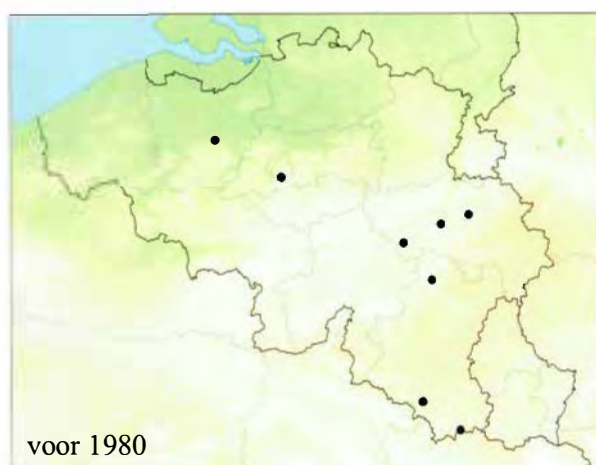
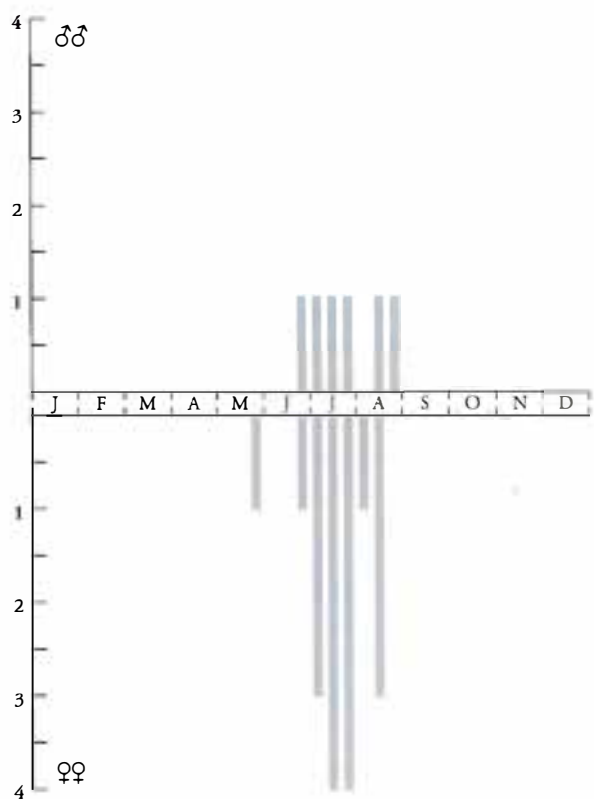
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *C. pinastri*), Stichel (1956-1958, als *C. pinastri*), Wagner (1952, als *C. pinastri*; 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Camptozygum aequale* (macropteer, 4,3-4,8 mm) leeft zoöfytofaag op den *Pinus* sp. - onder ander grove den *P. sylvestris* - en incidenteel op andere coniferen, bijvoorbeeld fijnspar *Picea abies*. Ze voedt zich met sap uit de mannelijke en vrouwelijke bloeiwijzen, de jonge twijgen en kleine insecten, onder andere bladluizen Aphidoidea. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. De eieren worden afgezet in de schors van jonge twijgen. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind augustus. Het zijn goede vliegers.

Status – Verspreid in Vlaanderen (niet in de Provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant) en het gewest Brussel; algemeen in Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon). Een vermelding uit de provincie Vlaams-Brabant (Schouteden, 1900) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Capsodes flavomarginatus
(Donovan, 1798)

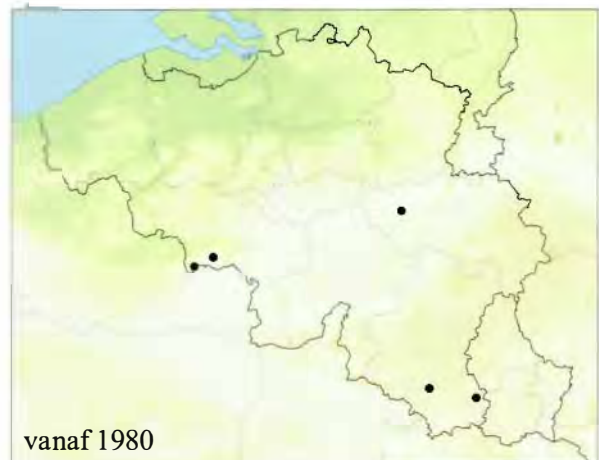
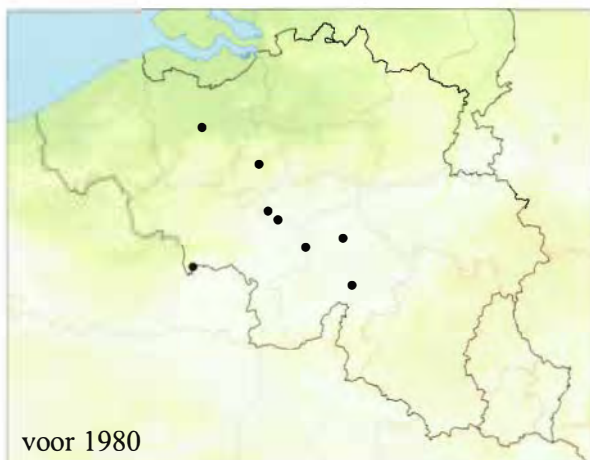
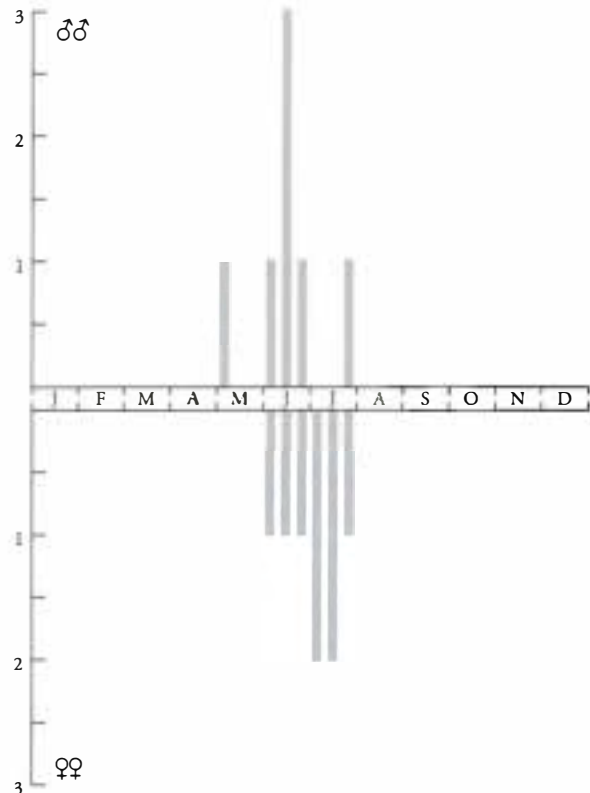
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Atlantisch-mediterraan (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Capsodes flavomarginatus* (macropter, 6,9-7,7 mm) leeft zoöfytofaag op open met gras begroeide plekken in vochtige bos op hengel *Melampyrum pratense*. Adulten zijn ook waargenomen op de bloemen van amandelwolfsmelk *Euphorbia amygdaloides*, hondsroos *Rosa canina*, vlasleeuwenbek *Linaria* sp. en andere planten. In Duitsland in xerotherme biotopen op vlinderbloemen Fabaceae als brem *Cytisus scoparius* en rolklaver *Lotus* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot eind juli.

Status – Zeldzaam in Wallonië en voor 1980 enkele vondsten in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Waarnemingen uit het gewest Brussel (Lethierry & Pierret, 1879; Lethierry, 1892) konden niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Capsodes gothicus gothicus

(Linnaeus, 1758)

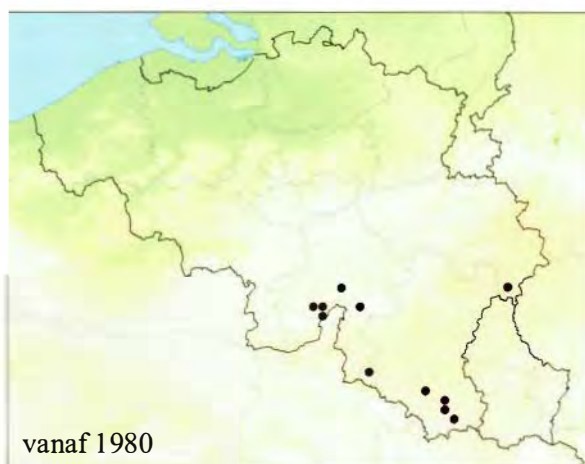
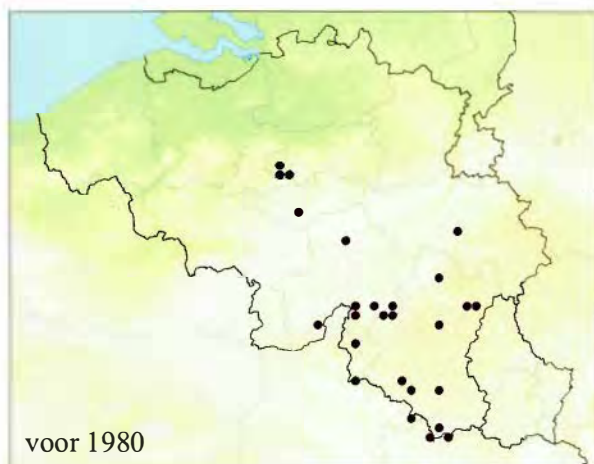
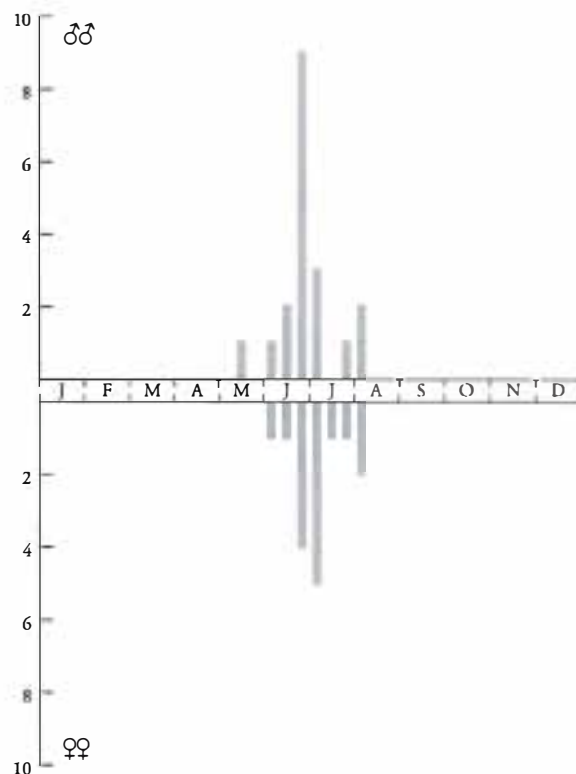
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *C. gothicus graeseri* (Autran & Reuter, 1888) komt voor in het Verre Oosten.

Habitat en ecologie – *Capsodes gothicus* (macropteer, 5,8-7,0 mm) leeft in vochtige biotopen op gewone rolklaver *Lotus corniculatus* en wordt ook vermeld van hertschooi *Hypericum* sp. en walstro *Galium* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot in augustus. De mannetjes zijn macropteer en de vrouwtjes hebben vaak enigszins gereduceerde vleugels (submacropteer).

Status – Oude vondsten in Vlaanderen in de provincie Vlaams-Brabant en in het gewest Brussel, zeldzaam in Wallonië in de provincies Brabant wallon en Liège en gewoon in de provincies Namur en Luxemburg. Een tweede vondst in Vlaanderen in de provincie Oost-Vlaanderen (Kiriakoff, 1962) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Capsodes sulcatus sulcatus

(Fieber, 1861)

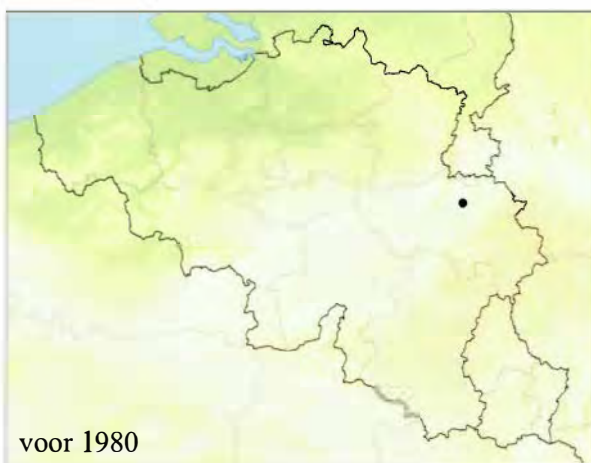
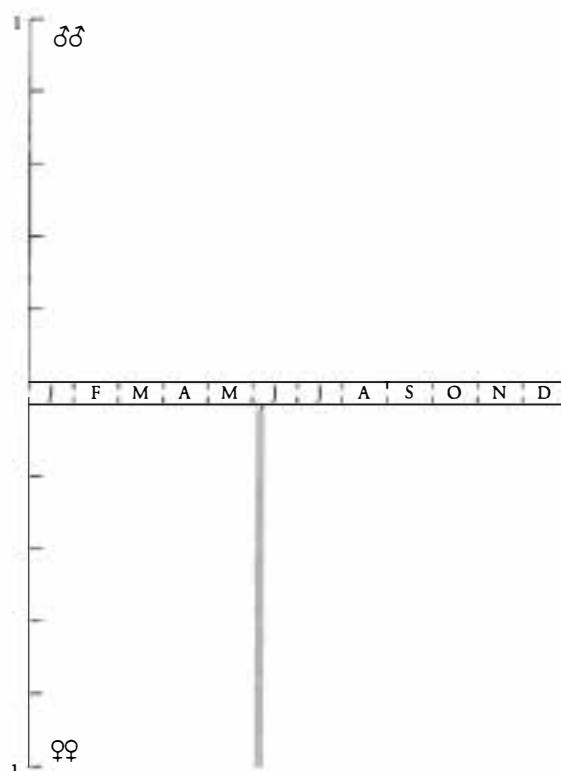
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Atlantisch-mediterraan (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *C. sulcatus vidali* Wagner, 1959 komt voor in Marokko.

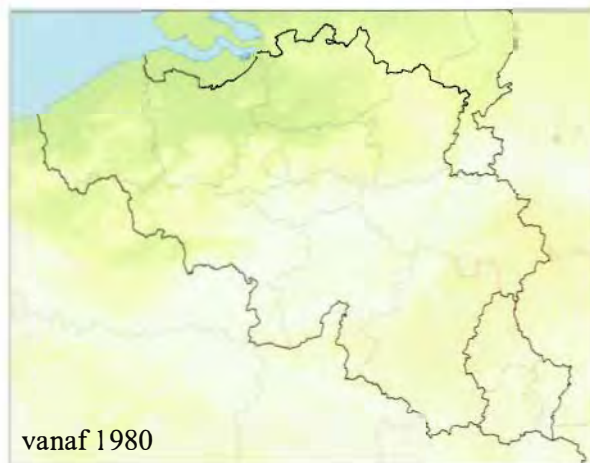
Habitat en ecologie – *Capsodes sulcatus* (macropteer ♂, 6,3-7,1 mm; brachypteer ♀, 6,0-6,6 mm) leeft vrijwel uitsluitend in de kustduinen en wordt vermeld van een heel scala aan voedselplanten, waaronder opvallend veel vlinderbloemen Fabaceae, onder andere smalle wikke *Vicia sativa nigra*. In de Nederlandse duinen wordt ze echter vooral waargenomen op duinkruiskruid *Jacobaea vulgaris dunensis*. In Spanje en Frankrijk veroorzaakt ze schade aan de bloemen van druiven en fruitbomen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn begin juni waargenomen, in de omringende landen van juni tot begin augustus. De mannetjes zijn macropteer, de vrouwtjes brachypteer.

Status – Zeer zeldzaam, één vondst in 1963 in Wallonië in de provincie Liège.

Literatuur – Aukema & Hermes (1989: habitat en ecologie); Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Capsus ater

(Linnaeus, 1758)

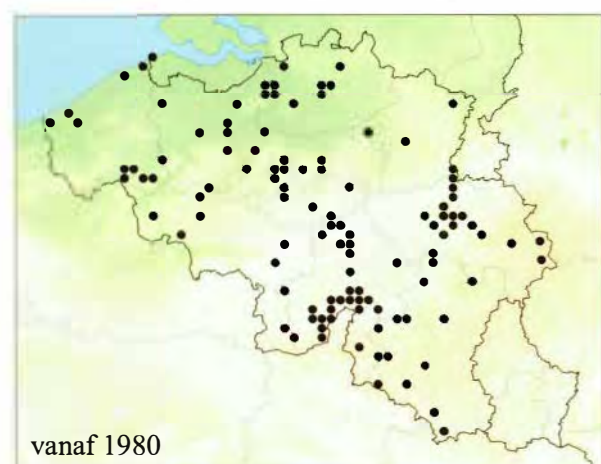
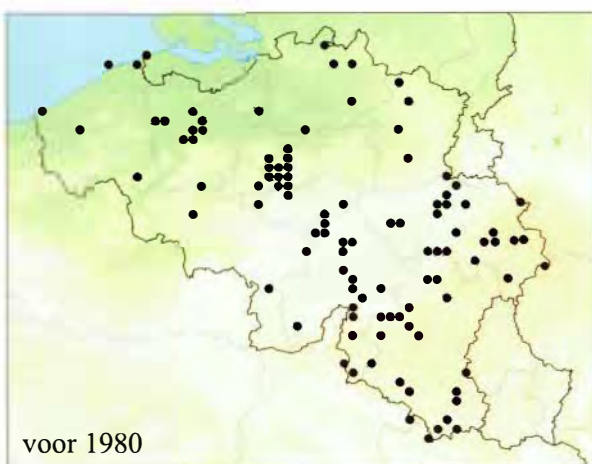
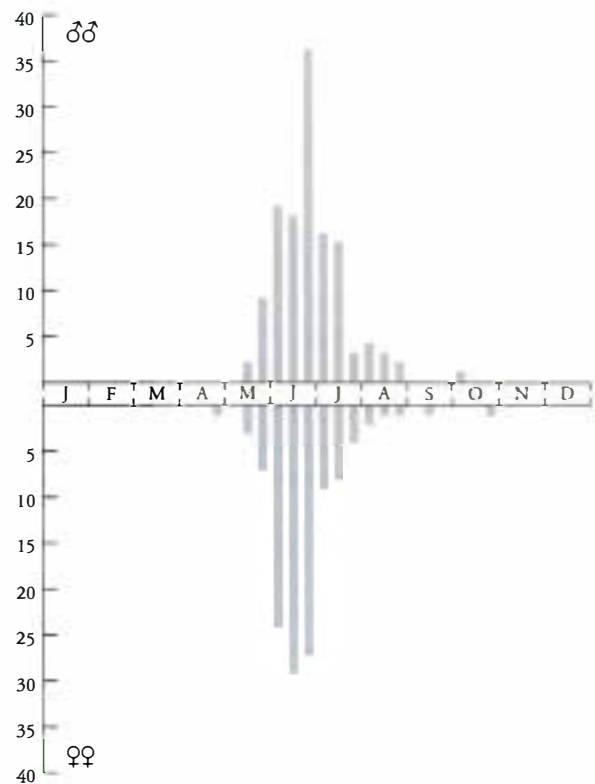
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in West-Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Capsus ater* (macropteer, 5,1-6,2 mm) leeft fytofaag op grassen in min of meer droge habitats, onder andere op beemdlangbloem *Festuca pratensis*, Engels raaigras *Lolium perenne*, gestreepte witbol *Holcus lanatus*, grote vossenstaart *Alopecurus pratensis*, haver *Avena* sp., kweek *Elytrigia repens* en timoteegras *Phleum pratense pratense*. Larven en adulten zuigen hoofdzakelijk aan de onderste delen van de stengels. Ze overwintert als ei in holle grasstengels en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in april en mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van eind april tot in oktober.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Capsus wagneri

(Remane, 1950)

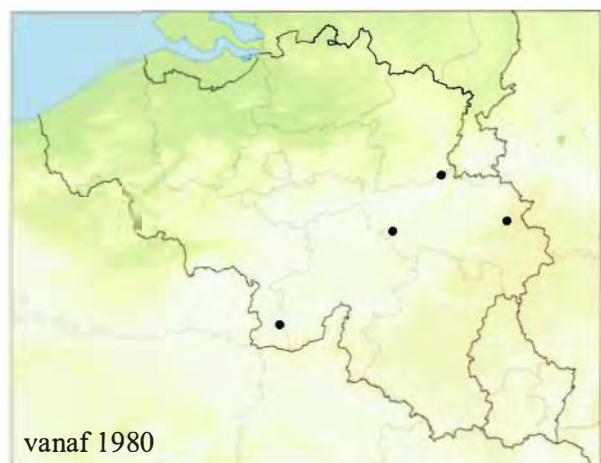
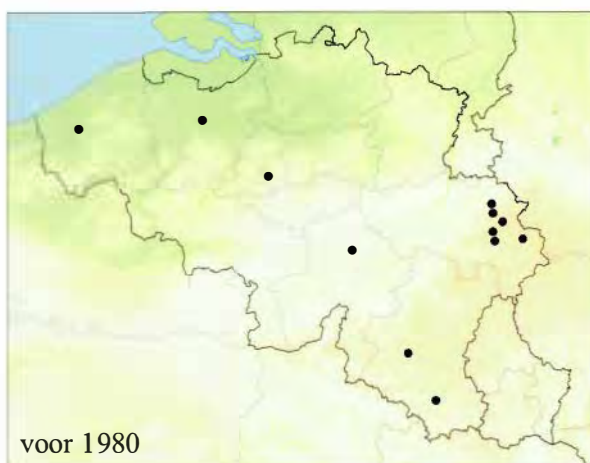
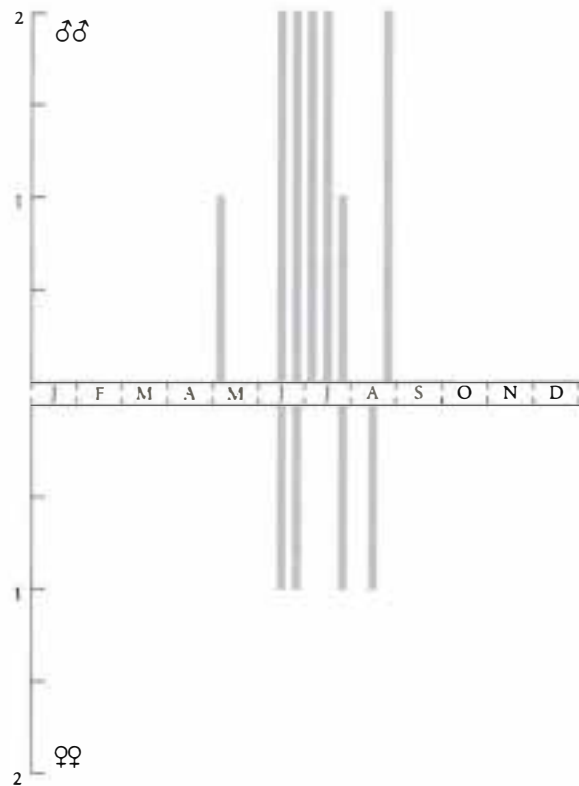
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Oost-Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Capsus wagneri* (macropteer, 5,5-6,5 mm) leeft op hoge grassen in vochtige biotopen, onder andere op duinriet *Calamagrostis epigejos*, hennegras *C. canescens* en rietgras *Phalaris arundinacea*. Ze overwintert als ei in de holle stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot september.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincies Antwerpen en Limburg) en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

***Charagochilus (Charagochilus)*
*gyllenhali***
(Fallén, 1807)

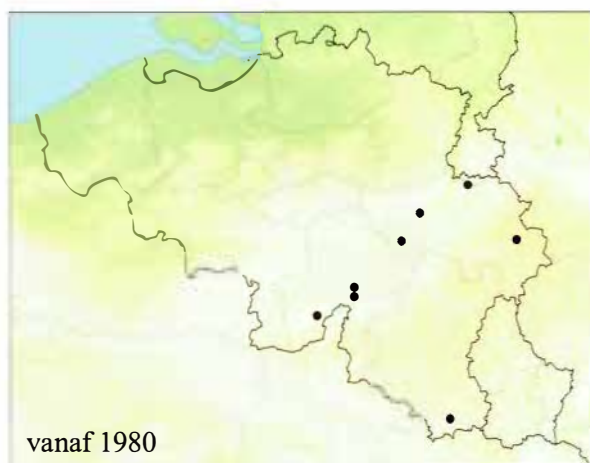
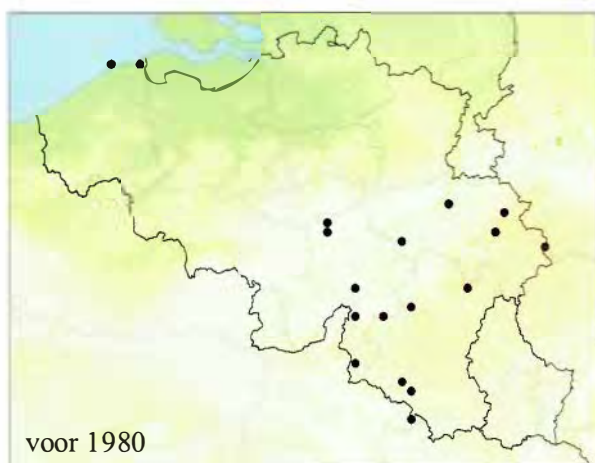
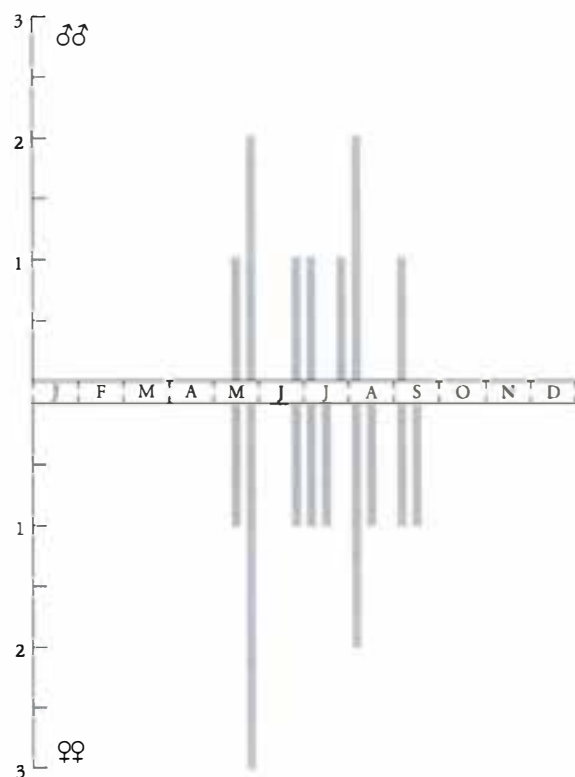
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *C. gyllenhali*), Stichel (1956-1958, als *C. gyllenhali*), Wagner (1952 en 1961, als *C. gyllenhali*) en Wagner & Weber (1964, als *C. gyllenhali*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Charagochilus gyllenhali* (macropteer, 3,2-3,9 mm) leeft fytofaag op walstro *Galium* sp., onder andere geel walstro *G. verum*, glad walstro *G. mollugo*, kleeftkruid *G. aparine*, liggend walstro *G. saxatile* en noords walstro *G. boreale*. Daarnaast worden ook gecultiveerde sterbladigen Rubiaceae als waardplant vermeld. Ze overwintert als adult in mos en strooisel, incidenteel op coniferen. Er is één generatie per jaar en volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf midden juni. Mogelijk overwinteren alleen de bevruchte vrouwtjes.

Status – Twee oude vondsten in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen; niet zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg. Vondsten in het gewest Brussel (Lethierry & Pierret, 1879; Schouteden, 1900) konden niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Closterotomus biclavatus biclavatus

(Herrich-Schaeffer, 1835)

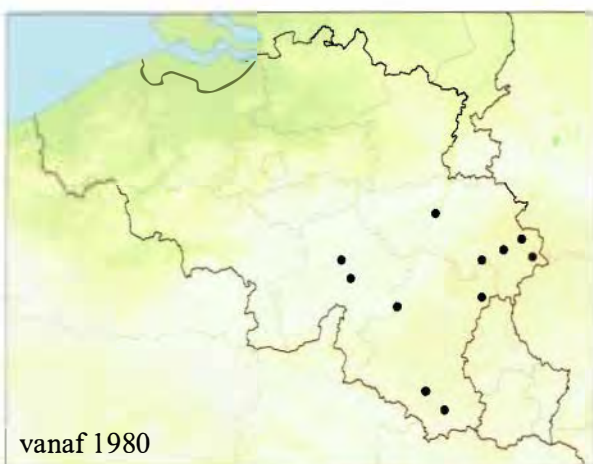
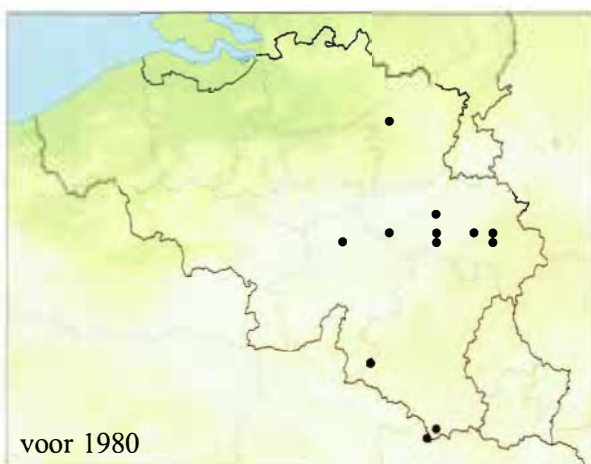
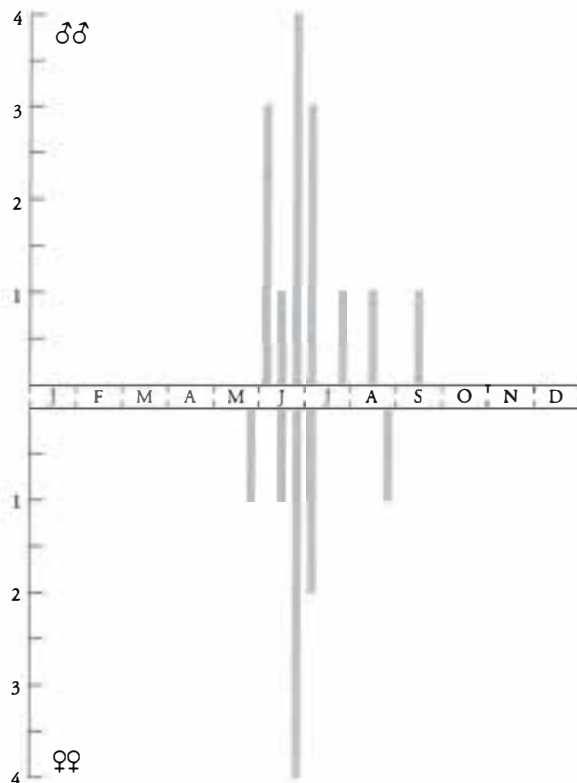
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Calocoris* (*Closterotomus*) *biclavatus*), Wagner (1952 en 1961, als *C. (C.) biclavatus*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (C.) biclavatus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kazachstan) (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *C. biclavatus dalmatinus* (Wagner, 1957) komt voor in Kroatië.

Habitat en ecologie – *Closterotomus biclavatus* (macropteer, 5,6-7,6 mm) leeft zoöfytofaag op allerlei loofbomen, struiken en dwergstruiken, waarbij blauwe bosbes *Vaccinium myrtillus* het meest genoemd wordt. Zowel larven als adulten zijn ook in de kruidlaag waargenomen, onder andere op grote brandnetel *Urtica dioica*. Als prooi worden bladluizen Aphidoidea en eieren van bladhaantjes Chrysomelidae genoemd. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind september.

Status – Eén oude vondst in Vlaanderen in de provincie Limburg; niet zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Closterotomus fulvomaculatus

(De Geer, 1773)

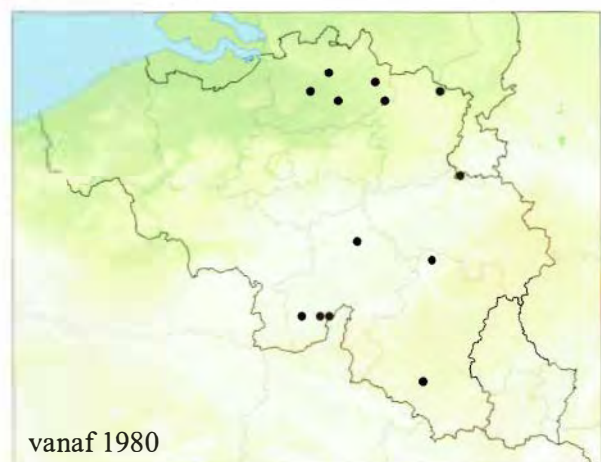
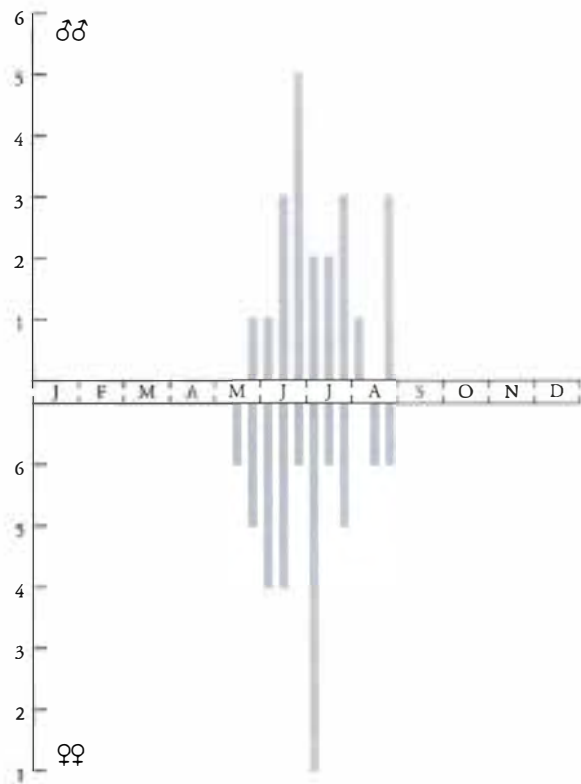
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Calocoris fulvomaculatus*), Stichel (1956-1958, als *C. (Closterotomus) fulvomaculatus*), Wagner (1952 en 1961, als *C. (C.) fulvomaculatus*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (C.) fulvomaculatus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Closterotomus fulvomaculatus* (macropteer, 5,8-6,9 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, struiken en kruiden langs bosranden en in houtwallen, vooral op sporkehout *Rhamnus frangula*. In de literatuur wordt ze onder andere ook vermeld van berk *Betula* sp., braam *Rubus* sp., els *Alnus* sp., es *Fraxinus* sp., grote brandnetel *Urtica dioica*, iep *Ulmus* sp., lijsterbes *Sorbus* sp., meidoorn *Crataegus* sp., moerasspirea *Filipendula ulmaria*, peer *Pyrus* sp., prunus *Prunus* sp., wegedoorn *Rhamnus cathartica* en wilg *Salix* sp. Larven en adulten zuigen aan groeipunten, bloemknoppen en zaden, maar leven ook van dierlijk voedsel, onder andere bladluizen Aphidoidea. Schade is gerapporteerd van hop *Humulus lupulus*. *Closterotomus fulvomaculatus* overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in de tweede helft van mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot eind augustus. De larven worden vaak geparasiteerd door een braconide wesp.

Status – Algemeen, in alle provincies behalve West-Vlaanderen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Closterotomus norvegicus

(Gmelin, 1790)

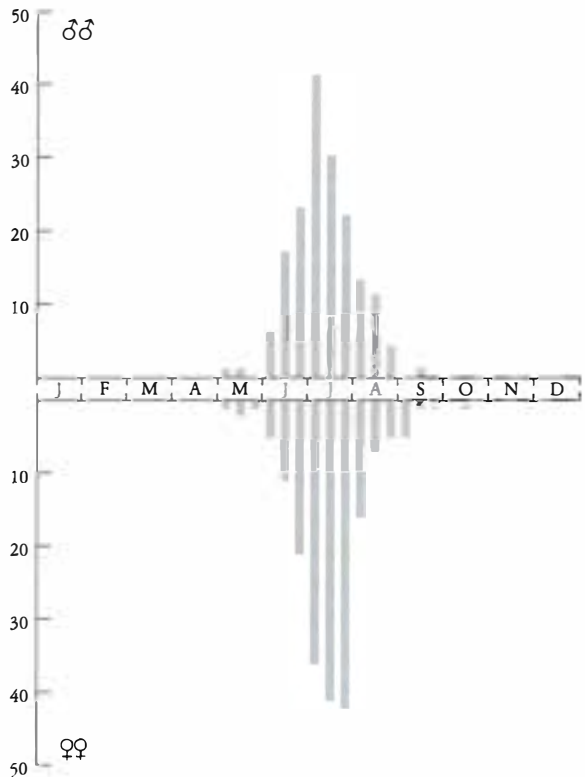
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Calocoris norvegicus*), Stichel (1956-1958, als *C. (Calocoris) norvegicus*), Wagner (1952 en 1961, als *C. (C.) norvegicus*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (C.) norvegicus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten); na versleping gevestigd in Noord-Amerika, Australië, Nieuw Zeeland en Tristan da Cunha (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Closterotomus norvegicus* (macropteer, 7,4-8,6 mm) leeft op kruiden in min of meer ruderaal, open vegetaties op akkers, in grasland en wegbermen, langs houtwallen en in bosranden. Als waardplanten worden boerenwormkruid *Tanacetum vulgare*, bijvoet *Artemisia vulgaris*, verschillende distels, duizendblad *Achillea millefolium*, grote brandnetel *Urtica dioica*, jacobskruiskruid *Jacobaea vulgaris*, kamille *Matricaria* sp., klaver *Trifolium* sp., margriet *Leucanthemum vulgare*, en reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum* genoemd. Ze zuigen vooral aan de bloeiwijzen en vruchten. De eieren overwinteren in houtige stengels en er is één generatie per jaar. De eieren komen vanaf april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van mei tot in oktober. Schadelijk op onder andere granen, groentegewassen, suikerbiet *Beta vulgaris* en aardappel *Solanum tuberosum*. De larven worden vaak geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Wheeler (2000a: schade); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Dichrooscytus gustavi

Josifov, 1981

Synoniem – *Dichrooscytus valesianus* (non Fieber, 1861): auct. Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

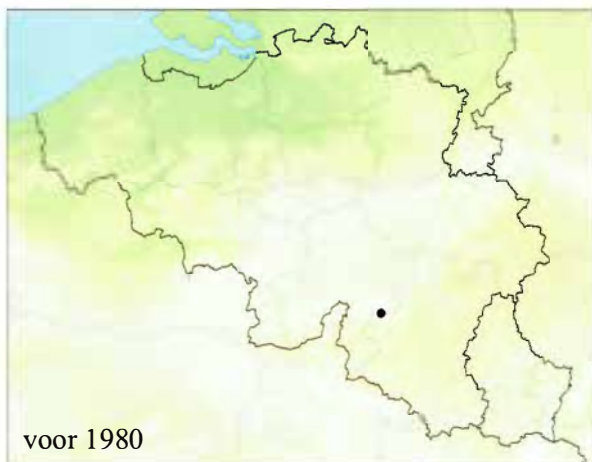
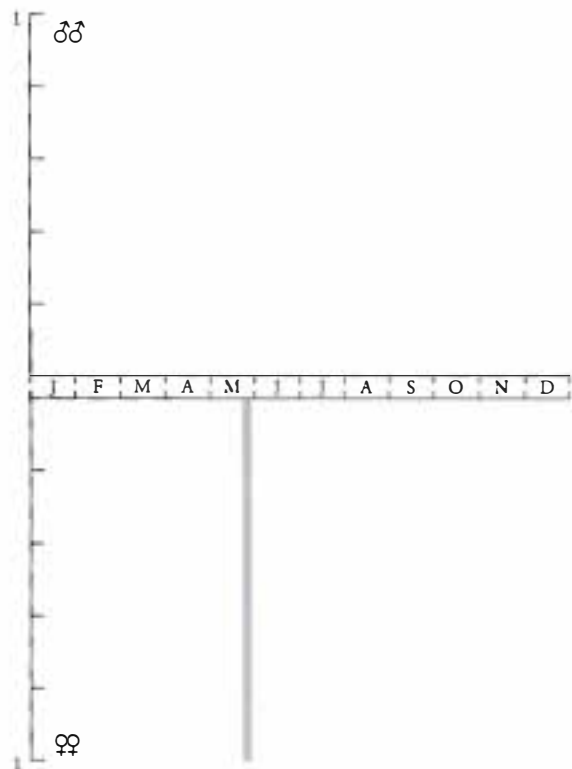
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *D. valesianus*) en Josifov (1981). Tot 1981 verward met *D. valesianus*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dichrooscytus gustavi* (macropteer, 3,7-4,4 mm) leeft op jeneverbes *Juniperus* sp., hoofdzakelijk op aangeplante cultivars van *J. communis* en niet-inheemse soorten in tuinen en openbaar groen, en incidenteel op andere sierconiferen als Californische cypres *Chamaecyparis lawsoniana* en levensboom *Thuja* sp. Ze overwintert als ei en heeft één, mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn eind mei waargenomen, in de omringende landen van midden mei tot eind juli. Een tweede generatie is in België en Nederland niet waargenomen.

Status – Twee vondsten in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Aukema (1990a: habitat en ecologie), Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Dichrooscytus intermedius

Reuter, 1885

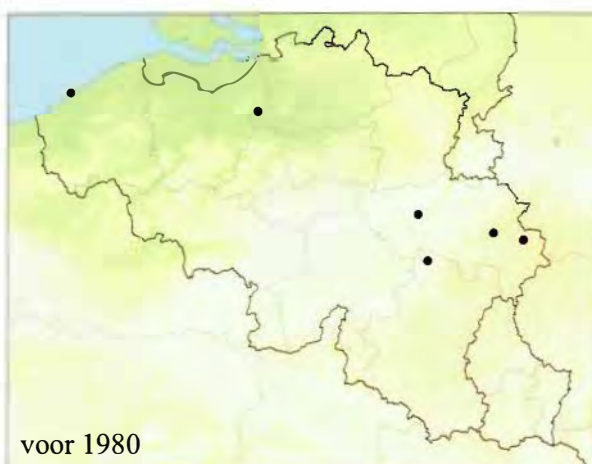
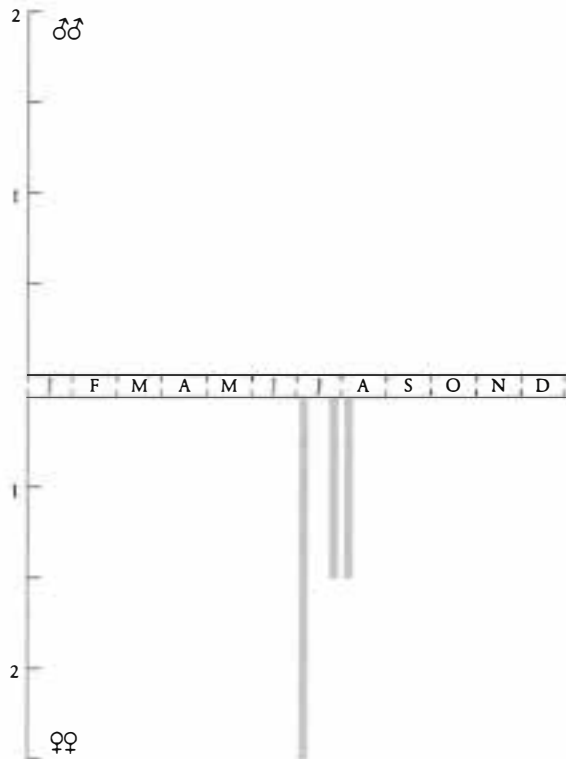
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Oost-Siberië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dichrooscytus intermedius* (macropteer, 4,6-5,1 mm) leeft op spar *Picea* sp. en soms op zilverspar *Abies* sp. In bergstreken komt ze ook voor op bergden *Pinus mugo* en lork *Larix* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juli tot in augustus, in de omringende landen vanaf eind mei tot eind juli.

Status – Enkele oude vondsten in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen en Antwerpen en zeer zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Dichrooscytus rufipennis

(Fallén, 1807)

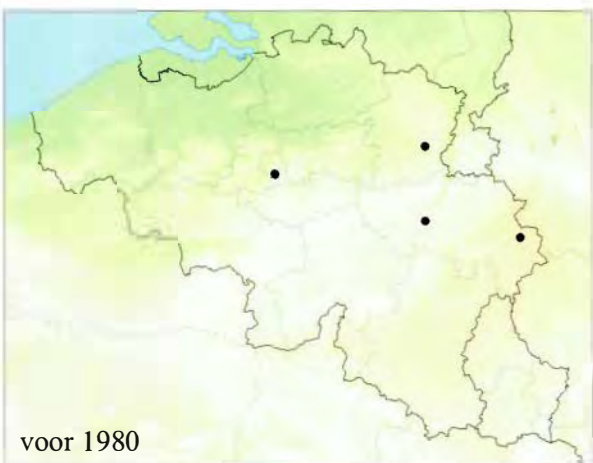
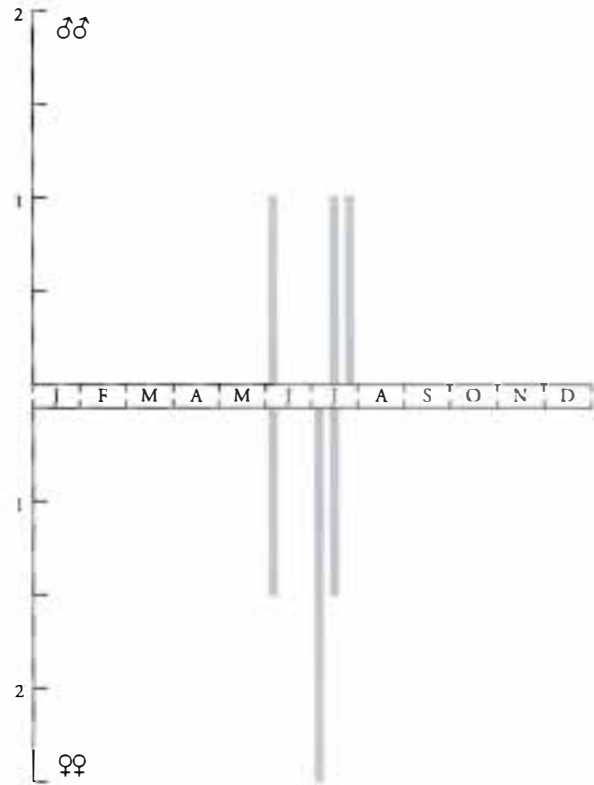
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Europa en Azië (het Midden-Oosten en Siberië); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dichrooscytus rufipennis* (macropter, 5,5-6,3 mm) leeft op grove den *Pinus sylvestris*, incidenteel op ander coniferen. Ze voedt zich onder andere met pollen en komt dan ook alleen op vruchtdragende bomen voor. De eieren overwinteren er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot begin augustus.

Status – Zeldzaam, enkele vondsten in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg, in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Grypocoris (Lophyromiris) sexguttatus
(Fabricius, 1777)

Synoniem – *Calocoris sexnotatus* (Turton, 1802).

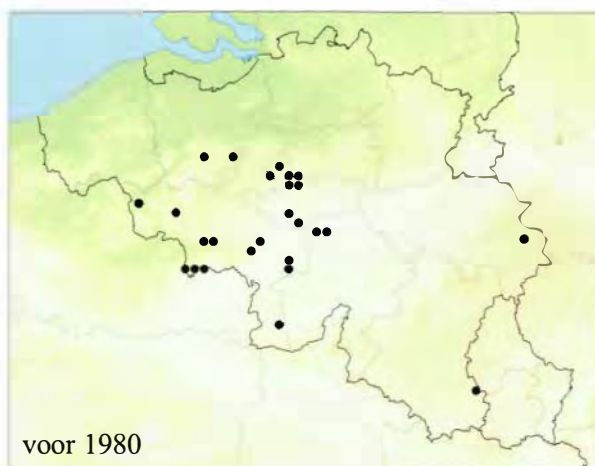
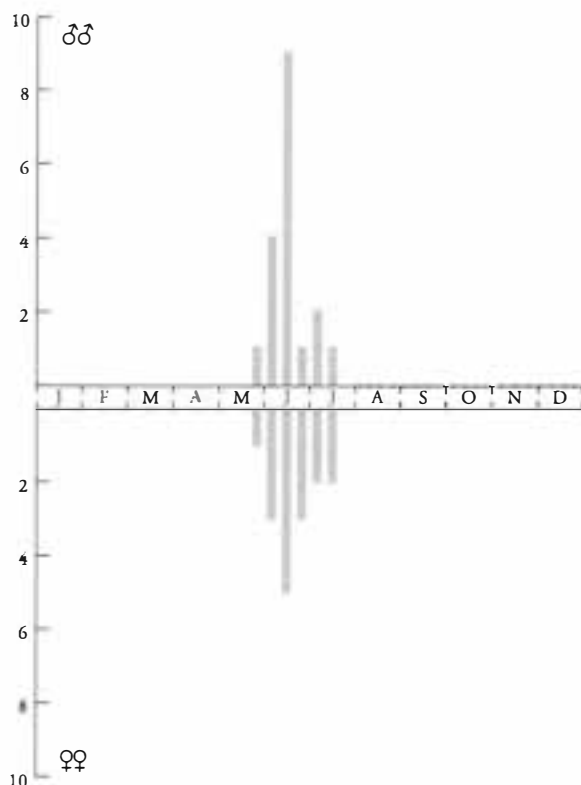
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Calocoris (Closterotomus) sexguttatus*), Wagner (1967, als *Calocoris (Lophyromiris) sexguttatus*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (L.) sexguttatus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Grypocoris sexguttatus* (macropteer, 5,6-7,6 mm) leeft zoöfytofaag in vochtige, min of meer beschaduwde bosranden en kaalslagen op kruiden. Andoorn *Stachys* sp., gevlekte scheerling *Conium maculatum*, grote brandnetel *Urtica dioica*, hennepnetel *Galeopsis*, monnikskap *Aconitum* sp. en zwartkoren *Melampyrum* sp. worden als waardplanten genoemd. Naast sap uit de bloeiwijzen van de waardplanten voedt ze zich vooral met bladluizen Aphidoidea. *Grypocoris sexguttatus* overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind juli.

Status – Zeer algemeen in Vlaanderen en in het gewest Brussel, minder talrijk in Wallonië.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Grypocoris (Lophyromiris) stysi
(Wagner, 1968)

Synoniem – *Calocoris sexnotatus* (non Turton, 1802): auct.

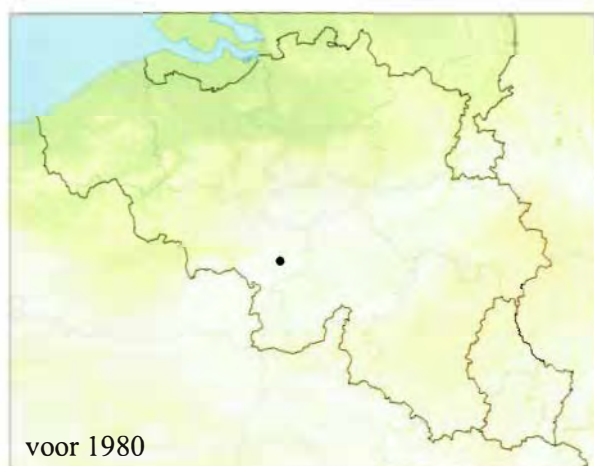
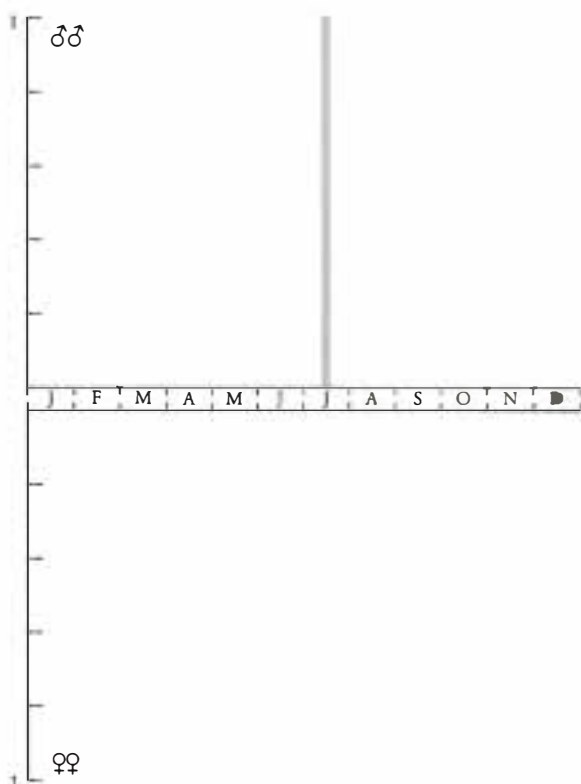
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Calocoris sexguttatus*), Stichel (1956-1958, als *Calocoris (Closterotomus) sexnotatus*), Wagner (1967, als *C. (L.) sexnotatus*; 1974, als *C. (L.) stysi*).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, atlantico-mediterraan (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Grypocoris stysi* (macropteer, 5,6-7,6 mm) leeft zoöfytofaag op grote brandnetel *Urtica dioica* in licht bos of struikgewas. Larven en adulten voeden zich met de rijpende zaden van de waardplant en met bladluizen Aphidoidea. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in de tweede helft van mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de omringende landen van midden juni tot begin augustus. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeer zeldzaam, één vondst in 1979 in Wallonië in de provincie Hainaut.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie); Chérot (1993: verspreiding).

Hadrodemus m-flavum

(Goeze, 1778)

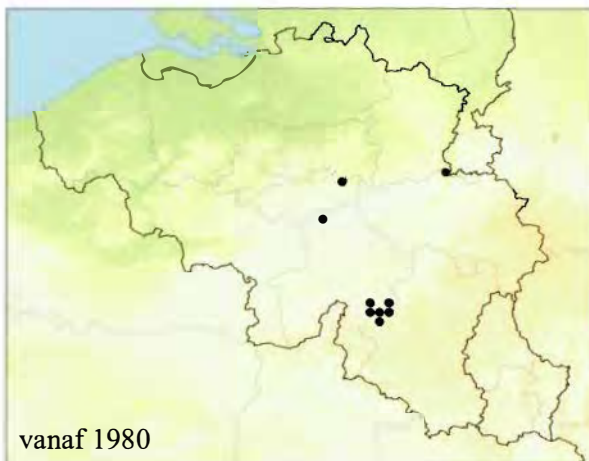
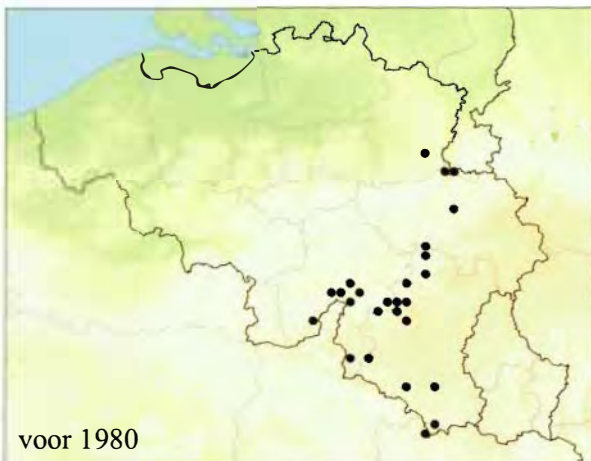
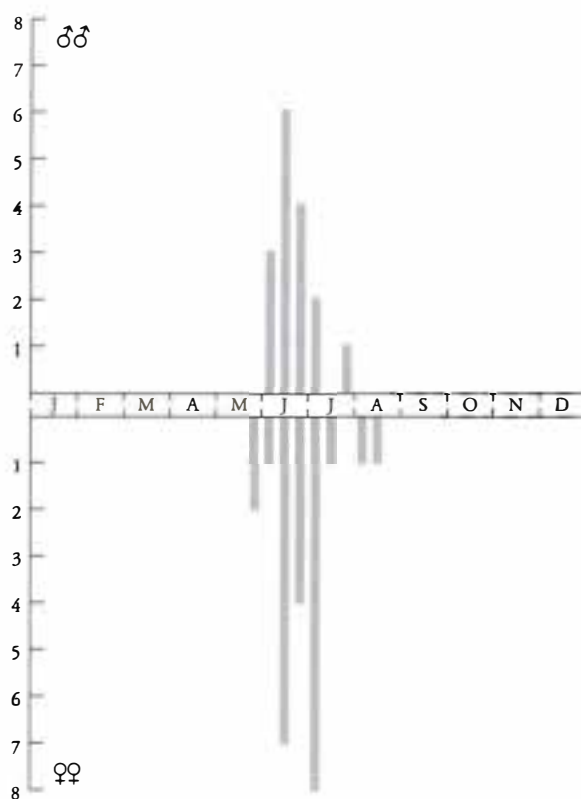
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Hadrodemus m-flavum* (macropteer, 7,0-8,0 mm) leeft fytofaag in xerotherme biotopen op kalkhoudende bodem op kleinbloemige salie *Salvia verbenaca* en veldsalie *S. pratensis*. Vermeldingen van andere planten, onder andere esparcette *Onobrychis viciifolia*, paardenhoeftklaver *Hippocrepis comosa*, rupsklaver *Medicago* sp., toorts *Verbascum* sp. en wilde weits *Melampyrum arvense*, hebben mogelijk geen betrekking op waardplanten. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot en met midden augustus.

Status – Eén oude vondst in Vlaanderen in de provincie Limburg (1892); niet zeldzaam in Wallonië (niet in de provincie Hainaut).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Horistus (Primihoristus) orientalis
(Gmelin, 1790)

Synoniem – *Capsodes cingulatus* (Fabricius, 1787).

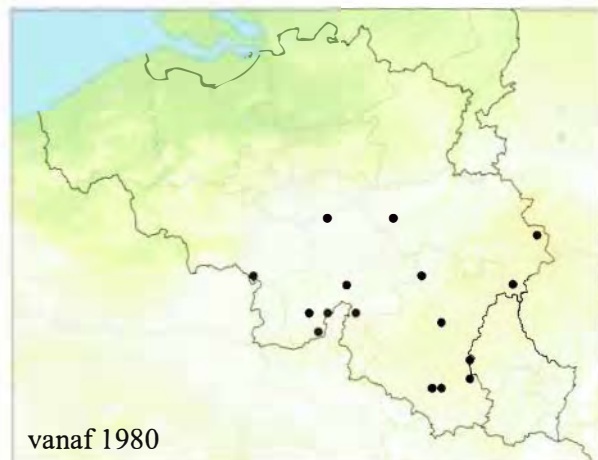
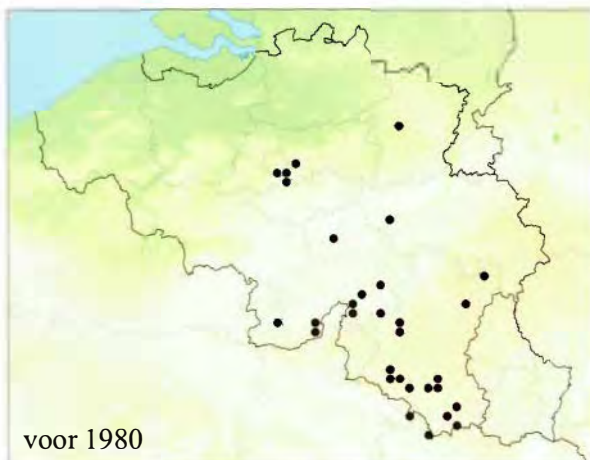
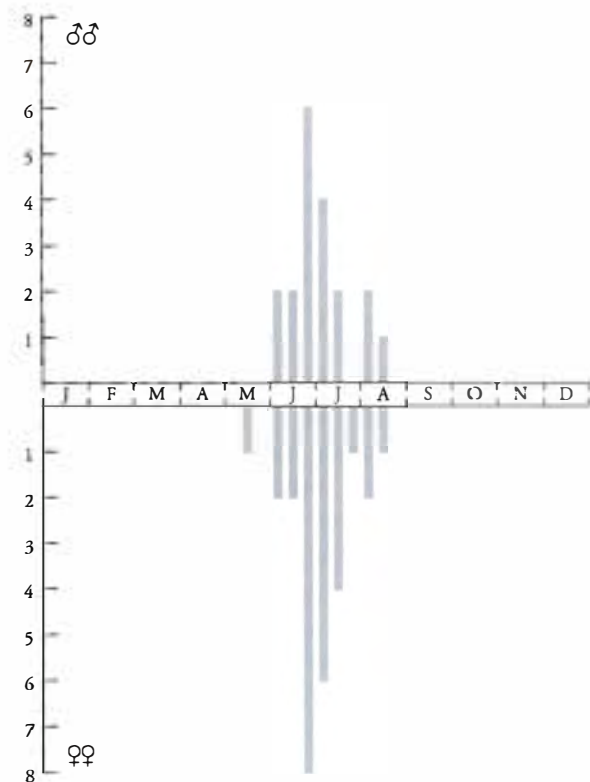
Identificatie – Stichel (1957-1962, als *Capsodes cingulatus*), Wagner (1952 and 1961, als *C. (Horistus) cingulatus*), Wagner & Weber (1964, als *C. (Horistus) cingulatus*) en Chérot (1997). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Horistus orientalis* (macropteer, 5,4-6,9 mm) leeft op kruiden in warme, droge biotopen op kalk- en zandbodem en in vochtige, lichtbeschaduwde biotopen. In de literatuur wordt ze vermeld van dravik *Bromus* sp., duizendblad *Achillea* sp., kruiskruid *Senecio* sp., lelies Liliaceae, toorts *Verbascum* sp. en walstro *Galium* sp., maar het is niet duidelijk wat waardplanten zijn. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot eind augustus.

Status – Oude vondsten in Vlaanderen in de provincies Limburg en Vlaams-Brabant en in het gewest Brussel; algemeen in Wallonië, vooral in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Chérot (1997: taxonomie, verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Liocoris tripustulatus

(Fabricius, 1781)

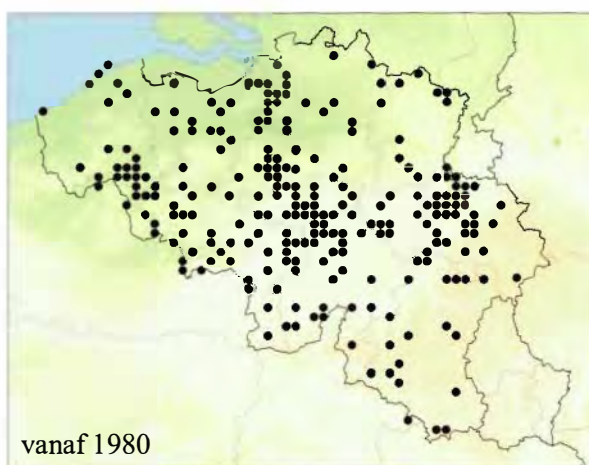
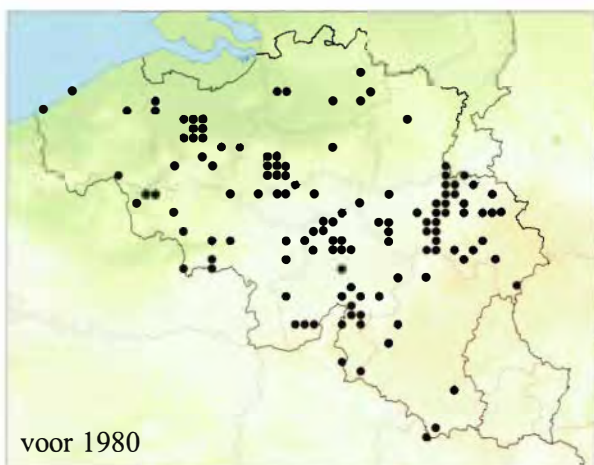
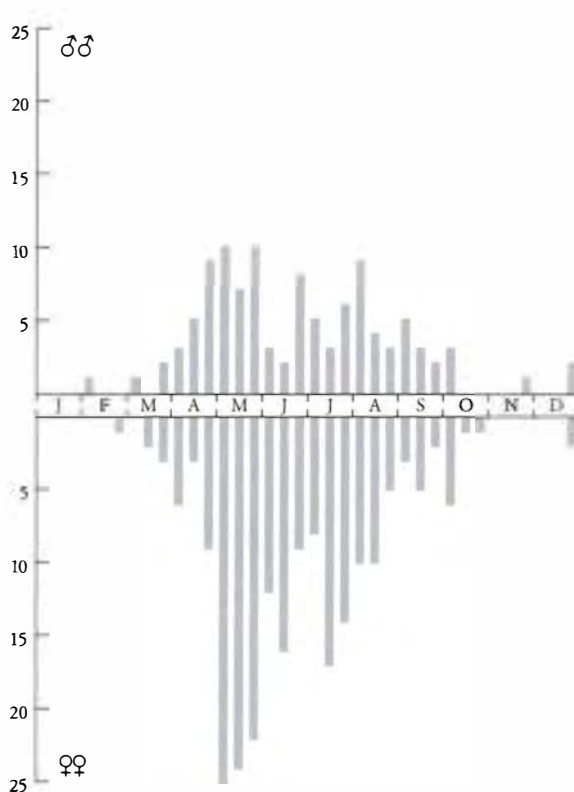
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Liocoris tripustulatus* (macropter, 3,8-5,0 mm) leeft fytofaag langs bosranden en houtwallen, in wegbermen en akkers en op ruderaal plaatsen op grote brandnetel *Urtica dioica* en kleine brandnetel *U. urens*. Vermeldingen van andere planten hebben hoogstwaarschijnlijk geen betrekking op waardplanten. Ze zuigt vooral aan de bloeiwijzen en de vruchten. Adulten overwinteren in strooisel en op allerlei beschutte plekken en er is één generatie per jaar. Larven zijn waargenomen van mei tot juli en volwassen dieren van de nieuwe generatie vanaf juli. Ze komt ook in kassen voor en is daar onder andere schadelijk op paprika *Capsicum annuum*. Onder dergelijke omstandigheden ontwikkelen zich meerdere generaties per jaar. *Liocoris tripustulatus* wordt geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lygocoris pabulinus

(Linnaeus, 1761)

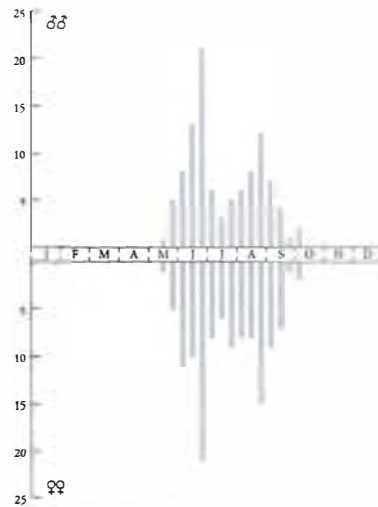
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *Lygus (Lygocoris) pabulinus*), Wagner (1952, als *Lygus (Lygus) pabulinus*; 1961, als *Lygus (Lygocoris) pabulinus*) en Wagner & Weber (1964, als *Lygus (Lygus) pabulinus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Lygocoris pabulinus* (macropteer, 5,0-6,7 mm), de groene appelwants, is waardwisselend tussen houtige gewassen (winterwaard) en kruiden (zomerwaard). Overwintering vindt plaats als ei in één- en tweejarige twijgen van houtige gewassen. De eieren komen in april uit en de jonge larven migreren na enkele weken naar de zomerwaard en worden daarop vanaf midden mei volwassen. Op de zomerwaard ontwikkelt zich vervolgens een tweede generatie, waarvan de volwassen dieren terugmigreren naar houtige gewassen om daar omstreeks september hun eieren op af te zetten. Adulten zijn waargenomen tot in november. Houtige waardplanten zijn appel *Malus* sp., linde *Tilia* sp., meidoorn *Crataegus* sp. en prunus *Prunus* sp. Als zomerwaard worden onder andere genoemd aardappel *Solanum tuberosum*, akkerdistel *Cirsium arvense*, bitterzoet *S. dulcamara*, grote brandnetel *Urtica dioica*, hengel *Melampyrum pratense*, melganzenvoet *Chenopodium album*, moerasspirea *Filipendula ulmaria*, munt *Mentha* sp., paardenbloem *Taraxacum officinale*, wilgenroosje *Chamerion angustifolium*, witte dovenetel *Lamium album*, zonnebloem *Helianthus annuus*, zuring *Rumex* sp. en zwarte nachtschade *S. nigrum*. Gewone vlier *Sambucus nigra*, framboos *Rubus idaeus*, en roos *Rosa* sp. kunnen zowel zomer- als winterwaard zijn (geen waardwisseling). *Lygocoris pabulinus* is schadelijk op cultuur- en siergewassen, onder andere op aardappel *Solanum tuberosum*, appel *Malus* sp. en suikerbiet *Beta vulgaris vulgaris*. De zuigactiviteit leidt tot misvormingen van groeipunten en vruchten, en een verminderde opbrengst. Het zijn uitstekende vliegers.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Wheeler (2000a: schade); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lygocoris rugicollis
(Fallén, 1807)

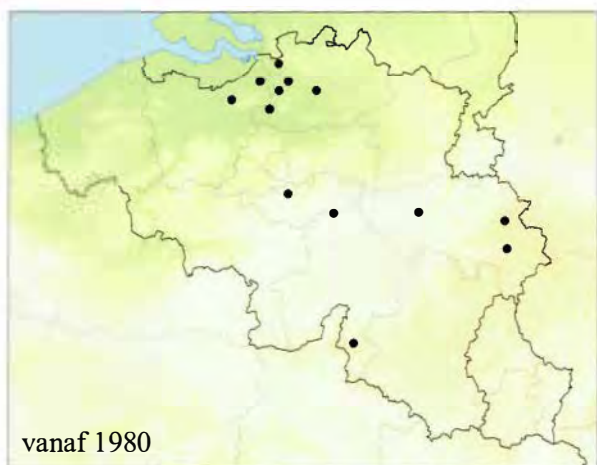
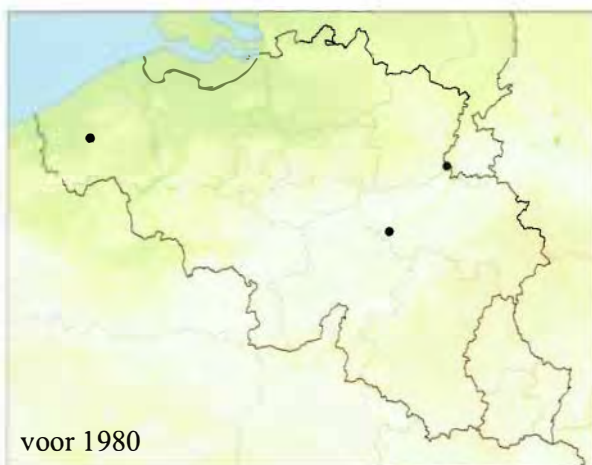
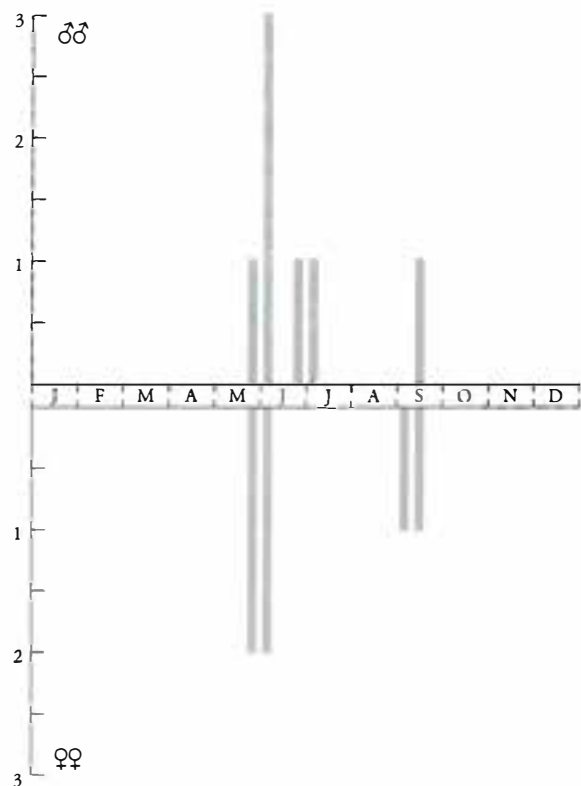
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Plesiocoris rugicollis*), Stichel (1956-1958, als *P. rugicollis*), Wagner (1952 en 1961, als *P. rugicollis*); Wagner & Weber (1964, als *P. rugicollis*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult, 2012: larve). Het onderscheid van *Lygocoris minor* (Wagner, 1950), die op de Nederlandse en Duitse waddeneilanden voorkomt, is problematisch.

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië (Siberië) en Noord-Amerika; India (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Lygocoris rugicollis* (macropter, 5,5-6,8 mm) leeft zoöfytofaag op wilg *Salix* sp., onder andere op bittere wilg *S. purpurea*, boswilg *S. caprea*, grauwe wilg *S. cinerea* en katwilg *S. viminalis*, en incidenteel op appel *Malus* sp., els *Alnus* sp. en ribes *Ribes* sp., onder andere kruisbes *R. uva-crispa*. Incidenteel worden eieren van bladhaantjes Chrysomelidae gepredeerd. Ze overwintert als ei in de twijgen van de waardplant en heeft één, mogelijk twee generaties per jaar. De overwinterde eieren komen uit in april of begin mei en volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind september. Op appel kan ze schade aan de vruchten veroorzaken.

Status – Algemeen in Vlaanderen (provincies West- en Oost-Vlaanderen en Antwerpen) en Wallonië (provincies Brabant wallon, Namur en Liège).

Literatuur – Wheeler (2000a: schade); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lygus gemellatus

(Herrich-Schaeffer, 1835)

Synoniem – *Lygus adpersus* (Schilling, 1837).

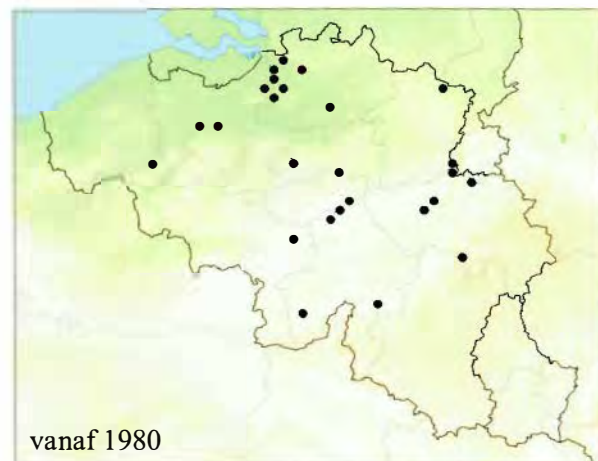
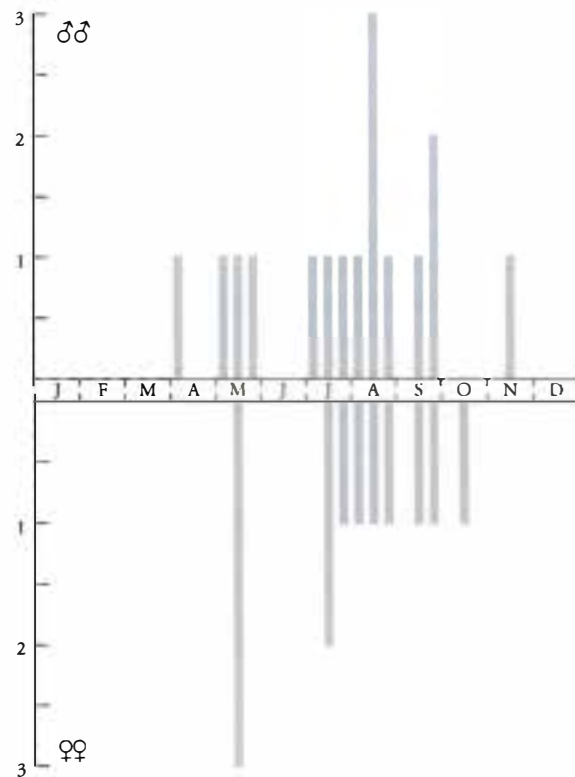
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *L. (Exolygus) gemellatus*; 1961, als *E. gemellatus*), Wagner & Weber (1964, als *E. gemellatus*) en Aglyamzyanov (2009). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië; India en Pakistan (Kerzhner & Josifov, 1999, als *L. adpersus* en *L. gemellatus*; Aglyamzyanov, 2009).

Habitat en ecologie – *Lygus gemellatus* (macropteer, 5,1-5,8 mm) leeft op alsem *Artemisia* sp. en is waargenomen op absintalsem *A. absinthium*, averuit *A. campestris* en bijvoet *A. vulgaris*. Ze overwintert als adult en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren van de zomergeneratie zijn waargenomen vanaf juni en die van de overwinterende herfstgeneratie vanaf september. Volgens Aglyamzyanov (2009) komt de zomergeneratie ook op vlinderbloemen Fabaceae en composieten Asteraceae voor, vaak massaal op cultuurgewassen, en migreert ze in de herfst naar alsem, duizendblad *Achillea millefolium* en reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum*.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lygus maritimus

Wagner, 1949

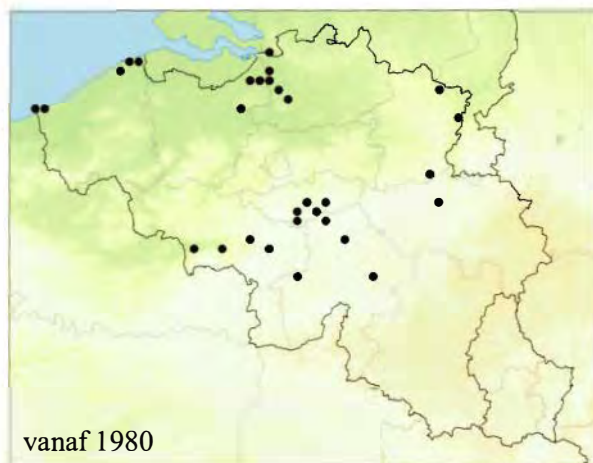
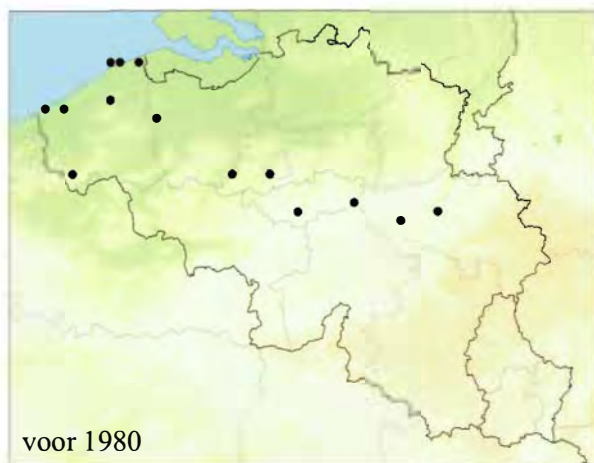
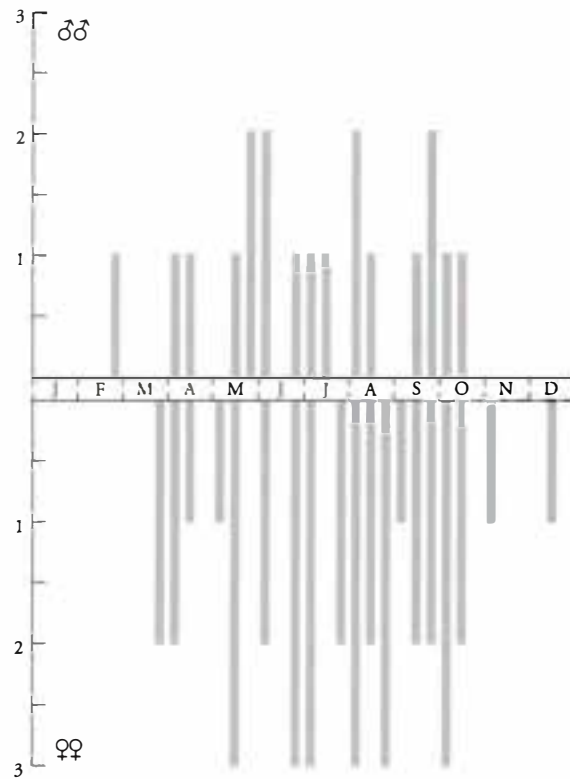
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *L. (Exolygus) maritimus*; 1961, als *E. maritimus*), Wagner & Weber (1964, als *E. maritimus*) en Aglyamzyanov (2009). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (langs de kust van Zweden tot in Portugal) en Noord-Afrika (Canarische Eilanden en Madeira); West Sahara (Kerzhner & Josifov, 1999; Aglyamzyanov, 2009).

Habitat en ecologie – *Lygus maritimus* (macropteer, 5,4-6,0 mm) leeft langs de kust op halofyten, onder andere op klein schorrenkruid *Suaeda maritima*, loogkruid *Salsola kali*, spiesmelde *Atriplex prostrata*, zeealsem *Artemisia maritima* en zeeraket *Cakile maritima*. In het binnenland komt ze voor op akkers, overhoekjes en in wegbermen op veel verschillende planten, onder andere op bijvoet *Artemisia vulgaris*, bezemkruiskruid *Senecio inaequidens*, melde *Atriplex* sp., melganzenvoet *Chenopodium album*, reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum* en zuring *Rumex* sp. Uit Groot-Brittannië wordt ze ook vermeld van gaspeldoorn *Ulex europaeus*. Ze overwintert als adult en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren van de zomer generatie zijn waargenomen vanaf midden juni en die van de overwinterende herfstgeneratie vanaf september.

Status – Zeer algemeen, niet in de provincie Luxemburg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie), Bruers & Aukema (2007: vondsten op bezemkruiskruid).

Lygus pratensis

(Linnaeus, 1758)

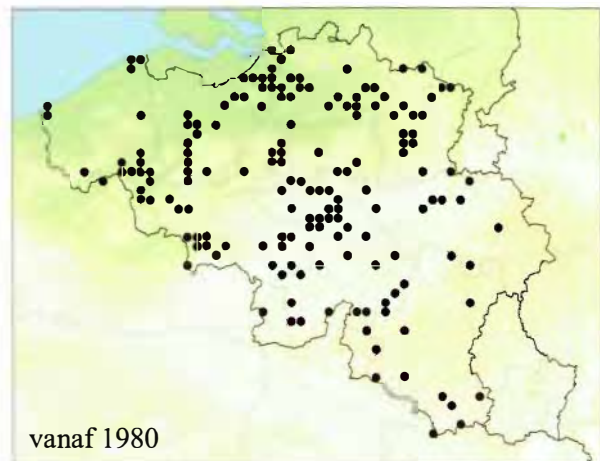
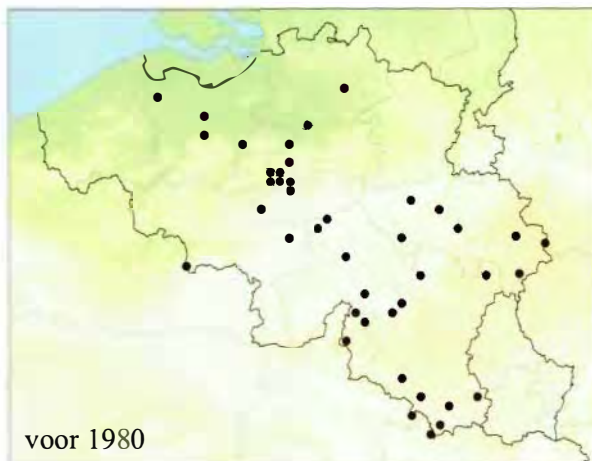
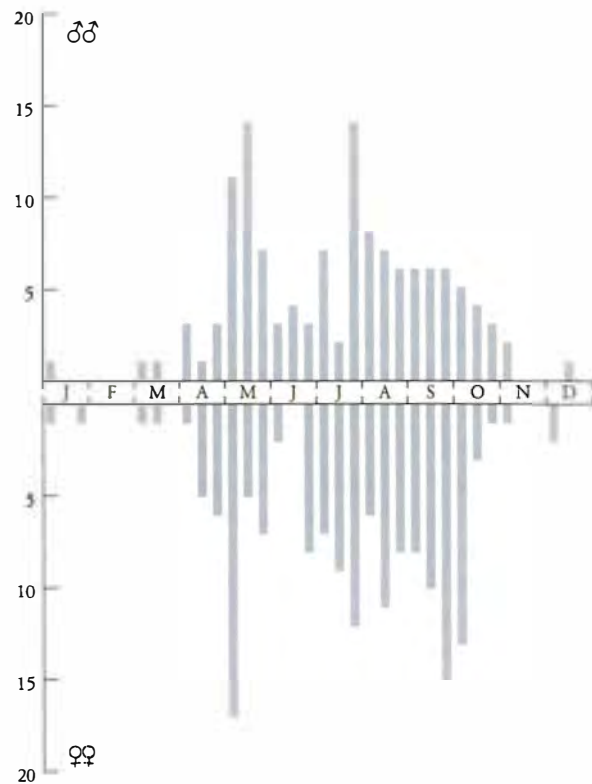
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *L. (Exolygus) pratensis*; 1961, als *E. pratensis*), Wagner & Weber (1964, als *E. pratensis*) en Aglyamzyanov (2000). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië; India (Kerzhner & Josifov, 1999; Aglyamzyanov, 2009).

Habitat en ecologie – *Lygus pratensis* (macropteer, 5,8-7,3 mm) leeft polyfaag op kruiden en struiken, onder andere op bijvoet *Artemisia vulgaris*, ganzenvoet *Chenopodium* sp. en struikheide *Calluna vulgaris*. Ze overwintert als adult op beschutte plaatsen, vaak op coniferen, en heeft één of twee generaties per jaar. Volwassen dieren van de zomergeneratie zijn waargenomen vanaf juni en van de overwinterende herfstgeneratie vanaf september. Het zijn goede vliegers, die vooral in het voorjaar talrijk worden gevangen op licht en in raamvallen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lygus rugulipennis

Poppius, 1911

Synoniem – *Lygus pubescens* Reuter, 1912.

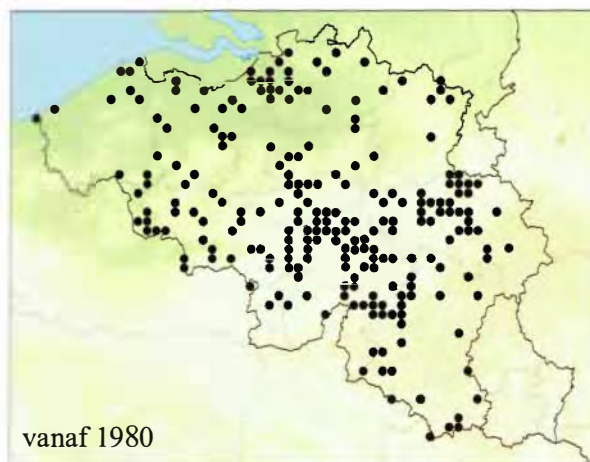
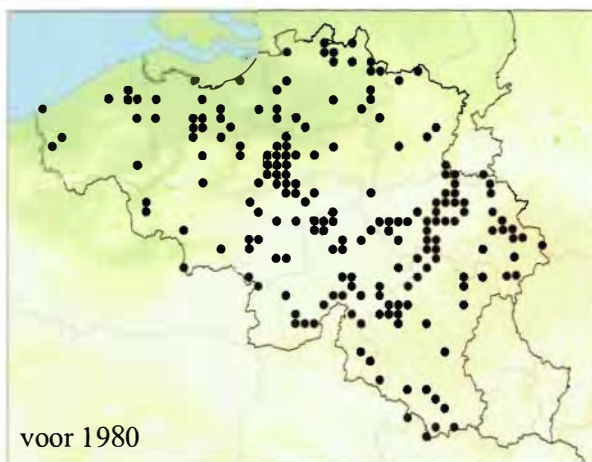
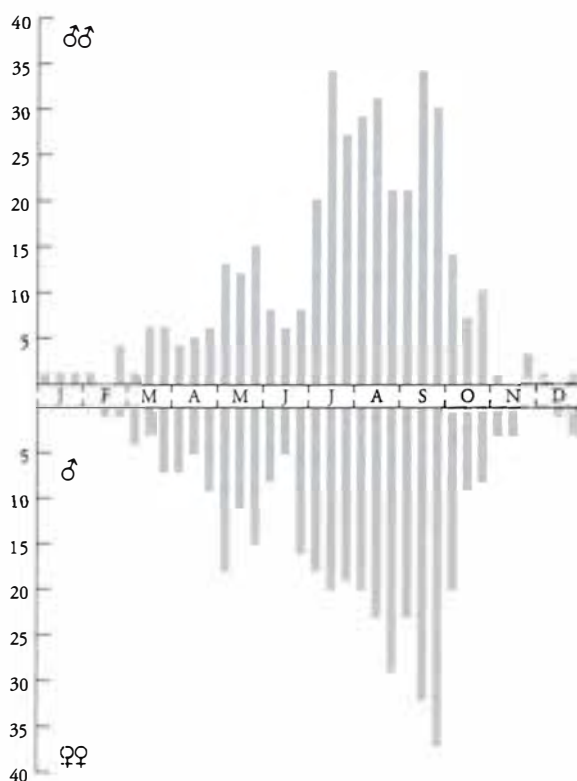
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *L. (Exolygus) pubescens*; 1961, als *E. rugulipennis*), Wagner & Weber (1964, als *E. rugulipennis*) en Aglyamzyanov (2009). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999; Aglyamzyanov, 2009).

Habitat en ecologie – *Lygus rugulipennis* (macropter, 4,7-5,7 mm) leeft zoöfytofaag en wordt vermeld van ruim 400 planten uit 57 families, waarvan de meeste behoren tot de composieten Asteraceae, kruisbloemen Brassicaceae en vlinderbloemen Fabaceae. Ze zuigt vooral aan bloemknoppen en groeipunten, en de larven voeden zich ook met bladluizen Aphidoidea en eieren van insecten. Schade is geconstateerd op onder andere aardappel *Solanum tuberosum*, granen (haver *Avena sativa*, rogge *Secale cereale* en tarwe *Triticum aestivum*), klaver *Trifolium* sp., luzerne *Medicago sativa* en suikerbiet *Beta vulgaris vulgaris*. Ze overwintert als adult op beschutte plaatsen, onder andere in strooisel, onder schors en op coniferen, en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren van de zomergeneratie zijn waargenomen vanaf juli en van de overwinterende herfstgeneratie vanaf september. Het zijn goede vliegers, die vooral in het voorjaar talrijk worden gevangen op licht en in raamvallen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Holopainen & Varis (1991: waardplanten); Wheeler (2000a: schade); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lygus wagneri

Remane, 1955

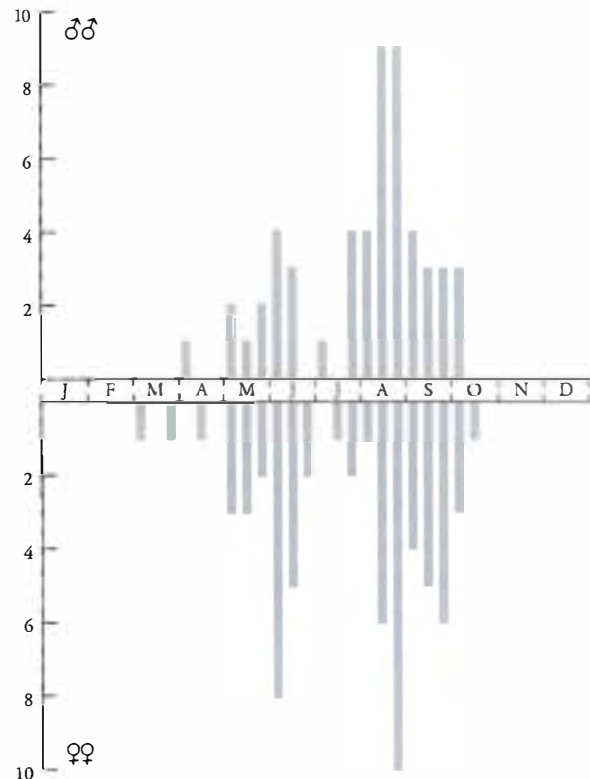
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1961 en 1974, als *Exolygus wagneri*), Wagner & Weber (1964, als *E. wagneri*) en Aglyamzyanov (2009). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië, boreomontaan (Kerzhner & Josifov, 1999; Aglyamzyanov, 2009).

Habitat en ecologie – *Lygus wagneri* (macropteer, 5,4-7,0 mm) leeft hoofdzakelijk fytofaag in kruidenrijke vegetaties op onder andere bijvoet *Artemisia vulgaris*, echte valeriaan *Valeriana officinalis*, grote brandnetel *Urtica dioica*, guldenroede *Solidago* sp., havikskruid *Hieracium* sp., hertshooi *Hypericum* sp., jacobskruiskruid *Jacobaea vulgaris*, moerasspirea *Filipendula ulmaria* en zuring *Rumex* sp. Overwinterde dieren zijn vroeg in het voorjaar op bloeiende wilgenkatjes te vinden. Ze overwintert als adult, onder andere op coniferen, en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren van de zomergeneratie zijn waargenomen vanaf juni en van de overwinterende herfstgeneratie vanaf september. Vliegt frequent in voor- en najaar.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Limburg en Vlaams-Brabant en in het gewest Brussel, zeer algemeen in Wallonië.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Megacoelum infusum
(Herrich-Schaeffer, 1837)

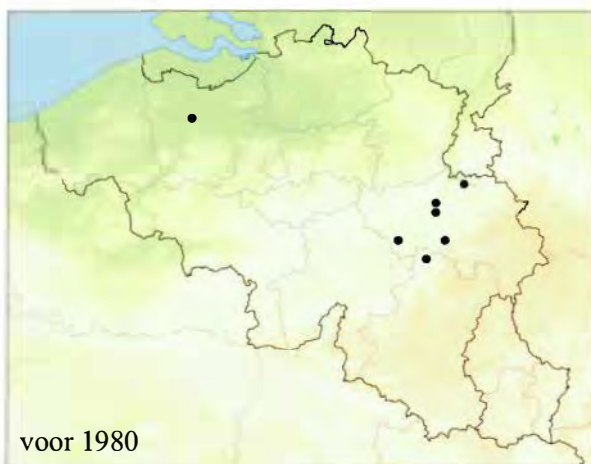
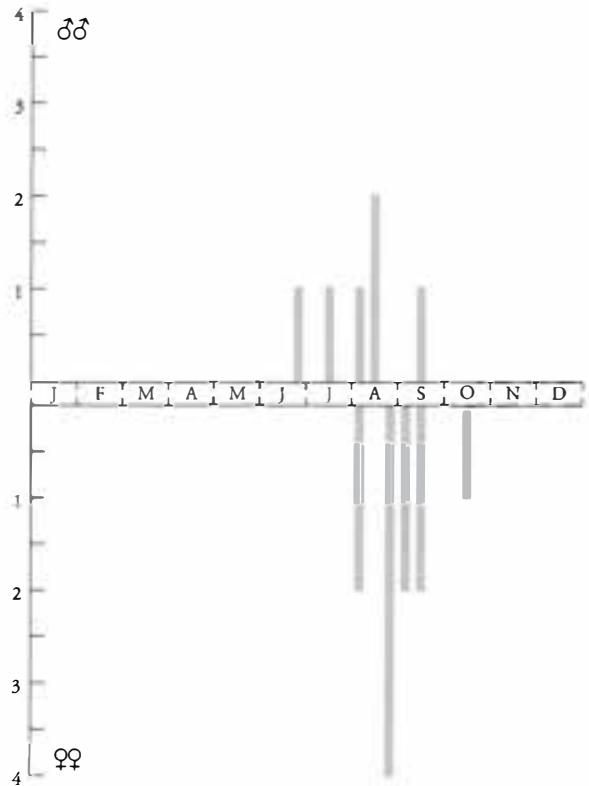
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

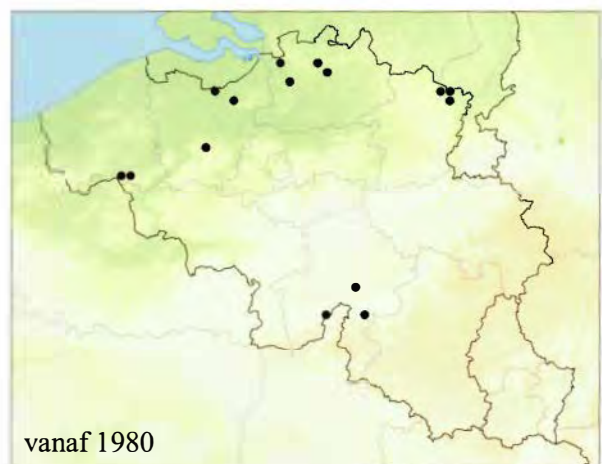
Habitat en ecologie – *Megacoelum infusum* (macropteer, 6,3-7,2 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, vooral op eik *Quercus* sp., incidenteel ook op berk *Betula* sp., els *Alnus* sp., es *Fraxinus* sp., hazelaar *Corylus avellana* en linde *Tilia* sp. Naast sap uit de bladnerven en de jonge scheuten leeft ze van kleine arthropoden, onder andere bladluizen Aphidoidea en bladvlooien Psylloidea. Ze overwintert als ei op de bast of in houtige twijgen en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit vanaf eind mei en volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot eind oktober.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie Vlaams-Brabant) en Wallonië (niet in de provincies Brabant wallon en Hainaut).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Mermelocerus schmidtii

(Fieber, 1836)

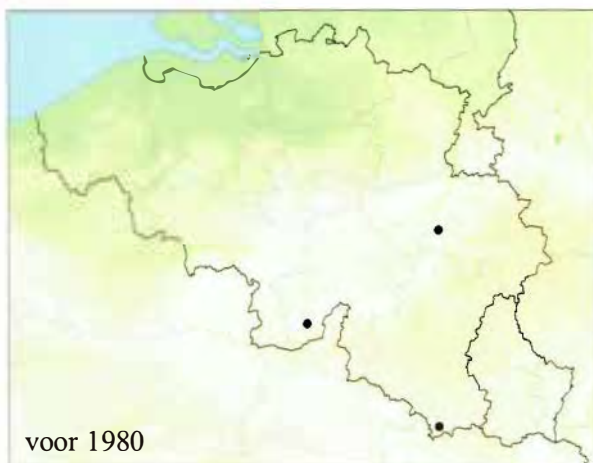
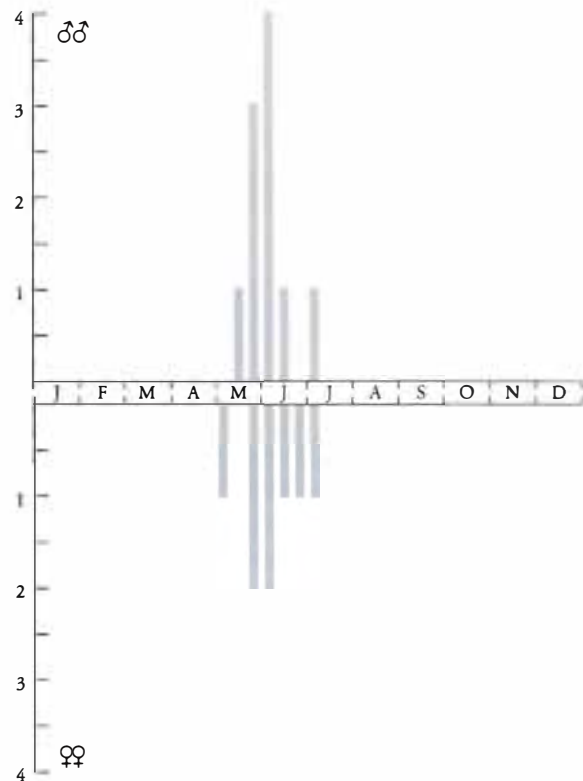
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Calocoris* (*Trichocalocoris*) *schmidtii*), Wagner (1952 en 1961, als *C. (T.) schmidtii*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (T.) schmidtii*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Mermelocerus schmidtii* (macropter, 7,3-8,0 mm) leeft zoöfytofaag op es *Fraxinus excelsior*. Volwassen dieren worden ook waargenomen op de bloeiwijzen van andere loofbomen, onder andere esdoorn *Acer* sp., meidoorn *Crataegus* sp. en sporkehout *Rhamnus frangula*, en ook vaak in de ondergroei van essen op grote brandnetel *Urtica dioica*. Naast sap van de waardplant voeden ze zich met bladluizen Aphidoidea, bladvlooien Psylloidea, rupsen Lepidoptera en andere kleine arthropoden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot begin juli.

Status – In Vlaanderen enkele recente vondsten in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Algemeen in Wallonië, vooral in Namur.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Miridius quadrivirgatus

(A. Costa, 1853)

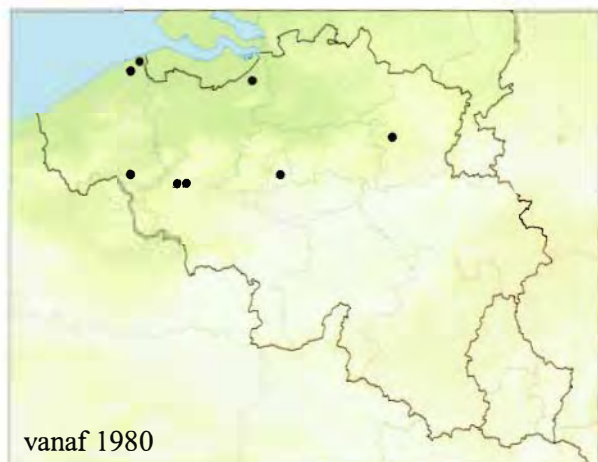
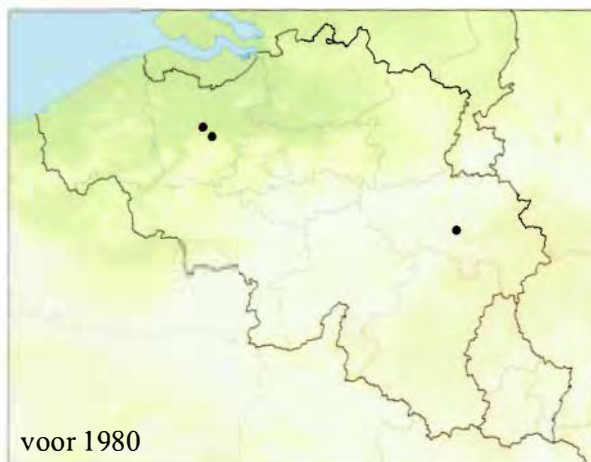
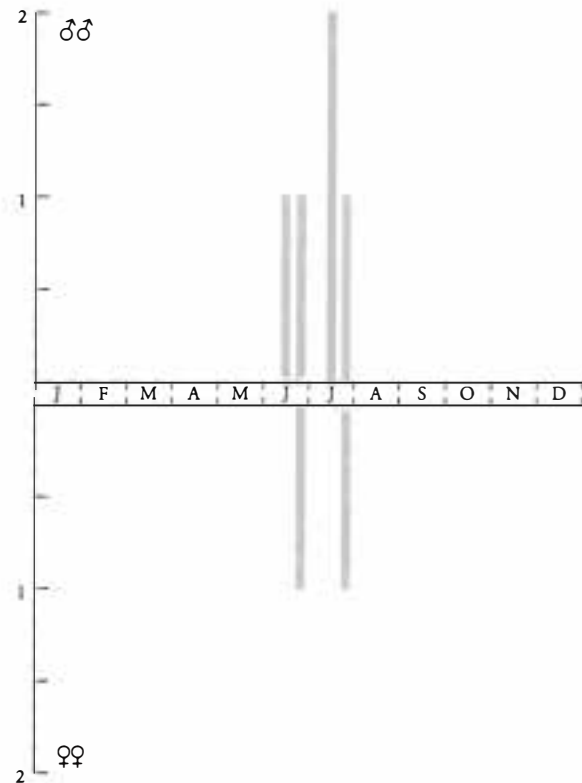
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Miridius quadrivirgatus* (macropteer, 8,8-10,0 mm) leeft in droge biotopen op hoge grassen Poaceae, onder andere op glanshaver *Arrhenatherum elatius*, haver *Avena* sp., kortsteel *Brachypodium* sp., kruipertje *Hordeum murinum* en andere gerstsoorten, raaigras *Lolium* sp., rogge *Secale cereale* en tarwe *Triticum* sp. Incidenteel is ze ook op klaver *Trifolium* sp. waargenomen, maar waarschijnlijk is dit geen voedschap. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven zijn waargenomen van begin mei tot eind juni en volwassen dieren van midden juni tot eind juli, in de omringende landen tot in september.

Status – Niet zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Limburg, één waarneming in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Hainaut en Liège.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Miris striatus
(Linnaeus, 1758)

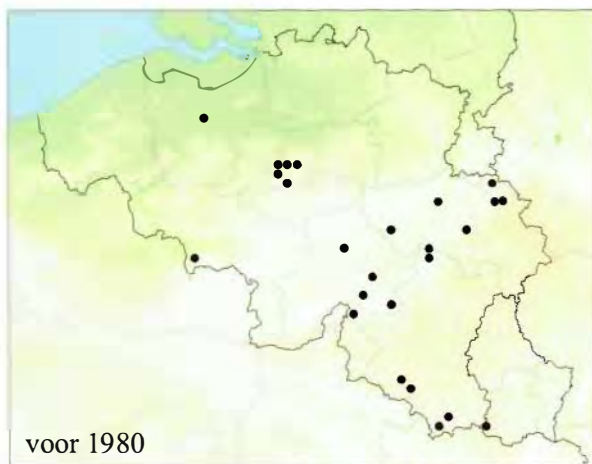
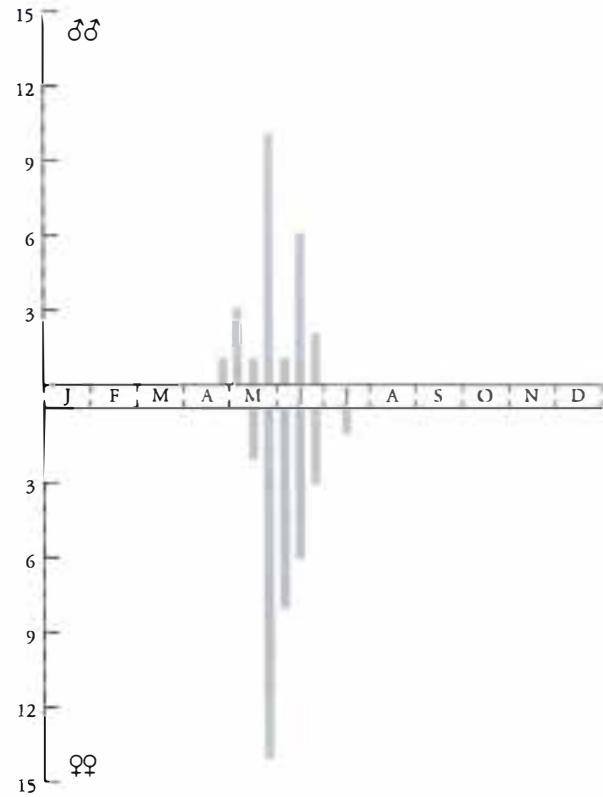
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika (Canarische Eilanden) en Azië (Turkije) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Miris striatus* (macropteer, 9,2-11,8 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, vooral op eik *Quercus* sp. en sporkehout *Rhamnus frangula*, maar ook op appel *Malus* sp., berk *Betula* sp., els *Alnus* sp., hazelaar *Corylus avellana*, iep *Ulmus* sp., meidoorn *Crataegus* sp., peer *Pyrus* sp., sleedoorn *Prunus spinosa* en wilg *Salix* sp. De larven en adulten zijn overwegend carnivoor en leven van bladluizen Aphidoidea, dop-, wol- en schildluizen Coccoidea, rupsen en poppen van bladmineerders (verschillende families) en bladrollers Tortricidae, en larven van bladkevers Chrysomelidae. Daarnaast zuigen ze aan jong blad, groeipunten en de rijpende zaden van de waardplanten. Ze overwintert als ei in de bast van jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in april of begin mei en volwassen dieren zijn waargenomen van eind april tot in juli. Het zijn goede vliegers.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Neolygus contaminatus
(Fallén, 1807)

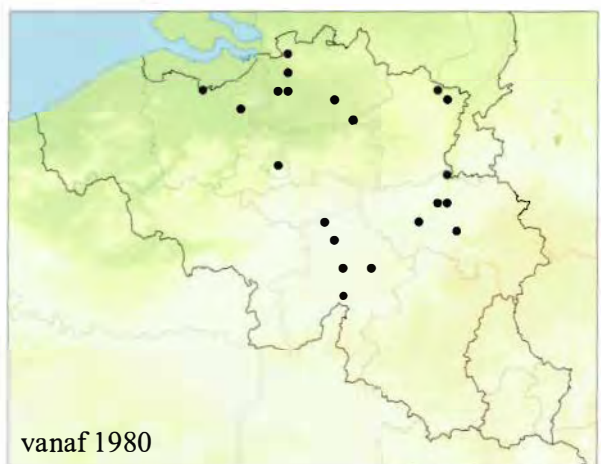
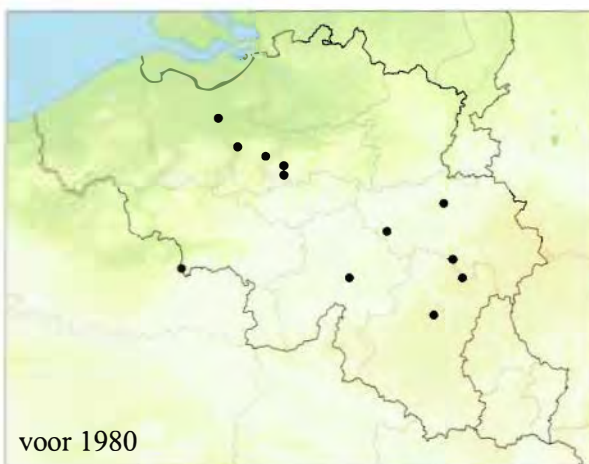
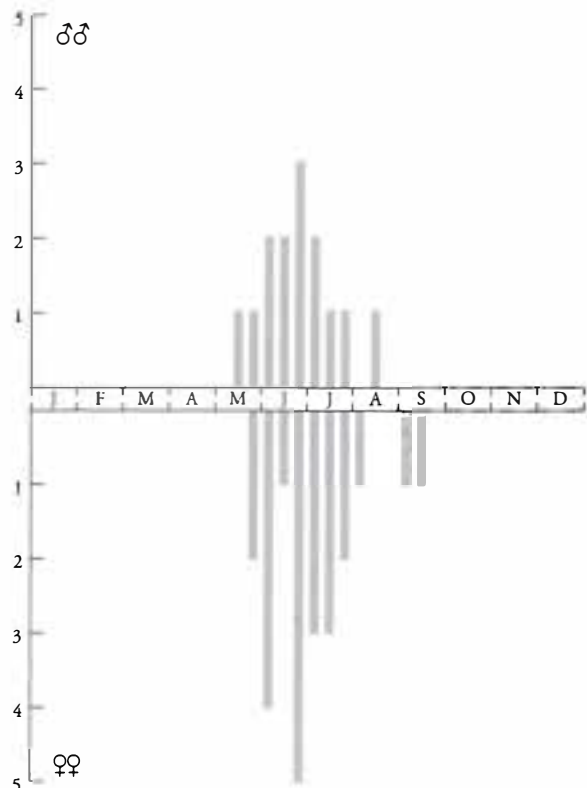
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Lygocoris contaminatus*), Stichel (1956-1958, als *Lygus (Neolygus) contaminatus*), Wagner (1961 en 1967 als *Lygus (N.) contaminatus*), Wagner & Weber (1964, als *Lygus (N.) contaminatus*) en Aukema (2003, als *Lygocoris (N.) contaminatus*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999, als *Lygocoris (N.) contaminatus*).

Habitat en ecologie – *Neolygus contaminatus* (macropteer, 4,9-6,3 mm) leeft fytofaag op loofbomen, vooral op berk *Betula* sp., maar ook op els *Alnus* sp. en hazelaar *Corylus* sp. Het voedsel bestaat uit het sap van bladstengels, knoppen en vooral van de katjes. Incidenteel wordt ze ook vermeld van andere boomsoorten, onder andere lijsterbes *Sorbus* sp., sporkehout *Rhamnus frangula* en wilg *Salix* sp. Ze overwintert als ei in de bloemknoppen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen eind april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot in september.

Status – Algemeen, niet in de provincie West-Vlaanderen en uit de provincie Brabant wallon alleen een oude, onbevestigde waarneming (Lethierry & Pierret, 1879).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie); Aukema (2003: taxonomie).

Neolygus populi

Leston, 1957

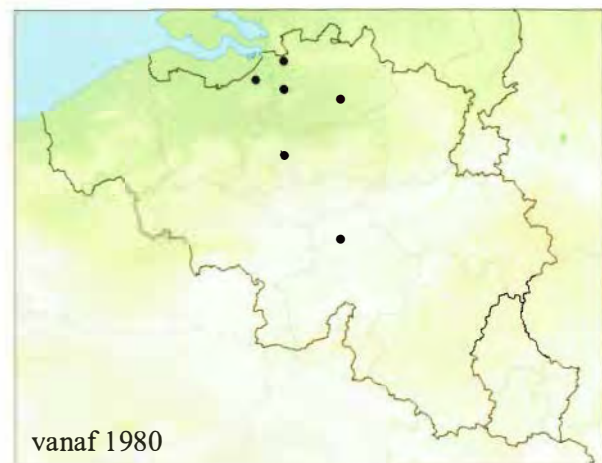
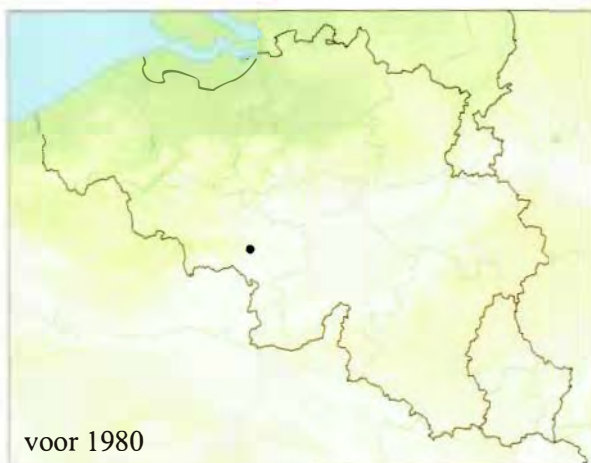
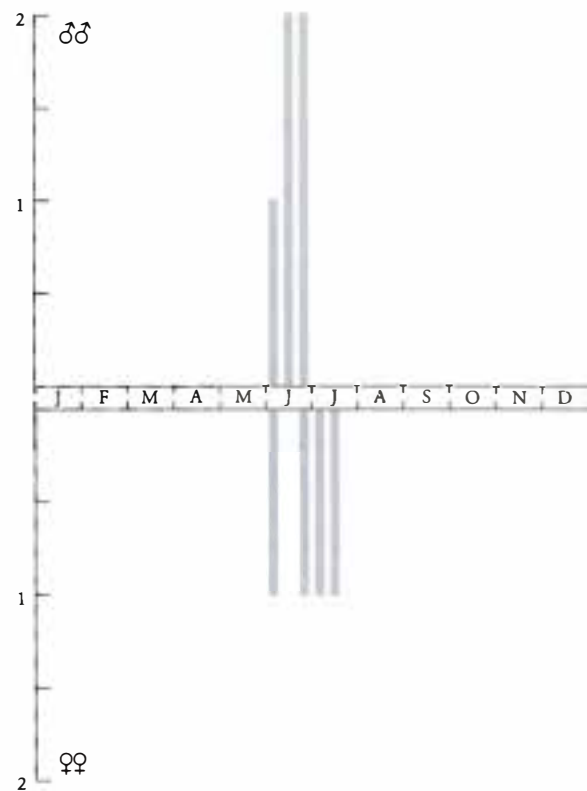
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Lygocoris populi*), Stichel (1956-1958, als *Lygus (Neolygus) populi*), Wagner (1961 en 1967, als *Lygus (N.) populi*), Wagner & Weber (1964, als *Lygus (N.) populi*) en Aukema (2003, als *Lygocoris (N.) populi*).

Verspreiding – Palaearctisch: West-Europa (Kerzhner & Josifov, 1999, als *Lygocoris (N.) populi*).

Habitat en ecologie – *Neolygus populi* (macropteer, 5,8-6,5 mm) leeft fytofaag op witte abeel *Populus alba* en grauwe abeel *Populus x canescens*, een bastaard van witte abeel en ratelpopulier *P. tremula*. De zuigschade aan de groeipunten is opvallend. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind juli, in de omringende landen van midden mei tot begin september. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Hainaut en Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Aukema (2003: taxonomie).

Neolygus viridis

(Fallén, 1807)

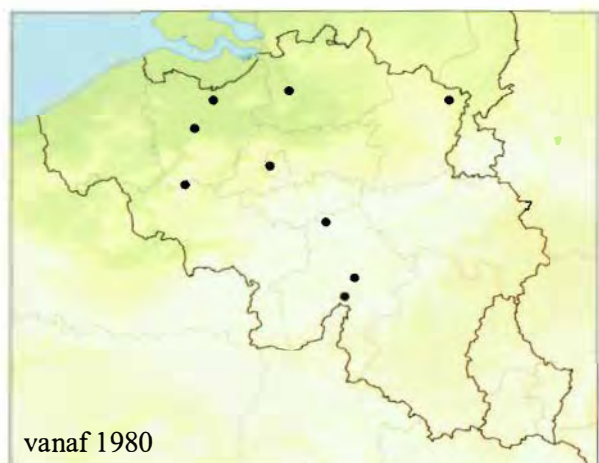
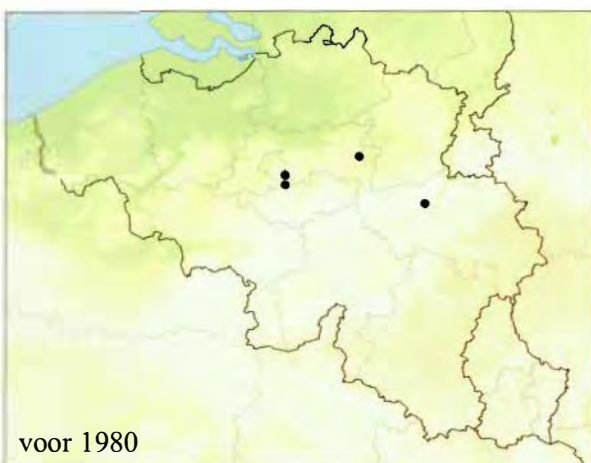
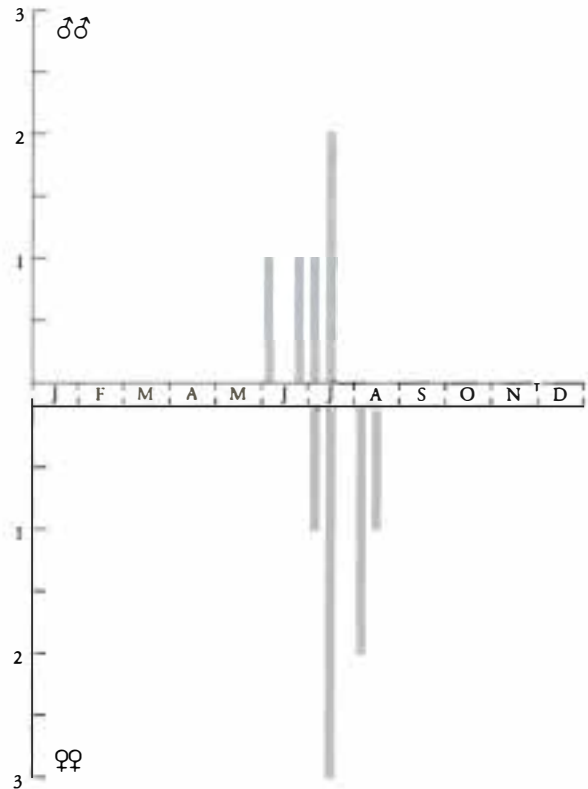
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Lygocoris viridis*), Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*Neolygus*) *viridis*), Wagner (1961 en 1967, als *Lygus* (*N.*) *viridis*), Wagner & Weber (1964, als *Lygus* (*N.*) *viridis*) en Aukema (2003, als *Lygocoris* (*N.*) *viridis*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Oost-Azië (Kerzhner & Josifov, 1999, als *Lygocoris* (*N.*) *viridis*).

Habitat en ecologie – *Neolygus viridis* (macropteer, 5,2-6,9 mm) leeft zoöfytfaag op loofbomen, vooral op linde *Tilia* sp. en sporkehout *Rhamnus frangula*, maar incidenteel ook op eik *Quercus* sp., esdoorn *Acer* sp., els *Alnus* sp. en andere loofbomen. Naast sap uit bloeiwijzen en zaden van de waardplanten zuigt ze ook bladluizen *Aphidoidea* en bladvlooien *Psylloidea* uit. Ze overwintert als ei in de twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot midden augustus. Het zijn goede vliegers.

Status – Gewoon, niet waargenomen in de provincies West-Vlaanderen en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthops (Orthops) basalis

(A. Costa, 1853)

Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*O.*) *basalis*), Rieger (1985). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult). In de Belgische literatuur van voor 2002 met *O. kalmii* verward.

N.B.: In Wagner (1967) en Wagner & Weber (1964) zijn de oogindexen* van *O. kalmii* en *O. basalis* verwisseld.

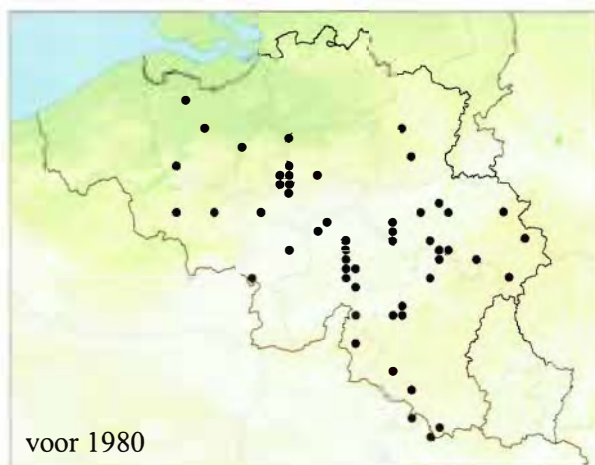
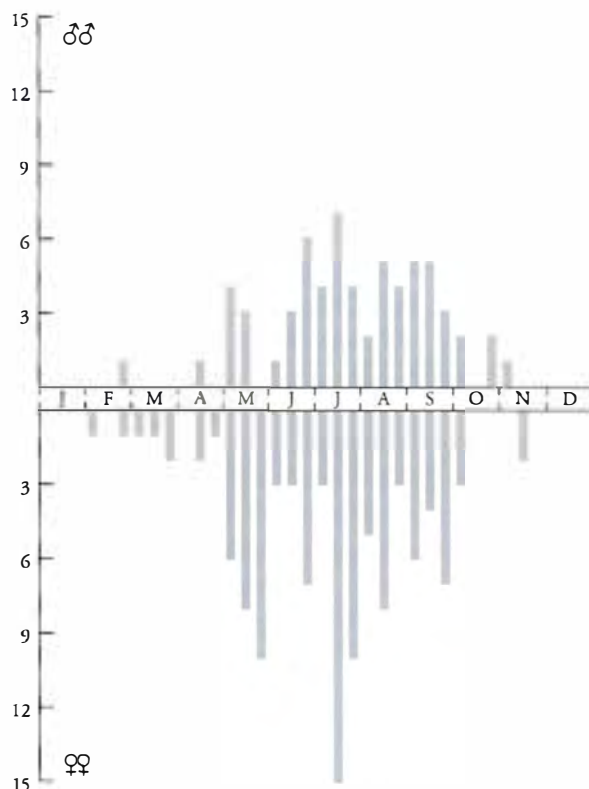
Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in West-Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthops basalis* (macropter, 4,2-5,0 mm) leeft fytofaag in uiteenlopende biotopen op veel verschillende soorten schermbloemen Apiaceae, waarop ze hoofdzakelijk in de bloeschermen van de zaden leven. Ze overwintert als adult in het strooisel en op andere beschutte plekken en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf mei uit en volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf midden juli. Ze komt vaak samen voor met *O. campestris* en *O. kalmii*. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

*Oogindex: de verhouding oogbreedte/vertexbreedte gemeten over de grootste breedte van de kop (Aukema, 1981: meetmethode).

Orthops (Orthops) campestris

(Linnaeus, 1758)

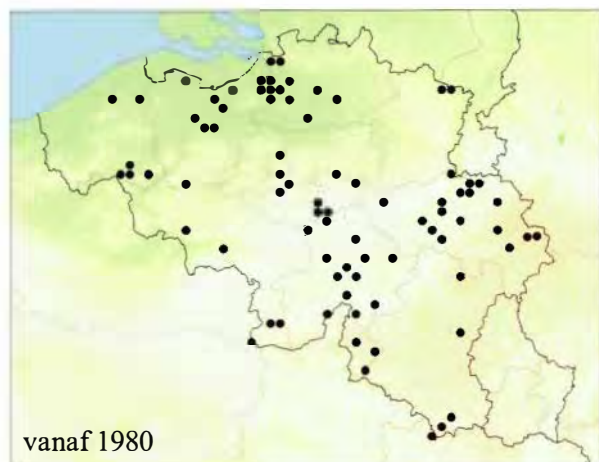
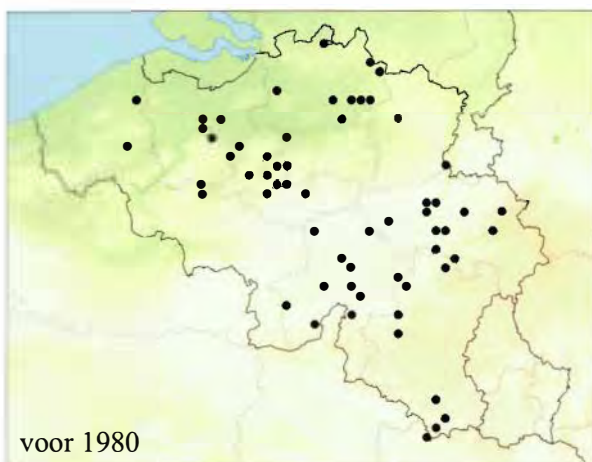
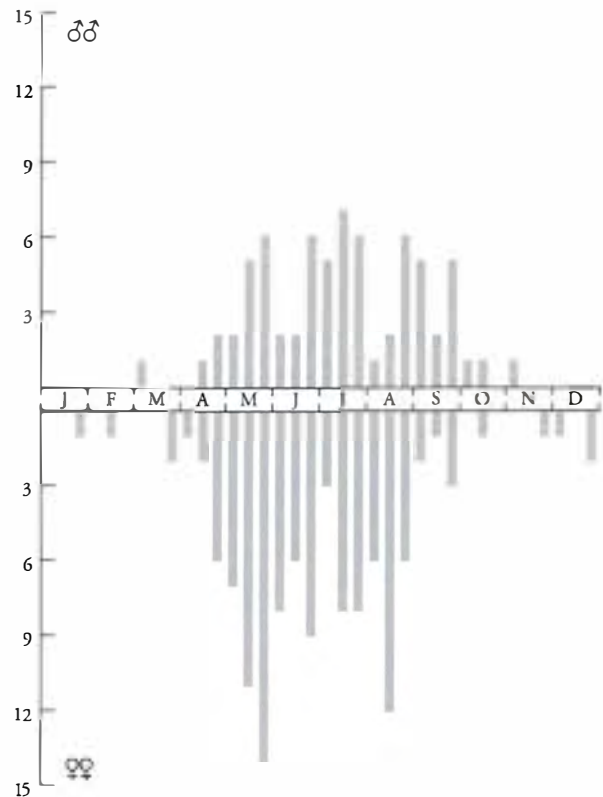
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *Lygus (O.) campestris*), Wagner (1952, als *L. (O.) campestris*; 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in West-Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthops campestris* (macropteer, 3,6-4,1 mm) leeft fytofaag op schermbloemen Apiaceae, onder andere berenklauw *Heracleum* sp., bevernel *Pimpinella*, engelwortel *Angelica* sp., kervel *Anthriscus* sp., pastinaak *Pastinaca* sp., wilde peen *Daucus carota* en zevenblad *Aegopodium podagraria*. In tuinen komt ze ook voor op dille *Anethum graveolens*, peterselie *Petroselinum crispum* en lavas *Levisticum officinale*. Zowel het jonge blad als de bloemknoppen en de onrijpe zaden dienen als voedsel. Ze overwintert als adult in het strooisel en op andere beschutte plaatsen en heeft één generatie per jaar. De eieren worden afgezet in de jonge stengels en bladeren en komen vanaf mei uit. Volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf juli. Ze komt vaak samen voor met *O. basalis* en *O. kalmii*. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthops (Orthops) kalmii
(Linnaeus, 1758)

Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*O.*) *kalmii*), Rieger (1985). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult). In de Belgische literatuur van voor 2002 met *O. basalis* verward.

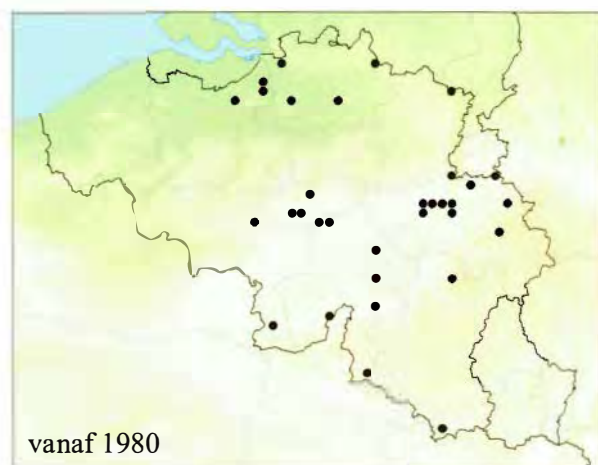
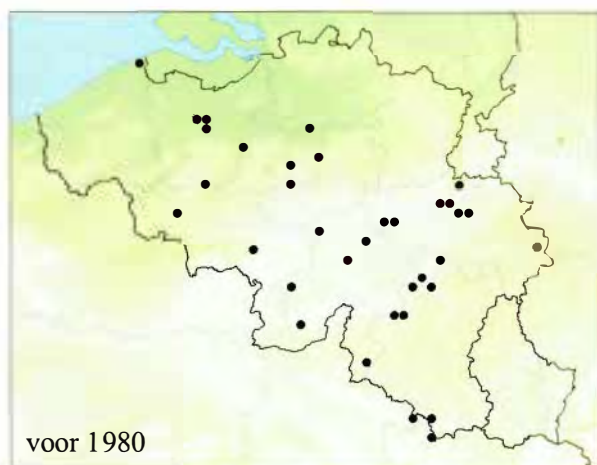
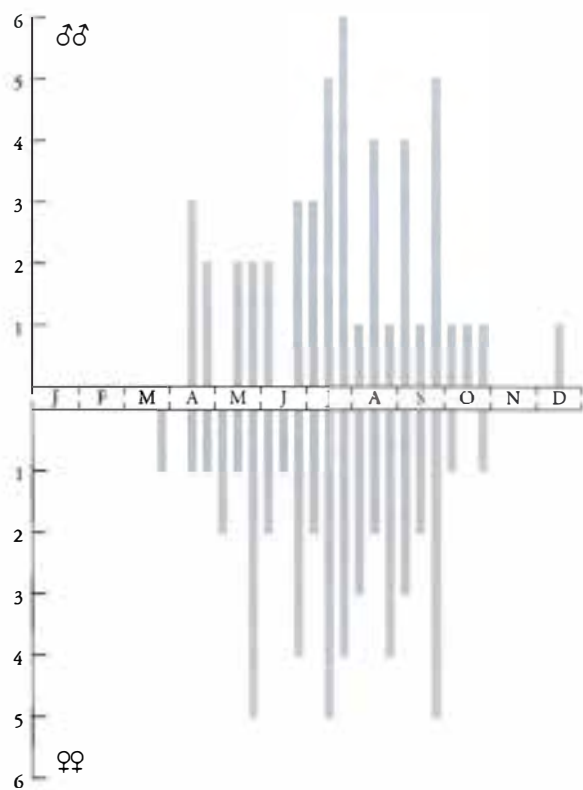
N.B.: In Wagner (1967) en Wagner & Weber (1964) zijn de oogindexen van *O. kalmii* en *O. basalis* verwisseld.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in Oost-Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthops kalmii* (macropteer, 4,2-5,0 mm) leeft op verschillende soorten schermbloemen Apiaceae, onder andere wilde peen *Daucus carota*. Ze overwintert als adult in het strooisel en op andere beschutte plekken en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen vanaf midden juli. Ze komt vaak samen voor met *O. campestris* en *O. basalis*.

Status – Onduidelijk door verwarring met *O. basalis*, vermoedelijk minder algemeen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pantilius (Pantilius) tunicatus

(Fabricius, 1781)

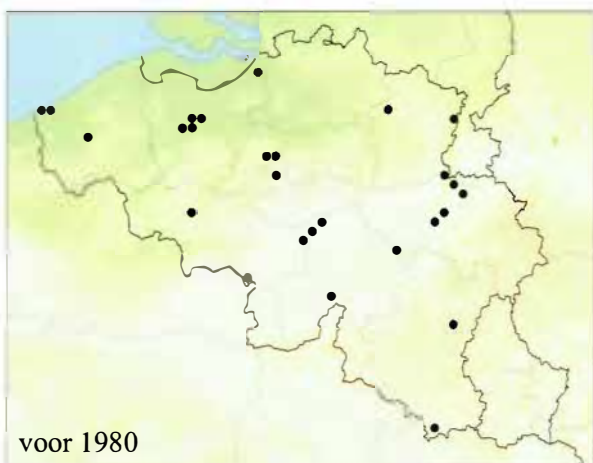
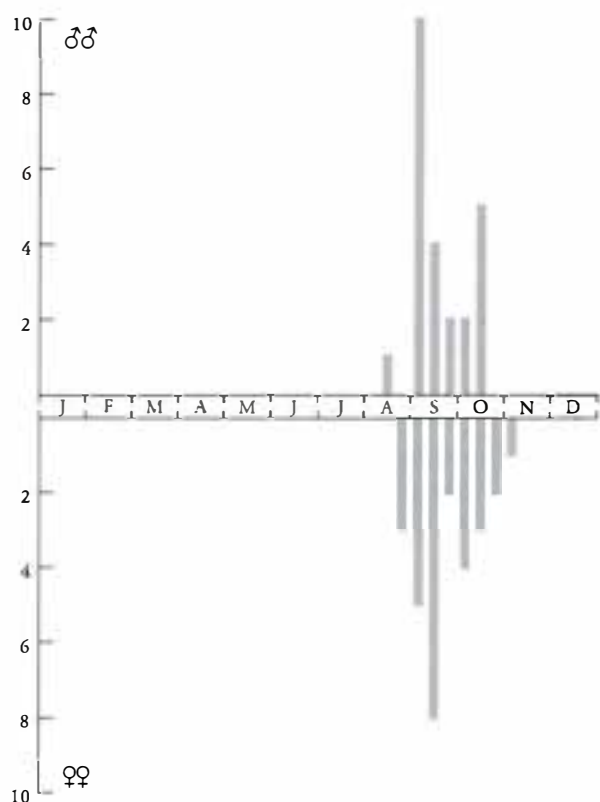
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pantilius tunicatus* (macropteer, 8,5-10,2 mm) leeft fytofaag op berk *Betula* sp., els *Alnus* sp. en hazelaar *Corylus avellana*. Larven en adulten zuigen aan de knoppen, de jonge katjes en de jonge twijgen. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen tegen het eind van de zomer uit en volwassen dieren zijn waargenomen van midden augustus tot begin november. Incidenteel zijn overwinterende exemplaren aangetroffen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phytocoris (Ktenocoris) nowickyi

(Fieber, 1870)

Synoniem – *Phytocoris singeri* Wagner, 1954.

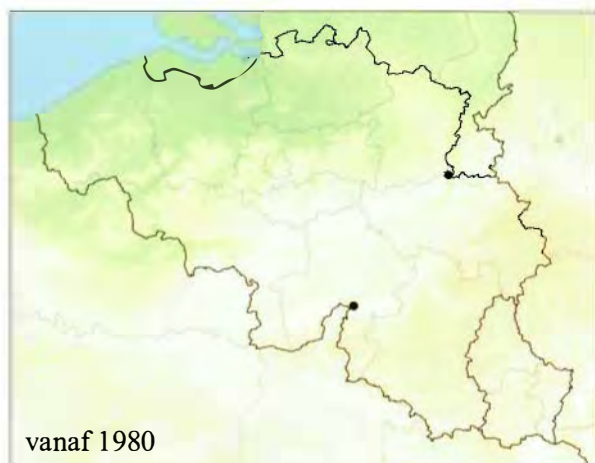
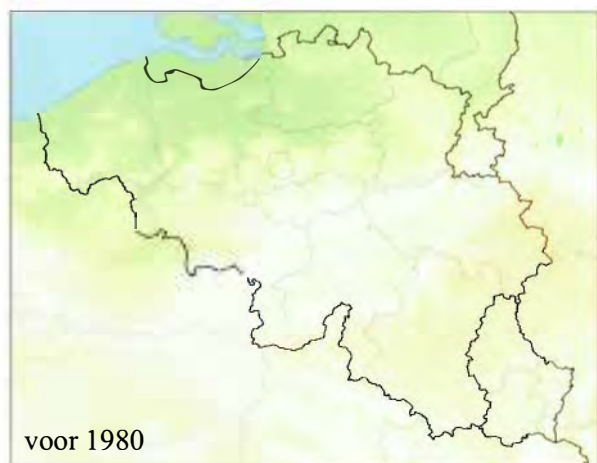
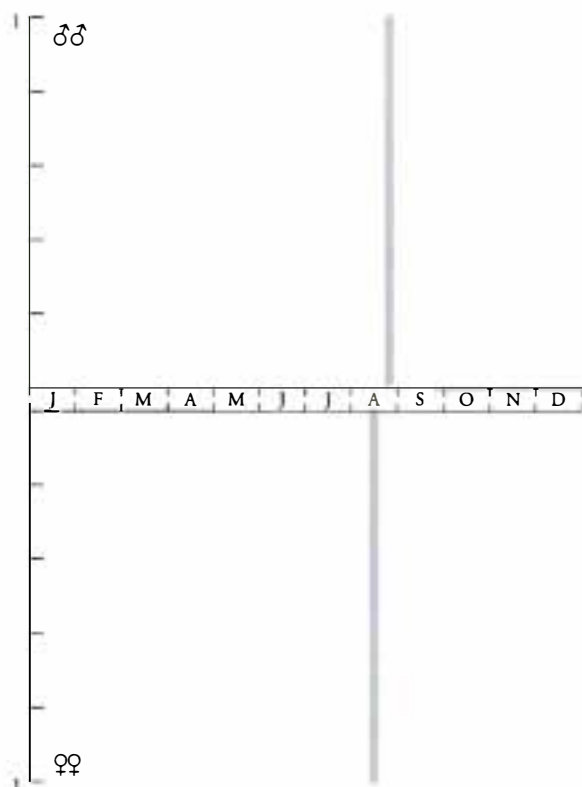
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *P. nowickyi* en *P. singeri*), Wagner (1952, als *P. nowickyi* en *P. singeri*; 1961, als *P. nowickyi*; 1967, als *P. singeri*) en Wagner & Weber (1964, als *P. singeri*).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999, als *Ph. nowickyi* en *Ph. singeri*).

Habitat en ecologie – *Phytocoris nowickyi* (macropter, 5,4-6,5 mm) leeft zoöfaag in min of meer vochtige biotopen op kruiden, onder andere op bijvoet *Artemisiavulgaris*, kluwenzuring *Rumex conglomeratus*, melde *Atriplex* sp., wateraardbei *Comarum palustre* en wilgenroosje *Chamerion angustifolium*. Incidenteel werd ze ook op eik *Quercus* sp. en wilg *Salix* sp. waargenomen en in Zwitserland op papagaaienkruid *Amaranthus retroflexus*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in augustus, in de omringende landen van begin juli tot midden september.

Status – Zeer zeldzaam, twee recente vondsten in Wallonië in de provincies Namur (2005) en Liège (2008).

Literatuur – Aukema *et al.* (2009a: verspreiding).

Phytocoris (Ktenocoris) ulmi

(Linnaeus, 1758)

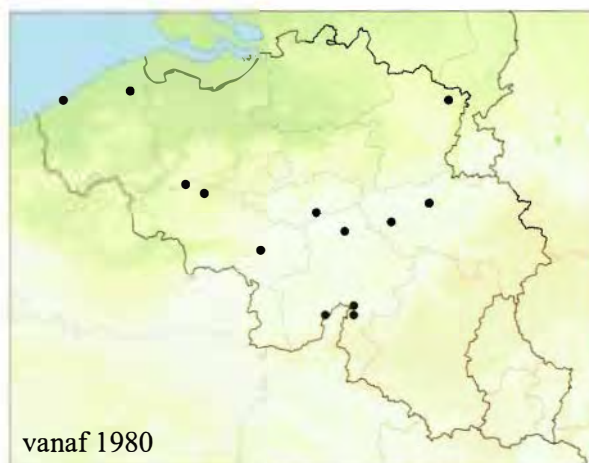
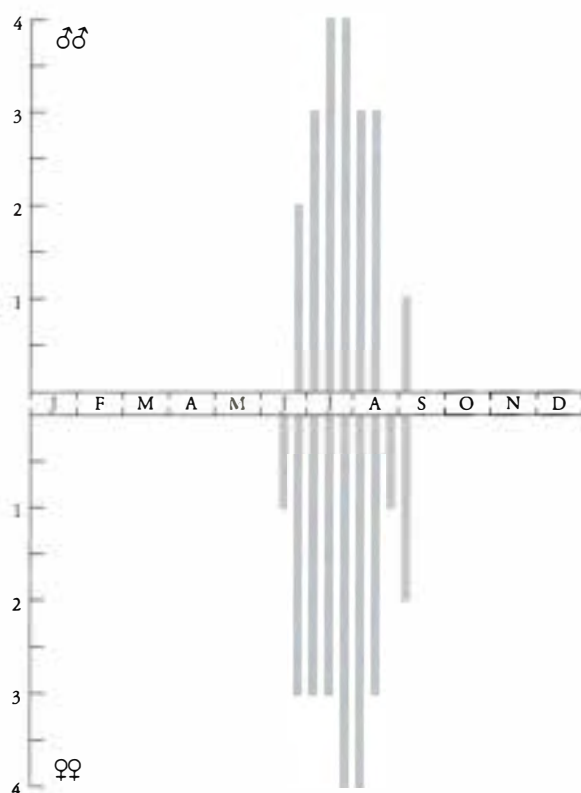
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phytocoris ulmi* (macropteer, 6,4-8,0 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen en struiken langs bosranden en in houtwallen, vooral op meidoorn *Crataegus* sp. In de literatuur worden ook appel *Malus* sp., braam *Rubus* sp., brem *Cytisus scoparius*, hazelaar *Corylus avellana*, ribes *Ribes* sp., sleedoorn *Prunus spinosa*, wilg *Salix* sp. en zelfs coniferen als den *Pinus* sp. en jeneverbes *Juniperus* sp., en kruiden als waardplanten genoemd. Larven en adulten leven van kleine insecten, onder andere bladluizen Aphidoidea, bladvlooien Psylloidea, schildluizen Coccoidea en spintmijten Tetranychidae, maar zuigen ook aan de onrijpe vruchten, knoppen en het jonge blad van de waardplant. Ze is nachtactief, overwintert als ei in de schors en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot in september. Het zijn goede vliegers.

Status – Gewoon, niet in de provincie Antwerpen waargenomen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phytocoris (Ktenocoris) varipes

Boheman, 1852

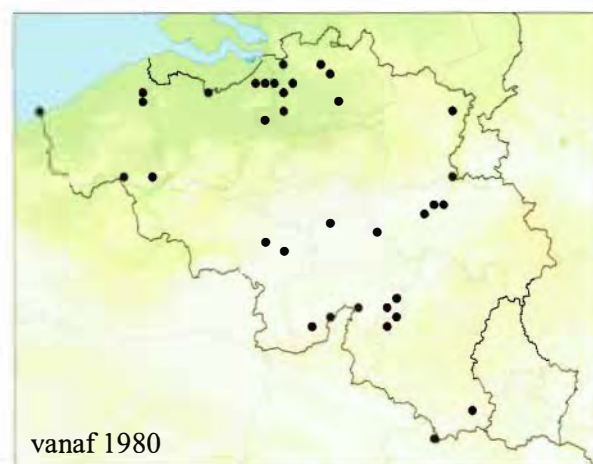
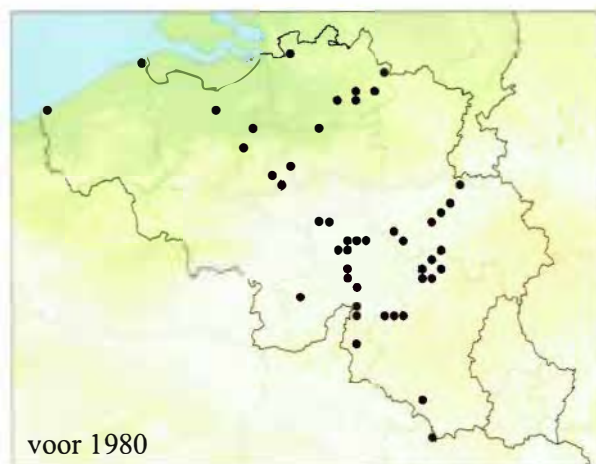
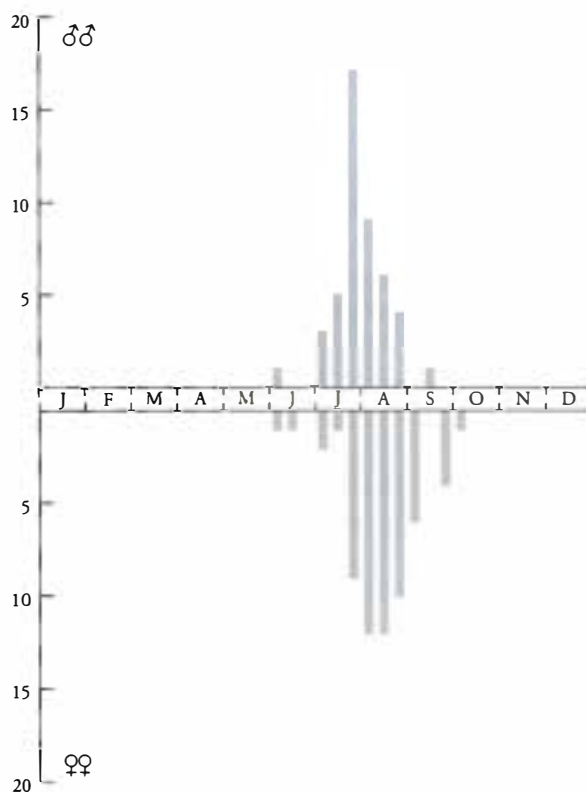
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten). De vrouwtjes zijn moeilijk te onderscheiden van die van *P. insignis*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus en Centraal-Azië); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phytocoris varipes* (macropteer, 5,8-7,5 mm) leeft zoöfytofaag in droge habitats op grassen en kruiden, onder andere als *Artemisia* sp., brem *Cytisus scoparius*, dravik *Bromus* sp., duizendblad *Achillea millefolium*, kamille *Matricaria* sp., klaver *Trifolium* sp., knooppkruid *Centaurea jacea*, lathyrus *Lathyrus* sp., reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum*, stalkruid *Ononis* sp., timoteegras *Phleum pratense*, walstro *Galium* sp. en zuring *Rumex* sp. Naast sap uit bloeiwijzen en onrijpe zaden leven ze ook van kleine insecten. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in oktober. De vleugels van de vrouwtjes zijn korter dan bij de mannetjes, maar beide geslachten worden op licht gevangen.

Status – Zeer algemeen, niet waargenomen in de provincie Brabant wallon.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phytocoris (Phytocoris) dimidiatus

Kirschbaum, 1856

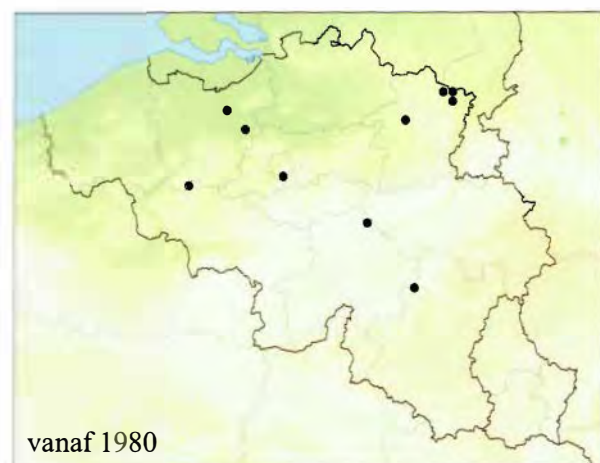
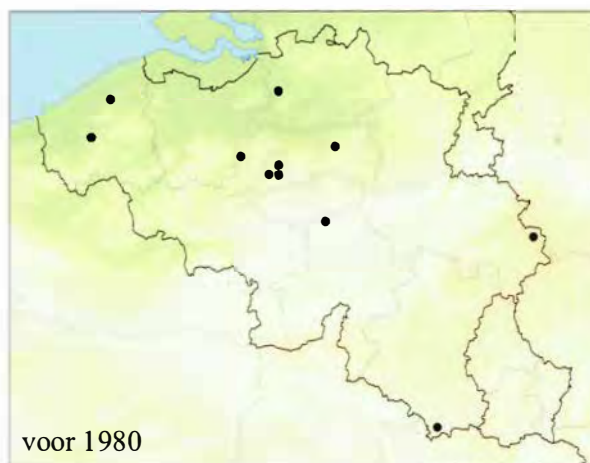
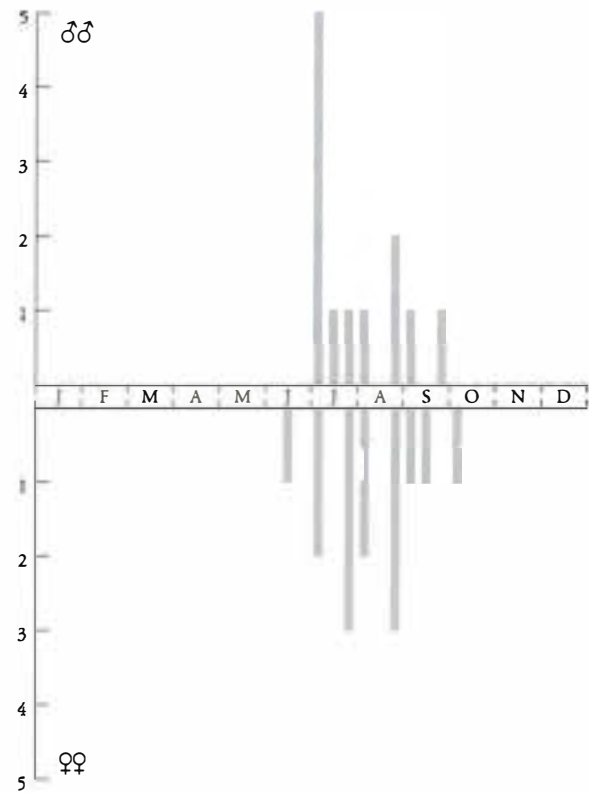
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phytocoris dimidiatus* (macropteer, 5,3-7,0 mm) leeft zoöfytofaag op met korstmossen begroeide loofbomen, vaak op vruchtbomen, onder andere appel *Malus* sp., peer *Pyrus* sp. en pruim *Prunus domestica*. Incidenteel komt ze ook op andere loofbomen voor, onder andere beuk *Fagus* sp., eik *Quercus* sp., es *Fraxinus* sp., linde *Tilia* sp. en wilg *Salix* sp. Overdags rusten ze vaak in typische houding op de stam of op dikke takken in schorsspleten en tussen korstmossen. Ze overwintert als ei en heeft één of twee generaties per jaar. De eieren komen uit vanaf mei en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot begin november, hetgeen mogelijk duidt op twee generaties. Vooral de mannetjes worden vliegend waargenomen.

Status – Gewoon, niet waargenomen in de provincie Brabant wallon.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phytocoris (Phytocoris) intricatus

Flor, 1861

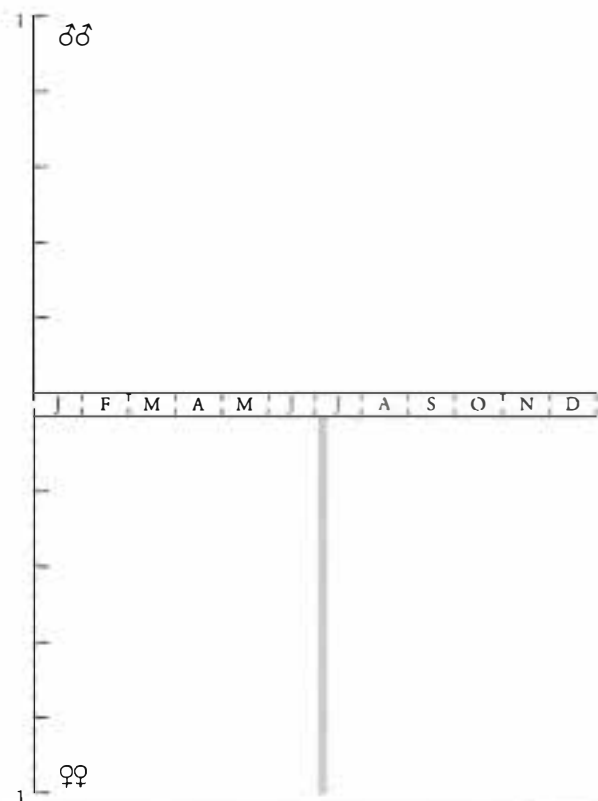
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

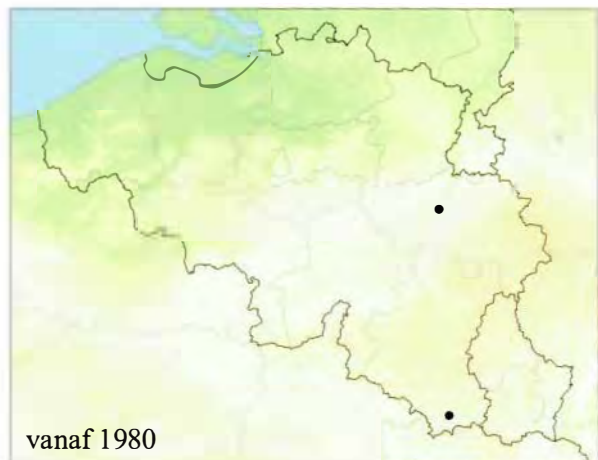
Habitat en ecologie – *Phytocoris intricatus* (macropteer, 6,4-7,0 mm) leeft zoöfytofaag op naaldbomen, onder andere op lork *Larix* sp. en spar *Picea* sp., incidenteel ook op den *Pinus* sp. en schijncipres *Chamaecyparis* sp. Naast sap uit de naalden voeden ze zich ook met bladluizen Aphidoidea en bladvlooien Psylloidea. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn begin juli waargenomen, in de omringende landen van midden juni tot eind september. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeer zeldzaam, één onbevestigde vondst in het gewest Brussel (Lethierry, 1880) en twee waarnemingen in Wallonië in de provincies Liège (1986) en Luxembourg (2003).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Phytocoris (Phytocoris) longipennis

Flor, 1861

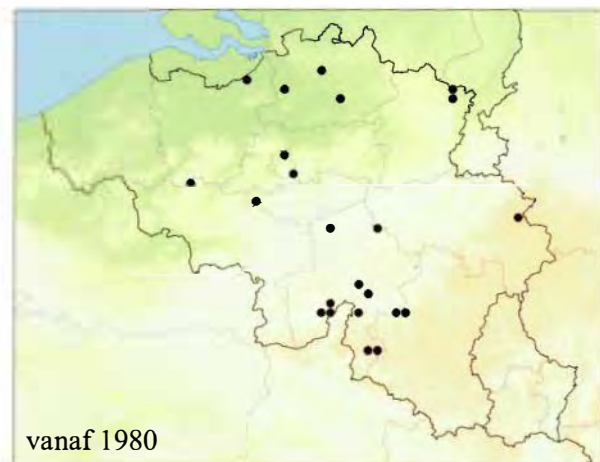
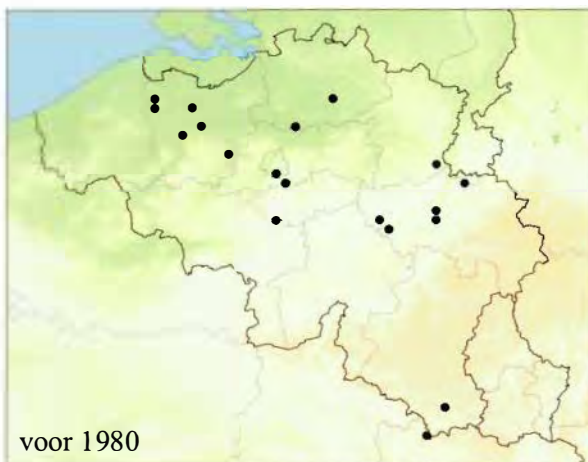
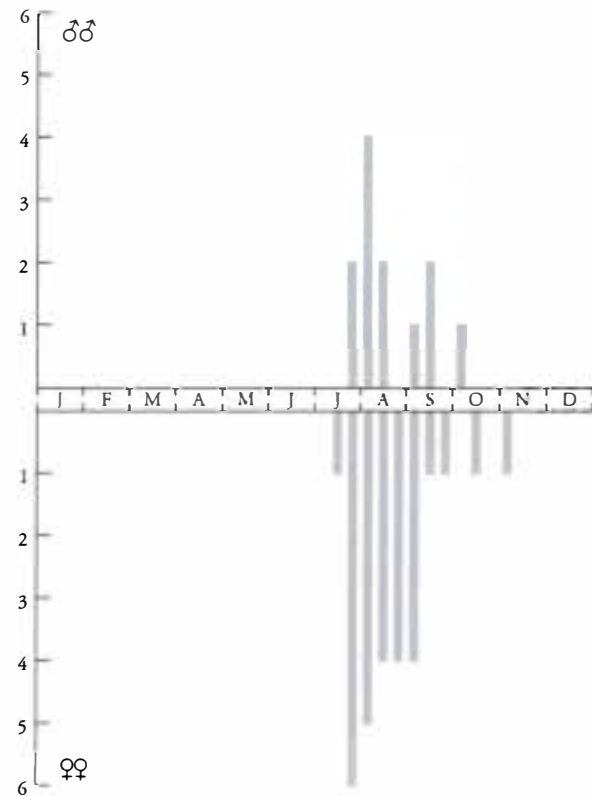
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Oost-Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phytocoris longipennis* (macropter, 6,6-7,5 mm) leeft zoöfytofaag op de stam en de takken van loofbomen, onder andere appel *Malus* sp., beuk *Fagus sylvatica*, eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., es *Fraxinus* sp., esdoorn *Acer* sp., hazelaar *Corylus avellana*, meidoorn *Crataegus* sp., populier *Populus* sp., prunus *Prunus* sp. en wilg *Salix* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juli tot in november. Het zijn goede vliegers.

Status – Algemeen, niet waargenomen in de provincie West-Vlaanderen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phytocoris (Phytocoris) pini

(Kirschbaum, 1856)

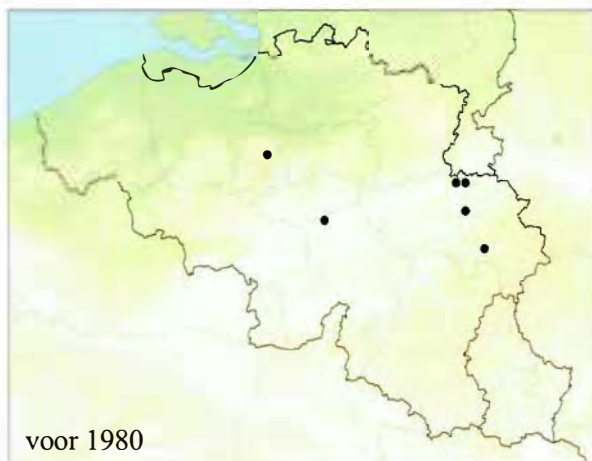
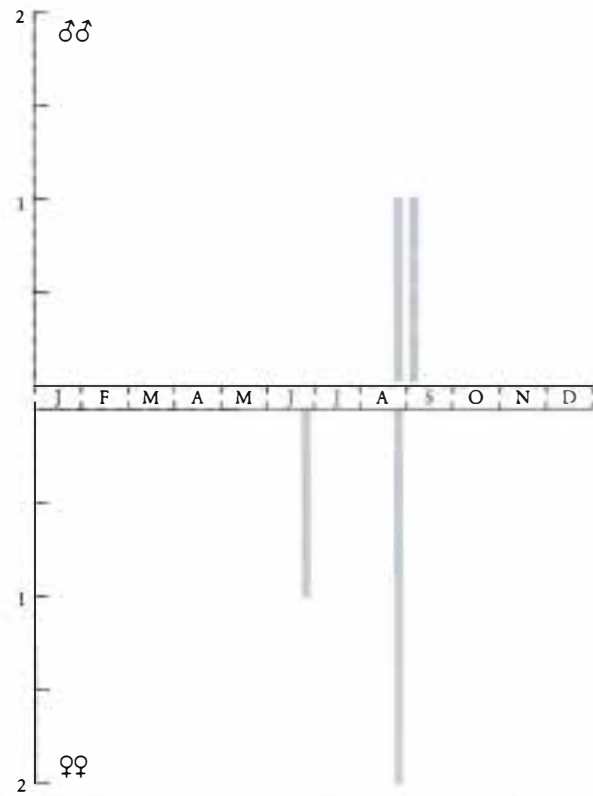
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden- en Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

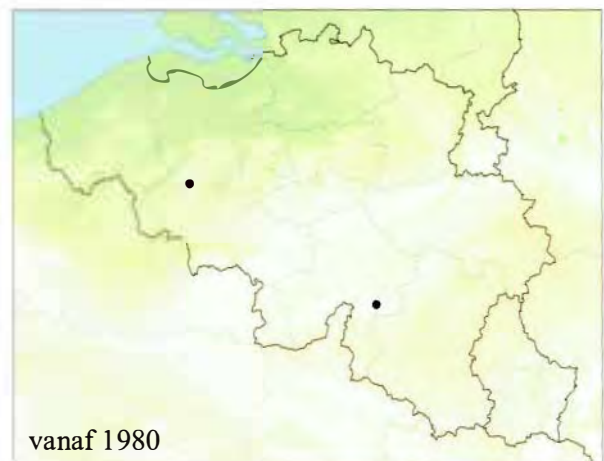
Habitat en ecologie – *Phytocoris pini* (macropteer, 5,5-6,6 mm) leeft zoöfytofaag op grove den *Pinus sylvestris*, incidenteel op andere coniferen. Er zijn waarnemingen op jeneverbes *Juniperus communis*, lork *Larix* sp., spar *Picea* sp. en zilverspar *Abies* sp. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit takluizen Lachnidae. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in september.

Status – Zeer zeldzaam, waargenomen in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Hainaut, Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Phytocoris (Phytocoris) populi

(Linnaeus, 1758)

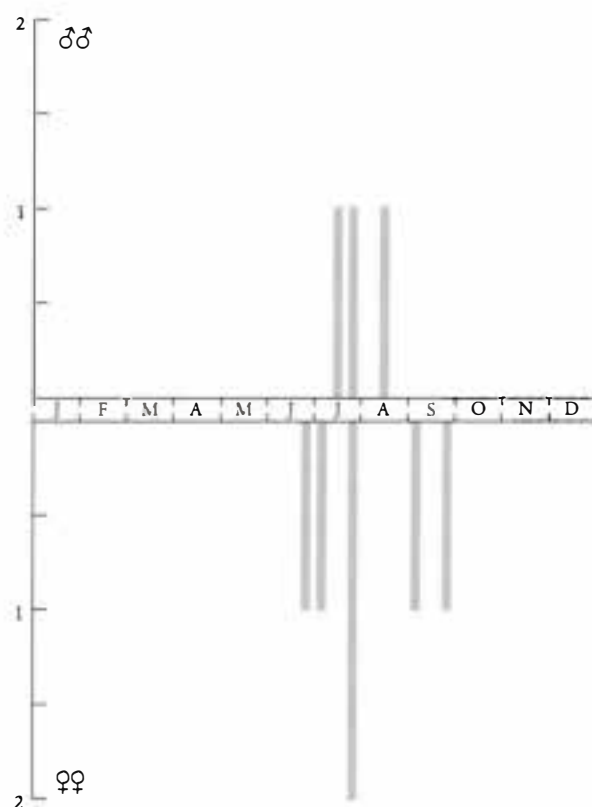
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

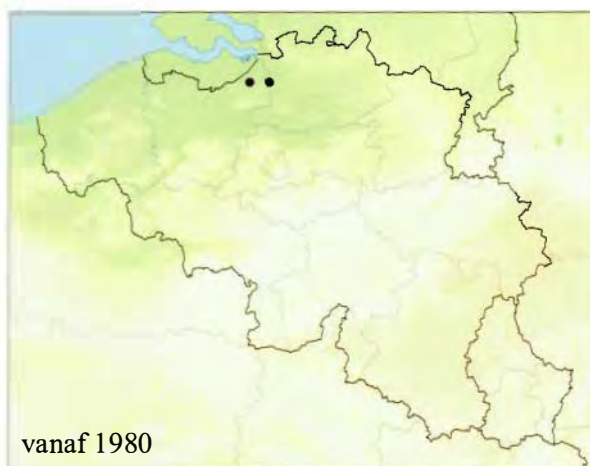
Habitat en ecologie – *Phytocoris populi* (macropteer, 6,3-7,3 mm) leeft zoöfytofaag op de stam en takken van loofbomen, vooral op populier *Populus* sp. en wilg *Salix* sp., maar ook op berk *Betula* sp., eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., es *Fraxinus* sp., linde *Tilia* sp. en verschillende vruchtbomen. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit bladvlooien Psylloidea, stofluizen Psocoptera en andere kleine stambewonende arthropoden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot eind september.

Status – Zeer zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant, en in Wallonië in de provincie Liège. In het gewest Brussel alleen een onbevestigde waarneming (Schouteden, 1900).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Phytocoris (Phytocoris) reuteri

Saunders, 1876

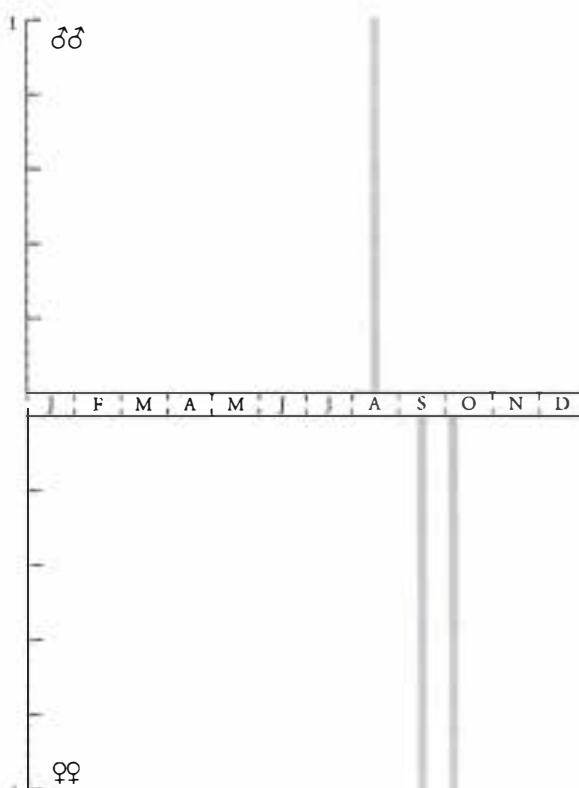
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

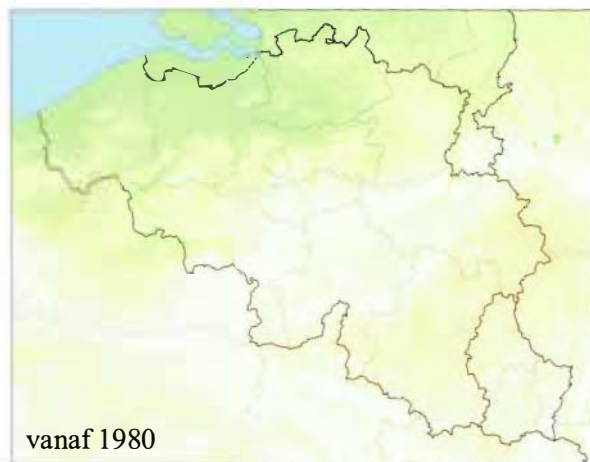
Habitat en ecologie – *Phytocoris reuteri* (macropter, 5,8-7,0 mm) leeft zoöfytofaag op stammen en takken van loofbomen, vooral op Rosaceae als appel *Malus* sp., meidoorn *Crataegus* sp., peer *Pyrus* sp., pruim *Prunus domestica*, ribes *Ribes* sp., sleedoorn *Prunus spinosa* en wilde lijsterbes *Sorbus aucuparia*. Incidenteel wordt ze ook op andere loofbomen waargenomen, bijvoorbeeld op berk *Betula* sp., eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., iep *Ulmus* sp. en wilg *Salix* sp. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit kleine insecten, spintmijten Tetranychidae en spanrupsen Geometridae. Op appel voedt ze zich vooral met *Cacopsylla mali* (Schmidberger, 1836). Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden augustus tot in oktober.

Status – Eén vondst in Vlaanderen in de provincie Oost-Vlaanderen en twee in Wallonië in de provincie Liège. De waarneming in het gewest Brussel (Schouteden, 1900) kon niet bevestigd worden. Na 1961 niet meer waargenomen.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Phytocoris (Phytocoris) tiliae tiliae
(Fabricius, 1777)

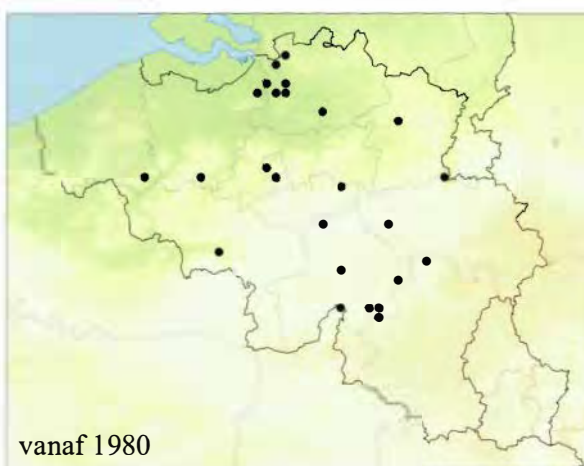
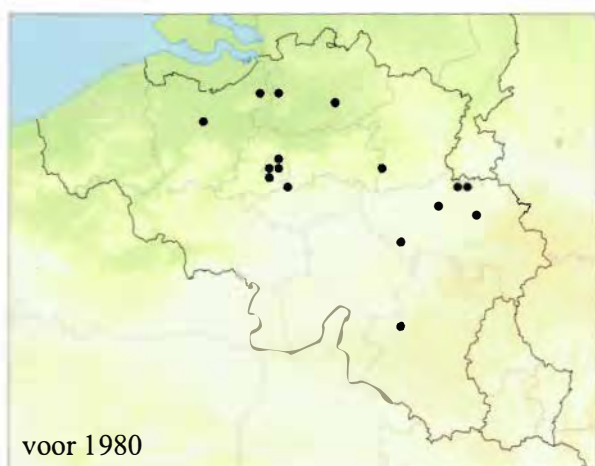
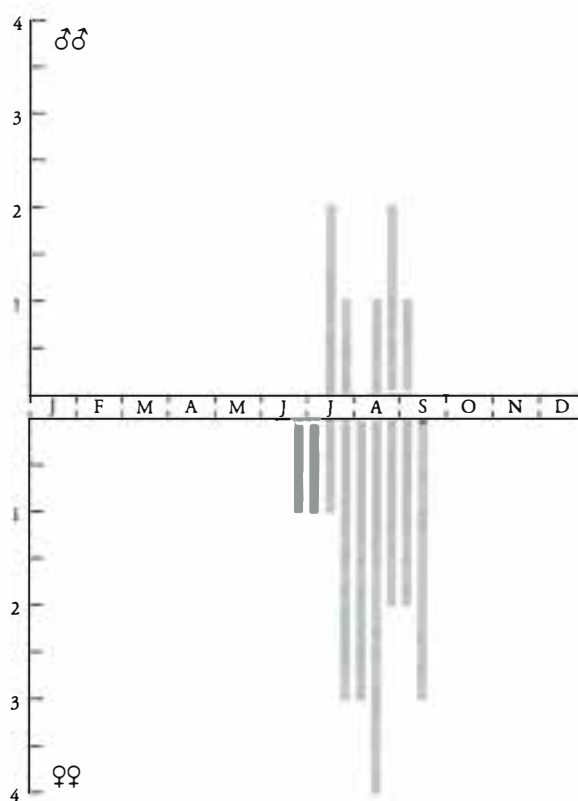
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika. De ondersoort *Phytocoris (Phytocoris) tiliae denigratus* Wagner, 1955 komt voor in het Middellandse Zeegebied (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phytocoris tiliae* (macropteer, 6,0-6,9 mm) leeft zoöfytofaag op een groot aantal loofbomen, onder andere appel *Malus* sp. eik *Quercus* sp., es *Fraxinus* sp., gewone esdoorn *Acer pseudoplatanus* en linde *Tilia* sp., zowel op de stam als op de twijgen en bladeren. Ze leeft hoofdzakelijk van dierlijk voedsel, onder andere jonge rupsen Lepidoptera, poppen van lieveheersbeestjes Coccinellidae en spintmijten Tetranychidae. De eieren overwinteren in het jonge hout van de waardplant en er is één generatie per jaar. De eieren komen uit vanaf mei en volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot eind september.

Status – Algemeen, niet waargenomen in de provincie Vlaams-Brabant.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pinalitus cervinus

(Herrich-Schaeffer, 1841)

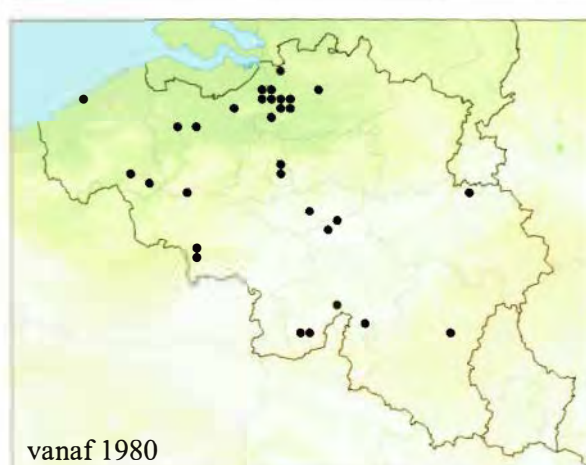
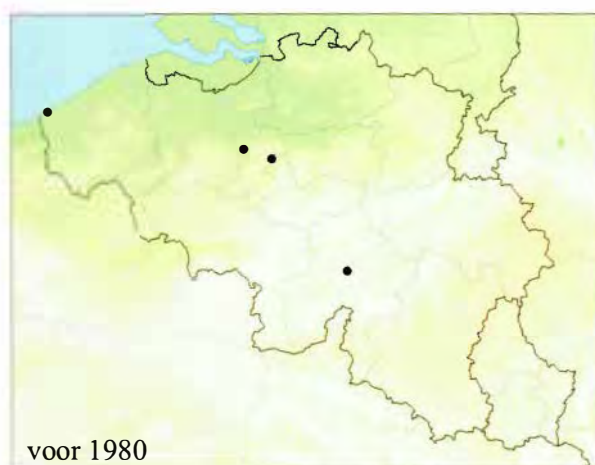
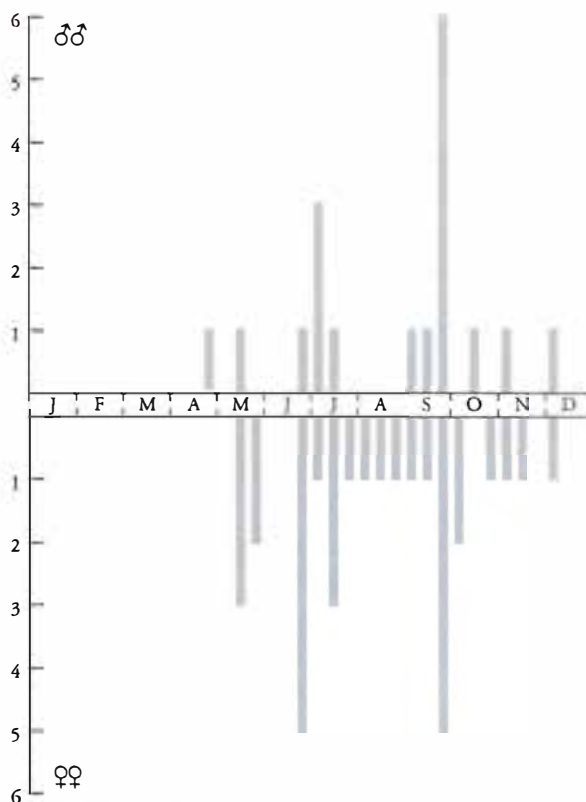
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Orthops cervinus*), Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*Orthops*) *cervinus*), Wagner (1952, als *L. (O.) cervinus*; 1961, als *O. cervinus*) en Wagner & Weber (1964, als *O. cervinus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pinalitus cervinus* (macropter, 3,8-4,4 mm) leeft fytofaag op loofbomen, vooral op linde *Tilia* sp., maar ook vaak op buxus *Buxus sempervirens*, es *Fraxinus* sp., hazelaar *Corylus avellanae* en klimop *Hedera helix*, en incidenteel op veel andere soorten. Ze zuigt aan knoppen, bloeiwijzen en onrijpe zaden. Adulten overwinteren en er zijn waarschijnlijk twee overlappende generaties per jaar. Volwassen dieren kunnen het hele jaar worden waargenomen. Overwintering als ei komt voor in Noord-Europa. Het zijn goede vliegers, die vaak op licht en in raamvallen worden gevangen.

Status – Zeer algemeen, niet waargenomen in Vlaams-Brabant en in Limburg alleen een onbevestigde waarneming (Schouteden, 1900).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pinalitus rubricatus

(Fallén, 1807)

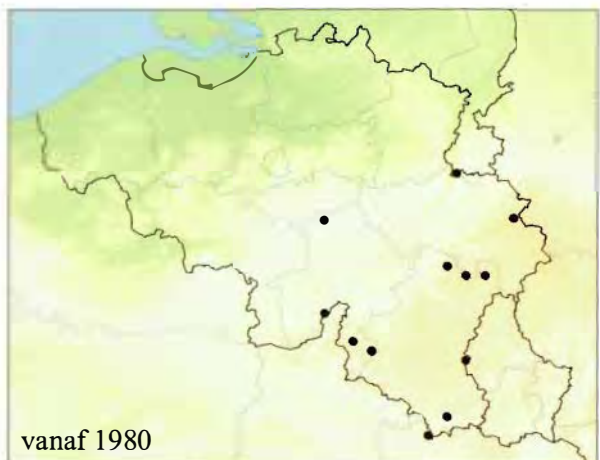
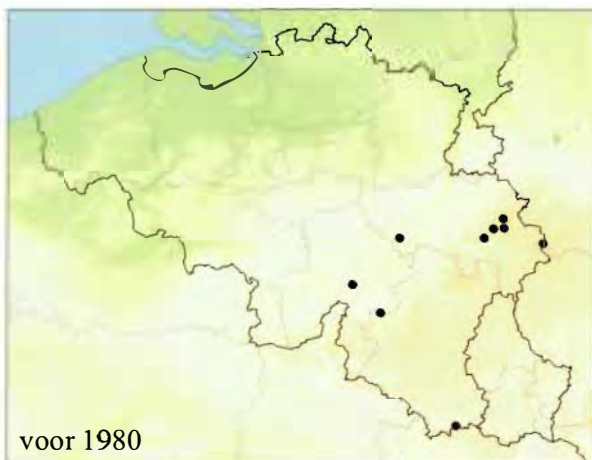
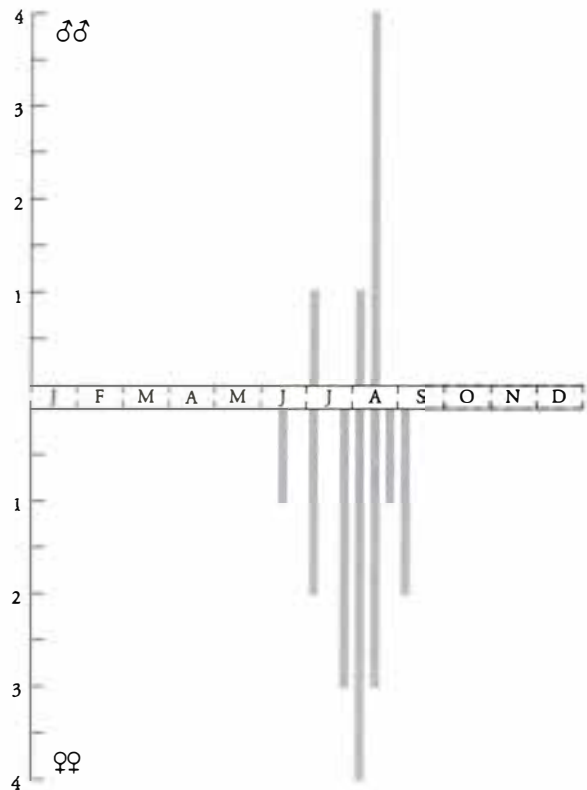
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Orthops rubricatus*), Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*Orthops*) *rubricatus*), Wagner (1952, als *L. (O.) rubricatus*; 1961, als *O. rubricatus*) en Wagner & Weber (1964, als *O. rubricatus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (van Centraal-Azië tot in het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pinalitus rubricatus* (macropter, 4,1-4,9 mm) leeft fytofaag op coniferen, vooral op spar *Picea* sp., maar ook op grove den *Pinus sylvestris*, lork *Larix* sp. en zilverspar *Abies* sp., en zuigt aan de knoppen en de jonge twijgen. Ze overwintert als ei in de jonge naalden en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot in september. Het zijn goede vliegers.

Status – Eén vondst in Vlaanderen in de provincie Limburg en gewoon in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pinalitus viscicola

(Puton, 1888)

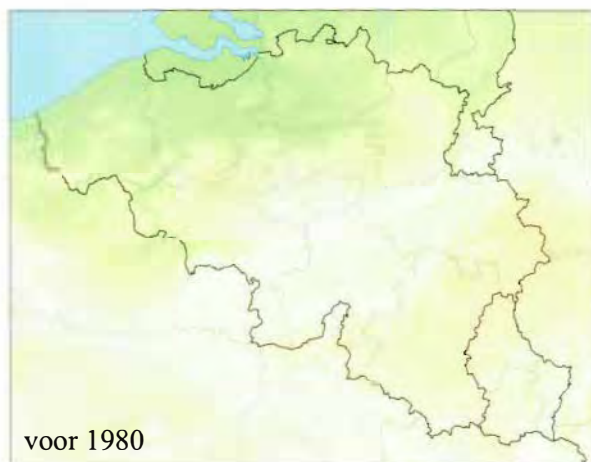
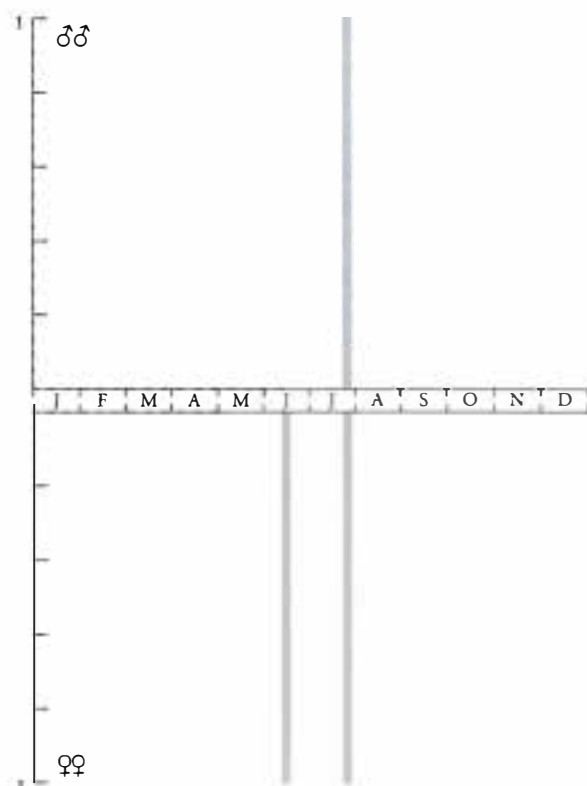
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Orthops viscicola*), Stichel (1956-1958, als *Lygus* (*O.*) *viscicola*), Wagner (1952, als *L.* (*O.*) *viscicola*, 1961, als *O. viscicola*) en Wagner & Weber (1964, als *O. viscicola*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pinalitus viscicola* (macropter, 3,4-4,6 mm) leeft monofaag op maretak *Viscum album*, in de omringende landen ook op *Loranthus europaeus*. Ze is niet gebonden aan bepaalde waardplanten van de voedselplant, die op verschillende loofbomen parasiteert. Ze overwintert als ei of als adult en heeft één of twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van in juni en juli, in de omringende landen tot in november.

Status – Sinds 1998 bekend van enkele vondsten in Wallonië in de provincie Namur. Mogelijk niet zeldzaam, maar onderbemonsterd door de vaak slechte bereikbaarheid van de waardplant.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Polymerus (Poeciloscytus) palustris
(Reuter, 1907)

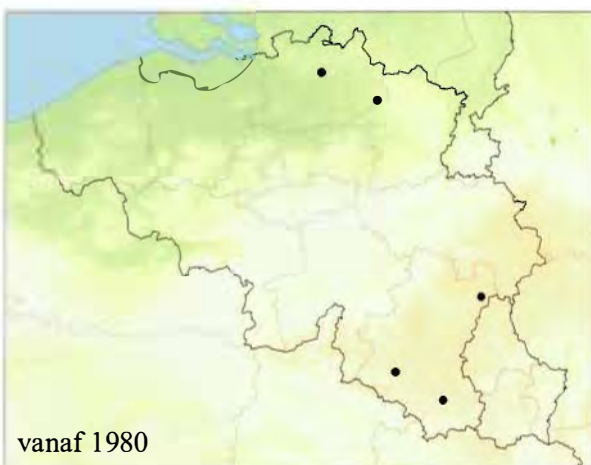
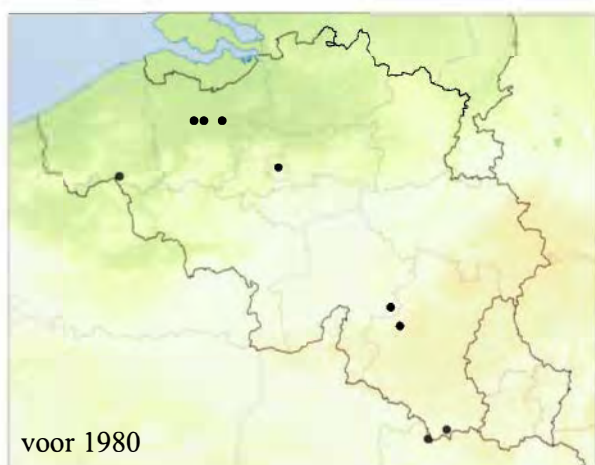
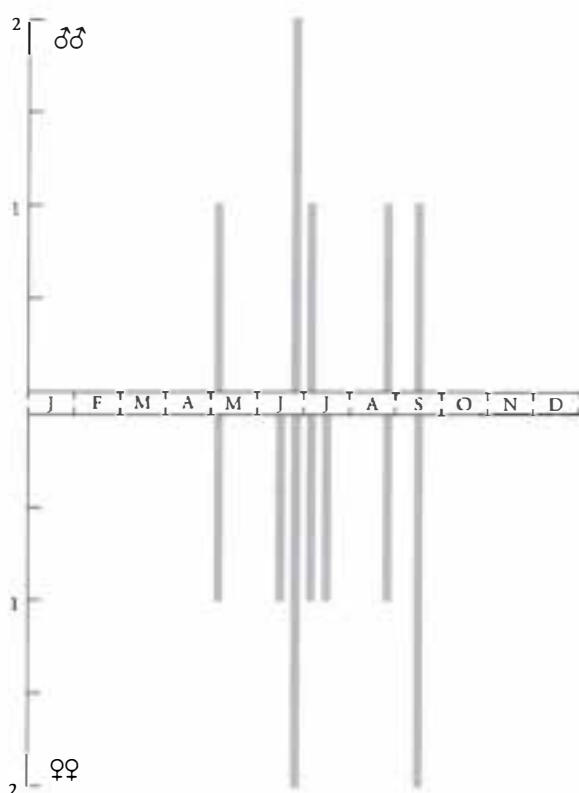
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Polymerus palustris* (macropteer, 4,8-6,0 mm) leeft fytofaag in vochtige biotopen op moeraswalstro *Galium palustre*, incidenteel ook op andere walstrosoorten. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot in september.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen, in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002).

Polymerus (Poeciloscytus) unifasciatus
(Fabricius, 1794)

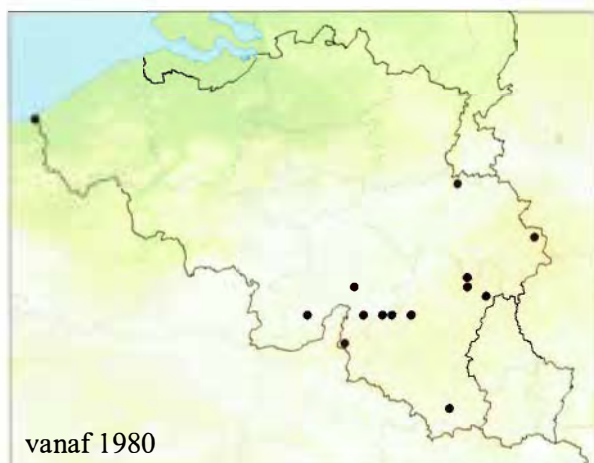
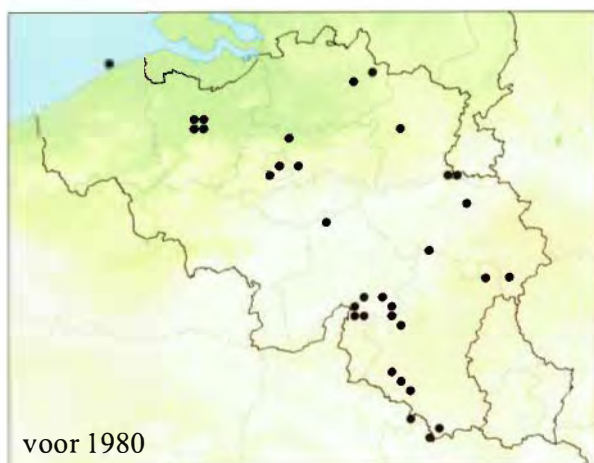
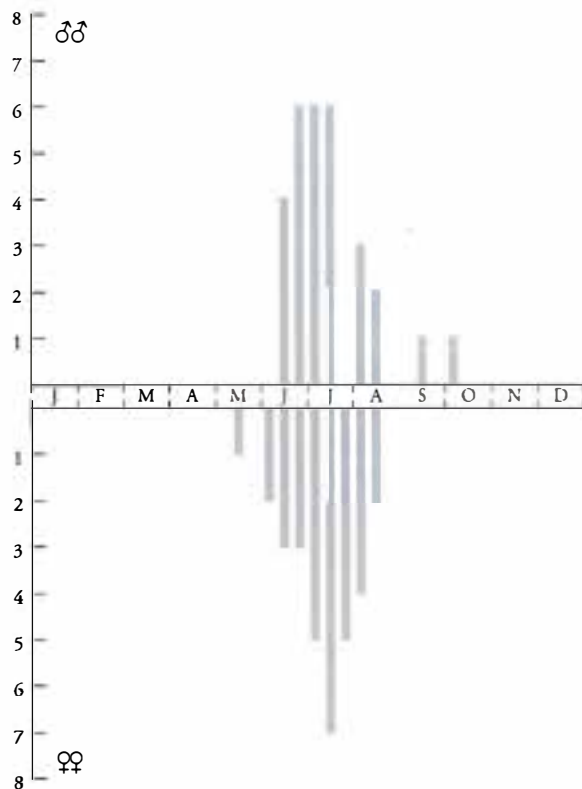
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Noord-Afrika, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Polymerus unifasciatus* (macropter, 5,3-6,8 mm) leeft fytofaag in duinen, heidegebieden en kalkgrasland op walstro *Galium* sp, vooral op glad walstro *G. mollugo* en geel walstro *G. verum*, maar ook op liggend walstro *G. saxatile* en noords walstro *G. boreale*. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf eind april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot in oktober.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen, algemeen in Wallonië (niet in de provincies Brabant wallon en Hainaut). Voor 1980 ook algemeen in Vlaanderen en het gewest Brussel.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Polymerus (Poeciloscytus) vulneratus
(Panzer, 1806)

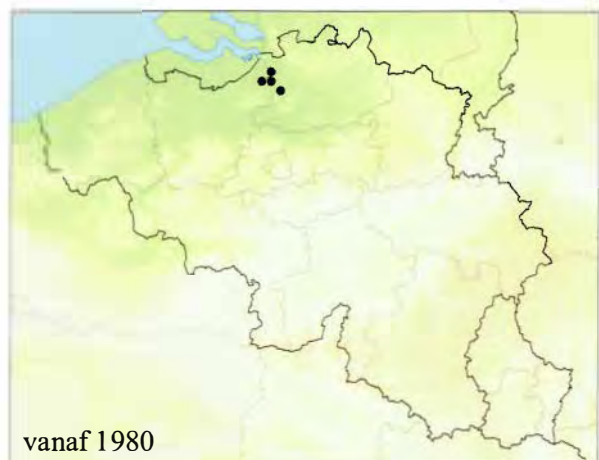
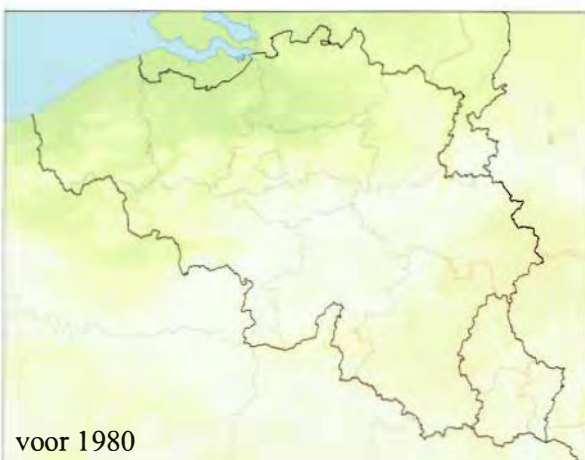
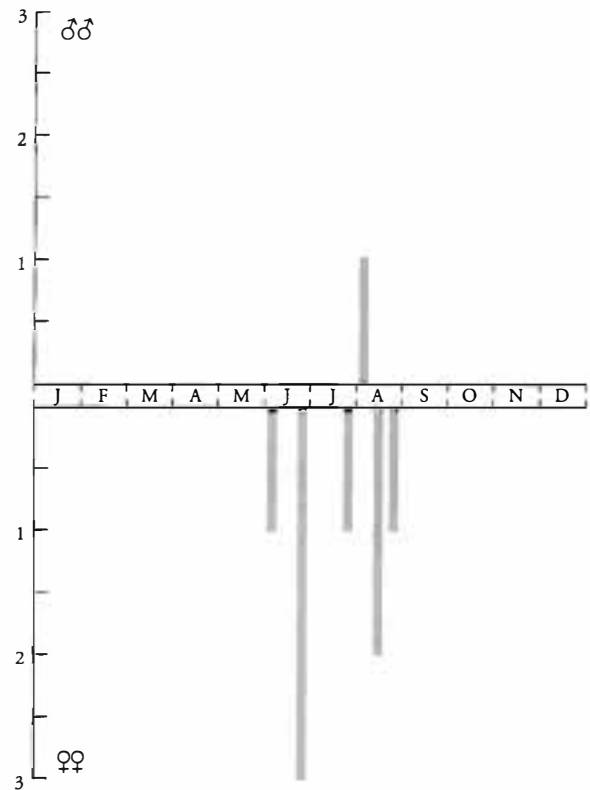
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Noord-Afrika, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Polymerus vulneratus* (macropter, 4,2-5,0 mm) leeft fytofaag op zandgrond langs de kust en in het binnenland op allerlei kruiden, onder andere loogkruid *Salsola* sp., vlieszaad *Corispermum* sp. en geel walstro *Galium verum*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind augustus.

Status – Zeldzaam, sinds 1997 waargenomen en uitsluitend bekend uit de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Polymerus (Polymerus) holosericeus

Hahn, 1831

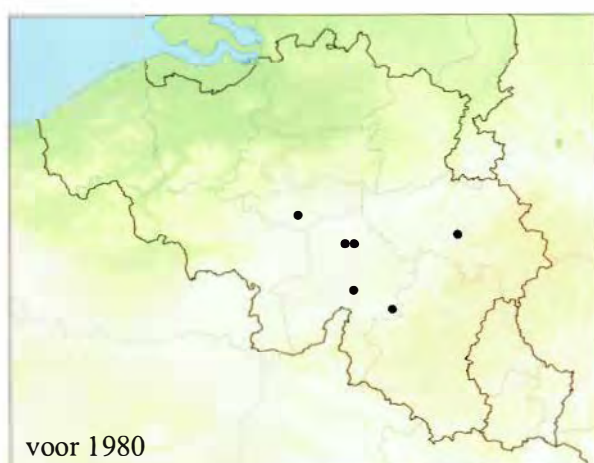
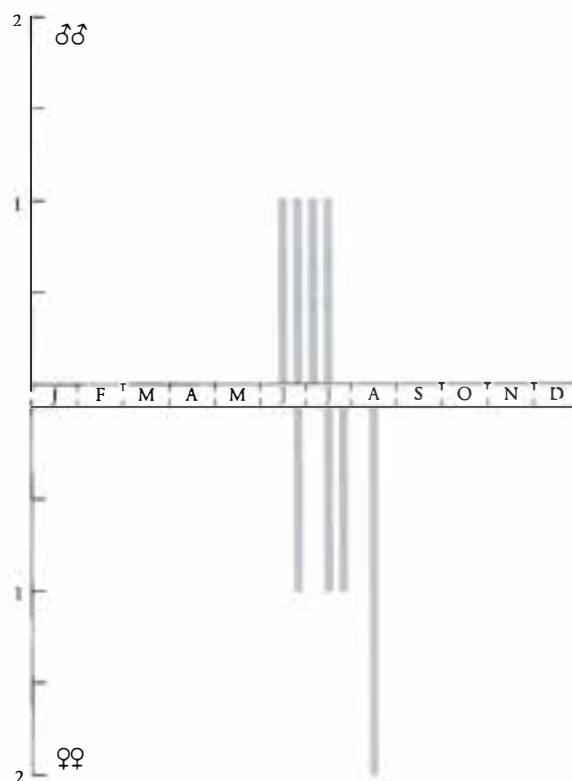
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Polymerus holosericeus* (macropter, 4,2-5,2 mm) leeft fytofaag in min of meer vochtige biotopen op walstro *Galium* sp., onder andere geel walstro *G. verum*, glad walstro *G. mollugo* en moeraswalstro *G. palustre*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot in augustus.

Status – Zeer zeldzaam, in Wallonië in de provincies Brabant wallon, Namur en Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Polymerus (Polymerus) nigrita
(Fallén, 1807)

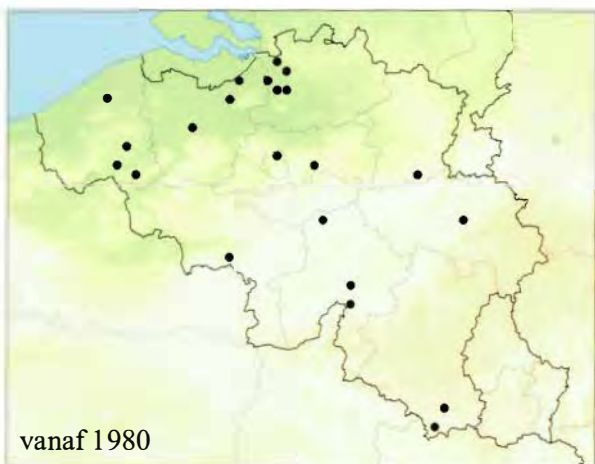
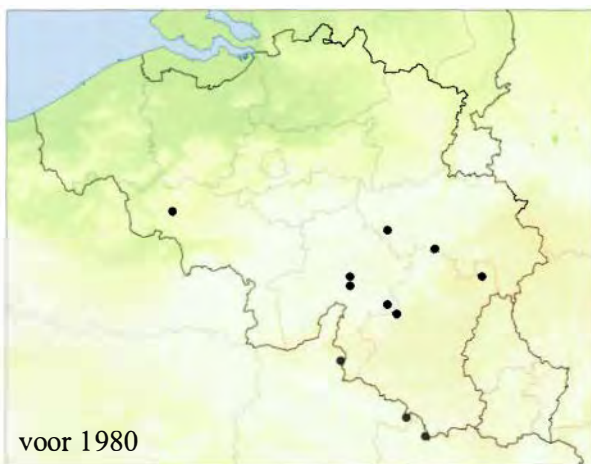
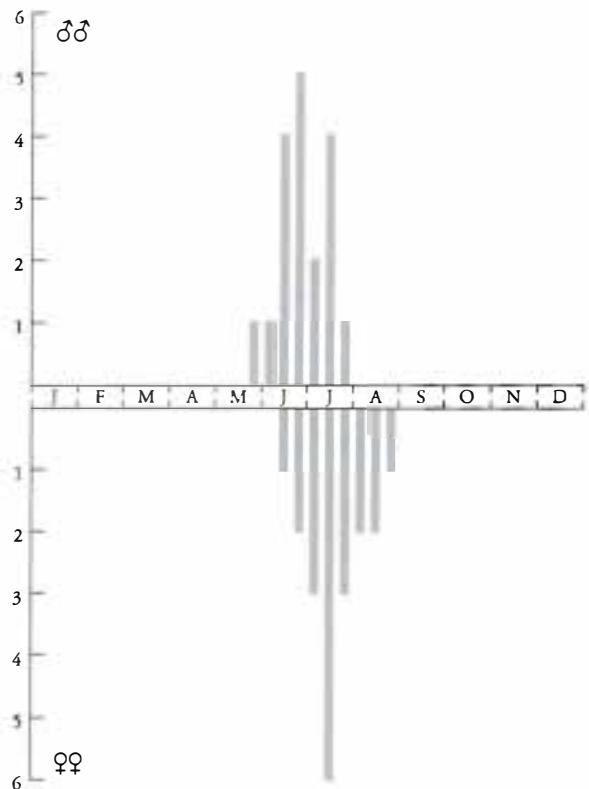
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. nigrinus*), Stichel (1956-1958, als *P. nigrinus*), Wagner (1952 en 1961, als *P. nigrinus*) en Wagner & Weber (1964, als *P. nigrinus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Polymerus nigrita* (macropteer, 4,0-4,9 mm) leeft fytofaag op walstro *Galium* sp. in min of meer vochtige biotopen, doorgaans op kleeftkruid *G. aparine*, maar er zijn ook waarnemingen op geel walstro *G. verum*, glad walstro *G. mollugo*, kruisbladwalstro *Cruciata laevipes*, moeraswalstro *G. palustre* en noords walstro *G. boreale*. Ze overwintert als ei in de vruchten van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei en volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind augustus.

Status – Algemeen in Vlaanderen en in Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Rhabdomiris striatellus striatellus

(Fabricius, 1794)

Synoniem – *Calocoris quadripunctatus* (Villers, 1789); *Calocoris ochromelas* (Gmelin, 1790).

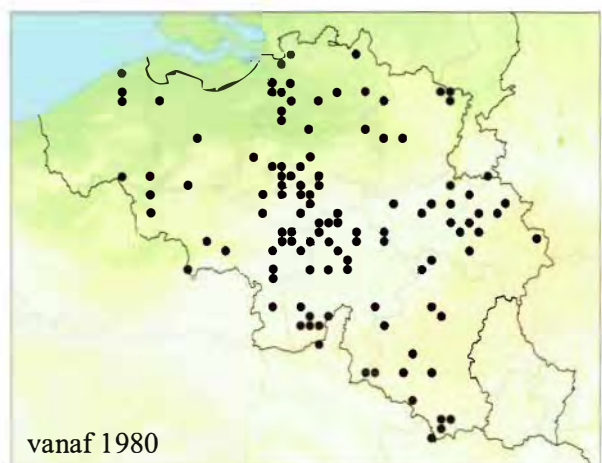
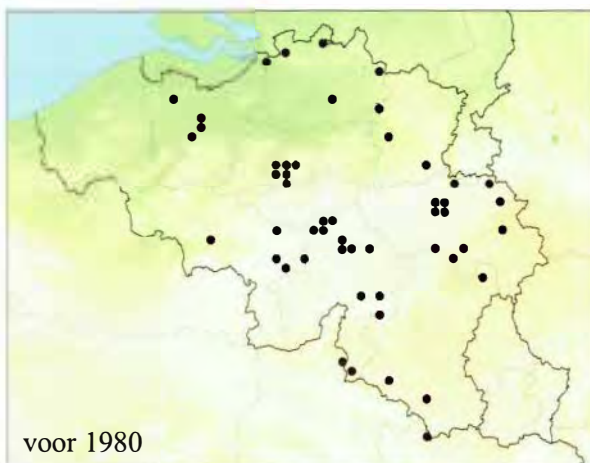
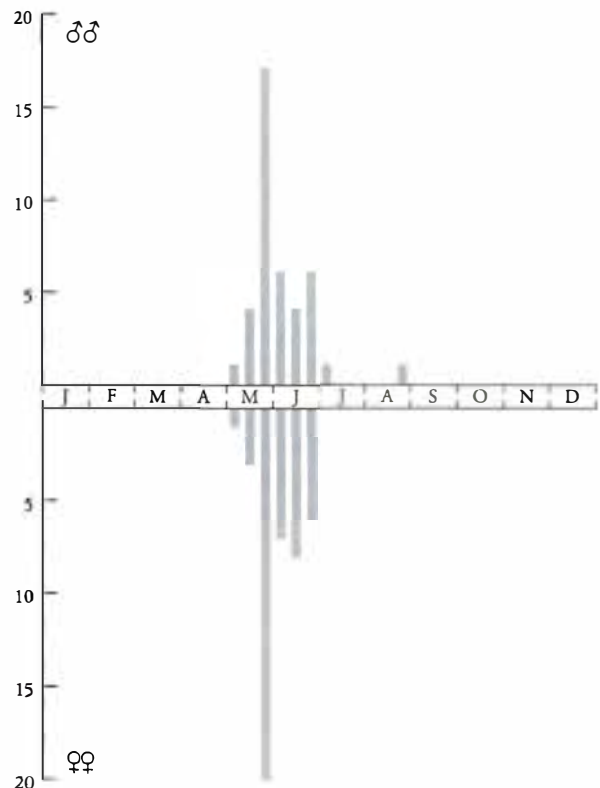
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *C. quadripunctatus*), Stichel (1956-1958, als *C. (Closterotomus) quadripunctatus*), Wagner (1952 en 1961, als *C. (Closterotomus) ochromelas*) en Wagner & Weber (1964, als *C. (Closterotomus) quadripunctatus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larven en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus). De ondersoort *R. striatellus wagneri* Kerzhner & Schuh, 1998 komt voor in Aziatisch Turkije (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Rhabdomiris striatellus* (macropteer, 7,0-8,4 mm) leeft zoöfytofaag op wintereik *Quercus petraea* en zomereik *Q. robur*. Vermeldingen van andere planten dan eik hebben geen betrekking op waardplanten, maar zijn voornamelijk het gevolg van de grote vliegactiviteit. Ze overwintert als ei in de knoppen van de vrouwelijke bloeiwijzen en heeft één generatie per jaar. De larven leven van de bloeiwijzen en de adulten zijn hoofdzakelijk carnivoor en voeden zich met kleine insecten, onder andere bladluizen Aphidoidea, rupsen van bladrollers Tortricidae en larven van andere miriden. De eieren komen vroeg in het voorjaar uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot eind augustus. Het zijn goede vliegers, die vaak in groot aantal op licht en in raamvallen worden gevangen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Stenotus binotatus

(Fabricius, 1794)

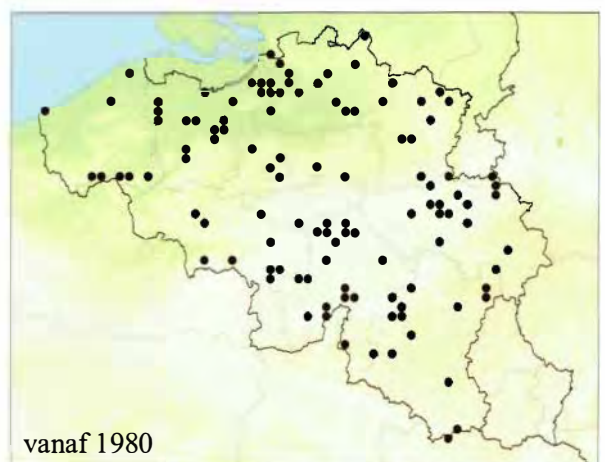
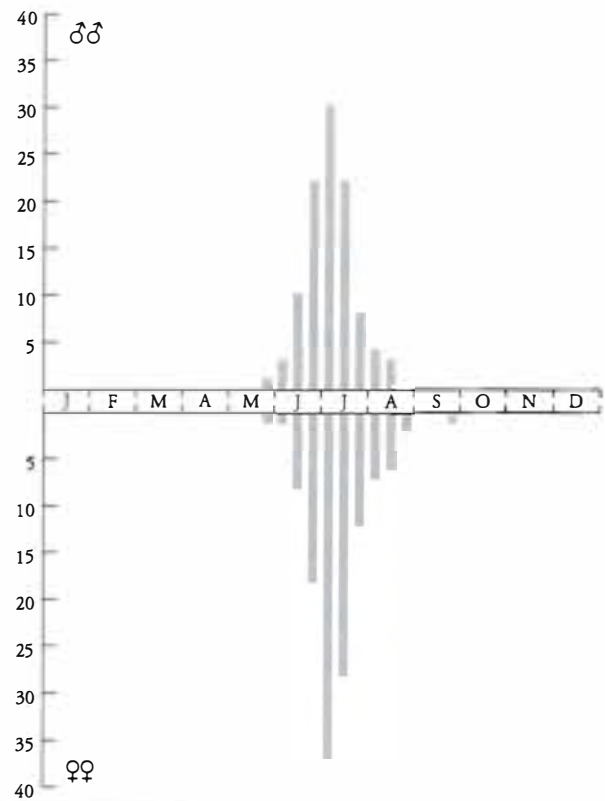
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika, tropisch Afrika, Oceanië (Hawaii) en Nieuw Zeeland (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Stenotus binotatus* (macropter, 5,7-7,2 mm) leeft fytofaag op grassen Poaceae in uiteenlopende biotopen als wegbermen, hooiland en langs bospaden, onder andere op kropaar *Dactylis glomerata*, grote vossenstaart *Alopecurus pratensis*, kweekgras *Elytrigia* sp., pijpenstrootje *Molinia caerulea*, smele *Deschampsia* sp., timoteegras *Phleum pratense* en witbol *Holcus* sp. Volwassen dieren worden ook vaak op de bloemen van composieten Asteraceae waargenomen. Jonge larven zuigen aan de vegetatieve delen en de oudere larven en de adulten vooral aan de zich ontwikkelende zaden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind september.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Tropidosteptes pacificus

(Van Duzee, 1921)

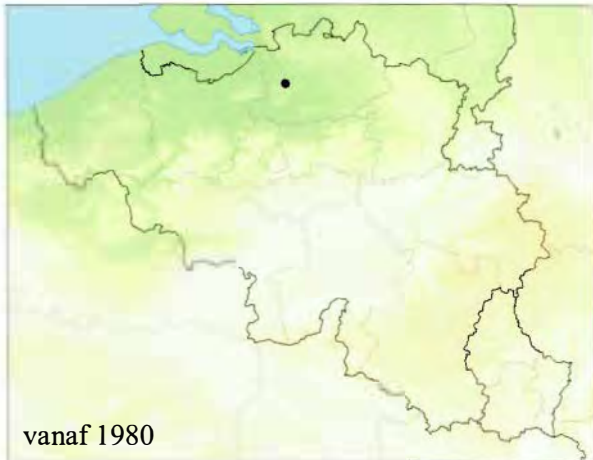
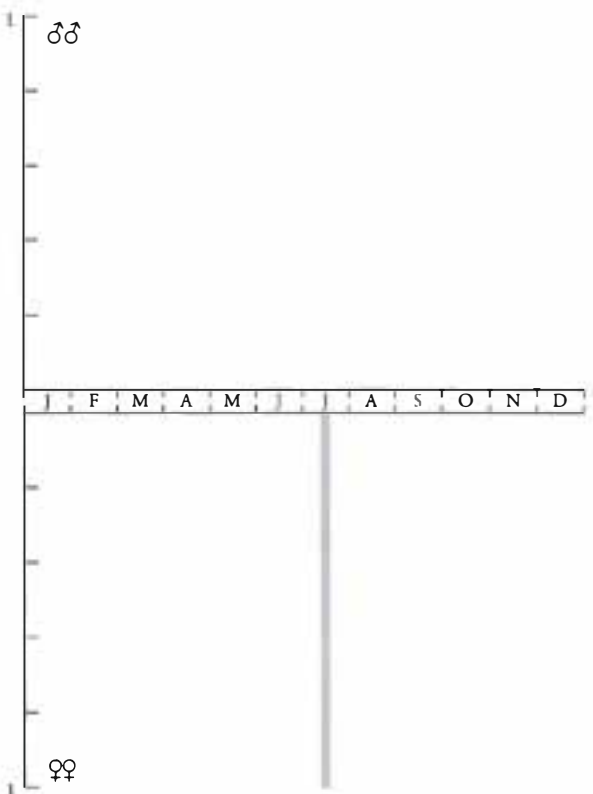
Identificatie – Aukema *et al.* (2009b). Foto: Aukema *et al.* (2009b: adult).

Verspreiding – Nearctisch: pacifisch Noord-Amerika, geïntroduceerd in Nederland, België en Groot-Brittannië (Aukema *et al.*, 2013).

Habitat en ecologie – *Tropidosteptes pacificus* (macropteer, 6,4-6,9 mm) leeft op es *Fraxinus* sp., in Europa op *F. excelsior* in bossen, houtwallen en parken. Ze overwintert als ei en heeft twee of meer generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni, in de omringende landen van eind juni tot midden augustus.

Status – Geïntroduceerd, één vindplaats in de provincie Antwerpen in 2009.

Literatuur – Aukema *et al.* (2009b: biologie, taxonomie); Aukema (2010: verspreiding).

Acetropis (Acetropis) carinata
(Herrich-Schaeffer, 1841)

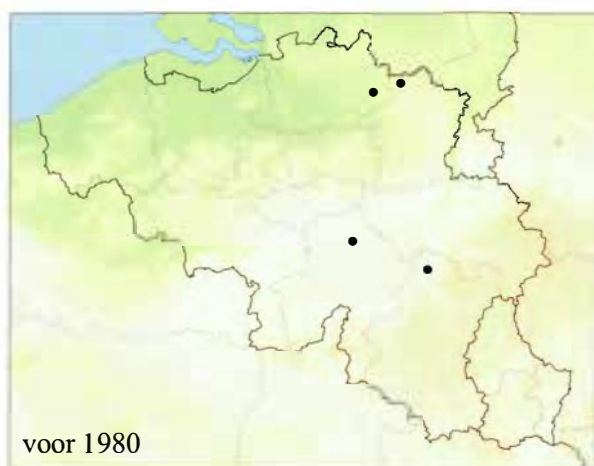
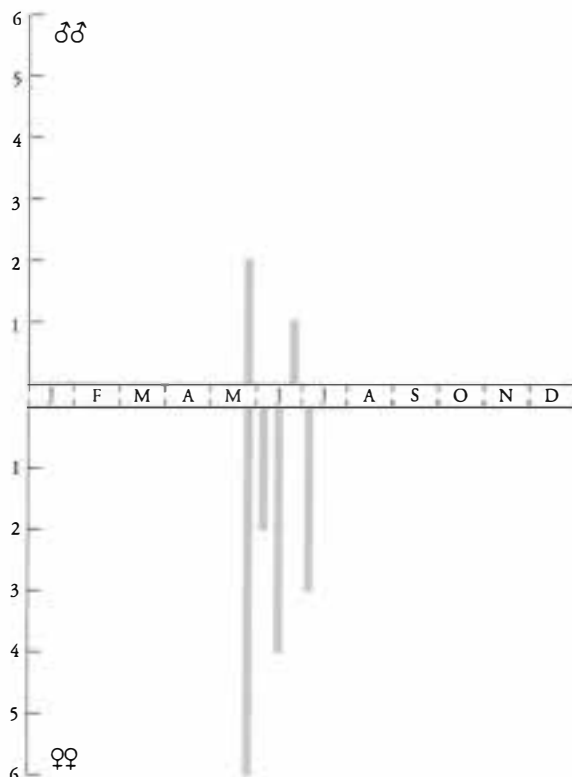
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

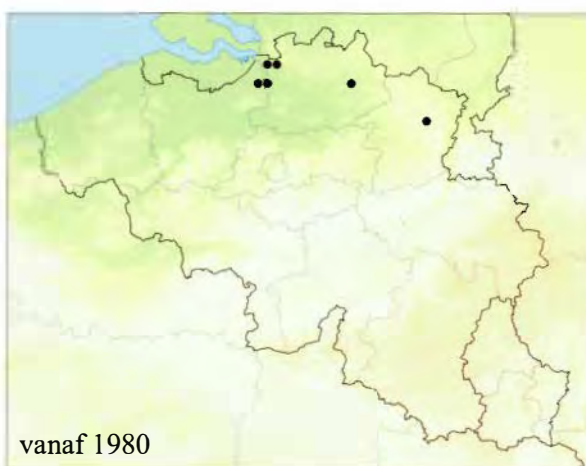
Habitat en ecologie – *Acetropis carinata* (macropteer ♂, 6,4-6,9 mm; brachypteer of macropteer ♀, 5,6-7,0 mm) leeft fytofaag op min of meer droge, zandige bodems op grassen Poaceae. Als waardplanten worden onder andere bochtige smele *Deschampsia flexuosa*, borstelgras *Nardus stricta*, buntgras *Corynephorus canescens*, dravik *Bromus* sp., en zwenkgras *Festuca* sp. genoemd. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot begin juli. De mannetjes leven korter dan de vrouwtjes.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Acetropis (Acetropis) gimmerthalii
gimmerthalii
 (Flor, 1860)

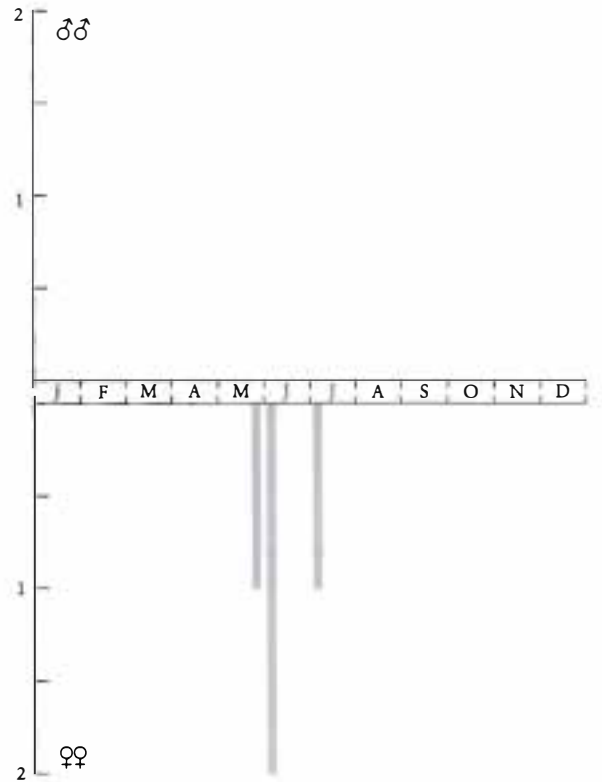
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *A. gimmerthali*), Stichel (1956-1958, als *A. gimmerthali*), Wagner (1952 en 1961, als *A. gimmerthali*) en Wagner & Weber (1964, als *A. gimmerthali*). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika. De ondersoort *A. (A.) gimmerthalii parva* Wagner, 1968 komt voor in Frankrijk en Portugal (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Acetropis gimmerthalii* (macropter σ , 4,8-5,5 mm; brachypter of macropter ρ , 5,5-6,4 mm) leeft fytofaag in droge, zandige biotopen op reukgras *Anthoxanthum* sp., met name op gewoon reukgras *A. odoratum*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot begin juli. Mannetjes leven maar enkele weken.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen, met uitzondering van de provincie Vlaams-Brabant, en één waarneming in Wallonië in de provincie Namur.

Literatuur – Aukema & Hermes (1990: habitat en ecologie); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Leptopterna dolabrata

(Linnaeus, 1758)

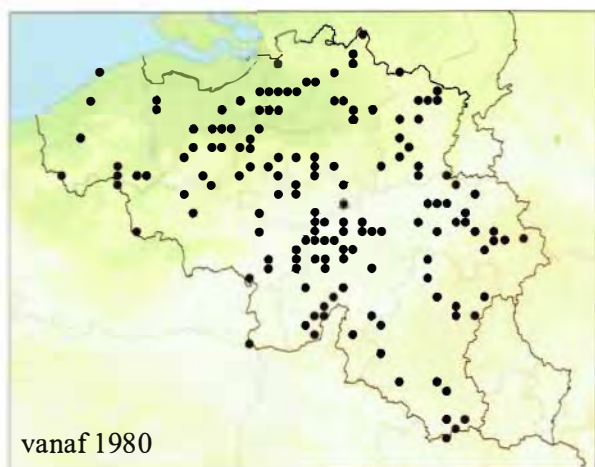
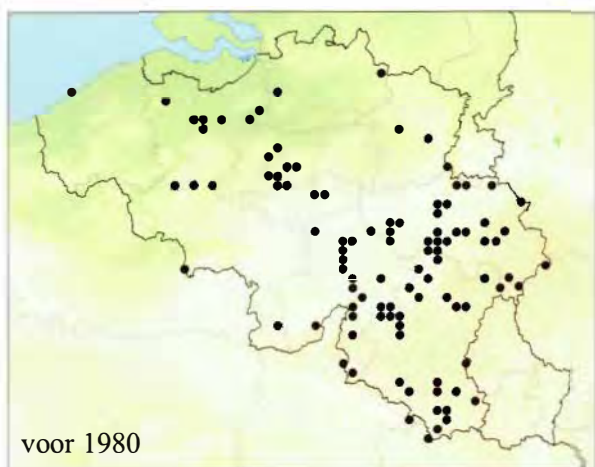
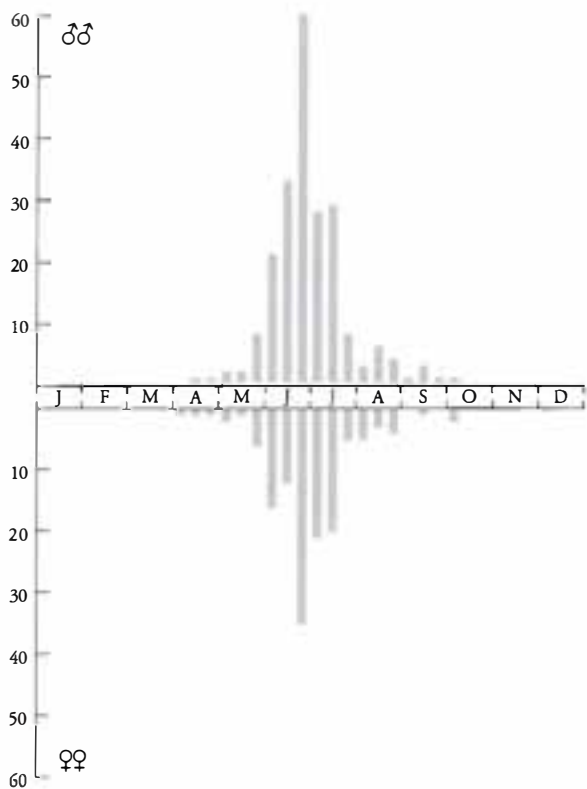
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *Leptoterna dolabrata*), Wagner (1952 en 1961, als *Leptopterna dolabrata*) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Leptopterna dolabrata* (macropteer ♂, 7,8-9,1 mm; brachypteer of macropteer ♀, 7,0-9,7 mm) leeft fytofaag in meer of minder vochtige, voedselrijke biotopen op hoge grassen, onder andere doddegras *Phleum* sp., gladde witbol *Holcus lanatus*, grote vossenstaart *Alopecurus pratensis*, kropaar *Dactylis glomerata* en kweek *Elytrigia repens*. Jonge larven zuigen aan de vegetatieve delen en de oudere larven en de adulten vooral aan de zich ontwikkelende zaden. Ze overwintert als ei in de lagere delen van de grasstengels en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit vanaf maart en volwassen dieren zijn waargenomen van begin april tot in oktober. De mannetjes zijn altijd macropteer, de vrouwtjes zijn meestal brachypteer. De eieren worden geparasiteerd door *Erythmelus agilis* (Hymenoptera: Mymaridae) en de larven door een braconide sluipwesp en een parasietvlieg Tachinidae. Het zijn slechte vliegers.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Leptopterna ferrugata

(Fallén, 1807)

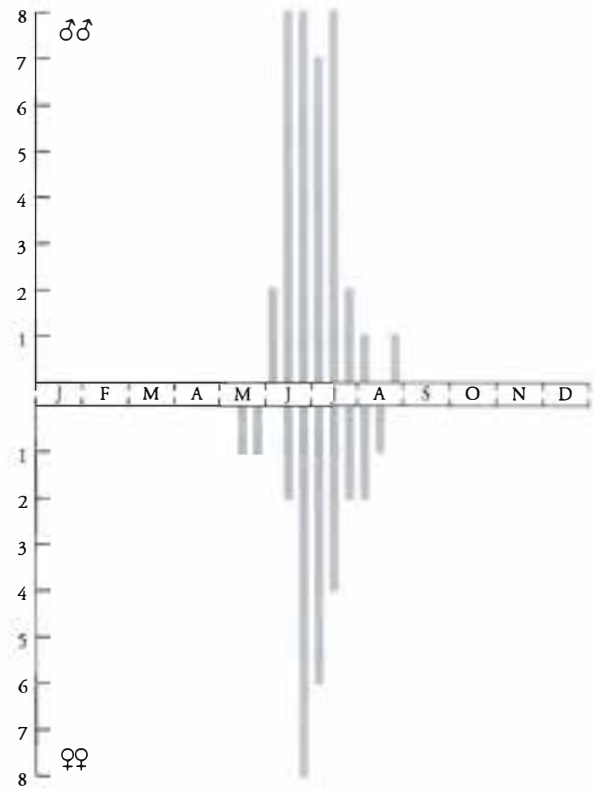
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *Leptoterna ferrugata*), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Leptopterna ferrugata* (macropter ♂, 4,7-6,4 mm; brachypter of macropter ♀, 6,5-7,8 mm) leeft fytofaag in min of meer droge, voedselarme biotopen op lage grassen, onder andere bochtige smele *Deschampsia flexuosa*, gewoon struisgras *Agrostis capillaris*, glanshaver *Arrhenatherum elatius*, rood zwenkgras *Festuca rubra* en veldbeemdgras *Poa pratensis*. Ze overwintert als ei in grasstengels en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in april/mei en volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot eind augustus. De mannetjes zijn altijd macropter, de vrouwtjes meestal brachypter. Naast macroptere en brachyptere vrouwtjes komen er ook vrouwtjes met intermediaire vleugellengtes voor. Het zijn slechte vliegers.

Status – Agemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Megaloceroea recticornis

(Geoffroy, 1785)

Synoniem – *Megaloceraea linearis* (Fuessly, 1775).

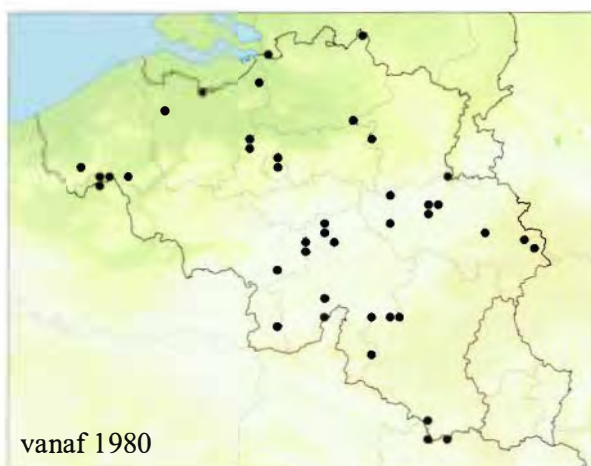
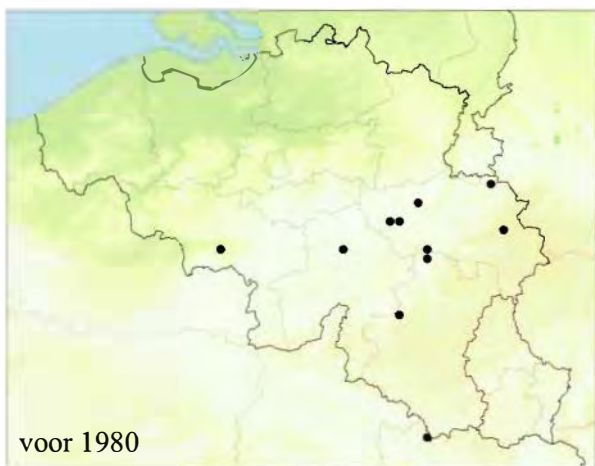
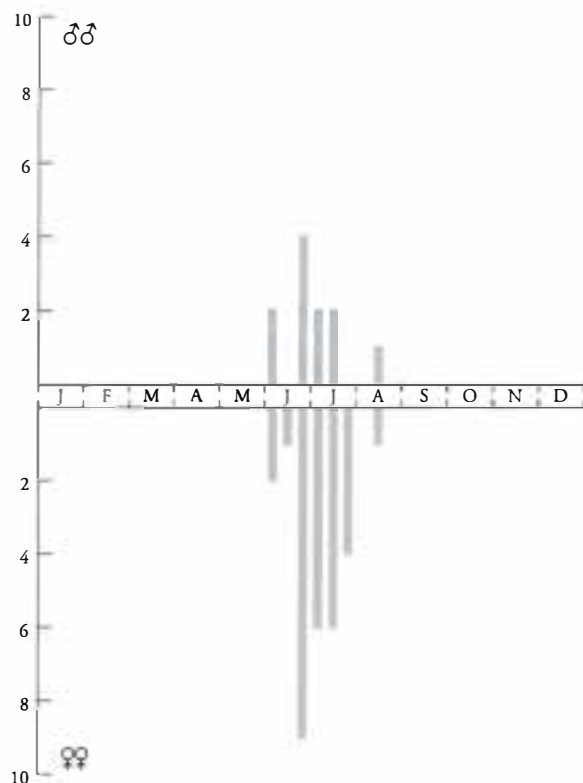
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, als *Megaloceraea linearis*) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika en Nieuw Zeeland (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Megaloceroea recticornis* (macropter, 8,0-10,0 mm) leeft fytofaag op hoge grassen Poaceae langs bossen en houtwallen en in grasland en wegbermen waar weinig gemaaid wordt, onder andere op gerst *Hordeum* sp., glanshaver *Arrhenatherum elatius*, kortsteel *Brachypodium* sp., struisriet *Calamagrostis* sp., vossenstaart *Alopecurus* sp., en zwenkgras *Festuca* sp. Larven en adulten zuigen zowel aan de vegetatieve delen als aan de bloeiwijzen. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind augustus.

Status – Algemeen in Vlaanderen - in de provincie Limburg slechts één onbevestigde waarneming (Lethierry & Pierret, 1879) - en het gewest Brussel, zeer algemeen in Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Myrmecoris gracilis

(R.F. Sahlberg, 1848)

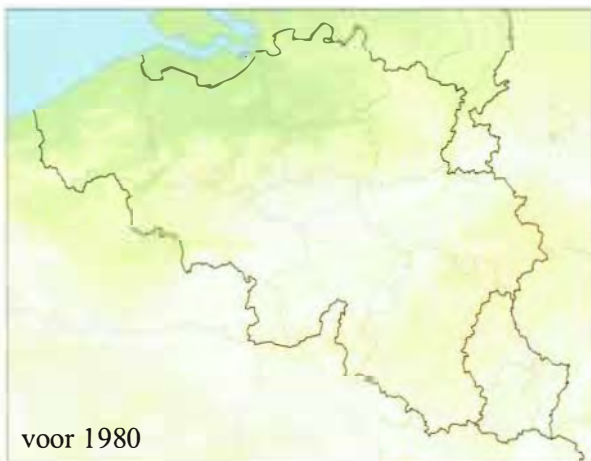
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Myrmecoris gracilis* (4,0-6,5 mm) leeft zoöfaag op zonnige, droge en spaarzaam begroeide plaatsen tussen grassen - rood zwenkgras *Festuca rubra* en schapengras *F. ovina* - en struikheide *Calluna vulgaris*. Het voedsel bestaat onder andere uit bladluizen Aphidoidea en hun honingdauw en andere kleine arthropoden. Ook de eieren van de graswants *Notostira elongata* staan op het menu. *Myrmecoris gracilis* vertoont een grote gelijkenis met de grauwwarte mier *Formica fusca* Linnaeus, 1758 en incidenteel worden ze ook in *Formica*-nesten gevonden, waar ze mogelijk van het broed leven. De larven lijken op donkere *Lasius*-soorten. Ze overwintert als ei in dode grasstengels en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei en volwassen dieren zijn in Nederland waargenomen van midden juni tot midden augustus. De mannetjes en vrouwtjes zijn micropteer; macropteren komen voor, maar zijn zeer zeldzaam.

Status – Eenmaal verzameld in Vlaanderen in de provincie Limburg in 2001.

Literatuur – Bagnée *et al.* (2003: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Notostira elongata

(Geoffroy, 1785)

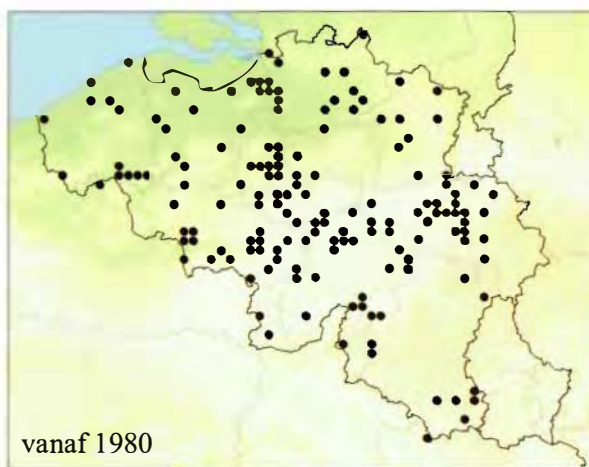
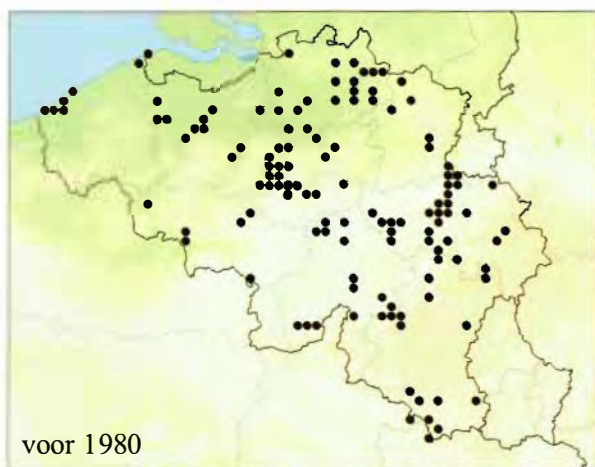
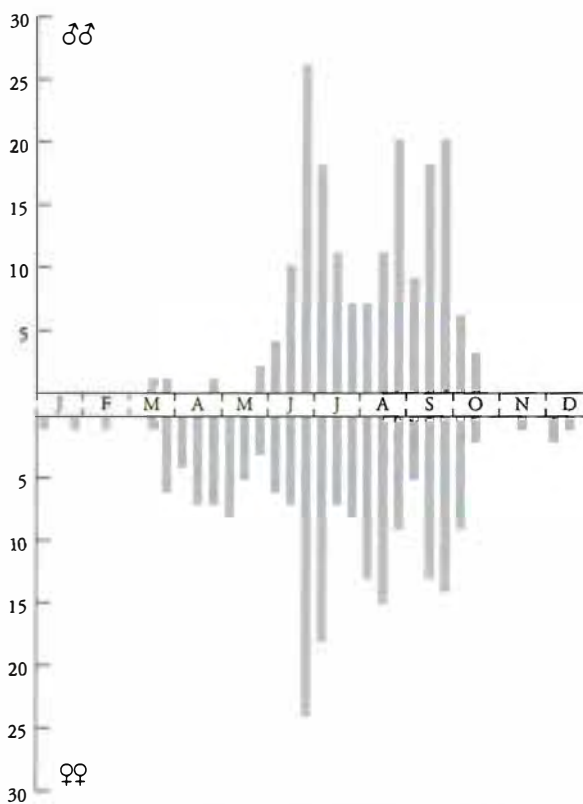
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1967) en Wagner & Weber (1964), Bozděchová (1975). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult). In oudere literatuur vaak verwisseld met de boreomontane *N. erratica*, die niet in België voorkomt.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Notostira elongata* (macropter, 6,0-8,7 mm) leeft fytofaag in droge, voedselrijke habitats op grassen en granen Poaceae, onder andere beemdgras *Poa* sp., kortsteel *Brachypodium* sp., kweekgras *Elytrigia repens*, rogge *Secale cereale*, struisgras *Agrostis* sp., tarwe *Triticum* sp., witbol *Holcus* sp. en zwenkgras *Festuca* sp. Ze komt vooral veel voor in grasbermen en lijkt minder gevoelig voor een intensief maaibeheer dan andere graswantsen. De bevruchte vrouwtje overwinteren en er zijn twee generaties per jaar. De eieren worden na overwintering vanaf eind april afgezet tussen de stengels en de bladschedes van de waardgrassen. De volwassen dieren van de zomer generatie zijn waargenomen van eind juni tot eind juli en die van de overwinterende herfstgeneratie vanaf begin augustus. De vrouwtjes hebben enigszins verkorte vleugels en die van de zomer- en herfstgeneratie verschillen opvallend.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pithanus maerkelii

(Herrich-Schaeffer, 1838)

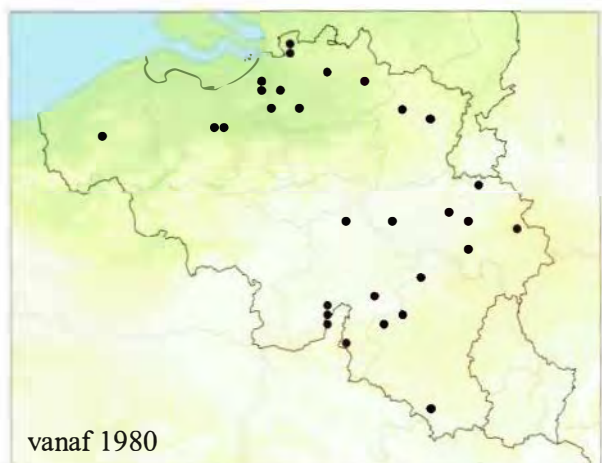
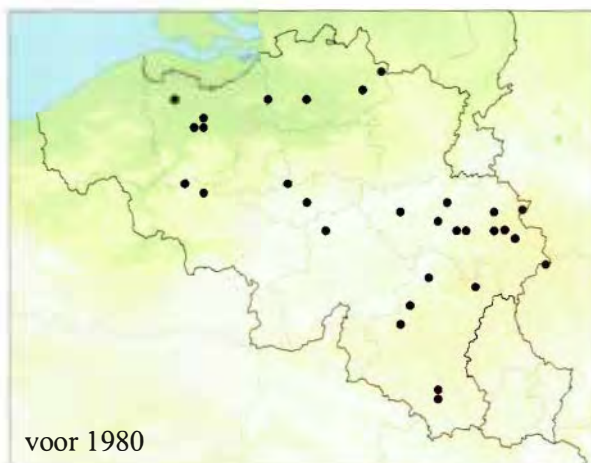
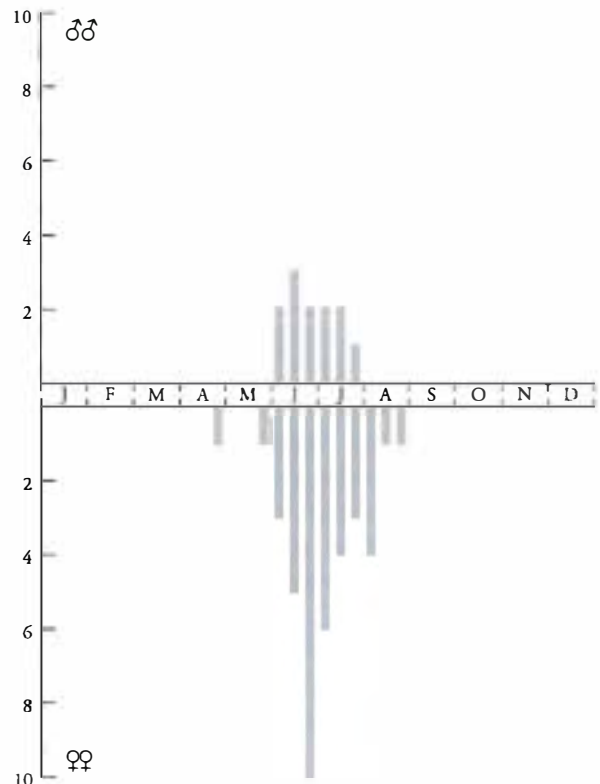
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. maerkeli*), Stichel (1956-1958, als *P. maerkeli*), Wagner (1952, 1961, als *P. maerkeli*) en Wagner & Weber (1964, als *P. maerkeli*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pithanus maerkelii* (brachypteer ♂, 3,7-4,1; brachypteer en macropteer ♀, 4,4-5,3) leeft fytofaag tussen cypergrassen Cyperaceae, grassen Poaceae en russen Juncaceae in open, min of meer vochtige habitats. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in april en mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van eind april tot eind augustus. Macroptere dieren zijn zeer zeldzaam, waardoor het verspreidingsvermogen gering is.

Status – Zeer algemeen, niet waargenomen in het gewest Brussel.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Stenodema (Brachystira) calcarata
(Fallén, 1807)

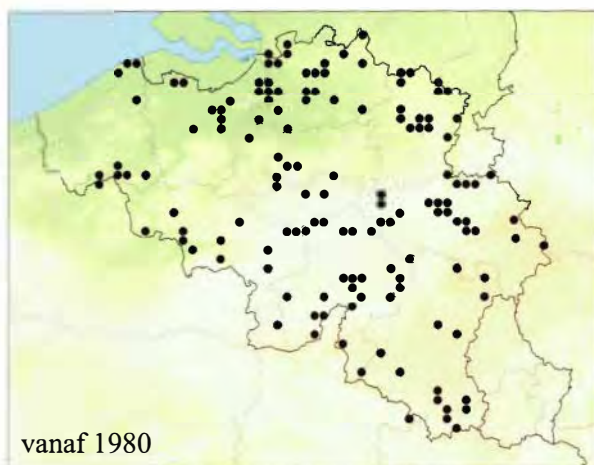
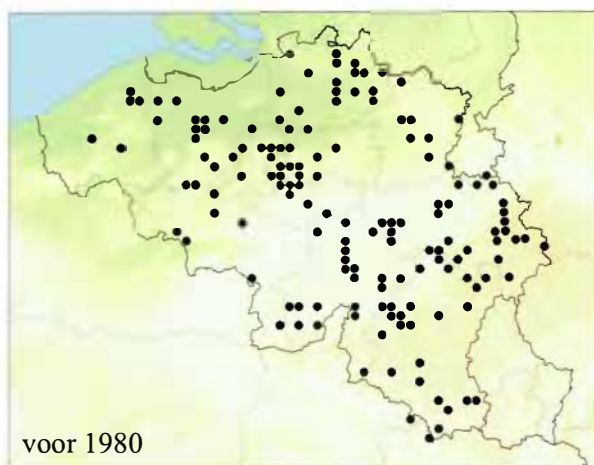
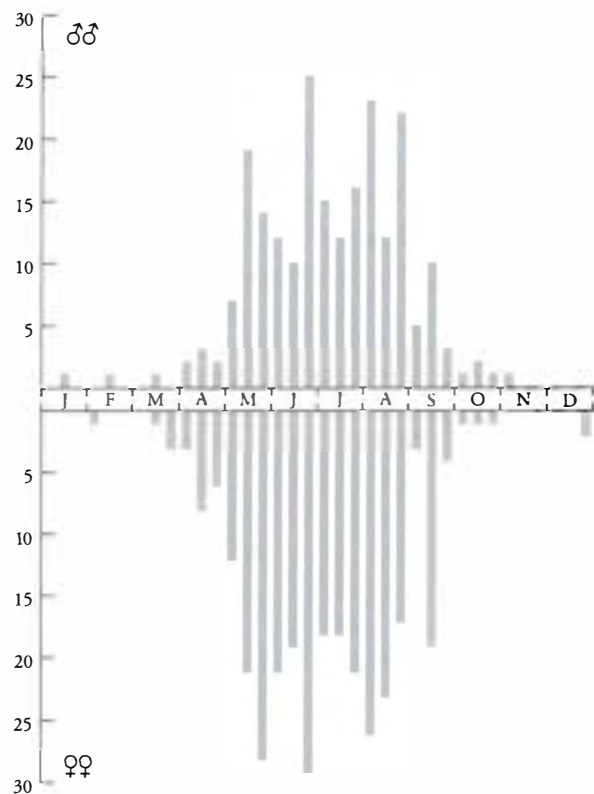
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *S. calcaratum*), Stichel (1956-1958, als *S. calcaratum*), Wagner (1952, als *S. calcaratum*; 1961, als *S. (Brachytropis) calcaratum*) en Wagner & Weber (1964, als *S. (Brachytropis) calcaratum*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Stenodema calcarata* (macropter, 6,8-7,9 mm) leeft fytofaag op grassen (Poaceae), cypergrassen (Cyperaceae) en russen (Juncaceae) in min of meer vochtige habitats. Ze overwintert als adult en heeft twee generaties per jaar. Na overwintering worden in mei en juni de eieren afgezet in de aren van de waardplant en de zich daaruit ontwikkelende zomergeneratie is van eind mei tot in augustus als volwassen dier aanwezig. Uit de in augustus afgezette eieren ontwikkelt zich de tweede, overwinterende generatie. Larven zijn tot in oktober waargenomen. Overwintering vindt plaats in graspollen, strooisel en soms op coniferen. De overwinterende dieren zijn geelbruin (vrouwtjes) tot bruin (mannetjes). Na overwintering worden de vrouwtjes groen. Ze vliegen frequent en worden regelmatig in raamvallen aangetroffen en 's nachts op licht gevangen. Adulten zijn in alle maanden van het jaar waargenomen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Stenodema (Brachstira) trispinosa

Reuter, 1904

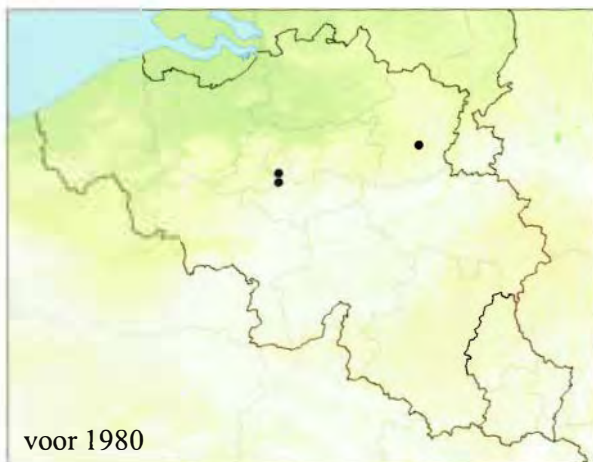
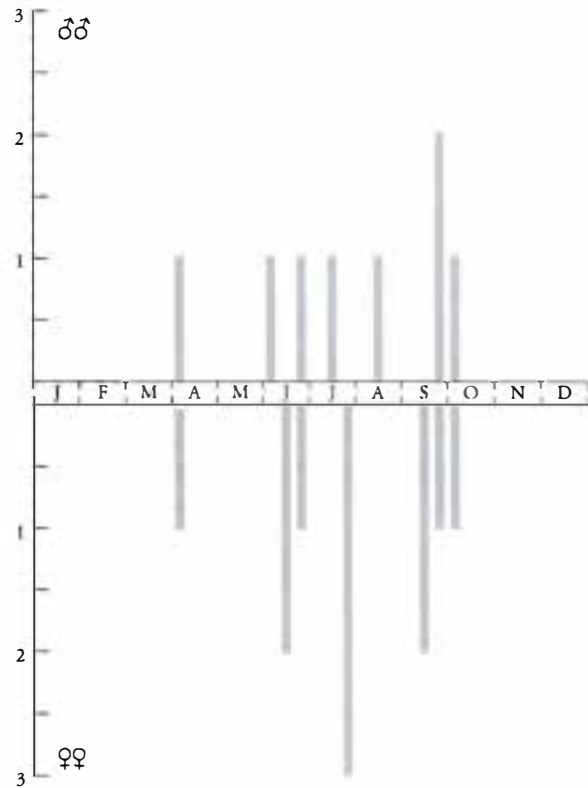
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *S. trispinosum*), Stichel (1956-1958, als *S. trispinosum*), Wagner (1952, als *S. trispinosum*); 1961, als *S. (Brachytropis) trispinosum*) en Wagner & Weber (1964, als *S. (Brachytropis) trispinosum*).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999). In West- en Midden-Europa langs de kust en incidenteel in brakke en zoute biotopen in het binnenland.

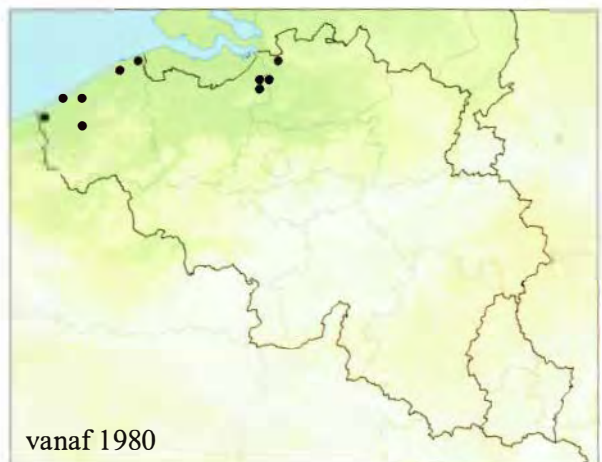
Habitat en ecologie – *Stenodema trispinosa* (macropteer, 6,9-8,7 mm) is polyfaag en leeft fytofaag op grassen Poaceae en cypergrassen Cyperaceae in brakke en zoute graslanden en rietkragen. Ze overwintert als adult en heeft twee generaties per jaar. Als waardplanten worden struisgras *Agrostis* sp., grote vossenstaart *Alopecurus pratensis* en rietgras *Phalaris arundinacea* genoemd. De tweede generatie wordt vooral op riet *Phragmites australis* gevonden. Na overwintering worden in mei en juni de eieren afgezet in de aren van de waardplant en de zich daaruit ontwikkelende zomergeneratie is vanaf eind juni volwassen. De tweede, overwinterende generatie is vanaf eind september volwassen. Overwintering vindt plaats in graspollen, strooisel en soms op coniferen. De overwinterende dieren zijn evenal bij *S. calcarata* geelbruin (vrouwtjes) tot bruin (mannetjes). Na overwintering worden de vrouwtjes groen. Het zijn goede vliegers, zodat ze ver van hun habitat kunnen overwinteren.

Status – Verspreid in Vlaanderen en het gewest Brussel.

Literatuur – Alderweireldt (2001: verspreiding), Bruers & Viskens (1994, 1998: verspreiding), Chérot (1990b: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Stenodema (Stenodema) holsata
(Fabricius, 1787)

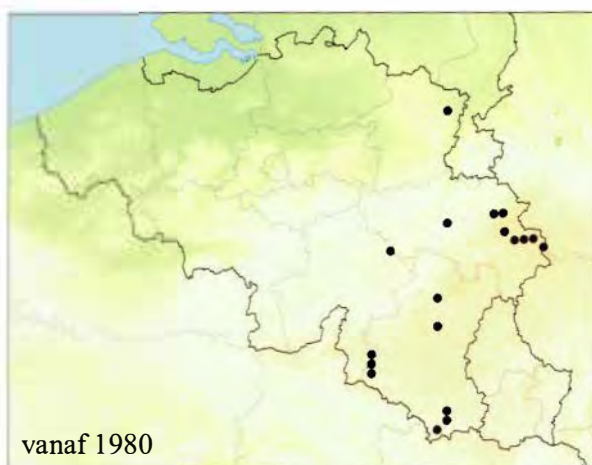
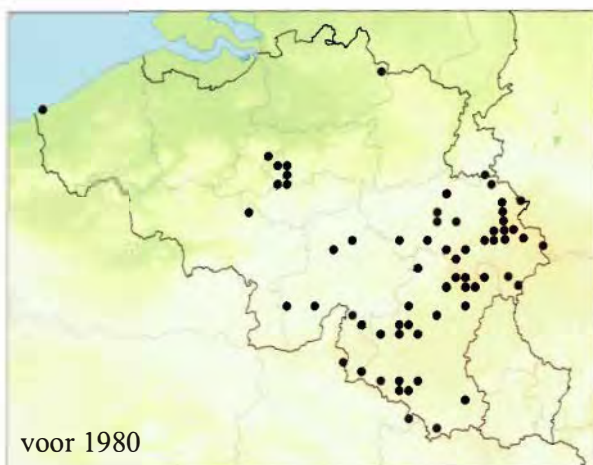
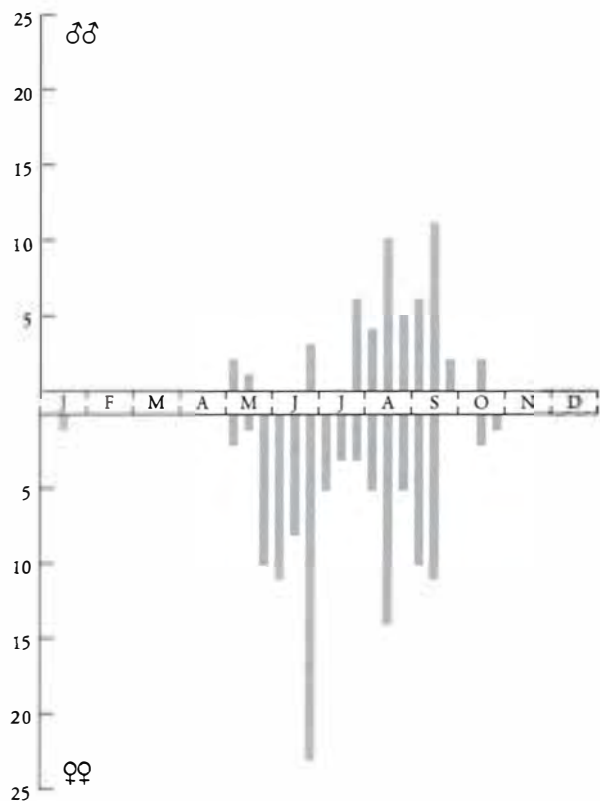
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *S. holsatum*), Stichel (1956-1958, als *S. holsatum*), Wagner (1952, 1961, als *S. holsatum*) en Wagner & Weber (1964, als *S. holsatum*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Stenodema holsata* (macropter of submacropter, 7,0-8,5 mm) leeft op grassen Poaceae en russen Juncaceae in min of meer vochtige bossen op zure grond langs bospaden en op kaalslagen. Als waardplanten worden genoemd beemdgras *Poa* sp., doddegras *Phleum* sp., duinriet *Calamagrostis epigejos*, pijpenstrootje *Molinia caerulea*, russen *Juncus* sp., smele *Deschampsia* sp., veldbies *Luzula* sp., onder andere ruige veldbies *L. pilosa*, struisgras *Agrostis* sp. en witbol *Holcus* sp. Ze overwintert als adult en heeft één generatie per jaar. De eieren worden in mei en juni afgezet en de volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf eind juli. De overwinterende dieren zijn evenals bij *S. calcarata* geelbruin (vrouwtjes) tot bruin (mannetjes). Voor de overwintering worden ze donkerder van kleur en in het voorjaar worden de vrouwtjes groen. De meeste dieren hebben enigszins verkorte vleugels.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincie Oost-Vlaanderen) en in het gewest Brussel; algemeen in Wallonië, met name in de provincies Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Stenodema (Stenodema) laevigata
Linnaeus, 1758)

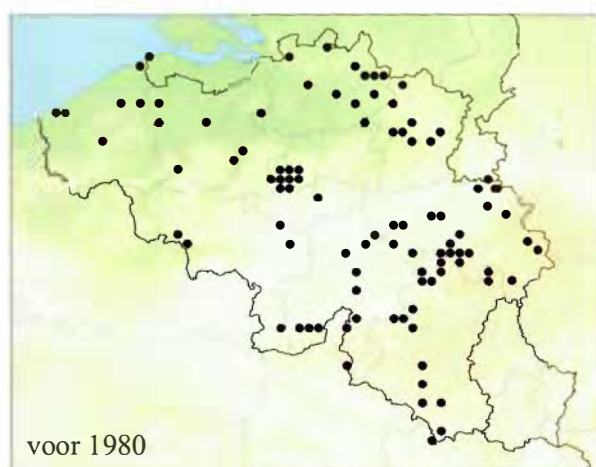
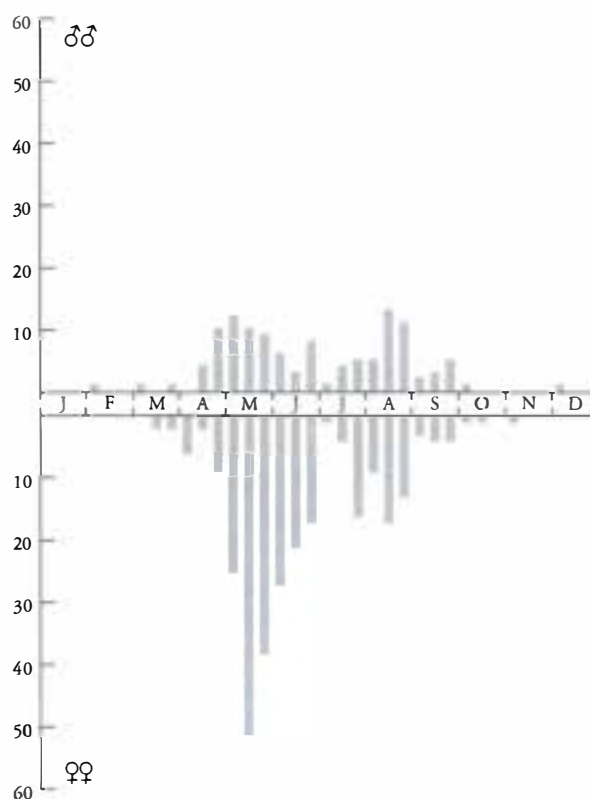
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *S. laevigatum*), Stichel (1956-1958, als *S. laevigatum*), Wagner (1952, 1961, als *S. laevigatum*) en Wagner & Weber (1964, als *S. laevigatum*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in China (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Stenodema laevigata* (macropter, 7,8-9,0 mm) leeft fytofaag op grassen Poacea in uiteenlopende biotopen en op graanakkers, vaak samen met *S. calcarata*, maar in vochter biotopen is ze vaak talrijker dan de laatste. Als waardplanten worden bochtige smelee *Deschampsia flexuosa*, gewoon struisgras *Agrostis capillaris*, grote vossenstaart *Alopecurus pratensis*, kropaar *Dactylis glomerata*, rogge *Secale cereale*, rood zwenkgras *Festuca rubra*, tarwe *Triticum aestivum*, timoteegras *Phleum pratense* en witbol *Holcus* sp. genoemd. De eieren worden van eind mei tot begin juli afgezet in de halmen van de waardplanten. Adulten overwinteren in het strooisel, in graspollen of op coniferen en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf eind juli en vertonen seizoens- en geslachtsgebonden kleurveranderingen: de geelbruine overwinterende dieren worden in het voorjaar groen. Het zijn goede vliegers die vaak op licht en in raamvallen worden gevangen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Stenodema (Stenodema) virens

(Linnaeus, 1767)

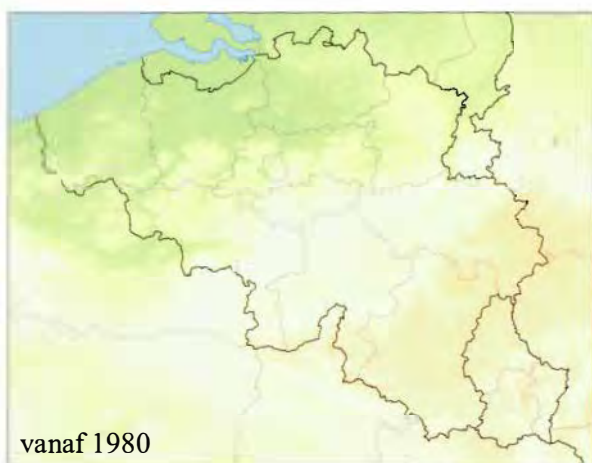
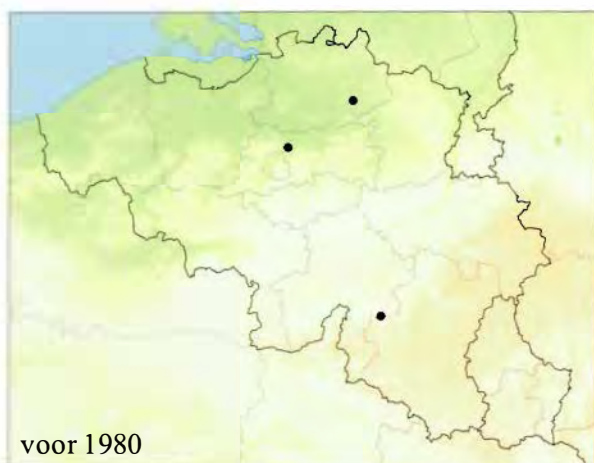
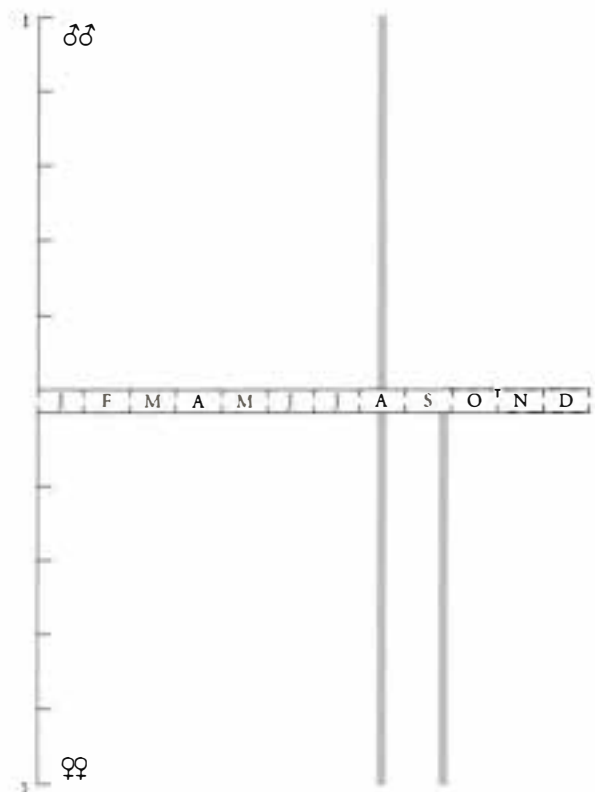
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Madeira en Azië tot in Oost-Siberië en China (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Stenodema virens* (macropter, 7,0-8,5 mm) leeft fytofaag op grassen en granen Poaceae in min of meer droge, open biotopen. Ze overwintert als adult, vaak op coniferen, onder andere den *Pinus* sp. Waarschijnlijk heeft ze één generatie per jaar. De eieren worden vanaf eind mei afgezet en de volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen vanaf eind juni en vertonen seizoens- en geslachtsgebonden kleurveranderingen. De lichtgeel gekleurde vrouwtjes worden tegen de herfst donkerder van kleur tot oranje-rood en in het voorjaar groen.

Status – Sinds 1941 niet meer waargenomen, twee vondsten in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant en in Wallonië één vondst in de provincie Luxemburg en één onbevestigde waarneming in de provincie Brabant wallon (Lethierry & Pierret, 1879).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Teratocoris antennatus

(Boheman, 1852)

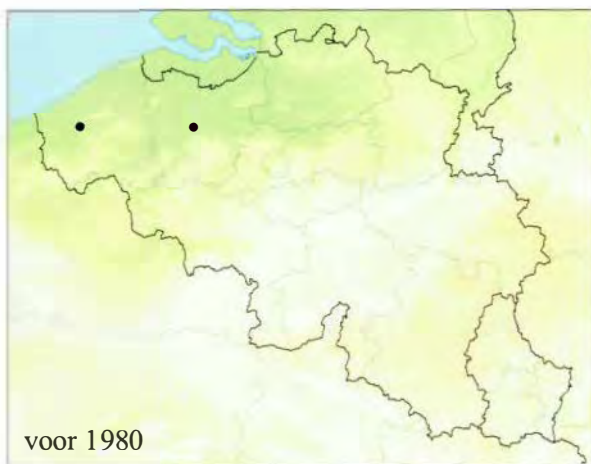
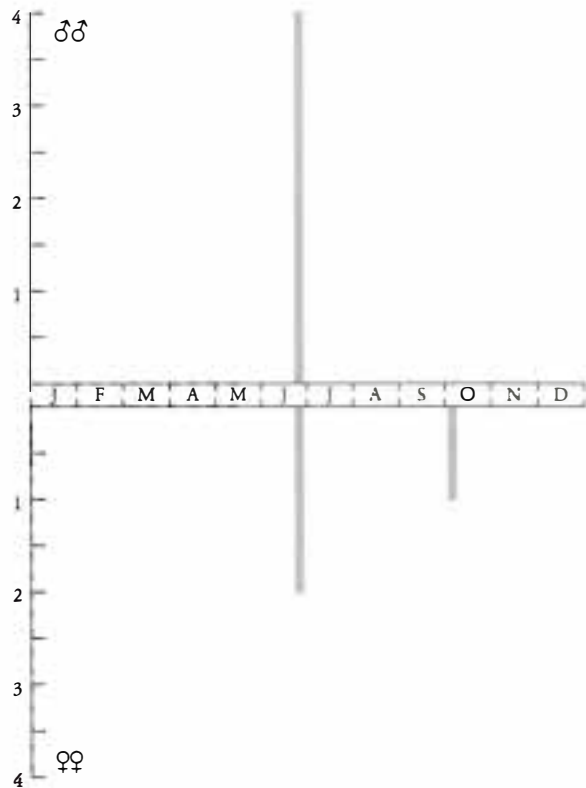
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (Centraal-Azië en Siberië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Teratocoris antennatus* (macropteer of submacropteer, 4,4-5,7 mm) leeft zoöfytofaag in vochtige biotopen op en tussen cypergrassen Cyperaceae, grassen Poaceae en russen Juncaceae. Heen *Bolboschoenus maritimus*, mannagras *Glyceria fluitans*, riet *Phragmites australis*, rietgras *Phalaris arundinacea*, ruwe bies *Schoenoplectus tabernaemontani*, zegge *Carex* sp. en zilte rus *Juncus gerardii* worden als waardplant genoemd. Naast sap uit vegetatieve delen en halmen van de waardplanten voeden ze zich ook met bladluizen Aphidoidea, cicadenlarven Auchenorrhyncha, kleine rupsen Lepidoptera en andere kleine arthropoden. Ze komt zowel langs de kust als in het binnenland voor. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in oktober. Vrijwel alle dieren hebben min of meer verkorte vleugels.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Trigonotylus caelestialium

(Kirkaldy, 1902)

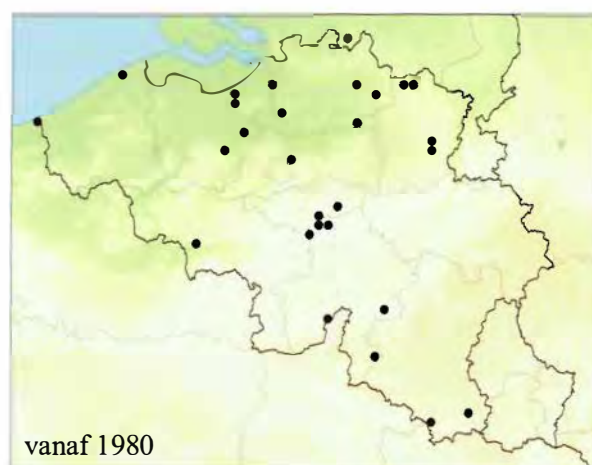
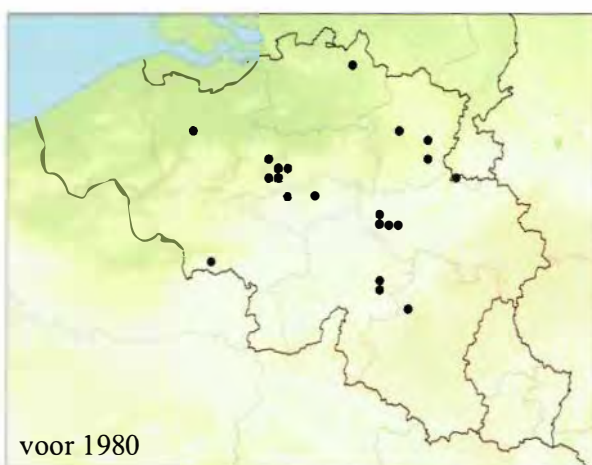
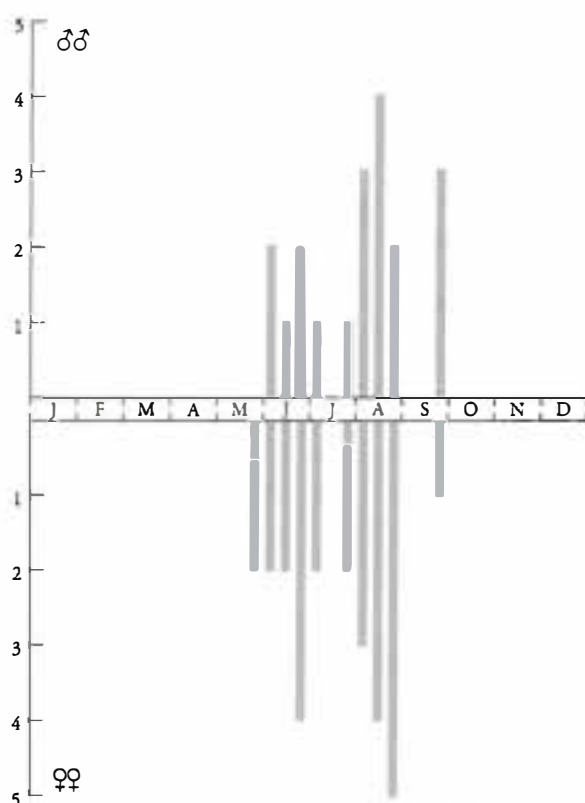
Identificatie – Wagner (1967, als *T. coelestialium*), Wagner & Weber (1964, als *T. coelestialium*) en Bozděchová (1973, als *T. coelestialium*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult). In de Belgische literatuur van voor 2001 niet onderscheiden van *T. ruficornis*.

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië, de Azoren en Noord-Amerika; Pakistan (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Trigonotylus caelestialium* (macropter, 4,5-7,3 mm) leeft fytofaag in uiteenlopende biotopen op grassen Poaceae, onder andere buntgras *Corynephorus canescens*, engels raaigras *Lolium perenne* en rood zwenkgras *Festuca rubra*. Ze overwintert als ei en heeft twee generaties per jaar. De eieren worden in rijtjes afgezet in de halmen of tussen de bladscheden en de stengels van de waardplanten. Volwassen dieren van de zomergeneratie zijn waargenomen vanaf eind mei en van de herfstgeneratie vanaf midden augustus tot eind september. Het zijn goede vliegers.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Trigonotylus psammaecolor

Reuter, 1885

Synoniem – *Trigonotylus elymi* (Thomson, 1896).

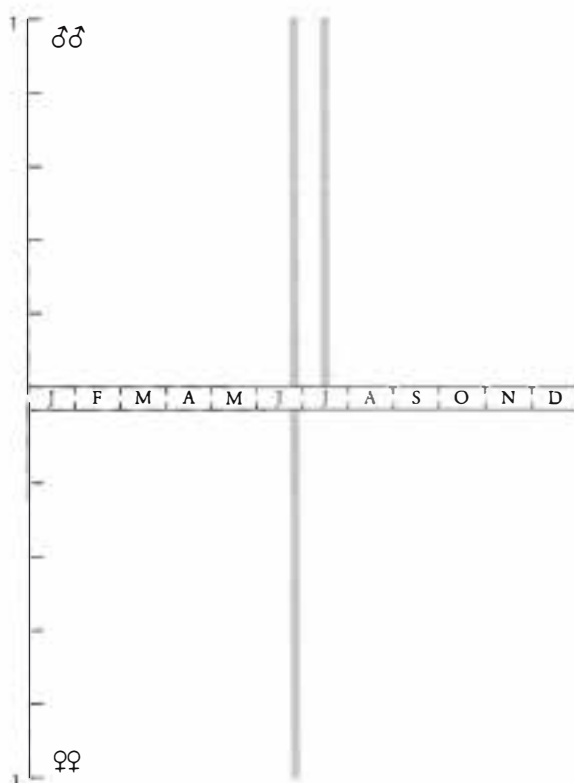
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964, als *T. elymi*). Foto's: Aukema *et al.* (2012: larve); Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, langs de kust van de Oost- en Noordzee, de Atlantische kust en de kust van het westelijk Middellandse Zeegebied (Kerzhner & Josifov, 1999).

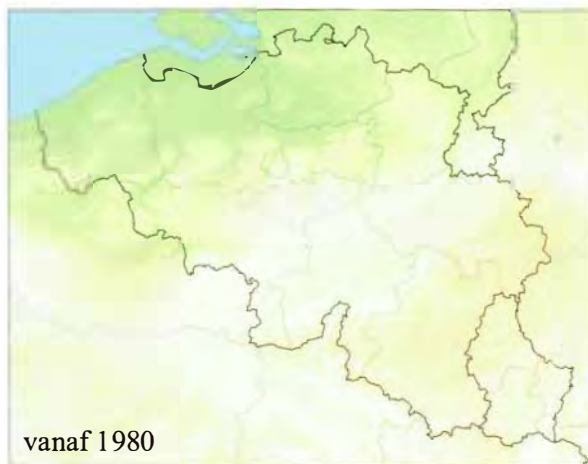
Habitat en ecologie – *Trigonotylus psammaecolor* (macropter, 5,3-7,0 mm) leeft fytofaag in de kustduinen op biestarwegras *Elytrigia juncea boreoatlantica*, duinriet *Calamagrostis epigejos*, helm *Ammophila arenaria* en zandhaver *Leymus arenarius*. Naast het blad worden vooral de halmen uitgezogen. Ze overwintert als ei in de halmen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli.

Status – Zeer zeldzaam, twee waarnemingen langs de kust in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen. Laatste waarneming in 1962.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Trigonotylus pulchellus

(Hahn, 1834)

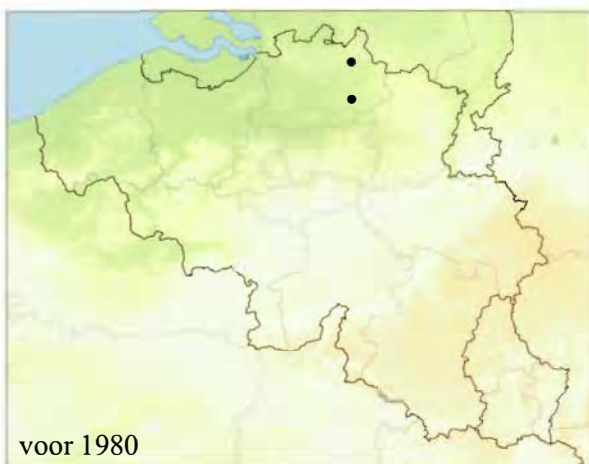
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

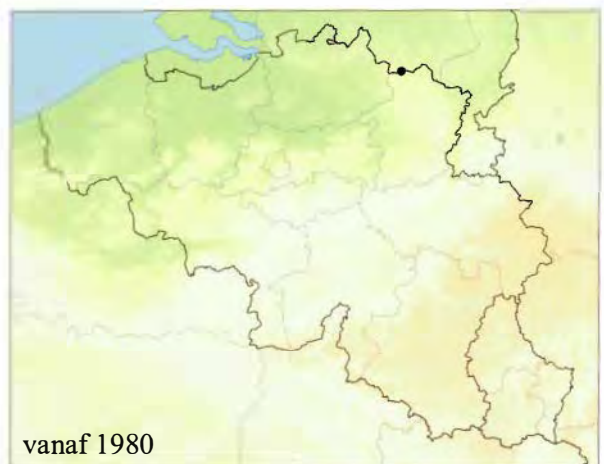
Habitat en ecologie – *Trigonotylus pulchellus* (macropteer, 4,2-5,7 mm) leeft fytofaag in droge, spaarzaam begroeide zandige habitats op buntgras *Corynephorus canescens*. Ze overwintert als ei en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren van de zomer generatie zijn in de omringende landen waargenomen van eind mei tot in juli en van de herfstgeneratie van midden juli tot eind september.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Trigonotylus ruficornis

(Geoffroy, 1785)

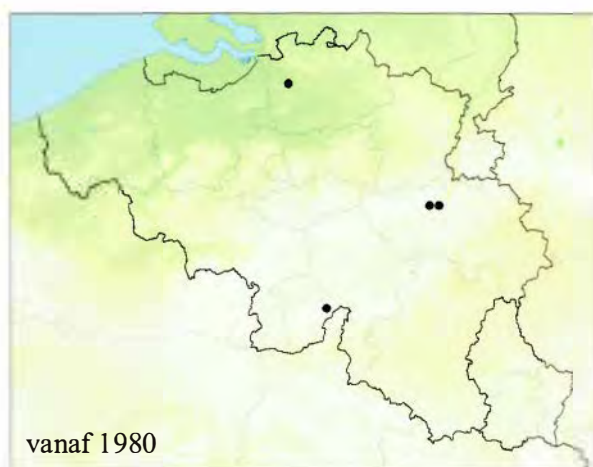
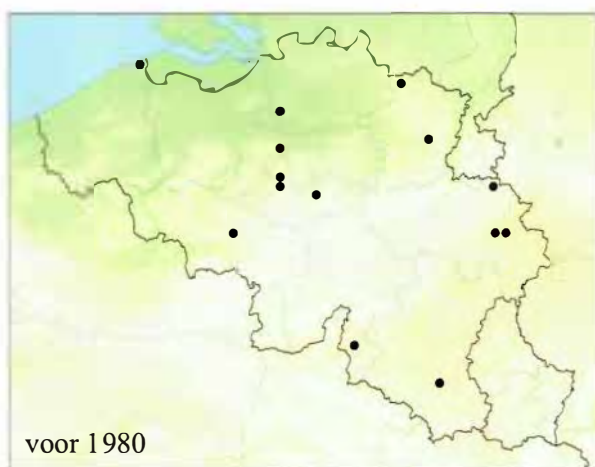
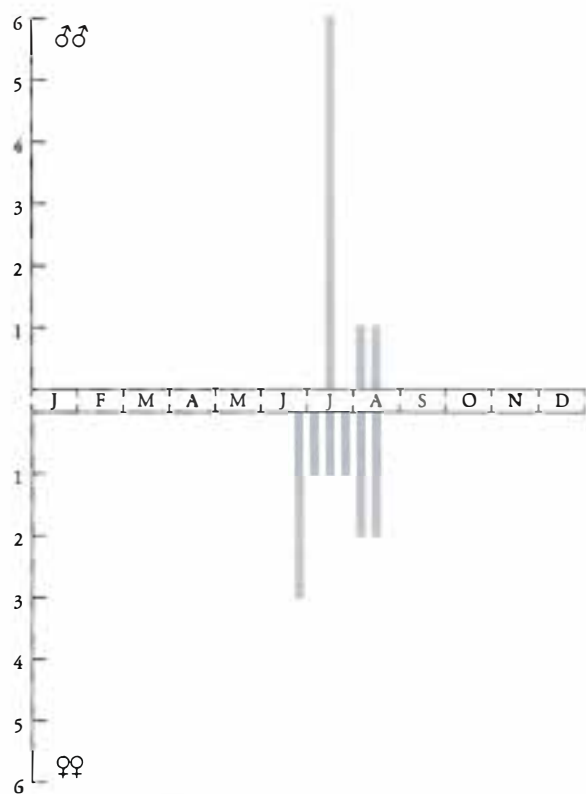
Identificatie – Wagner (1967), Wagner & Weber (1964) en Bozděchová (1973). In de Belgische literatuur van voor 2001 niet onderscheiden van *T. caelestialium*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Trigonotylus ruficornis* (macropteer, 4,7-6,4 mm) leeft fytofaag in min of meer droge biotopen op grassen Poaceae. Bochtige smeie *Deschampsia flexuosa*, fioringras *Agrostis stolonifera*, gewoon kweldergras *Puccinellia maritima*, gewoon struisgras *Agrostis capillaris*, pijpenstrootje *Molinia caerulea*, rood zwenkgras *Festuca rubra* en timoteegras *Phleum pratense* worden als waardplant vermeld, maar door verwarring met *T. caelestialium* kan dat deels op die soort betrekking hebben. Ze overwintert als ei achter de bladscheden en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot midden augustus. Gezien de lange periode van voorkomen van volwassen dieren in Nederland (van eind april tot in oktober) betreft het mogelijk net als bij de andere soorten van het genus twee generaties. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeldzaam, in alle provincies met uitzondering van Oost-Vlaanderen en vanaf 1980 slechts enkele waarnemingen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Subfamilie Orthotylinae

De subfamilie Orthotylinae is één van de grote subfamilies van de Miridae. Wereldwijd zijn er meer dan 1700 soorten verdeeld over zes tribussen en ongeveer 230 geslachten. In België zijn de Orthotylinae vertegenwoordigd door de Halticini met drie geslachten en zeven soorten en de Orthotylini met 10 geslachten en 29 soorten. Vleugeldimorfie komt bij de Halticini voor in *Halticus* en *Orthocephalus* en bij de Orthotylini in *Globiceps* en *Mecomma*.

Orthotylus (Orthotylini) is met 13 soorten verdeeld over vijf ondergeslachten het sterkst vertegenwoordigd.

Determinatietabellen zijn te vinden in Stichel (1956-1958), Southwood & Leston (1959), Wagner (1952, 1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Wachmann *et al.* (2004) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de Duitse soorten en kleurenfoto's van een aantal soorten.

Algemene informatie over Orthotylinae is te vinden in Schuh & Slater (1995). De wereldfauna is gecatalogiseerd door Schuh (1995). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2013) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten. Bosmans & Aukema (2002) geven bibliografische informatie over de Belgische soorten.

Blepharidopterus angulatus, ♀

Globiceps flavomaculatus, ♀

Heterocordylus tibialis, ♀

Heterotoma planicornis, ♀

Malacocoris chlorizans, ♀

Pachytomella parallela, ♂

Halticus apterus apterus

(Linnaeus, 1758)

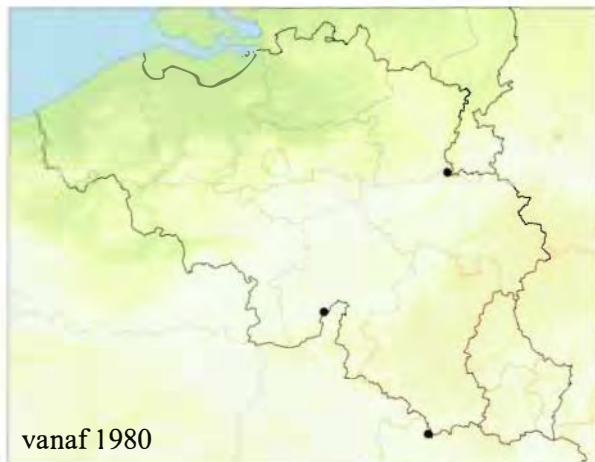
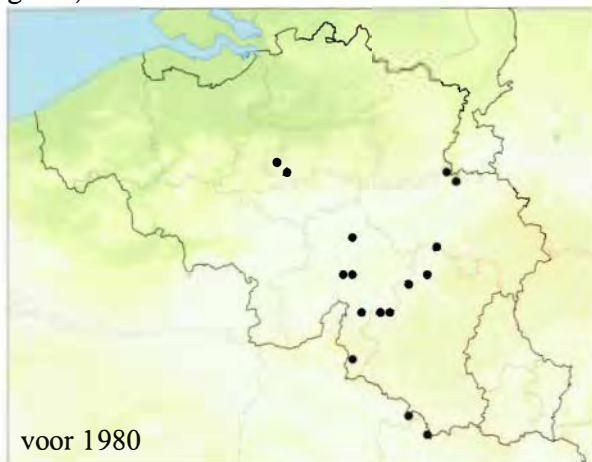
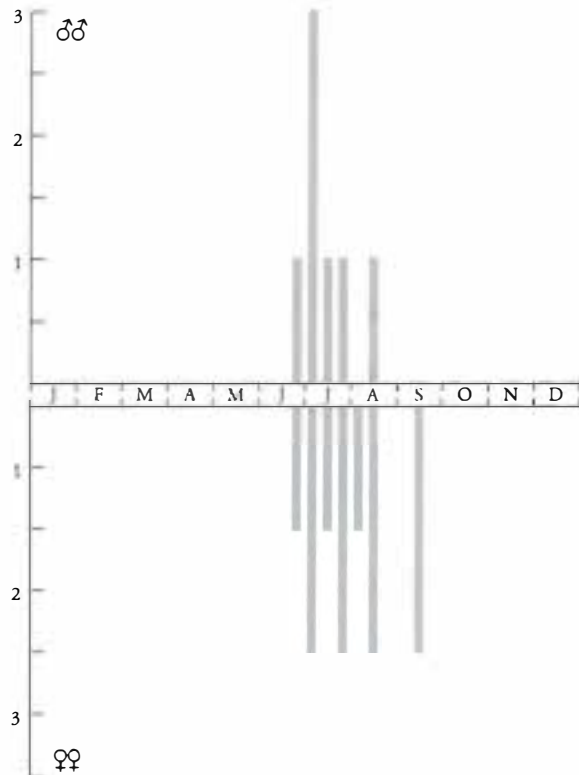
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in China; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *H. apterus koreanus* Josifov, 1987 komt voor in Korea en het verre oosten van Rusland.

Habitat en ecologie – *Halticus apterus apterus* (brachypteer, 2,0-2,6 mm; macropteer, 2,6-3,3 mm) leeft fytofaag in min of meer droge kruidenrijke habitats op zand- en kalkbodems op allerlei kruiden, onder andere op vlinderbloemen Fabaceae (stalkruid *Ononis* sp., klaver *Trifolium* sp., lathyrus *Lathyrus* sp., rolklaver *Lotus* sp. en wikke *Vicia* sp.), sterbladigen Rubiaceae (walstro *Galium* sp. en bedstro *Asperula* sp.) en helmogentroost *Odontites* sp. Larven en adulten zuigen aan de bladeren, bloeiwijzen en onrijpe zaden en veroorzaken opvallende zuigschade in de vorm van talloze witte vlekjes. Incidenteel is schade gemeld aan land- en tuinbouwgewassen. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in september. Onder gunstige omstandigheden kan zich een tweede generatie ontwikkelen, die als adult overwintert. Macroptere dieren zijn zeldzaam.

Status – Enkel oude vondsten in Vlaanderen in de provincie Vlaams-Brabant en in het gewest Brussel; voor 1980 gewoon in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg, maar daarna zeer zeldzaam.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Halticus luteicollis

(Panzer, 1804)

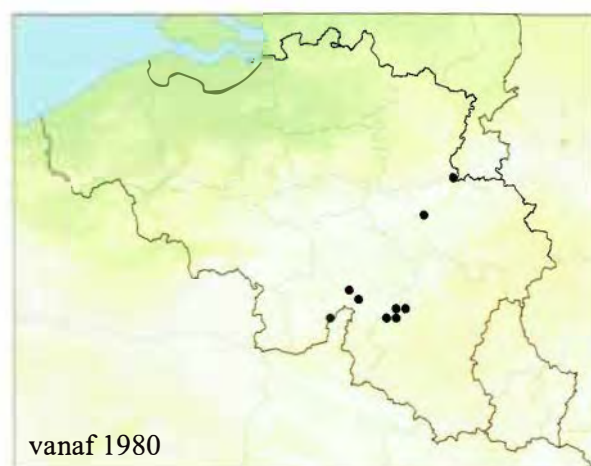
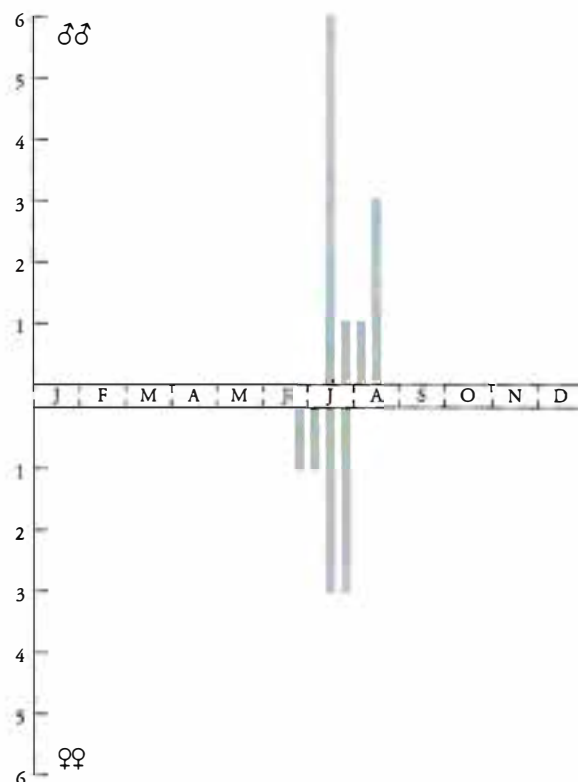
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (Turkije en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Halticus luteicollis* (macropteer, 2,7-3,7 mm) leeft fytofaag op bosrank *Clematis vitalba* en veroorzaakt opvallende zuigschade in de vorm van talloze witte vlekjes op de bladeren. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in augustus.

Status – Uitsluitend in Wallonië, verspreid in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Halticus major

Wagner, 1951

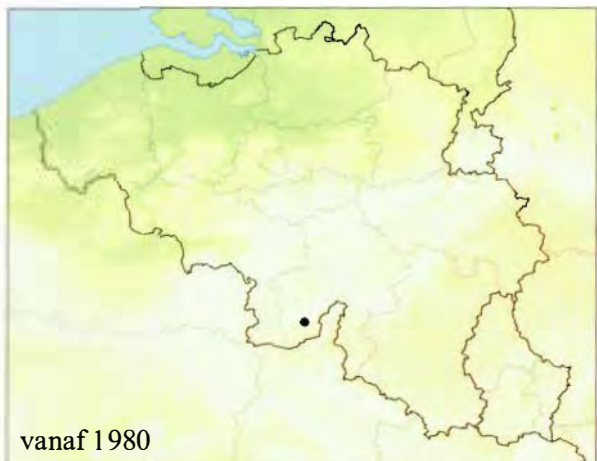
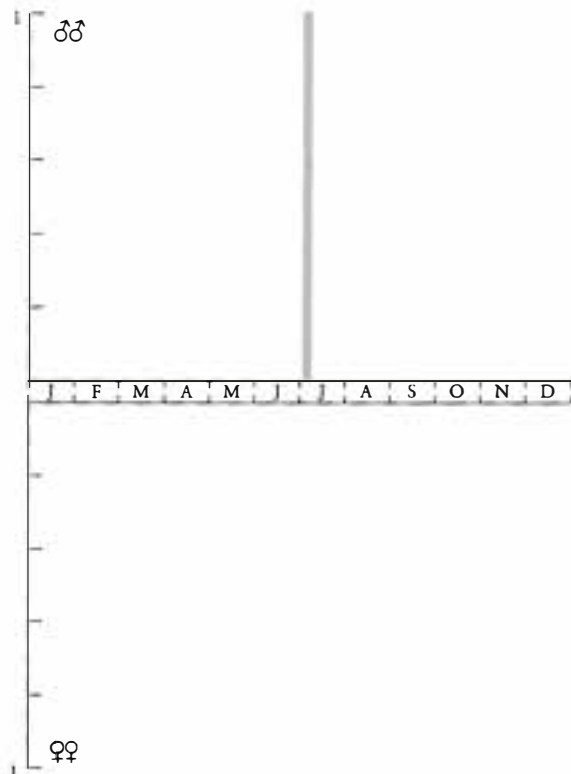
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Mogelijk een synoniem van *H. pusillus* (Herrich-Schaeffer, 1835).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Halticus major* (brachypter, 2,0-2,6 mm; macropter, 2,5-3,0 mm) leeft fytofaag op de bodem in droge, warme biotopen onder walstro *Galium* sp. en wondklaver *Anthyllis vulneraria* en wordt uit Italië ook van *Dorycnium* vermeld. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn begin juli waargenomen, in de omringende landen van juni tot september. Macroptere dieren zijn zeldzaam

Status – Eén enkele vondst in Wallonië in de provincie Namur in 2001.

Literatuur – Bagnée (2005: verspreiding).

Orthocephalus coriaceus

(Fabricius, 1777)

Synoniem – *Orthocephalus mutabilis* (Fallén, 1807).

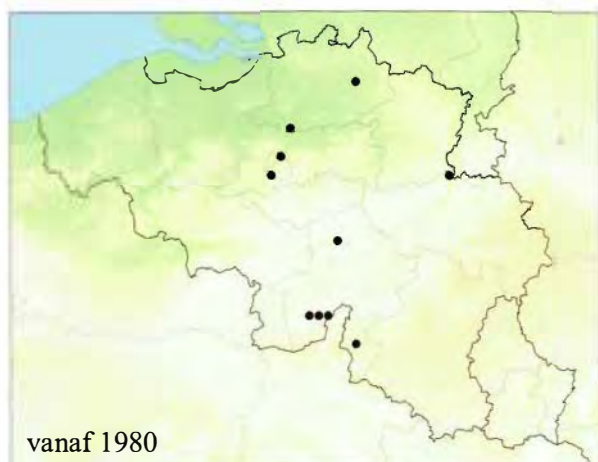
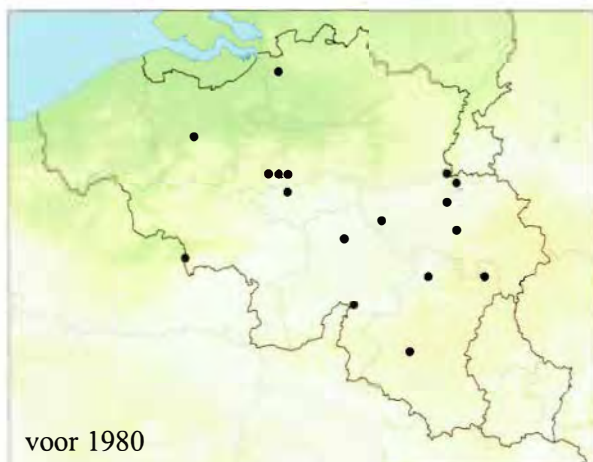
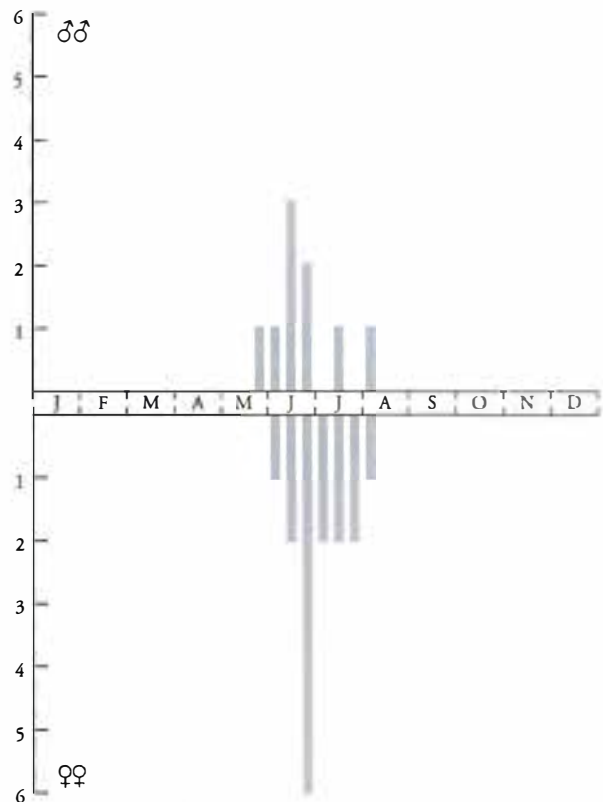
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *O. mutabilis*), Wagner (1952, als *O. mutabilis*; 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthocephalus coriaceus* (macropteer ♂, ♀, 4,9-5,5 mm; brachypteer ♀, 4,1-4,8 mm) is polyfaag en leeft in zonnige, droge en kruidenrijke habitats op walstro *Galium* sp. en verschillende composieten Asteraceae, onder andere boerenwormkruid *Tanacetum vulgare*, grote centaurie *Centaurea scabiosa*, duizendblad *Achillea millefolium* en havikskruid *Hieracium* sp. Ze komt veel voor in wegbermen en ruderaal graslanden. *Orthocephalus coriaceus* overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in augustus.

Status – Gewoon in Vlaanderen (niet in de provincies West-Vlaanderen en Limburg), het gewest Brussel en Wallonië.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthocephalus saltator

(Hahn, 1835)

Synoniem – *Orthocephalus ferrarii* Reuter, 1891.

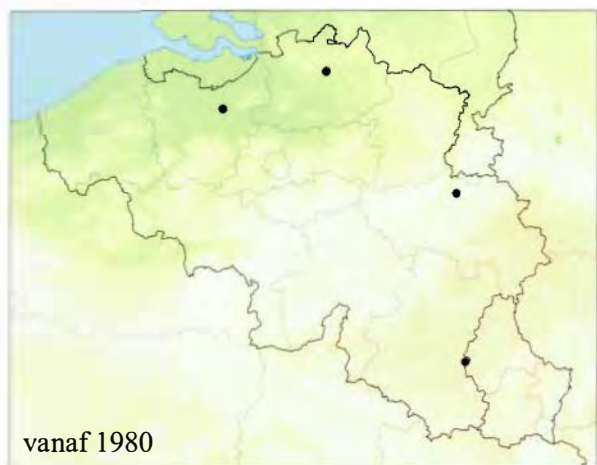
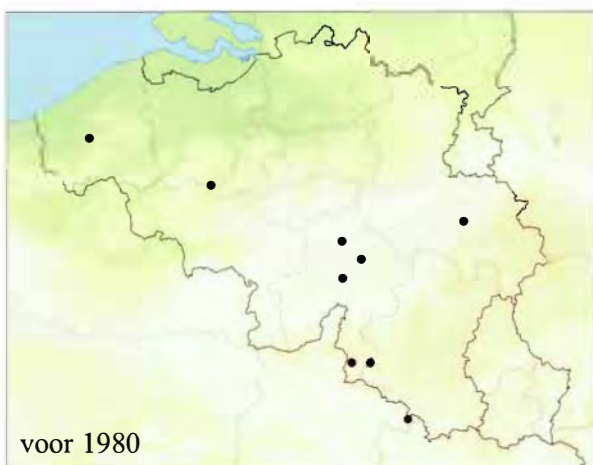
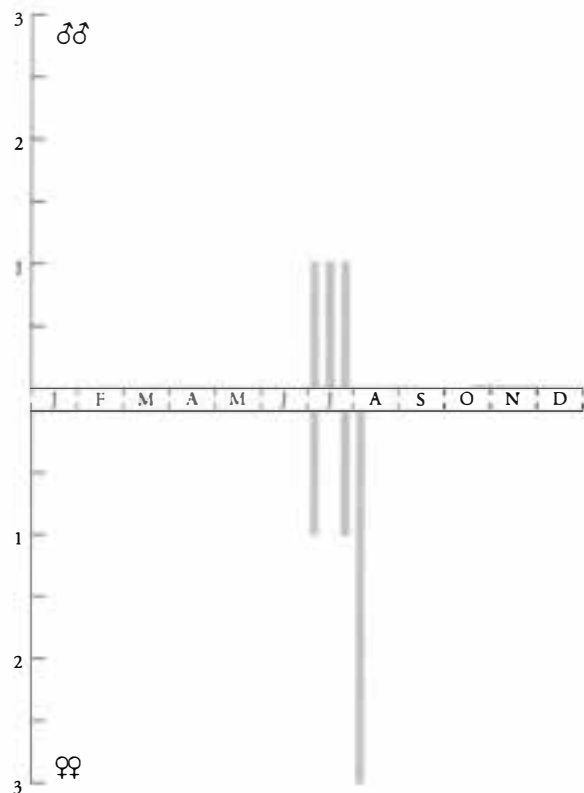
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *O. saltator* en *O. ferrarii*), Wagner (1952, 1961, als *O. saltator* en *O. ferrarii*) en Wagner & Weber (1964, als *O. saltator* en *O. ferrarii*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus, Centraal Azië en Siberië); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthocephalus saltator* (macropteer ♂, ♀, 4,1-6,0 mm; brachypteer ♀, 3,5-4,7 mm) leeft op composieten Asteraceae, onder andere muizenoor *Hieracium pilosella*. Ze komt op dezelfde plaatsen voor als *O. coriaceus*, maar ook in vochtigere biotopen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juli tot in augustus.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen (provincies West- en Oost-Vlaanderen en Antwerpen) en Wallonië (provincies Namur, Liège en Luxemburg).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Strongylocoris luridus

(Fallén, 1807)

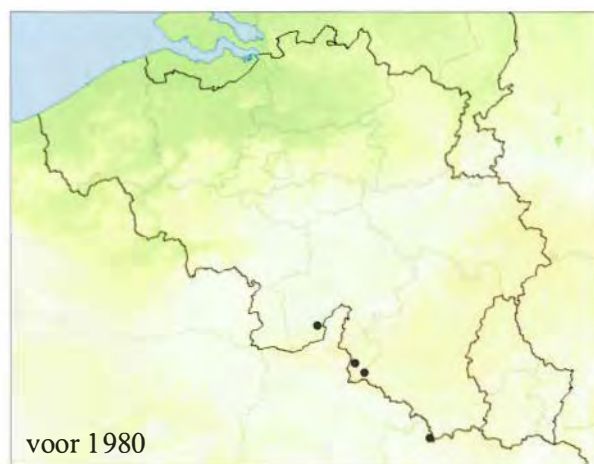
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Strongylocoris luridus* (macropteer, 3,2-4,1 mm) leeft fytofaag op en onder zandblauwtje *Jasione montana* in open, zandige biotopen met grazige vegetatie. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn in de omringende landen waargenomen van juni tot augustus, maar volledig gedocumenteerde Belgische vondsten ontbreken.

Status – Enkele waarnemingen in Wallonië (provincies Namur en Luxembourg), maar sinds 1911 niet meer waargenomen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Strongylocoris steganoides

(J. Sahlberg, 1875)

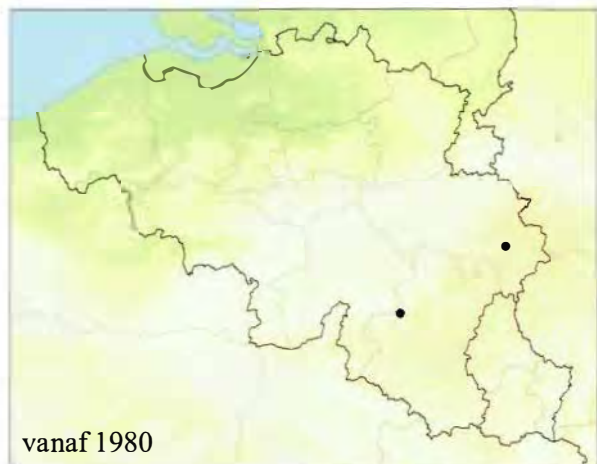
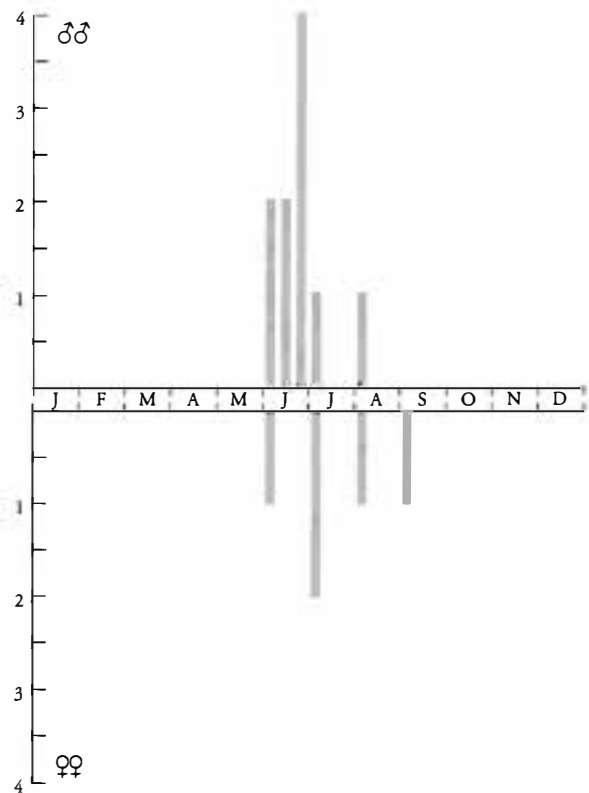
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1961) en Wagner & Weber (1964), Rieger (1997). Eerder verwisseld met *S. leucocephalus* (Linnaeus, 1758) (Aukema *et al.* 2002)

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Strongylocoris steganoides* (macropter, 3,3-4,0 mm) leeft fytofaag op grasklokje *Campanula rotundifolia* in open, droge habitats. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in september.

Status – Zeer zeldzaam, enkele oude vondsten in Vlaanderen (provincies Oost-Vlaanderen en Limburg) en het gewest Brussel; algemener in Wallonië (provincies Namur, Liège en Luxembourg), maar slechts twee recente vondsten.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Blepharidopterus angulatus

(Fallén, 1807)

Synoniem – *Aetorrhinus brevicornis* Wagner, 1947.

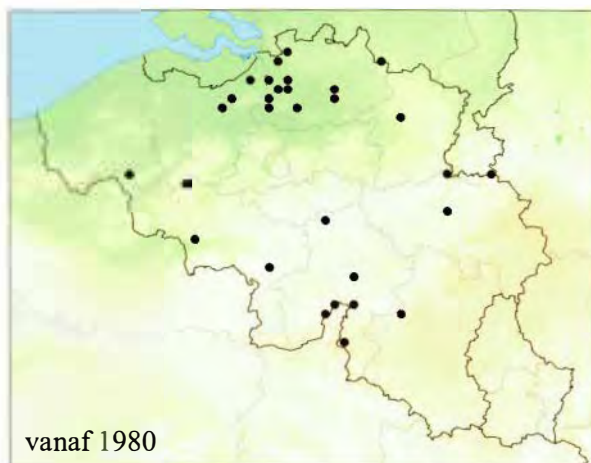
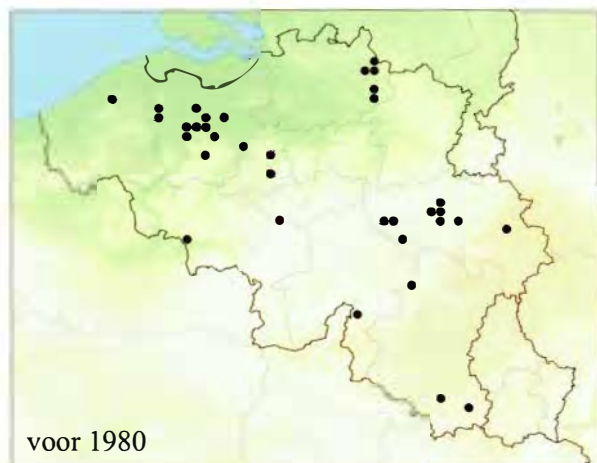
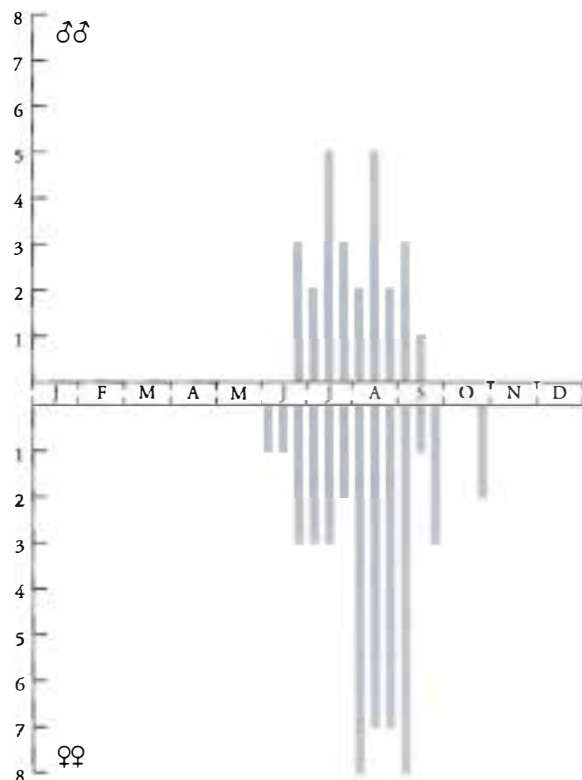
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *B. angulatus* en *B. brevicornis*, 1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in het Verre Oosten; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Blepharidopterus angulatus* (macropter, 4,8-5,9 mm) leeft zoöfaag op loofbomen, onder andere op appel *Malus* sp., berk *Betula* sp., els *Alnus* sp. en hazelaar *Corylus avellana*. Het voedsel bestaat, naast sap uit de waardplant, uit spintmijten Tetranychidae, onder andere de bonenspintmijt *Tetranychus urticae* Koch, 1836, bladluizen Aphidoidea en bladvllooien Psylloidea. Ze overwintert als ei in de één- en tweejarige twijgen en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf midden mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in oktober. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Blepharidopterus diaphanus
(Kirschbaum, 1856)

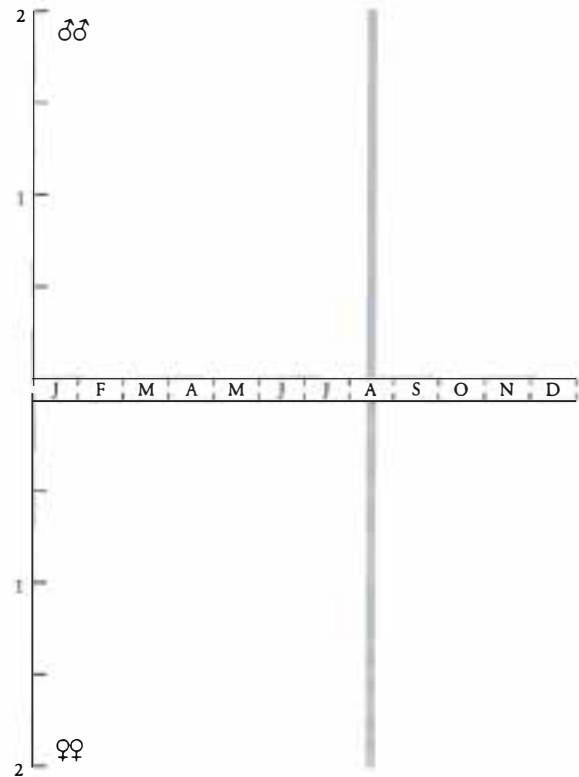
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Orthotylus diaphanus*), Stichel (1956-1958 als *O. diaphanus*), Wagner (1952, 1961, als *Orthotylus diaphanus*) en Wagner & Weber (1964 als *O. diaphanus*).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

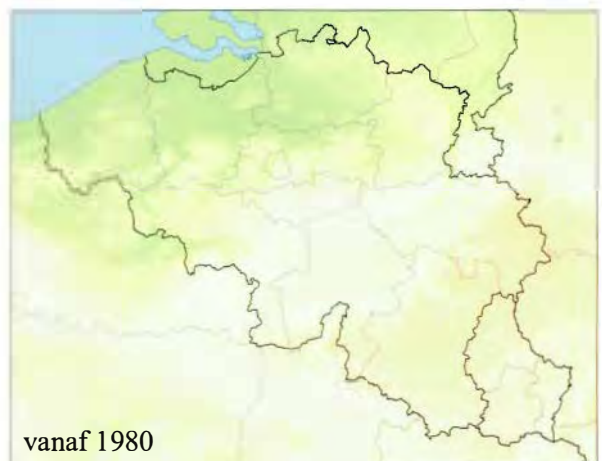
Habitat en ecologie – *Blepharidopterus diaphanus* (macropter, 4,0-4,8 mm) leeft zoöfytfaag op wilg *Salix* sp., vooral op smalbladige soorten als kraakwilg *S. fragilis* en schietwilg *S. alba* en incidenteel op boswilg *S. caprea*. Ze overwintert als ei in de houtige twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in augustus, in de omringende landen van juli tot in september.

Status – Twee vondsten, één in Vlaanderen (provincie Oost-Vlaanderen) en één in Wallonië (provincie Luxembourg). Laatste waarneming in 1977.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Brachynotocoris puncticornis

Reuter, 1880

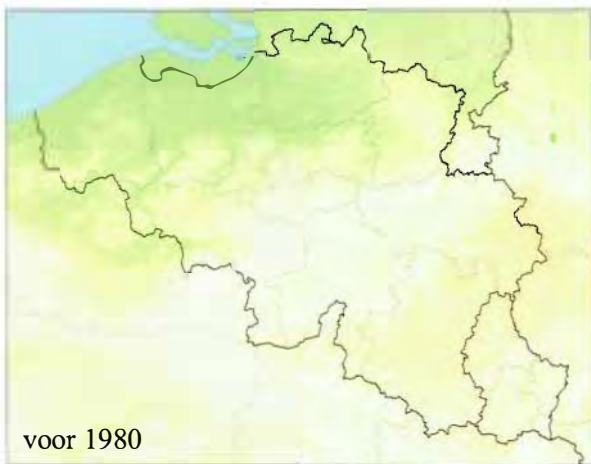
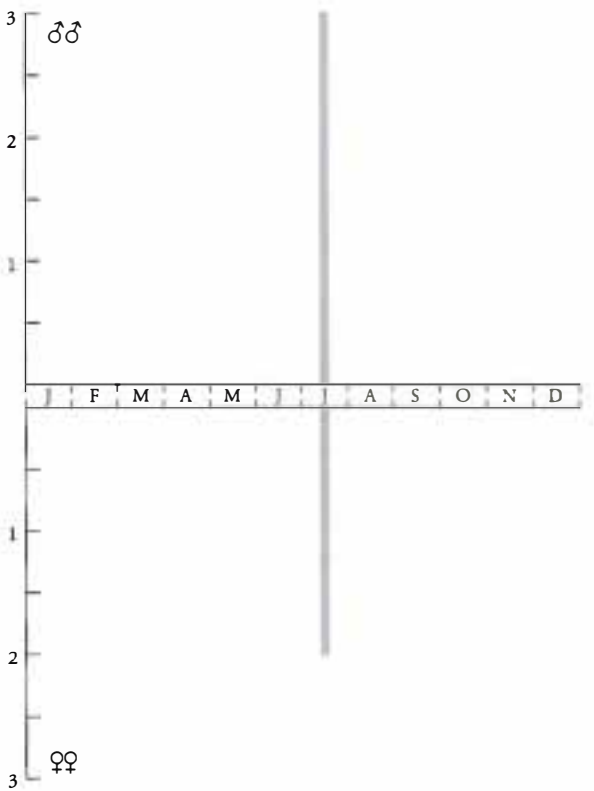
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

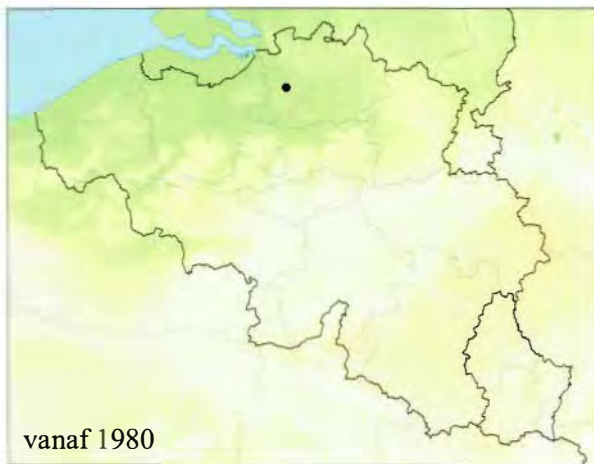
Habitat en ecologie – *Brachynotocoris puncticornis* (macropter, 4,3-4,8 mm) leeft zoöfytofaag op es *Fraxinus excelsior*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven zijn aanwezig van juni tot in augustus en volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de oringende landen van midden juli tot in augustus. Het is een goede vlieger, die vaak op licht wordt gevangen.

Status – Twee vondsten in Vlaanderen in de provincie Antwerpen in 2009.

Literatuur – Aukema (1990a: habitat en ecologie, 2010: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Cyllecoris histrionius

(Linnaeus, 1767)

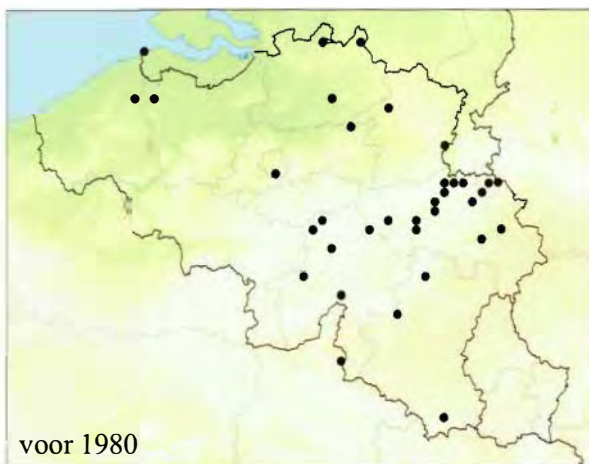
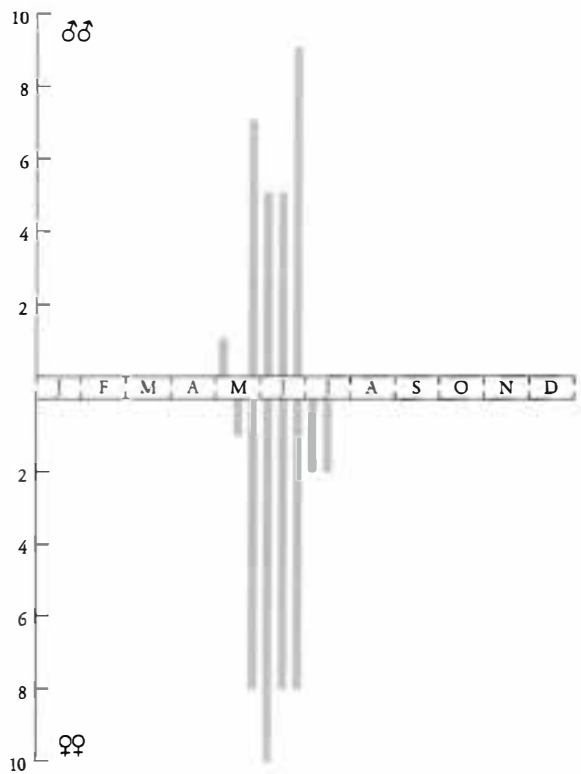
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *C. histrionicus*), Stichel (1956-1958, als *C. histrionicus*), Wagner (1952, 1961, als *C. histrionicus*) en Wagner & Weber (1964, als *C. histrionicus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Cyllecoris histrionius* (macropter, 5,7-8,0 mm) leeft zoöfytofaag op eik *Quercus* sp., onder andere zomereik *Q. robur* en wintereik *Q. petraea*. De larven, die zich doorgaans op de onderzijde van de bladeren ophouden, en de jonge adulten zuigen vooral aan de bloeiwijzen. De oudere adulten zijn vrijwel uitsluitend zoöfaag en leven van bladluizen Aphidoidea, bladvlooiën Psylloidea, insecteneieren en kleine rupsen Lepidoptera. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Larven zijn aanwezig vanaf april en volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot midden juli. Zowel de larven als de adulten worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp. Het zijn goede vliegers.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Cyrtorhinus caricis

(Fallén, 1807)

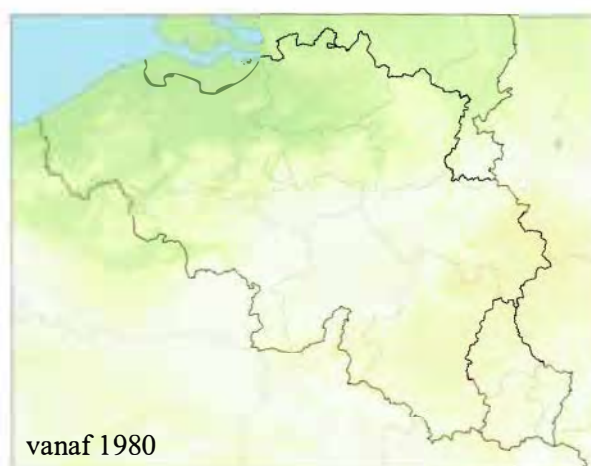
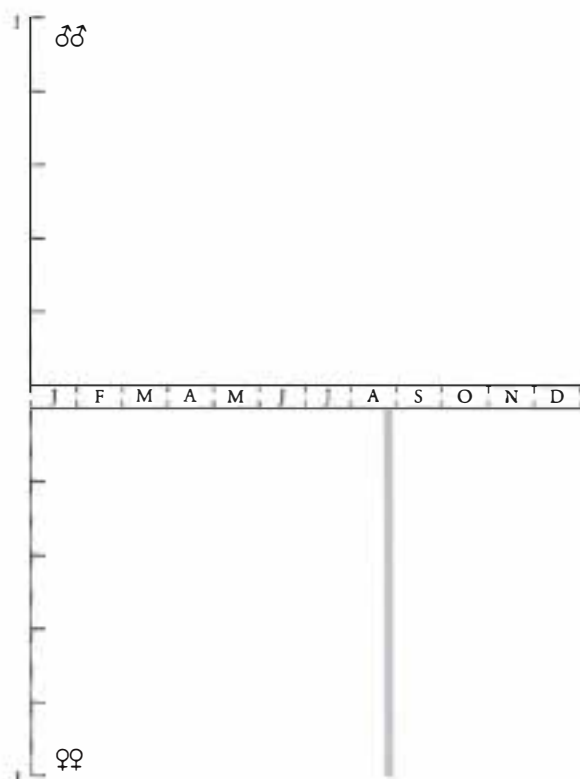
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958 als *Cyrtorrhinus caricis*), Wagner (1952, 1961, als *Cyrtorrhinus caricis*) en Wagner & Weber (1964 als *Cyrtorrhinus caricis*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Europa, Azië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Cyrtorhinus caricis* (macropteer, 3,3-4,0 mm) leeft zoöfaag in vochtige habitats in en tussen pollen cypergrassen Cyperaceae en russen Juncaceae. Ze komt voor in veenmoerassen en verlandingszones rond vennen, maar ook in brakke graslandbiotopen langs de kust. Het voedsel bestaat uit eieren en larven van spoorcaden Delphacidae. Ze overwintert als ei in de stengels van russen en zeggen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn eind augustus waargenomen, in Nederland van eind juni tot in oktober.

Status – Eén enkele vondst in 1970 in Wallonië in de provincie Liège. Door de verborgen levenswijze mogelijk over het hoofd gezien.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

***Dryophilocoris (Dryophilocoris)*
*flavoquadrimaculatus***
(De Geer, 1773)

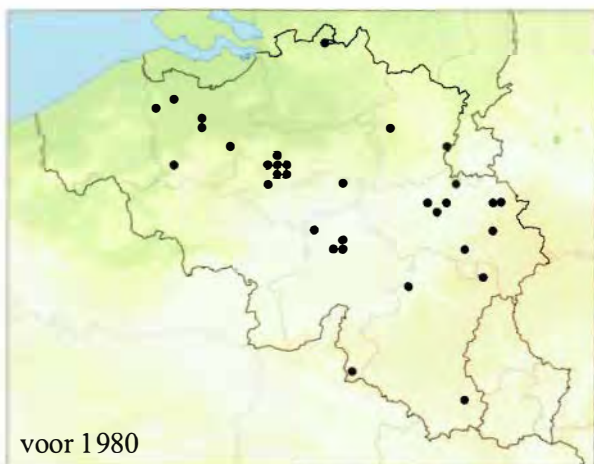
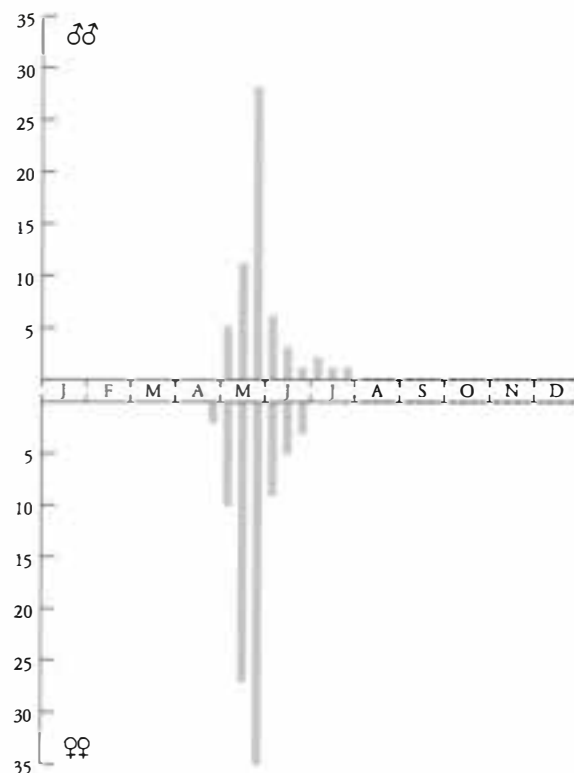
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Dryophilocoris flavoquadrimaculatus* (macropteer, 6,0-6,6 mm) leeft zoöfytofaag op eik *Quercus* sp. De larven en jonge adulten zuigen vooral aan de knoppen en de bloeiwijzen en de oudere adulten leven van bladluizen Aphidoidea, bladvllooien Psylloidea, houtluizen Psocoptera, kleine rupsen Lepidoptera, insecteneieren en larven van andere miriden, bijvoorbeeld *Psallus*-soorten. Ze overwintert als ei in éénjarige twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind april tot eind juli, vrouwtjes incidenteel tot in augustus. Ze vliegen vaak, waardoor ze veel op andere planten worden aangetroffen. Ook worden ze vaak op licht en in raam- en malaisevallen gevangen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Globiceps (Globiceps) sphaegiformis
(Rossi, 1790)

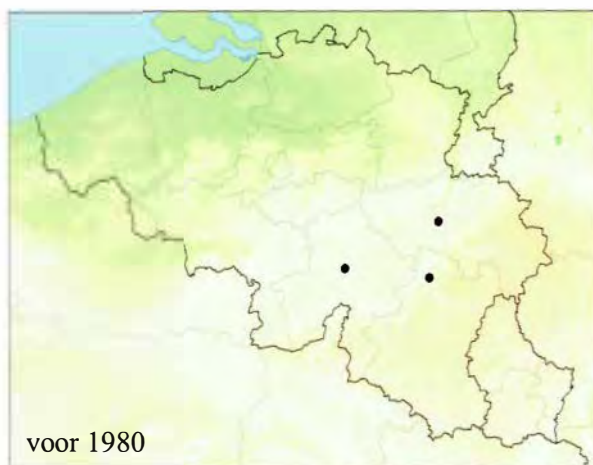
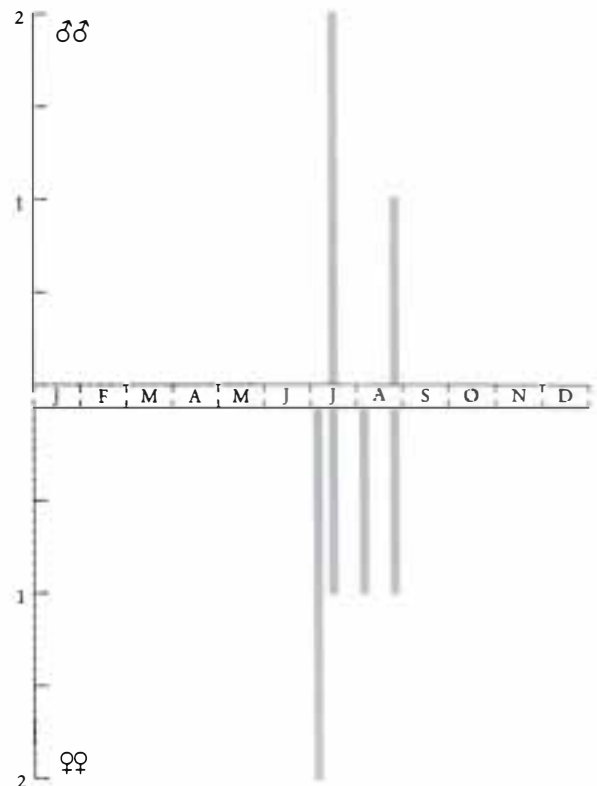
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *G. sphegiformis*), Wagner (1952, 1961, als *G. sphegiformis*) en Wagner & Weber (1964, als *G. sphegiformis*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult en larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Globiceps sphaegiformis* (macropteer, 4,9-6,1 mm) leeft zoöfytofaag op eik *Quercus* sp. langs zongeëxposeerde bosranden en op vrijstaande bomen. In de literatuur wordt ze van een groot aantal andere bomen en struiken vermeld, maar het is de vraag of dat ook werkelijk waardplanten zijn. Waar ze voorkomt, wordt ze ook vaak in de kruidlaag onder de bomen gevonden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli en augustus.

Status – Zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Globiceps (Kelidocoris) flavomaculatus
(Fabricius, 1794)

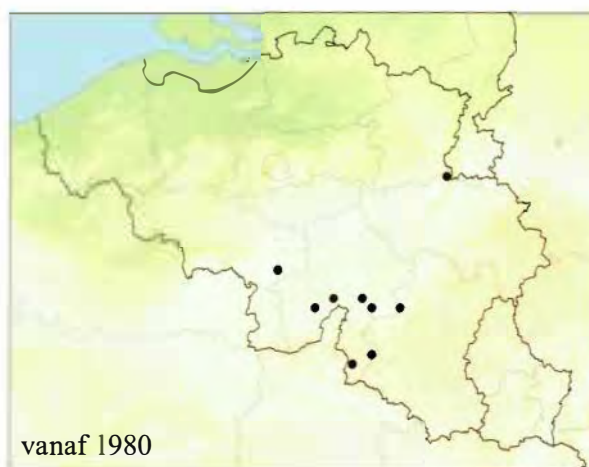
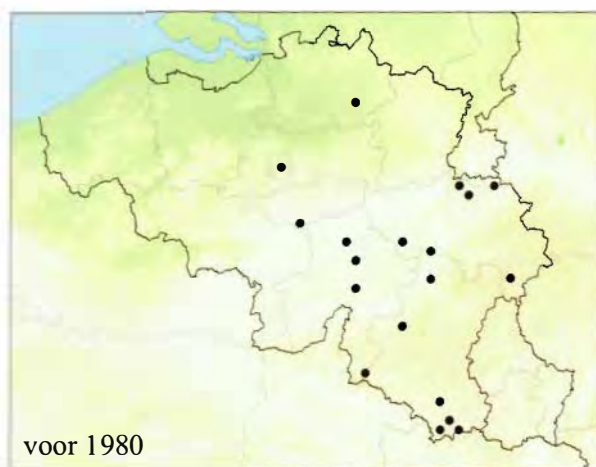
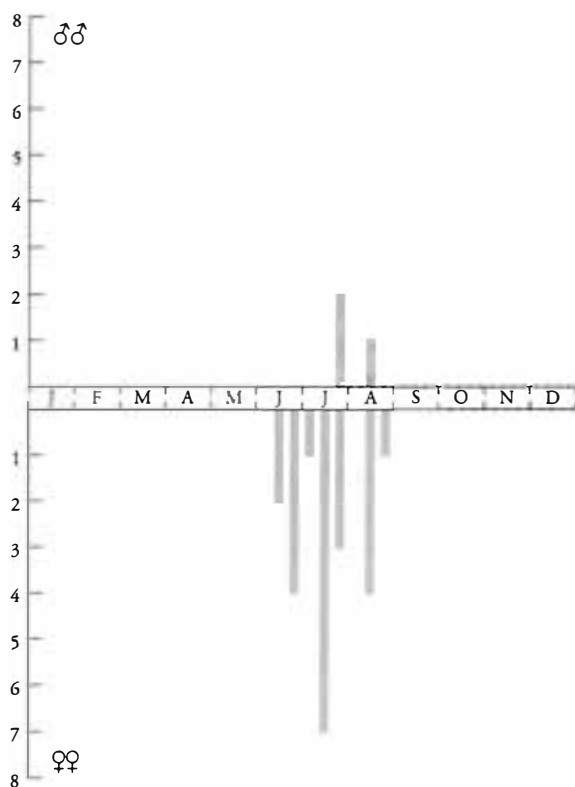
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Globiceps flavomaculatus* (macropteer ♂, ♀, 5,9-6,7 mm; brachypteer ♀, 5,0-5,9 mm) leeft zoöfytfaag in min of meer vochtige habitats op dwergstruiken en kruiden. Het voedsel bestaat uit kleine insecten, maar ze zuigt ook aan bloemen en onrijpe zaden van verschillende vlinderbloemen Fabaceae, onder andere brem *Cytisus scoparius*, hokjespeul *Astragalus glycyphyllos*, klaver *Trifolium* sp., lathyrus *Lathyrus* sp., stalkruid *Ononis* sp., en wikke *Vicia* sp. Ze overwintert als ei op verschillende bomen en struiken, onder andere bosbes *Vaccinium* sp., eik *Quercus* sp., appel *Malus* sp., sleedoorn *Prunus spinosa* en struikheide *Calluna vulgaris* en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot eind augustus.

Status – Eén enkele vondst in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en in het gewest Brussel; gewoon in Wallonië en daar bekend uit alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Globiceps (Kelidocoris) fulvicollis

Jakovlev, 1877

Synoniem – *Globiceps cruciatus* Reuter, 1879.

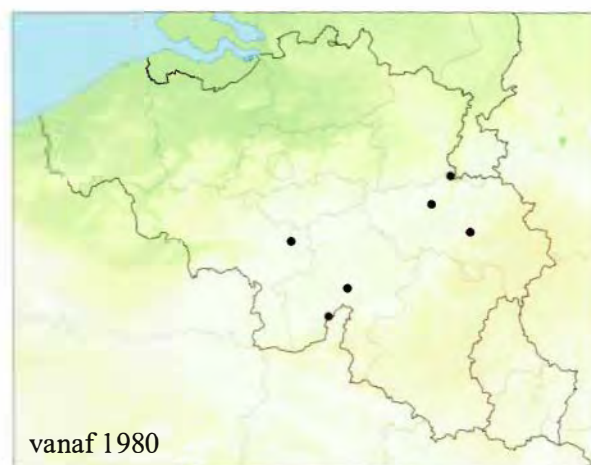
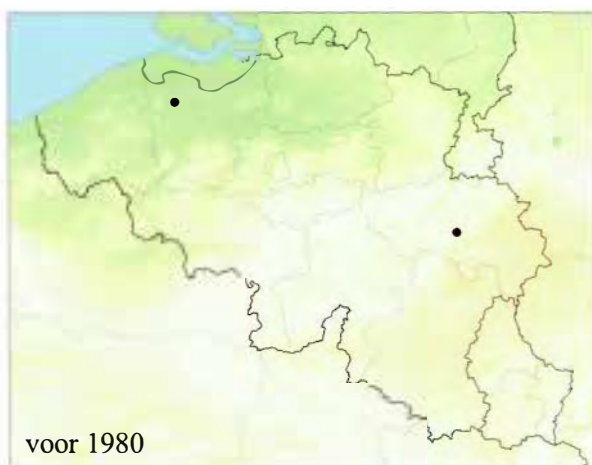
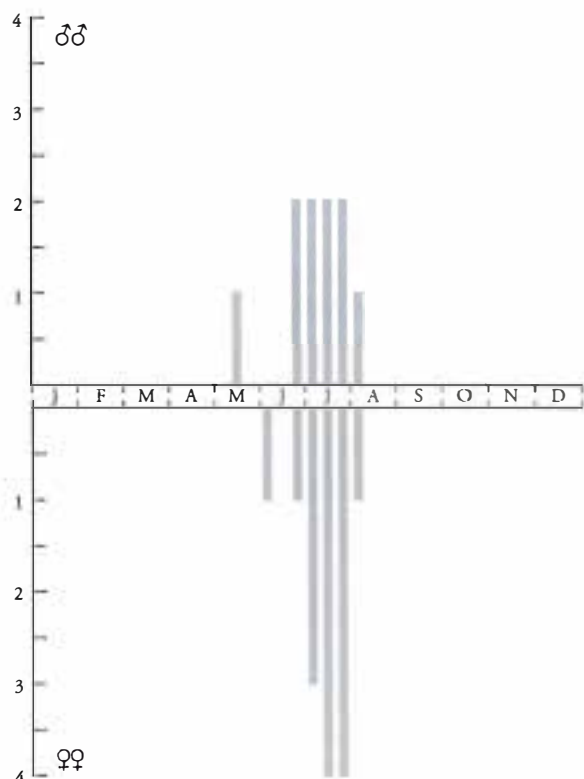
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *G. cruciatus*), Stichel (1956-1958, als *G. cruciatus* en *G. fulvicollis*), Wagner (1952, 1961, als *G. cruciatus*) en Wagner & Weber (1964, als *G. (Paraglobiceps) fulvicollis cruciatus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Mongolië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Globiceps fulvicollis* (brachypteer ♀, 4,4-5,5 mm; macropteer, 5,2-6,5 mm) leeft zoöfytofaag in zowel open habitats (duinen, heidegebieden en kalkgraslanden) als in licht beschaduwde biotopen op en onder dwergstruiken, onder andere blauwe bosbes *Vaccinium myrtillus*, brem *Cytisus scoparius*, kruipwilg *Salix repens* en struikheide *Calluna vulgaris*. Ze leeft onder andere van bladluizen Aphidoidea. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot in augustus. De vrouwtjes zijn meestal brachypteer.

Status – Eén oude vondst in Vlaanderen in de provincie Oost-Vlaanderen en zeldzaam in Wallonië in de provincies Hainaut, Namur en Liège.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

***Heterocordylus (Heterocordylus)*
*genistae***
(Scopoli, 1763)

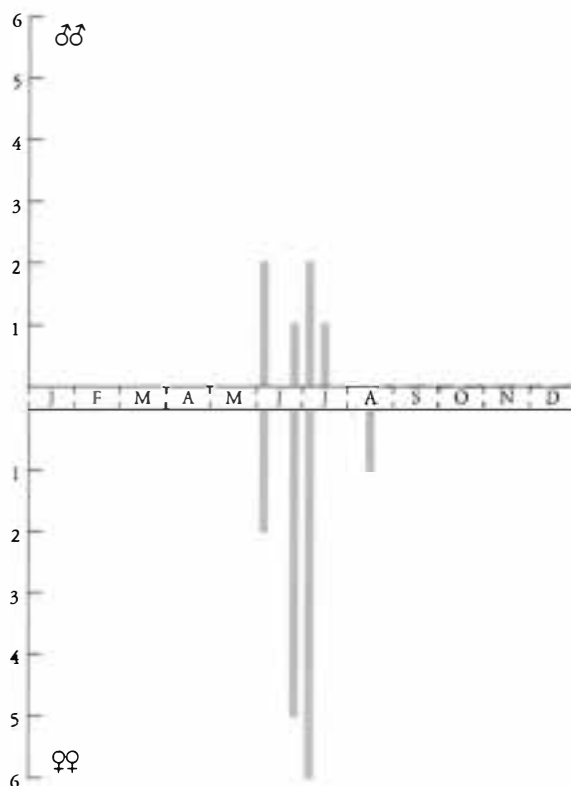
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Heterocordylus genistae* (macropter, 3,8-4,7 mm) leeft in droge, warme biotopen zoöfytofaag op verfbrem *Genista tinctoria*. In de literatuur wordt ze ook vermeld van andere *Genista*-soorten en brem *Cytisus scoparius*. Het voedsel bestaat uit bladluizen Aphidoidea, maar ze zuigt ook aan de bloemen van de waardplant. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in augustus.

Status – Gewoon in Wallonië (provincies Namur, Liège en Luxembourg).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Heterocordylus (Heterocordylus) tibialis
(Hahn, 1833)

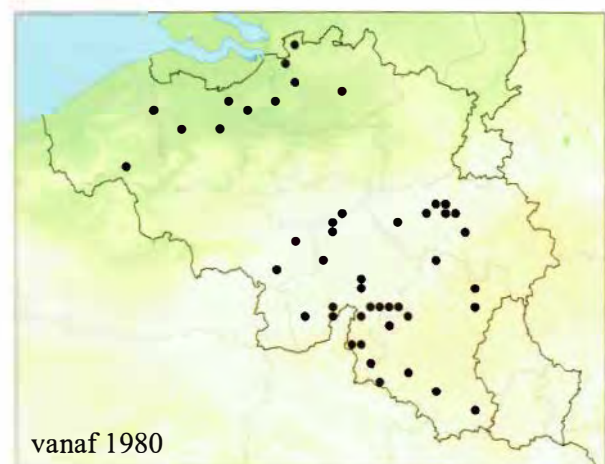
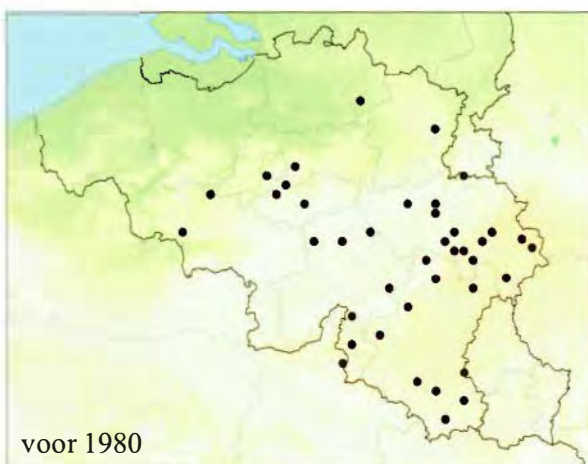
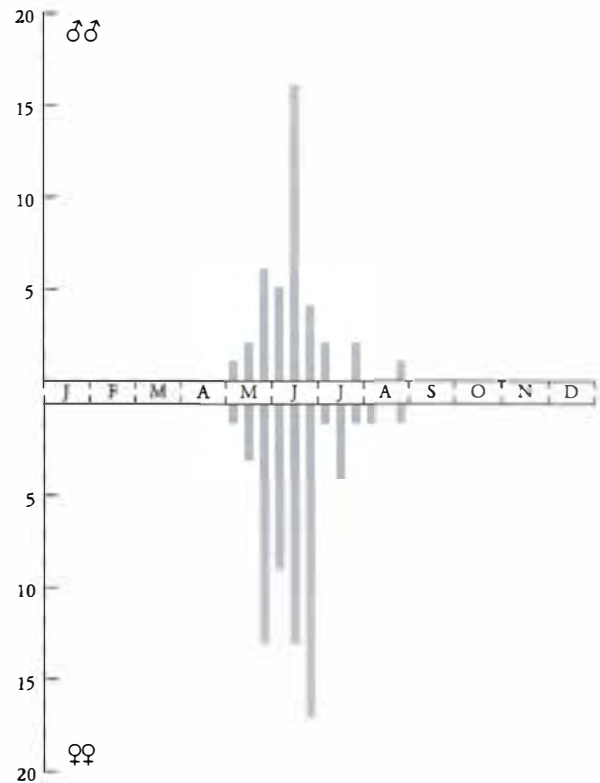
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Heterocordylus tibialis* (macropter, 4,6-5,2 mm) leeft zoöfytofaag op brem *Cytisus scoparius*. In de literatuur wordt ze ook vermeld van heidebrem *Genista* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot eind augustus.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Heterocordylus (Heterocordylus) tumidicornis

(Herrich-Schaeffer, 1835)

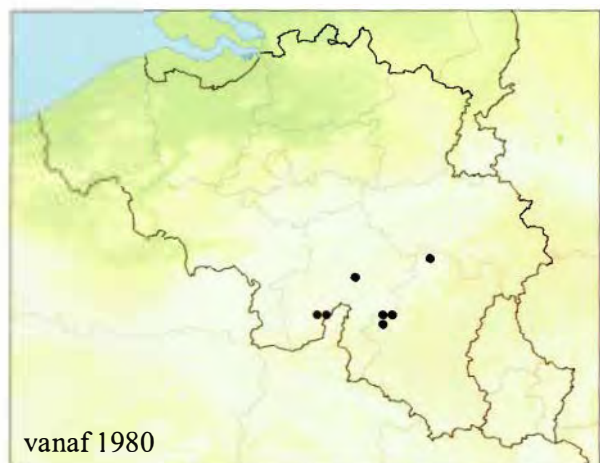
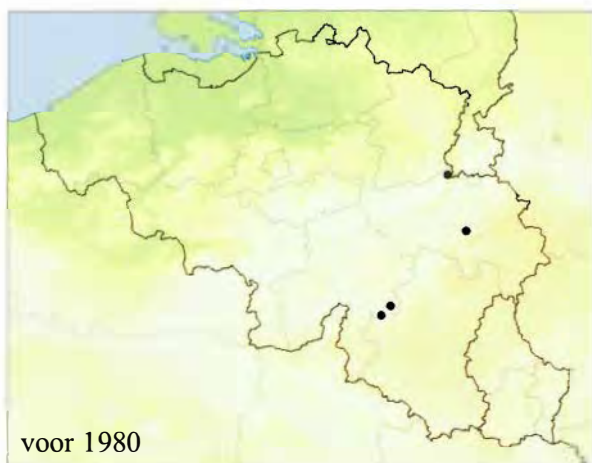
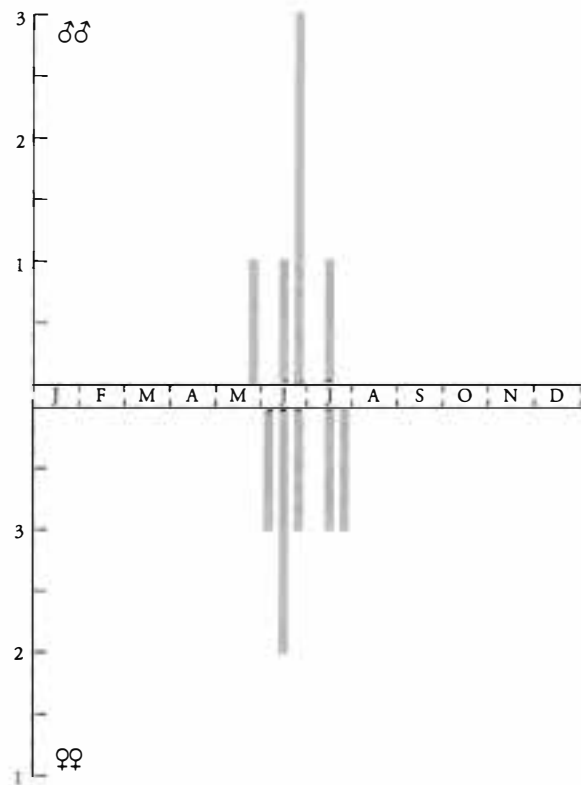
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Heterocordylus tumidicornis* (macropteer, 4,2-4,8 mm) leeft zoöfytofaag op sleedoorn *Prunus spinosa*. Het voedsel bestaat uit bladluizen Aphidoidea, jonge spinselmotten *Yponomeuta* sp. en sap uit de knoppen en bessen van de waardplant. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind juli.

Status – Niet zeldzaam in Wallonië (provincies Namur, Liège en Luxembourg).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Heterotoma planicornis

(Pallas, 1772)

Synoniem – *Heterotoma merioptera* (non Scopoli, 1763): auct.

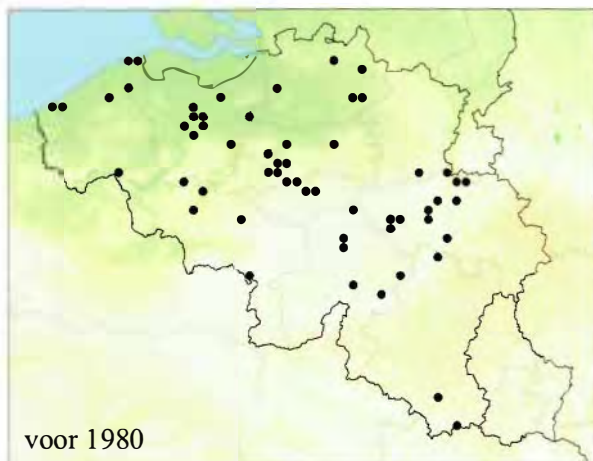
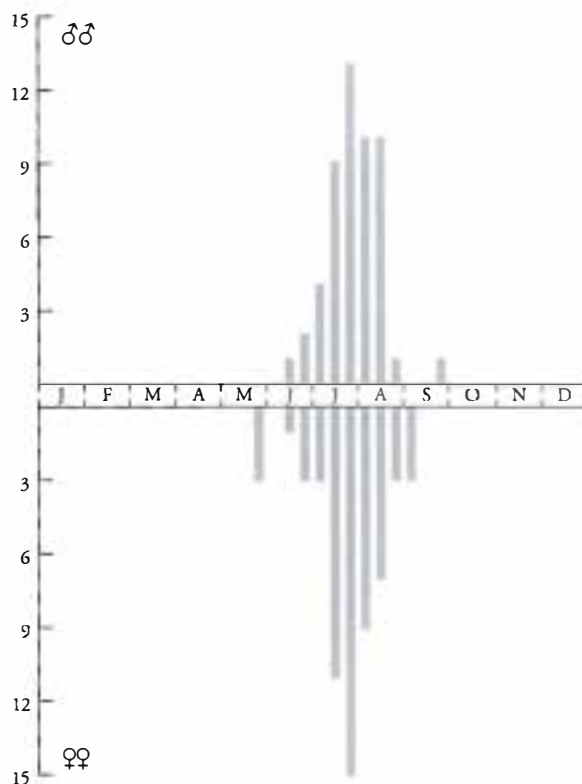
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *H. merioptera*), Stichel (1956-1958, als *H. meriopterum*), Wagner (1952, 1961, als *H. meriopterum*) en Wagner & Weber (1964 als *H. meriopterum*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004, 2012: larven en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika en Oceanië (Hawaii) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Heterotoma planicornis* (macropter, 4,6-5,5 mm) leeft zoöfytofaag op struiken en kruiden, vooral in heggen en houtwallen. Ze wordt dikwijls waargenomen op braam *Rubus* sp., brem *Cytisus scoparius*, grote brandnetel *Urtica dioica*, liguster *Ligustrum* sp. en houtige Rosaceae, onder andere meidoorn *Crataegus* sp. en sleedoorn *Prunus spinosa*. Incidenteel wordt ze ook op verschillende loofbomen waargenomen, onder andere op eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., hazelaar *Corylus avellana* en wilg *Salix* sp. Het voedsel bestaat naast sap uit vruchten en knoppen van de waardplanten uit bladluizen Aphidoidea, bladvlooien Psylloidea, eieren van vlinders Lepidoptera en bladhaantjes Chrysomelidae, rupsen van spinselmotten *Yponomeuta* sp. en bladrollers Tortricidae, en andere kleine arthropoden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf eind april of begin mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in september.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Malacocoris chlorizans

(Panzer, 1794)

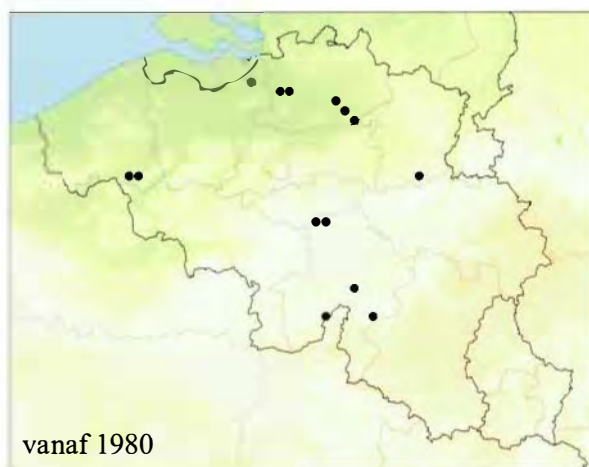
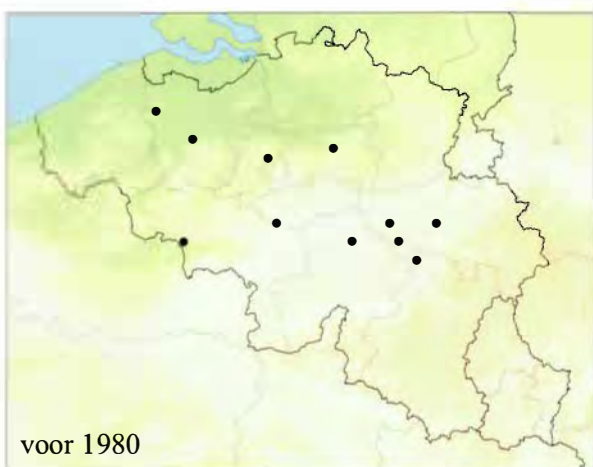
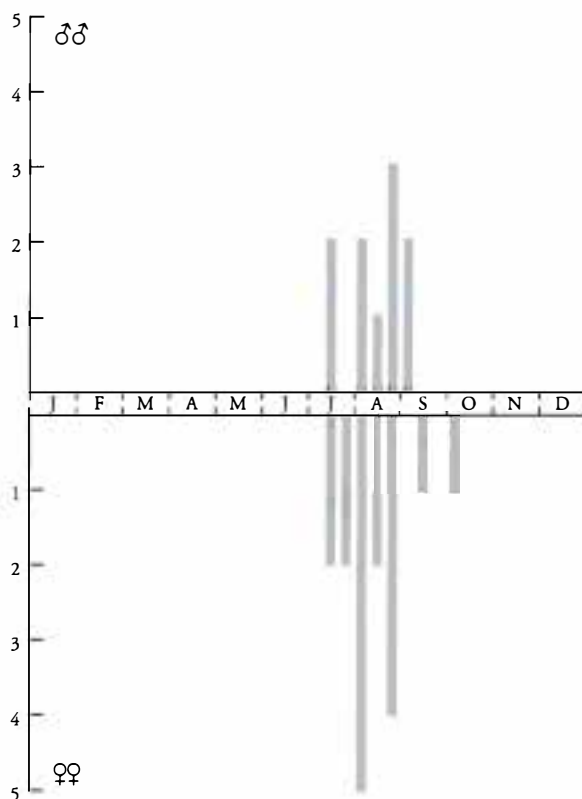
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal-Azië); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Malacocoris chlorizans* (macropteer, 3,8-4,3 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen in bosranden en houtwallen. Ze wordt het meest waargenomen op hazelaar *Corylus avellana* en komt minder vaak voor op onder andere appel *Malus* sp., eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., iep *Ulmus* sp., linde *Tilia* sp., populier *Populus* sp. en wilg *Salix* sp. Het dierlijk voedsel bestaat onder andere uit cicaden Cicadellidae en eieren, rupsjes en poppen van Lepidoptera. Ze overwintert als ei vastgekleefd in oneffenheden op de bast van de waardplant en heeft één of twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van juli tot in oktober.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Mecomma (Mecomma) ambulans

ambulans

(Fallén, 1807)

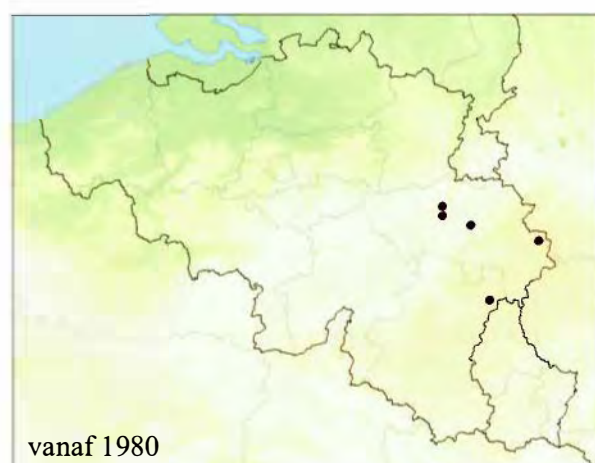
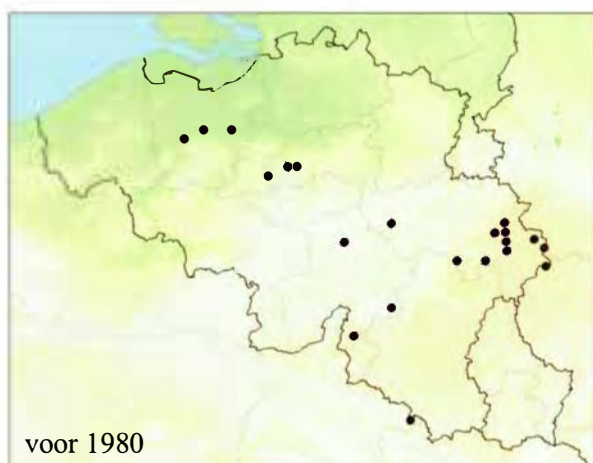
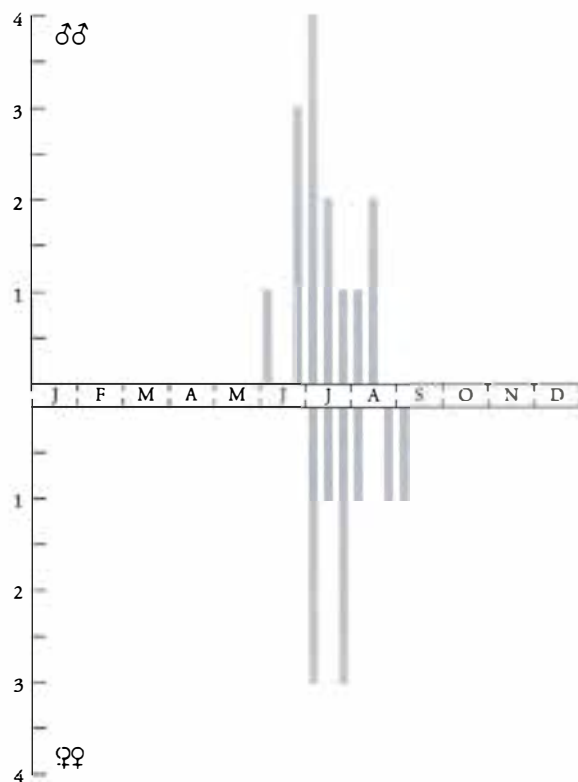
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *M. (M.) ambulans montanum* Josifov, 1969 komt voor in Bulgarije en Macedonië.

Habitat en ecologie – *Mecomma ambulans* (macropteer ♂, ♀, 4,0-4,7 mm; brachypteer ♀, 2,3-3,0 mm) leeft in vochtige tot natte biotopen op beschaduwde plaatsen op kruiden en grassen. De dieren verblijven doorgaans op of vlakbij de bodem en klimmen zelden omhoog. In de literatuur wordt ze vermeld van brandnetel *Urtica* sp., hengel *Melampyrum pratense* sp., hennepnetel *Galeopsis* sp., viool *Viola* sp., cypergrassen Cyperaceae, grassen Poaceae en russen Juncaceae, maar het is niet duidelijk of dit echte waardplanten zijn. Over de leefwijze is weinig bekend. Met name de larven zouden van dierlijk voedsel leven. Ze overwintert als ei in grasstengels en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in september.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen (provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (provincies Namur, Liège en Luxembourg). Vanaf 1980 alleen waargenomen in in Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Litocoris) ericetorum
ericetorum
(Fallén, 1807)

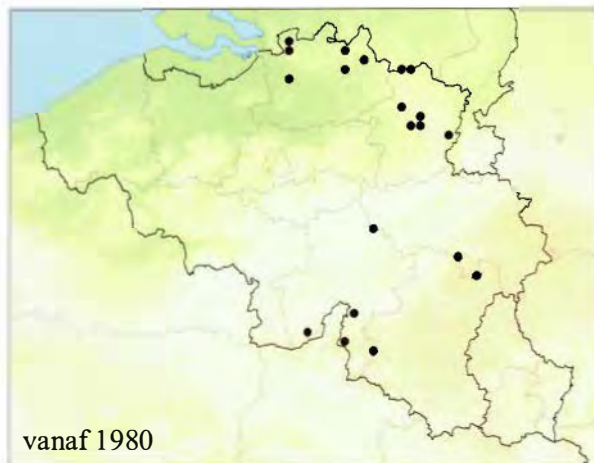
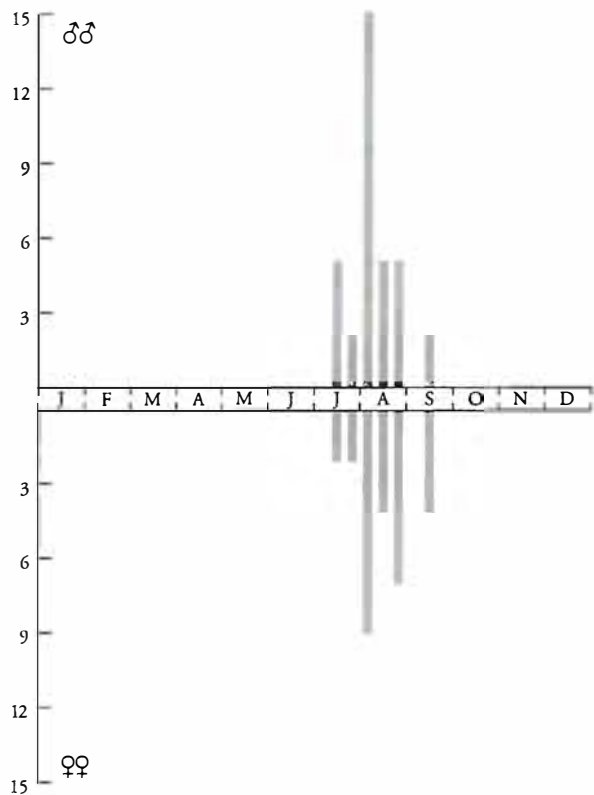
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *O. (Orthotylus) ericetorum*), Stichel (1956-1958, als *O. ericetorum ericetorum*), Wagner (1952, als *O. (Litocoris) ericetorum*; 1961, als *Melanotrichus (L.) ericetorum*) en Wagner & Weber (1964). De ondersoorten *O. ericetorum arborea* Wagner, 1970 en *O. ericetorum corsicensis* Wagner, 1956 komen voor in het Middellandse Zeegebied. Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus ericetorum* (macropteer, 2,5-3,6 mm) leeft fytofaag op struikheide *Calluna vulgaris* en wordt ook vermeld van gewone dophei *Erica tetralix*. Ze komt voor op alle mogelijke standplaatsen van de waardplanten, van droge tot vochtige biotopen, al dan niet beschaduwd. Ze zuigt vooral aan de rijpende zaden, maar larven kunnen zich ook op de vegetatieve delen ontwikkelen. *Orthotylus ericetorum* overwintert als ei in de jonge scheuten van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in september.

Status – Algemeen in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg, één enkele vondst in het gewest Brussel, en in Wallonië algemeen in de provincies Namur en Liège en één enkele vondst in de provincie Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Melanotrichus) flavosparsus
(C.R. Sahlberg, 1841)

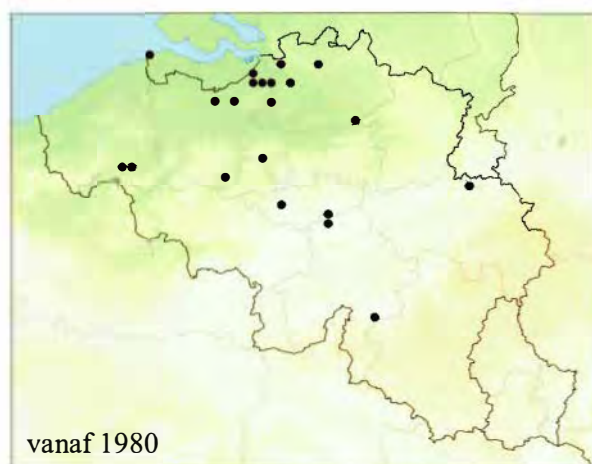
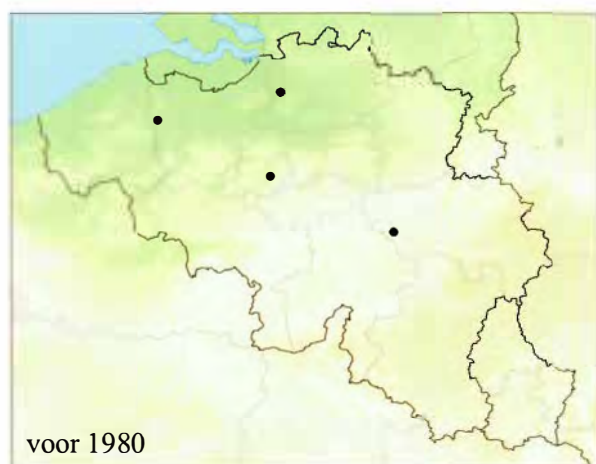
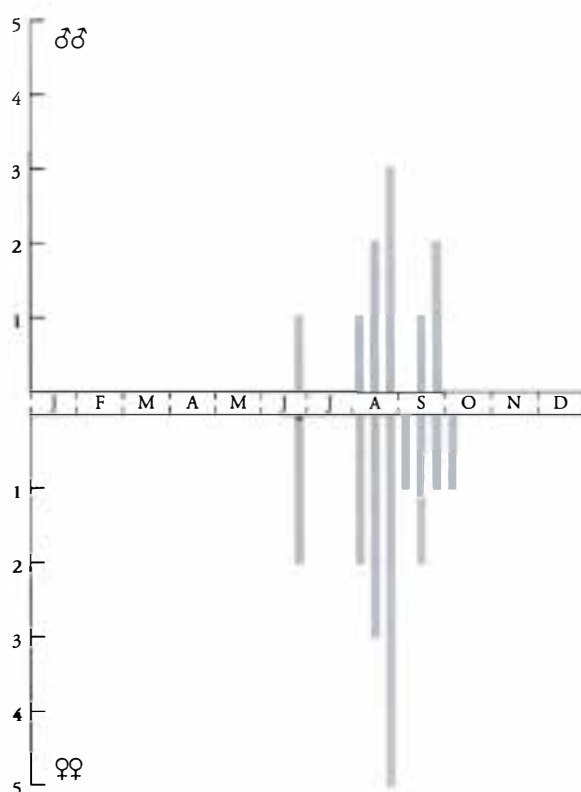
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *O. flavosparsus*), Wagner (1952, als *Melanotrichus flavosparsus*, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië; na versleping gevestigd in Noord- en Zuid-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus flavosparsus* (macropter, 3,5-4,2 mm) leeft fytofaag in voedselrijke en zoute biotopen op amaranten Amaranthaceae, onder andere melganzenvoet *Chenopodium album* en melde *Atriplex* sp. Ze komt voor langs de kust op begroeide stranden en kwelders en in het binnenland op akkers en braakliggende terreinen. Het voedsel bestaat vooral uit sap uit de bloeiwijzen en de rijpe zaden. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft twee overlappende generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in oktober. Het zijn goede vliegers.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie Limburg), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincies Hainaut en Luxembourg).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Melanotrichus) moncreaffi
(Douglas & Scott, 1874)

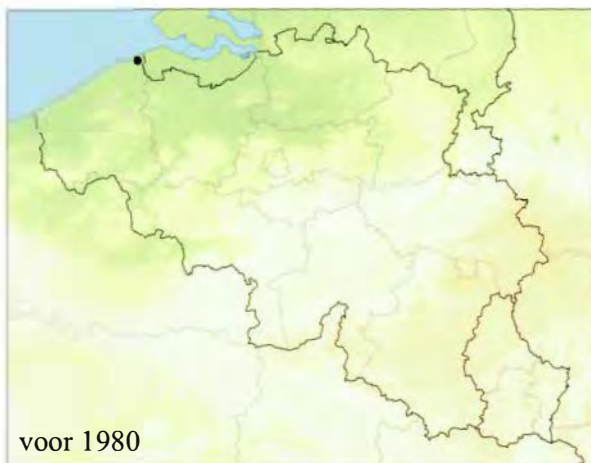
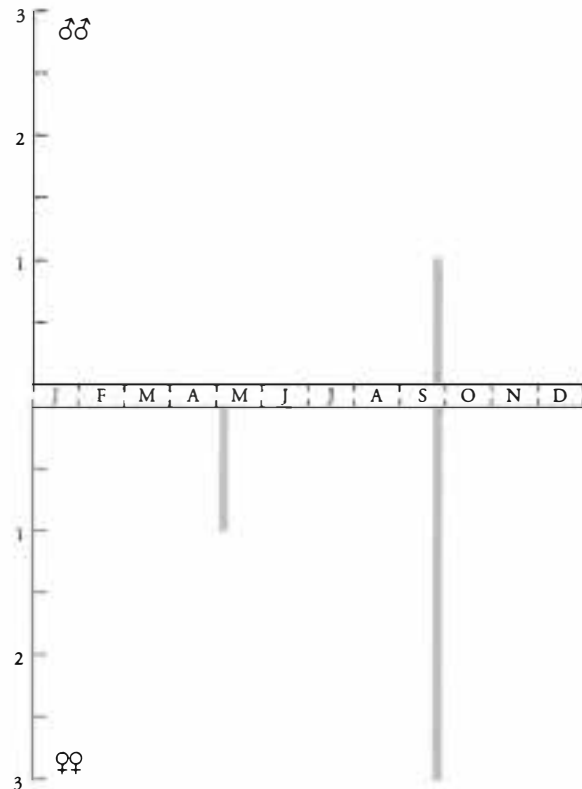
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *O. moncreaffi*), Wagner (1952, als *Melanotrichus (Halocapsus) moncreaffi*; 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus moncreaffi* (macropter, 2,6-3,3 mm) leeft langs de kust op het strand en op schorren en kwelders op halofyten, met name amaranten *Amaranthaceae* als loogkruid *Salsola kali*, gewone zoutmelde *Atriplex portulacoides*, klein schorrenkruid *Suaeda maritima*, ganzenvoet *Chenopodium* sp. en zeekraal *Salicornia* sp. Ze overwintert als ei en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot eind september.

Status – Zeer zeldzaam, uitsluitend in Vlaanderen in Het Zwin (provincie West-Vlaanderen).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Orthotylus (Orthotylus) flavinervis
(Kirschbaum, 1856)

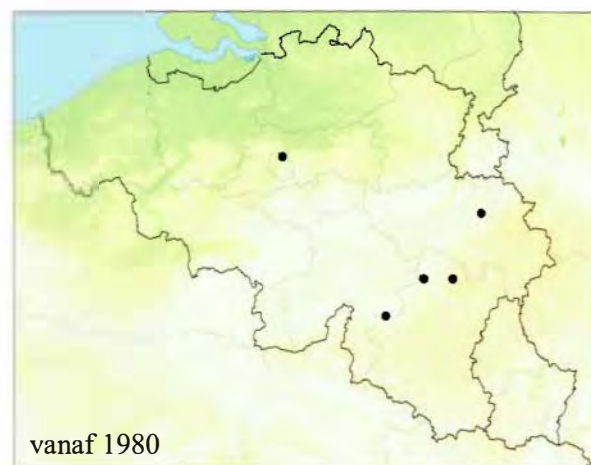
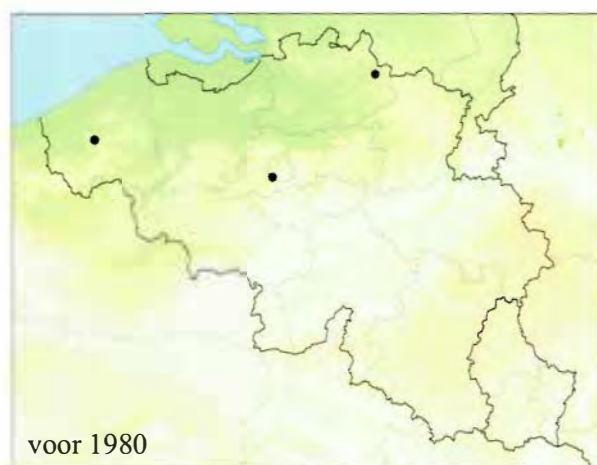
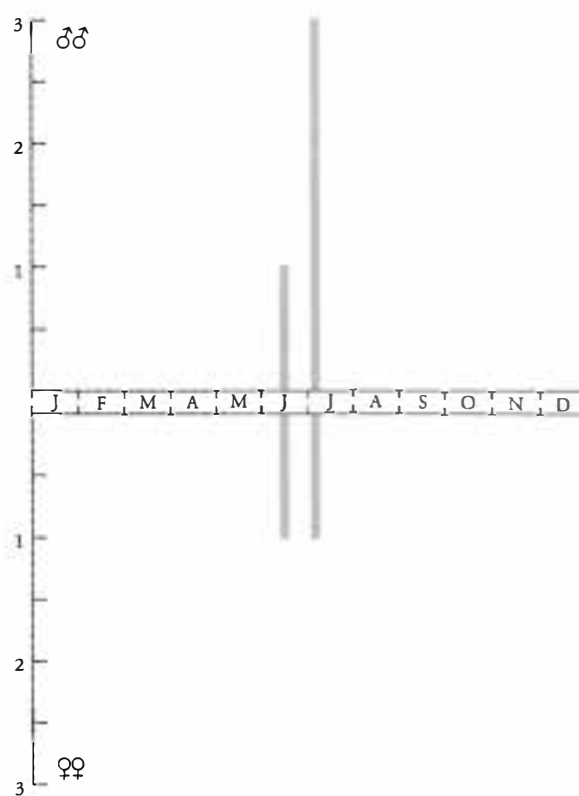
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus flavinervis* (macropter, 5,2-6,0 mm) leeft langs oevers en in bosranden op els *Alnus* sp., voornamelijk zwarte els *A. glutinosa*, en op gewone esdoorn *Acer pseudoplatanus*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen (provincies West-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (provincies Namur, Liège en Luxembourg).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Orthotylus (Orthotylus) marginalis

Reuter, 1883

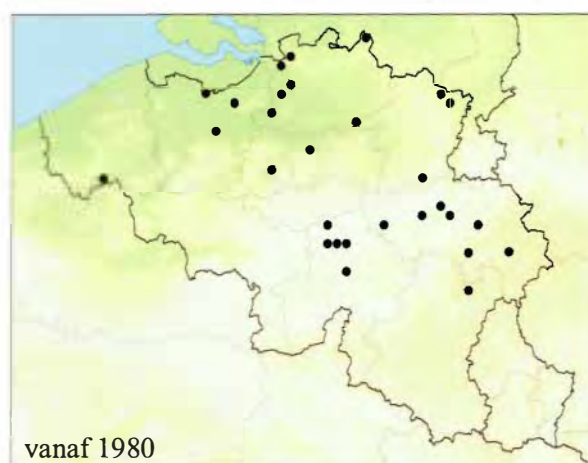
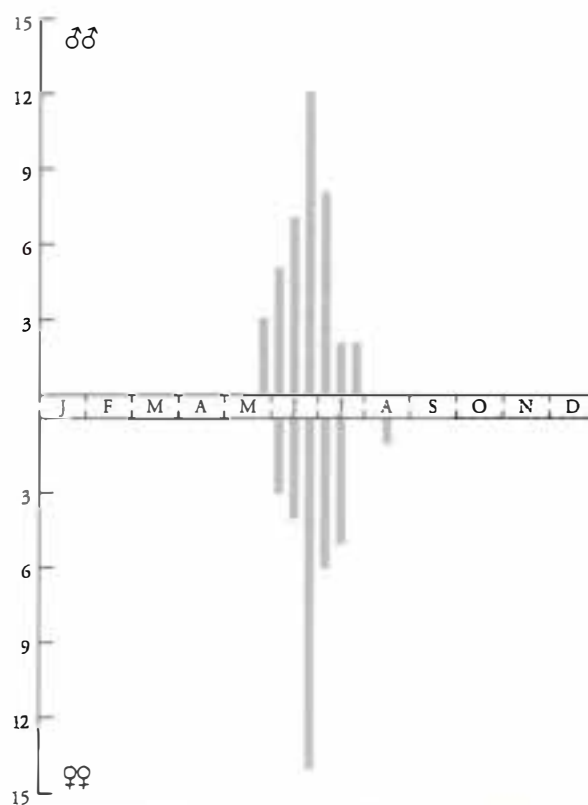
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus marginalis* (macropteer, 5,8-7,0 mm) leeft zoöfytofaag op wilg *Salix* sp., zowel op breed- als smalbladige soorten, onder andere bittere wilg *S. purpurea*, boswilg *S. caprea* en grauwe wilg *S. cinerea*. Het is niet duidelijk of andere loofbomen die in de literatuur als waardplant vermeld worden, zoals appel *Malus* sp., els *Alnus* sp., es *Fraxinus* sp., iep *Ulmus* sp., linde *Tilia* sp., ribes *Ribes* sp. en sleedoorn *Prunus spinosa*, ook werkelijk waardplant zijn. Het voedsel bestaat naast sap van de waardplant uit kleine insecten, onder andere bladluizen Aphidoidea, eieren van bladhaantjes Chrysomelidae en mijten Acari. Ze overwintert als ei in het jonge hout en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit vanaf eind april of begin mei en volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in augustus. Ze worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies, maar in Brabant wallon alleen een oude, onbevestigde waarneming (Schouteden, 1900).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Orthotylus) nassatus
(Fabricius, 1787)

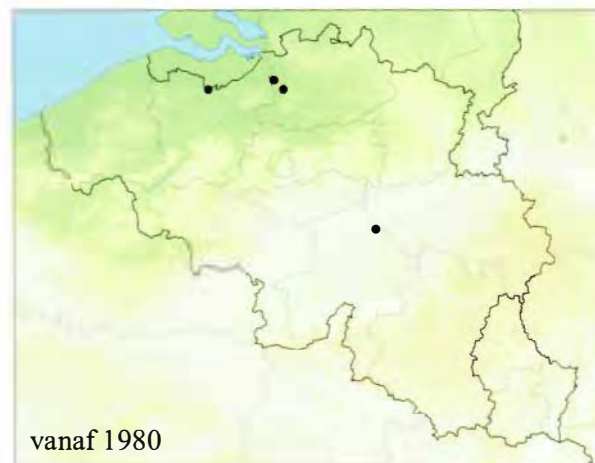
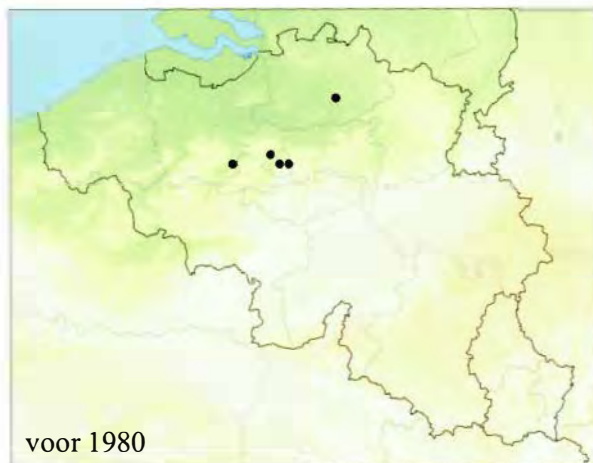
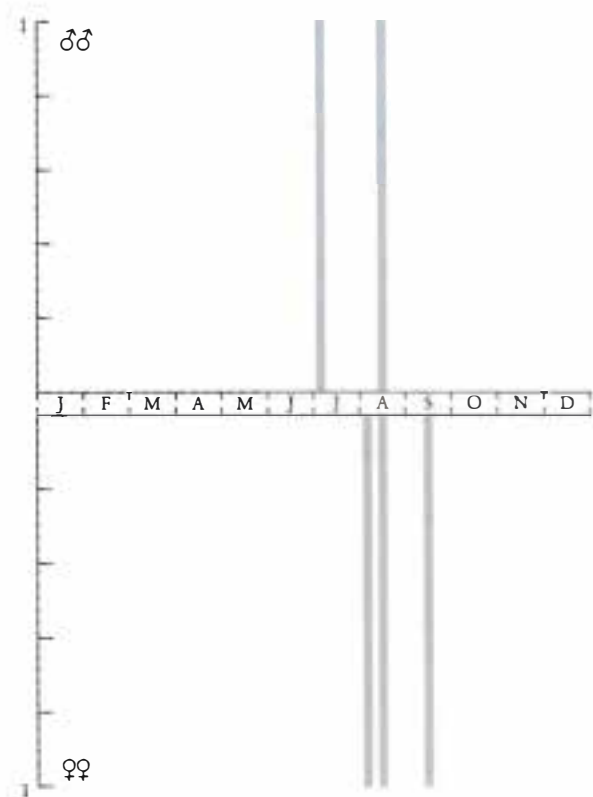
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus nassatus* (macropter, 4,6-5,1 mm) leeft op loofbomen, onder andere eik *Quercus* sp., es *Fraxinus* sp., linde *Tilia* sp., populier *Populus* sp. en wilg *Salix* sp. Over de leefwijze is weinig bekend. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juli tot in september.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen (provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen), het gewest Brussel en Wallonië (provincie Namur).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Orthotylus (Orthotylus) prasinus
(Fallén, 1826)

Synoniem – *Orthotylus scotti* Reuter, 1877.

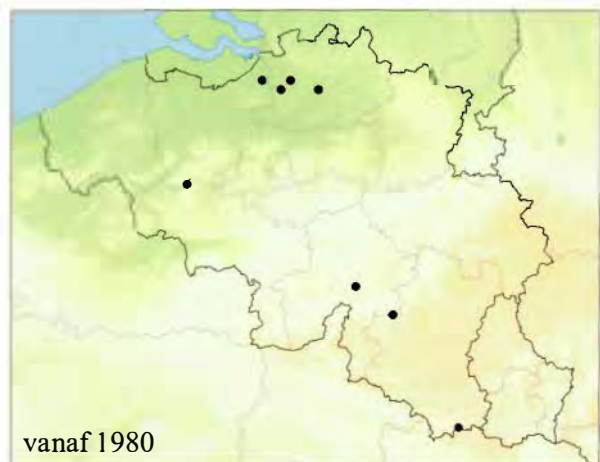
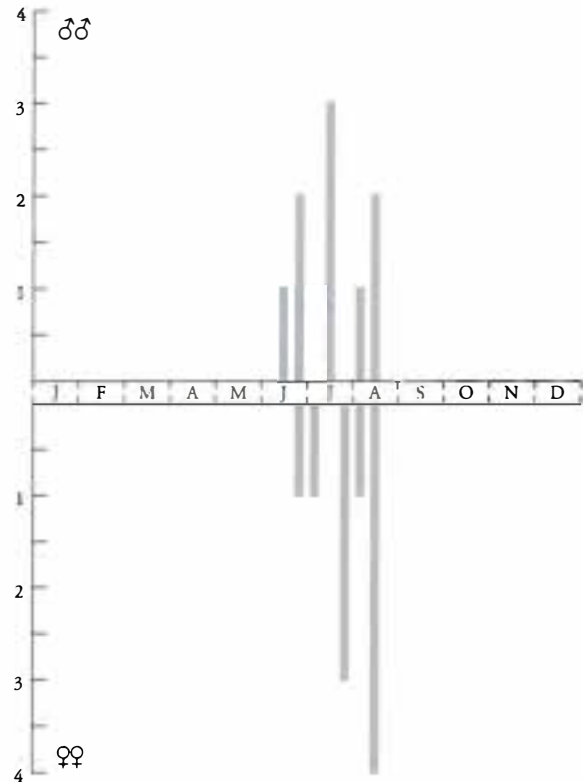
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *O. prasinus* en *O. scotti*; 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus prasinus* (macropteer, 4,3-5,0 mm) leeft op loofbomen, onder andere iep *Ulmus* sp. en hazelaar *Corylus avellana*. Incidenteel wordt ze ook van andere loofbomen vermeld, onder andere eik *Quercus* sp., es *Fraxinus* sp., esdoorn *Acer* sp., prunus *Prunus* sp. en wilg *Salix* sp., maar of dit ook werkelijk waardplanten zijn, is onbekend. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van juni tot in augustus.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen), het gewest Brussel en Wallonië (alle provincies met uitzondering van Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Orthotylus) tenellus

(Fallén, 1807)

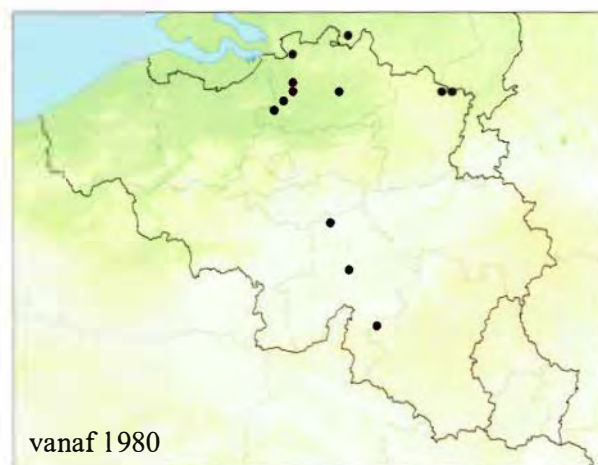
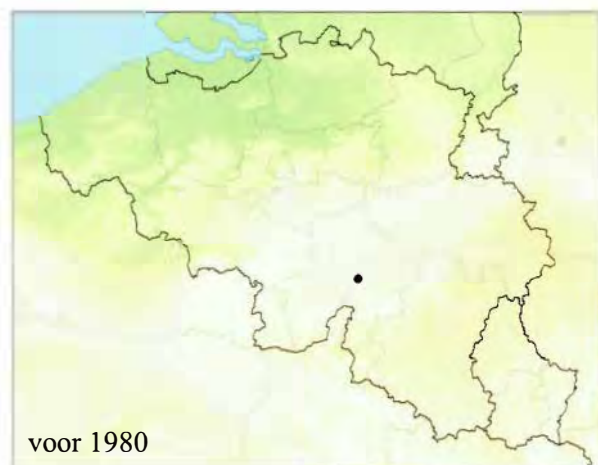
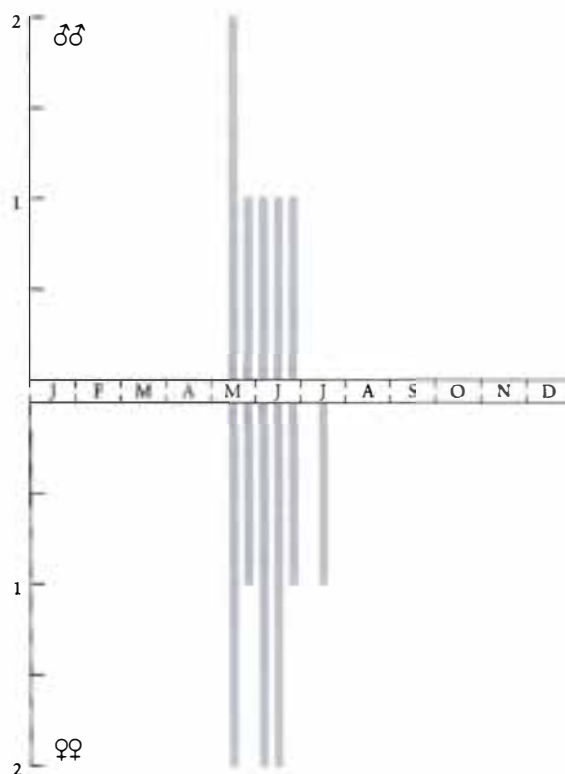
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Tunesië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus tenellus* (macropteer, 4,1-4,9 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, onder andere eik *Quercus* sp., es *Fraxinus* sp. en hazelaar *Corylus avellana*. Incidenteel wordt ze ook op ander loofbomen met veel bladluizen waargenomen, onder andere esdoorn *Acer* sp., linde *Tilia* sp. en peer *Pyrus* sp., maar dat zijn waarschijnlijk geen echte waardplanten. Larven en adulten voeden zich met sap van de waarplant, maar ook met bladluizen Aphidoidea, bladvlooiën Psylloidea en kleine stadia van andere insecten. Ze overwintert als ei in het jonge hout en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen midden mei tot in juli.

Status – Niet zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002).

Orthotylus (Orthotylus) viridinervis
(Kirschbaum, 1856)

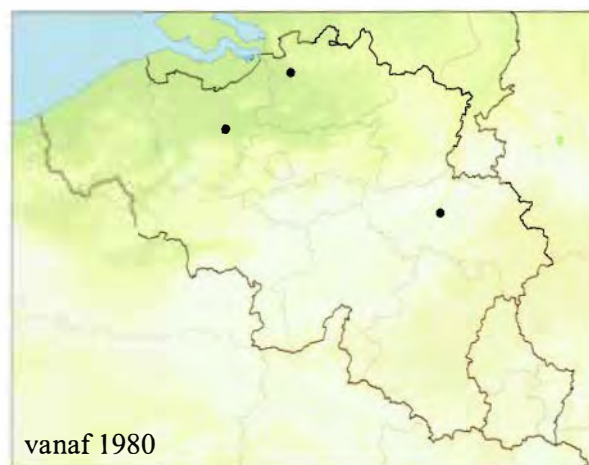
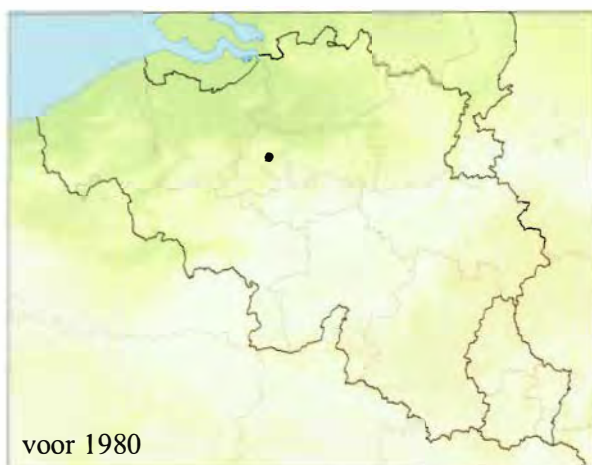
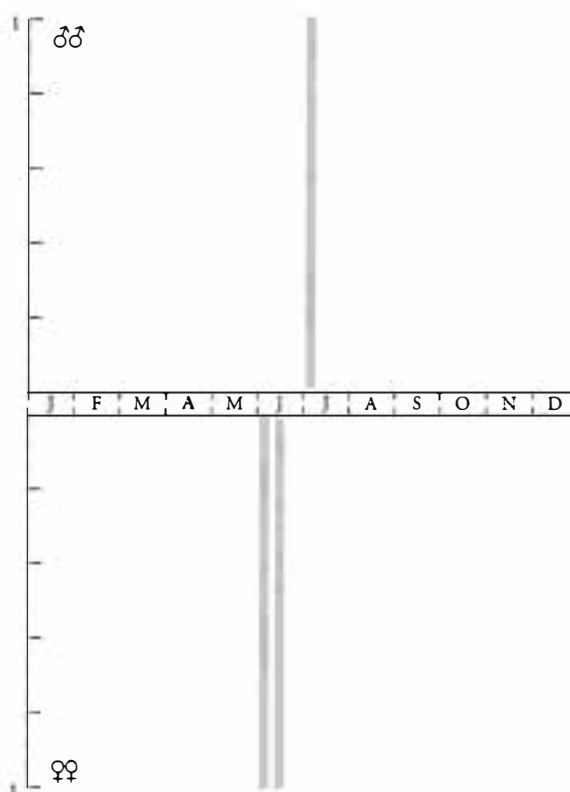
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus viridinervis* (macropteer, 4,9-5,6 mm) leeft zoöfytofaag op iep *Ulmus* sp., onder andere ruwe iep *U. glabra*, en linde *Tilia* sp. Het voedsel bestaat naast sap van de waardplanten ook uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine arthropoden. Adulten worden ook wel op andere met bladluizen bezette loofbomen aangetroffen, onder andere eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., esdoorn *Acer* sp., hazelaar *Corylus avellana* en wilg *Salix* sp., maar dit zijn slechts verblijfplanten. Op iep dringen de larven en adulten ook door in de bladrandgallen van de bladluis *Eriosoma ulmi* (Linnaeus, 1758). Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli.

Status – Zeer zeldzaam, enkele waarnemingen in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, het gewest Brussel en in Wallonië in de provincie Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Orthotylus (Pachylops) adenocarpi
(Perris, 1857)

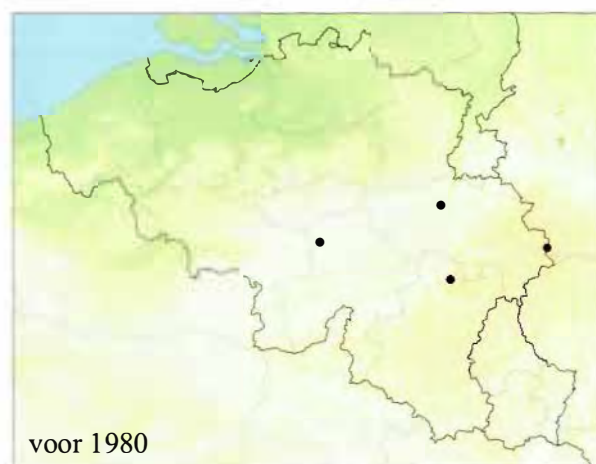
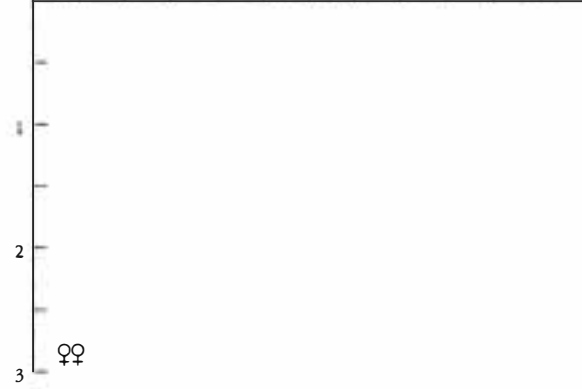
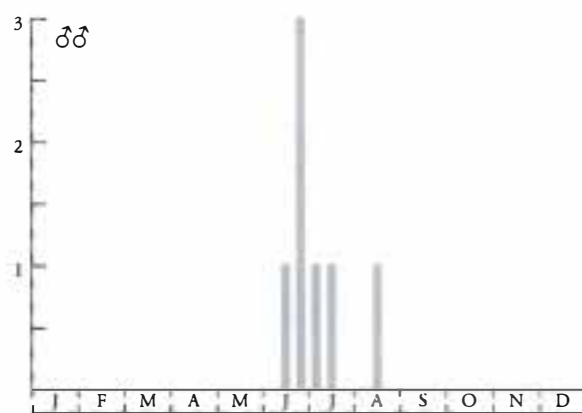
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *O. (Orthotylus) adenocarpi*), Stichel (1956-1958, als *O. adenocarpi*), Wagner (1952, als *Melanotrichus (M.) adenocarpi*; 1961, als *O. (Neopachylops) adenocarpi*) en Wagner & Weber (1964, als *O. (N.) adenocarpi*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *O. adenocarpi maroccanus* Wagner, 1958 komt voor in Noord-Afrika en *O. adenocarpi purgantis* Wagner, 1957 komt voor in de Pyreneeën.

Habitat en ecologie – *Orthotylus adenocarpi* (macropteer, 3,7-4,5 mm) leeft zoöfytofaag op brem *Cytisus scoparius* en leeft behalve van sap uit de waardplant ook van bladluizen Aphidoidea en bladvlooien Psylloidea. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven zijn aanwezig vanaf midden mei en volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege juni tot midden augustus. Ze wordt geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Pachylops) concolor
(Kirschbaum, 1856)

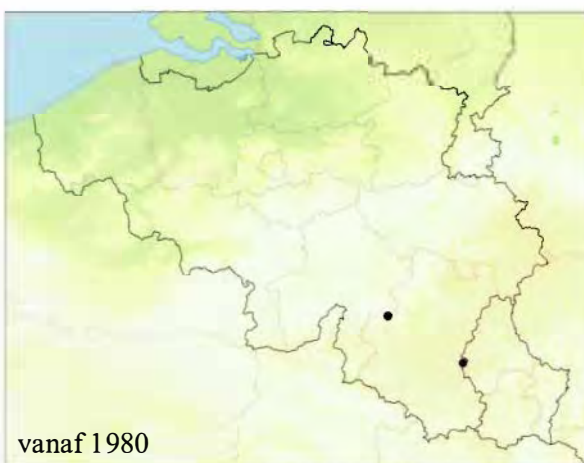
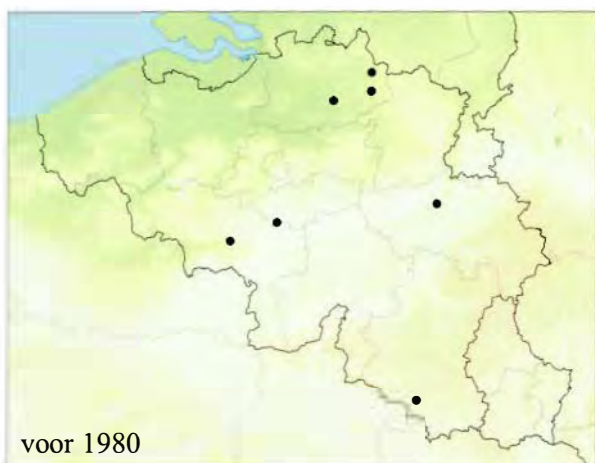
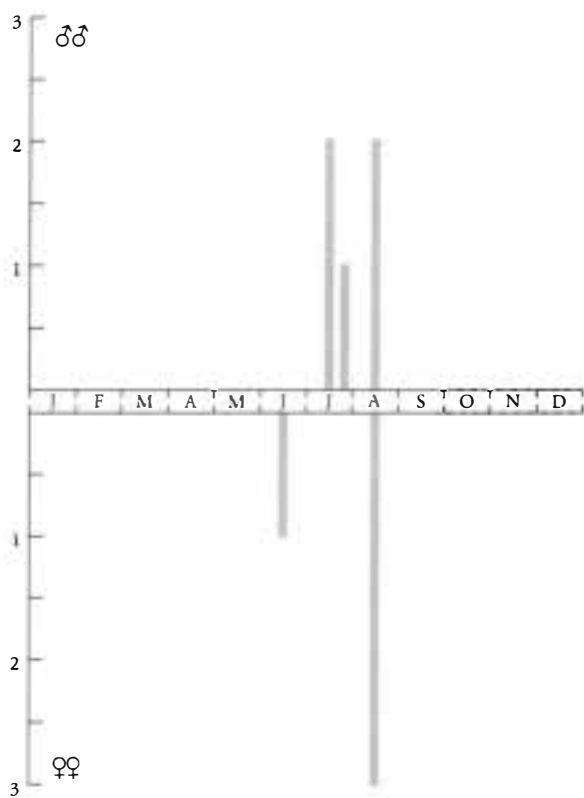
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *O. (Orthotylus) concolor*), Stichel (1956-1958, als *O. concolor*), Wagner (1952, als *Melanotrichus (M.) concolor*; 1961, als *O. (Neopachylops) concolor*) en Wagner & Weber (1964, als *O. (N.) concolor*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus concolor* (macropteer, 3,6-5,0 mm) leeft zoöfytfaag op brem *Cytisus scoparius*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in juni of begin juli en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot in augustus.

Status – Zeer zeldzaam, oude waarnemingen in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en in Wallonië (niet in de provincie Namur). Recent alleen vondsten in de provincie Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Pachylops) virescens

(Douglas & Scott, 1865)

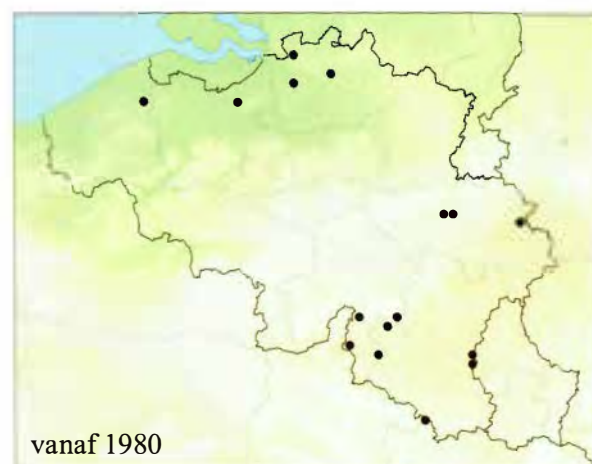
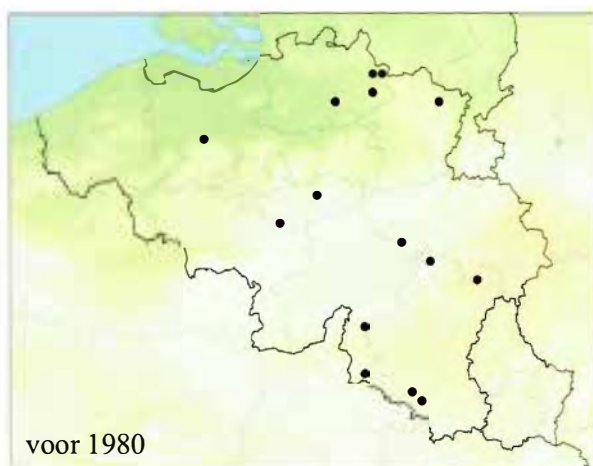
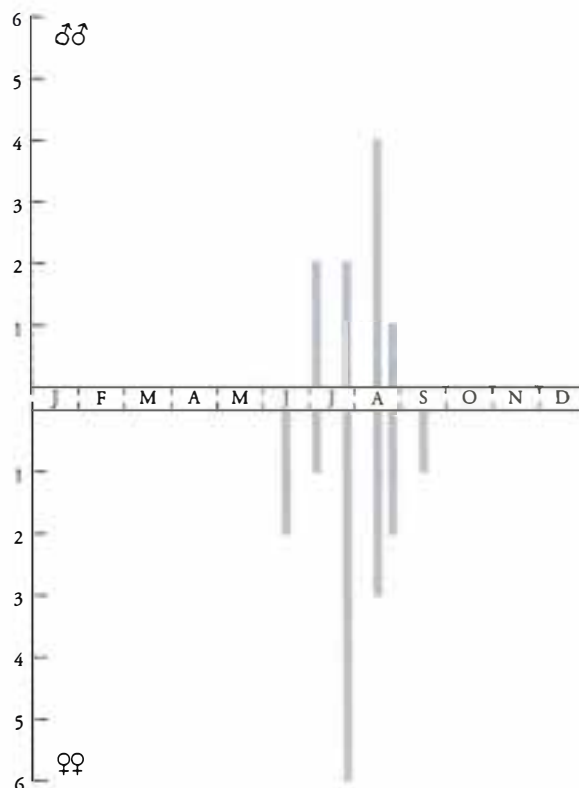
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *O. (Orthotylus) virescens*), Stichel (1956-1958, als *O. virescens*), Wagner (1952, als *Melanotrichus (M.) virescens*; 1961, als *O. (Neopachylops) virescens*) en Wagner & Weber (1964, als *O. (N.) virescens*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthotylus virescens* (macropteer, 3,8-4,9 mm) leeft zoöfytofaag op brem *Cytisus scoparius*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Het dierlijk voedsel bestaat onder andere uit bladluizen Aphidoidea. De eieren komen uit in mei of begin juni en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot in september.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie Vlaams-Brabant) en Wallonië (niet in de provincie Hainaut).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Orthotylus (Pinocapsus) fuscescens
(Kirschbaum, 1856)

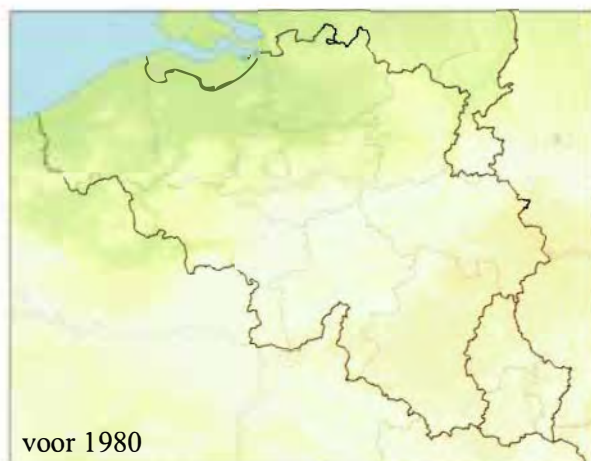
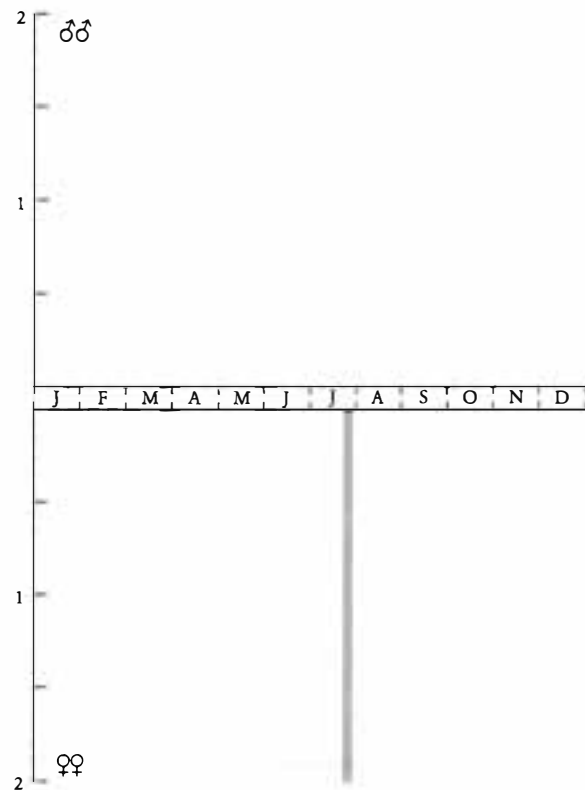
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *O. fuscescens*), Wagner (1952, als *O. fuscescens*; 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

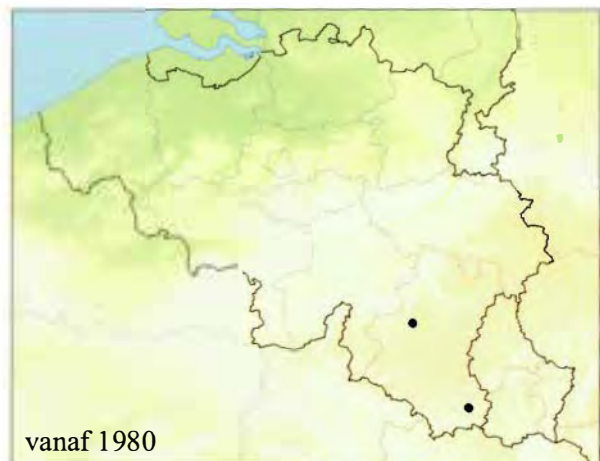
Habitat en ecologie – *Orthotylus fuscescens* (macropteer, 4,3-4,9 mm) leeft fytofaag op den *Pinus* sp., vooral op grove den *P. sylvestris*, en in bergstreken ook op fijnspar *Picea abies*. De mannelijke bloeiwijzen zouden als voedsel benut worden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in Nederland van eind juni tot in augustus.

Status – Zeer zeldzaam, één onbevestigde vermelding uit Vlaanderen in de provincie Vlaams-Brabant (Schouteden, 1900) en twee recente vondsten in Wallonië in de provincie Luxembourg in 2004.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie); Baugnée (2005: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Pseudoloxops coccineus

(Meyer-Dür, 1843)

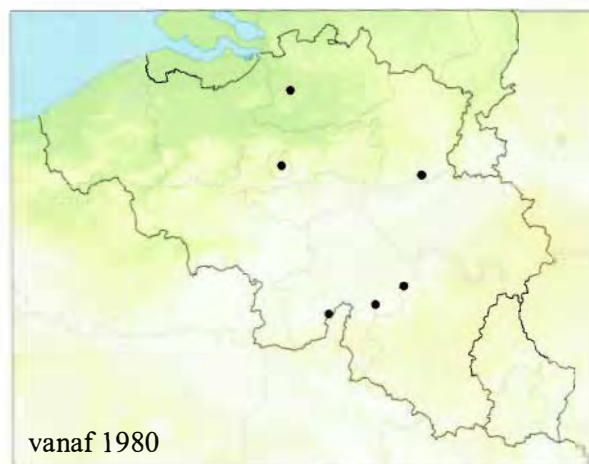
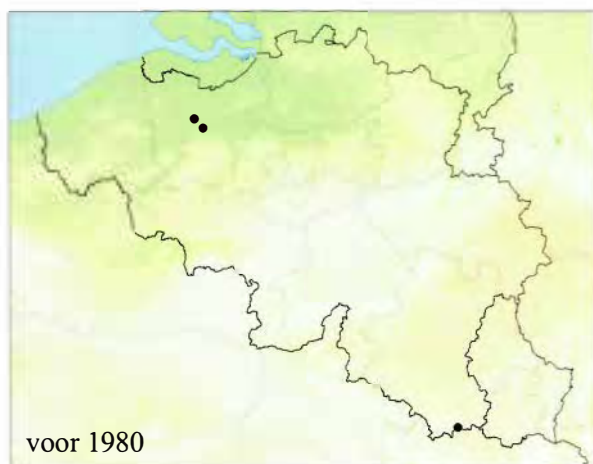
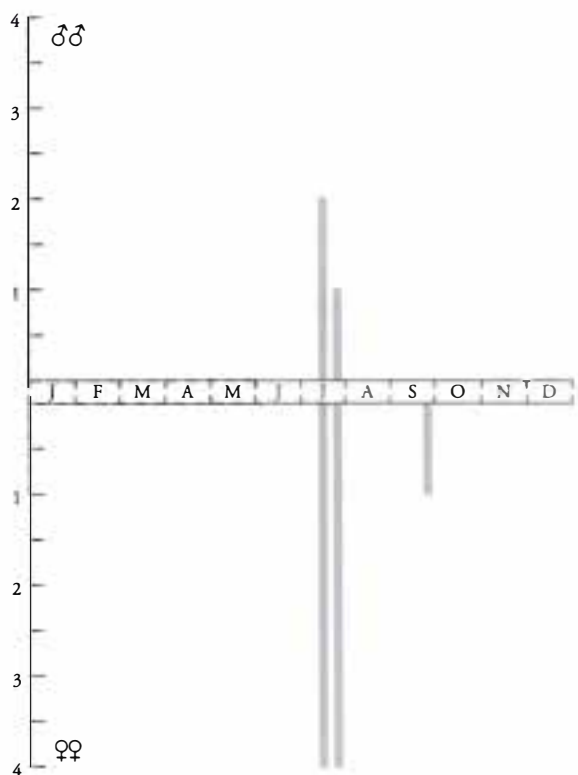
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, als *P. coccinea*) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pseudoloxops coccineus* (macropteer, 4,6-5,2 mm) leeft zoöfytofaag op es *Fraxinus excelsior*, maar ook op pluimes *F. ornus* en cultivars, vooral op oudere bomen met veel zaden. Ze komt voor op droge en vochtige standplaatsen in bossen en houtwallen, maar ook op solitaire bomen, mits ze zaadvormend zijn. Het voedsel bestaat naast sap van de waardplant uit bladluizen Aphidoidea en larven van bladvlooien Psylloidea. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli en augustus, vrouwtjes tot in september. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg, in het gewest Brussel, en in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Reuteria marqueti

Puton, 1875

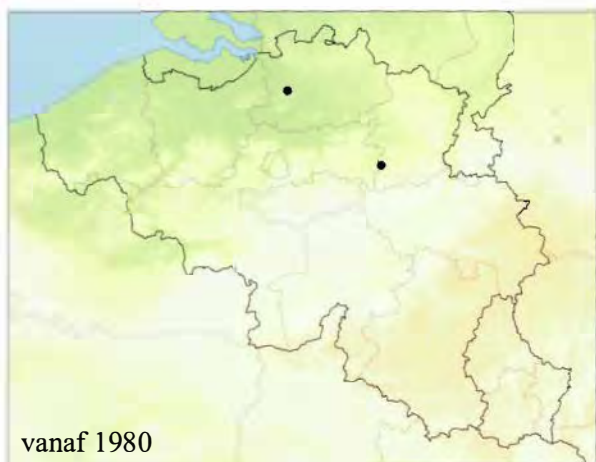
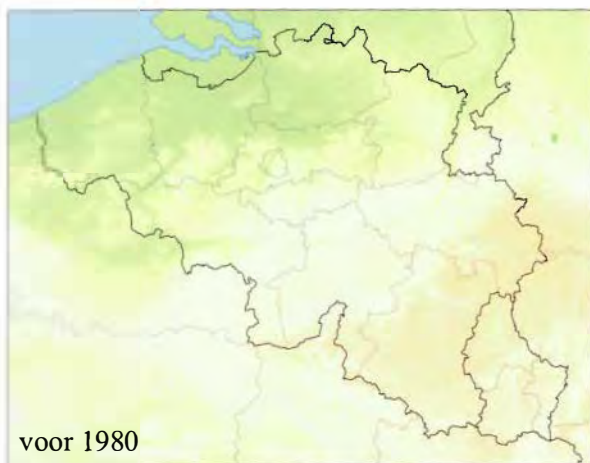
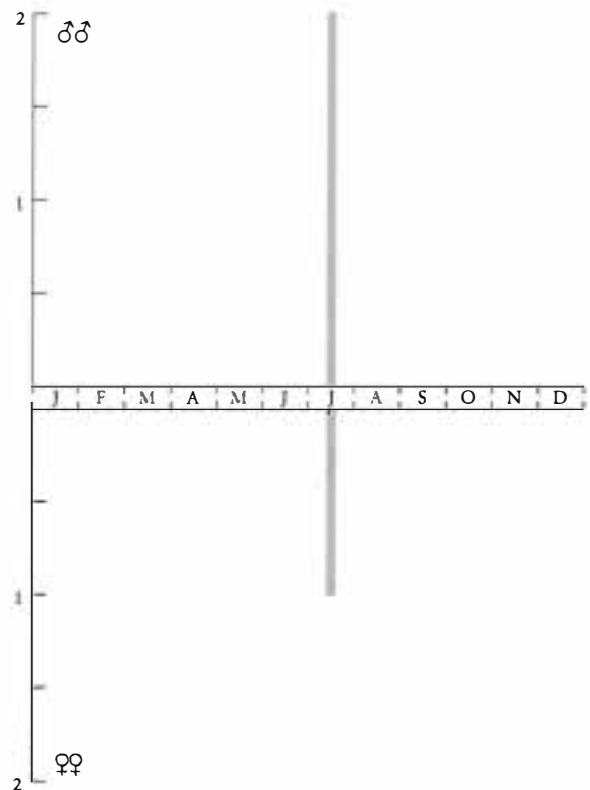
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *R. irrorata*; 1962) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Reuteria marqueti* (macropteer, 4,0-4,6 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, onder andere op *Fraxinus* sp., iep *Ulmus* sp., hazelaar *Corylus avellana* en linde *Tilia* sp. Incidenteel wordt ze ook waargenomen op braam *Rubus* sp., eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., haagbeuk *Carpinus* sp. en pruina *Prunus* sp., maar het is niet bekend of dit ook werkelijk waardplanten zijn. Ze is warmteminnend en komt vooral voor op zongeëxposeerde bomen, ook op solitaire bomen in stedelijk gebied. *Reuteria marqueti* overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de omringende landen van begin juli tot eind september.

Status – Twee recente vindplaatsen in Vlaanderen in de provincies Antwerpen (2009) en Limburg (2010).

Literatuur – Aukema (2010: verspreiding).

Subfamilie Phylinae

De subfamilie Phylinae is de grootste subfamilie binnen de Miridae met wereldwijd meer dan 2300 soorten verdeeld over zes tribussen en meer dan 300 geslachten. In België zijn de Phylinae vertegenwoordigd door de Pilophorini met twee geslachten en vijf soorten, de Hallodapini met vier geslachten en vier soorten en de Phylini met 28 geslachten en 69 soorten.

Vleugeldimorfie komt voor in de Hallodapini bij *Hallodapus rufescens*, *Omphalonotus quadriguttatus* en *Systellonotus triguttatus* en in de Phylini bij *Chlamydatus saltitans*, *C. evanescens* en *Orthonotus rufifrons*. Het genus *Psallus* (Phylini) is met 19 soorten van zes ondergeslachten het sterkst vertegenwoordigd.

Omphalonotus quadriguttatus (Hallodapini) is mogelijk niet meer inheems en het voorkomen van *Tytthus pygmaeus* (Phylini) dient bevestigd te worden.

Determinatietabellen zijn te vinden in Stichel (1956-1958), Southwood & Leston (1959), Wagner (1952, 1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Wachmann *et al.* (2004, 2012) geven samenvattende informatie over biologie en verspreiding van de Duitse soorten en kleurenfoto's van een aantal soorten.

Algemene informatie over Phylinae is te vinden in Schuh & Slater (1995). De wereldfauna is gecatalogiseerd door Schuh (1995). De catalogus van het Palaearctische gebied (Kerzhner & Josifov, 1999; Aukema *et al.*, 2013) geeft verspreiding en literatuurverwijzingen voor de Palaearctische soorten. Bosmans & Aukema (2002) geven bibliografische informatie over de Belgische soorten.

Systellonotus triguttatus, ♀

Systellonotus triguttatus, ♂

Attractotomus mali, ♀

Compsidolon salicellum, ♂

Pilophorus cinnamomeus, ♀

Cremnocephalus albolineatus, ♀

Conostethus roseus, ♀

Oncotylus viridiflavus, ♀

Phylus melanocephalus, ♂

Tytthus pygmaeus, ♀

Hypseloecus visci

(Puton, 1888)

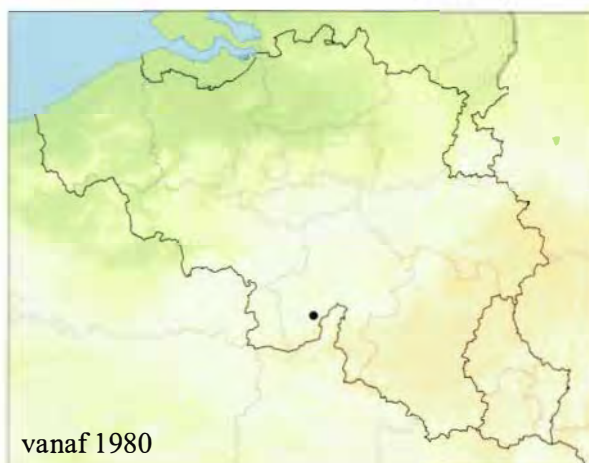
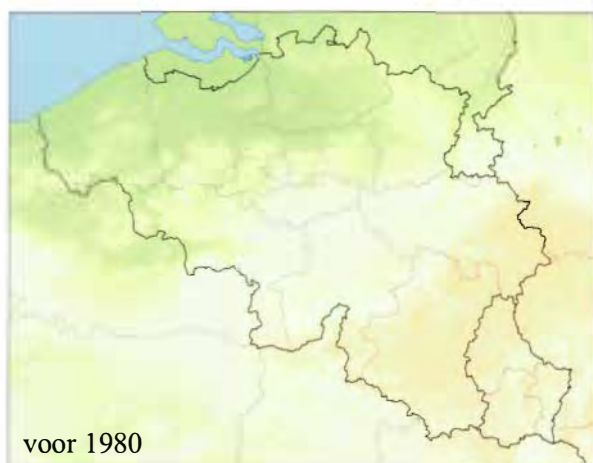
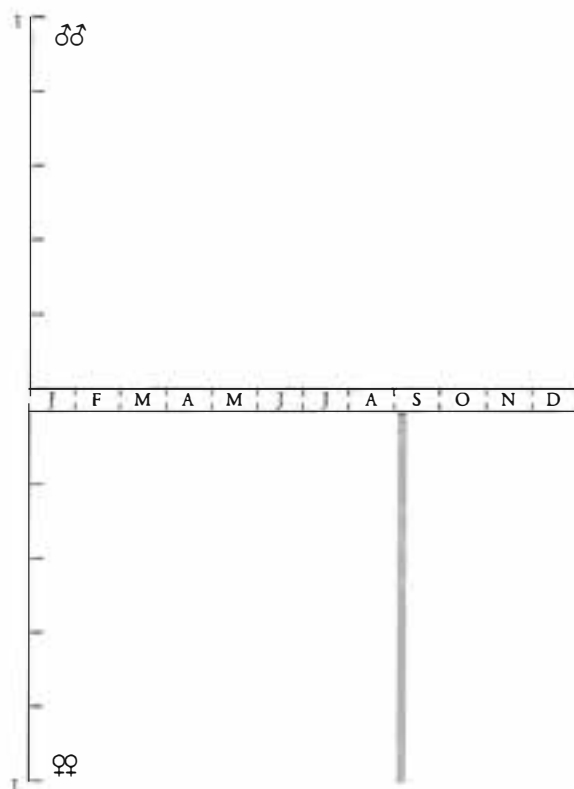
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Turkije) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Hypseloecus visci* (macropteer, 3,0-3,6 mm) leeft op maretak *Viscum* sp., in ons land uitsluitend op de op loofbomen voorkomende maretak *Viscum album*, in de omringende landen ook op de op naaldbomen parasiterende *Viscum laxum*. Het voedsel bestaat uit het sap van de waardplant en of ze daarnaast ook dierlijk voedsel benutten – bijvoorbeeld de op maretak levende bladvlo *Cacopsylla visci* (Curtis, 1835) – is onbekend. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven komen voor in juni en volwassen dieren zijn begin september waargenomen, in de omringende landen in juli en augustus.

Status – Een recente vindplaats in de provincie Namur in 1999. Mogelijk onderbemonsterd door de ontoegankelijkheid van de waardplanten.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pilophorus cinnamopterus

(Kirschbaum, 1856)

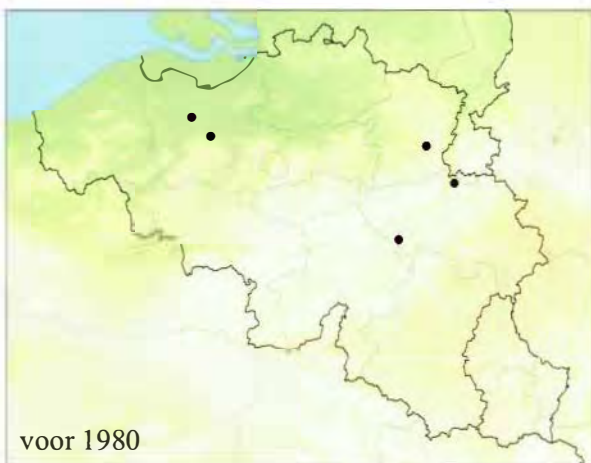
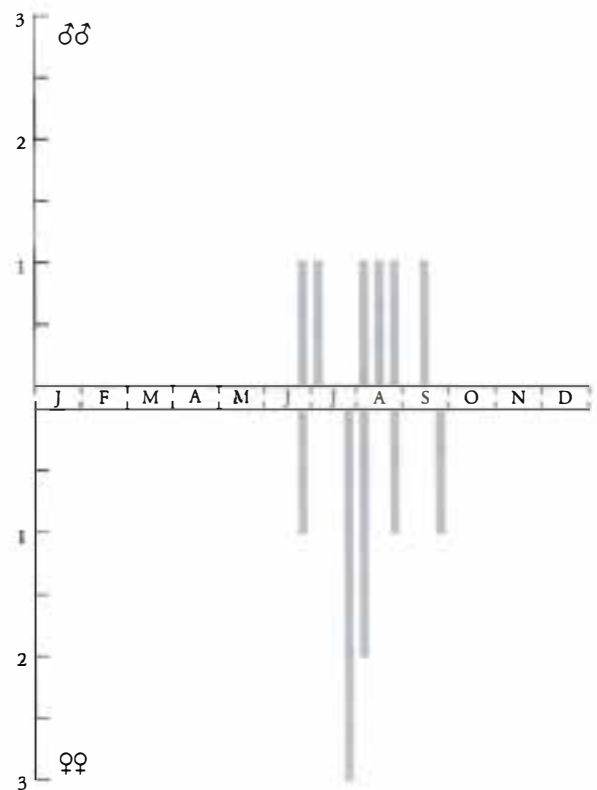
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pilophorus cinnamopterus* (macropteer, 4,1-5,2 mm) leeft zoöfytofaag op den *Pinus* sp. - onder andere bergden *P. mugo*, grove den *P. sylvestris* en zwarte den *P. nigra* - zowel in dennenbossen als op solitaire dennen in stedelijk gebied. Incidenteel wordt ze ook aangetroffen op spar *Picea* sp. en zilverspar *Abies* sp. Het voedsel bestaat voornamelijk uit takluizen Lachnidae, waardoor ze zich vaak in gezelschap van bosmieren *Formica* sp. bevinden. Met name de larven lijken op mieren, wat echter niet voorkomt dat de mieren zich agressief gedragen ten opzichte van de larven. Naast de opname van dierlijk voedsel wordt er ook aan hars, naalden, knoppen en mannelijke bloeiwijzen gezogen. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot eind september. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie West-Vlaanderen) en Wallonië (niet in de provincies Hainaut en Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Pilophorus clavatus

(Linnaeus, 1767)

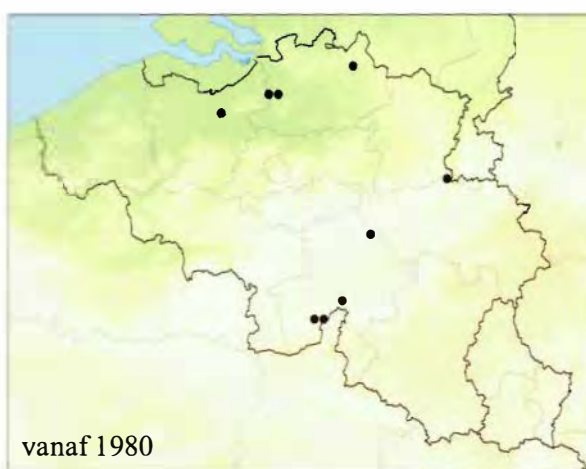
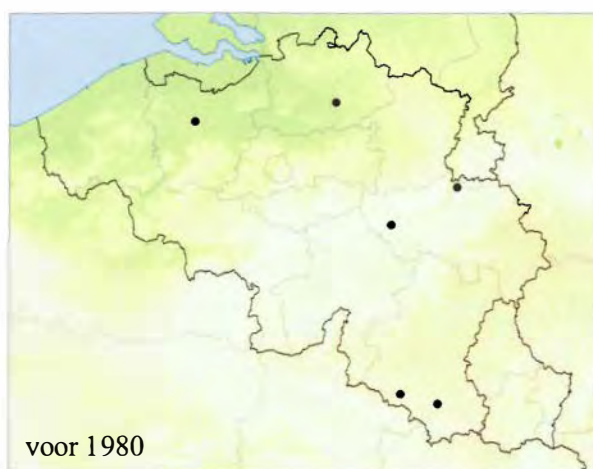
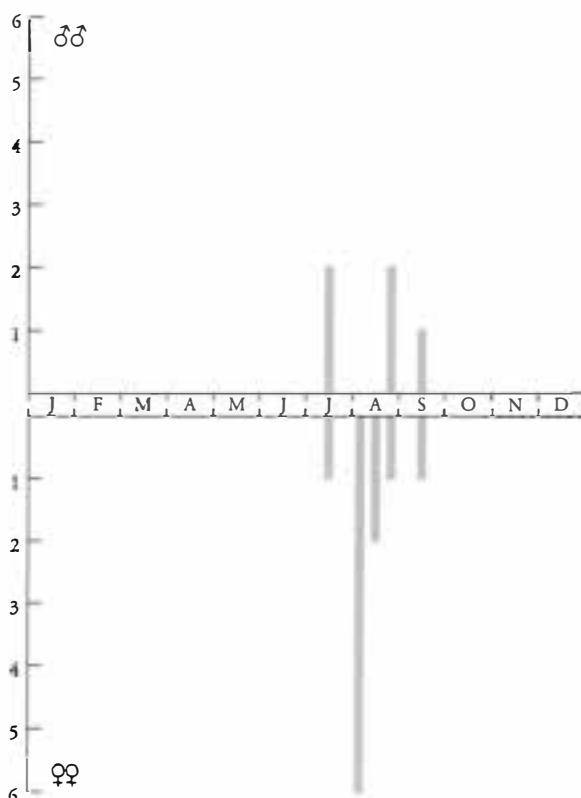
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pilophorus clavatus* (macropteer, 3,9-5,0 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, onder andere berk *Betula* sp., eik *Quercus* sp., els *Alnus* sp., hazelaar *Corylus avellana*, linde *Tilia* sp., populier *Populus* sp., ribes *Ribes* sp., wilg *Salix* sp. en houtige Rosaceae. Ze komt incidenteel ook voor op naaldbomen. Ze wordt vaak aangetroffen in het gezelschap van mieren, meestal *Lasius*-soorten. Naast plantaardig voedsel leeft ze vooral van bladluizen Aphidoidea. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juli tot in september.

Status – Verspreid, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen en in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg. Een oude waarneming in het gewest Brussel (Schouteden, 1900) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Pilophorus confusus

(Kirschbaum, 1856)

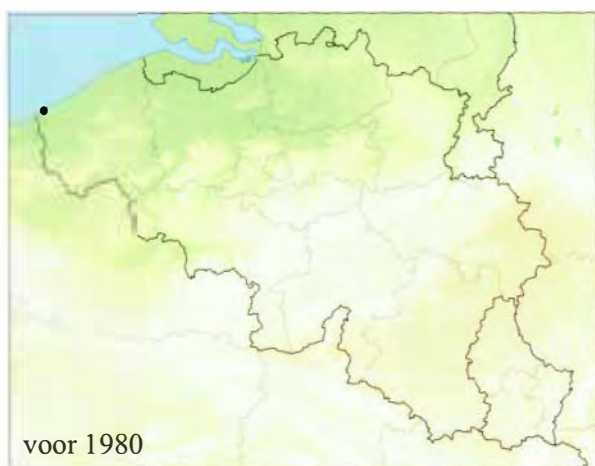
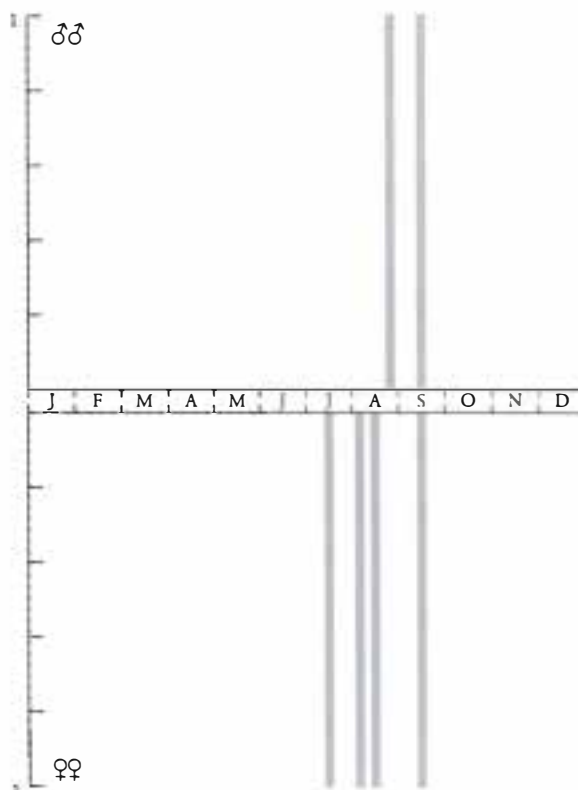
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in het Verre Oosten; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pilophorus confusus* (macropteer, 3,5-4,5 mm) leeft zoöfytfaag op loofbomen, vooral op wilg *Salix* sp., onder andere op kruipwilg *S. repens* in de duinen. Ze wordt ook vermeld van els *Alnus* sp., meidoorn *Crataegus* sp. en populier *Populus* sp. Het voedsel bestaat uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine insecten. Door de voorkeur voor bladluizen komt ze vaak voor in het gezelschap van mieren, met name *Lasius*-soorten. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juli tot in september.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Pilophorus perplexus

Douglas & Scott, 1875

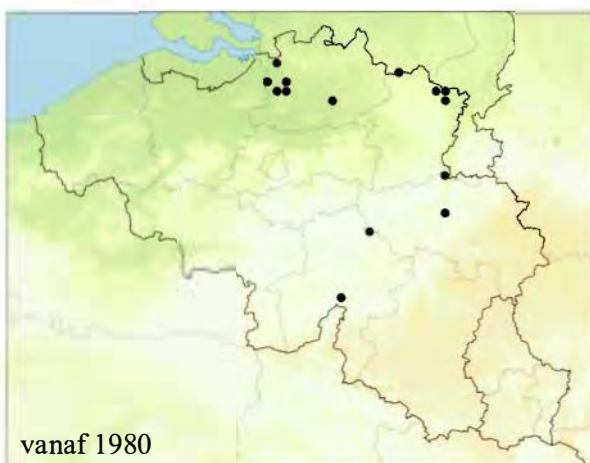
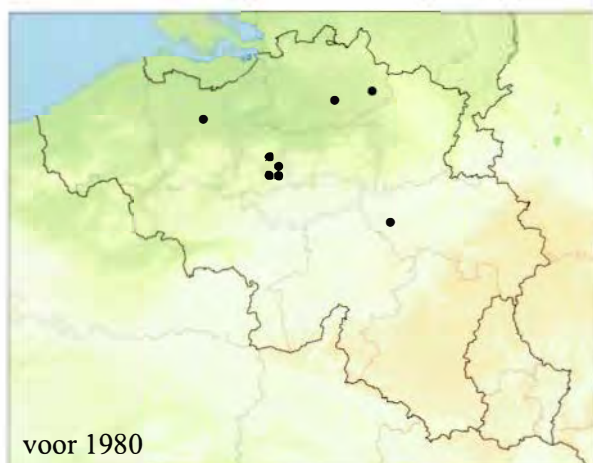
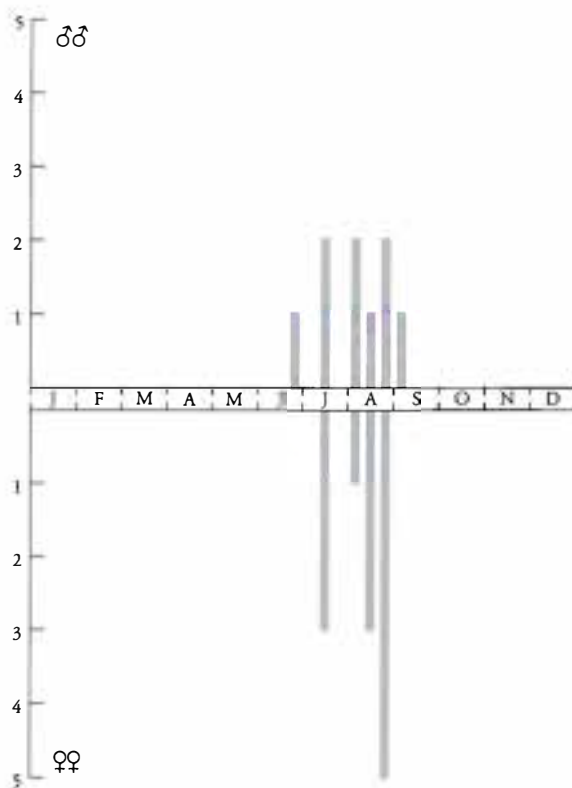
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Pilophorus perplexus* (macropteer, 4,0-4,9 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen en struiken, onder andere op eik *Quercus* sp., es *Fraxinus* sp., esdoorn *Acer* sp., linde *Tilia* sp. en wilg *Salix* sp., incidenteel ook op coniferen. Naast plantensappen leeft ze van bladluizen Aphidoidea, bladvlooien Psylloidea, dop- en schildluizen Coccoidea en spintmijten Tetranychidae. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juli tot in september.

Status – Algemeen, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg, in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Namur en Liège.

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Cremnocephalus albolineatus

Reuter, 1875

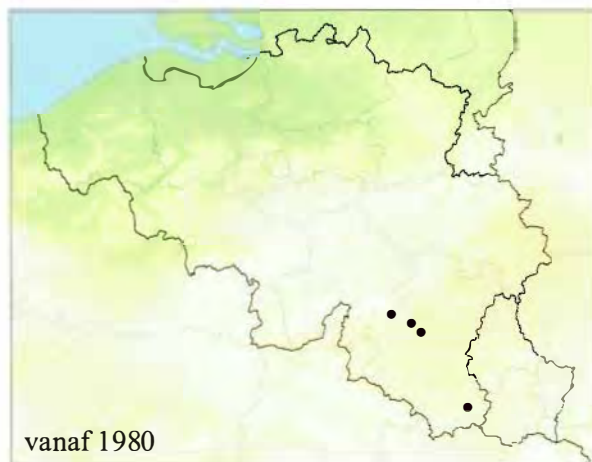
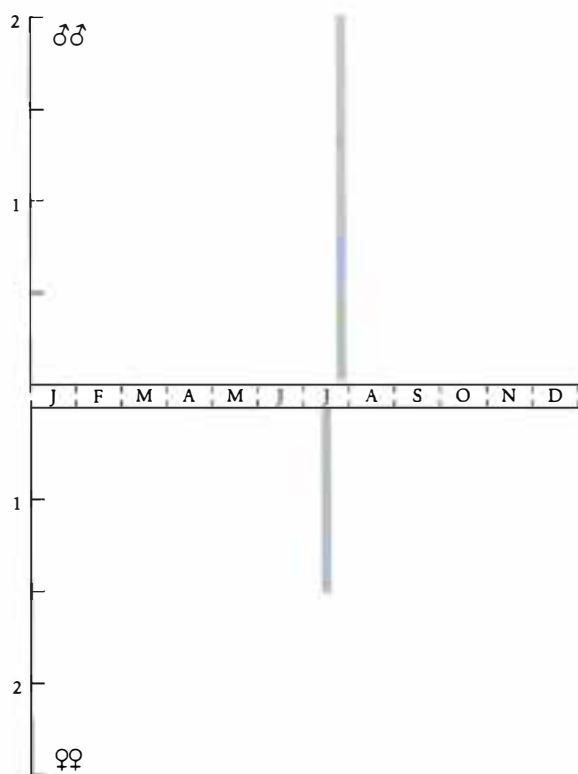
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Cremnocephalus albolineatus* (macropteer, 4,1-5,2 mm) leeft zoöfytofaag op grove den *Pinus sylvestris*. In bergstreken schijnt ze ook op spar *Picea* sp. voor te komen. Ze zuigt aan jonge naalden en knoppen van de waardplant en predeert bladluizen Aphidoidea, onder andere takluizen Lachnidae, schildluizen Coccidae en andere kleine arthropoden. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn in juli waargenomen, in de omringende landen van eind mei tot begin augustus.

Status – Zeldzaam, uitsluitend sinds 1999 waargenomen in Wallonië in de provincie Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Baugnée (2005: verspreiding).

Hallodapus rufescens

(Burmeister, 1835)

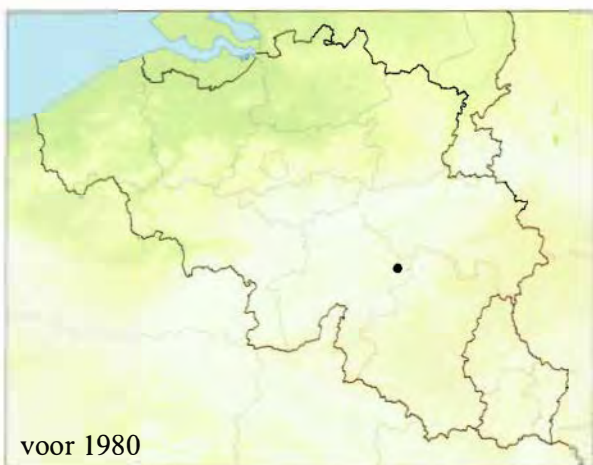
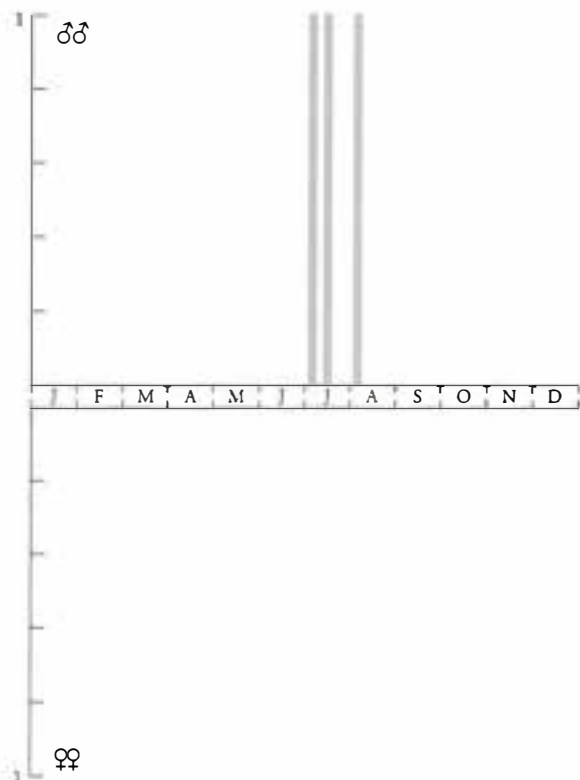
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Centraal-Azië, Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

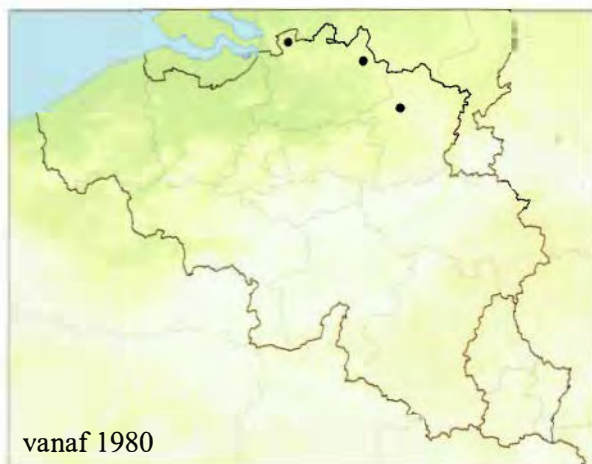
Habitat en ecologie – *Hallodapus rufescens* (brachypteer ♂, ♀, 2,5-4,0 mm; macropteer ♂, 4,8-5,0 mm) leeft zoöfytofaag in heidegebieden op zand- en veengrond bij nesten van de gele weidemier *Lasius flavus* (Fabricius, 1782). Over een relatie met mieren is echter niets met zekerheid bekend. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Larven zijn waargenomen vanaf eind april en volwassen dieren van begin juli tot in augustus, in de omringende landen van eind juni tot in september. Macroptere dieren zijn zeldzaam, waardoor het verspreidingsvermogen beperkt is.

Status – Zeer zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg en een oude vondst in Wallonië in de provincie Namur (Fokker, 1886).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Omphalonotus quadriguttatus
(Kirschbaum, 1856)

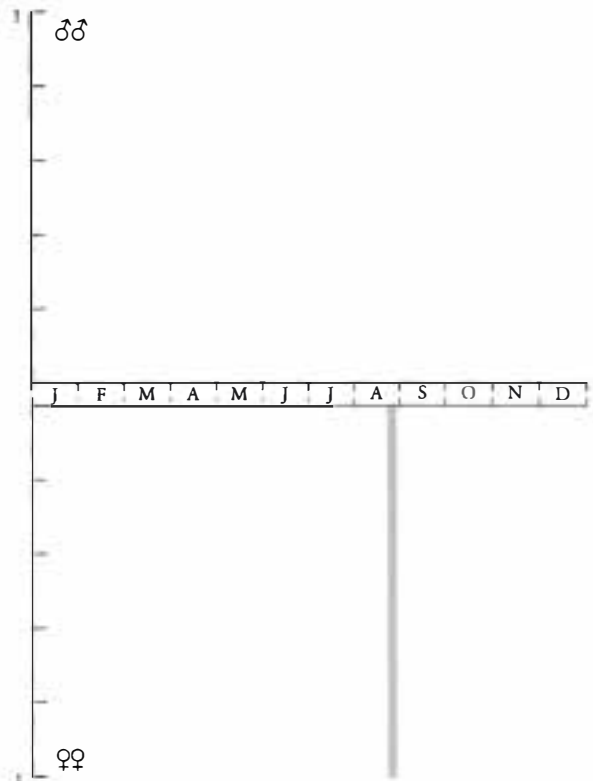
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Centraal-Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Omphalonotus quadriguttatus* (brachypter, 2,6-2,8 mm; macropter ♀, 3,8 mm) leeft zoöfytofaag in xerotherme biotopen op zand- en kalkbodem tussen graspollen en lage kruiden op de bodem, vaak op tijmbulten *Thymus* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar, meer zuidelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn in de omringende landen waargenomen van midden juni tot in september. Mannetjes en vrouwtjes zijn brachypter of macropter. Brachypteren komen meer voor dan macropteren.

Status – Eén vondst in 1931 in Wallonië in de provincie Luxembourg. Mogelijk komt ze niet meer in België voor.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Systellonotus triguttatus

(Linnaeus, 1767)

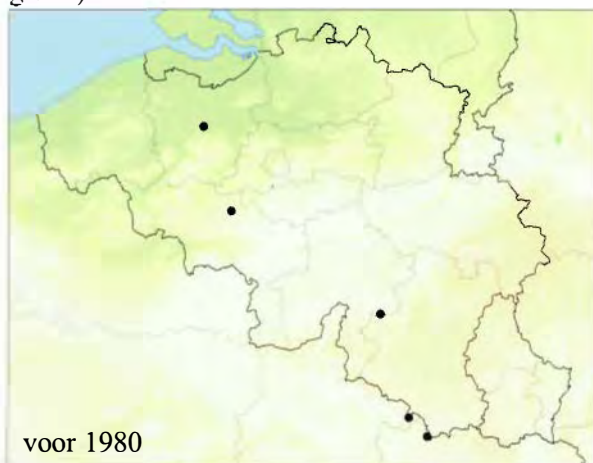
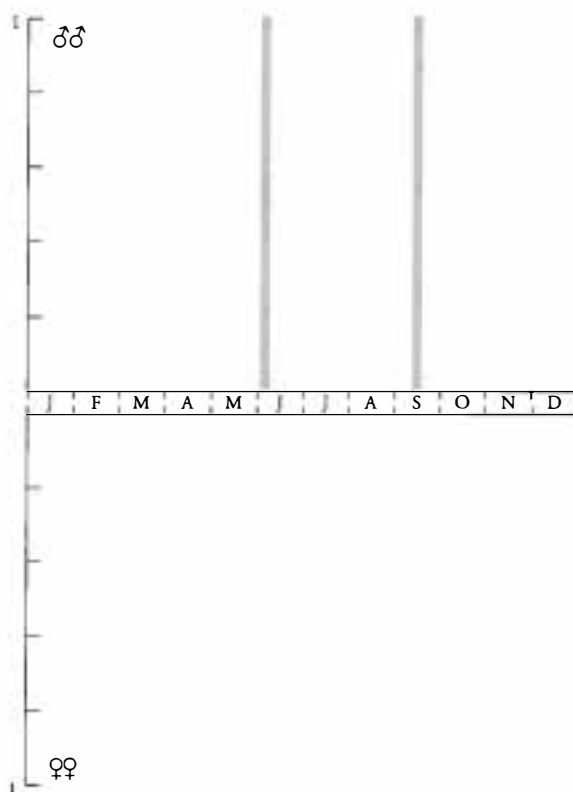
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

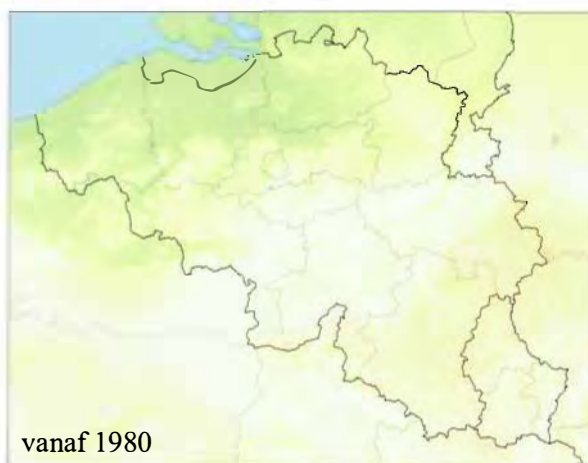
Habitat en ecologie – *Systellonotus triguttatus* (macropteer ♂, 4,3-4,7 mm; brachypteer ♀, 3,3-3,7 mm) leeft zoöfytofaag op de bodem in min of meer droge, open en zandige biotopen, vaak in gezelschap van de mieren *Formica fusca* Linnaeus, 1758 en *Lasius niger* (Linnaeus, 1758). De larven en de vrouwtjes vertonen grote gelijkenis met mieren. Larven en adulten leven van plantaardig en dierlijk voedsel. Ze zuigen aan jong groen, knoppen en zaden van onder andere kruipwilg *Salix repens*, schapengras *Festuca ovina*, struikhei *Calluna vulgaris* en tormentil *Potentilla erecta*. Bladluizen vormen naast mierenpoppen de belangrijkste prooi. De vrouwtjes dringen mierennesten binnen om zich aan het broed te vergrijpen. Ze zuigen ook van honingdauw en aan gallen op kruipwilg. Dode mieren staan eveneens op het menu, maar levende exemplaren worden niet aangevallen. Ze overwintert als ei, onder andere in één- of tweejarige scheuten van kruipwilg, en heeft, afhankelijk van omstandigheden, één of twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in september. De mannetjes zijn altijd macropteer, vrouwtjes zeer zelden. Het verspreidingsvermogen is beperkt.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincie Oost-Vlaanderen en in Wallonië in de provincies Hainaut en Luxemburg. Laatste waarneming in 1972.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Amblytylus albidus

(Hahn, 1834)

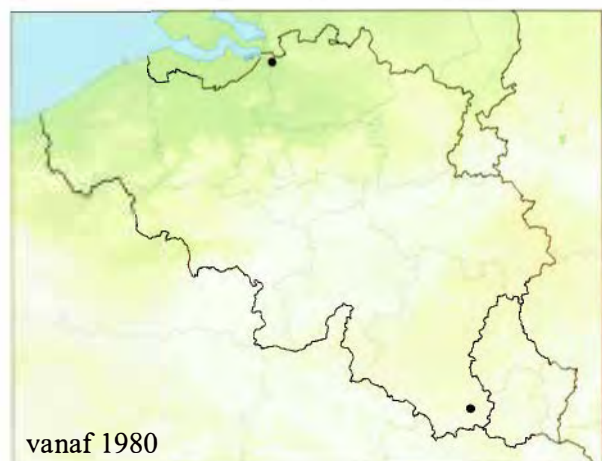
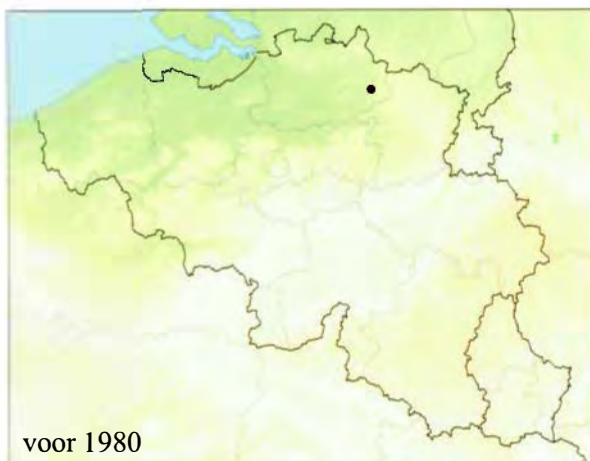
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Amblytylus albidus* (macropteer, 4,9-5,9 mm) leeft fytofaag in droge, zandige biotopen als duinen en zandverstuivingen op buntgras *Corynephorus canescens*, mogelijk ook op dravik *Bromus* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de omringende landen van eind juni tot begin september. Het zijn goede vliegers, die op licht gevangen worden.

Status – Zeer zeldzaam, twee vondsten in Vlaanderen (provincie Antwerpen) en één vondst in Wallonië (provincie Luxembourg).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie); Baugnée (2005: verspreiding).

Amblytylus nasutus
(Kirschbaum, 1856)

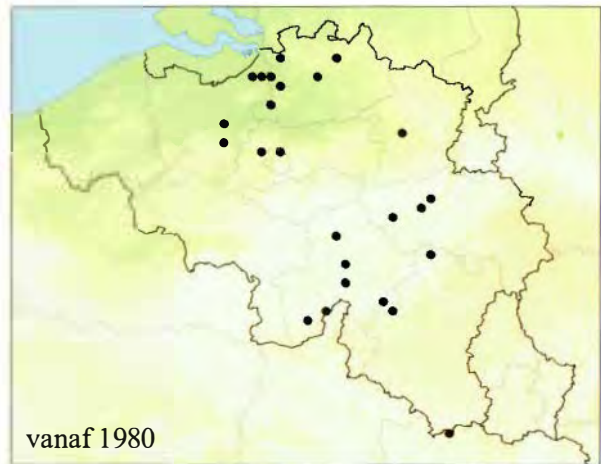
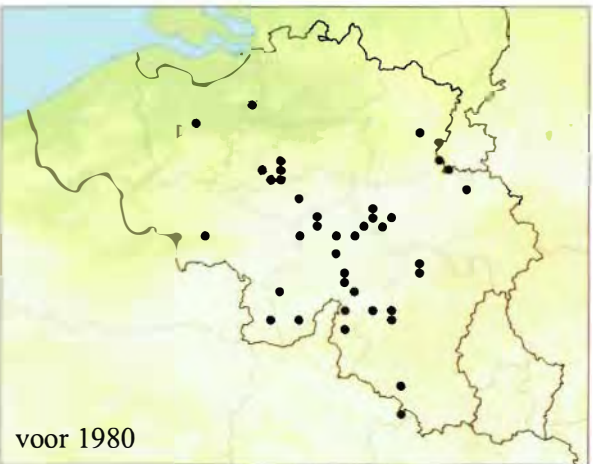
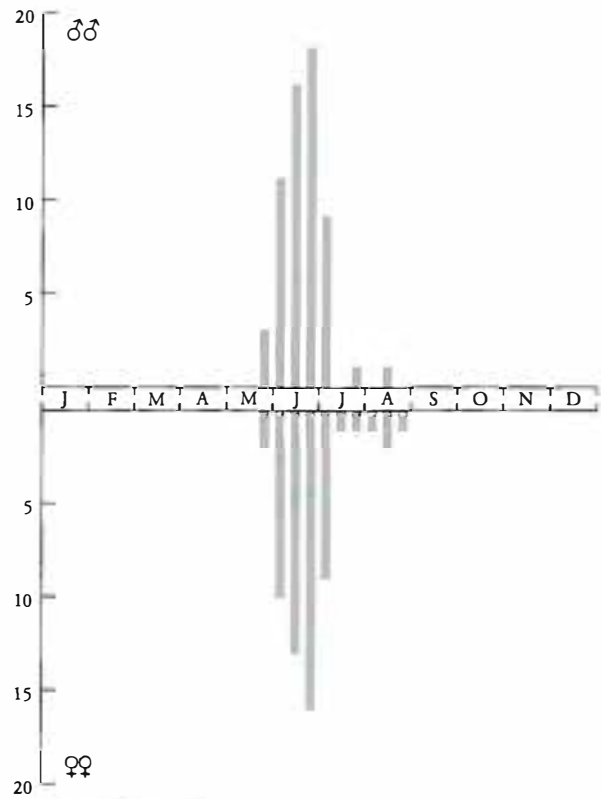
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika het Midden-Oosten; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Amblytylus nasutus* (macropter, 3,8-4,7 mm) leeft in droge tot matig vochtige wegbermen en graslanden op grassen Poaceae, onder op andere veldbeemdgras *Poa pratensis* en struisgras *Agrostis* sp. Ze overwintert als ei in het bovenste deel van grasstengels en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in mei uit en de volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind augustus.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies met uitzondering van West-Vlaanderen.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Asciodema obsoleta
(Fieber, 1864)

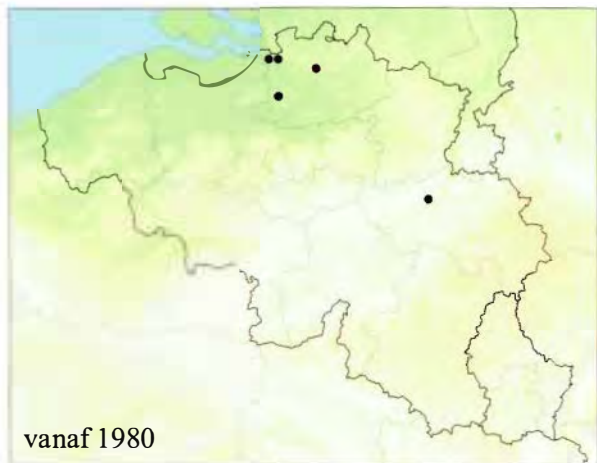
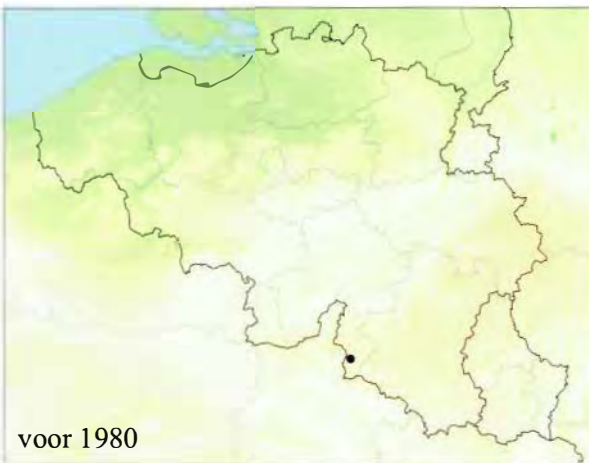
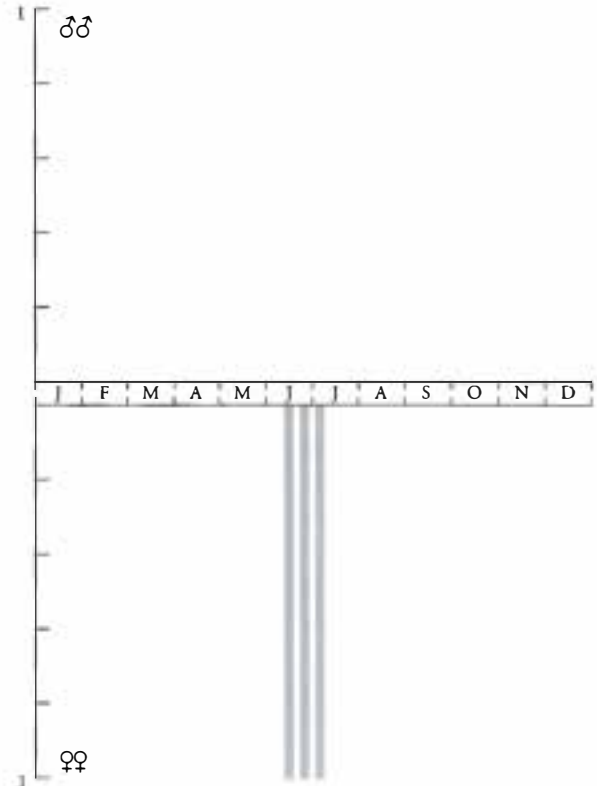
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *A. obsoletum*), Stichel (1956-1958, als *A. obsoletum*), Wagner (1952, 1961, als *A. obsoletum*) en Wagner & Weber (1964, als *A. obsoletum*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Asciodema obsoleta* (macropteer, 3,6-4,4 mm) leeft zoöfytofaag op brem *Cytisus scoparius* en gaspeldoorn *Ulex europaeus*. Het dierlijk voedsel bestaat onder andere uit eieren van bladhaantjes Chrysomelidae. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli, in de omringende landen van midden juni tot begin september.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en in Wallonië één keer waargenomen in de provincies Liège en Namur.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Atractotomus magnicornis

(Fallén, 1807)

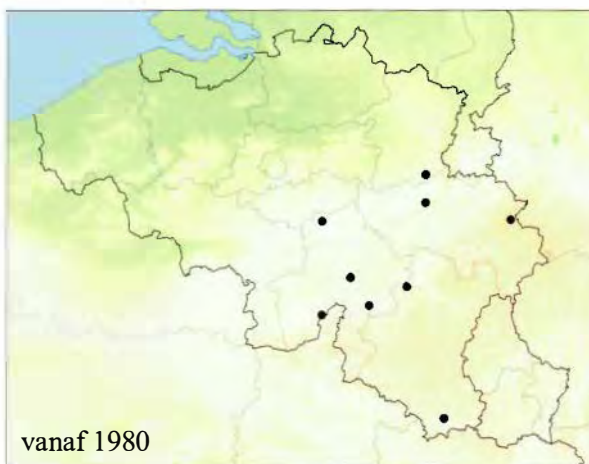
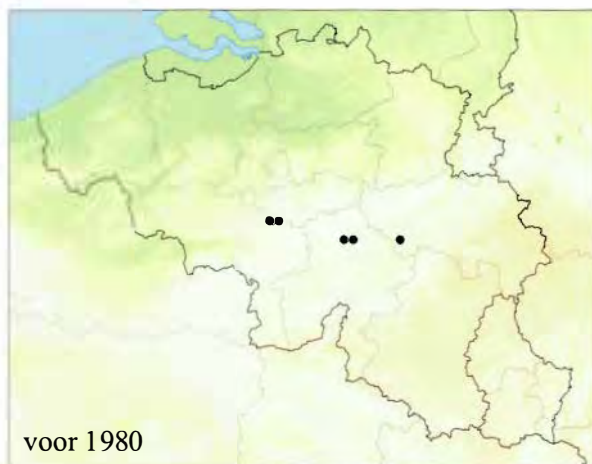
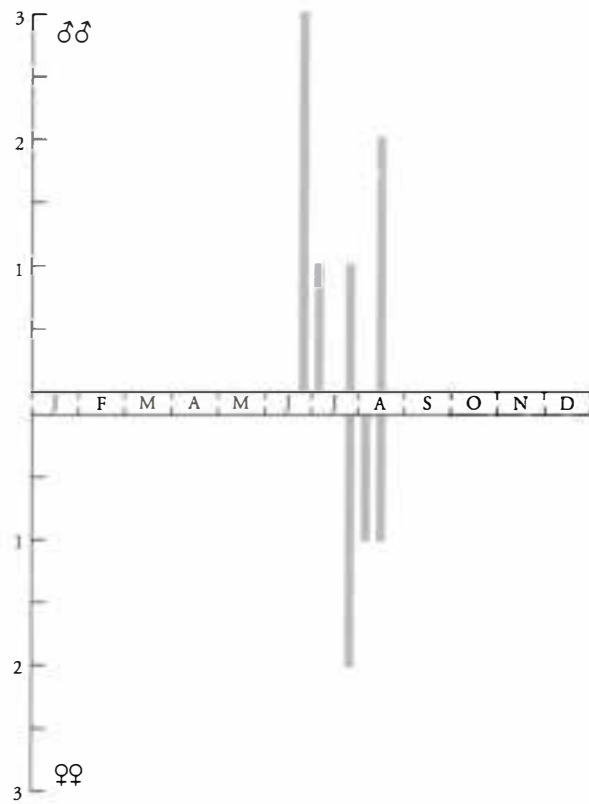
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Atractotomus magnicornis* (macropteer, 2,7-3,4 mm) leeft zoöfytofaag op spar *Picea* sp. en incidenteel op andere coniferen, onder andere den *Pinus* sp., jeneverbes *Juniperus* sp., levensboom *Thuja* sp., lork *Larix* sp. en zilverspar *Abies* sp. Ze zuigt aan de naalden en knoppen van de waardplant en predeert vooral bladluizen Aphidoidea en stofluizen Psocoptera. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot in augustus.

Status – In Vlaanderen één recente vondst in de provincie Limburg (2010) en een onbevestigde waarneming in de provincie Vlaams-Brabant (Coubeaux, 1892). Niet zeldzaam in Wallonië (niet waargenomen in de provincie Hainaut).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Atractotomus mali

(Meyer-Dür, 1843)

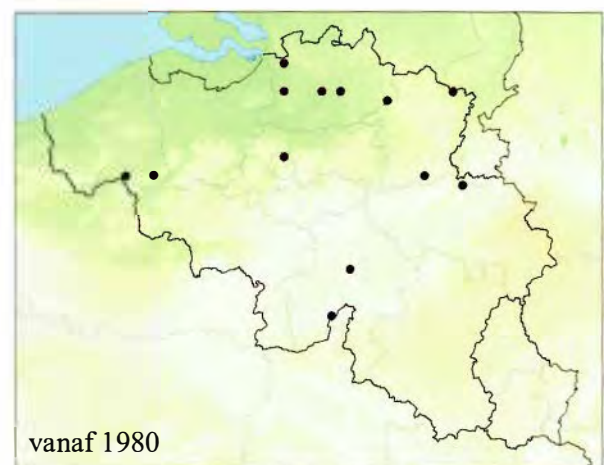
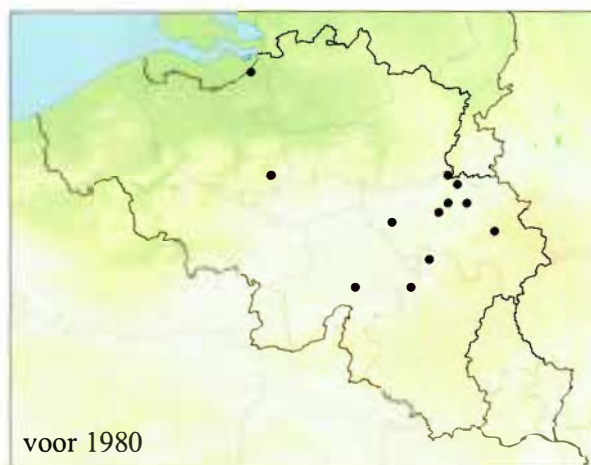
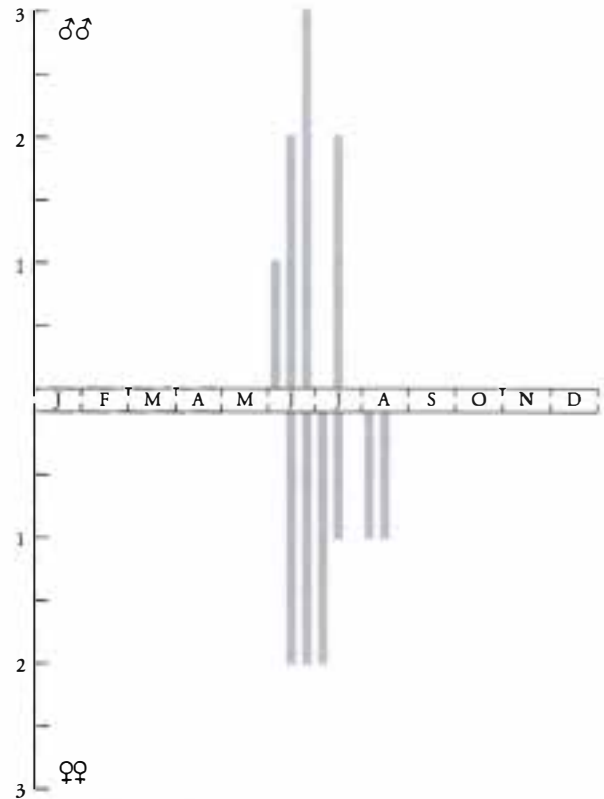
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Atractotomus mali* (macropteer, 3,0-3,6 mm) leeft zoöfytofaag op houtige Rosaceae, met name op appel *Malus* sp. en meidoorn *Crataegus* sp., incidenteel op braam *Rubus* sp., peer *Pyrus* sp., prunus *Prunus* sp. en roos *Rosa* sp. Het voedsel bestaat naast sap uit de waardplant uit honingdauw en allerlei kleine insecten, onder andere bladluizen Aphidoidea, kleine rupsjes van lichtmotten Pyralidae en mijten Acari. Ze overwintert als ei in het jonge hout en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot midden augustus. Ze veroorzaakt incidenteel schade aan appels.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincies Brabant wallon en Hainaut).

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Atractotomus parvulus

Reuter, 1878

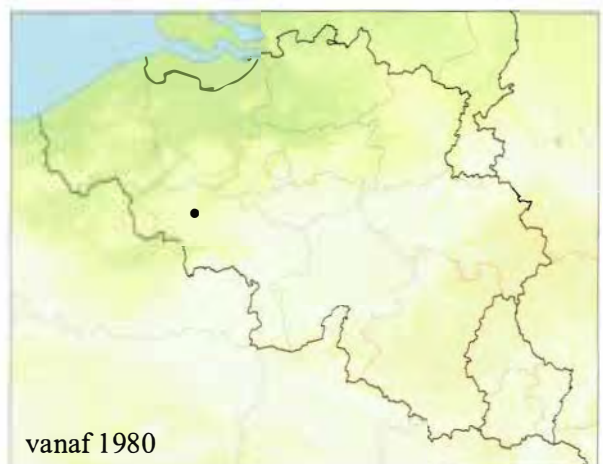
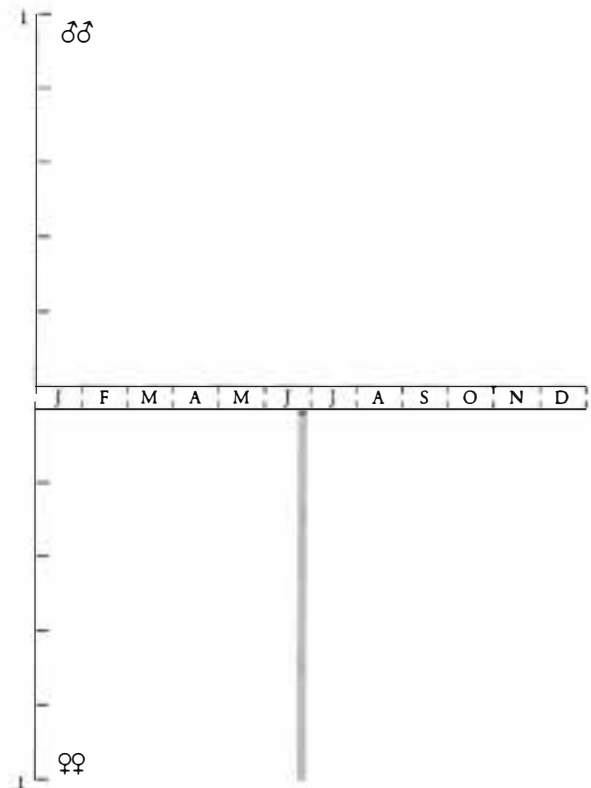
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Atractotomus parvulus* (macropteer, 2,3-2,7 mm) leeft zoöfytofaag op den *Pinus* sp., onder andere bergden *P. mugo* en grove den *P. sylvestris*. Incidenteel werd ze ook aangetroffen op spar *Picea* sp. en zilverspar *Abies* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn eind juni waargenomen, in de omringende landen van midden juni tot eind augustus.

Status – Twee waarnemingen in Wallonië in de provincies Hainaut en Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Campylomma annulicorne

(Signoret, 1865)

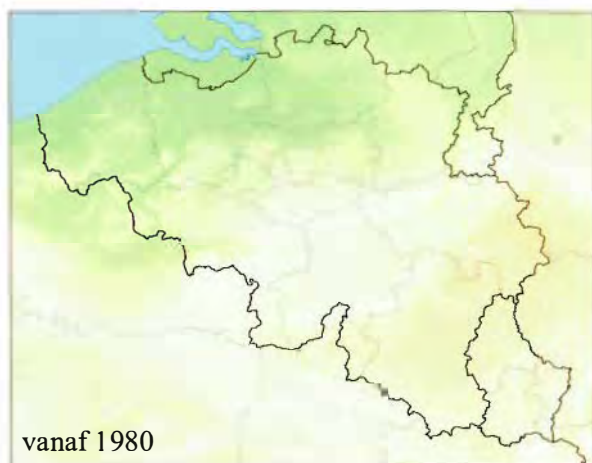
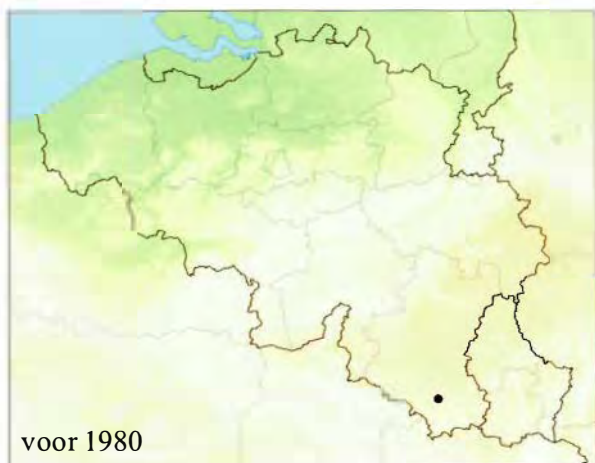
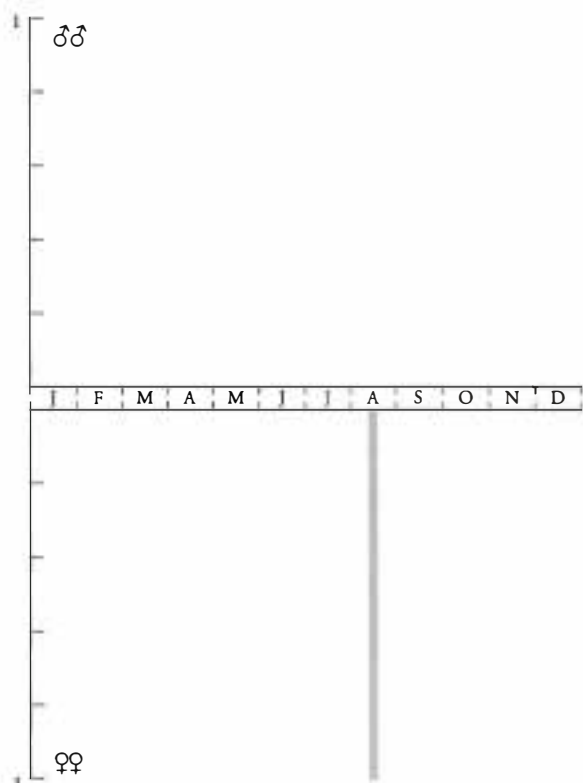
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *C. annulicornis*), Wagner (1952, 1961, als *C. annulicornis*) en Wagner & Weber (1964, als *C. annulicornis*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Korea (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Campylomma annulicorne* (macropteer, 2,5-3,1 mm) leeft op wilg *Salix* sp., zowel op breedbladige soorten als grauwe wilg *S. cinerea*, als op smalbladige soorten als katwilg *S. viminalis* en schietwilg *S. alba*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn in augustus waargenomen, in de omringende landen van begin juli tot in september.

Status – Zeer zeldzaam, één waarneming in 1977 in Wallonië in de provincie Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Campylomma verbasci

(Meyer-Dür, 1843)

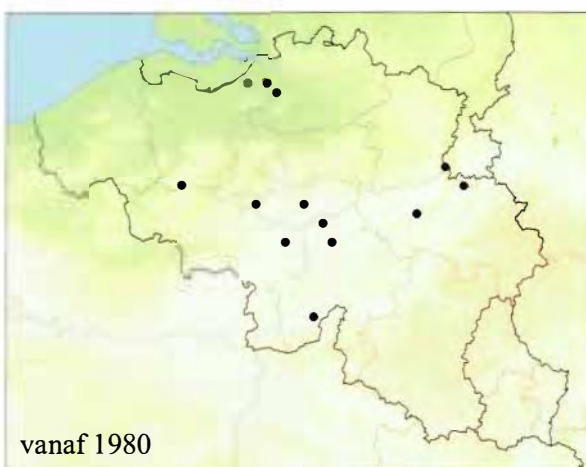
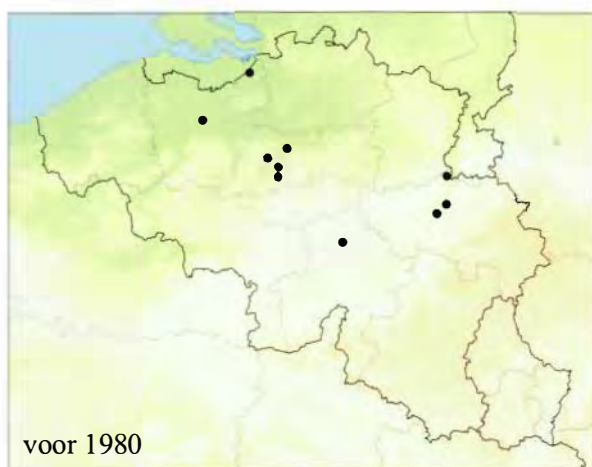
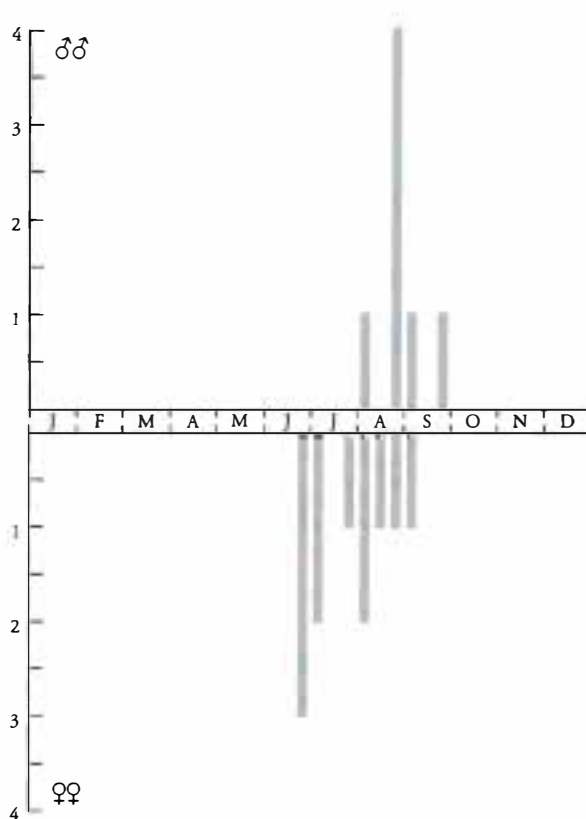
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in China; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Campylomma verbasci* (macropteer, 2,8-3,1 mm) is zoöfytofaag en leeft waardwisselend tussen loofbomen (winterwaard) en kruiden (zomerwaard). Ze overwintert als ei diep in het hout van loofbomen, onder andere appel *Malus* sp. en eik *Quercus* sp. De volwassen dieren van de eerste generatie migreren in het begin van de zomer naar aardappel *Solanum tuberosum*, stokroos *Alcea rosea* en toorts *Verbascum* sp., waarop zich een tweede generatie ontwikkelt, die de eieren weer afzet op de winterwaard. Naast plantensappen, pollen en honingdauw leven ze onder andere van bladluizen Aphidoidea, spintmijten Tetranychidae en tripsen Thysanoptera. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot begin augustus (eerste generatie) en van augustus tot in oktober (tweede generatie). In gunstige jaren kan zich zelfs een derde generatie ontwikkelen. Ze veroorzaakt incidenteel schade aan appels. Het zijn goede vliegers - veel vangsten in raamvallen - met een goed verbreidingsvermogen.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie West-Vlaanderen), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Luxemburg).

Literatuur – Wheeler (2000a: schade); Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Chlamydatus (Chlamydatus) saltitans
(Fallén, 1807)

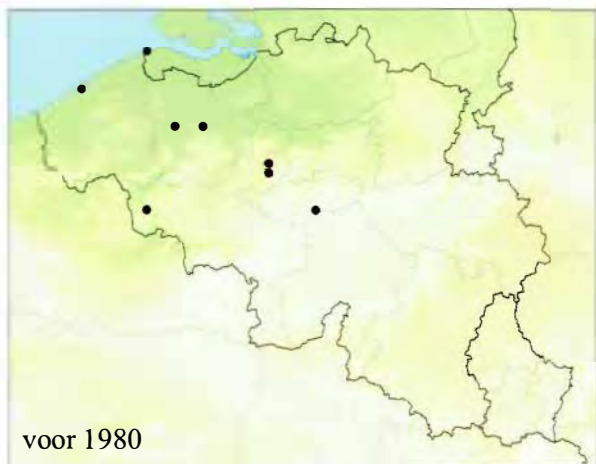
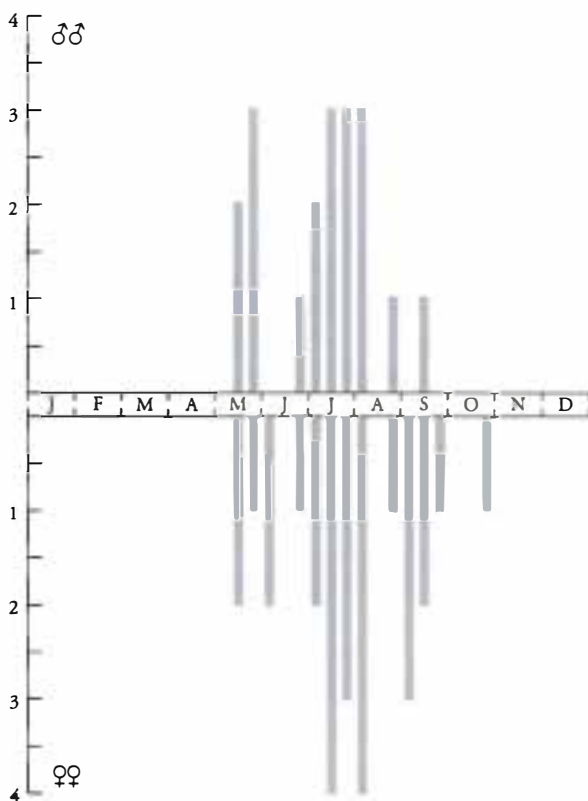
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Chlamydatus saltitans* (brachypteer, 2,1-2,6 mm; macropteer, 2,5-3,2 mm) leeft zoöfytofaag op de bodem in droge, zandige en grazige biotopen tussen kort gras en onder lage kruiden, onder andere composieten Asteraceae, gewoon varkensgras *Polygonum aviculare*, ooievaarsbekken Geraniaceae en vlinderbloemen Fabaceae als hopklaver *Medicago lupulina* en witte klaver *Trifolium repens*. Ze overwintert als ei en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot in oktober. Macroptere dieren zijn zeldzaam, maar desondanks is het een goede kolonisator van nieuwe biotopen als opgespoten terreinen.

Status – Algemeen in Vlaanderen met uitzondering van de provincie Vlaams-Brabant; zeldzaam in het gewest Brussel en oude waarnemingen in Wallonië in de provincies Brabant wallon en Hainaut.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Chlamydatus (Euattus) pulicarius
(Fallén, 1807)

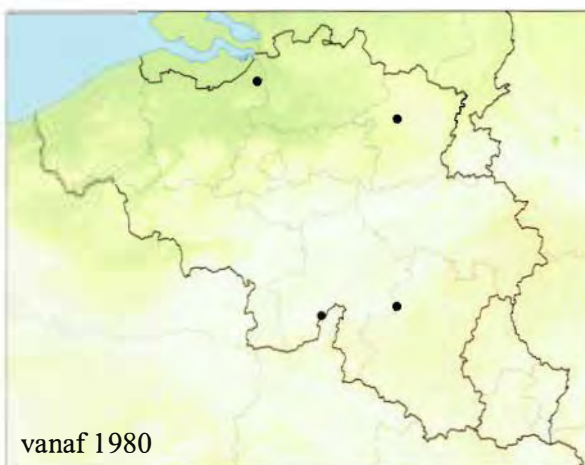
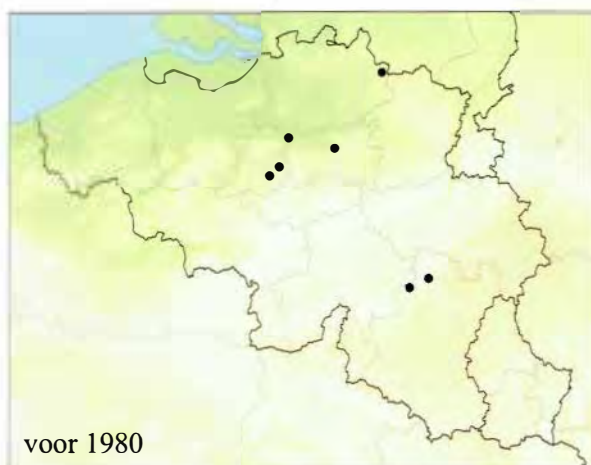
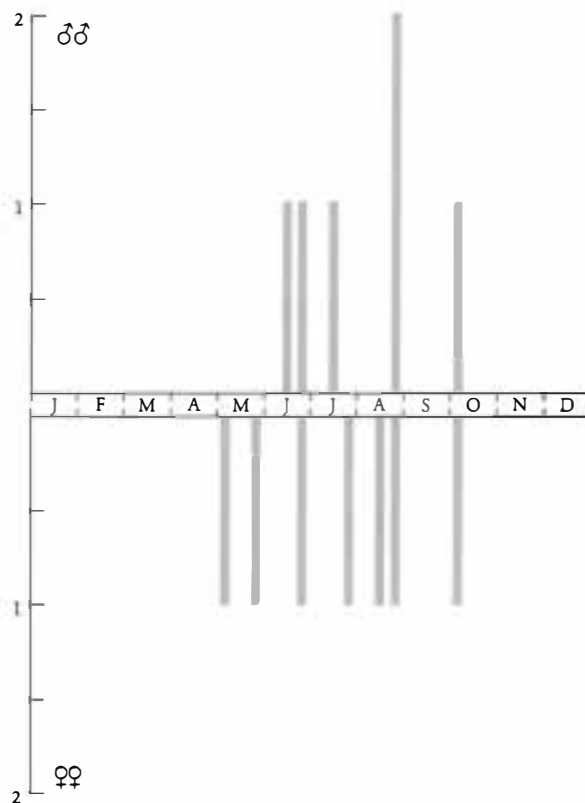
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, in subgenus *Attus*) en Wagner & Weber (1964, in subgenus *Attus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Chlamydatus pulicarius* (macropteer of submacropteer, 2,3-2,7 mm) leeft op zonnige, min of meer droge plaatsen op de bodem onder grassen en lage kruiden, onder andere als *Artemisia* sp. In Oost-Europa zou ze schadelijk zijn in de teelt van vlinderbloemigen Fabaceae. Ze overwintert als ei en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in mei en juni en van juli tot in oktober.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincie West-Vlaanderen), het gewest Brussel en Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg. Een waarneming in de provincie Hainaut (Schouteden, 1900) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Chlamydatus (Euattus) pullus
(Reuter, 1870)

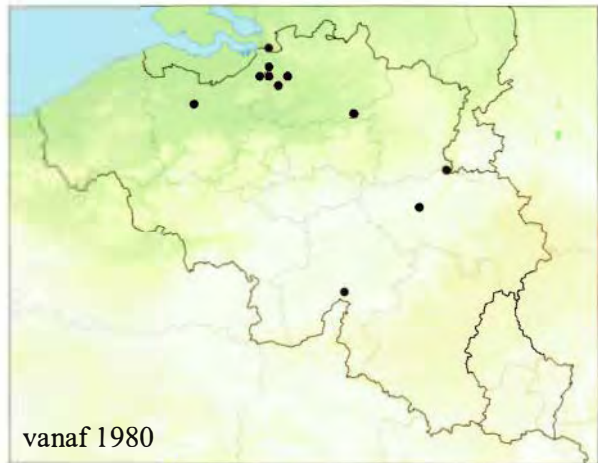
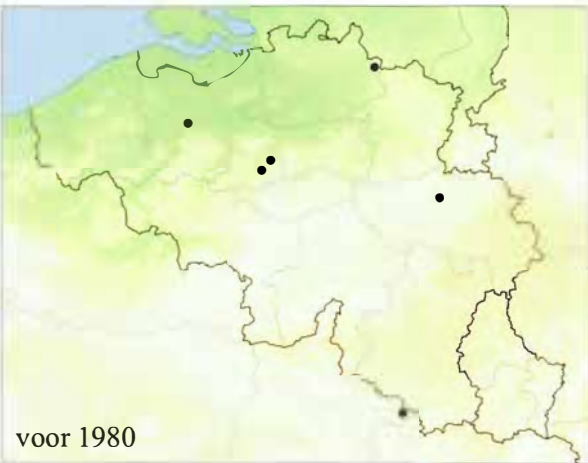
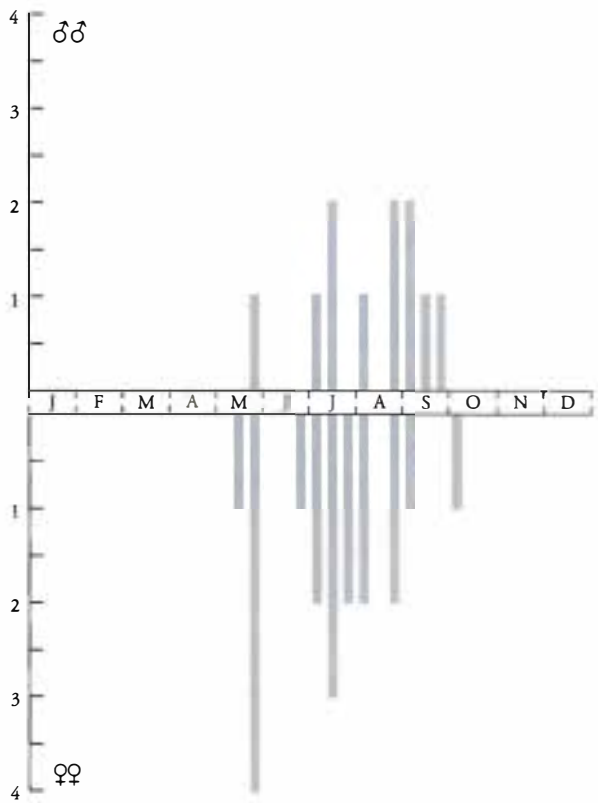
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, in subgenus *Attus*) en Wagner & Weber (1964, in subgenus *Attus*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Noord-Amerika, Europa, Azië; Pakistan (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Chlamydatus pullus* (macropteer of submacropteer, 2,0-2,7 mm) leeft zoöfytofaag op zonnige, droge plaatsen op de bodem onder grassen en lage kruiden, onder andere als *Artemisia* sp., duizendblad *Achillea* sp., gewoon varkensgras *Polygonum aviculare*, havikskruid *Hieracium* sp., hopklaver *Medicago lupulina*, schapenzuring *Rumex acetosella* en witte klaver *Trifolium repens*. Mogelijk zijn met name composieten Asteraceae en vlinderbloemen Fabaceae waardplanten. Daarnaast staan ook bladvlooien Psylloidea op het menu. Ze overwintert als ei, onder andere in witte klaver *Trifolium repens*, en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot in juli en van eind juli tot in oktober.

Status – Niet zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Namur en Liège. Waarnemingen in de provincie West-Vlaanderen (Lethierry & Pierret, 1879) konden niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

***Chlamydatus (Eurymerocoris)*
*evanescens***

(Boheman, 1852)

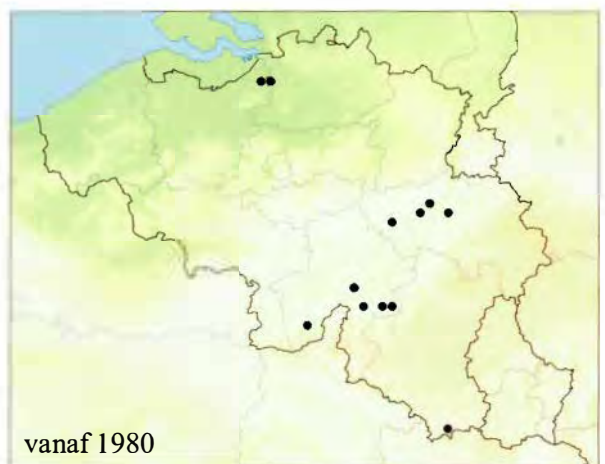
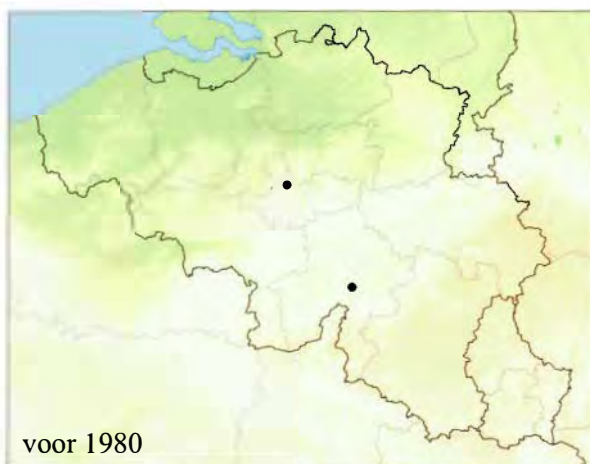
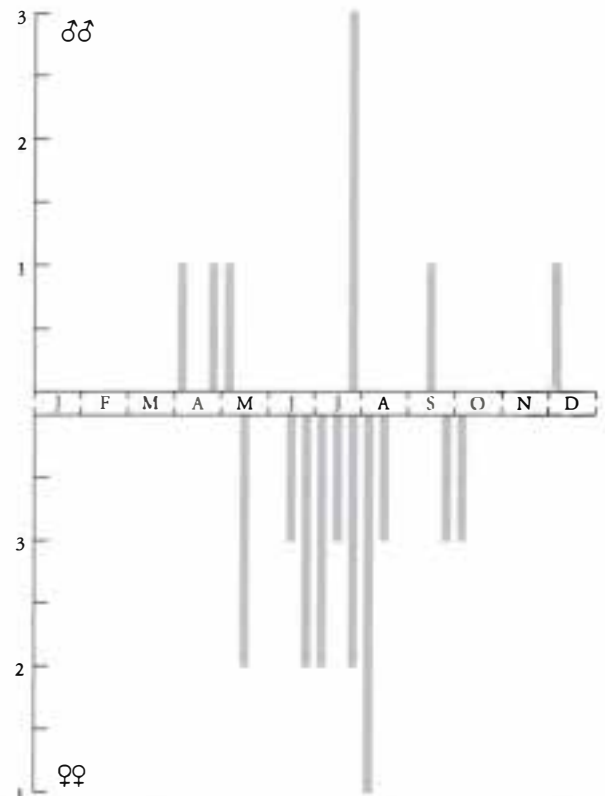
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Chlamydatus evanescens* (brachypteer, 1,6-2,1 mm; macropteer, 1,9-2,8 mm) leeft fytofaag op kalkrijke, zonnige, droge plaatsen en in rotstuintjes op de bodem onder vetkruid *Sedum* sp., onder andere muurpeper *S. acre* en wit vetkruid *S. album*. Tegenwoordig komt ze ook vaak voor in ecologische dakbedekking. Ze overwintert als adult en heeft twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli (zomergeneratie) en vanaf augustus (overwinterende herfstgeneratie). Eiafzetting na overwintering vindt plaats in mei. Macroptere dieren zijn zeldzaam, maar desondanks worden nieuwe en geïsoleerde biotopen gekoloniseerd. Daarbij speelt zeker ook de handel in waardplanten een rol.

Status – Zeer zeldzaam in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen en gewoon in Wallonië met uitzondering van de provincie Hainaut.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Compsidolon (Coniortodes) salicellum
(Herrich-Schaeffer, 1841)

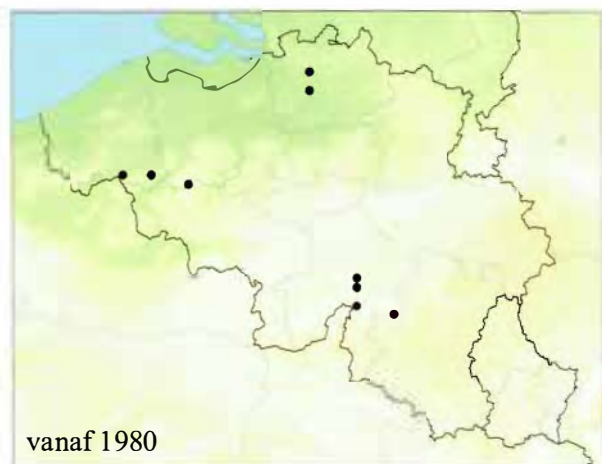
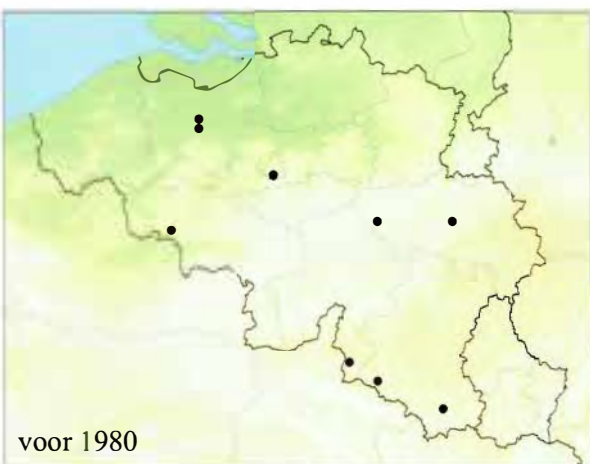
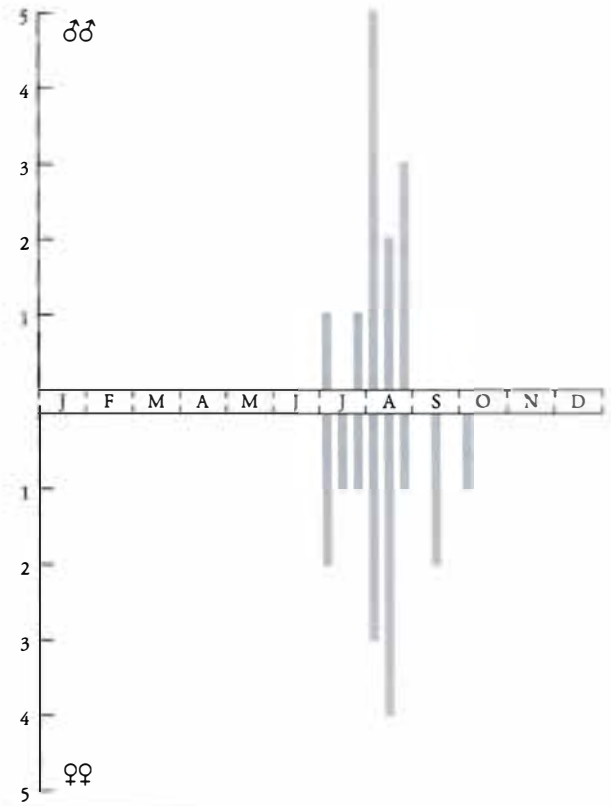
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Psallus salicellus*), Stichel (1956-1958, als *P. (C.) salicellus*), Wagner (1952, 1961, als *P. (C.) salicellus*) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Korea; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Compsidolon salicellum* (macropteer, 3,3-4,0 mm) leeft zoöfytofaag in bosranden en houtwallen op hazelaar *Corylus avellana*. Ze wordt incidenteel ook waargenomen op onder andere appel *Malus* sp., braam *Rubus* sp., els *Alnus* sp. en wilg *Salix* sp., maar dit zijn waarschijnlijk geen echte waardplanten. Het voedsel bestaat, naast sap van de waardplant, uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine arthropoden. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juli tot in oktober. Het zijn goede vliegers.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincies Limburg en Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Conostethus griseus

Douglas & Scott, 1870

Synoniemen – *Conostethus salinus* J. Sahlberg, 1870; *Conostethus friscus* Wagner, 1952.

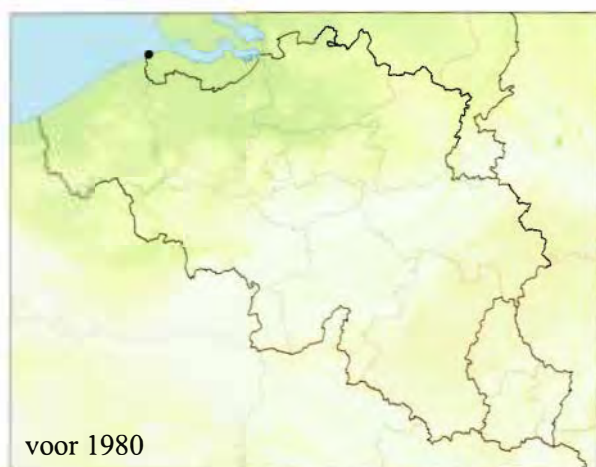
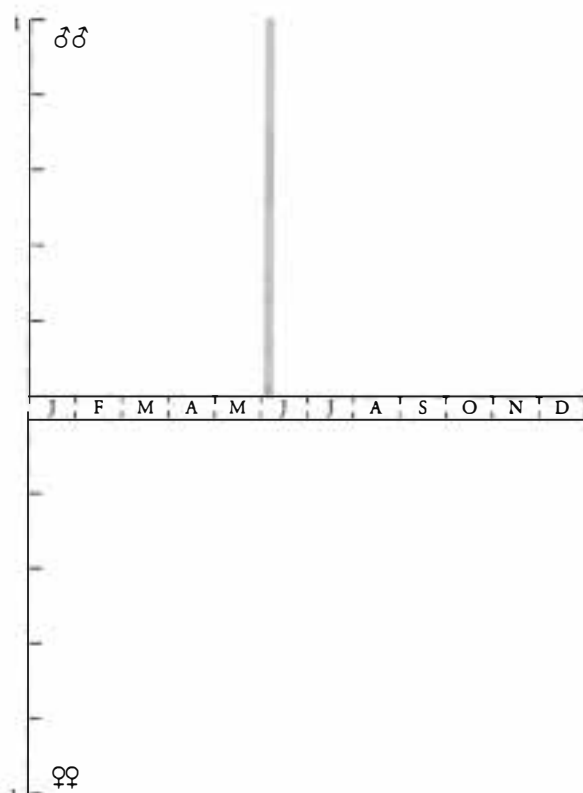
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *C. friscus*), Stichel (1956-1958, als *C. friscus* en *C. salinus*), Wagner (1952, 1961, als *C. friscus* en *C. salinus*) en Wagner & Weber (1964, als *C. friscus* en *C. salinus*).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Conostethus griseus* (macropteer of submacropteer, 3,0-4,4 mm) is zoutminnend en leeft langs de kust op schorren en kwelders op en onder grassen Poaceae - met name zwenkgras *Festuca* sp. - en halofyten als gewone zoutmelde *Atriplex portulacoides*, klein schorrenkruid *Suaeda maritima*, lamsoor *Limonium vulgare*, zeealsem *Artemisia maritima*, zeeweegebree *Plantago maritima* en zulte *Aster tripolium*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn begin juni waargenomen, in de omringende landen tot eind juli. De vrouwtjes hebben doorgaans iets verkorte voorvleugels. Er zijn geen vliegwaarnemingen.

Status – Alleen bekend van één waarneming in 1975 in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen (Het Zwin).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Conostethus roseus

(Fallén, 1807)

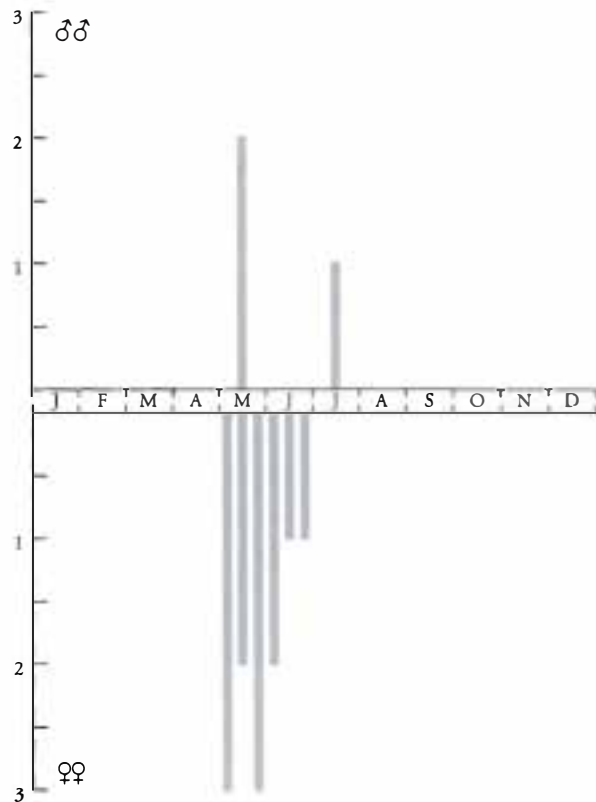
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Conostethus roseus* (macropteer, 6,0-6,8 mm) leeft in xerotherme, spaarzaam begroeide zandige biotopen op grassen Poaceae, met name op buntgras *Corynephorus canescens* en zilverhaver *Aira caryophyllea*. In de literatuur worden daarnaast ook bochtige smele *Deschampsia flexuosa*, gewoon struisgras *Agrostis capillaris*, rood zwenkgras *Festuca rubra* en schapengras *F. ovina* als waardplanten genoemd. Ze komt voor in de duinen, langs de randen van zandverstuivingen, op open zandige plekken en op opgespoten terreinen. In de literatuur wordt ze ook vermeld van bergklaver *Trifolium montanum*, maar dit is waarschijnlijk geen waardplant. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. De eieren komen in april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot eind juli.

Status – Zeer zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen en een enkele vondst in Wallonië in de provincies Hainaut en Luxemburg.

Literatuur – Aukema (1988: habitat en ecologie), Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Conostethus venustus venustus

(Fieber, 1858)

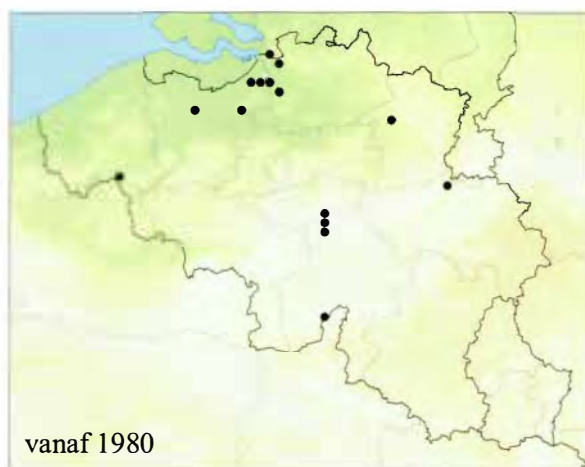
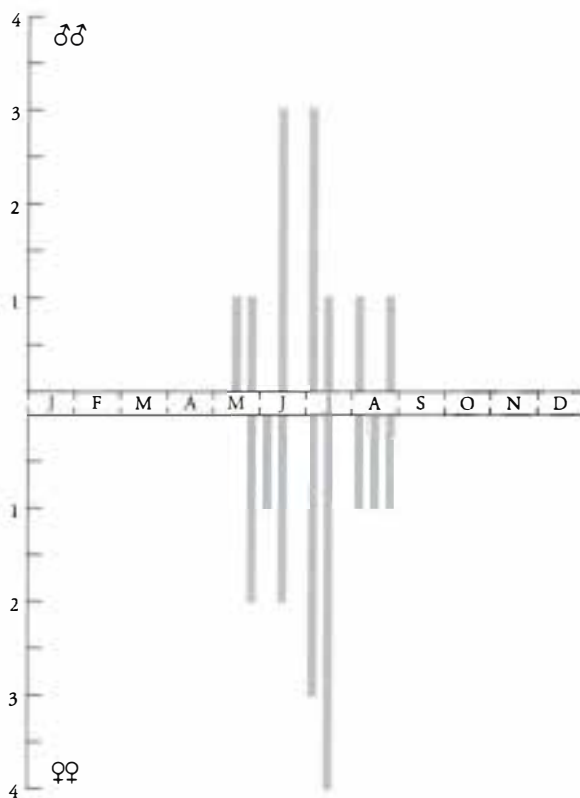
Identificatie – Stichel (1956-1958) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *C. venustus longicornis* Wagner, 1965 komt voor op de Canarische Eilanden.

Habitat en ecologie – *Conostethus venustus* (macropteer, 2,5-3,0 mm) leeft op zandige akkers, overhoekjes en wegbermen op echte kamille *Matricaria chamomilla*, gele ganzenbloem *Glebionis segetum*, reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum*, schijfkamille *M. discoidea* en valse kamille *Anthemis arvensis*. Ze overwintert als ei en heeft twee generatie per jaar (één in het Middellandse-Zeegebied). Larven zijn waargenomen in mei/juni en in augustus en volwassen dieren van begin mei tot eind september.

Status – Algemeen in Vlaanderen met uitzondering van de provincie Vlaams-Brabant en in Wallonië in de provincies Namur en Liège.

Literatuur – Aukema (1988: habitat en ecologie); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Criocoris crassicornis

(Hahn, 1834)

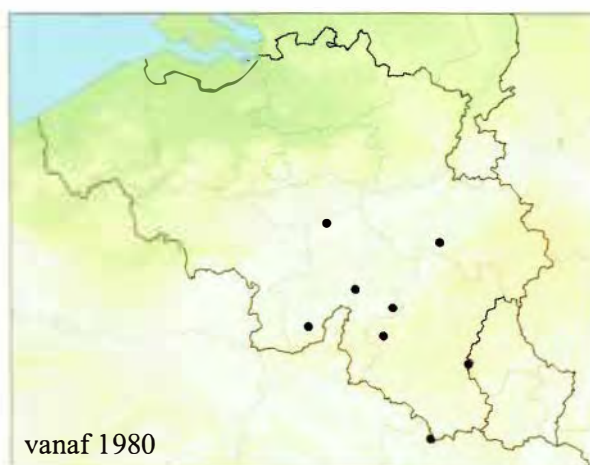
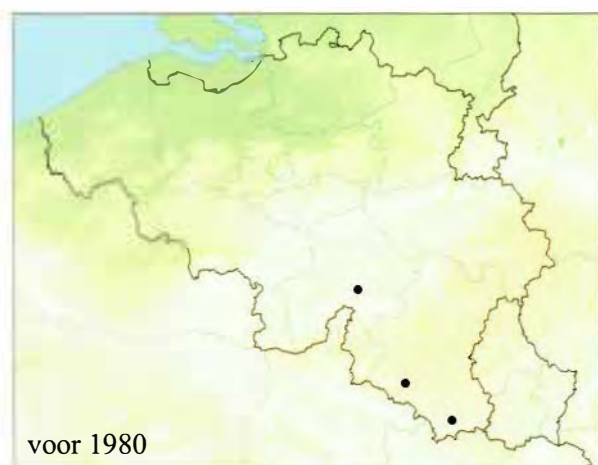
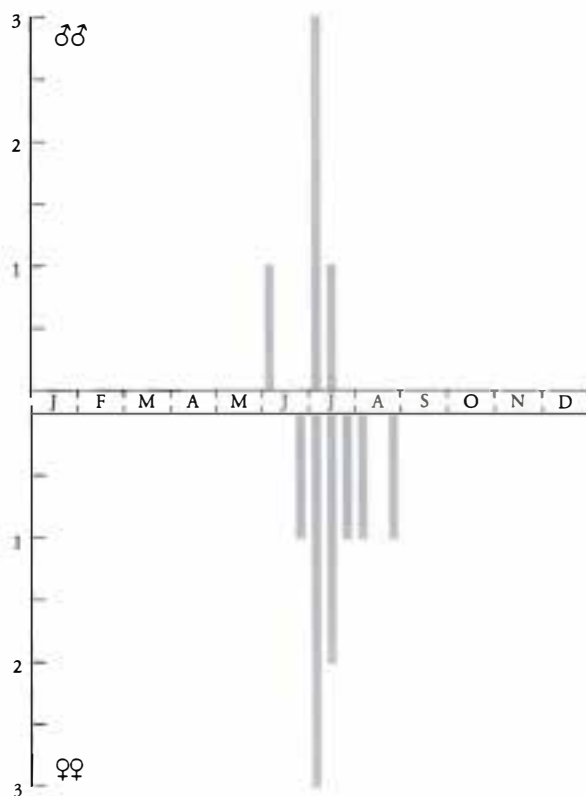
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Criocoris crassicornis* (macropter, 2,8-3,7 mm) leeft fytofaag langs bosranden en houtwallen op walstro *Galium* sp., onder andere glad walstro *G. mollugo*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in augustus.

Status – Niet zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg. Oude literatuurvermeldingen uit Vlaanderen (Schouteden, 1900: provincies Antwerpen en Limburg) konden niet geverifieerd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Criocoris nigripes

Fieber, 1861

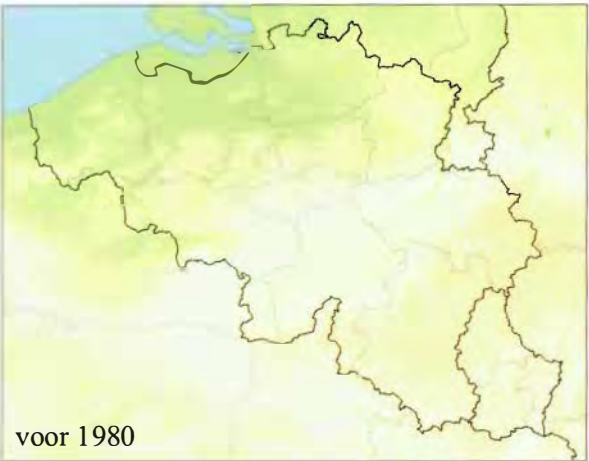
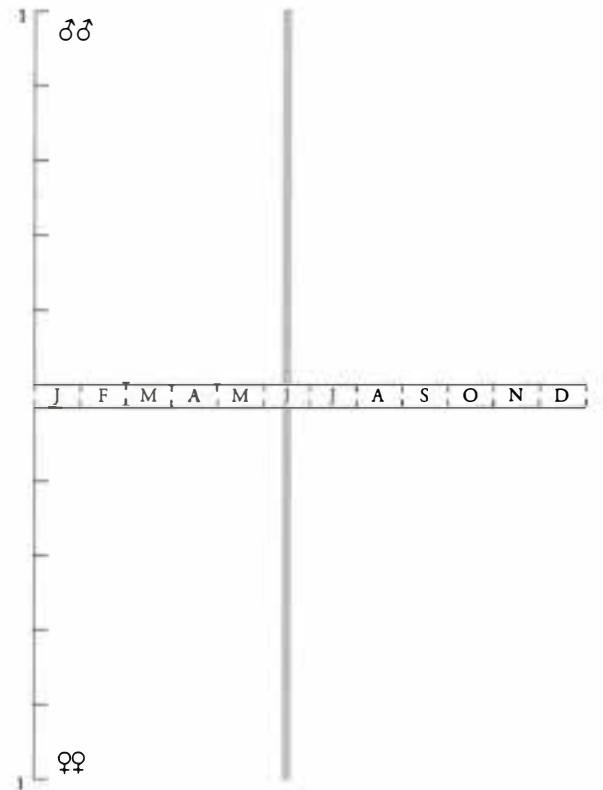
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Criocoris nigripes* (macropteer, 2,5-3,3 mm) leeft op xerotherme plaatsen op walstro, met name glad walstro *G. mollugo* en kruisbladwalstro *Cruciata laevipes*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni, in de omringende landen in juni en juli.

Status – Eén vondst in Wallonië in de provincie Namur in 1981.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Europiella albipennis

(Fallén, 1829)

Synoniemen – *Plagiognathus arenicola* Wagner, 1941; *Plagiognathus collinus* Wagner, 1941.

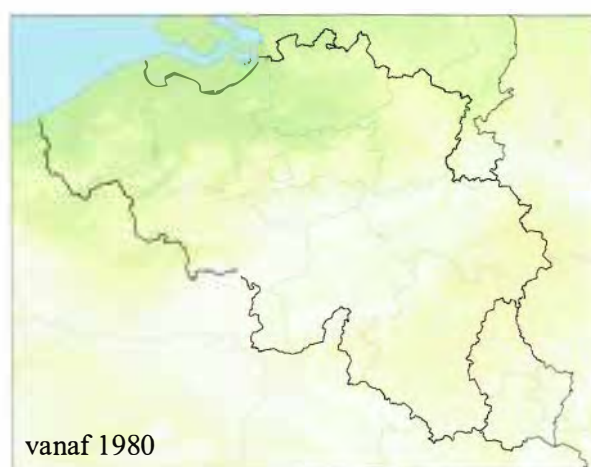
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Plagiognathus arenicola* en *P. collinus*), Wagner (1952, 1961, als *P. (Poliopterus) arenicola* en *P. (Poliopterus) collinus*), Wagner & Weber (1964, als *P. (Poliopterus) arenicola*) en Schuh *et al.* (1995: mannelijke genitaliën).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Europiella albipennis* (macropteer, 2,4-3,2 mm) leeft op xerotherme zand- en kalkbodems op averuit *Artemisia campestris* en incidenteel op loogkruid *Salsola kali*. Ze overwintert als ei en heeft mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn in de omringende landen waargenomen van juni tot in oktober.

Status – Inheems? De enige vermelding is te vinden in Wagner (1952): Ethe in Luxembour. De verblijfplaats van het materiaal is onbekend.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Europiella alpina

(Reuter, 1875)

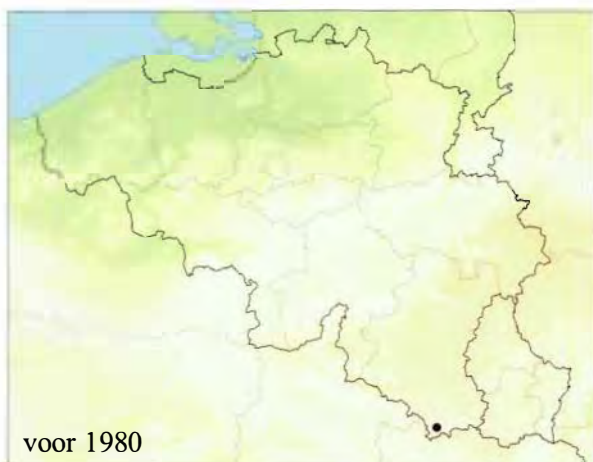
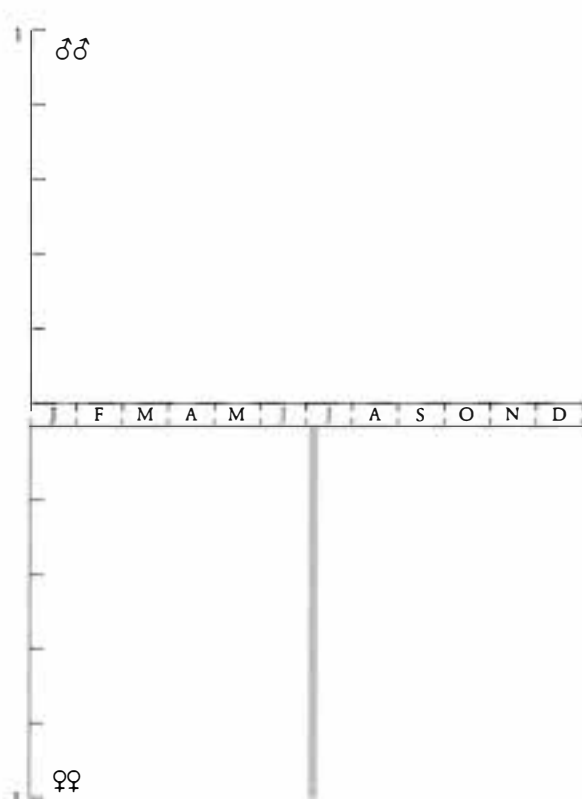
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Plagiognathus alpinus*), Wagner (1952, als *Plagiognathus(Plagiognathus) alpinus*; 1961, als *Psallus (Psallus) alpinus*) en Wagner & Weber (1964, als *Psallus (Psallus) alpinus*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal- Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

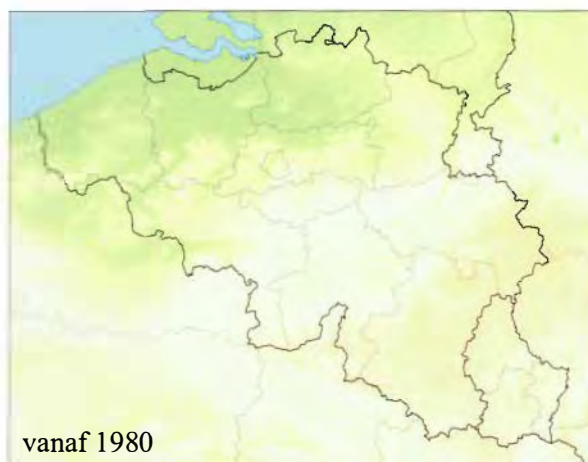
Habitat en ecologie – *Europiella alpina* (macropter, 3,6-4,4 mm) leeft in min of meer vochtige biotopen op munt *Mentha* sp., onder andere watermunt *M. aquatica*, en wolfsfoot *Lycopus europaeus*. In de omringende landen ook op steentijm *Clinopodium* sp. In Nederland echter uitsluitend in Zuid-Limburg op witte munt *M. suaveolens*. Ze overwintert als ei en heeft mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn begin juli waargenomen, in de omringende landen van juni tot september.

Status – In 1914 éénmaal in Wallonië in de provincie Luxembourg verzameld.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Europiella artemisiae
(Becker, 1864)

Synoniem – *Plagiognathus albipennis* (non Fallén, 1829): auct.

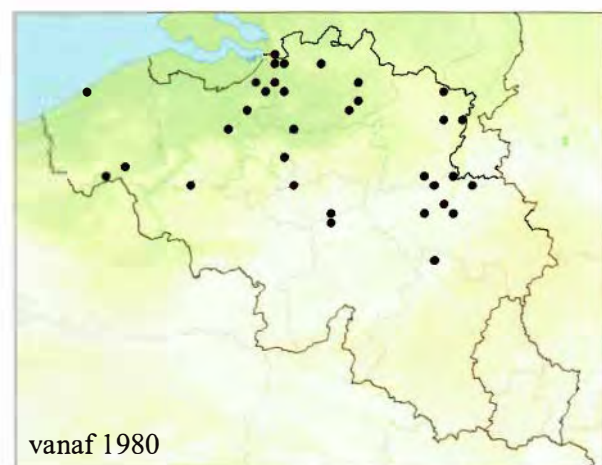
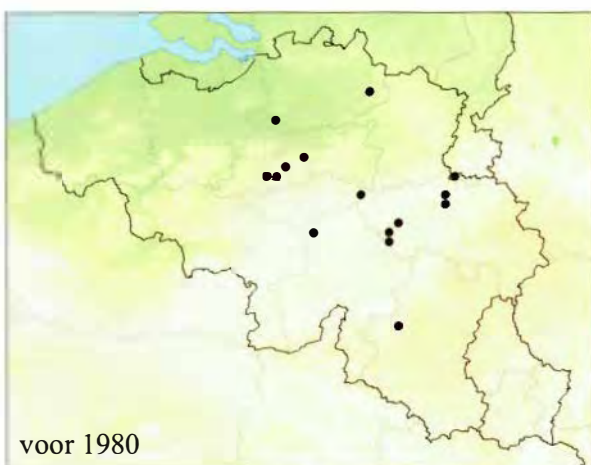
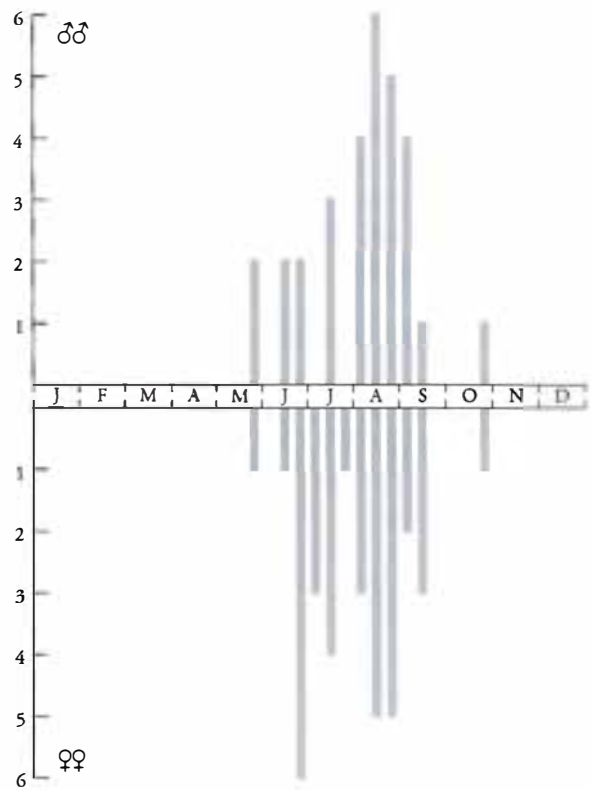
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Plagiognathus albipennis*), Stichel (1956-1958, als *P. albipennis*), Wagner (1952, 1961, als *P. (Poliopterus) albipennis*), Wagner & Weber (1964, als *P. (Poliopterus) albipennis*) en Schuh *et al.* (1995: mannelijke genitaliën). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Holarctisch: Noord-Amerika, Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Europiella artemisiae* (macropter, 2,8-3,3 mm) leeft in bosranden en bermen en op ruderaal terrein op bijvoet *Artemisia vulgaris*, mogelijk ook op andere alsemsoorten. De gepubliceerde waardplantgegevens zijn echter onbetrouwbaar door verwarring van de verschillende op alsem levende soorten. Ze overwintert als ei en heeft twee generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind oktober.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Europiella decolor

(Uhler, 1893)

Synoniemen – *Plagiognathus litoralis* Wagner, 1949; *Plagiognathus abrotani* Wagner, 1949.

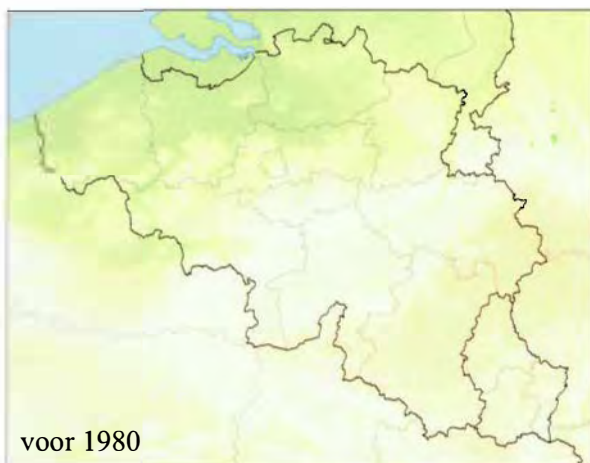
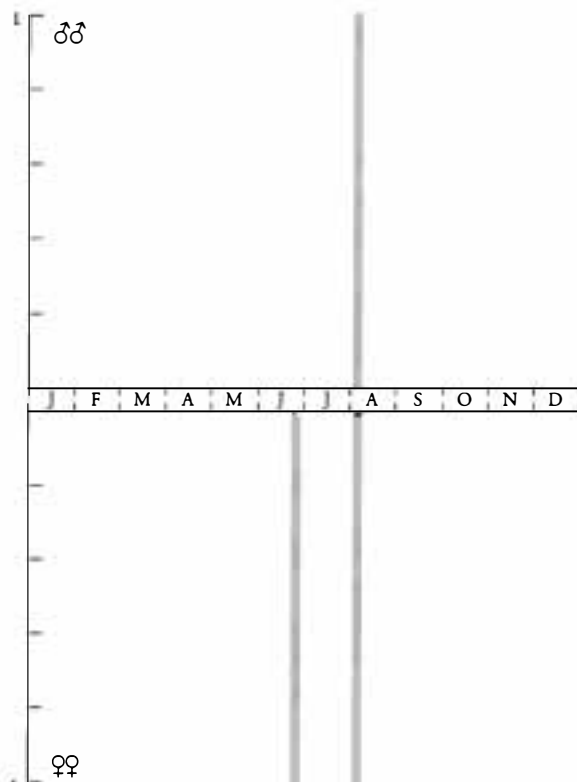
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Plagiognathus litoralis*), Wagner (1952, als *P. (Poliopterus) litoralis*; 1961, als *P. (Poliopterus) abrotani* en *P. (P.) litoralis*; 1967, als *P. (P.) abrotani*), Wagner & Weber (1964, als *P. (P.) abrotani* en *P. (P.) litoralis*) en Schuh *et al.* (1995: mannelijke genitaliën). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Noord-Amerika, Europa en Azië tot in China en het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Europiella decolor* (macropter, 2,5-3,2 mm) leeft op schorren, kwelders en andere zilte habitats op zeealsem *Artemisia maritima*. Daarnaast komt ze ook voor op absintalsem *A. absinthium* en in tuinen op de niet inheemse *A. abrotanum*. Ze overwintert als ei en heeft mogelijk twee generaties per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot begin augustus, in de omringende landen tot in september.

Status – Eén vindplaats in Wallonië in de provincie Namur (2001 en 2003).

Literatuur – Baugnée (2003: verspreiding).

Eurycolpus flaveolus

(Stål, 1858)

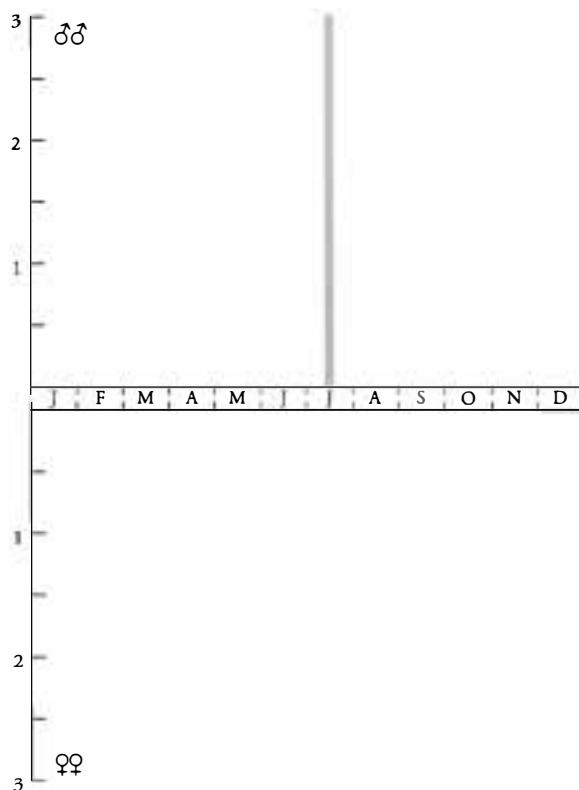
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Eurycolpus flaveolus* (macropteer, 3,2-4,5 mm) leeft fytofaag op grazige, kalkrijke grond op goudscherm *Bupleurum* sp., met name op sikkeltgoudscherm *B. falcatum*. Larven en adulten zuigen vooral aan de bloemen en de vruchten. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli, in de omringende landen van eind juni tot in september.

Status – Niet zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Harpocera thoracica

(Fallén, 1807)

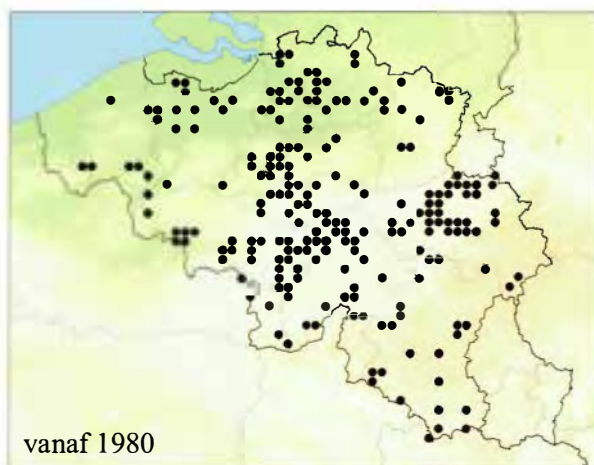
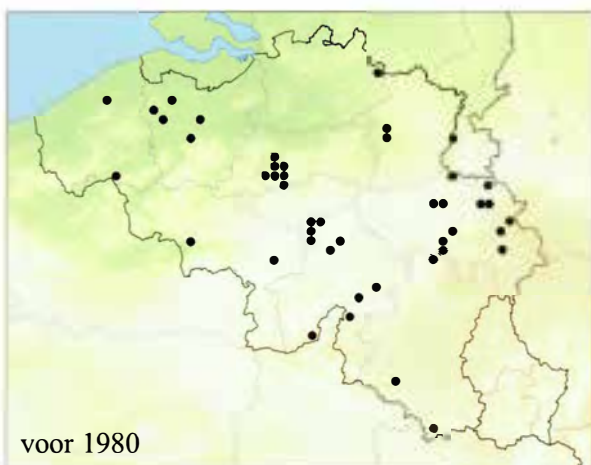
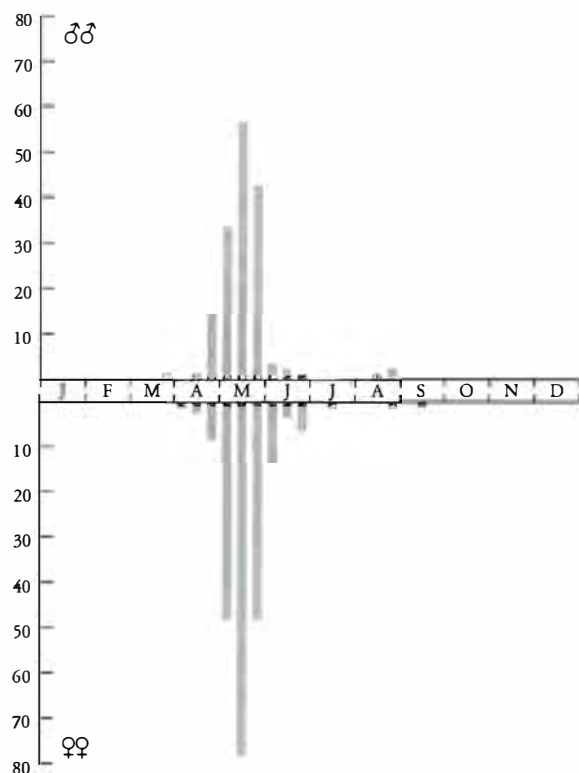
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: larve en adult, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Harpocera thoracica* (macropteer, 6,0-6,8 mm) leeft fytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Quercus petraea*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één kortlevende generatie per jaar. De eieren, die omstreeks elf maanden aanwezig zijn, komen uit zodra de knoppen van de eiken beginnen uit te lopen. De larven zuigen vooral aan de mannelijke bloemen, incidenteel worden ook bladluizen aangevallen. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind maart tot eind juli, incidenteel tot in september. Het zijn goede vliegers, die daardoor vaak op allerlei andere planten worden waargenomen. Mannetjes worden soms massaal op licht gevangen en mannetjes en vrouwtjes in raamvallen.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Hoplomachus thunbergii

(Fallén, 1807)

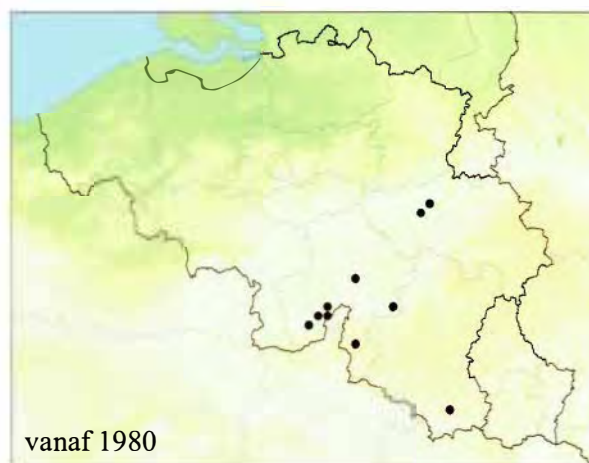
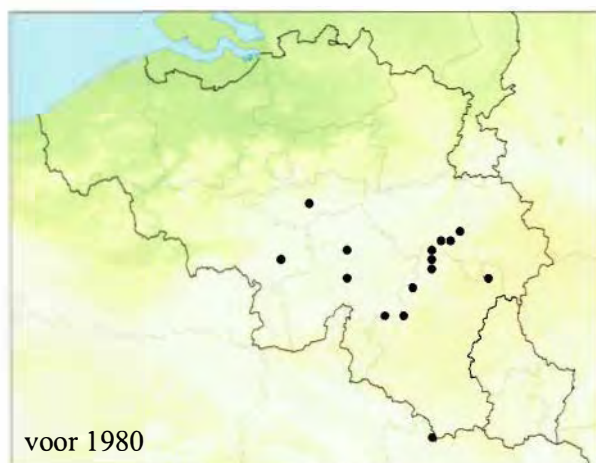
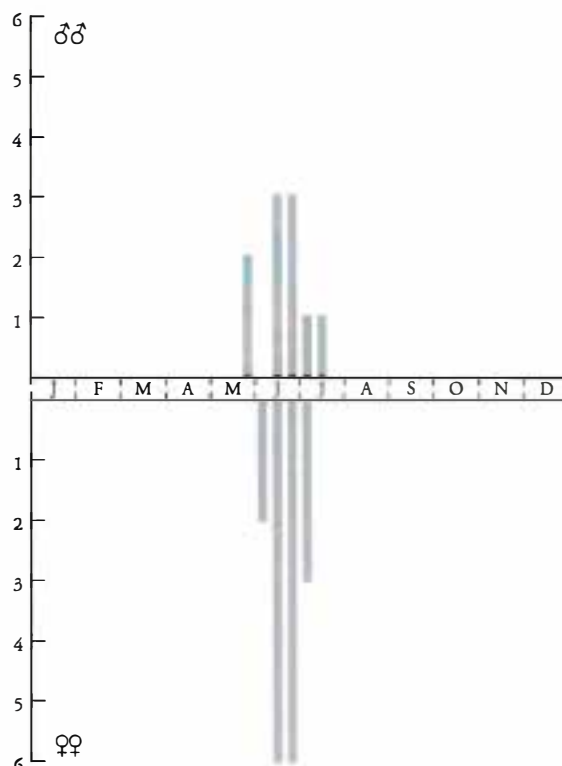
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *H. thunbergii*), Stichel (1956-1958, als *H. thunbergii*), Wagner (1952, 1961, als *H. thunbergii*) en Wagner & Weber (1964, als *H. thunbergii*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Hoplomachus thunbergii* (macropteer, 3,6-4,4 mm) leeft fytofaag in spaarzaam begroeide, zandige biotopen op muizenoor *Hieracium pilosella* en is een belangrijke bestuiver van de bloemen van de waardplant. Incidenteel wordt ze ook wel op andere composieten Asteraceae aangetroffen. Ze overwintert als ei in de oude bloemstelen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot midden juli.

Status – In heel Wallonië en daar niet zeldzaam in de provincies Namur, Liège en Luxembourg).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Lopus decolor decolor

(Fallén, 1807)

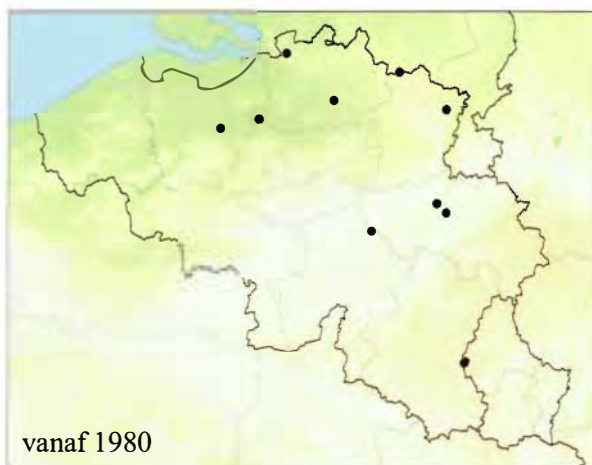
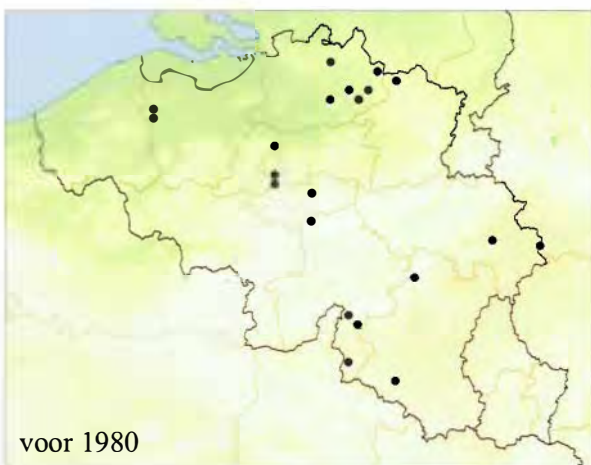
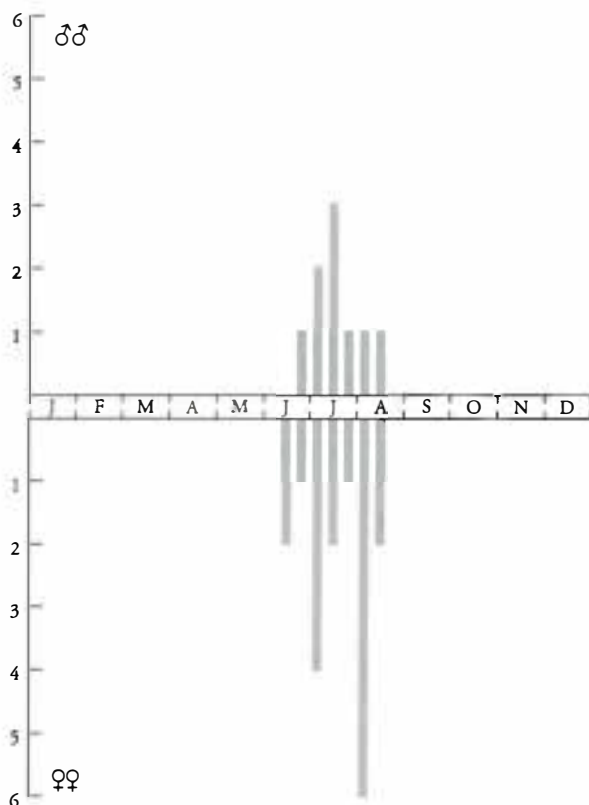
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten). De ondersoort *L. decolor palliatus* (Perris, 1857) komt voor in Andorra, Bulgarije, Frankrijk, Italië en Spanje.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord-Amerika en Nieuw Zeeland (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Lopus decolor* (macropteer, 4,4-4,8 mm) leeft fytofaag op grassen Poaceae in zowel droge als natte biotopen, onder andere op bochtige smele *Deschampsia flexuosa*, gewoon struisgras *Agrostis capillaris* en moerasstruisgras *A. canina*. Larven en adulten zuigen vooral aan de zich ontwikkelende zaden. Ze overwintert als ei in grasstengels en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot midden augustus.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincie West-Vlaanderen), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Hainaut).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Macrotylus (Alloeonycha) paykullii
(Fallén, 1807)

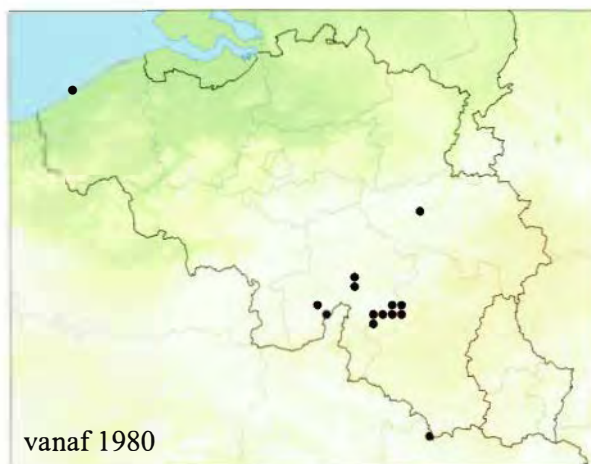
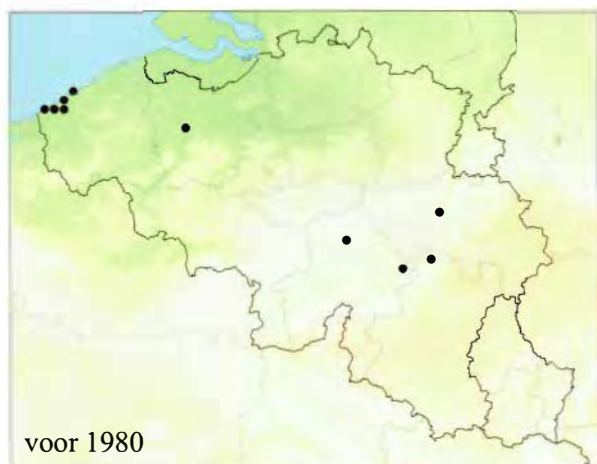
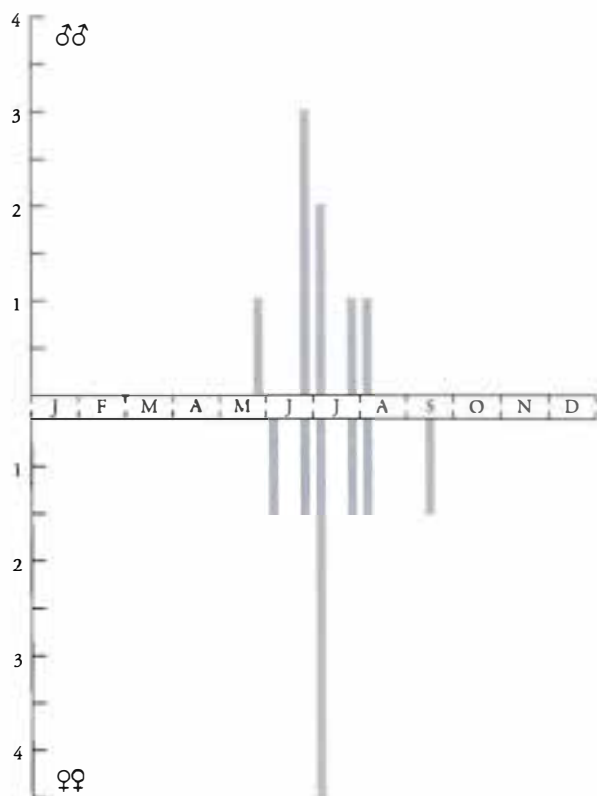
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *M. paykullii*), Stichel (1956-1958, als *M. paykullii*), Wagner (1952, 1961, als *M. paykullii*) en Wagner & Weber (1964, als *M. paykullii*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Macrotylus paykullii* (macropteer, 2,8-3,7 mm) leeft zoöfytofaag in xerotherme biotopen op kattendoorn *Ononis repens spinosa* en kruipend stalkruid *O. repens repens*. Ze overwintert als ei in de stengels van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in september.

Status – Algemeen in Vlaanderen in de provincies West- en Oost-Vlaanderen en in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg. Een waarneming in de provincie Hainaut (Lethierry, 1892) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Macrotylus (Alloeonycha) solitarius

Meyer-Dür, 1843)

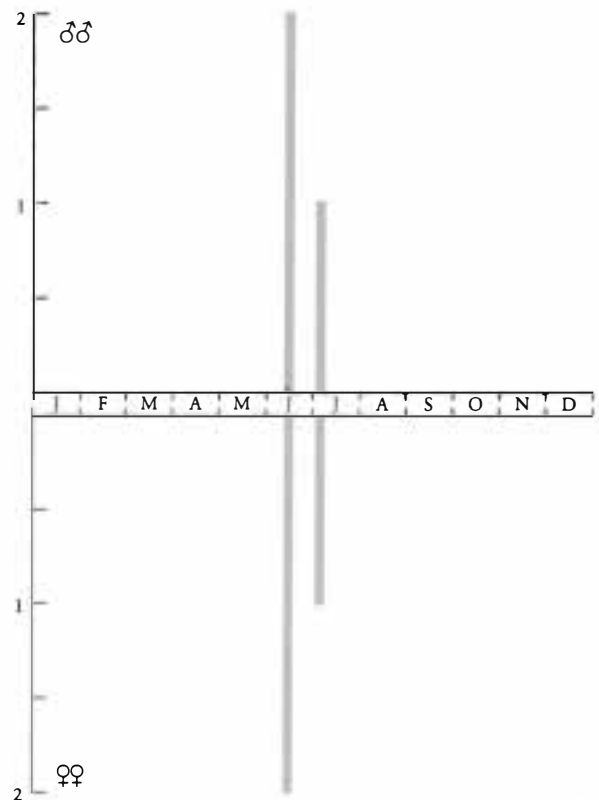
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Macrotylus solitarius* (macropteer, 5,0-5,6 mm) leeft langs bosranden en op open plekken in het bos op bosandoorn *Stachys sylvatica*, incidenteel op bergandoorn *S. recta* en moerasandoorn *S. palustris*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot begin juli, in de omringende landen tot in september.

Status – Zeer zeldzaam, één vondst in Vlaanderen in de provincie Limburg en vier vondsten in Wallonië in de provincie Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Megalocoleus molliculus

(Fallén, 1807)

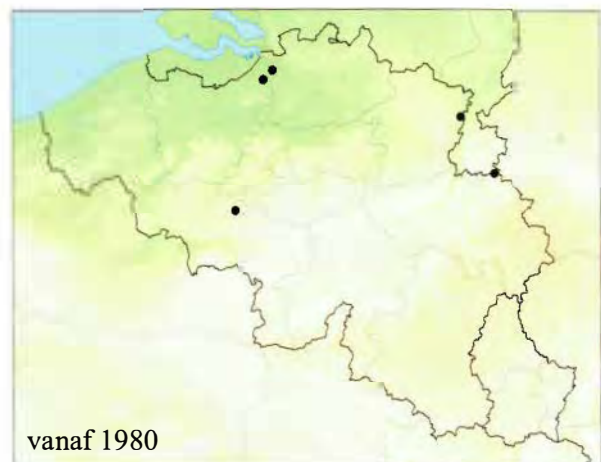
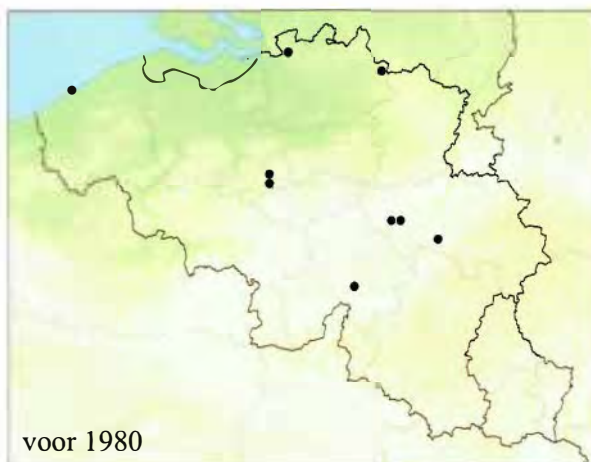
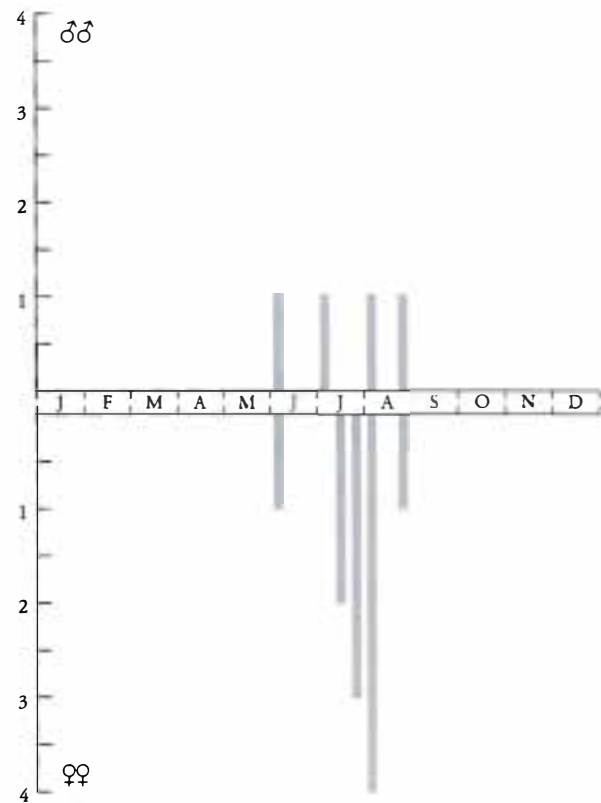
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Megalocoleus molliculus* (macropter, 3,8-5,1 mm) leeft fytofaag op duizendblad *Achillea millefolium*. Ze overwintert als ei in de bloeistengels van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen begin juni uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind augustus.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen, het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Hainaut, Namur en Liège. Eén waarneming in de provincie Brabant wallon (Schouteden, 1900) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Megalocoleus tanacetii

(Fallén, 1807)

Synoniem – *Megalocoleus pilosus* (Schränk, 1801).

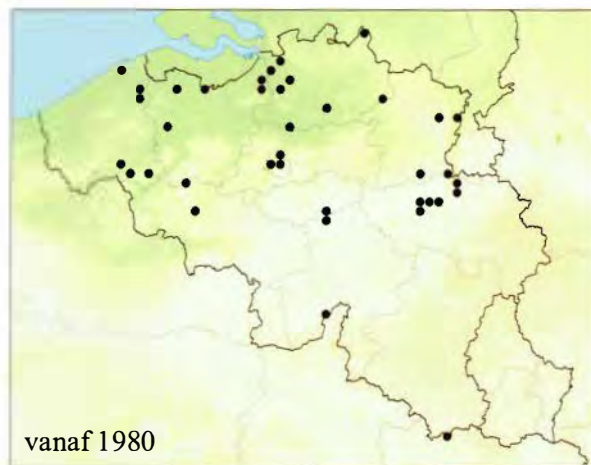
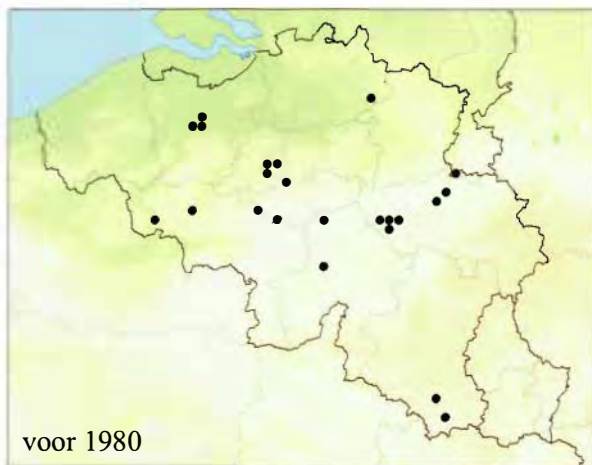
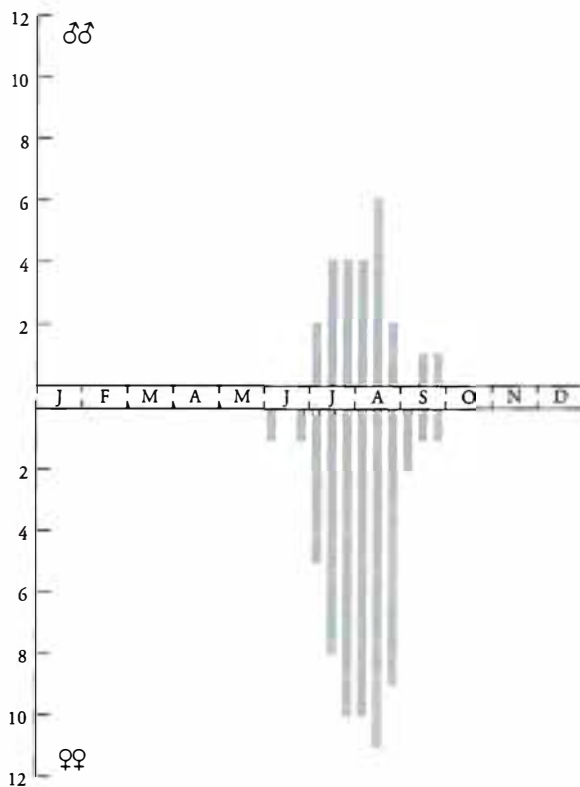
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *M. pilosus*), Stichel (1956-1958, als *M. pilosus*), Wagner (1952, 1961, als *M. pilosus*) en Wagner & Weber (1964, als *M. pilosus*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus, Centraal-Azië en Siberië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Megalocoleus tanacetii* (macropter, 4,1-5,0 mm) leeft fytofaag op boerenwormkruid *Tanacetum vulgare*. Ze zuigt aan de bloemknoppen, bloemen en onrijpe zaden van de waardplant. De eieren overwinteren in de oude bloeistengels en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot eind september.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies met uitzondering van Vlaams-Brabant.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Monosynamma bohemanni

(Fallén, 1829)

Synoniem – *Monosynamma nigritula* (Zetterstedt, 1838).

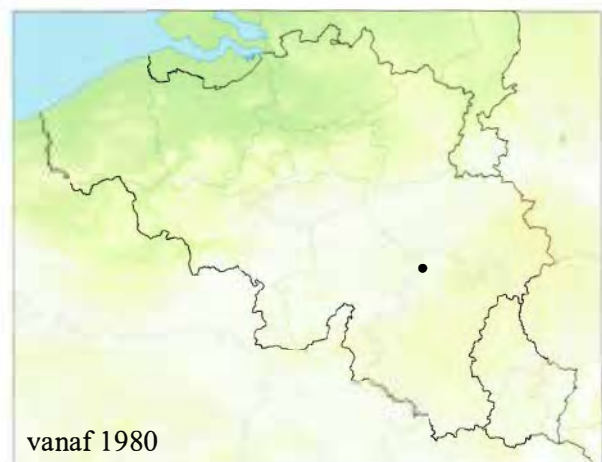
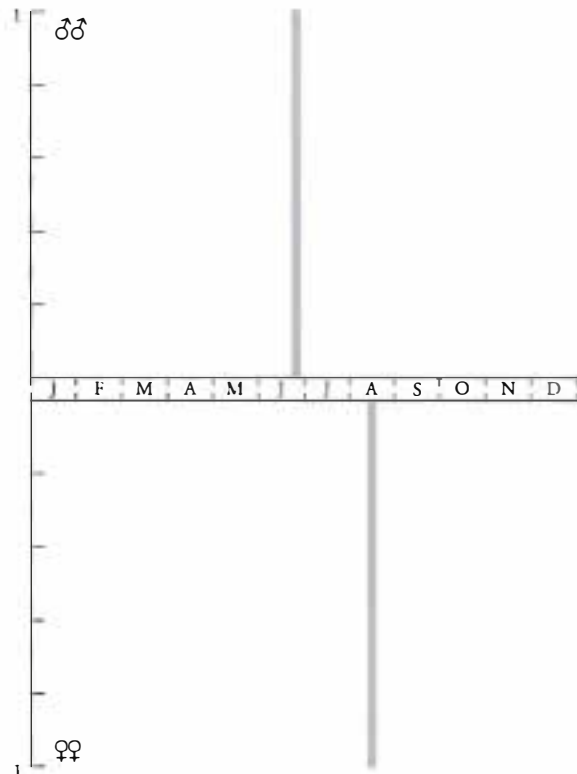
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *M. bohemani*), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, als *M. bohemani* en *M. nigritula*) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten). De taxonomische status van *M. bohemanni*, *M. maritimum* en *M. sabulicola* dient nader onderzocht te worden.

Verspreiding – Holarctisch: Noord-Amerika, Europa en Azië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Monosynamma bohemanni* (macropteer, 3,1-3,7 mm) leeft fytofaag op wilg *Salix* sp., onder andere op kruipwilg *S. repens*. Literatuurgegevens over de waardplanten zijn onbetrouwbaar door verwarring met *M. maritimum* en *M. sabulicola*. Ze overwintert als ei aan de basis van de bladknoppen van de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot midden augustus.

Status – Onduidelijk door verwarring met *M. maritimum* en *M. sabulicola*.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie); Baugnée (2005: verspreiding).

Monosynamma maritimum

(Wagner, 1947)

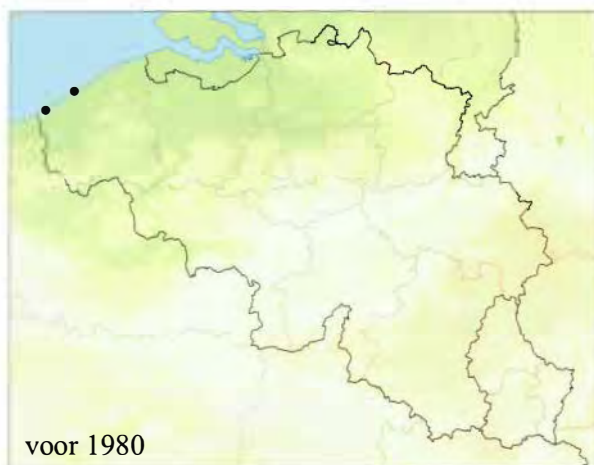
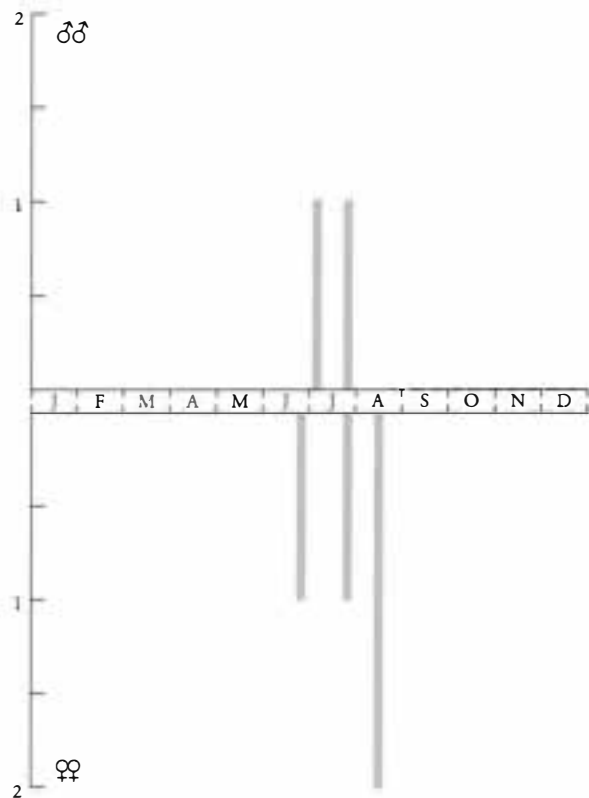
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961, als *M. maritima*) en Wagner & Weber (1964). Taxonomische status: zie opmerking onder *M. bohemani*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, langs de Noordzeekust (Kerzhner & Josifov, 1999).

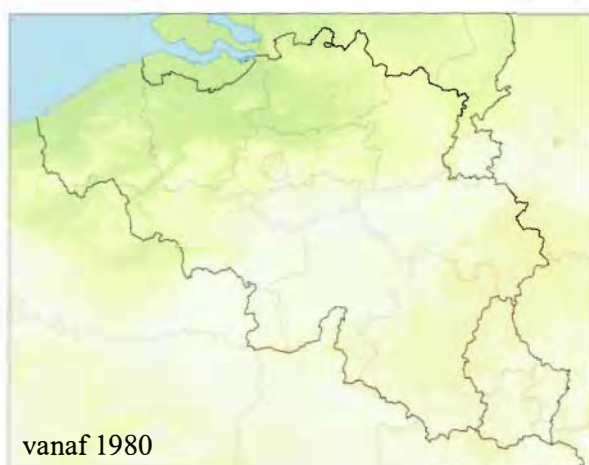
Habitat en ecologie – *Monosynamma maritima* (macropteer, 2,7-3,3 mm) leeft in de kustduinen op kruipwilg *Salix repens*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind juni tot midden augustus.

Status – Alleen in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen in de kustduinen. Laatste waarneming in 1967.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Monosynamma sabulicola

(Wagner, 1947)

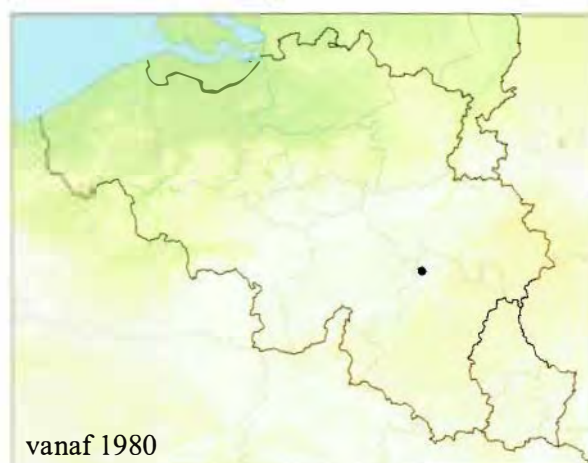
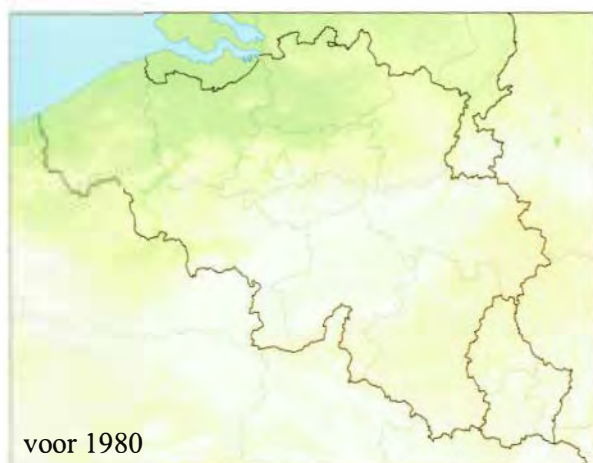
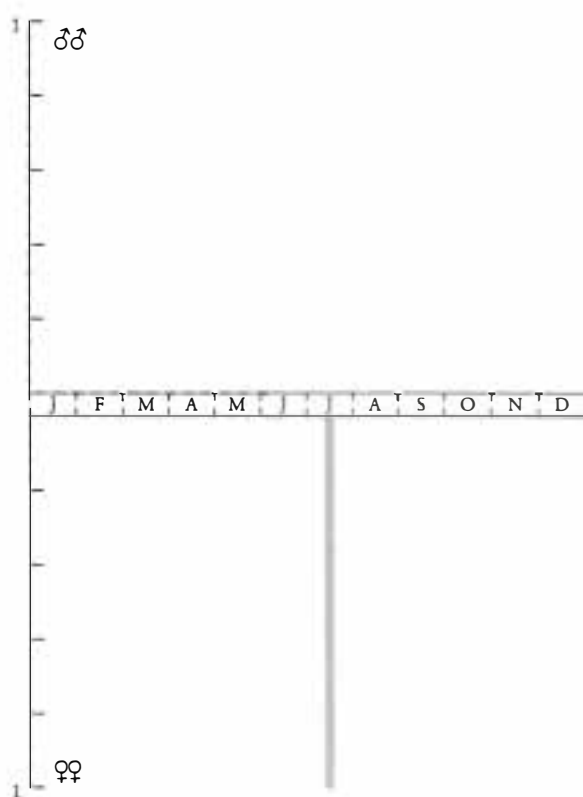
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Taxonomische status: zie opmerking onder *M. bohemanni*. Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Monosynamma sabulicola* (macropteer, 3,3-4,0 mm) leeft langs rivieroeveren op smalbladige wilgen, onder andere katwilg *Salix viminalis*, kraakwilg *S. fragilis* en schietwilg *S. alba*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn in juli waargenomen, in de omringende landen van midden juni tot midden augustus.

Status – Een zekere vondst in Wallonië in de provincie Luxembourg in 2004.

Literatuur – Baugnée (2005: verspreiding).

Oncotylus (Oncotylus) punctipes

Reuter, 1875

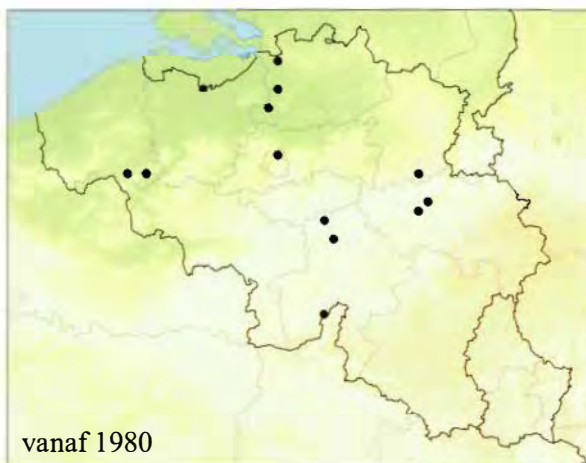
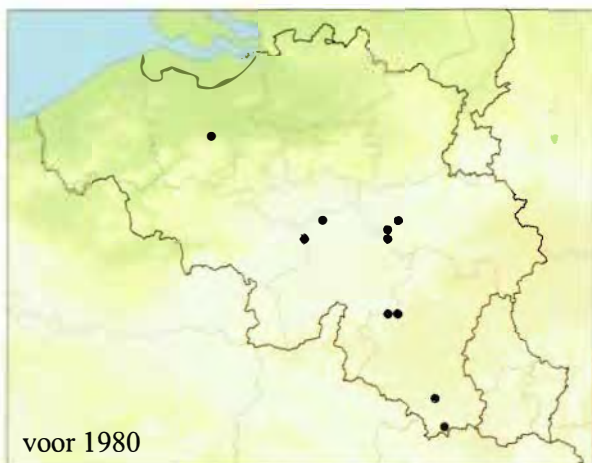
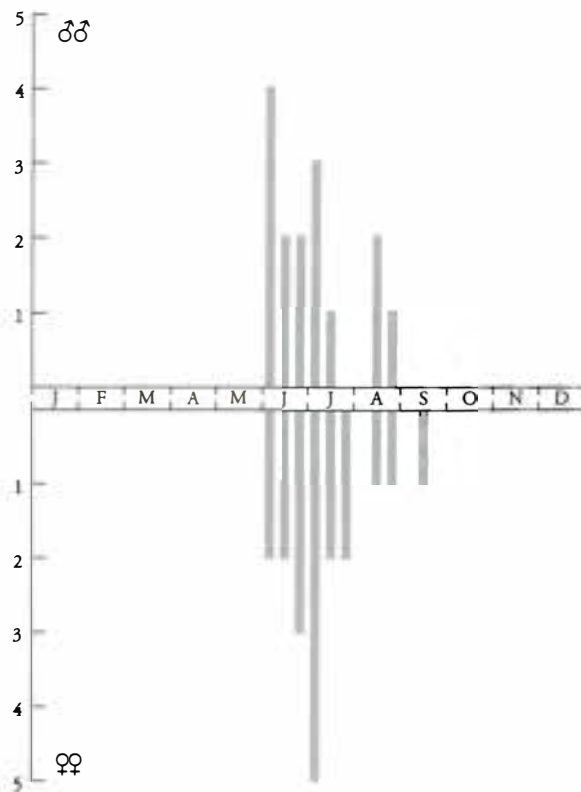
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Siberië (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Oncotylus punctipes* (macropteer, 6,0-6,8 mm) leeft fytofaag op boerenwormkruid *Tanacetum vulgare*. Ze overwintert als ei in de oude stengels van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in september.

Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon en een onbevestigde waarneming in de provincie Hainaut (Lethierry, 1892).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Oncotylus (Oncotylus) viridiflavus
viridiflavus
 (Goeze, 1778)

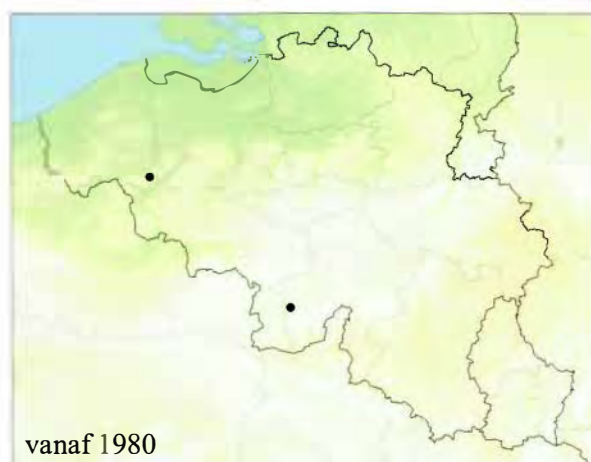
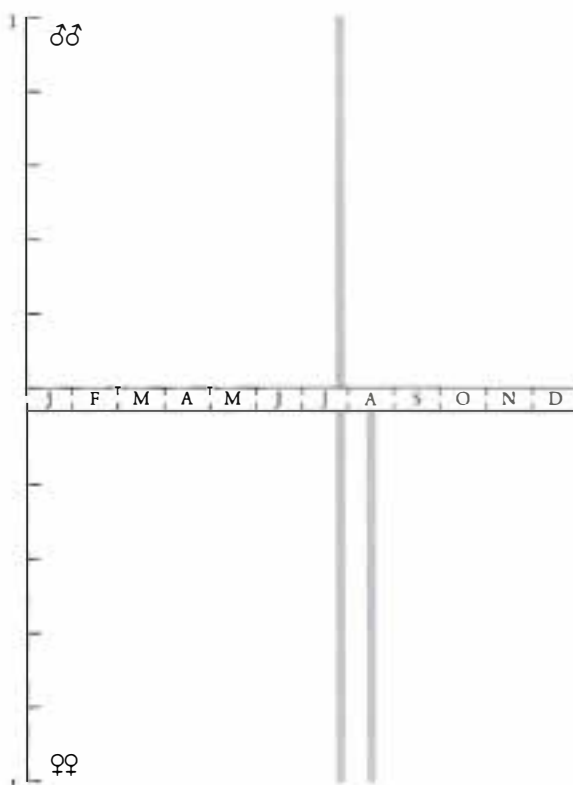
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in China (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *O. viridiflavus longipes* Wagner, 1954 komt voor in het Midden-Oosten.

Habitat en ecologie – *Oncotylus viridiflavus* (macropter, 6,3-7,5 mm) leeft fytofaag op knoopkruid *Centaurea jacea*. Ze overwintert als ei in de oude stengels van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen eind juni of begin juli uit en volwassen dieren zijn in juli en augustus waargenomen. De larven worden geparasiteerd door een euphorine sluipwesp.

Status – Een vindplaats in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen (2009 en 2011) en één in Wallonië in de provincie Namur (2004).

Literatuur – Bagnée (2005: verspreiding).

Orthonotus rufifrons
(Fallén, 1807)

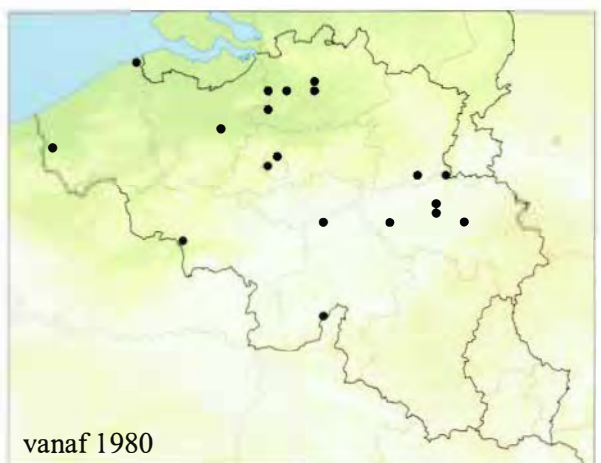
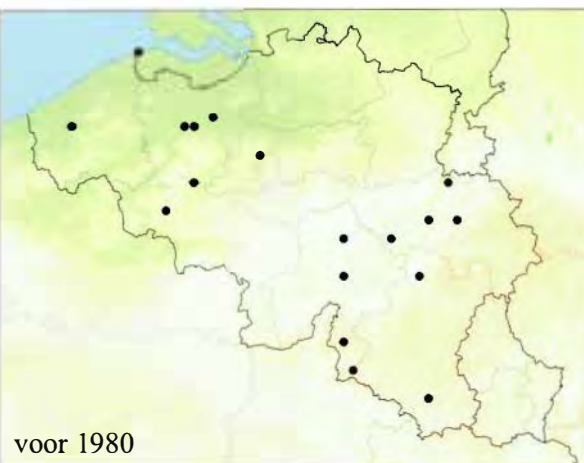
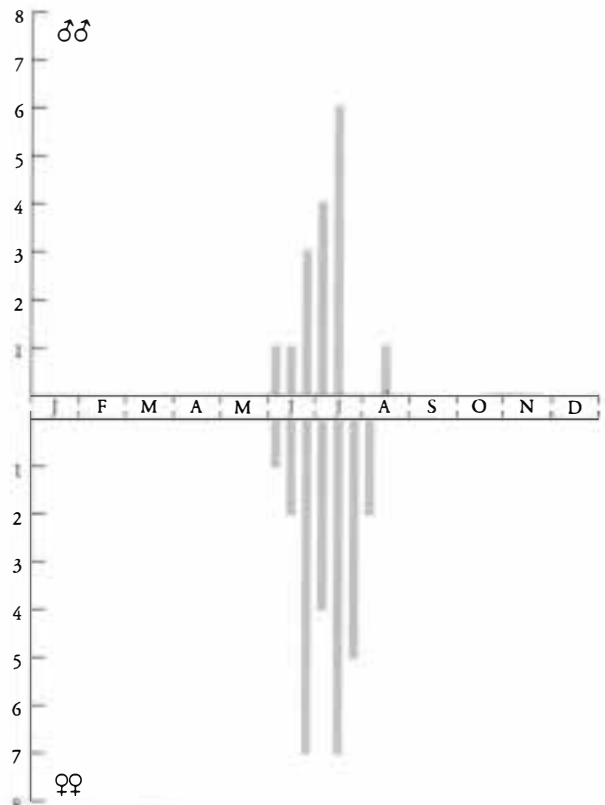
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adulten, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Orthonotus rufifrons* (macropteer ♂, 4,0-4,4 mm; brachypteer ♀, 3,0-3,5 mm) leeft zoöfytofaag in vochtige bossen en houtwallen op grote brandnetel *Urtica dioica* van sap uit de bloemknoppen, de brandharen en de onrijpe vruchten. Ook bladluizen Aphidoidea staan op het menu. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen eind mei of begin juni uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot midden augustus. De mannetjes zijn altijd macropteer en de vrouwtjes brachypteer, waardoor het verspreidingsvermogen van de soort beperkt is.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincie Vlaams-Brabant), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phoenicocoris modestus

(Meyer-Dür, 1843)

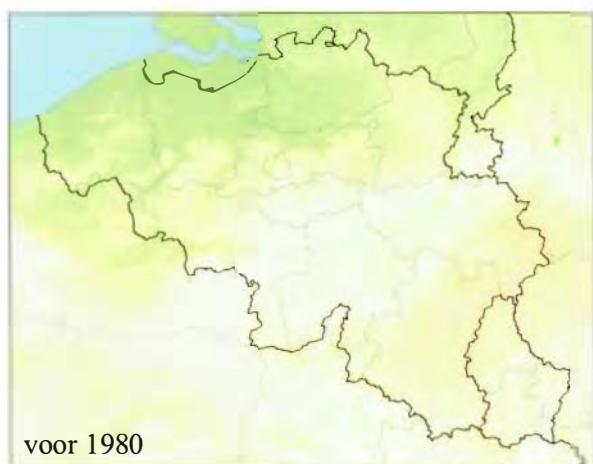
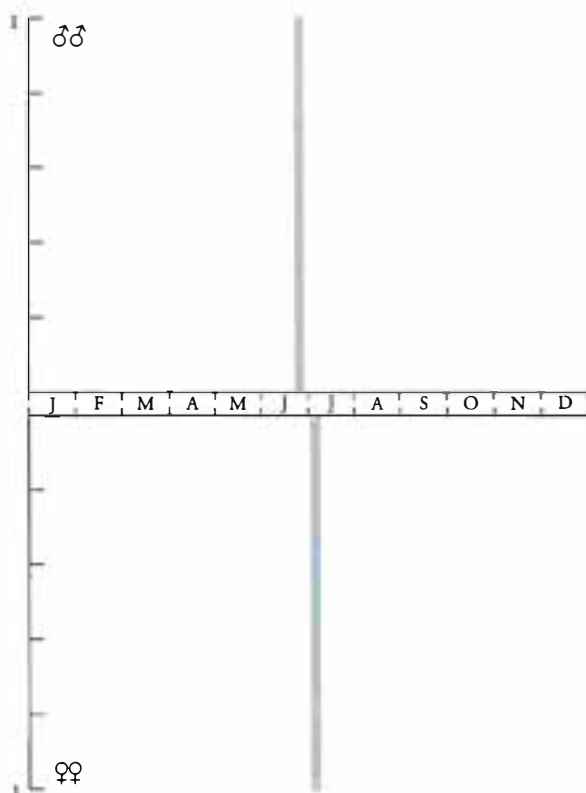
Identificatie – Stichel (1956-1958, als *Sthenarus modestus*), Wagner (1952, 1961, als *S. (Phoenicocoris) modestus*) en Wagner & Weber (1964, als *S. (P.) modestus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004: adult, 2012: larve).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Siberië en Mongolië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phoenicocoris modestus* (macropter, 3,1-3,7 mm) leeft op grove den *Pinus sylvestris*, incidenteel op fijnspar *Picea abies*. Ze komt vooral in de boomkronen voor en voedt zich met sap uit de mannelijke bloemen. De eieren overwinteren en er is één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli, in de omringende landen van eind mei tot begin september.

Status – Zeer zeldzaam, één vondst in Vlaanderen in de provincie Limburg (2007) en twee in Wallonië in de provincies Namur (2001) en Luxembourg (1987).

Literatuur – Aukema (1990b: habitat en ecologie), Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Phoenicocoris obscurellus

(Fallén, 1829)

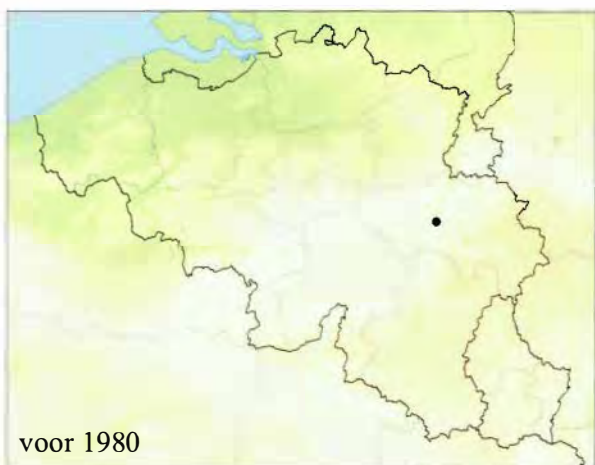
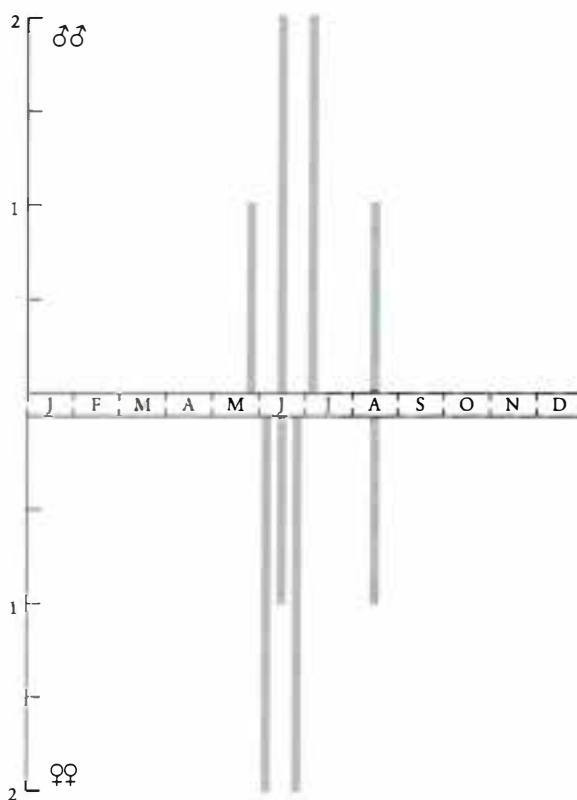
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Psallus obscurellus*), Stichel (1956-1958, als *Psallus (Pityopsallus) obscurellus*), Wagner (1952, als *Psallus (Pityopsallus) obscurellus*; 1961, als *Psallus (Stenopsallus) obscurellus*) en Wagner & Weber (1964, als *Psallus (Stenopsallus) obscurellus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Mongolië, Siberië en het Verre Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

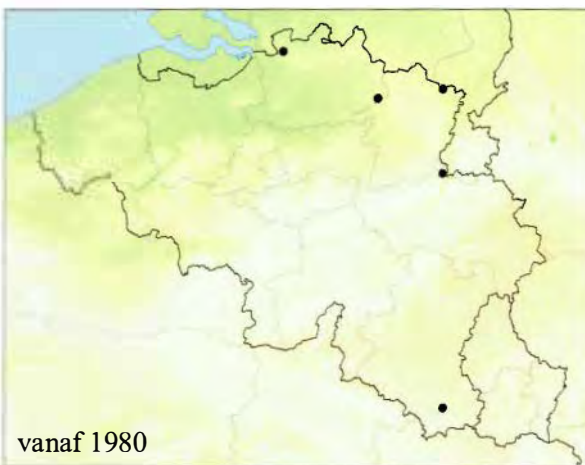
Habitat en ecologie – *Phoenicocoris obscurellus* (macropter, 2,4-3,5 mm) leeft op grove den *Pinus sylvestris* en bergden *P. mugo*, incidenteel op fijnspar *Picea abies* en jeneverbes *Juniperus communis*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind augustus.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Liège en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Phylus (Phylus) coryli
(Linnaeus, 1758)

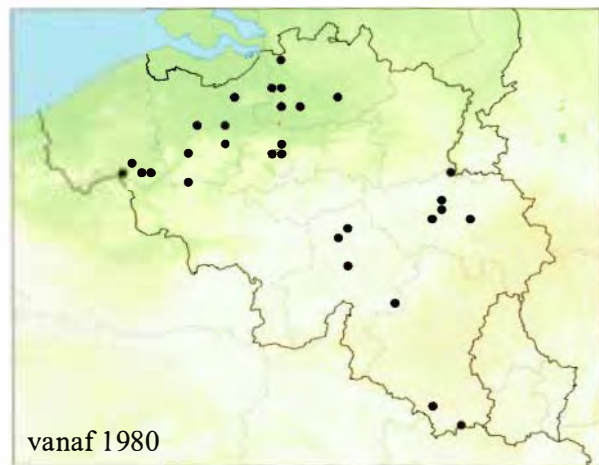
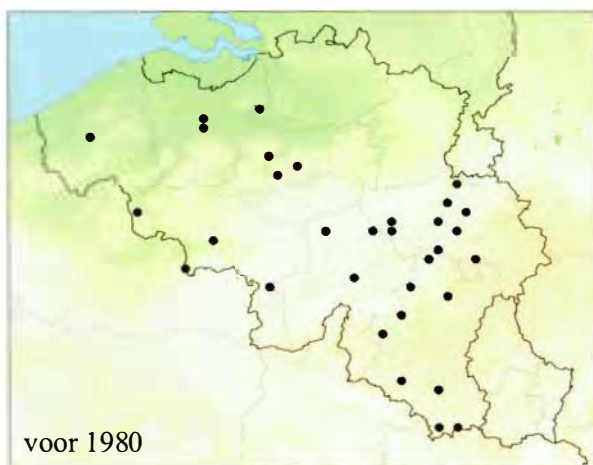
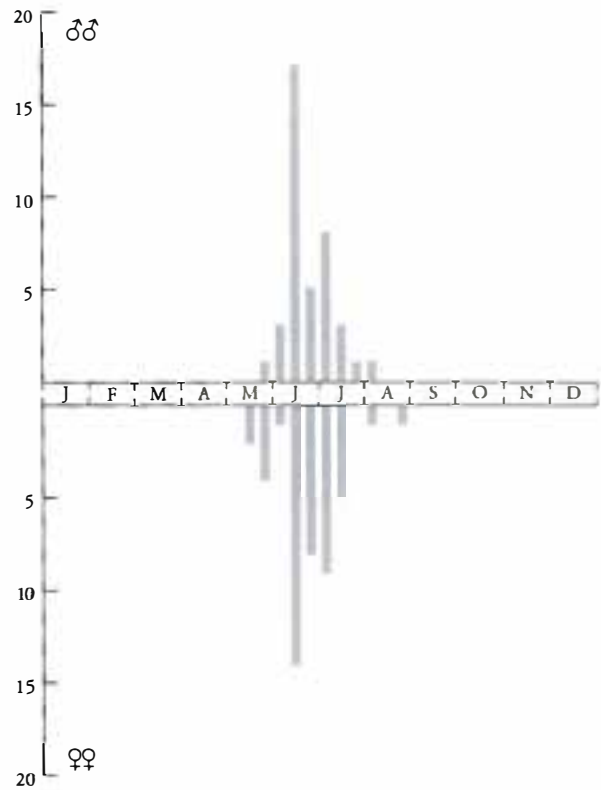
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phylus coryli* (macropteer, 4,4-5,3 mm) leeft zoöfytofaag op hazelaar *Corylus avellana*. Naast sap van de waardplant uit knoppen, jong blad en de onrijpe vruchten leeft ze ook van kleine insecten, onder andere bladluizen Aphidoidea en bladvlotten Psylloidea. Ze overwintert als ei in het jonge hout en heeft één generatie per jaar. De eieren komen eind april of begin mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot eind augustus.

Status – Zeer algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie Limburg), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Phylus (Phylus) melanocephalus
(Linnaeus, 1767)

Synoniem – *Phylus palliceps* Fieber, 1861.

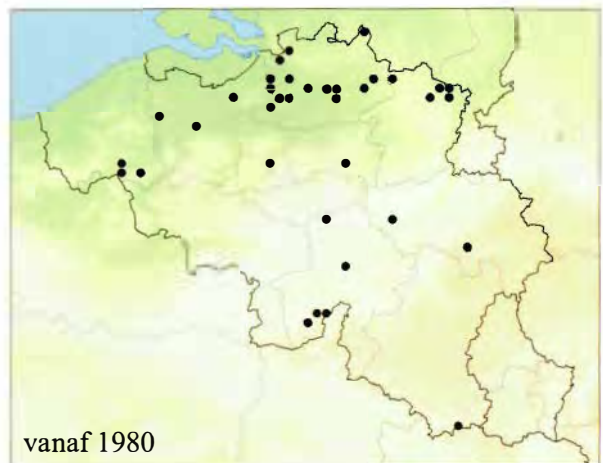
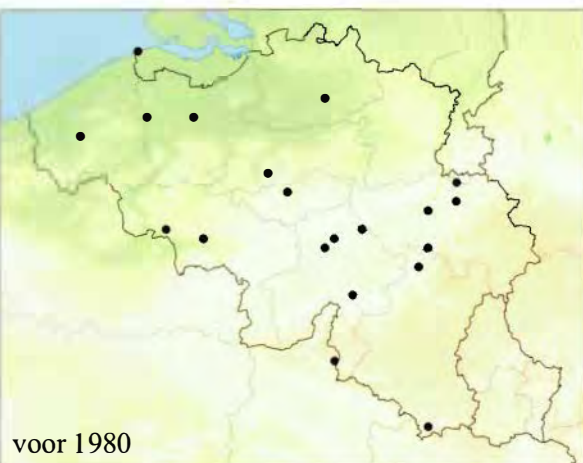
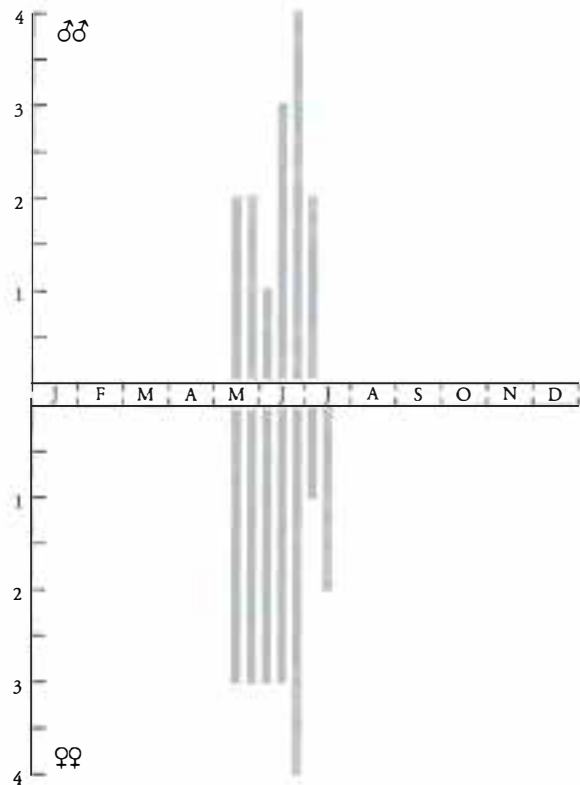
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. melanocephalus* en *P. pallipes*), Stichel (1956-1958, als *P. melanocephalus* en *P. palliceps*), Wagner (1952 en 1961, als *P. melanocephalus* en *P. palliceps*) en Wagner & Weber (1964, als *P. melanocephalus* en *P. palliceps*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Phylus melanocephalus* (macropteer, 4,4-6,1 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Het voedsel bestaat naast sap uit het jonge blad en de bloeiwijzen uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine insecten. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen vanaf eind april uit en volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot eind juli.

Status – Algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

***Plagiognathus (Plagiognathus)*
*arbustorum arbustorum***
(Fabricius, 1794)

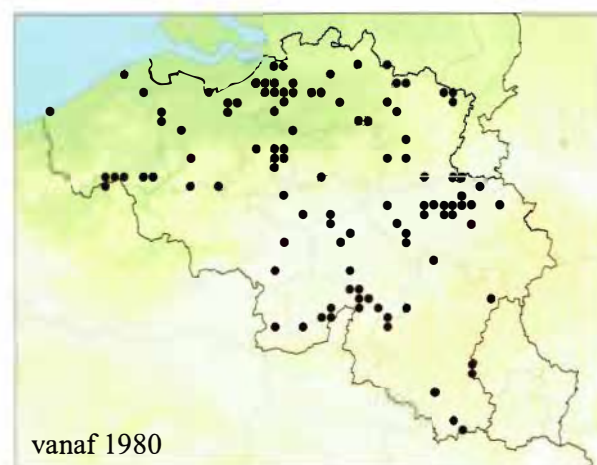
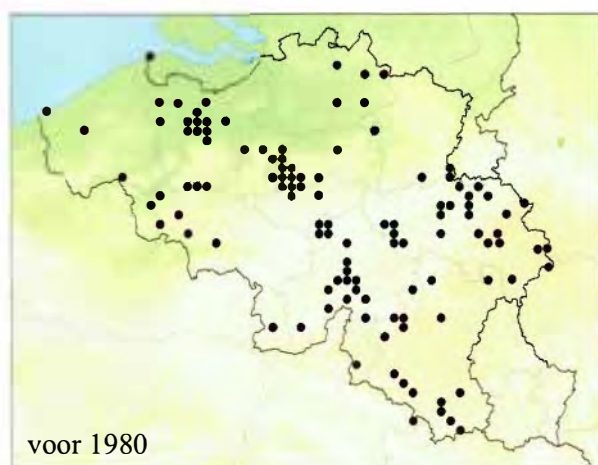
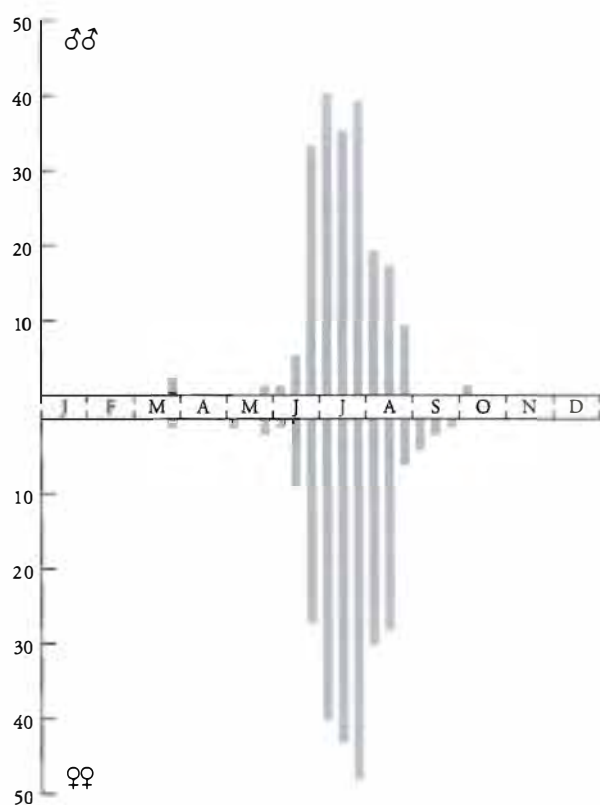
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Mongolië en Siberië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoort *P. arbustorum oshensis* V.G. Putshkov, 1976 komt in Kirgizië voor.

Habitat en ecologie – *Plagiognathus arbustorum* (macropteer, 3,7-4,6 mm) leeft zoöfytofaag in kruidenrijke, min of meer droge ruigtes op allerlei kruiden, maar vooral op grote brandnetel *Urtica dioica*. Het voedsel bestaat naast honigdauw en sap uit bloemknoppen, bloemen en onrijpe vruchten uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine insecten. Ze overwintert doorgaans als ei en heeft één generatie per jaar. Incidenteel zou zich een tweede generatie kunnen ontwikkelen, met overwintering van een deel van de adulten. De eieren komen in mei uit en volwassen dieren van de nieuwe generatie zijn waargenomen van eind juni tot in oktober. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

***Plagiognathus (Plagiognathus)*
*chrysanthemi***
(Wolff, 1804)

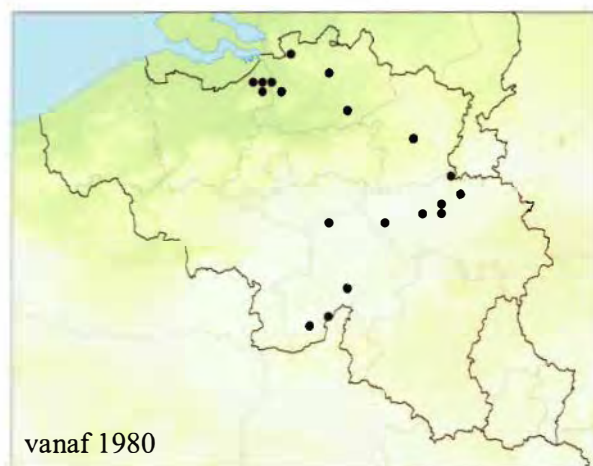
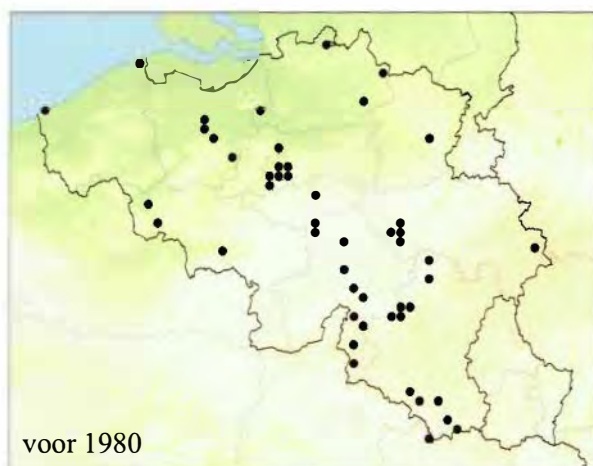
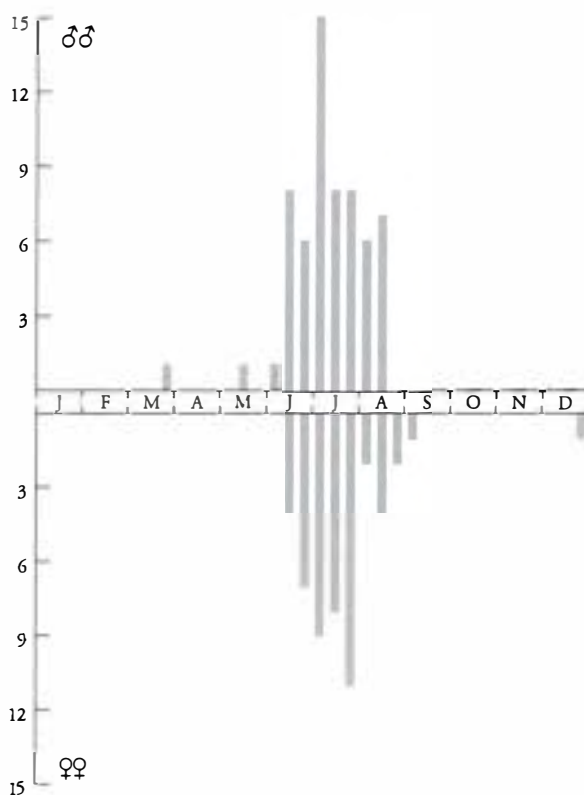
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Plagiognathus chrysanthemi* (macropteer, 3,2-4,1 mm) leeft overwegend fytofaag in kruidenrijke, min of meer droge ruigtes met onder andere duizendblad *Achillea millefolium*, hopklaver *Medicago lupulina*, jacobskruiskruid *Jacobaea vulgaris* en reukloze kamille *Tripleurospermum maritimum*. Ze komt ook op grote brandnetel *Urtica dioica* voor, maar minder vaak dan *P. arbustorum*. De eieren overwinteren in de oude stengels van de waardplanten en er is één generatie per jaar. De eieren komen in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in september. Gezien de vondsten in december en maart kan zich soms een tweede generatie ontwikkelen, die als adult overwintert.

Status – Zeer algemeen, in alle provincies.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

***Plagiognathus (Plagiognathus)*
*fulvipennis***
(Kirschbaum, 1856)

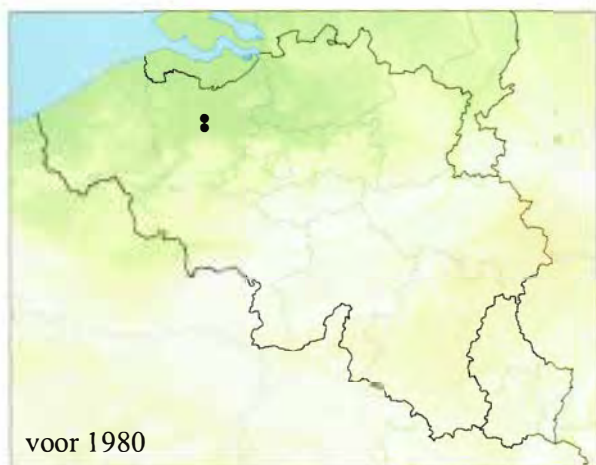
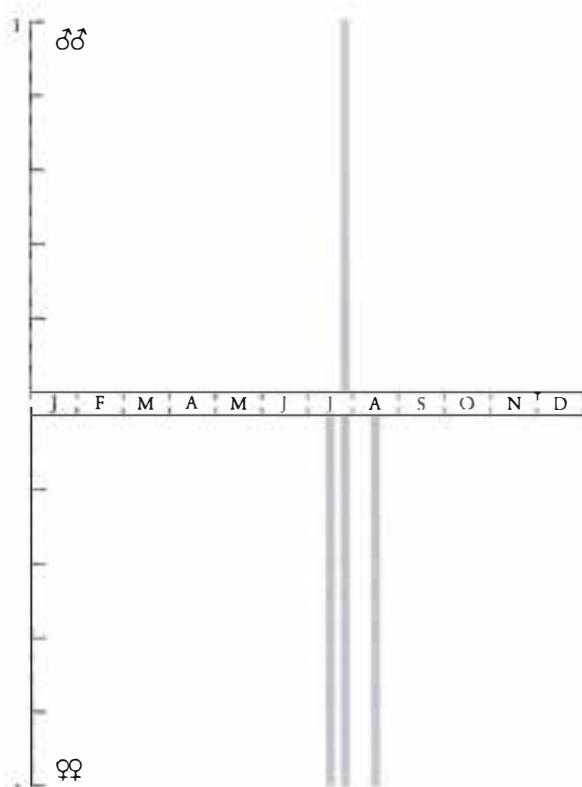
Identificatie – Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten, de Kaukasus en Centraal-Azië) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Plagiognathus fulvipennis* (macropter, 3,5-4,7 mm) leeft op ruwbladigen Boraginaceae, met name op slangenkruid *Echium vulgare*. In Nederland ook op akkers en aan akkerranden op phacelia *Phacelia tanacetifolia*, dat als nectarplant voor bijen wordt verbouwd. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden juli tot in augustus, in de omringende landen van eind mei tot begin augustus.

Status – Drie vondsten in de provincie Oost-Vlaanderen en een onbevestigde waarneming in de provincie Antwerpen (Schouteden, 1900). Niet meer waargenomen sinds 1942.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Plagiognathus (Plagiognathus) vitellinus
(Scholtz, 1847)

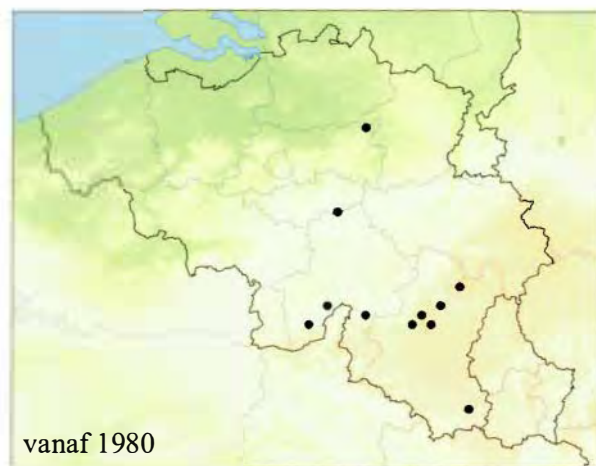
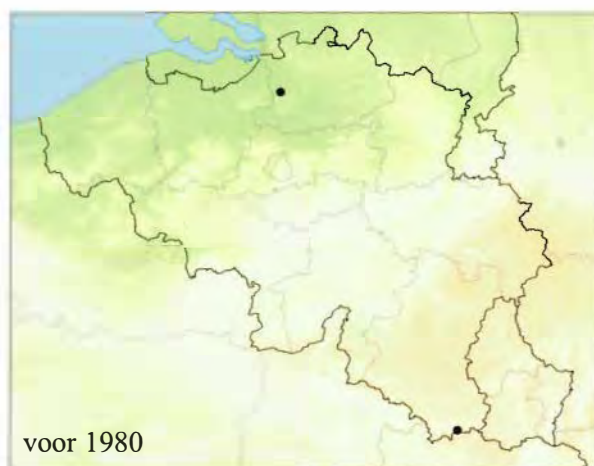
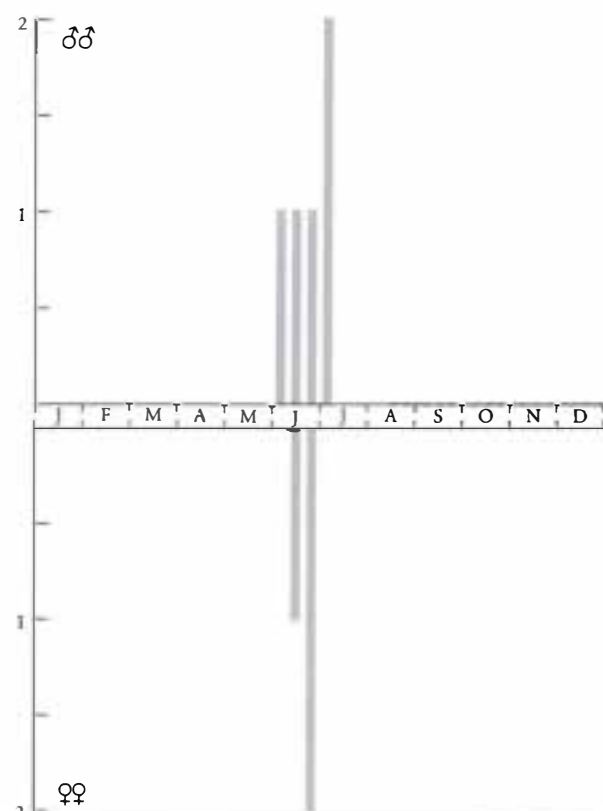
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *Psallus (Parapsallus) vitellinus*; 1961, als *Plagiognathus (Parapsallus) vitellinus*) en Wagner & Weber (1964, als *Psallus (Parapsallus) vitellinus*). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in Korea en Japan; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Plagiognathus vitellinus* (macropter, 2,8-3,3 mm) leeft zoöfytofaag op spar *Picea* sp. en lork *Larix* sp., incidenteel ook op grove den *Pinus sylvestris*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin juni tot in juli.

Status – Twee vondsten in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant en niet zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding, als *Parapsallus vitellinus*); Baugnée (2005: verspreiding, als *Parapsallus vitellinus*).

Plesiodema pinetella

(Zetterstedt, 1828)

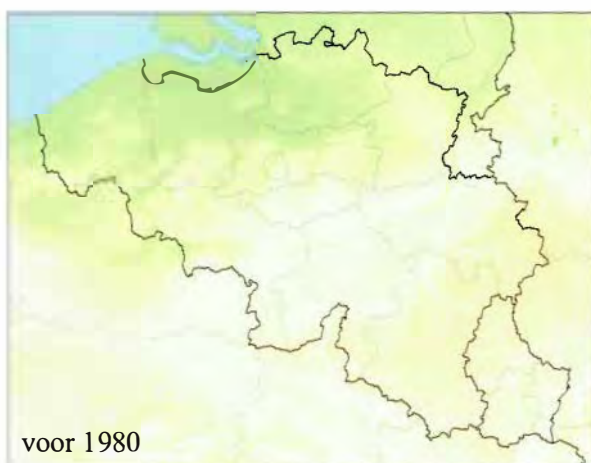
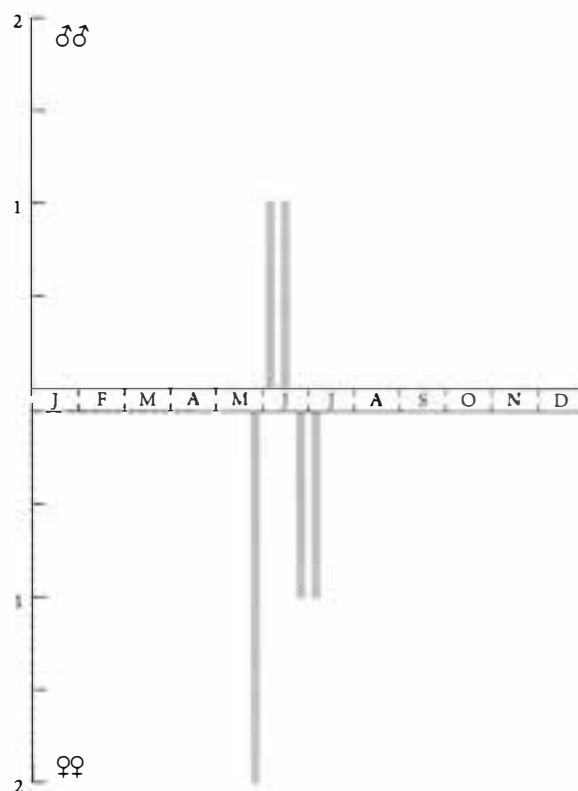
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. pinetellum*), Stichel (1956-1958, als *P. pinetellum*), Wagner (1952, 1961, als *P. pinetellum*) en Wagner & Weber (1964, als *P. pinetellum*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Plesiodema pinetella* (macropteer, 2,6-3,5 mm) leeft zoöfytofaag op den, met name op grove den *Pinus sylvestris* en zwarte den *P. nigra*, maar in de omringende landen ook op bergden *P. mugo*, en incidenteel op lork *Larix* sp. en spar *Picea* sp. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren en vooral de mannetjes leven kort en zijn waargenomen van eind mei tot begin juli.

Status – Zeldzaam, waargenomen sinds 1986, in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en in Wallonië in de provincies Namur en Liège. Een waarneming in het gewest Brussel (Lethierry & Pierret, 1879) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Apocremnus) betuleti
(Fallén, 1826)

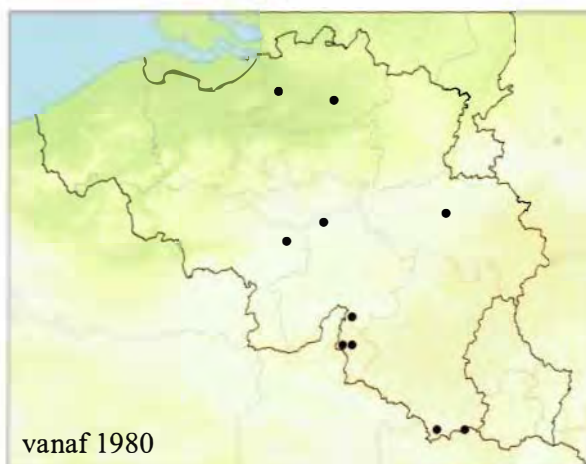
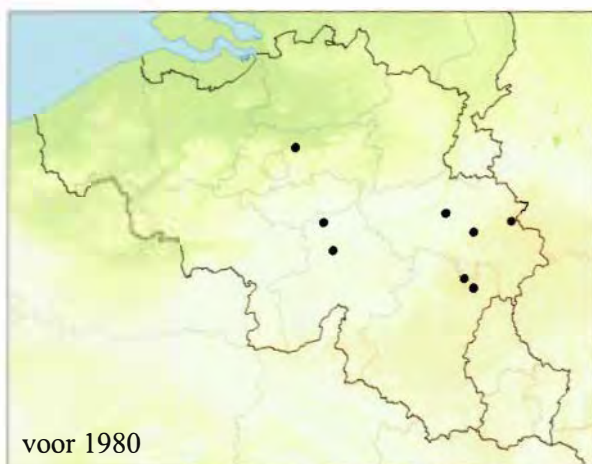
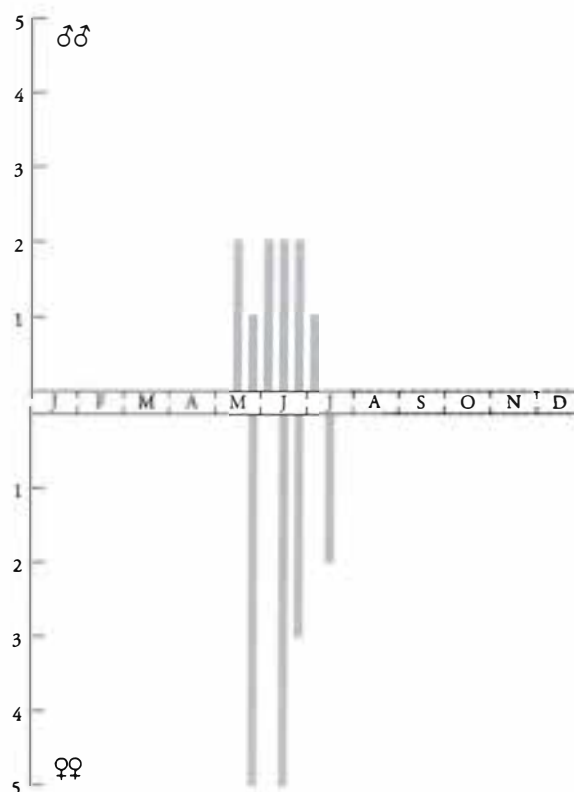
Identificatie – Rieger & Rabitsch (2006). Foto's: Rieger & Rabitsch (2006: adulten), Wachmann *et al.* (2012: adult). In publicaties van voor 2007 verward met *P. montanus*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Kerzhner & Josifov 1999, Aukema 2008). Door verwarring met *P. montanus* zijn de verspreidingsgegevens onbetrouwbaar.

Habitat en ecologie – *Psallus betuleti* (macropteer, 5,2-5,7 mm) leeft zoöfytofaag op ruwe berk *Betula pendula* en zachte berk *B. pubescens*. Naast plantensap bestaat het voedsel uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine insecten. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen eind april of in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot eind juli.

Status – Vermoedelijk niet zeldzaam, maar verward met *P. montanus*. Bevestigde vondsten in Vlaanderen (provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant) en Wallonië (provincies Hainaut, Namur, Liège en Luxembourg).

Literatuur – Aukema *et al.* (2007: verspreiding).

Psallus (Apocremnus) montanus

Josifov, 1973

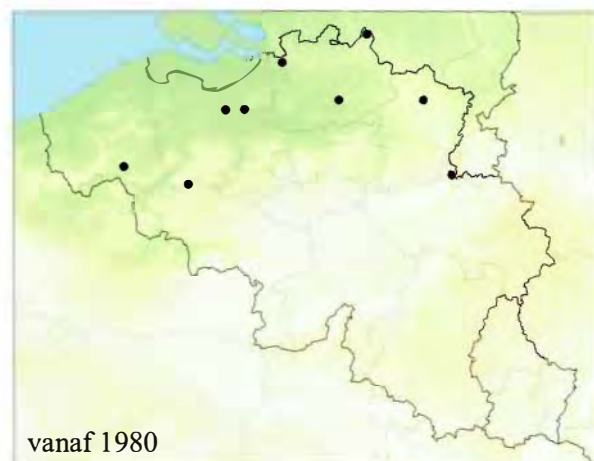
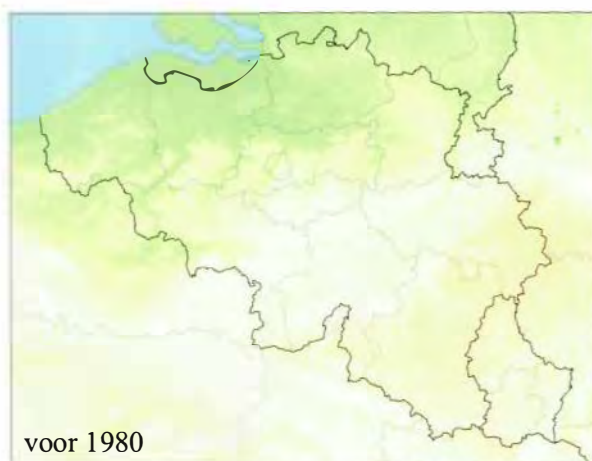
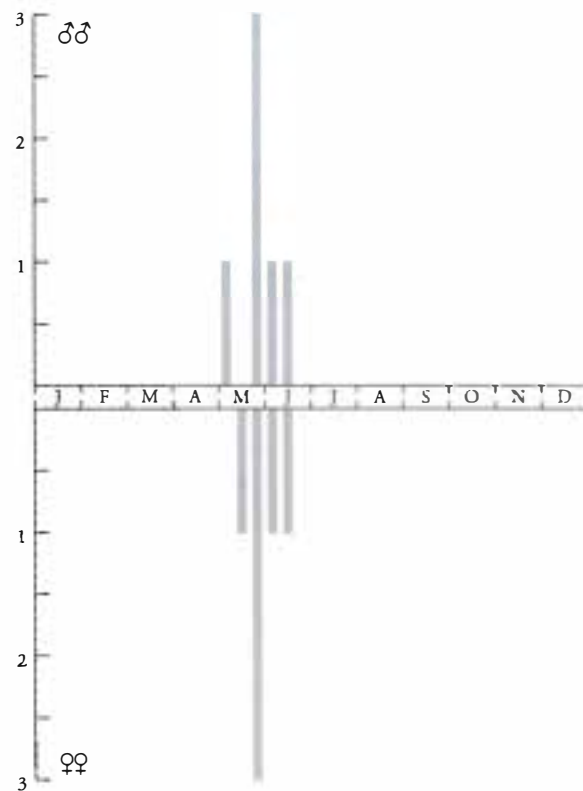
Identificatie – Rieger & Rabitsch (2006). Foto's: Rieger & Rabitsch (2006: adulten), Wachmann *et al.* (2012: adult). In publicaties van voor 2007 verward met *P. betuleti*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa; na versleping gevestigd in Noord Amerika (Aukema 2008). Mogelijk ook in Azië, maar verward met *P. betuleti*.

Habitat en ecologie – *Psallus montanus* (macropteer, 5,2-5,7 mm) leeft zoöfytofaag op ruwe berk *Betula pendula* en zachte berk *B. pubescens*. Naast plantensap bestaat het voedsel uit bladluizen Aphidoidea en andere kleine insecten. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. De eieren komen eind april of in mei uit en volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot eind juli.

Status – Vermoedelijk niet zeldzaam, maar verward met *P. betuleti*. Bevestigde vondsten in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Hainaut en Liège.

Literatuur – Aukema *et al.* (2007: verspreiding).

Psallus (Hylopsallus) assimilis

Stichel, 1956

Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1961), Wagner & Weber (1964), Aukema (1981, 1986) en Reichling (1984). Foto: Aukema & Hermes (2009: adult).

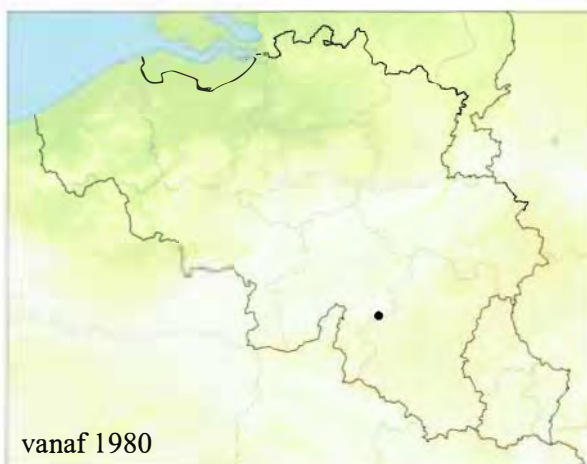
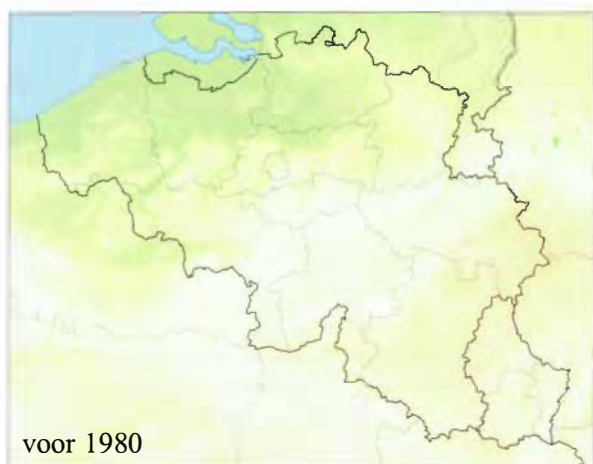
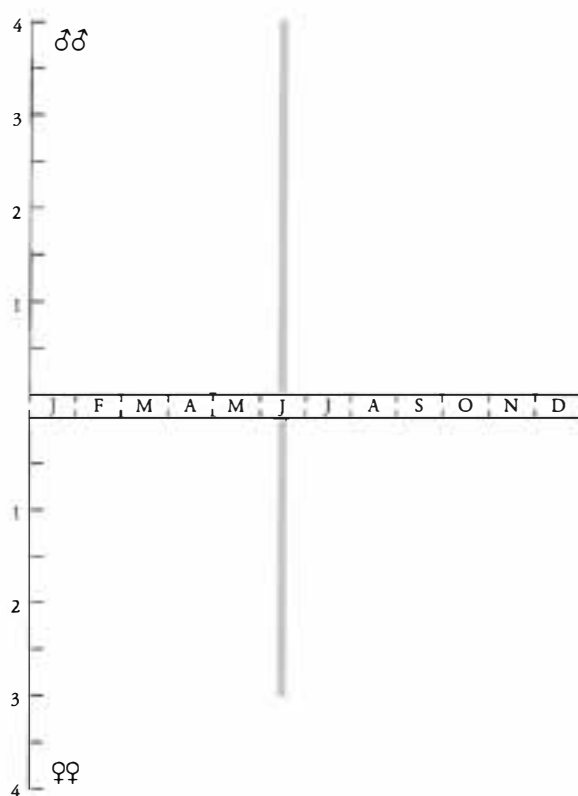
Alleen de mannetjes zijn met zekerheid te onderscheiden van *P. variabilis*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus assimilis* (macropteer, 3,4-4,0 mm) leeft zoöfytofaag op vruchtdragende Spaanse aak *Acer campestre*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn halverwege juni waargenomen, in de omringende landen van begin mei tot eind juli.

Status – Twee vondsten in Wallonië in 1981 in de provincies Namur en Luxembourg in hetzelfde uurhok.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Hyllopsallus) perrisi

(Mulsant & Rey, 1852)

Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961), Wagner & Weber (1964), Aukema (1981) en Reichling (1984). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

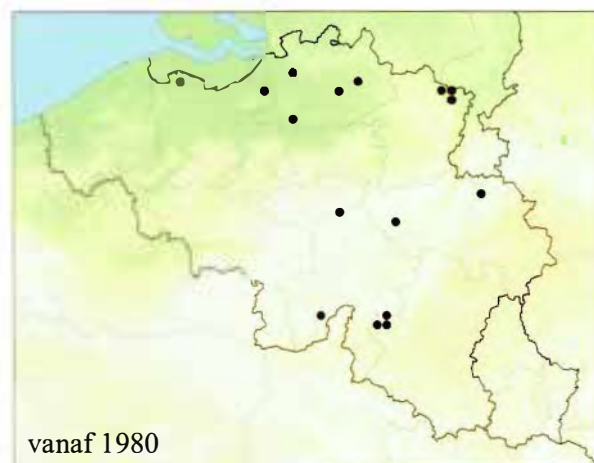
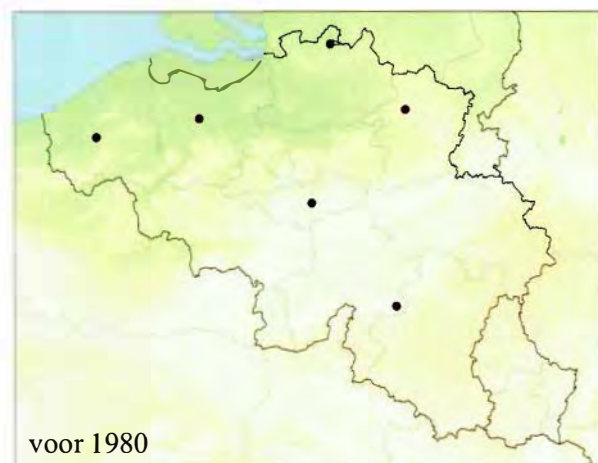
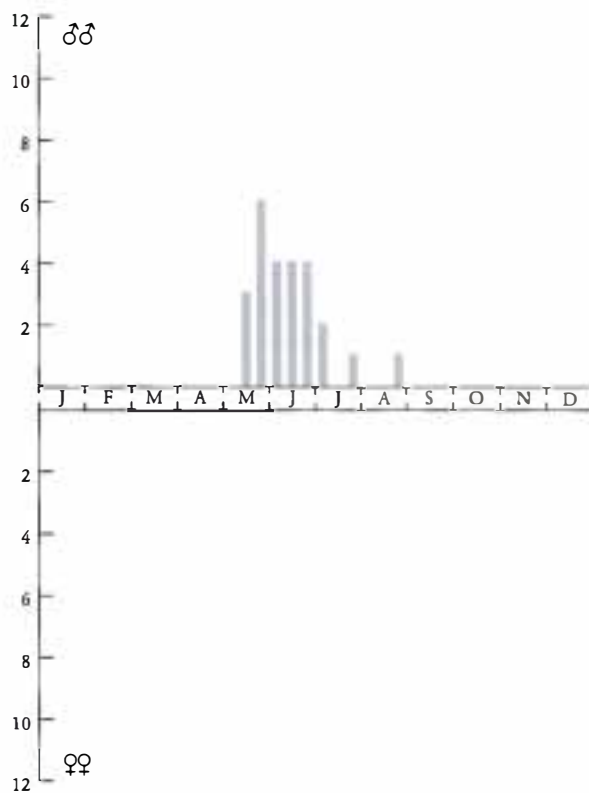
Alleen de mannetjes zijn met zekerheid te onderscheiden van *P. wagneri*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus perrisi* (macropteer, 3,0-4,1 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Waarnemingen op andere planten hebben betrekking op verdwaalde exemplaren, die zijn komen aanvliegen of door wind of regen van de waardplant zijn geraakt. Het dierlijk voedsel bestaat onder andere uit rupsjes van bladrollers Tortricidae. Ze overwintert als ei in spleetjes in de schors van eenjarige twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot in augustus.

Status – Algemeen, geen zekere waarnemingen in de provincie Vlaams-Brabant, het gewest Brussel en de provincie Hainaut.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Psallus (Hylopsallus) pseudoplatani

Reichling, 1984

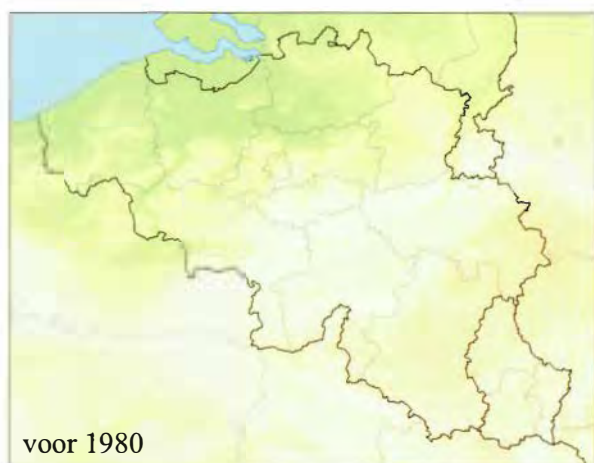
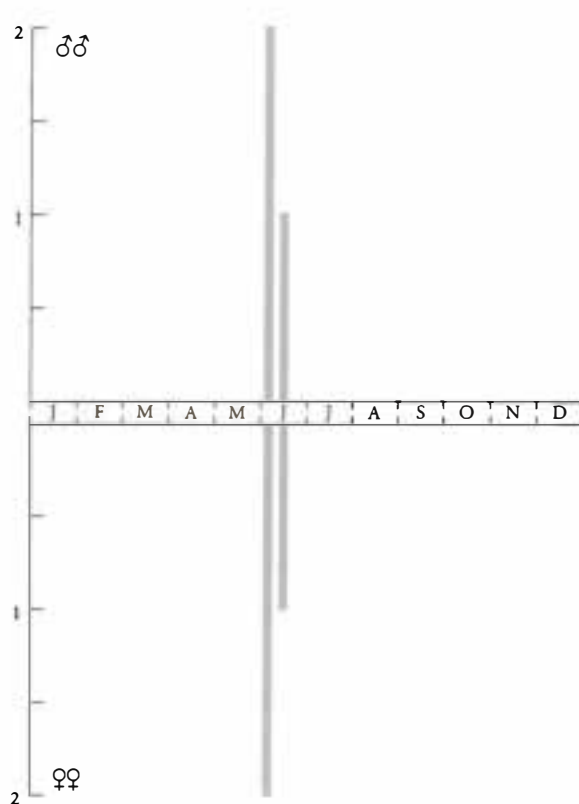
Identificatie – Reichling (1984) en Aukema (1986). Foto's: Reichling (1984: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

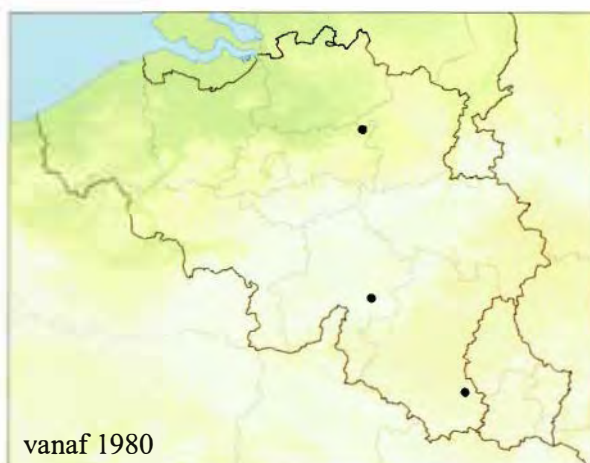
Habitat en ecologie – *Psallus pseudoplatani* (macropteer, 3,5-4,2 mm) leeft zoöfytofaag op vruchtdragende gewone esdoorn *Acer pseudo-platanus*. Als prooien komen vooral bladluizen Aphidoidea, onder andere *Drepanosiphum platanoidis* (Schrank, 1801), in aanmerking. Ze overwintert als ei in de bast van de eenjarige twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni, in de omringende landen van midden mei tot eind juli.

Status – Drie vondsten in 2004, één in Vlaanderen (provincie Vlaams-Brabant) en twee in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Bagnée (2005: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Psallus (Hylopsallus) variabilis

(Fallén, 1807)

Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961), Wagner & Weber (1964), Aukema (1981) en Reichling (1984).

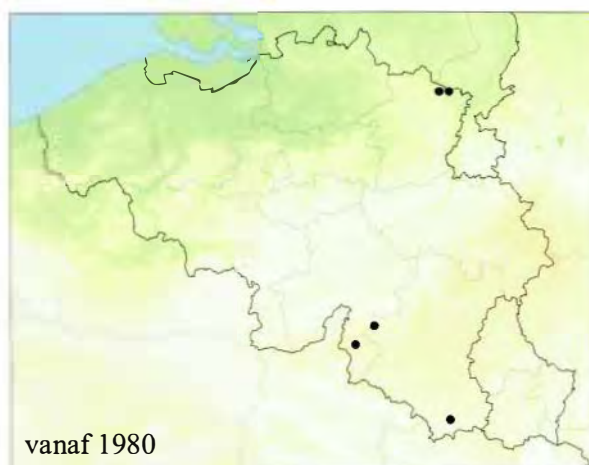
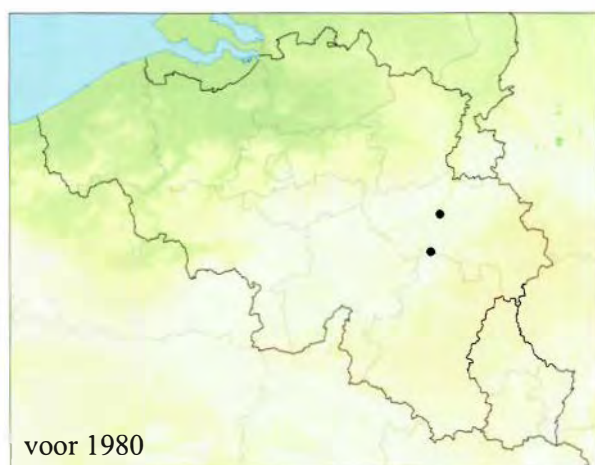
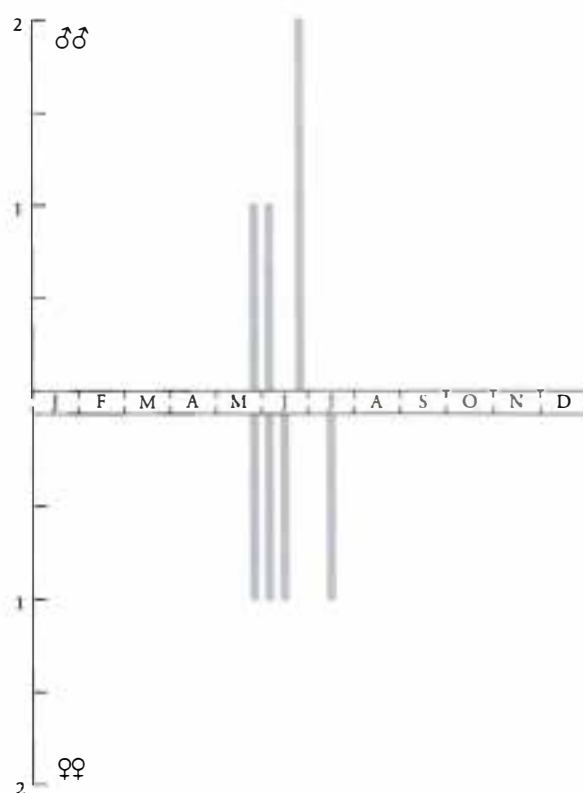
Alleen de mannetjes zijn met zekerheid te onderscheiden van *P. assimilis*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus variabilis* (macropteer, 3,3-4,4 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Ze overwintert als ei in de bast van de eenjarige twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in juli.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincie Limburg en in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg. Daarnaast onbevestigde waarnemingen in de provincie Antwerpen en het gewest Brussel (Lethierry & Pierret, 1879).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Hylopsallus) wagneri
Ossiannilsson, 1953

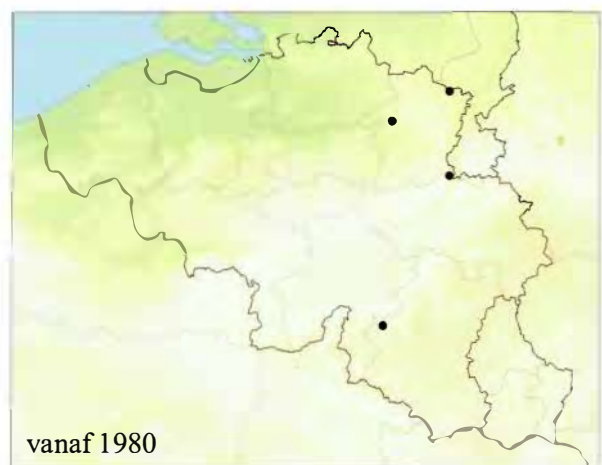
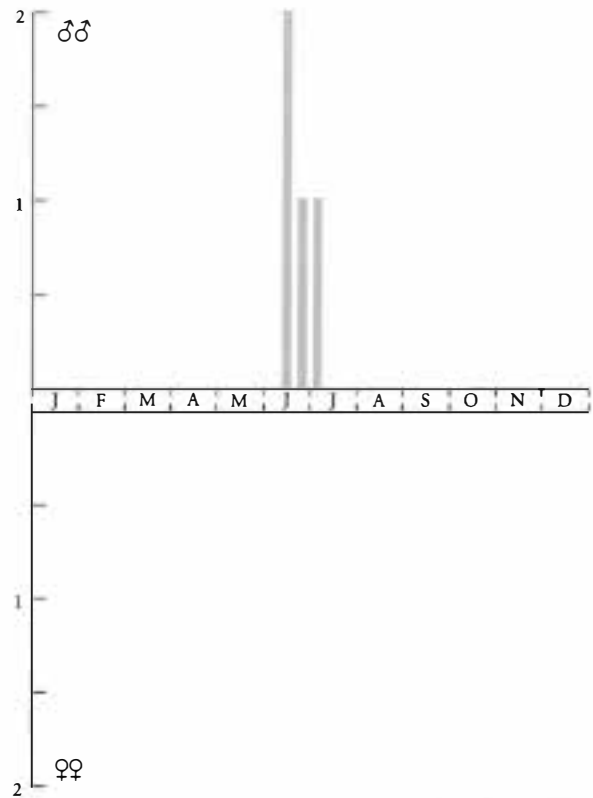
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1961), Wagner & Weber (1964), Aukema (1981) en Reichling (1984). Alleen de mannetjes zijn met zekerheid te onderscheiden van *P. perrisi*.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus wagneri* (macropteer, 3,1-3,9 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Ze overwintert als ei in de bast van de eenjarige twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli, in de omringende landen van begin mei tot in augustus.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen en Limburg en in Wallonië in de provincies Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Mesopsallus) ambiguus
(Fallén, 1807)

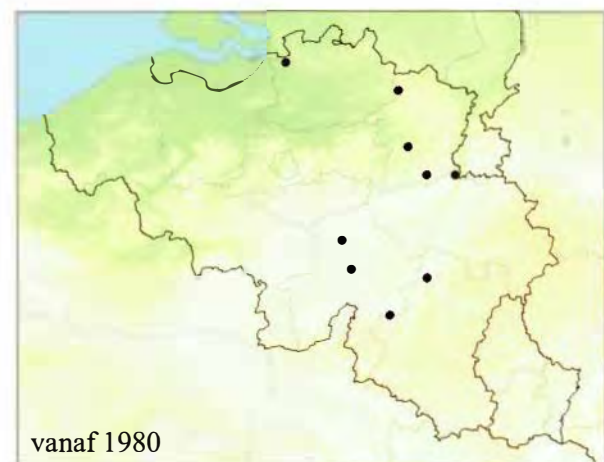
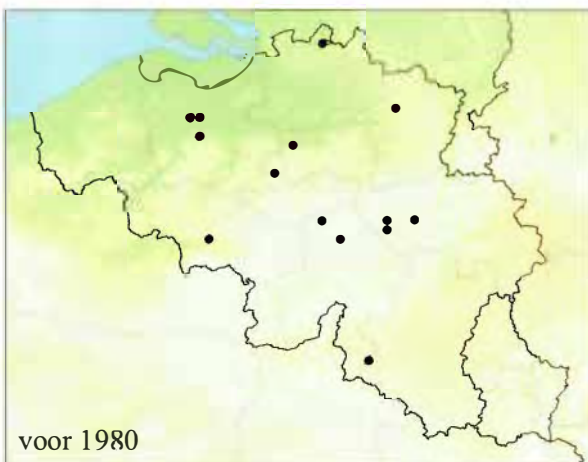
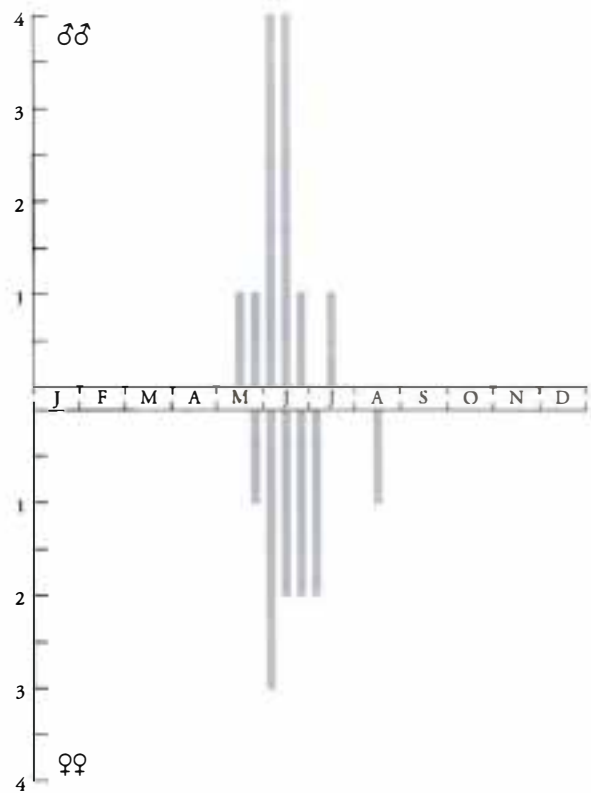
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *P. (Apocreminus) ambiguus*), Wagner (1952, 1961, als *P. (A.) ambiguus*) en Wagner & Weber (1964, als *P. (A.) ambiguus*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus ambiguus* (macropter, 3,6-5,0 mm) leeft zoöfytofaag op loofbomen, hoofzakelijk op els *Alnus* sp., maar ook op houtige Rosaceae (appel *Malus* sp., lijsterbes *Sorbus aucuparia*, meidoorn *Crataegus* sp., peer *Pyrus* sp. en sleedoorn *Prunus spinosa*), berk *Betula* sp., breedbladige wilgen *Salix* sp. en eik *Quercus* sp. Het dierlijk voedsel bestaat onder andere uit bladluizen Aphidoidea en eieren van allerlei insecten. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplanten en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot halverwege augustus. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincie West-Vlaanderen), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Phylidea) quercus

(Kirschbaum, 1856)

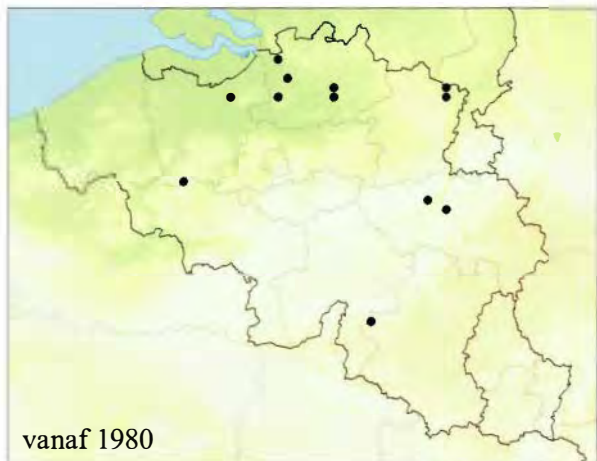
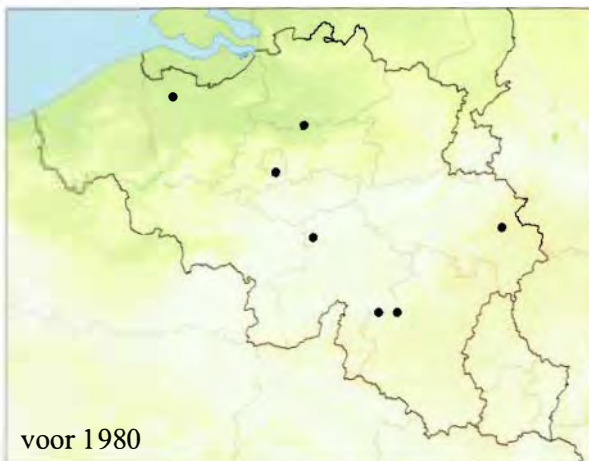
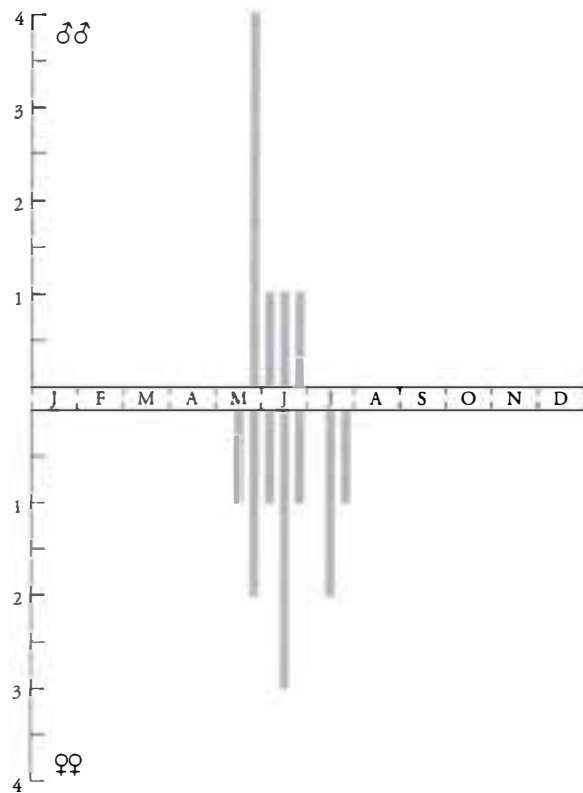
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958, als *P. (Hyllopsallus) quercus*), Wagner (1952, 1961, als *P. (H.) quercus*) en Wagner & Weber (1964, als *P. (H.) quercus*) en Aukema (1981, als *Asthenarius quercus*).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus quercus* (macropteer, 3,5-4,7 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Waarnemingen op ander planten, bijvoorbeeld es *Fraxinus* sp., hebben betrekking op verdwaalde exemplaren. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot eind juli.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant), één vondst in het gewest Brussel en niet zeldzaam in Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Pityopsallus) luridus

Reuter, 1878

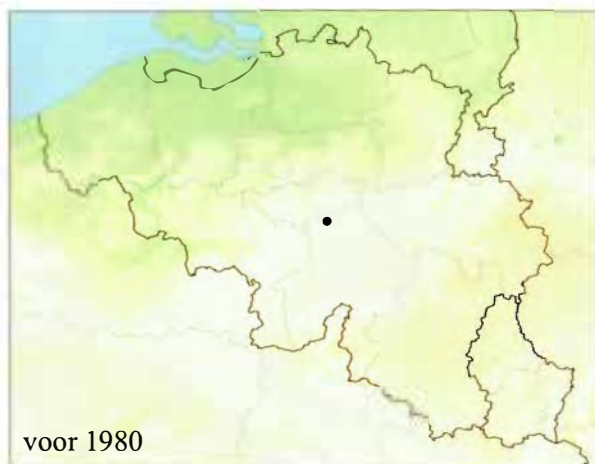
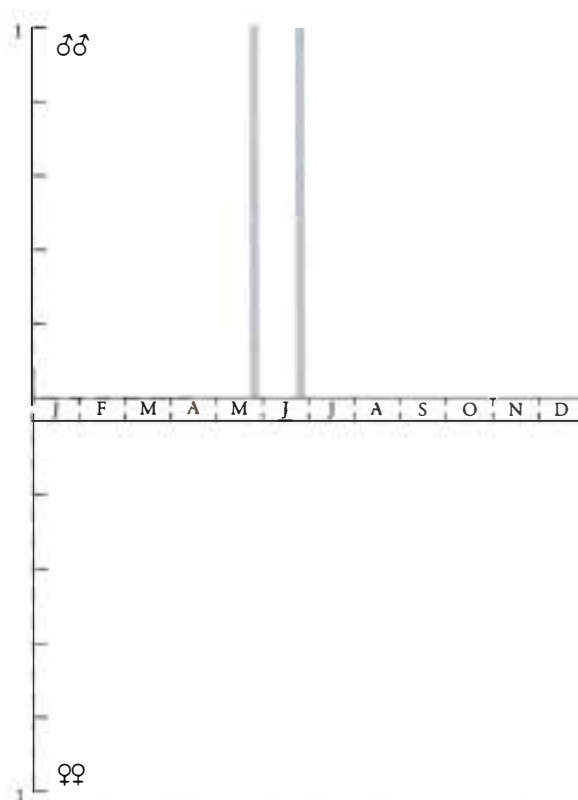
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Oost-Siberië tot in China en Korea) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus luridus* (macropteer, 3,5-4,0 mm) leeft zoöfytfaag op lork *Larix* sp., vooral op jonge bomen. Incidenteel mogelijk ook op spar *Picea* sp. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in mei en juni, in de omringende landen van eind mei tot begin augustus.

Status – Zeer zeldzaam, één vondst in Vlaanderen in de provincie Antwerpen en één in Wallonië in de provincie Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Psallus (Psallus) albicinctus

(Kirschbaum, 1856)

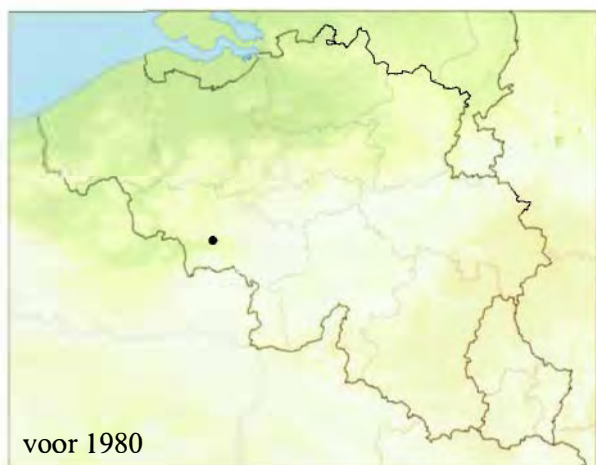
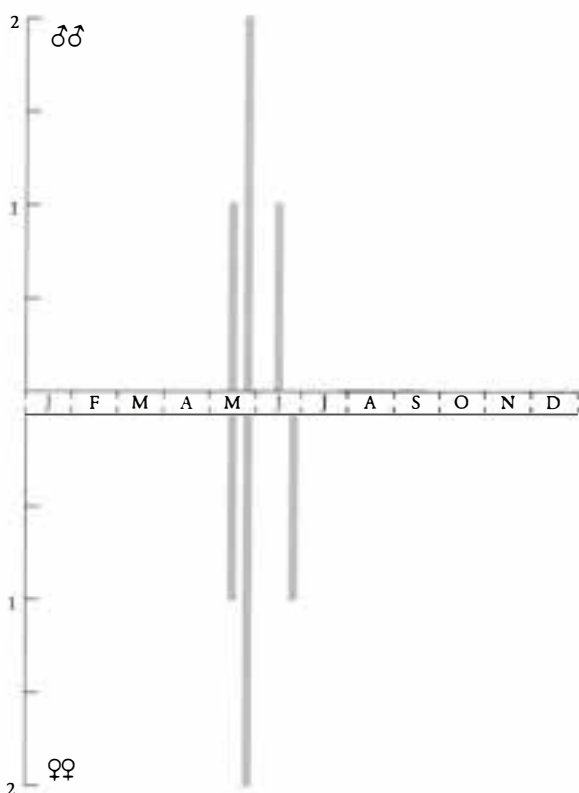
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

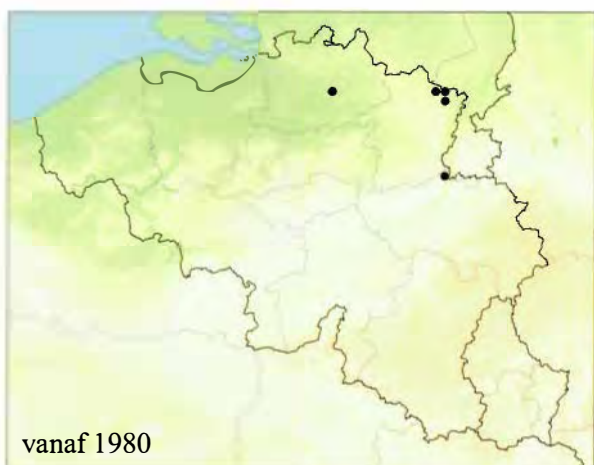
Habitat en ecologie – *Psallus albicinctus* (macropteer, 2,5-3,2 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Adulten worden vaak gevonden in de bloemtrossen van gewone vogelkers *Prunus padus*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot eind juni, in de omringende landen van eind april tot midden juli.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Antwerpen en Limburg en in Wallonië in de provincies Hainaut en Liège. Een waarneming in het gewest Brussel (Lethierry & Pierret, 1879) kon niet bevestigd worden.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Psallus (Psallus) confusus

Rieger, 1981

Synoniem – *Psallus diminutus* (non Kirschbaum, 1856): auct.

Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. diminutus*), Stichel (1956-1958, als *P. diminutus*), Wagner (1952, 1961, als *P. diminutus*), Wagner & Weber (1964, als *P. diminutus*) en Rieger (1981). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult). Alleen de mannetjes zijn met zekerheid van *P. mollis* te onderscheiden.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa (Kerzhner & Josifov, 1999).

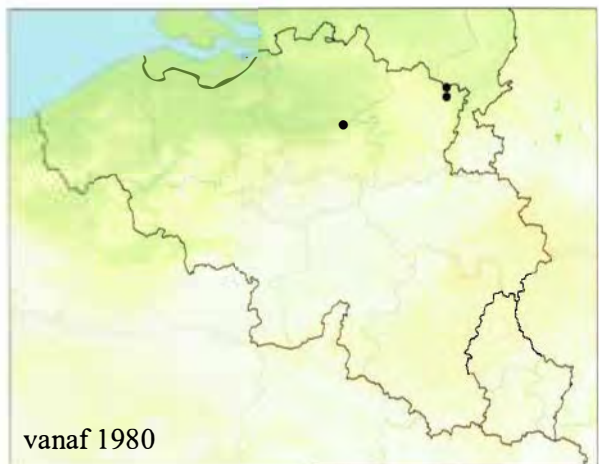
Habitat en ecologie – *Psallus confusus* (macropter, 3,2-3,9 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot begin juli, in de omringende landen van eind mei tot begin augustus.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg en één vondst in het gewest Brussel.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Psallus (Psallus) falleni

Reuter, 1883

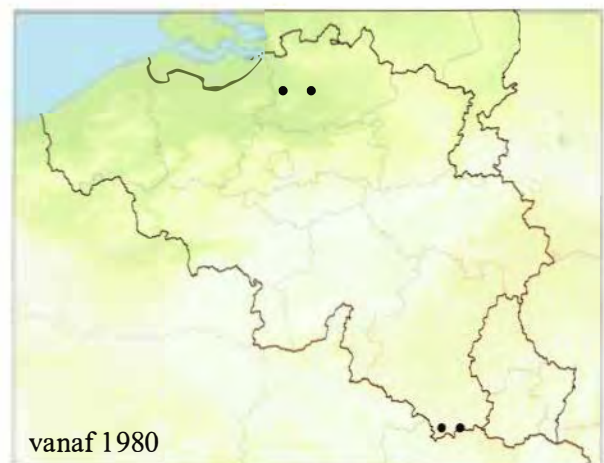
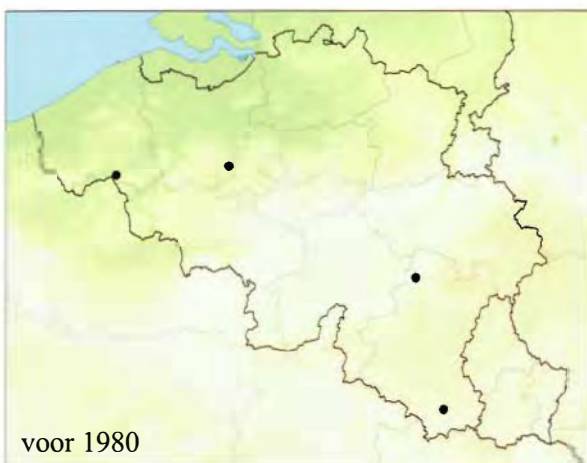
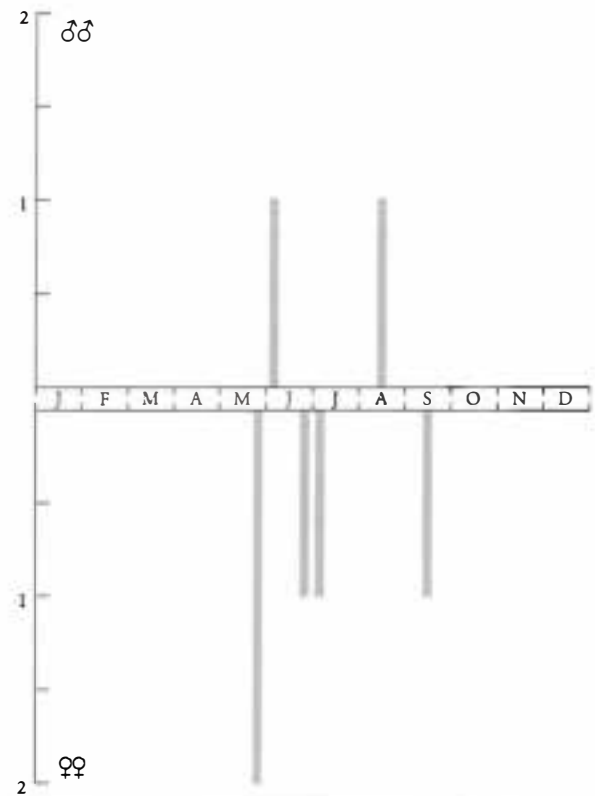
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2012: larve en adult).

Verspreiding – Holarctisch: Noord-Amerika, Europa en Azië (de Kaukasus, Rusland en China) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus falleni* (macropteer, 3,6-4,1 mm) leeft zoöfytofaag op ruwe berk *Betula pendula* en zachte berk *B. pubescens*. Ze overwintert als ei in de twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van midden mei tot in september.

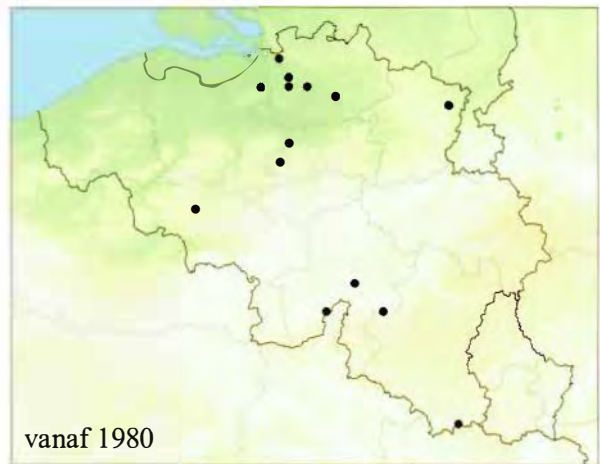
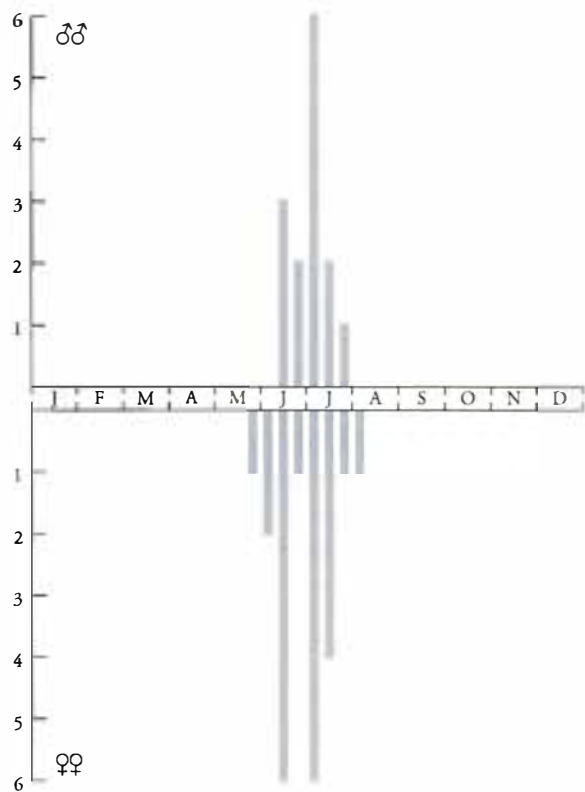
Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen en in Wallonië in de provincie Luxembourg. Niet verifieerbare meldingen uit de literatuur in het gewest Brussel (Schouteden, 1900) en de provincie Liège (Vreurick, 1931).

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Psallus) flavellus
Stichel, 1933

Synoniem – *Psallus minor* Saunders, 1892.
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *P. minor*; 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult).
Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Noord-Afrika; na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).
Habitat en ecologie – *Psallus flavellus* (macropteer, 3,4-4,0 mm) leeft zoöfytofaag op vruchtdragende es *Fraxinus excelsior*. Het voedsel bestaat onder andere uit bladvlooiën Psylloidea. Ze overwintert als ei in de twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in augustus.
Status – Algemeen in Vlaanderen (niet in de provincie West-Vlaanderen), het gewest Brussel en Wallonië (niet in de provincie Brabant wallon).
Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding).

Psallus (Psallus) haematodes
(Gmelin, 1790)

Synoniemen – *Psallus roseus* (Fabricius, 1777); *Psallus alni* (Fabricius, 1794).

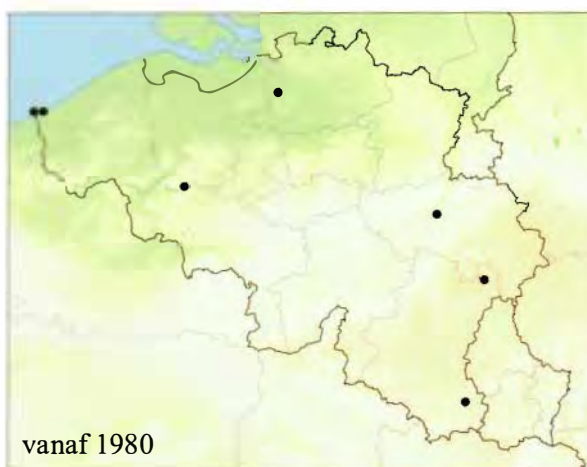
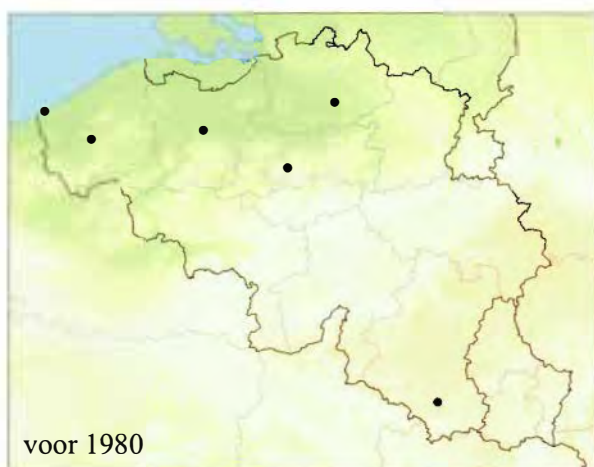
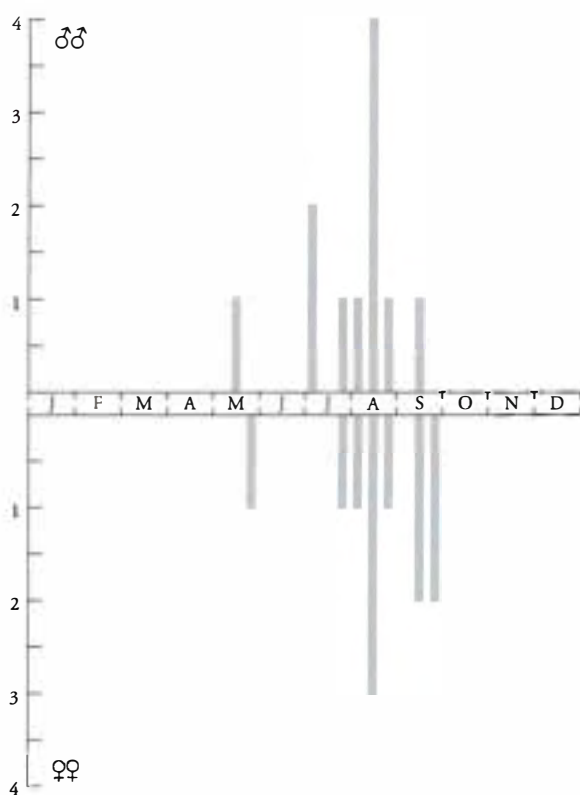
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. roseus*), Stichel (1956-1958, als *P. roseus*), Wagner (1952, als *P. roseus*; 1961, als *P. alni*) en Wagner & Weber (1964, als *P. alni*). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (Centraal Azië en Rusland); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus haematodes* (macropteer, 3,0-3,8 mm) leeft zoöfytofaag op breedbladige wilgen *Salix* sp., onder andere boswilg *S. caprea*, geoorde wilg *S. aurita* en grauwe wilg *S. cinerea*; incidenteel ook op de smalbladige katwilg *S. viminalis* en op kruipwilg *S. repens*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van halverwege mei tot eind september.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in Vlaams-Brabant en Limburg), het gewest Brussel en Wallonië (niet in Brabant wallon en Namur).

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Psallus) lepidus

Fieber, 1858

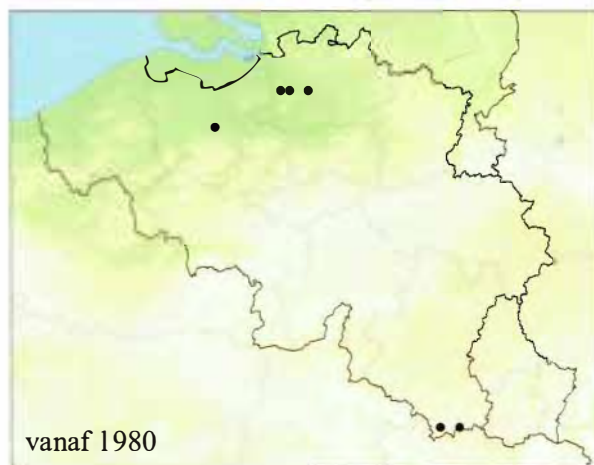
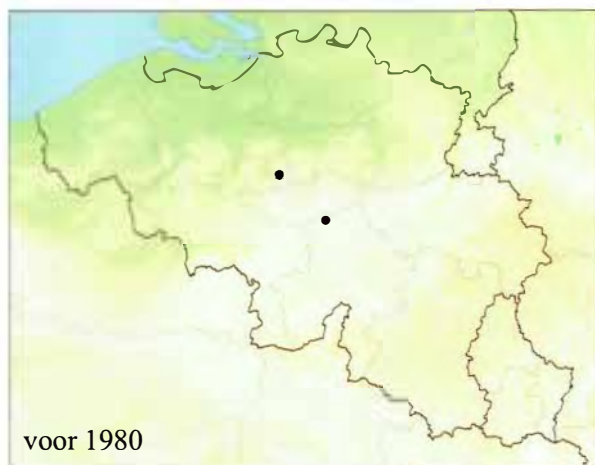
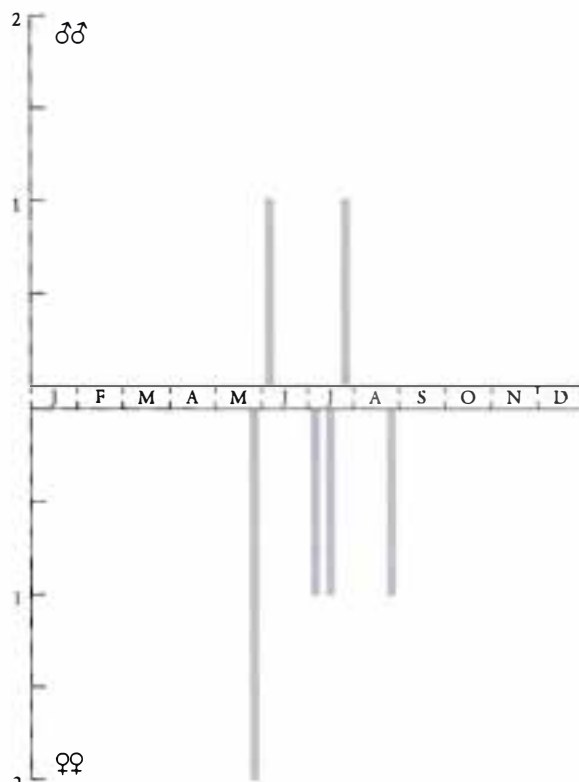
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus lepidus* (macropteer, 3,8-4,3 mm) leeft zoöfytofaag op es *Fraxinus excelsior*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Incidenteel zou zich een tweede generatie kunnen ontwikkelen. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot eind augustus. De larven worden geparasiteerd door een braconide sluipwesp.

Status – Zeldzaam, in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, in het gewest Brussel en in Wallonië in de provincies Namur en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Psallus (Psallus) mollis

(Mulsant & Rey, 1852)

Synoniemen – *Psallus diminutus* Kirschbaum, 1856; *Psallus masseei* Woodroffe, 1957.

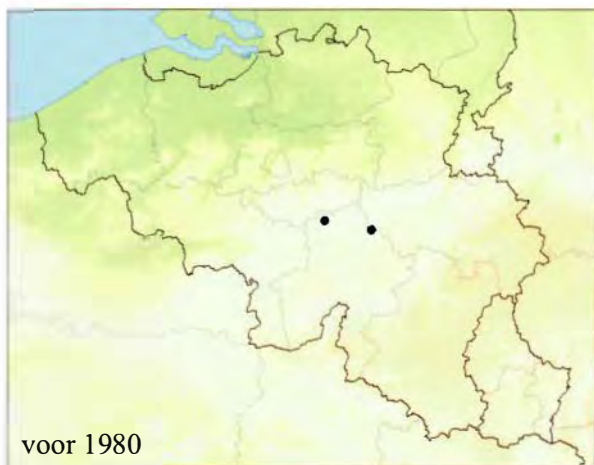
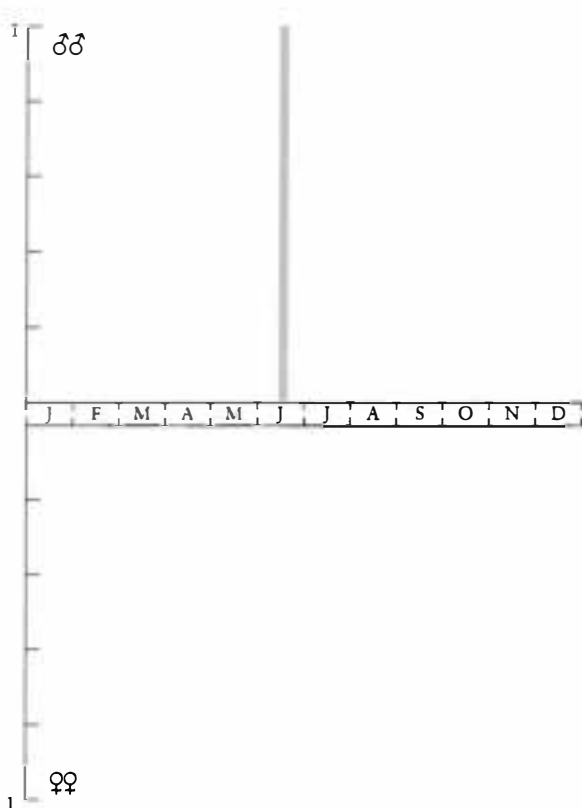
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. masseei*), Stichel (1956-1958), Wagner (1967, als *P. masseei*), Wagner & Weber (1964) en Rieger (1981). Foto: Wachmann *et al.* (2012: adult). Alleen de mannetjes zijn met zekerheid van *P. confusus* te onderscheiden.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

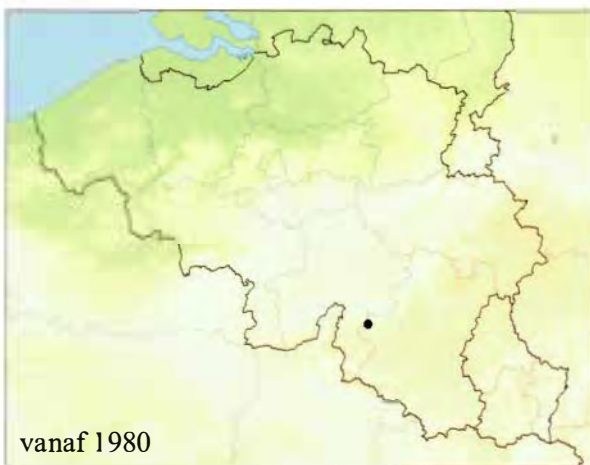
Habitat en ecologie – *Psallus mollis* (macropteer, 3,5-3,9 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en winteriek *Q. petraea*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen van de waardplant en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni, in de omringende landen van midden mei tot eind juli.

Status – Zeer zeldzaam, drie vondsten in Wallonië: twee in de provincie Namur en één in de provincie Luxembourg.

Literatuur – Aukema (1989a: ecologie, habitat en verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Psallus (Psallus) salicis

(Kirschbaum, 1856)

Synoniemen – *Psallus alnicola* Douglas & Scott, 1871; *Psallus scholtzi* Fieber, 1861.

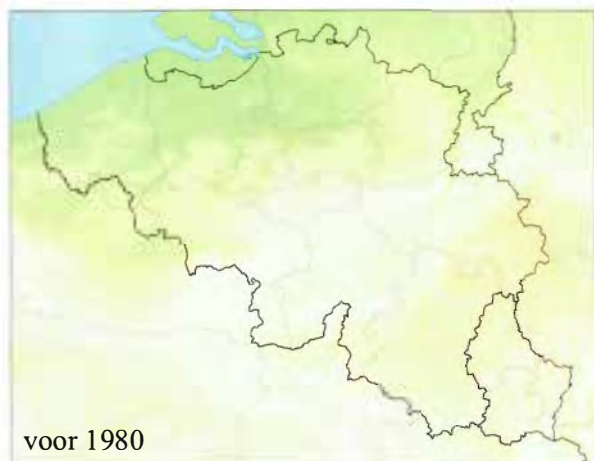
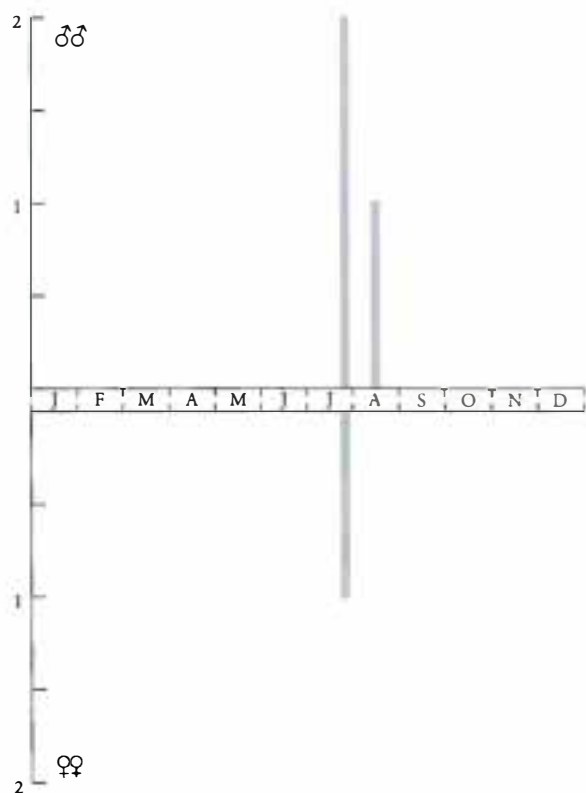
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *P. alnicola*), Stichel (1956-1958, als *P. alnicola*, *P. salicis* en *P. scholtzi*), Wagner (1952, 1961, als *P. alnicola*, *P. salicis* en *P. scholtzi*) en Wagner & Weber (1964, als *P. alnicola*, *P. salicis* en *P. scholtzi*).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en Rusland) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Psallus salicis* (macropteer, 3,1-4,3 mm) leeft zoöfytofaag op witte els *Alnus incana* en zwarte els *A. glutinosa*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juli en augustus, in de omringende landen van begin juni tot midden september.

Status – Zeldzaam, twee vondsten in Vlaanderen in de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen, één in het gewest Brussel en verspreid in Wallonië in de provincies Brabant wallon, Liège en Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

voor 1980

vanaf 1980

Psallus (Psallus) varians varians
(Herrich-Schaeffer, 1841)

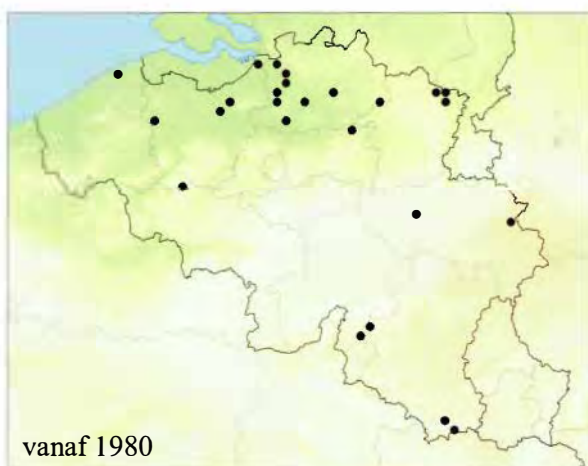
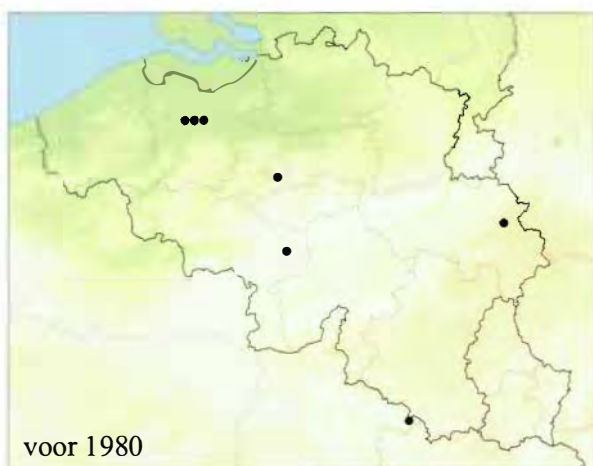
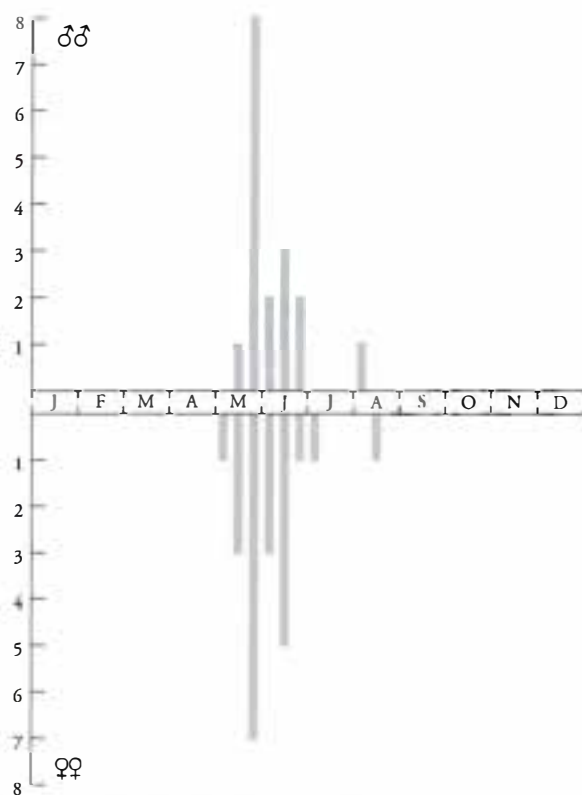
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999). De ondersoorten *P. varians cornutus* Wagner, 1943 en *P. varians tunetanus* Wagner, 1962 komen voor in het Middellandse zeegebied en Noord-Afrika.

Habitat en ecologie – *Psallus varians* (macropter, 3,8-4,6 mm) leeft zoöfytofaag op zomereik *Quercus robur* en wintereik *Q. petraea*. Adulten vliegen frequent en worden vaak op andere planten waargenomen. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van begin mei tot halverwege augustus.

Status – Algemeen, maar nog niet waargenomen in Wallonië in de provincies Brabant wallon en Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Salicarus (Salicarus) roseri

(Herrich-Schaeffer, 1838)

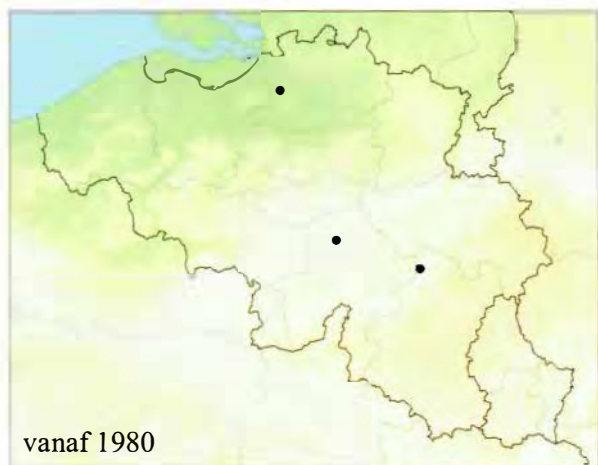
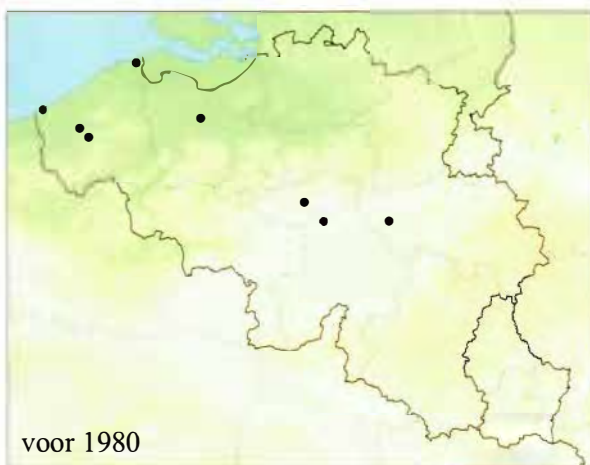
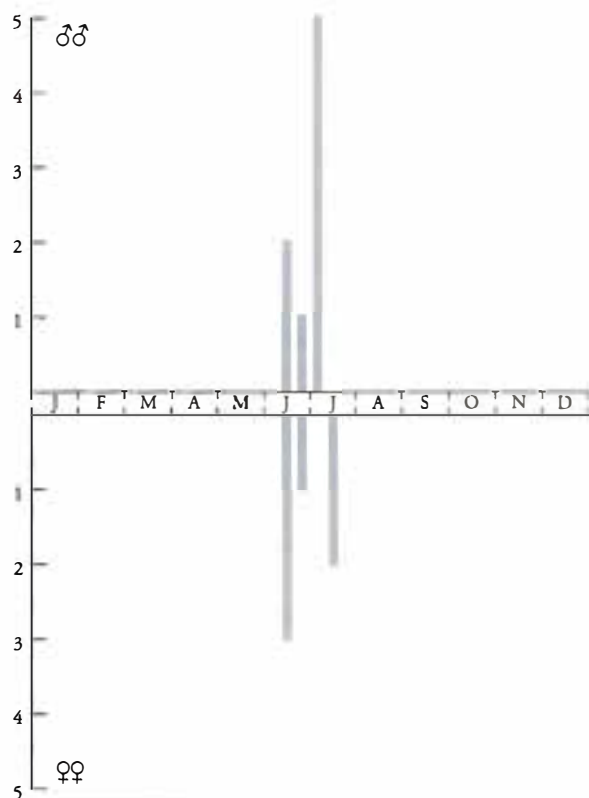
Identificatie – Southwood & Leston (1959, als *Sthenarus roseri*), Stichel (1956-1958, als *Sthenarus roseri*), Wagner (1952, 1961, als *Sthenarus (Phoenicocoris) roseri*) en Wagner & Weber (1964, als *Sthenarus (Ph.) roseri*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië tot in het Verre Oosten (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Salicarus roseri* (macropteer, 3,6-4,3 mm) leeft zoöfytofaag op wilg *Salix* sp., zowel op smalbladige soorten, onder andere bittere wilg *S. purpurea* en schietwilg *S. alba*, als op breedbladige soorten, onder andere boswilg *S. caprea* en grauwe wilg *S. cinerea*. Larven en adulten zuigen aan de rijpende vruchten van de waardplant en het dierlijk voedsel bestaat vooral uit bladluizen Aphidoidea. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in juni en juli, in de omringende landen van eind mei tot in september.

Status – Niet zeldzaam in Vlaanderen (niet in Vlaams-Brabant en Limburg) en Wallonië (niet in Hainaut). Recent in slechts drie uurhokken waargenomen.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Sthenarus rotermundi

(Scholtz, 1847)

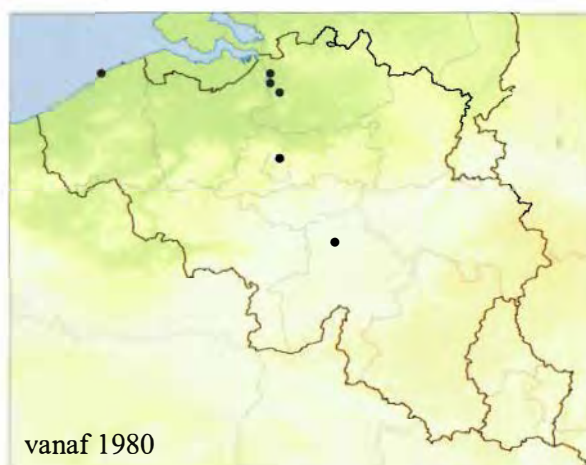
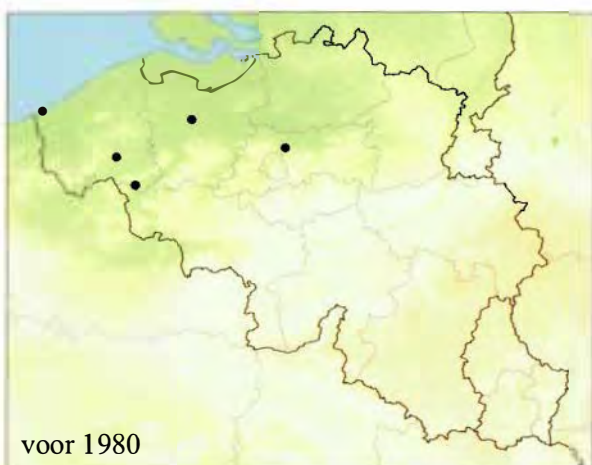
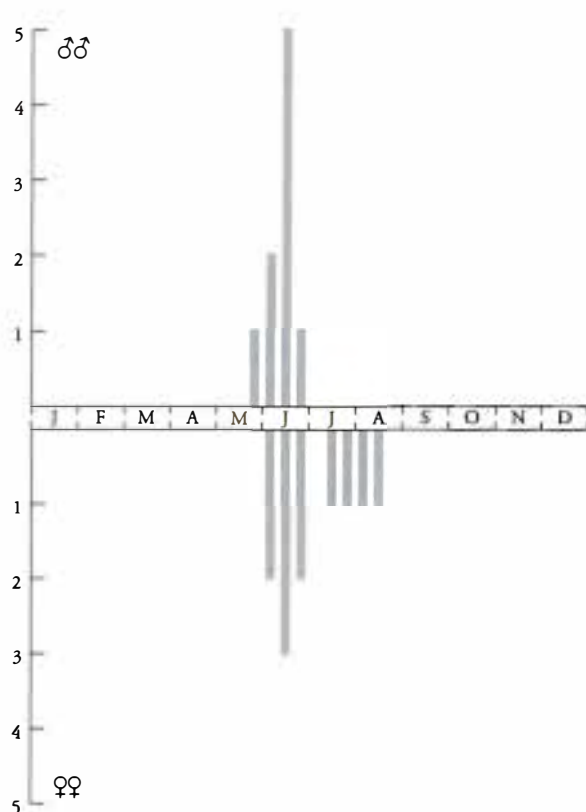
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa en Azië (de Kaukasus); na versleping gevestigd in Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Sthenarus rotermundi* (macropteer, 3,4-4,2 mm) leeft zoöfytofaag op witte abeel *Populus alba* en grauwe abeel *P. x canescens*, een bastaard van witte abeel en ratelpopulier *P. tremula*. Ze overwintert als ei in de jonge twijgen en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen van eind mei tot in augustus.

Status – Zeldzaam in Vlaanderen (niet in de provincie Limburg), drie vondsten in het gewest Brussel en één in Wallonië in de provincie Namur.

Literatuur – Aukema *et al.* (2002: verspreiding); Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Tinicephalus (Tinicephalus) hortulanus
(Meyer-Dür, 1843)

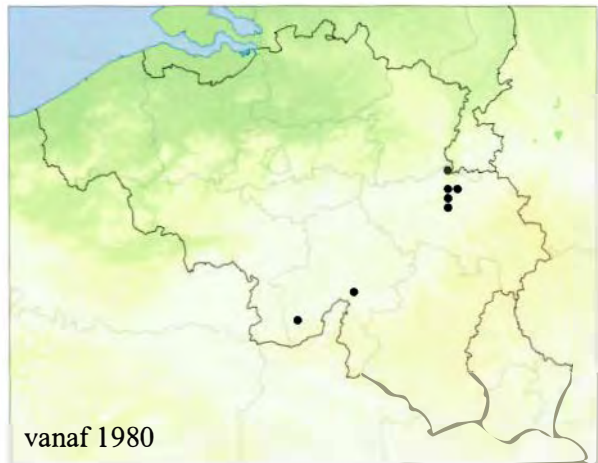
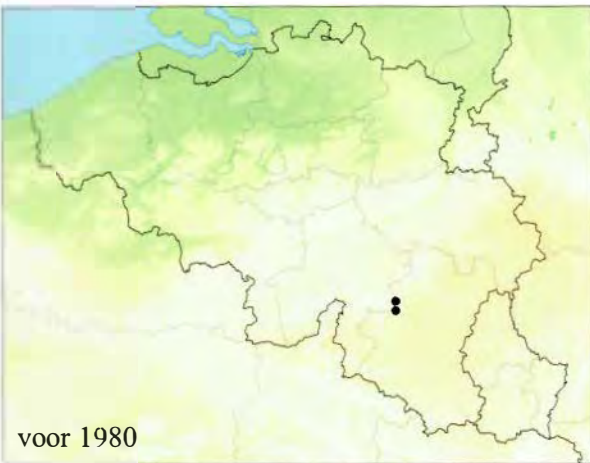
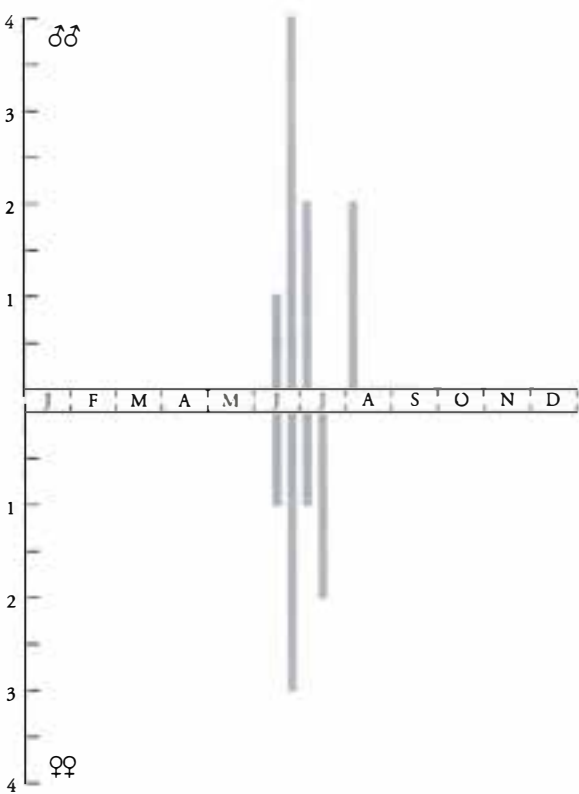
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, 1961) en Wagner & Weber (1964). Foto's: Wachmann *et al.* (2004 en 2012: adulten).

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten en de Kaukasus) (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Tinicephalus hortulanus* (macropteer, 3,5-4,2 mm) leeft in xerotherme kalkgraslanden op geel zonneroosje *Helianthemum nummularium*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. De eieren komen uit in mei of begin juni en volwassen dieren zijn waargenomen van midden juni tot in augustus.

Status – Zeldzaam in Wallonië in de provincies Namur, Liège en Luxembourg.

Literatuur – Bosmans & Aukema (2001: bibliografie).

Tuponia (Chlorotuponia) hippophaes
(Fieber, 1861)

Synoniem – *Tuponia unicolor* (Scott, 1872).

Identificatie – Wagner (1952, als *T. hippophaes* en *T. unicolor*; 1961), Wagner & Weber (1964, als *T. (C.) hippophaes* en *T. (C.) unicolor*). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

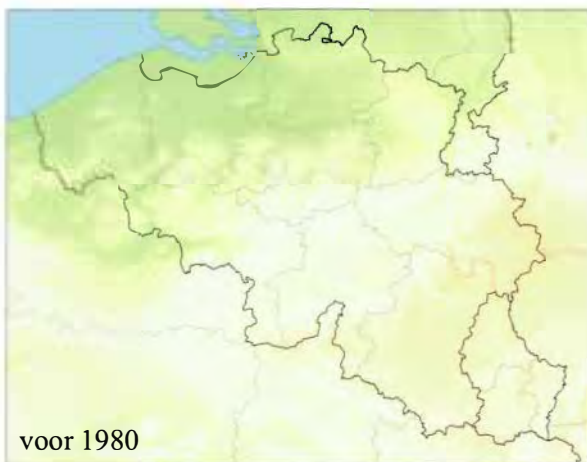
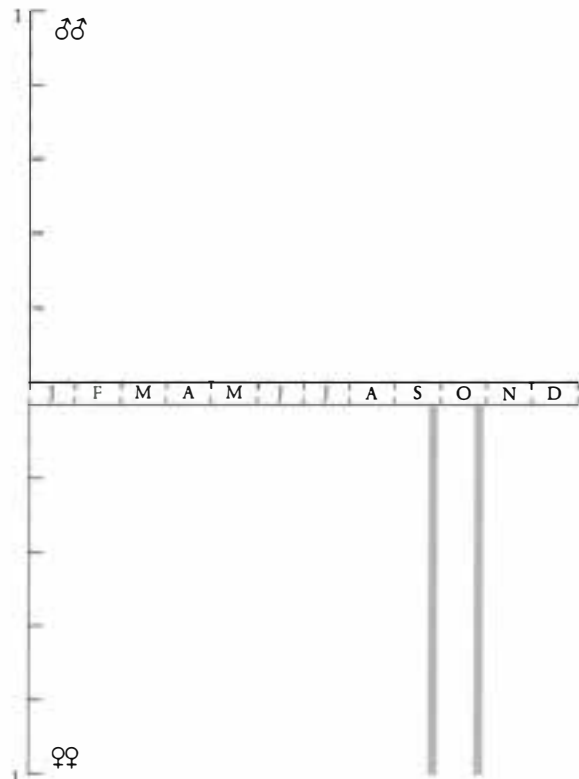
Een zeer variabele soort, indertijd opgesplitst in veel soorten en ondersoorten, die echter geen taxonomische waarde hebben (Carapezza, 1997; Kerzhner & Josifov, 1999). De sleutels in Stichel (1956-1958) en Wagner (1975) zijn daardoor slecht bruikbaar.

Verspreiding – Palaearctisch: Europa, Noord-Afrika en Azië (het Midden-Oosten) (Kerzhner & Josifov, 1999).

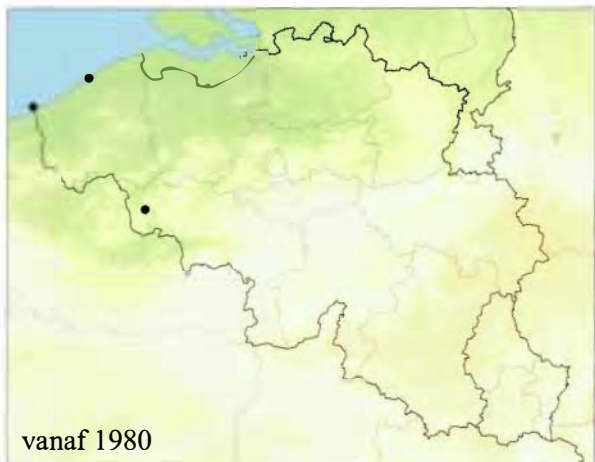
Habitat en ecologie – *Tuponia hippophaes* (macropter, 2,5-3,2 mm) leeft op Franse tamarisk *Tamarix gallica*, elders in bergstreken op *Myricaria germanica*. Ze overwintert als ei en heeft twee generaties per jaar, één in bergstreken. Volwassen dieren van de tweede generatie zijn waargenomen in september en oktober. Er zijn nog geen waarnemingen van dieren van de eerste generatie.

Status – Twee vindplaatsen langs de kust in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen (2003, 2007) en één vindplaats in Wallonië in de provincie Hainaut (2004).

Literatuur – Baugnée & Chérot (2004: verspreiding); Baugnée (2005: verspreiding).

voor 1980

vanaf 1980

Tytthus pygmaeus
(Zetterstedt, 1838)

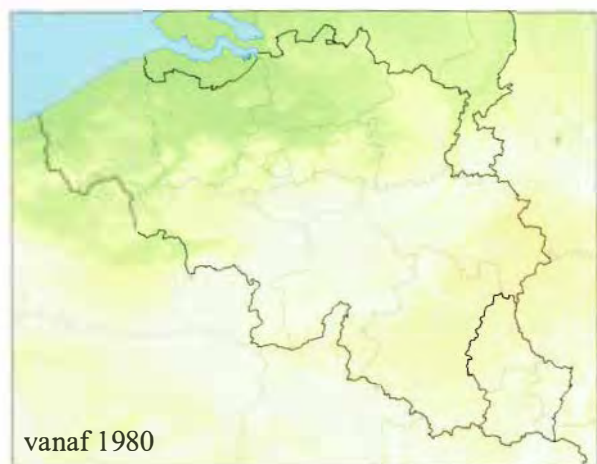
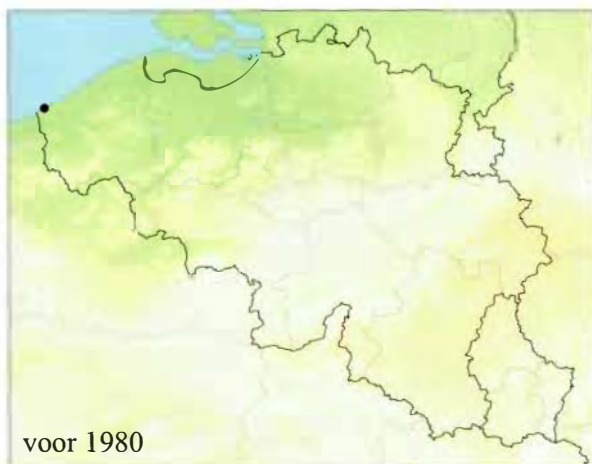
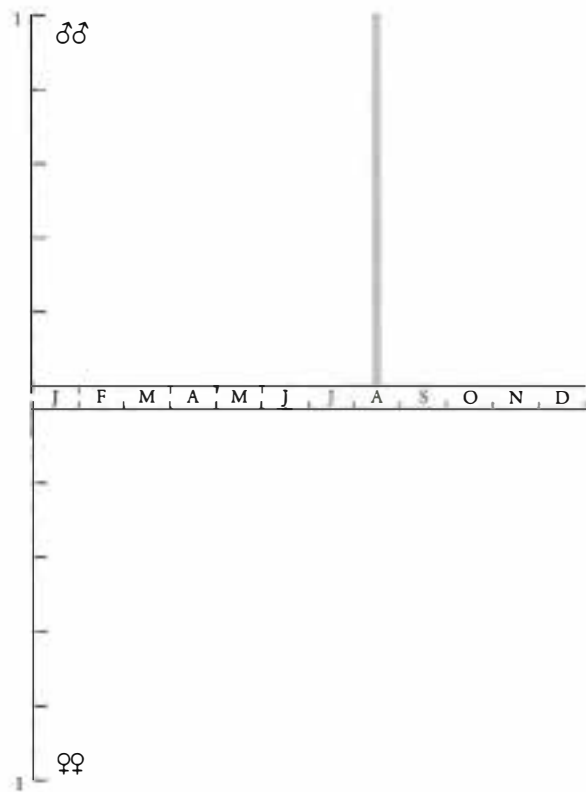
Identificatie – Southwood & Leston (1959), Stichel (1956-1958), Wagner (1952, als *Cyrtorrhinus pygmaeus*, 1961, 1967) en Wagner & Weber (1964). Foto: Wachmann *et al.* (2004: adult).

Verspreiding – Holarctisch: Noord- en Midden-Europa, Siberië en Noord-Amerika (Kerzhner & Josifov, 1999).

Habitat en ecologie – *Tytthus pygmaeus* (2,4-3,2 mm) leeft zoöfaag van eieren en larven van spoorcicaden Delphacidae. Ze komt voor in vochtige biotopen op venige bodem tussen grassen Poaceae, russen *Juncus* sp. en zeggen *Carex* sp., maar ook in drogere weiden tussen grassen en in kustduinen tussen helm *Ammophila arenaria*. Ze overwintert als ei en heeft één generatie per jaar. Volwassen dieren zijn waargenomen in augustus, in de omringende landen van midden juni tot halverwege september.

Status – Zeer zeldzaam, één vondst in 1973 langs de kust in Vlaanderen in de provincie West-Vlaanderen.

Literatuur – Wheeler (2000b: prooi).

Dankwoord

Thierry Backeljau en Patrick Grootaert (KBIN, Brussel) maakten publicatie van de atlas mogelijk. André van Loon (European Invertebrate Survey Nederland, Leiden) maakte de verspreidingskaartjes en fenogrammen. Jérôme Constant en Paul Limbourg (KBIN), Jeannine Bortels (AgroBioTech, Gembloux), en Yvonne van Nierop en Willem Hoogenes (NCB Naturalis, Leiden) zorgden er voor dat de door hen beheerde collecties bewerkt konden worden.

Foto's werden beschikbaar gesteld door Theodoor Heijerman, Roy Kleukers, Roeland Libeer, Erwin te Maat, Henk Soepenbergh, Ekkehard Wachmann en Albert de Wilde.

De leden van de Koninklijke Antwerpse Vereniging voor Entomologie, de studenten van AgroBioTech Gembloux en vele anderen (bijlage 4) verzamelden of fotografeerden een groot aantal wantsen. Het waarnemingenbestand wordt beheerd in het programma Klasse (Fokker & Vorst, 2014), dat ook gebruikt werd bij het genereren van de verspreidingskaarten en de fenogrammen.

Literatuur, tevens faunistische bibliografie van de Belgische Miridae

* : geciteerde referenties

*Aglyamzyanov R., 2009. Revision der paläarktischen Arten der Gattung *Lygus* Hahn (Heteroptera, Miridae). *Entomologische Zeitschrift*, **119**: 249-276.

*Akingbohungebe A.E., 1996. *The Isometopinae (Heteroptera: Miridae) of Africa, Europe and the Middle East*: 1-170. Delar Tertiary Publishers, Ibadan.

*Alderweireldt M., 2001. Enkele waarnemingen van landwantsen (Hemiptera) in de Blankaart (Woumen, West-Vlaanderen). *Phegea*, **29**: 89-94.

*Aukema B., 1981. A survey of the Dutch species of the subgenus *Hylopsallus* of *Psallus* (Hemiptera-Heteroptera, Miridae). *Tijdschrift voor Entomologie*, **124**: 1-25.

*Aukema B., 1986. *Psallus (Hylopsallus) assimilis* Stichel, 1956 en *P. (H.) pseudoplatani* Reichling, 1984, twee miriden nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Miridae, Phylinae). *Entomologische Berichten*, **46**: 117-119.

*Aukema B., 1988. *Conostethus venustus* fauna nov. spec. en *C. roseus* weer in Nederland waargenomen (Heteroptera: Miridae). *Entomologische Berichten*, **48**: 1-7.

*Aukema B., 1989a. *Psallus confusus* en *Psallus mollis* in Nederland (Heteroptera: Miridae). *Entomologische Berichten*, **49**: 15-17.

*Aukema B., 1989b. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of the Netherlands. *Tijdschrift voor Entomologie*, **132**: 1-104.

*Aukema B., 1990a. *Brachynotocoris puncticornis* nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Miridae, Orthotylinae). *Entomologische Berichten*, **50**: 15-16.

*Aukema B., 1990b. Drie Miriden nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Miridae). *Entomologische Berichten*, **50**: 165-168.

*Aukema B., 2003. Wantsennieuws uit Zeeland (Heteroptera). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, **18**: 1-16

- *Aukema B., 2008. *Psallus (Apocremnus) montanus* Josifov, 1973 in The Netherlands (Heteroptera, Miridae). In: S. Grozeva & N. Simov (eds), *Advances in Heteroptera Research*. Festschrift in Honour of the 80th Anniversary of Michael Josifov: 49-54. Pensoft Publishers, Sofia & Moscow.
- *Aukema B., 2010. Nieuwe en zeldzame Belgische wantsen IV (Hemiptera: Heteroptera). *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **146**: 181-183.
- *Aukema B., Bos F., Hermes D. & Zeinstra Ph., 2005. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen II (Hemiptera: Heteroptera). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, **23**: 37- 76.
- *Aukema B., Cuppen J.G.M., Nieser N. & Tempelman D., 2002. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel I. Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha & Leptopodomorpha*. EIS - Nederland, Leiden, 169 pp.
- *Aukema B. & Hermes D.J., 1989. *Capsodes sulcatus* in Nederland (Heteroptera: Miridae, Mirinae). *Entomologische Berichten*, **49**: 185-187.
- *Aukema B. & Hermes D.J., 1990. Nieuwe vondsten van *Acetropis gimmerthalii* in Nederland (Heteroptera: Miridae, Mirinae). *Entomologische Berichten*, **50**: 7-10.
- *Aukema B. & Hermes D.J., 2006. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel II. Cimicomorpha I (Tingidae, Microphysidae, Nabidae, Anthocoridae, Cimicidae & Reduviidae)*. EIS - Nederland, Leiden, 136 pp.
- *Aukema B. & Hermes D.J., 2009. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen III (Hemiptera: Heteroptera). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, **31**: 53-87.
- *Aukema B., Bruers J. & Viskens G., 2007. Nieuwe en zeldzame Belgische wantsen II (Hemiptera: Heteroptera). *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **143**: 83-91.
- *Aukema B., Bruers J. & Viskens G., 2009a. Nieuwe en zeldzame Belgische wantsen III (Hemiptera: Heteroptera). *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **145**: 25-31.
- *Aukema B., Rieger Chr. & Rabitsch W., 2013. *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region, Supplement*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen.
- *Aukema B., Schwartz M.D. & den Bieman K., 2009b. *Tropidosteptes pacificus* (Van Duzee, 1921), another Nearctic mirid in Europe (Hemiptera: Heteroptera: Miridae: Mirinae). *Zootaxa*, **2135**: 65-68.
- *Aukema, B., Hermes D.J., Chen P.-p. & Nieser N., 2012. Wantsen van de Nederlandse waddeneilanden IV (Hemiptera: Heteroptera). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, **38**: 25-48.
- *Aukema B., Baugnée J.-Y., Bosmans R., Bruers J., Chérot F., Dethier M. & Viskens G., 2002. Aanvullende gegevens over Belgische miriden (Heteroptera Miridae). *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **137** (2001): 69-90.
- *Baugnée J.-Y., 2003. Clin d'oeil aux Hémiptères du parc de la Faculté de Gembloux. *Notes faunistiques de Gembloux*, **52**: 3-18.
- *Baugnée J.-Y., 2005. Hétéroptères nouveaux ou intéressants pour la faune belge. *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **140**: 103-122.
- *Baugnée J.-Y., & Chérot F., 2004. *Tuponia hippophaes* (Fieber, 1861) Hétéroptère Miridae nouveau pour la faune de Belgique: une espèce en expansion? *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **140**: 27-30.
- *Baugnée J.-Y., Dethier M., Bruers J., Chérot F. & Viskens G., 2003. Liste des punaises de Belgique (Hemiptera, Heteroptera). *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **139**: 41-60.
- *Bosmans R. & Aukema B., 2001. Bibliografie van de miriden van België, onderfamilies

Mirinae, Orthotylinae en Phylinae (Heteroptera, Miridae). *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **136** (2000): 157-184.

*Bosmans R. & Chérot F., 1995. Contribution à la connaissance des Hétéroptères belges. Les Miridae. 1. Bryocorinae, Deraeocorinae et Dicyphinae. *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **131**: 175-186.

*Bozděchová J., 1973. Diagnostische Merkmale der Arten *Trigonotylus ruficornis* und *T. coelestialium* (Heteroptera, Miridae). *Folia Musei Rerum Naturalium Bohemiae Occidentalis, Zoologica*, **3**: 1-18.

*Bozděchová J., 1975. Diagnostische Merkmale der europäischen Arten der Gattung. *Notostira* Fieber, 1858 (Heteroptera, Miridae) und Bemerkungen zu ihrer Bionomie. *Folia Musei Rerum Naturalium Bohemiae Occidentalis, Zoologica*, **7**: 1-26.

*Bruers J. & Aukema B., 2007. Wantsen op en onder bezemkruiskruid. *Entomo-Info*, **18**: 13-15.

Bruers J. & Viskens G., 1990. Insectenwandeling Oude Landen. *Entomo-Info*, **1** (3): 38.

*Bruers J. & Viskens G., 1994. Nieuwe soort voor België (Heteroptera: Miridae). *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **130**: 312.

*Bruers J. & Viskens G., 1998. *Stenodema trispinosum* Reuter, 1904. *Entomo-Info*, **9**: 75-76.

Bruers J. & Viskens G., 1999a. *Pinalitus cervinus* (Herrich-Schaeffer, 1841), Miridae. *Entomo-Info*, **10** (4): 123-124.

Bruers J. & Viskens G., 1999b. Wantsen van opgespoten gronden. *Entomo-info*, **10** (2): 45.

Bruers J. & Viskens G., 2000a. Kalmthouste Heide: onderzoek Heteroptera van 1 September tot 25 November 1999. *Entomo-Info*, **11** (1): 12-16.

Bruers J. & Viskens G., 2001. Heteroptera in het Olens broek, UTM FS 3067. *Entomo-Info*, **12** (2): 49-53.

Bruers J. & Viskens G., 2002. De verzameling Heteroptera van Atalanta. *Entomo-Info*, **13** (1): 17-27.

*Carapezza A., 1997. Heteroptera of Tunisia. *Naturalista Siciliano*, (4) **21**, Suppl. A: 1-331.

*Cassis G. & Schuh R.T., 2012. Systematics, biodiversity, biogeography, and host associations of the Miridae (Insecta: Hemiptera: Heteroptera: Cimicomorpha). *Annual Review of Entomology*, **57**: 377-404.

Chérot F., 1990a. Notices hémiptérologiques V. Sur la présence de *Calocoris* (*Lophyromiris*) *sexguttatus* (Fabricius, 1776) dans la faune de Belgique. (Hemiptera Heteroptera Miridae). *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **126** (X-XII): 167-168.

*Chérot F., 1990b. Apport à la connaissance des Hétéroptères Miridae de Belgique (Hemiptera Heteroptera). I. Deraeocorinae, Dicyphinae, Mirinae. *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **126**: 199-205.

Chérot F., 1991. Les Hémiptères Hétéroptères de la Montagne Saint-Pierre et ses environs immédiats : liste préliminaire et considérations diverses (Hemiptera Heteroptera). *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **127** (I-IV): 33-45.

*Chérot F., 1993. Apport à la connaissance des Hétéroptères Miridae de Belgique. II. Compléments à la sous-famille des Mirinae. *Lambillionea*, **XCIII** (1): 29-30.

*Chérot F., 1997. Révision du genre *Horistus* Fieber, 1861 (Heteroptera, Miridae). *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **133**: 113-196 .

*Chérot F., 1998. Au sujet de *Deraeocoris* (s. str.) *flavilinea* (Costa, 1862) et de *Deraeocoris* (s. str.) *ruber* (Linné, 1758) (Insecta, Heteroptera: Miridae). *Lambillionea*, **XCVIII** (4): 523-529.

- *Coubeaux E., 1891. Énumération des Hémiptères de Belgique. I. Hémiptères Hétéroptères. *Bulletin ou Comptes-rendus de la Société entomologique de Belgique*, 1891: ccclxxxviii-cccxcv.
- *Coubeaux E., 1892. Additions et rectifications à l'Énumération des Hémiptères de Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **36**: 141-142.
- *Coucke L., 1893. Rapport sur l'excursion du 8 octobre 1893. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **37**: 570.
- *De Bormans A., 1883. Un été à Rouge-Cloître. *Bulletin ou Comptes-Rendus des Séances de la Société entomologique de Belgique*, série III, **30**: 28-34.
- *De Jonck A., 1898. Matériaux pour l'étude des Hémiptères de Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **42**: 455.
- *Dethier M., 2001. Entomofaune de l'ancienne position fortifiée de Liège. *Notes fauniques de Gembloux*, **42**: 3-58.
- Dethier M. & Aukema B., 2002. Les Hétéroptères terrestres du Ru de Targnon (Commune de Theux, province de Liège, Belgique). *Natura Mosana*, **55** (1): 1-16.
- Dethier M. & Bagnée, J.-Y. 2002. Estimation des modifications récentes de la faune des hétéroptères de Belgique : approche méthodologique. *Bulletin de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique*, **72** (suppl.): 119-123.
- Dethier M. & Chérot F., 1997. Nouvelles recherches sur les Hétéroptères de la Montagne St-Pierre et note sur les *Globiceps* (Miridae). *Bulletin & Annales de la Société royale belge d'Entomologie*, **133**: 241-266.
- Dethier M., Chérot F. & Viskens, G., 2003. Les Hétéroptères de Corphalie. *Bulletin de la Société royale belge d'Entomologie*, **139**: 61-66.
- Dethier M. & Gallant J.-B., 1998. Hétéroptères remarquables pour la faune belge. *Natura Mosana*, **51**: 75-86.
- Dethier M., Viskens G. & Bruers J., 2005. Les Hétéroptères des anciennes carrières de Flémalle et d'Engis (province de Liège). *Notes fauniques de Gembloux*, **57**: 3-16.
- *Dolling W.R., 1972. A new species of *Dicyphus* Fieber (Hem., Miridae) from southern England. *Entomologist's Monthly Magazine*, **107** (1971): 244-245.
- *Dolling W.R., 1991. *The Hemiptera*. i-ix, 1-274. Natural History Museum Publications/Oxford University Press, Oxford.
- *Dubois E., 1920. Captures d'Hémiptères-Hétéroptères. *Bulletin de la Société entomologique de Belgique*, **60**: 198.
- *Ehanno B., 1983-1987. Les Hétéroptères Mirides de France. Inventaire critique des espèces recensées, des territoires étudiées, des milieux explorés, d'après les travaux des auteurs depuis 1820 et les données personnelles. Tome I, I bis, IIA et IIB. *Inventaires de Faune et de Flore*, **25**: 1-603, **39**: 1-96, **40**: i-x + 96-647 et **42**: i-ix + 648-1075.
- *Ehanno B., 1989. Compléments à la faune de France des Hétéroptères Miridae Hahn, 1831 - *Deraeocoris* (D.) *flavilinea* (Costa), 1860 et *Deraeocoris* (D.) *annulipes* (Herrich-Schaeffer), 1845. *Bulletin de la Société Scientifique de Bretagne*, **60**: 125-148.
- *Fokker A.J.F., 1886. Note sur quelques Hémiptères Hétéroptères de Belgique. *Bulletin ou Comptes-rendus des Séances de la Société entomologique de Belgique*, 1886: xlix-1.
- *Fokker A.J.F., 1891. Bijdrage tot de kennis der Belgische fauna. *Bulletin ou Comptes-rendus des Séances de la Société entomologique de Belgique*, 1891: ccxli-cccxli.

- *Fokker J.D. & O. Vorst O., 2014. Klasse 2.0 faunistisch database programma (www.klasse-info.nl).
- *Goetghebuer M., 1928. sans titre [La faune entomologique du littoral et particulièrement du schore du Zwin]. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **68**: 17-23.
- Guillaume F., 1929. Liste de Coléoptères et Hémiptères intéressants. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **69**: 355-357.
- *Guillaume F. & Vreurick G., 1930. [Captures de Coléoptères et d'Hémiptères intéressantes pour notre fauna]. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **70**: 252-253.
- *Guillaume F. & Vreurick G., 1933. Additions à la faune des Coléoptères et Hémiptères de Belgique. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **73**: 222-224.
- *Guillaume F., Maréchal P. & Vreurick G., 1929. Liste de Coléoptères et d'Hémiptères intéressants. *Bulletin et Annales de la Société entomologique de Belgique*, **69**: 178-179.
- *Holopainen J.K. & Varis A.-L., 1991. Host plants of the European tarnished plant bug *Lygus rugulipennis* Poppius (Het., Miridae). *Journal of Applied Entomology*, **111**: 484-498.
- *Jacobs M., 1877. Hémiptères recueillis à Calmpthout. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **20**: 34.
- *Josifov M., 1981. Der verkannte *Dichrooscytus valesianus* Fieber, 1861 und der übersehene *Dichrooscytus gustavi* sp. n. aus Mitteleuropa (Heteroptera, Miridae). *Reichenbachia*, **19**: 43-45.
- *Kerzhner I.M. & Josifov M., 1999. Cimicomorpha II: Miridae. In: Aukema B. & Rieger Chr. (eds), *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region*, vol. 3. xiv + 577 pp., The Netherlands Entomological Society, Wageningen.
- *Kiriakoff S.G., 1962. De wantsen (Hemiptera Heteroptera) van de verzameling M. Goetghebuer. *Biologisch Jaarboek Dodonaea*, **30**: 451-460.
- *Lameere A., 1900. *Manuel de la faune de Belgique. II. Insectes inférieurs*. Lamertin, Bruxelles, 857 pp.
- Leloup E., Van Meel L. & Jacquemart S., 1954. Recherches hydrobiologiques sur trois mares d'eau douce des environs de Liège. *Mémoires de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique*, **131**: 1-145.
- Leloup E. & Jacquemart S., 1963. Ecologie d'une tourbière bombée (Haute-Ardenne, La Fange aux Mochetes). Hémiptères. *Mémoires de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique*, **149**: 138.
- *Lethierry L., 1879. Quelques espèces d'Hémiptères nouvelles pour la Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **22**: clxxvi-clxxvii.
- *Lethierry L., 1880a. Espèces nouvelles pour la Belgique (Hémiptères, Hétéroptères). *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **23**: clxi.
- *Lethierry L., 1880b. Deux espèces non encore signalées pour la Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **23**: 85.
- *Lethierry L., 1882a. Trois espèces d'Hémiptères hétéroptères nouvelles pour la Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **26**: ciii.
- *Lethierry L., 1882b. Sur les Hémiptères de Belgique de la collection Wesmael. *Bulletin ou Comptes-rendus des Séances de la Société entomologique de Belgique*, 1882: cxxxvii-cxxxix.
- *Lethierry L., 1882c. Une liste de trois hémiptères hétéroptères nouveaux pour la Belgique. *Bulletin ou Comptes-rendus des Séances de la Société entomologique de Belgique*, 1882: x.
- *Lethierry L., 1884. Hémiptères nouveaux pour la faune belge, ou dont la localité n'a pas

encore été précisée. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **28**: cclix-cclx.

*Lethierry L., 1892. Revue des Hémiptères de Belgique. Laroche-Delattre, Lille, 27 pp.

*Lethierry L. & Pierret M., 1879. Premier essai d'un catalogue des Hétéroptères de Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **22**: 1-23.

*Maréchal P., 1930a. Liste d'Insectes intéressants (1929). Hémiptères. *Lambillionea*, **30**: 24.

*Maréchal P., 1930b. Notes biologiques. 6. *Coelocrabo cinxius* Dahl. *Lambillionea*, **30**: 46.

*Maréchal P., 1930c. Notes biologiques. 7. La moelle des arbustes, substrat d'élection. Coléoptères et Hémiptères rubicoles. *Lambillionea*, **30**: 111.

*Maréchal P., 1931. Liste d'Hémiptères intéressants (1930). *Lambillionea*, **31**: 24-25.

*Maréchal P., 1939. Les richesses entomologiques de la Montagne Saint-Pierre. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **79**: 331-346.

*Maréchal P., 1945. Insectes intéressants récoltés par le « Cercle des Entomologistes liégeois » (Suite). *Lambillionea*, **45**: 83-85.

*Maréchal P., 1949. Insectes intéressants récoltés par le Cercle des Entomologistes liégeois. *Lambillionea*, **49**: 92-97.

*Maréchal P. & Darimont F., 1936. Insectes intéressants récoltés par le Cercle des Entomologistes liégeois. *Lambillionea*, **36** : 211-220.

*Maréchal P., De Walsche J. & Vreurick G., 1930. Captures intéressantes. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **70**: 148.

*Müller J., 1923. Liste d'insectes intéressants capturés aux environs de Visé. *Bulletin de la Société entomologique de Belgique*, **63**: 81-83.

Noce D., 1992. Macroptérisme et pseudobrachyptérisme chez les Hémiptères: Etude taxonomique, écologique et biogéographique des Mirinae de la Faune Belge. *Mémoire Licence Sciences Zoologiques ULg*, 47 pp. + annexes.

Petit J., 1962. Quelques Hémiptères rares de Belgique, élevage de deux espèces. *Lambillionea*, **62** (1-2): 5-9.

*Pierret M., 1876. [Hémiptères recueillis à Salzinne et Rhisnes]. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **19**: 1-li.

*Rabitsch W., 2008. Alien true bugs of Europe (Insecta: Hemiptera: Heteroptera). *Zootaxa*, **1827**: 1-44.

*Reichling L., 1984. *Psallus* (*Hylopsallus*) *pseudoplatani* n. sp. (Miridae, Phylinae) et espèces apparentées. *Travaux Scientifiques du Musée d'Histoire Naturelle de Luxembourg*, **4** (1): 3-18.

*Reichling L., 2001. *Atlas des Hétéroptères non-aquatiques du Luxembourg*. Musée national d'Histoire naturelle, Luxembourg. 134 pp.

*Rieger Chr., 1981. Die Kirschbaumschen Arten der Gattung *Psallus* (Heteroptera, Miridae). *Nachrichtenblatt der Bayerischen Entomologen*, **30**: 92-96.

*Rieger Chr., 1985. Zur Systematik und Faunistik der Weichwanzen *Orthops kalmi* Linné und *Orthops basalis* Costa (Heteroptera, Miridae). *Veröffentlichungen für Naturschutz und Landschaftspflege Baden-Württemberg*, **59-60** [1984]: 457-465.

*Rieger Chr., 1997. Ergänzungen zur Faunistik und Systematik einiger Wanzen in Baden-Württemberg II. *Carolinea*, **55**: 43-48.

*Rieger Chr. & Rabitsch W., 2006. Taxonomy and distribution of *Psallus betuleti* (Fallén) and *P. montanus* Josifov stat. nov. (Heteroptera, Miridae). *Tijdschrift voor Entomologie*, **149**: 161-166.

- *Rintala, T. & Rinne V., 2010. *Suomen Luteet*. Hyönteistarvike Tibiale Oy, Helsinki, 352 pp.
- *Robert C., 1831. Entomologie de la province de Liège. Ordre des Hémiptères. In: Vandermaelen P., Dictionnaire de la province de Liège, Établissement géographique, Bruxelles, appendices p. 54.
- *Schouteden H., 1899. [Liste d'Hémiptères rares]. *Annale de la Société entomologique de Belgique*, **43**: 438.
- *Schouteden H., 1900. Note sur les Hémiptères de Belgique. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **44**: 456-461.
- *Schouteden H., 1901a. [Note sur les Hémiptères de Belgique]. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **45**: 163.
- *Schouteden H., 1901b. Hémiptères de Francorchamps. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **45**: 265-272.
- *Schouteden H., 1907. [Communication: observation du Capside *Calocoris sexguttatus* Fabricius à Ghlin]. *Annales de la Société entomologique de Belgique*, **51**: 200.
- *Schuh R.T., 1995. *Plant bugs of the world (Insecta: Heteroptera: Miridae). Systematic Catalog, Distributions, Host List, and Bibliography*. Entomological Society of New York. xii + 1329 pp.
- *Schuh R.T., Lindskog P. & Kerzhner I.M., 1995. *Europiella* Reuter (Heteroptera: Miridae): recognition as a Holarctic group, notes on synonymy, and description of a new species, *Europiella carvalhoi*, from North America. *Proceedings of the Entomological Society of Washington*, **97**: 379-395.
- *Schuh R.T. & Slater J.A., 1995. *True bugs of the World (Hemiptera: Heteroptera). Classification and natural history*. i-xii + 1-337 pp. Cornell University Press, Ithaca and London.
- Schwartz M.D. & Foottit R.G., 1998. Revision of the Nearctic species of the genus *Lygus* Hahn, with a review of the Palearctic species (Heteroptera: Miridae). *Memoirs on Entomology International*, **10**: i-vi, 1-426.
- *Skipper, L. 2013. Danmarks blomstertæger. *Danmarks Dyreliv*, **12**: 1-407.
- Slosse W., 1997. Bijdrage tot de kennis van de verspreiding van wantsen (Heteroptera) in West-Vlaanderen. *Phegea*, **25**: 141-151.
- *Southwood T.R.E. & Leston D., 1959. *Land and water bugs of the British Isles*. i-xi + 1-436 pp. Warne, London.
- *Stichel W., 1956-1958. *Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen. II. Europa (Hemiptera-Heteroptera Europae)*: 169-907. Berlin-Hermsdorf.
- Van der Meijden R., 2005. *Heukels' Flora van Nederland*. 1-685 pp. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.
- Viskens G., 1999. In: Van Malderen M., Entomologische bijdragen Rivierduinen Buitengewoon, Oost-Vlaanderen: Kalkense Meersen. *Entomo-info*, **11** (1): 9.
- Viskens G., 2002. In: Naveau V., Inventarisatie van waarnemingen tijdens Entomologische weekeinden. *Entomo-Info*, **41** (13): 81.
- Viskens G. & Bruers J., 1997. Wantsen in Wechelderzande. *Entomo-Info*, **8** (3): 101.
- Viskens G. & Bruers J., 2003. Bodemvallen van Dombergheide en Winkelsbroek, provincie Antwerpen: Turnhout (Heteroptera - Wantsen). *Entomo-Info*, **14** (4): 101-104.
- *Vreurick G., 1931. Liste d'Hémiptères intéressants. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **71**: 99-100.

- *Vreurick G., 1932. Liste d'Hémiptères intéressants. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **72**: 85-86.
- *Vreurick G., 1933. Liste d'Hémiptères intéressants pour notre faune. *Bulletin & Annales de la Société entomologique de Belgique*, **73**: 87.
- *Vreurick G., 1936. Hémiptères intéressants. *Lambillionea*, **36**: 214-215.
- *Wachmann E., Melber A. & Deckert J., 2004. Wanzen. Band 2. Cimicomorpha. Microphysidae (Flechtenwanzen) & Miridae (Weichwanzen). *Die Tierwelt Deutschlands*, **75**: 1-288.
- *Wachmann E., Melber A. & Deckert J., 2012. Wanzen. Band 5. Supplementband. Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha, Leptopodomorpha, Cimicomorpha und Pentatomomorpha. *Die Tierwelt Deutschlands*, **82**: 1-256.
- *Wagner E., 1952. Blindwanzen oder Miriden. *Die Tierwelt Deutschlands*, **41**: 1-218.
- *Wagner E., 1961. Wanzen Heteroptera (Hemiptera). *Die Tierwelt Mitteleuropas*, IV, **3** (Xa): 1-173.
- *Wagner E., 1967. Wanzen oder Heteropteren II. Cimicomorpha. *Tierwelt Deutschlands*, **55**: i-iv, 1-179.
- *Wagner E., 1974a. Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hemiptera, Heteroptera), Teil 1. *Entomologische Abhandlungen herausgegeben vom Staatlichen Museum für Tierkunde Dresden*, **37**, Suppl. (1970-1971): i-ii, 1-484.
- *Wagner E., 1974b. Die Miridae Hahn, 1831 des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hemiptera, Heteroptera), Teil 2. *Entomologische Abhandlungen herausgegeben vom Staatlichen Museum für Tierkunde Dresden*, **39**, Suppl. (1973): i-ii, 1-421.
- *Wagner E., 1975. Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hemiptera, Heteroptera), Teil 3. *Entomologische Abhandlungen herausgegeben vom Staatlichen Museum für Tierkunde Dresden*, **40**, Suppl.: i-ii, 1-483.
- *Wagner E. & Weber H. H., 1964. Hétéroptères Miridae. *Faune de France*, **64**: 1-589.
- *Wagner E. & Weber H.H., 1978. Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hemiptera, Heteroptera). Nachträge zu den Teilen 1-3. *Entomologische Abhandlungen herausgegeben vom Staatlichen Museum für Tierkunde in Dresden*, **42**, Suppl.: i-ii, 1-96.
- *Wheeler Jr. A.G., 2000a. Plant bugs (Miridae) as plant pests. In: Schaefer C.W. & Panizzi A.R. (eds), *Heteroptera of economic importance*: 37-83. CRC Press, Boca Raton, London, New York & Washington, D.C.
- *Wheeler Jr. A.G., 2000b. Predacious plant bugs (Miridae). In: Schaefer C.W. & Panizzi A.R. (eds), *Heteroptera of economic importance*: 657-693. CRC Press, Boca Raton, London, New York & Washington, D.C.
- *Wheeler Jr A.G., 2001. *Biology of the plant bugs (Hemiptera: Miridae): pests, predators, opportunists*. Cornell University Press, Ithaca and London. xv + 507 pp.
- *Zeinstra Ph. & Aukema B., 2005. Wantsen in Fryslân (deel 5). De esdoornwants nu ook in Fryslân (Heteroptera: Miridae). *Twirre*, **16**: 148-152.

Register van wetenschappelijke namen

Heteroptera

Namen van synoniemen, oude combinaties en vroegere spelling zijn cursief gedrukt.

<i>abrotani</i> , <i>Plagiognathus</i>	213	<i>caelestialium</i> , <i>Trigonotylus</i>	137, 140
<i>adspersus</i> , <i>Lygus</i>	86	<i>coelestialium</i> , <i>Trigonotylus</i>	137
<i>adenocarpi</i> , <i>Melanotrichus</i>	174	<i>calcarata</i> , <i>Stenodema</i>	131, 132, 133, 134
<i>adenocarpi adenocarpi</i> , <i>Orthotylus</i>	174	<i>calcaratum</i> , <i>Stenodema</i>	131
<i>adenocarpi maroccanus</i> , <i>Orthotylus</i>	174	<i>campestris</i> , <i>Lygus</i>	99
<i>adenocarpi purgantis</i> , <i>Orthotylus</i>	174	<i>campestris</i> , <i>Orthops</i>	7, 98, 99, 100
<i>aequale</i> , <i>Camptozygum</i>	66	<i>Capsodes cingulatus</i>	82
<i>affinis</i> , <i>Calocoris</i>	63	<i>caricis</i> , <i>Cyrtorhinus</i>	154
<i>albicinctus</i> , <i>Psallus</i>	247	<i>caricis</i> , <i>Cyrtorrhinus</i>	154
<i>albidus</i> , <i>Amblytulus</i>	192	<i>carinata</i> , <i>Acetropis</i>	123
<i>albipennis</i> , <i>Europiella</i>	210	<i>cervinus</i> , <i>Lygus</i>	112
<i>albipennis</i> , <i>Plagiognathus</i>	212	<i>cervinus</i> , <i>Orthops</i>	112
<i>albolineatus</i> , <i>Cremnocephalus</i>	181, 188	<i>cervinus</i> , <i>Pinalitus</i>	112
<i>alni</i> , <i>Psallus</i>	251	<i>chlorizans</i> , <i>Malacocoris</i>	142, 163
<i>alnicola</i> , <i>Psallus</i>	254	<i>chrysanthemi</i> , <i>Plagiognathus</i>	233
<i>alpestris</i> , <i>Calocoris</i>	64	<i>chrysanthemi</i> , <i>Plagiognathus</i>	233
<i>alpina</i> , <i>Europiella</i>	211	<i>cingulatus</i> , <i>Capsodes</i>	82
<i>alpinus</i> , <i>Plagiognathus</i>	211	<i>cinnamopterus</i> , <i>Pilophorus</i>	181, 184
<i>alpinus</i> , <i>Psallus</i>	211	<i>clavatus</i> , <i>Pilophorus</i>	185
<i>ambiguus</i> , <i>Psallus</i>	244	<i>coccinea</i> , <i>Pseudoloxops</i>	178
<i>ambulans</i> , <i>Mecomma</i>	164	<i>coccineus</i> , <i>Pseudoloxops</i>	178
<i>angulatus</i> , <i>Blepharidopterus</i>	141, 150	<i>collinus</i> , <i>Plagiognathus</i>	210
<i>annulatus</i> , <i>Dicyphus</i>	24	<i>concolor</i> , <i>Melanotrichus</i>	175
<i>annulicorne</i> , <i>Campylomma</i>	198	<i>concolor</i> , <i>Orthotylus</i>	175
<i>annulicornis</i> , <i>Adelphocoris</i>	52	<i>confusus</i> , <i>Pilophorus</i>	186
<i>annulicornis</i> , <i>Campylomma</i>	198	<i>confusus</i> , <i>Psallus</i>	10, 248, 253
<i>annulipes</i> , <i>Deraeocoris</i>	41	<i>constrictus constrictus</i> , <i>Dicyphus</i>	26
<i>antennatus</i> , <i>Teratocoris</i>	136	<i>constrictus eduardi</i> , <i>Dicyphus</i>	26
<i>apterus apterus</i> , <i>Halticus</i>	143	<i>contaminatus</i> , <i>Lygocoris</i>	95
<i>apterus koreanus</i> , <i>Halticus</i>	143	<i>contaminatus</i> , <i>Lygus</i>	95
<i>arbustorum arbustorum</i> , <i>Plagiognathus</i> ...	232	<i>contaminatus</i> , <i>Neolygus</i>	95
<i>arbustorum oshensis</i> , <i>Plagiognathus</i>	232	<i>cordiger</i> , <i>Deraeocoris</i>	42
<i>arenicola</i> , <i>Plagiognathus</i>	210	<i>coriaceus</i> , <i>Orthocephalus</i>	146
<i>artemisiae</i> , <i>Europiella</i>	212	<i>coryli</i> , <i>Phylus</i>	230
<i>assimilis</i> <i>Psallus</i>	239, 242	<i>crassicornis</i> , <i>Criocoris</i>	208
<i>ater</i> , <i>Capsus</i>	70	<i>cruciatus</i> , <i>Globiceps</i>	158
<i>basalis</i> , <i>Orthops</i>	98, 99, 100	<i>decolor decolor</i> , <i>Lopus</i>	217
<i>betuleti</i> , <i>Psallus</i>	237, 238	<i>decolor palliatus</i> , <i>Lopus</i>	217
<i>biclavatus</i> , <i>Calocoris</i>	73	<i>decolor</i> , <i>Europiella</i>	213
<i>biclavatus biclavatus</i> , <i>Closterotomus</i>	73	<i>Deraeocorinae</i>	8, 9, 17, 36
<i>biclavatus dalmatinus</i> , <i>Closterotomus</i>	73	<i>diaphanus</i> , <i>Blepharidopterus</i>	151
<i>binotatus</i> , <i>Stenotus</i>	121	<i>diaphanus</i> , <i>Orthotylus</i>	151
<i>bohemani</i> , <i>Monosynamma</i>	222, 223, 224	<i>dimidiatus</i> , <i>Phytocoris</i>	105
<i>brevicornis</i> , <i>Aetorrhinus</i>	150	<i>diminutus</i> , <i>Psallus</i>	248, 253
<i>brevicornis</i> , <i>Blepharidopterus</i>	150	<i>dolabrata</i> , <i>Leptopterna</i>	125
<i>Bryocorinae</i>	8, 9, 17, 20	<i>dolabrata</i> , <i>Leptoterna</i>	125
		<i>dolabrata</i> , <i>Leptopterna</i>	125
		<i>elongata</i> , <i>Notostira</i>	50, 128, 129
		<i>elymi</i> , <i>Trigonotylus</i>	138
		<i>epilobii</i> , <i>Dicyphus</i>	27

<i>ericetorum</i> , <i>Melanotrichus</i>	165	<i>intricatus</i> , <i>Phytocoris</i>	106
<i>ericetorum</i> , <i>Orthotylus</i>	165	<i>intrusus</i> , <i>Isometopus</i>	18, 19
<i>errans</i> , <i>Dicyphus</i>	28	<i>irrorata</i> , <i>Reuteria</i>	18, 19
<i>erratica</i> , <i>Notostira</i>	129	<i>Isometopinae</i>	9, 17, 18
<i>evanescens</i> , <i>Chlamydatius</i>	203	<i>kalmi</i> , <i>Lygus</i>	100
<i>falleni</i> , <i>Psallus</i>	249	<i>kalmii</i> , <i>Orthops</i>	98, 99, 100
<i>ferrarii</i> , <i>Orthocephalus</i>	147	<i>laevigata</i> , <i>Stenodema</i>	134
<i>ferrugata</i> , <i>Leptopterna</i>	126	<i>laevigatum</i> , <i>Stenodema</i>	134
<i>ferrugata</i> , <i>Leptoterna</i>	126	<i>lepidus</i> , <i>Psallus</i>	252
<i>filicis</i> , <i>Monalocoris</i>	20, 22	<i>leucocephalus</i> , <i>Strongylocoris</i>	149
<i>flavellus</i> , <i>Psallus</i>	250	<i>limbatus</i> , <i>Apolygus</i>	57
<i>flaveolus</i> , <i>Eurycolpus</i>	214	<i>limbatus</i> , <i>Lygus</i>	57
<i>flavilinea</i> , <i>Deraeocoris</i>	14, 36, 43	<i>linearis</i> , <i>Megaloceraea</i>	127
<i>flavinervis</i> , <i>Orthotylus</i>	168	<i>lineolatus</i> , <i>Adelphocoris</i>	49, 51
<i>flavomaculatus</i> , <i>Globiceps</i>	141, 157	<i>litoralis</i> , <i>Plagiognathus</i>	213
<i>flavomarginatus</i> , <i>Capsodes</i>	67	<i>longipennis</i> , <i>Phytocoris</i>	107
<i>flavoquadrinaculatus</i> , <i>Dryophilocoris</i>	155	<i>lucorum</i> , <i>Apolygus</i>	58
<i>flavosparsus</i> , <i>Melanotrichus</i>	166	<i>lucorum</i> , <i>Lygocoris</i>	58
<i>flavosparsus</i> , <i>Orthotylus</i>	166	<i>lucorum</i> , <i>Lygus</i>	58
<i>frisicus</i> , <i>Conostethus</i>	205	<i>luridus</i> , <i>Psallus</i>	246
<i>fulvicollis</i> , <i>Globiceps</i>	158	<i>luridus</i> , <i>Strongylocoris</i>	148
<i>fulvipennis</i> , <i>Plagiognathus</i>	234	<i>luteicollis</i> , <i>Halticus</i>	144
<i>fulvomaculatus</i> , <i>Calocoris</i>	74	<i>lutescens</i> , <i>Deraeocoris</i>	48
<i>fulvomaculatus</i> , <i>Closterotomus</i>	74	<i>maerkelii</i> , <i>Pithanus</i>	130
<i>fuscescens</i> , <i>Orthotylus</i>	177	<i>maignicornis</i> , <i>Atractotomus</i>	195
<i>gemellatus</i> , <i>Exolygus</i>	86	<i>major</i> , <i>Halticus</i>	6, 145
<i>gemellatus</i> , <i>Lygus</i>	86	<i>mali</i> , <i>Atractotomus</i>	181, 196
<i>genistae</i> , <i>Heterocordylus</i>	159	<i>marginalis</i> , <i>Orthotylus</i>	7, 169
<i>germanicus</i> , <i>Alloeotomus</i>	38	<i>maritimum</i> , <i>Monosynamma</i>	222, 223
<i>gimmerthali</i> , <i>Acetropis</i>	124	<i>maritimus</i> , <i>Exolygus</i>	87
<i>gimmerthalii</i> <i>gimmerthalii</i> , <i>Acetropis</i>	124	<i>maritimus</i> , <i>Lygus</i>	49, 87
<i>gimmerthalii</i> <i>parva</i> , <i>Acetropis</i>	124	<i>marqueti</i> , <i>Reuteria</i>	179
<i>globulifer</i> , <i>Dicyphus</i>	25	<i>masseei</i> , <i>Psallus</i>	253
<i>gothicus</i> <i>gothicus</i> , <i>Capsodes</i>	68	<i>melanocephalus</i> , <i>Phylus</i>	182, 231
<i>gothicus</i> <i>graeseri</i> , <i>Capsodes</i>	68	<i>melanotoma</i> , <i>Macrolophus</i>	33
<i>gothicus</i> , <i>Alloeotomus</i>	39	<i>merioptera</i> , <i>Heteroptoma</i>	162
<i>gracilis</i> , <i>Myrmecoris</i>	128	<i>m-flavum</i> , <i>Hadrodemus</i>	81
<i>griseus</i> , <i>Conostethus</i>	205	<i>minor</i> , <i>Lygocoris</i>	85
<i>gustavi</i> , <i>Dichroscytus</i>	76	<i>minor</i> , <i>Psallus</i>	250
<i>gyllenhali</i> , <i>Charagochilus</i>	72	<i>Miridae</i>	1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 17, 18, 20, 36, 49, 141, 180
<i>gyllenhali</i> , <i>Charagochilus</i>	72	<i>Mirinae</i>	9, 17, 49
<i>haematodes</i> , <i>Psallus</i>	251	<i>modestus</i> , <i>Phoenicocoris</i>	228
<i>hippophaes</i> , <i>Tuponia</i>	6, 259	<i>modestus</i> , <i>Sthenarus</i>	228
<i>histrionicus</i> , <i>Cyllecoris</i>	153	<i>molliculus</i> , <i>Megalocoleus</i>	220
<i>histrionius</i> , <i>Cyllecoris</i>	7, 153	<i>mollis</i> , <i>Psallus</i>	10, 248, 253
<i>holosericeus</i> , <i>Polymerus</i>	118	<i>moncreaffi</i> , <i>Melanotrichus</i>	167
<i>holsata</i> , <i>Stenodema</i>	133	<i>moncreaffi</i> , <i>Orthotylus</i>	167
<i>holsatum</i> , <i>Stenodema</i>	133	<i>montanus</i> , <i>Psallus</i>	6, 237, 238
<i>hortulanus</i> , <i>Tinicephalus</i>	258	<i>mutabilis</i> , <i>Orthocephalus</i>	146
<i>hyalinipennis</i> , <i>Dicyphus</i>	29	<i>nassatus</i> , <i>Orthotylus</i>	170
<i>infusum</i> , <i>Megacoelum</i>	91	<i>nasutus</i> , <i>Amblytylus</i>	193
<i>insignis</i> , <i>Phytocoris</i>	104	<i>nigripes</i> , <i>Criocoris</i>	209
<i>intermedius</i> , <i>Dichroscytus</i>	77		

<i>nigrita</i> , <i>Polymerus</i>	50, 119	<i>puncticornis</i> , <i>Brachynotocoris</i>	152
<i>nigritus</i> , <i>Polymerus</i>	119	<i>punctipes</i> , <i>Oncotylus</i>	225
<i>nigritula</i> , <i>Monosynamma</i>	222	<i>punctulatus</i> , <i>Deraeocoris</i>	40
<i>norvegicus</i> , <i>Calocoris</i>	75	<i>pusillus</i> , <i>Halticus</i>	145
<i>norwegicus</i> , <i>Closterotomus</i>	75	<i>pygmaeus</i> , <i>Cyrtorrhinus</i>	260
<i>nowickyi</i> , <i>Phytocoris</i>	6, 102	<i>pygmaeus</i> , <i>Macrolophus</i>	33
<i>nubilus</i> , <i>Macrolophus</i>	33	<i>pygmaeus</i> , <i>Tytthus</i>	180, 182, 260
<i>obs curellus</i> , <i>Phoenicocoris</i>	229	<i>quadriguttatus</i> , <i>Omphalonotus</i>	180, 190
<i>obs curellus</i> , <i>Psallus</i>	229	<i>quadripunctatus</i> , <i>Adelphocoris</i>	52
<i>obsoleta</i> , <i>Asciodema</i>	194	<i>quadripunctatus</i> , <i>Calocoris</i>	120
<i>obsoletum</i> , <i>Asciodema</i>	194	<i>quadrivirgatus</i> , <i>Miridius</i>	93
<i>ochromelas</i> , <i>Calocoris</i>	120	<i>quercus</i> , <i>Asthenarius</i>	245
<i>olivaceus</i> , <i>Deraeocoris</i>	44	<i>quercus</i> , <i>Psallus</i>	245
<i>orientalis</i> , <i>Horistus</i>	82	<i>reclairei</i> , <i>Agnocoris</i>	55, 56
<i>Orthotylinae</i>	9, 17, 141	<i>recticornis</i> , <i>Megaloceroea</i>	127
<i>pabulinus</i> , <i>Lygocoris</i>	84	<i>reuteri</i> , <i>Phytocoris</i>	110
<i>pabulinus</i> , <i>Lygus</i>	84	<i>ramnicola</i> , <i>Apolygus</i>	59
<i>pacificus</i> , <i>Tropidosteptes</i>	6, 14, 49, 122	<i>ramnicola</i> , <i>Lygus</i>	59
<i>palliceps</i> , <i>Phylus</i>	231	<i>rhododendri</i> , <i>Tupiocoris</i>	6, 14, 20, 35
<i>pallicornis</i> , <i>Dicyphus</i>	32	<i>rhododendri</i> , <i>Dicyphus</i>	35
<i>pallidicornis</i> , <i>Dicyphus</i>	32	<i>roseomaculatus angularis</i> , <i>Calocoris</i>	65
<i>pallidus</i> , <i>Dicyphus</i>	30	<i>roseomaculatus decolor</i> , <i>Calocoris</i>	65
<i>palustris</i> , <i>Polymerus</i>	115	<i>roseomaculatus roseomaculatus</i> , <i>Calocoris</i>	65
<i>parallela</i> , <i>Pachytomella</i>	142, 307	<i>roseomaculatus saucius</i> , <i>Calocoris</i>	65
<i>parvulus</i> , <i>Atractotomus</i>	197	<i>roseri</i> , <i>Salicarus</i>	256
<i>paykulli</i> , <i>Macrotylus</i>	218	<i>roseri</i> , <i>Sthenarus</i>	256
<i>paykullii</i> , <i>Macrotylus</i>	218	<i>roseus</i> , <i>Conostethus</i>	182, 206
<i>perplexus</i> , <i>Pilophorus</i>	187	<i>roseus</i> , <i>Psallus</i>	251
<i>perrisi</i> , <i>Psallus</i>	10, 240, 243	<i>rotermundi</i> , <i>Sthenarus</i>	257
<i>Phylinae</i>	9, 17, 49, 180	<i>ruber</i> , <i>Deraeocoris</i>	45
<i>pilicornis</i> , <i>Calocoris</i>	61	<i>rubi</i> , <i>Macrolophus</i>	6, 34
<i>pilicornis pilicornis</i> , <i>Brachycoleus</i>	61	<i>rubicundus</i> , <i>Agnocoris</i>	49, 55, 56
<i>pilosus</i> , <i>Bothynotus</i>	7, 36, 37	<i>rubricatus</i> , <i>Lygus</i>	113
<i>pilosus</i> , <i>Megalocoleus</i>	221	<i>rubricatus</i> , <i>Orthops</i>	113
<i>pinastri</i> , <i>Camptozygum</i>	66	<i>rubricatus</i> , <i>Pinalitus</i>	113
<i>pinetella</i> , <i>Plesiodyema</i>	236	<i>rufescens</i> , <i>Hallodapus</i>	180, 189
<i>pinetellum</i> , <i>Plesiodyema</i>	236	<i>ruficornis</i> , <i>Trigonotylus</i>	137, 140
<i>pini</i> , <i>Phytocoris</i>	108	<i>rufifrons</i> , <i>Orthonotus</i>	180, 227
<i>planicornis</i> , <i>Heterotoma</i>	142, 162	<i>rufipennis</i> , <i>Dichrooscytus</i>	78
<i>populi</i> , <i>Lygocoris</i>	96	<i>rugicollis</i> , <i>Lygocoris</i>	85
<i>populi</i> , <i>Lygus</i>	96	<i>rugicollis</i> , <i>Plesiocoris</i>	85
<i>populi</i> , <i>Neolygus</i>	96	<i>rugulipennis</i> , <i>Exolygus</i>	89
<i>populi</i> , <i>Phytocoris</i>	109	<i>rugulipennis</i> , <i>Lygus</i>	89
<i>prasinus</i> , <i>Orthotylus</i>	171	<i>sabulicola</i> , <i>Monosynamma</i>	6, 222, 224
<i>pratensis</i> , <i>Exolygus</i>	88	<i>salicellum</i> , <i>Compsidolon</i>	181, 204
<i>pratensis</i> , <i>Lygus</i>	88	<i>salicellus</i> , <i>Psallus</i>	204
<i>psammaecolor</i> , <i>Trigonotylus</i>	138	<i>salicis</i> , <i>Psallus</i>	254
<i>pseudoplatani</i> , <i>Psallus</i>	6, 241	<i>salinus</i> , <i>Conostethus</i>	205
<i>pteridis</i> , <i>Bryocoris</i>	20, 21	<i>saltator</i> , <i>Orthocephalus</i>	147
<i>pubescens</i> , <i>Lygus</i>	89	<i>saltitans</i> , <i>Chlamydatus</i>	180, 200
<i>pulchellus</i> , <i>Trigonotylus</i>	139	<i>schmidtii</i> , <i>Calocoris</i>	92
<i>pulicarius</i> , <i>Chlamydatus</i>	201	<i>schmidtii</i> , <i>Mermitelocerus</i>	50, 92
<i>pullus</i> , <i>Chlamydatus</i>	8, 202	<i>scholtzi</i> , <i>Psallus</i>	254

<i>scotti</i> , <i>Orthotylus</i>	171	<i>virescens</i> , <i>Melanotrichus</i>	176
scutellaris, <i>Deraeocoris</i>	6, 46	<i>virescens</i> , <i>Orthotylus</i>	176
seticornis, <i>Adelphocoris</i>	53	virgula, <i>Campyloneura</i>	20, 23
<i>sexguttatus</i> , <i>Calocoris</i>	79	viridinervis, <i>Orthotylus</i>	173
sexguttatus, <i>Grypocoris</i>	79	viridiflavus longipes, <i>Oncotylus</i>	226
<i>sexnotatus</i> , <i>Calocoris</i>	79, 80	viridiflavus viridiflavus, <i>Oncotylus</i> 6, 182, 226	
<i>singeri</i> , <i>Phytocoris</i>	102	<i>viridis</i> , <i>Lygocoris</i>	97
solitarius, <i>Macrotylus</i>	219	<i>viridis</i> , <i>Lygus</i>	97
sphaegiformis, <i>Globiceps</i>	156	viridis, <i>Neolygus</i>	97
<i>sphegiformis</i> , <i>Globiceps</i>	156	visci, <i>Hypseloecus</i>	183
spinolae, <i>Apolygus</i>	60	<i>viscicola</i> , <i>Lygus</i>	114
<i>spinolai</i> , <i>Lygocoris</i>	60	<i>viscicola</i> , <i>Orthops</i>	114
<i>spinolai</i> , <i>Lygus</i>	60	<i>viscicola</i> , <i>Pinalitus</i>	114
stachydis stachydis, <i>Dicyphus</i>	10, 31	vitellinus, <i>Plagiognathus</i>	235
stachydis wagneri, <i>Dicyphus</i>	31	<i>vitellinus</i> , <i>Psallus</i>	235
steganoides, <i>Strongylocoris</i>	149	vulneratus, <i>Polymerus</i>	117
striatellus striatellus, <i>Rhabdomiris</i>	120	wagneri, <i>Capsus</i>	71
striatellus wagneri, <i>Rhabdomiris</i>	120	<i>wagneri</i> , <i>Exolygus</i>	90
striatus, <i>Miris</i>	94	wagneri, <i>Lygus</i>	90
stysi, <i>Grypocoris</i>	80	wagneri, <i>Psallus</i>	10, 240, 243
<i>stysi</i> , <i>Calocoris</i>	80		
sulcatus sulcatus, <i>Capsodes</i>	69		
sulcatus vidali, <i>Capsodes</i>	69		
tanaceti, <i>Megalocoleus</i>	221		
tenellus, <i>Orthotylus</i>	172		
thoracica, <i>Harpocera</i>	215		
<i>thunbergi</i> , <i>Hoplomachus</i>	216		
thunbergii, <i>Hoplomachus</i>	216		
tibialis, <i>Heterocordylus</i>	142, 160		
ticinensis, <i>Adelphocoris</i>	54		
tiliae denigratus, <i>Phytocoris</i>	111		
tiliae tiliae, <i>Phytocoris</i>	50, 111		
triangularis, <i>Brachycoleus</i>	49, 62		
trifasciatus, <i>Deraeocoris</i>	3, 8, 47		
triguttatus, <i>Systellonotus</i>	180, 191		
tripustulatus, <i>Liocoris</i>	83		
trispinosa, <i>Stenodema</i>	132		
<i>trispinosum</i> , <i>Stenodema</i>	132		
tumidicornis, <i>Heterocordylus</i>	161		
tunicatus, <i>Pantilius</i>	7, 8, 101		
ulmi, <i>Phytocoris</i>	103		
<i>unicolor</i> , <i>Tuponia</i>	259		
unifasciatus, <i>Polymerus</i>	116		
<i>valesianus</i> , <i>Dichrooscytus</i>	76		
variabilis, <i>Psallus</i>	239, 242		
varians cornutus, <i>Psallus</i>	255		
varians tunetanus, <i>Psallus</i>	255		
varians varians, <i>Psallus</i>	255		
varipes, <i>Phytocoris</i>	104		
venustus longicornis, <i>Conostethus</i>	207		
venustus venustus, <i>Conostethus</i>	207		
verbasci, <i>Campylomma</i>	199		
virens, <i>Stenodema</i>	135		

Planten

aardappel	75, 84, 89, 199
Abies	77, 108, 113, 184, 195, 197
absintalsem.....	86, 213
Acer.....	48, 92, 97, 107, 171, 172, 173, 187
Acer campestre.....	43, 239
Acer pseudoplatanus	43, 111, 168, 241
Achillea	82, 202
Achillea millefolium	65, 75, 86, 104, 146, 220, 233
Aconitum.....	26, 79
adelaarsvaren.....	21, 22
Aegopodium podagraria.....	99
Agrostis	126, 129, 132, 133, 134, 140, 193, 206, 217
Agrostis canina.....	217
Agrostis capillaris	126, 134, 140, 206, 217
Agrostis stolonifera.....	140
Aira caryophyllea.....	206
akkerdistel	60, 84
Alcea rosea.....	199
Allium cepa.....	51
Alnus	19, 23, 47, 74, 85, 91, 94, 95, 97, 101, 107, 109, 110, 150, 162, 163, 168, 169, 173, 179, 185, 186, 204, 244, 254
Alnus glutinosa	47
Alnus incana.....	254
Alopecurus	70, 121, 125, 127, 132, 134
Alopecurus pratensis... ..	70, 121, 125, 132, 134
alsem	58, 65, 86, 104, 201, 202, 212
amandelwolfsmelk	67

Amaranthaceae.....	166, 167	beuk.....	105, 107
Amaranthus retroflexus.....	102	bevernel.....	99
Ammophila arenaria.....	138, 260	bezemkruiskruid.....	40, 87, 287
andoorn.....	295	biestarwegras.....	138
Anethum graveolens.....	99	biet.....	51
Angelica.....	99	bijvoet.....	40, 51, 58, 75, 86, 87, 88, 90, 102, 212
Anthemis arvensis.....	207	bittere wilg.....	57, 85, 169, 256
Anthoxanthum.....	124	bitterzoet.....	84
Anthoxanthum odoratum.....	295	blauwe bosbes.....	73, 158
Anthriscus.....	99	bochtige smele.....	123, 126, 134, 206, 217
Anthyllis vulneraria.....	53, 65, 145	boerenwormkruid.....	45, 58, 65, 75, 146, 221, 225
Apiaceae.....	63, 98, 99, 100	Bolboschoenus maritimus.....	136
appel.....	19, 44, 47, 48, 84, 85, 94, 103, 105, 107, 110, 111, 150, 157, 163, 169, 196, 199, 204, 244	borstelgras.....	123
Arrhenatherum elatius.....	93, 126, 127	bosandoorn.....	26, 28, 30, 31, 33, 34, 219
Artemisia.....	40, 51, 58, 65, 75, 86, 87, 88, 90, 102, 104, 201, 202, 205, 210, 212, 213	bosrank.....	144
Artemisia abrotanum.....	295	boswederik.....	54
Artemisia absinthium.....	295	boswilg.....	55, 56, 57, 85, 151, 169, 251, 256
Artemisia campestris.....	210	braam.....	34, 60, 74, 103, 162, 179, 196, 204
Artemisia maritima.....	87, 205, 213	Brachypodium.....	93, 127, 129
Artemisia vulgaris.....	40, 51, 58, 75, 88, 90, 102, 212	brandnetel.....	26, 83, 164
Asperula.....	143	Brassicaceae.....	89
Aster tripolium.....	205	brem.....	42, 67, 103, 104, 157, 158, 159, 160, 162, 174, 175, 176, 194
Asteraceae.....	51, 86, 89, 121, 146, 147, 200, 202, 216	Bromus.....	82, 104, 123, 192
Astragalus glycyphyllos.....	51, 53, 157	buntgras.....	123, 137, 139, 192, 206
Athyrium filix-femina.....	21	Bupleurum.....	214
Atriplex.....	87, 102, 166, 167, 205	Bupleurum falcatum.....	214
Atriplex portulacoides.....	167, 205	buxus.....	112
Atriplex prostrata.....	87	Buxus sempervirens.....	112
Atropa belladonna.....	29	Cakile maritima.....	87
Avena.....	70, 89, 93	Calamagrostis.....	71, 127, 133, 138
Avena sativa.....	89	Calamagrostis canescens.....	71
averoet.....	86, 210	Calamagrostis epigejos.....	71, 133, 138
avondkoekoeksbloem.....	25, 26	Californische cypres.....	76
bedstro.....	143	Calluna.....	46, 88, 128, 157, 158, 165, 191
beemdgras.....	129, 133	Calluna vulgaris.....	88, 128, 157, 158, 165, 191
beemdlangbloem.....	70	Campanula rotundifolia.....	149
beklierde kogeldistel.....	33	Capsicum annuum.....	83
berenklauw.....	99	Carduus.....	33, 62
bergandoorn.....	219	Carex.....	136, 260
bergden.....	77, 184, 197, 229, 236	Carpinus.....	23, 179
bergklaver.....	206	Carpinus betulus.....	23
berk.....	47, 74, 91, 94, 95, 101, 109, 110, 150, 185, 244	Centaurea.....	65, 104, 146, 226
Beta vulgaris vulgaris.....	51, 75, 84, 89	Centaurea jacea.....	104, 226
Betula.....	47, 74, 91, 94, 95, 101, 109, 110, 150, 185, 237, 238, 244, 249	Centaurea scabiosa.....	146
Betula pendula.....	237, 238, 249	centaurie.....	65
Betula pubescens.....	237, 238, 249	Chamaecyparis.....	76, 106
		Chamaecyparis lawsoniana.....	76
		Chamerion angustifolium.....	46, 60, 84, 102
		Chenopodium.....	84, 87, 88, 166, 167
		Chenopodium album.....	84, 87, 166
		chrysant.....	51

Chrysanthemum	51	els	19, 23, 74, 85, 91, 94, 95, 97, 101, 107,
cipreswolfsmelk	61		09, 110, 150, 162, 163, 168, 169, 173, 179,
Cirsium	33, 54, 60, 62, 84		185, 186, 204, 244
Cirsium arvense	60, 84	Elytrigia	70, 121, 125, 129, 138
Cirsium palustre	54	Elytrigia juncea boreoatlantica	138
Clematis vitalba	144	Elytrigia repens	70, 125, 129
Clinopodium	211	Engels raaigras	70
Comarum palustre	102	engelwortel	99
composieten ...	51, 86, 89, 121, 146, 147, 200,	Epilobium hirsutum	27
	202, 216	Erica	46, 165
Conium maculatum	79	Erica tetralix	165
Corispermum	117	Eryngium	62
Corylus avellana	23, 48, 91,	es	23, 43, 74, 91, 92, 105, 107, 109, 111, 112,
	94, 101, 103, 107, 112, 150, 162, 163, 171,		122, 152, 169, 170, 171, 172, 178, 179, 187,
	172, 173, 179, 185, 204, 230		245, 250, 252
Corynephorus canescens ..	123, 137, 139, 192,	esparcette	81
	206	Eupatorium cannabinum	58, 65
Crataegus ..	23, 43, 44, 47, 74, 84, 92, 94, 103,	Euphorbia	61, 67
	107, 110, 162, 186, 196, 244	Euphorbia amygdaloides	67
Cruciata laevipes	119, 209	Euphorbia cyparissias	61
Cyperaceae ..	49, 130, 131, 132, 136, 154, 164	Euphorbia seguieriana	61
cypergrassen ..	49, 130, 131, 132, 136, 154, 164	Euphorbia stricta	61
Cytisus scoparius ..	42, 67, 103, 104, 157, 158,	Fabaceae	51, 53, 67, 69, 86, 89, 143, 157,
	159, 160, 162, 174, 175, 176, 194		200, 201, 202
Dactylis glomerata	121, 125, 134	Fagus	105
dagkoekoeksbloem	25, 26	Fagus sylvatica	107
Daucus carota	99, 100	Festuca ...	70, 123, 126, 127, 128, 129, 134,
den ..	38, 39, 66, 103, 106, 135, 177, 184, 195,		137, 140, 191, 205, 206
	197, 236, 284, 287, 292	Festuca ovina	191
Deschampsia	121, 123, 126, 133, 134, 140,	Festuca pratensis	70
	206, 217	Festuca rubra	126, 128, 134, 137, 140, 206
Deschampsia flexuosa	123, 126, 134, 140,	fijnspar	66, 177, 228, 229
	206, 217	Filipendula ulmaria	60, 74, 84, 90
Digitalis purpurea	32	fioringras	140
dille	99	framboos	84
distel	33, 62	Franse tamarisk	259
doddegras	125, 133	Fraxinus ..	43, 74, 91, 105, 107, 109, 111, 112,
dophei	46		122, 169, 170, 171, 172, 179, 187
Dorycnium	145	Fraxinus excelsior	23, 92, 152, 178, 250
dravik	82, 104, 123, 192	Fraxinus ornus	178
Dryopteris	21, 22	Galeopsis	26, 28, 31, 79, 164
Dryopteris filix-mas	22	Galium	68, 72, 82, 104, 115, 116, 117, 118,
duinriet	71, 133, 138		119, 143, 145, 146, 208
duizendblad	65, 75, 82, 86, 104, 146, 202,	Galium aparine	72, 119
	220, 233	Galium boreale	72, 116, 119
Echinops sphaerocephalus	33	Galium mollugo ...	72, 116, 118, 119, 208, 209
echte kamille	207	Galium palustre	115
echte koekoeksbloem	26	Galium saxatile	72, 116
echte valeriaan	90	Galium verum	117
eik	19, 47, 48, 91, 94,	ganzenvoet	88, 167
	97, 102, 105, 107, 109, 110, 111, 120, 153,	gaspeldoorn	87, 194
	155, 156, 157, 162, 163, 170, 171, 172, 173,	geel walstro	72, 116, 117, 118, 119
	179, 185, 187, 199, 244	geel zonneroosje	258

gele ganzenbloem.....	207	heen	136
Genista	159, 160	heidebrem.....	160
Genista tinctoria	159	Helianthemum nummularium	258
geoorde wilg.....	57, 251	Helianthus annuus	84
Geranium.....	28, 30, 33	helm.....	138, 260
Geranium macrorrhizum.....	28, 30, 33	helmogentroost.....	143
Geranium robertianum	28	hengel.....	67, 84, 164
gerst.....	127	hennegras	71
gestreepte witbol.....	70	hennepnetel	26, 28, 31, 79, 164
gevlekte scheerling.....	79	Heracleum	99
gewone dophei	165	hertshooi.....	68, 90
gewone esdoorn	43, 111, 168, 241	Hieracium.....	65, 90, 146, 147, 202, 216
gewone margriet.....	65	Hieracium pilosella	147, 216
gewone rolklaver.....	51, 53, 65, 68	Hippocrepis comosa.....	81
gewone vlier.....	84	hokjespeul	51, 53, 157
gewone vogelkers.....	247	Holcus	70, 121, 125, 129, 133, 134
gewone zoutmelde	167, 205	Holcus lanatus	70, 125
gewoon biggenkruid.....	65	hondsroos	67
gewoon kweldergras	140	hop.....	60, 74
gewoon reukgras	124	hopklaver.....	40, 51, 53, 200, 202, 233
gewoon struisgras.....	126, 134, 140, 206, 217	Hordeum	93, 127
gewoon varkensgras.....	200, 202	Hordeum murinum.....	93
glad walstro.....	72, 116, 118, 119, 208, 209	Humulus lupulus	60, 74
glanshaver	93, 126, 127	Hypericum.....	68, 90
Glebionis segetum.....	207	Hypochaeris radicata.....	65
Glyceria fluitans	136	iep.....	43, 48, 74, 94, 110, 163, 169, 171, 173, 179
goudschem.....	214	Jacobaea vulgaris	69, 75, 90, 233
grasklokje.....	149	Jacobaea vulgaris dunensis	69
grassen.....	49, 70, 71, 93, 104, 121, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 140, 164, 193, 201, 202, 205, 206, 217, 260	jacobskruid.....	75, 90, 233
grauwe abeel	96, 257	Jasione montana	148
grauwe wilg.....	55, 56, 57, 85, 169, 198, 251, 256	jeneverbes	76, 103, 108, 195, 229
grote brandnetel	28, 45, 52, 58, 60, 63, 64, 73, 74, 75, 79, 80, 83, 84, 90, 92, 162, 227, 232, 233	Juncaceae	49, 130, 131, 133, 136, 154, 164
grote centaurie.....	146	Juncus.....	133, 136, 260
grote kattestaart.....	54	Juncus gerardii	136
grote vossenstaart.....	70, 121, 125, 132, 134	Juniperus	76, 103, 108, 195, 229
grove den..	38, 39, 66, 78, 108, 113, 177, 184, 188, 197, 228, 229, 235, 236	Juniperus communis.....	108, 229
guldenroede.....	90	kale jonker.....	54
haagbeuk	23, 179	kamille.....	65, 75, 104
harig wilgenroosje.....	27	kattendoorn	24, 218
haver.....	70, 89, 93	kattenkruid	33
havikskruid.....	65, 90, 146, 202	katwilg.....	56, 85, 198, 224, 251
hazelaar	23, 43, 48, 91, 94, 95, 101, 103, 107, 112, 150, 162, 163, 171, 172, 173, 179, 185, 204, 230	kervel.....	99
hazenpootje	65	klaver....	51, 53, 65, 75, 89, 93, 104, 143, 157, 202
Hedera helix	112	kleefkruid	72, 119
		klein schorrenkruid	87, 167
		kleinbloemige salie	81
		kleverige salie	33
		kluwenzuring.....	102
		knoopkruid	104, 226
		koninginnekruid	58, 65
		kortsteel.....	93, 127, 129

kraakwilg.....	151, 224	169, 196, 199, 204, 244	
kropaar	121, 125, 134	mannagras	136
kruiwend stalkruid	24, 218	mannetjesvaren	22
kruiptertje	93	maretak.....	114, 183
kruiptwilg.....	158, 186, 191, 222, 223, 251	Matricaria.....	65, 75, 104, 207
kruisbes	85	Matricaria chamomilla.....	207
kruisbladwalstro.....	119, 209	Matricaria discoidea.....	207
kruisbloemen.....	89	Medicago.....	40, 51, 53, 81, 89, 200, 202, 233
kruisdistel.....	62	Medicago lupulina	40, 200, 202, 233
kruiskruid	40, 82	Medicago sativa	51, 89
kweek	70, 125	meidoorn ..	23, 43, 44, 47, 74, 84, 92, 94, 103, 107, 110, 162, 186, 196, 244
kweekgras	121, 129	Melampyrum.....	67, 79, 81, 84, 164
Lamium album.....	84	Melampyrum arvense.....	81
lamsoor.....	205	Melampyrum pratense	67, 84, 164
Larix.....	41, 77, 106, 108, 113, 195, 235, 236, 246	melde.....	87, 102, 166
lathyrus.....	104, 143, 157	melganzenvoet	84, 87, 166
Lathyrus	51, 53, 54, 104, 143, 157	Mentha	54, 84, 211
Lathyrus palustris.....	54	Mentha aquatica	54
Lathyrus pratensis	51, 53	Mentha suaveolens.....	211
lavas	99	moerasandoorn.....	54, 219
lelies	82	moeraslathyrus	54
Leucanthemum vulgare.....	65, 75	moerasrolklaver.....	54
levensboom	76, 195	moerasspirea	60, 74, 84, 90
Levisticum officinale	99	moerasstruisgras.....	217
Leymus arenarius.....	138	moeraswalstro	115, 118, 119
liggend walstro	72, 116	Molinia caerulea.....	121, 133, 140
liguster.....	162	monnikskap	26, 79
Ligustrum	162	muizenoor	147, 216
lijsterbes	47, 74, 95, 110, 244	munt	84, 211
Liliaceae.....	82	muurpeper	203
Limonium vulgare.....	205	Myrica gale	60
Linaria.....	67	Myricaria germanica	259
linde.....	19, 23, 43, 48, 84, 91, 97, 105, 109, 111, 112, 163, 169, 170, 172, 173, 179, 185, 187	Nardus stricta	123
Lolium.....	70, 93, 137	Nepeta	33
Lolium perenne	70, 137	niervarens.....	21
longkruid.....	33	noords walstro	72, 116, 119
loogkruid.....	87, 117, 167, 210	Odontites.....	143
Loranthus europaeus	114	Onobrychis viciifolia	81
lork 41, 77, 106, 108, 113, 195, 235, 236, 246		Ononis.....	24, 51, 53, 65, 104, 143, 157, 218
Lotus	51, 53, 54, 65, 67, 68, 143	Ononis repens repens	24, 218
Lotus corniculatus.....	51, 53, 65, 68	Ononis repens spinosa.....	24, 218
Lotus pedunculatus	54	ooievaarsbek	28
luzerne.....	51, 89	paardenbloem.....	84
Luzula	133	paardenhoefklaver.....	81
Luzula pilosa.....	133	papagaaienkruid.....	102
Lycopus europaeus.....	211	paprika.....	83
Lysimachia nemorum.....	54	pastinaak	99
Lythrum salicaria	54	Pastinaca	99
Malus.....	19, 44, 47, 48, 84, 85, 94, 103, 105, 107, 110, 111, 150, 157, 163,	peer.....	19, 44, 47, 74, 94, 105, 110, 172, 196, 244
		peterselie	99
		Petroselinum crispum.....	99

- phacelia 234
 Phacelia tanacetifolia 234
 Phalaris arundinacea 71, 132, 136
 Phleum 70, 104, 121, 125, 133, 134, 140
 Phleum pratense pratense 70, 104
 Phragmites australis 132, 136
 Picea 66, 77, 106, 108, 113, 177, 184, 188, 195, 197, 228, 229, 235, 236, 246
 Picea abies 66, 177, 228, 229
 pijpenstrootje 121, 133, 140
 Pimpinella 99
 Pinus 38, 39, 66, 77, 78, 103, 106, 108, 113, 135, 177, 184, 188, 195, 197, 228, 229, 235, 236
 Pinus mugo 77
 Pinus nigra 184, 236
 Pinus sylvestris... 78, 108, 113, 188, 228, 229, 235, 236
 Plantago maritima 205
 plataan 48
 Platanus 48
 pluimes 178
 Poa 126, 129, 133, 193
 Poa pratensis 126, 193
 Poaceae 49, 93, 121, 123, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 140, 164, 193, 205, 217, 260
 Polygonum aviculare 200, 202
 Polypodiaceae 22
 pontische rododendron 35
 populier 57, 107, 109, 163, 170, 185, 186
 Populus... 56, 57, 96, 107, 109, 163, 170, 185, 186, 257
 Populus x canescens 96, 257
 Populus alba 56, 96, 257
 Populus temula 96
 Potentilla erecta 191
 pruim 105, 110
 prunus.. 19, 44, 47, 74, 84, 107, 171, 179, 196
 Prunus 19, 44, 47, 74, 84, 94, 103, 105, 107, 110, 157, 161, 162, 169, 171, 179, 196, 244, 247
 Prunus domestica 105, 110
 Prunus padus 247
 Prunus spinosa ... 94, 103, 110, 157, 161, 162, 169, 244
 Pteridium aquilinum 21, 22
 Puccinellia maritima 140
 Pulmonaria 33
 Pyrus .. 19, 44, 47, 74, 94, 105, 110, 172, 196, 244
 Quercus 19, 47, 48, 91, 94, 97, 102, 105, 107, 109, 110, 111, 120, 153, 155, 156, 157, 162, 163, 170, 171, 172, 173, 179, 185, 187, 215, 231, 240, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 253, 255
 Quercus petraea 215
 Quercus robur... 215, 231, 240, 242, 243, 245, 247, 248, 253, 255
 raaigras 93, 137
 reukgras 124
 reukloze kamille 51, 75, 86, 87, 104, 207, 233
 Rhamnus cathartica 74
 Rhamnus frangula 59, 74, 92, 94, 95, 97
 Rhododendron 23, 35
 Rhododendron ponticum 35
 Ribes 85, 103, 110, 169, 185
 Ribes uva-crispa 85
 riet 132, 136
 rietgras 71, 132, 136
 robertskruid 28
 rode klaver 40
 rododendron 23, 35
 rogge 89, 93, 129, 134
 rolklaver 67, 143
 rood zwenkgras. 126, 128, 134, 137, 140, 206
 roos 84, 196
 Rosa 67, 84, 196
 Rosa canina 67
 Rosaceae 44, 47, 110, 196, 244
 Rubiaceae 72, 143
 Rubus... 34, 60, 74, 84, 103, 162, 179, 196, 204
 Rubus idaeus 84
 ruige veldbies 133
 Rumex 40, 84, 87, 90, 102, 104, 202
 Rumex acetosella 202
 Rumex conglomeratus 102
 rupsklaver 81
 russen .. 49, 130, 131, 133, 136, 154, 164, 260
 ruwe berk 237, 238, 249
 ruwe bies 136
 ruwe iep 173
 Salicornia 167
 salie 26
 Salix 55, 56, 57, 74, 85, 94, 95, 102, 103, 105, 107, 109, 110, 151, 158, 162, 163, 169, 170, 171, 173, 185, 186, 187, 191, 198, 204, 222, 223, 224, 244, 251, 256
 Salix alba 55, 56, 151, 198, 224, 256
 Salix aurita 57, 251
 Salix caprea 55, 56, 57, 85, 151, 169, 251, 256
 Salix cinerea 55, 56, 57, 85, 169, 198, 251, 256
 Salix fragilis 151, 224
 Salix purpurea 57, 85, 169, 256

Salix repens.....	158, 191, 223	Suaeda maritima.....	87, 167, 205
Salix viminalis	224	Tamarix gallica.....	259
Salsola	87, 117, 167, 210	Tanacetum vulgare...45, 58, 65, 75, 146, 221,	225
Salsola kali	87, 167, 210	Taraxacum officinale.....	84
Salvia.....	26, 33, 81	tarwe.....	89, 93, 129, 134
Salvia glutinosa.....	33	Thuja	76, 195
Salvia pratensis	81	Thymus	190
Salvia verbenaca	81	tijm	190
Sambucus nigra	84	Tilia	19, 23, 43, 48, 84, 91,
schapengras.....	128, 191, 206	97, 105, 109, 111, 112, 163, 169, 170, 172,	173, 179, 185, 187
schapenzuring	202	timoteegras.....	70, 104, 121, 134, 140
schermbloemen	63, 98, 99, 100	toorts	28, 31, 81, 82, 199
schietwilg.....	55, 56, 151, 198, 224, 256	tormentil.....	191
schijfkamille.....	207	Trifolium 40, 51, 53, 65, 75, 89, 93, 104, 143,	157, 200, 202, 206
schijnicipres	106	Trifolium arvense.....	65
Schoenoplectus tabernaemontani.....	136	Trifolium montanum	206
Secale cereale.....	89, 93, 129, 134	Trifolium pratense.....	40
Sedum	203	Trifolium repens.....	200, 202
Sedum acre.....	203	Tripleurospermum maritimum. 51, 75, 86, 87,	104, 207, 233
Sedum album	203	Triticum.....	89, 93, 129, 134
Senecio.....	40, 82, 87	Triticum aestivum	89, 134
Senecio inaequidens.....	87	ui.....	43, 51, 138
sikkelgoudscherm	214	Ulex europaeus.....	87, 194
Silene dioica.....	26	Ulmus43, 48, 74, 94, 110, 163, 169, 171, 173,	179
Silene flos-cuculi.....	26	Ulmus glabra.....	173
Silene latifolia alba	25, 26	Urtica.....	26, 28, 45, 52, 58, 60, 63,
sleedoorn....	94, 103, 110, 157, 161, 162, 169,	64, 73, 74, 75, 79, 80, 83, 84, 90, 92, 162,	164, 227, 232, 233
244		Urtica dioica.....	28, 45, 52, 58, 60, 63,
smele	121, 133, 140	64, 73, 74, 75, 79, 80, 83, 84, 90, 92, 162,	227, 232, 233
Solanum dulcamara.....	84	Urtica urens	83
Solanum nigrum.....	84	Vaccinium	157
Solanum tuberosum	75, 84, 89, 199	Vaccinium myrtillus	73, 158
Solidago	90	Valeriana officinalis	90
Sorbus	74, 95	valse kamille	207
Sorbus aucuparia	47, 110, 244	vederdistel.....	33, 62
Spaanse aak	43, 239	veenmos	37
spar.....	77, 106, 108, 113, 184, 188, 195, 197,	veldbeemdgras	126, 193
235, 236, 246		veldbies	133
Sphagnum	37	veldlathyrus.....	51, 53
spiesmelde.....	87	veldsalie	81
sporkehout.....	59, 74, 92, 94, 95, 97	Verbascum.....	28, 31, 81, 82, 199
Stachys	26, 28, 30, 31, 33, 34, 54, 79, 219	verfbrem.....	159
Stachys palustris.....	219	vetkruid	203
Stachys recta	219	Vicia	53, 69, 143, 157
Stachys sylvatica... 26, 28, 30, 31, 33, 34, 219		Vicia cracca.....	53
stalkruid.....	51, 53, 65, 104, 143, 157	Vicia sativa nigra.....	69
steentijm.....	211		
sterbladigen	72, 143		
stijve wolfsmelk	61		
stokroos	199		
struikhei.....	46, 191		
struisgras	129, 132, 133, 193		
struisriet.....	127		

vingerhoedskruid.....	32	zomereik... 120, 153, 215, 231, 240, 242, 243,	
Viola.....	164	245, 247, 248, 253, 255	
viool.....	164	zonnebloem.....	84
Viscum.....	183	zulte.....	205
Viscum album.....	114, 183	zuring.....	40, 84, 87, 90, 104
Viscum laxum.....	183	zwarte den.....	184, 236
Vitis vinifera.....	60	zwarte els.....	47, 168, 254
vlasleeuwenbek.....	67	zwarte nachtschade.....	84
vlieszaad.....	117	zwartkoren.....	79
vlinderbloemen.....	51, 53, 67, 69, 86, 89, 157	zwenkgras.....	123, 127, 129, 205
vogelwikke.....	53		
vossenstaart.....	127		
walstro.....	68, 72, 82, 104, 116, 118, 119, 143,		
	145, 146, 208, 209		
wateraardbei.....	102		
watermunt.....	54, 211		
wegedoorn.....	74		
wijfjesvaren.....	21		
wikke.....	69, 143, 157		
wilde gagel.....	60		
wilde peen.....	99, 100		
wilde weit.....	81		
wilg.....	55, 56, 57, 74, 85, 94,		
	95, 102, 103, 105, 107, 109, 110, 151, 162,		
	163, 169, 170, 171, 173, 185, 186, 187, 198,		
	204, 222, 256		
wilgenroosje.....	46, 60, 84, 102		
wintereik ..	120, 153, 215, 231, 240, 242, 243,		
	245, 247, 248, 253, 255		
wit vetkruid.....	203		
witbol.....	121, 125, 129, 133, 134		
witte abeel.....	56, 96, 257		
witte dovenetel.....	84		
witte els.....	254		
witte klaver.....	200, 202		
witte munt.....	211		
wolfskers.....	29		
wolfsmelk.....	61		
wolfspoot.....	211		
wondklaver.....	53, 65, 145		
zachte berk.....	237, 238, 249		
zandblauwtje.....	148		
zandhaver.....	138		
zandwolfsmelk.....	61		
zeealsem.....	87, 205, 213		
zeekraal.....	167		
zeeraket.....	87		
zeeweegbree.....	205		
zegge.....	136		
zevenblad.....	99		
zilte rus.....	136		
zilverhaver.....	206		
zilverspar.....	77, 108, 113, 184, 195, 197		

Bijlage 1. Soortenlijst

Infraorde Cimicomorpha

Familie Miridae

Subfamilie Isometopinae

Isometopus intrusus (Herrich-Schaeffer, 1835)

Subfamilie Bryocorinae

Bryocoris pteridis (Fallén, 1807)

Monalocoris (*Monalocoris*) *filicis* (Linnaeus, 1758)

Campyloneura virgula (Herrich-Schaeffer, 1835)

Dicyphus (*Brachyceroea*) *annulatus* (Wolff, 1804)

Dicyphus (*Brachyceroea*) *globulifer* (Fallén, 1829)

Dicyphus (*Dicyphus*) *constrictus constrictus* (Boheman, 1852)

Dicyphus (*Dicyphus*) *epilobii* Reuter, 1883

Dicyphus (*Dicyphus*) *errans* (Wolff, 1804)

Dicyphus (*Dicyphus*) *hyalinipennis* (Burmeister, 1835)

Dicyphus (*Dicyphus*) *pallidus* (Herrich-Schaeffer, 1836)

Dicyphus (*Dicyphus*) *stachydis stachydis* J. Sahlberg, 1878

Dicyphus (*Idolocoris*) *pallicornis* (Fieber, 1861)

Macrolophus pygmaeus (Rambur, 1839)

Macrolophus rubi Woodroffe, 1957

Tupiocoris rhododendri (Dolling, 1972)

Subfamilie Deraeocorinae

Bothynotus pilosus (Boheman, 1852)

Alloeotomus germanicus Wagner, 1939

Alloeotomus gothicus (Fallén, 1807)

Deraeocoris (*Camptobrochis*) *punctulatus* (Fallén, 1807)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *annulipes* (Herrich-Schaeffer, 1842)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *cordiger* (Hahn, 1834)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *flavilinea* (A. Costa, 1862)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *olivaceus* (Fabricius, 1777)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *ruber* (Linnaeus, 1758)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *scutellaris* (Fabricius, 1794)

Deraeocoris (*Deraeocoris*) *trifasciatus* (Linnaeus, 1767)

Deraeocoris (*Knightocapsus*) *lutescens* (Schilling, 1837)

Subfamilie Mirinae

Adelphocoris lineolatus (Goeze, 1778)

Adelphocoris quadripunctatus (Fabricius, 1794)

Adelphocoris seticornis (Fabricius, 1775)

Adelphocoris ticinensis (Meyer-Dür, 1843)

Agnocoris reclairei (Wagner, 1949)

?*Agnocoris rubicundus* (Fallén, 1807)

Apolygus limbatus (Fallén, 1807)

Apolygus lucorum (Meyer-Dür, 1843)

Apolygus rhamnicola (Reuter, 1885)

Apolygus spinolae (Meyer-Dür, 1841)

Brachycoleus pilicornis pilicornis (Panzer, 1805)

?*Brachycoleus triangularis* (Goeze, 1778)

Calocoris affinis (Herrich-Schaeffer, 1835)

Calocoris alpestris (Meyer-Dür, 1843)

Calocoris roseomaculatus roseomaculatus (De Geer, 1773)
Camptozygum aequale (Villers, 1789)
Capsodes flavomarginatus (Donovan, 1798)
Capsodes gothicus gothicus (Linnaeus, 1758)
Capsodes sulcatus sulcatus (Fieber, 1861)
Capsus ater (Linnaeus, 1758)
Capsus wagneri (Remane, 1950)
Charagochilus (Charagochilus) gyllenhalii (Fallén, 1807)
Closterotomus biclavatus biclavatus (Herrich-Schaeffer, 1835)
Closterotomus fulvomaculatus (De Geer, 1773)
Closterotomus norwegicus (Gmelin, 1790)
Dichrooscytus gustavi Josifov, 1981
Dichrooscytus intermedius Reuter, 1885
Dichrooscytus rufipennis (Fallén, 1807)
Grypocoris (Lophyromiris) sexguttatus (Fabricius, 1777)
Grypocoris (Lophyromiris) stysi (Wagner, 1968)
Hadrodemus m-flavum (Goeze, 1778)
Horistus (Primihoristus) orientalis (Gmelin, 1790)
Liocoris tripustulatus (Fabricius, 1781)
Lygocoris pabulinus (Linnaeus, 1761)
Lygocoris rugicollis (Fallén, 1807)
Lygus gemellatus (Herrich-Schaeffer, 1835)
Lygus maritimus Wagner, 1949
Lygus pratensis (Linnaeus, 1758)
Lygus rugulipennis Poppius, 1911
Lygus wagneri Remane, 1955
Megacoelum infusum (Herrich-Schaeffer, 1837)
Mermitelocerus schmidtii (Fieber, 1836)
Miridius quadrivirgatus (A. Costa, 1853)
Miris striatus (Linnaeus, 1758)
Neolygus contaminatus (Fallén, 1807)
Neolygus populi (Leston, 1957)
Neolygus viridis (Fallén, 1807)
Orthops (Orthops) basalis (A. Costa, 1853)
Orthops (Orthops) campestris (Linnaeus, 1758)
Orthops (Orthops) kalmii (Linnaeus, 1758)
Pantilius (Pantilius) tunicatus (Fabricius, 1781)
Phytocoris (Ktenocoris) nowickyi Fieber, 1870
Phytocoris (Ktenocoris) ulmi (Linnaeus, 1758)
Phytocoris (Ktenocoris) varipes Boheman, 1852
Phytocoris (Phytocoris) dimidiatus Kirschbaum, 1856
Phytocoris (Phytocoris) intricatus Flor, 1861
Phytocoris (Phytocoris) longipennis Flor, 1861
Phytocoris (Phytocoris) pini Kirschbaum, 1856
Phytocoris (Phytocoris) populi (Linnaeus, 1758)
Phytocoris (Phytocoris) reuteri Saunders, 1876
Phytocoris (Phytocoris) tiliae tiliae (Fabricius, 1777)
Pinalitus cervinus (Herrich-Schaeffer, 1841)
Pinalitus rubricatus (Fallén, 1807)
Pinalitus viscicola (Puton, 1888)
Polymerus (Poeciloscytus) palustris (Reuter, 1907)
Polymerus (Poeciloscytus) unifasciatus (Fabricius, 1794)
Polymerus (Poeciloscytus) vulneratus (Panzer, 1806)

Polymerus (Polymerus) holosericeus Hahn, 1831
Polymerus (Polymerus) nigrita (Fallén, 1807)
Rhabdomiris striatellus striatellus (Fabricius, 1794)
Stenotus binotatus (Fabricius, 1794)
Tropidosteptes pacificus (Van Duzee, 1921)
Acetropis (Acetropis) carinata (Herrich-Schaeffer, 1841)
Acetropis (Acetropis) gimmerthalii gimmerthalii (Flor, 1860)
Leptopterna dolabrata (Linnaeus, 1758)
Leptopterna ferrugata (Fallén, 1807)
Megaloceroea recticornis (Geoffroy, 1785)
Myrmecoris gracilis (R.F. Sahlberg, 1848)
Notostira elongata (Geoffroy, 1785)
Pithanus maerkelii (Herrich-Schaeffer, 1838)
Stenodema (Brachystira) calcarata (Fallén, 1807)
Stenodema (Brachystira) trispinosa Reuter, 1904
Stenodema (Stenodema) holsata (Fabricius, 1787)
Stenodema (Stenodema) laevigata (Linnaeus, 1758)
Stenodema (Stenodema) virens (Linnaeus, 1767)
Teratocoris antennatus (Boheman, 1852)
Trigonotylus caelestialium (Kirkaldy, 1902)
Trigonotylus psammaecolor Reuter, 1885
Trigonotylus pulchellus (Hahn, 1834)
Trigonotylus ruficornis (Geoffroy, 1785)

Subfamilie Orthotylinae

Halticus apterus apterus (Linnaeus, 1758)
Halticus luteicollis (Panzer, 1804)
Halticus major Wagner, 1951
Orthocephalus coriaceus (Fabricius, 1777)
Orthocephalus saltator (Hahn, 1835)
Strongylocoris luridus (Fallén, 1807)
Strongylocoris steganooides (J. Sahlberg, 1875)
Blepharidopterus angulatus (Fallén, 1807)
Blepharidopterus diaphanus (Kirschbaum, 1856)
Brachynotocoris puncticornis Reuter, 1880
Cyllecoris histrionius (Linnaeus, 1767)
Cyrtorhinus caricis (Fallén, 1807)
Dryophilocoris (Dryophilocoris) flavoquadrimaculatus (De Geer, 1773)
Globiceps (Globiceps) sphaegiformis (Rossi, 1790)
Globiceps (Kelidocoris) flavomaculatus (Fabricius, 1794)
Globiceps (Kelidocoris) fulvicollis Jakovlev, 1877
Heterocordylus (Heterocordylus) genistae (Scopoli, 1763)
Heterocordylus (Heterocordylus) tibialis (Hahn, 1833)
Heterocordylus (Heterocordylus) tumidicornis (Herrich-Schaeffer, 1835)
Heterotoma planicornis (Pallas, 1772)
Malacocoris chlorizans (Panzer, 1794)
Mecomma (Mecomma) ambulans ambulans (Fallén, 1807)
Orthotylus (Litocoris) ericetorum ericetorum (Fallén, 1807)
Orthotylus (Melanotrichus) flavosparsus (C.R. Sahlberg, 1841)
Orthotylus (Melanotrichus) moncreaffi (Douglas & Scott, 1874)
Orthotylus (Orthotylus) flavinervis (Kirschbaum, 1856)
Orthotylus (Orthotylus) marginalis Reuter, 1883
Orthotylus (Orthotylus) nassatus (Fabricius, 1787)
Orthotylus (Orthotylus) prasinus (Fallén, 1826)
Orthotylus (Orthotylus) tenellus (Fallén, 1807)
Orthotylus (Orthotylus) viridinervis (Kirschbaum, 1856)

Orthotylus (Pachylops) adenocarpi adenocarpi (Perris, 1857)
Orthotylus (Pachylops) concolor (Kirschbaum, 1856)
Orthotylus (Pachylops) virescens (Douglas & Scott, 1865)
Orthotylus (Pinocapsus) fuscescens (Kirschbaum, 1856)
Pseudoloxops coccineus (Meyer-Dür, 1843)
Reuteria marqueti Puton, 1875

Subfamilie Phylinae

Hypseloecus visci (Puton, 1888)
Pilophorus cinnamopterus (Kirschbaum, 1856)
Pilophorus clavatus (Linnaeus, 1767)
Pilophorus confusus (Kirschbaum, 1856)
Pilophorus perplexus Douglas & Scott, 1875
Cremnocephalus albolineatus Reuter, 1875
Hallodapus rufescens (Burmeister, 1835)
Omphalonotus quadriguttatus (Kirschbaum, 1856)
Systellonotus triguttatus (Linnaeus, 1767)
Amblytulus albidus (Hahn, 1834)
Amblytulus nasutus (Kirschbaum, 1856)
Asciodema obsoleta (Fieber, 1864)
Atractotomus magnicornis (Fallén, 1807)
Atractotomus mali (Meyer-Dür, 1843)
Atractotomus parvulus Reuter, 1878
Campylomma annulicorne (Signoret, 1865)
Campylomma verbasci (Meyer-Dür, 1843)
Chlamydatus (Chlamydatus) saltitans (Fallén, 1807)
Chlamydatus (Euattus) pulicarius (Fallén, 1807)
Chlamydatus (Euattus) pullus (Reuter, 1870)
Chlamydatus (Eurymerocoris) evanescens (Boheman, 1852)
Compsidolon (Coniortodes) salicellum (Herrich-Schaeffer, 1841)
Conostethus griseus Douglas & Scott, 1870
Conostethus roseus (Fallén, 1807)
Conostethus venustus venustus (Fieber, 1858)
Criocoris crassicornis (Hahn, 1834)
Criocoris nigripes Fieber, 1861
Europiella albipennis (Fallén, 1829)
Europiella alpina (Reuter, 1875)
Europiella artemisiae (Becker, 1864)
Europiella decolor (Uhler, 1893)
Eurycolpus flaveolus (Stål, 1858)
Harpocera thoracica (Fallén, 1807)
Hoplomachus thunbergii (Fallén, 1807)
Lopus decolor decolor (Fallén, 1807)
Macrotylus (Alloeonycha) paykullii (Fallén, 1807)
Macrotylus (Alloeonycha) solitarius (Meyer-Dür, 1843)
Megalocoleus molliculus (Fallén, 1807)
Megalocoleus tanaceti (Fallén, 1807)
Monosynamma bohemanni (Fallén, 1829)
Monosynamma maritimum (Wagner, 1947)
Monosynamma sabulicola (Wagner, 1947)
Oncotylus (Oncotylus) punctipes Reuter, 1875
Oncotylus (Oncotylus) viridiflavus viridiflavus (Goeze, 1778)
Orthonotus rufifrons (Fallén, 1807)
Phoenicocoris modestus (Meyer-Dür, 1843)
Phoenicocoris obscurellus (Fallén, 1829)
Phylus (Phylus) coryli (Linnaeus, 1758)
Phylus (Phylus) melanocephalus (Linnaeus, 1767)
Plagiognathus (Plagiognathus) arbustorum arbustorum (Fabricius, 1794)

Plagiognathus (Plagiognathus) chrysanthemi (Wolff, 1804)
Plagiognathus (Plagiognathus) fulvipennis (Kirschbaum, 1856)
Plagiognathus (Plagiognathus) vitellinus (Scholtz, 1847)
Plesiodema pinetella (Zetterstedt, 1828)
Psallus (Apocremnus) betuleti (Fallén, 1826)
Psallus (Apocremnus) montanus Josifov, 1973
Psallus (Hylopsallus) assimilis Stichel, 1956
Psallus (Hylopsallus) perrisi (Mulsant & Rey, 1852)
Psallus (Hylopsallus) pseudoplatani Reichling, 1984
Psallus (Hylopsallus) variabilis (Fallén, 1807)
Psallus (Hylopsallus) wagneri Ossiannilsson, 1953
Psallus (Mesopsallus) ambiguus (Fallén, 1807)
Psallus (Phylidea) quercus (Kirschbaum, 1856)
Psallus (Pityopsallus) luridus Reuter, 1878
Psallus (Psallus) albicinctus (Kirschbaum, 1856)
Psallus (Psallus) confusus Rieger, 1981
Psallus (Psallus) falleni Reuter, 1883
Psallus (Psallus) flavellus Stichel, 1933
Psallus (Psallus) haematodes (Gmelin, 1790)
Psallus (Psallus) lepidus Fieber, 1858
Psallus (Psallus) mollis (Mulsant & Rey, 1852)
Psallus (Psallus) salicis (Kirschbaum, 1856)
Psallus (Psallus) varians varians (Herrich-Schaeffer, 1841)
Salicarus (Salicarus) roseri (Herrich-Schaeffer, 1838)
Sthenarus rotermundi (Scholtz, 1847)
Tinicephalus (Tinicephalus) hortulanus (Meyer-Dür, 1843)
Tuponia (Chlorotuponia) hippophaes (Fieber, 1861)
Tytthus pygmaeus (Zetterstedt, 1838)

Bijlage 2. Aantal UTM-uurhokken en aantal waarnemingen per soort voor 1980 en vanaf 1980

Soortnaam	uurhokken voor 1980	uurhokken vanaf 1980	waarnemingen voor 1980	waarnemingen vanaf 1980
Familie Miridae				
Subfamilie Isometopinae				
<i>Isometopus intrusus</i>	1	5	1	8
Subfamilie Bryocorinae				
<i>Bryocoris pteridis</i>	9	21	23	34
<i>Monalocoris filicis</i>	31	34	51	49
<i>Campyloneura virgula</i>	17	59	18	84
<i>Dicyphus annulatus</i>	12	9	14	12
<i>Dicyphus globulifer</i>	24	26	37	40
<i>Dicyphus constrictus</i>	-	1	-	1
<i>Dicyphus epilobii</i>	16	26	25	43
<i>Dicyphus errans</i>	16	23	18	38
<i>Dicyphus hyalinipennis</i>	-	2	-	2
<i>Dicyphus pallidus</i>	8	10	10	13
<i>Dicyphus stachydis</i>	-	4	-	5
<i>Dicyphus pallicornis</i>	11	10	12	12
<i>Macrolophus pygmaeus</i>	-	7	-	7
<i>Macrolophus rubi</i>	-	1	-	1
<i>Tupiocoris rhododendri</i>	-	11	-	12
Subfamilie Deraeocorinae				
<i>Bothynotus pilosus</i>	1	2	1	3
<i>Alloeotomus germanicus</i>	2	8	2	10
<i>Alloeotomus gothicus</i>	3	4	3	4
<i>Deraeocoris punctulatus</i>	8	9	8	16
<i>Deraeocoris annulipes</i>	1	2	1	2
<i>Deraeocoris cordiger</i>	20	14	24	15
<i>Deraeocoris flavilinea</i>	-	59	-	93
<i>Deraeocoris olivaceus</i>	9	19	9	21
<i>Deraeocoris ruber</i>	123	300	243	587
<i>Deraeocoris scutellaris</i>	-	3	-	3
<i>Deraeocoris trifasciatus</i>	13	7	18	7
<i>Deraeocoris lutescens</i>	56	131	106	257
Subfamilie Mirinae				
<i>Adelphocoris lineolatus</i>	56	55	102	108
<i>Adelphocoris quadripunctatus</i>	68	111	92	166
<i>Adelphocoris seticornis</i>	46	33	70	43
<i>Adelphocoris ticinensis</i>	2	5	2	6
<i>Agnocoris reclairei</i>	1	24	2	42

Soortnaam	uurhokken voor 1980	uurhokken vanaf 1980	waarnemingen voor 1980	waarnemingen vanaf 1980
<i>Apolygus limbatus</i>	1	1	1	1
<i>Apolygus lucorum</i>	28	27	37	35
<i>Apolygus rhamnicola</i>	1	6	1	6
<i>Apolygus spinolae</i>	12	24	13	29
<i>Brachycoleus pilicornis</i>	1	4	1	6
<i>Calocoris affinis</i>	5	16	5	17
<i>Calocoris alpestris</i>	-	1	-	2
<i>Calocoris roseomaculatus</i>	22	1	33	3
<i>Camptozygum aequale</i>	8	13	11	17
<i>Capsodes flavomarginatus</i>	8	6	19	6
<i>Capsodes gothicus gothicus</i>	27	12	37	14
<i>Capsodes sulcatus sulcatus</i>	1	-	1	-
<i>Capsus ater</i>	109	111	204	159
<i>Capsus wagneri</i>	12	4	12	4
<i>Charagochilus gyllenhalii</i>	18	8	21	10
<i>Closterotomus biclavatus</i>	13	11	17	14
<i>Closterotomus fulvomaculatus</i>	31	14	40	16
<i>Closterotomus norwegicus</i>	157	179	255	270
<i>Dichrooscytus gustavi</i>	1	1	1	1
<i>Dichrooscytus intermedius</i>	6	2	7	2
<i>Dichrooscytus rufipennis</i>	4	4	4	5
<i>Grypocoris sexguttatus</i>	28	70	35	98
<i>Grypocoris stysi</i>	1	-	1	-
<i>Hadrodemus m-flavum</i>	25	10	39	12
<i>Horistus orientalis</i>	31	17	44	21
<i>Liocoris tripustulatus</i>	125	236	224	549
<i>Lygocoris pabulinus</i>	86	63	131	108
<i>Lygocoris rugicollis</i>	3	14	3	18
<i>Lygus gemellatus</i>	8	27	12	33
<i>Lygus maritimus</i>	15	31	21	42
<i>Lygus pratensis</i>	42	164	80	302
<i>Lygus rugulipennis</i>	196	226	476	429
<i>Lygus wagneri</i>	45	42	66	53
<i>Megacoelum infusum</i>	7	14	8	24
<i>Mermitelocerus schmidtii</i>	3	22	3	30
<i>Miridius quadrivirgatus</i>	3	8	5	9
<i>Miris striatus</i>	23	107	34	149
<i>Neolygus contaminatus</i>	12	21	14	32
<i>Neolygus populi</i>	1	6	1	9
<i>Neolygus viridis</i>	4	9	4	11
<i>Orthops basalis</i>	53	90	87	128
<i>Orthops campestris</i>	59	82	78	130

Soortnaam	uurhokken voor 1980	uurhokken vanaf 1980	waarnemingen voor 1980	waarnemingen vanaf 1980
<i>Orthops kalmii</i>	36	32	54	56
<i>Pantilius tunicatus</i>	24	77	37	95
<i>Phytocoris nowickyi</i>	-	2	-	2
<i>Phytocoris ulmi</i>	34	12	40	21
<i>Phytocoris varipes</i>	46	36	67	77
<i>Phytocoris dimidiatus</i>	11	10	15	17
<i>Phytocoris intricatus</i>	-	2	-	2
<i>Phytocoris longipennis</i>	17	22	20	25
<i>Phytocoris pini</i>	6	2	6	2
<i>Phytocoris populi</i>	5	2	7	2
<i>Phytocoris reuteri</i>	3	-	3	-
<i>Phytocoris tiliae tiliae</i>	15	23	19	37
<i>Pinalitus cervinus</i>	4	31	4	49
<i>Pinalitus rubricatus</i>	9	12	13	14
<i>Pinalitus viscidola</i>	-	2	-	6
<i>Polymerus palustris</i>	8	5	10	5
<i>Polymerus unifasciatus</i>	32	15	57	18
<i>Polymerus vulneratus</i>	-	4	-	9
<i>Polymerus holosericeus</i>	6	3	7	4
<i>Polymerus nigrita</i>	10	22	11	33
<i>Rhabdomiris striatellus</i>	51	122	76	190
<i>Stenotus binotatus</i>	86	114	120	152
<i>Tropidosteptes pacificus</i>	-	1	-	1
<i>Acetropis carinata</i>	4	6	5	14
<i>Acetropis gimmerthalii</i>	1	5	1	6
<i>Leptopterna dolabrata</i>	105	150	161	241
<i>Leptopterna ferrugata</i>	40	14	52	21
<i>Megaloceroea recticornis</i>	10	41	13	47
<i>Myrmecoris gracilis</i>	-	1	-	1
<i>Notostira elongata</i>	123	158	231	261
<i>Pithanus maerkelii</i>	31	31	36	34
<i>Stenodema calcarata</i>	154	141	320	264
<i>Stenodema trispinosa</i>	3	10	3	16
<i>Stenodema holsata</i>	67	18	145	22
<i>Stenodema laevigata</i>	98	245	159	443
<i>Stenodema virens</i>	3	-	3	-
<i>Teratocoris antennatus</i>	2	1	4	1
<i>Trigonotylus caelestialium</i>	19	27	24	34
<i>Trigonotylus psammaecolor</i>	2	-	2	-
<i>Trigonotylus pulchellus</i>	2	1	2	1
<i>Trigonotylus ruficornis</i>	14	4	15	4

Soortnaam	uurhokken voor 1980	uurhokken vanaf 1980	waarnemingen voor 1980	waarnemingen vanaf 1980
Subfamilie Orthotylinae				
<i>Halticus apterus apterus</i>	19	3	25	8
<i>Halticus luteicollis</i>	1	9	1	19
<i>Halticus major</i>	-	1	-	1
<i>Orthocephalus coriaceus</i>	20	9	21	14
<i>Orthocephalus saltator</i>	9	4	9	5
<i>Strongylocoris luridus</i>	4	-	5	-
<i>Strongylocoris steganoïdes</i>	17	2	18	2
<i>Blepharidopterus angulatus</i>	35	31	42	40
<i>Blepharidopterus diaphanus</i>	2	-	2	-
<i>Brachynotocoris puncticornis</i>	-	1	-	3
<i>Cyllecoris histrionius</i>	34	34	42	46
<i>Cyrtorhinus caricis</i>	1	-	1	-
<i>Dryophilocoris flavoquadrimaculatus</i>	33	107	44	159
<i>Globiceps sphaegiformis</i>	3	5	3	6
<i>Globiceps flavomaculatus</i>	19	9	26	9
<i>Globiceps fulvicollis</i>	2	7	2	23
<i>Heterocordylus genistae</i>	9	9	13	11
<i>Heterocordylus tibialis</i>	40	48	52	60
<i>Heterocordylus tumidicornis</i>	3	7	5	9
<i>Heterotoma planicornis</i>	58	67	77	109
<i>Malacocoris chlorizans</i>	11	13	13	21
<i>Mecomma ambulans</i>	21	6	21	6
<i>Orthotylus ericetorum</i>	11	20	13	47
<i>Orthotylus flavosparsus</i>	4	20	4	27
<i>Orthotylus moncreaffi</i>	1	1	1	3
<i>Orthotylus flavinervis</i>	3	5	3	5
<i>Orthotylus marginalis</i>	28	31	35	45
<i>Orthotylus nassatus</i>	4	4	5	4
<i>Orthotylus prasinus</i>	6	8	7	12
<i>Orthotylus tenellus</i>	1	11	1	14
<i>Orthotylus viridinervis</i>	1	3	1	3
<i>Orthotylus adenocarpi</i>	4	4	4	4
<i>Orthotylus concolor</i>	7	3	8	4
<i>Orthotylus virescens</i>	16	16	16	18
<i>Orthotylus fuscescens</i>	-	2	-	2
<i>Pseudoloxops coccineus</i>	3	6	5	7
<i>Reuteria marqueti</i>	-	2	-	2
Subfamilie Phylinae				
<i>Hypseloecus visci</i>	-	1	-	1
<i>Pilophorus cinnamopterus</i>	5	20	5	21

Espèce	carrés avant 1980	carrés depuis 1980	occurrences avant 1980	occurrences depuis 1980
<i>Pilophorus clavatus</i>	6	8	6	13
<i>Pilophorus confusus</i>	1	3	1	5
<i>Pilophorus perplexus</i>	8	13	9	27
<i>Cremnocephalus albolineatus</i>	-	4	-	4
<i>Hallodapus rufescens</i>	1	3	1	3
<i>Omphalonotus quadriguttatus</i>	1	-	1	-
<i>Systellonotus triguttatus</i>	5	-	5	-
<i>Amblytylus albidus</i>	1	2	1	2
<i>Amblytylus nasutus</i>	41	27	58	50
<i>Asciodema obsoleta</i>	1	5	1	5
<i>Atractotomus magnicornis</i>	5	10	5	11
<i>Atractotomus mali</i>	12	14	13	19
<i>Atractotomus parvulus</i>	1	1	1	1
<i>Campylomma annulicorne</i>	1	-	1	-
<i>Campylomma verbasci</i>	10	13	12	15
<i>Chlamydatus saltitans</i>	8	21	9	37
<i>Chlamydatus pulicarius</i>	7	4	8	4
<i>Chlamydatus pullus</i>	6	11	8	23
<i>Chlamydatus evanescens</i>	2	12	2	29
<i>Compsidolon salicellum</i>	9	9	10	19
<i>Conostethus griseus</i>	1	-	1	-
<i>Conostethus roseus</i>	2	4	2	12
<i>Conostethus venustus</i>	2	16	2	25
<i>Criocoris crassicornis</i>	3	8	3	10
<i>Criocoris nigripes</i>	-	1	-	1
<i>Europiella albipennis</i>	1	-	1	-
<i>Europiella alpina</i>	1	-	1	-
<i>Europiella artemisiae</i>	14	34	18	48
<i>Europiella decolor</i>	-	1	-	2
<i>Eurycolpus flaveolus</i>	1	9	1	11
<i>Harpocera thoracica</i>	44	210	70	397
<i>Hoplomachus thunbergii</i>	16	11	20	17
<i>Lopus decolor decolor</i>	21	10	23	17
<i>Macrotylus paykullii</i>	10	13	11	16
<i>Macrotylus solitarius</i>	3	2	3	2
<i>Megalocoleus molliculus</i>	9	5	10	6
<i>Megalocoleus tanaceti</i>	22	36	28	62
<i>Monosynamma bohemanni</i>	2	1	2	1
<i>Monosynamma maritimum</i>	2	-	5	-
<i>Monosynamma sabulicola</i>	-	1	-	1
<i>Oncotylus punctipes</i>	9	13	15	21
<i>Oncotylus viridiflavus</i>	-	2	-	3

Espèce	carrés avant 1980	carrés depuis 1980	occurrences avant 1980	occurrences depuis 1980
<i>Orthonotus rufifrons</i>	19		18	20
<i>Phoenicocoris modestus</i>	-	3	-	3
<i>Phoenicocoris obscurellus</i>	1	5	1	12
<i>Phylus coryli</i>	36	30	46	48
<i>Phylus melanocephalus</i>	21	35	21	46
<i>Plagiognathus arbustorum</i>	114	106	215	238
<i>Plagiognathus chrysanthemi</i>	48	19	71	33
<i>Plagiognathus fulvipennis</i>	1	-	3	-
<i>Plagiognathus vitellinus</i>	2	10	2	16
<i>Plesiodema pinetella</i>	-	4	-	6
<i>Psallus betuleti</i>	8	11	10	13
<i>Psallus montanus</i>	-	9	-	9
<i>Psallus assimilis</i>	-	2	-	5
<i>Psallus perrisi</i>	6	16	7	25
<i>Psallus pseudoplatani</i>	-	3	-	3
<i>Psallus variabilis</i>	2	5	2	8
<i>Psallus wagneri</i>	2	4	2	4
<i>Psallus ambiguus</i>	14	9	16	10
<i>Psallus quercus</i>	7	12	10	12
<i>Psallus luridus</i>	1	1	1	1
<i>Psallus albicinctus</i>	1	5	1	10
<i>Psallus confusus</i>	2	3	2	5
<i>Psallus falleni</i>	4	4	4	4
<i>Psallus flavellus</i>	12	14	15	22
<i>Psallus haematodes</i>	7	7	10	12
<i>Psallus lepidus</i>	2	6	2	6
<i>Psallus mollis</i>	2	1	2	1
<i>Psallus salicis</i>	2	6	2	6
<i>Psallus varians varians</i>	7	27	7	44
<i>Salicarus roseri</i>	8	3	11	4
<i>Sthenarus rotermundi</i>	5	6	5	13
<i>Tinicephalus hortulanus</i>	2	6	2	9
<i>Tuponia hippophaes</i>	-	3	-	4
<i>Tytthus pygmaeus</i>			1	

Annexe 3. Liste des espèces par province

La nomenclature et l'ordre des taxa sont conformes au 'Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region'. **Abréviations utilisées** - WV: Flandre Occidentale, OV: Flandre Orientale, AN: Anvers, LI: Limbourg, VB: Brabant flamand, BR: Bruxelles, BW: Brabant wallon, HT: Hainaut, NA: Namur, LG: Liège, LX: Luxembourg. ●: donnée vérifiée; ○: donnée non vérifiée.

	WV	OV	AN	LI	VB	BR	BW	HT	NA	LG	LX
Infraordre Cimicomorpha											
Famille MIRIDAE											
Sous-famille Isometopinae											
<i>Isometopus intrusus</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	●	●	-
Sous-famille Bryocorinae											
<i>Bryocoris pteridis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Monalocoris (Monalocoris) filicis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Campyloneura virgula</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Dicyphus (Brachyceroea) annulatus</i>	●	●	-	●	●	●	-	-	●	●	●
<i>Dicyphus (Brachyceroea) globulifer</i>	●	●	●	-	●	●	●	●	●	●	●
<i>Dicyphus (Dicyphus) constrictus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Dicyphus (Dicyphus) epilobii</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Dicyphus (Dicyphus) errans</i>	●	●	●	-	-	●	●	●	●	●	●
<i>Dicyphus (Dicyphus) hyalinipennis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	-
<i>Dicyphus (Dicyphus) pallidus</i>	●	●	●	-	-	●	●	●	●	●	●
<i>Dicyphus (Dicyphus) stachydis stachydis</i>	●	-	-	-	-	-	-	●	●	-	-
<i>Dicyphus (Idolocoris) pallicornis</i>	●	-	●	●	-	●	●	-	●	●	●
<i>Macrolophus pygmaeus</i>	-	-	●	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Macrolophus rubi</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	-	-	-
<i>Tupiocoris rhododendri</i>	-	●	●	-	●	-	-	-	-	-	-
Sous-famille Deraeocorinae											
<i>Bothynotus pilosus</i>	-	-	-	●	-	-	-	○	●	-	●
<i>Alloeotomus germanicus</i>	-	●	●	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Alloeotomus gothicus</i>	-	●	-	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Deraeocoris (Camptobrochis) punctulatus</i>	-	●	●	●	-	●	●	-	●	●	-
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) annulipes</i>	-	●	-	-	-	-	-	-	●	●	-
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) cordiger</i>	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) flavilinea</i>	●	●	●	●	●	●	-	●	●	●	-
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) olivaceus</i>	-	●	●	-	●	-	-	●	●	●	●
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) ruber</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) scutellaris</i>	-	-	-	-	-	-	-	●	●	-	-
<i>Deraeocoris (Deraeocoris) trifasciatus</i>	-	●	-	●	○	●	-	●	●	●	●
<i>Deraeocoris (Knightocapsus) lutescens</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Sous-famille Mirinae											
<i>Adelphocoris lineolatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Adelphocoris quadripunctatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Adelphocoris seticornis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Adelphocoris ticinensis</i>	-	-	●	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Agnocoris reclairei</i>	-	●	●	-	-	-	-	●	●	●	-

	WV	OV	AN	LI	VB	BR	BW	HT	NA	LG	LX
<i>Agnocoris rubicundus</i>	-	-	○	-	-	○	-	-	-	-	-
<i>Apolygus limbatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Apolygus lucorum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Apolygus rhamnicola</i>	-	-	●	-	-	-	-	●	-	●	-
<i>Apolygus spinolae</i>	-	●	●	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Brachycoleus pilicornis pilicornis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	●
<i>Brachycoleus triangularis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	○	-
<i>Calocoris affinis</i>	-	-	-	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Calocoris alpestris</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Calocoris roseomaculatus roseomaculatus</i>	●	-	●	●	○	●	○	-	●	●	●
<i>Camptozygum aequale</i>	-	●	●	●	○	●	-	●	●	●	●
<i>Capsodes flavomarginatus</i>	-	●	-	-	●	○	●	●	●	●	●
<i>Capsodes gothicus gothicus</i>	-	○	-	-	●	●	●	-	●	●	●
<i>Capsodes sulcatus sulcatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Capsus ater</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Capsus wagneri</i>	●	●	-	-	●	-	-	●	●	●	●
<i>Charagochilus (Charagochilus) gyllenhalii</i>	●	-	-	-	-	○	-	-	●	●	●
<i>Closterotomus biclavatus biclavatus</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	●	●	●
<i>Closterotomus fulvomaculatus</i>	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Closterotomus norwegicus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Dichrooscytus gustavi</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	●
<i>Dichrooscytus intermedius</i>	●	-	●	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Dichrooscytus rufipennis</i>	-	-	●	●	-	○	-	-	●	●	-
<i>Grypocoris (Lophyromiris) sexguttatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Grypocoris (Lophyromiris) styti</i>	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-	-
<i>Hadrodemus m-flavum</i>	-	-	-	●	-	-	●	-	●	●	●
<i>Horistus (Primihoristus) orientalis</i>	-	-	-	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Liocoris tripustulatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygocoris pabulinus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygocoris rugicollis</i>	●	●	●	-	-	-	●	-	●	●	-
<i>Lygus gemellatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygus maritimus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Lygus pratensis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygus rugulipennis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Lygus wagneri</i>	-	●	-	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Megacoelum infusum</i>	●	●	●	●	-	-	-	-	●	●	●
<i>Mermitelocerus schmidtii</i>	●	-	-	-	●	-	●	●	●	●	●
<i>Miridius quadrivirgatus</i>	●	●	-	●	-	●	-	●	-	●	-
<i>Miris striatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Neolygus contaminatus</i>	-	●	●	●	●	●	○	●	●	●	●
<i>Neolygus populi</i>	-	●	●	-	-	●	-	●	●	-	-
<i>Neolygus viridis</i>	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Orthops (Orthops) basalis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthops (Orthops) campestris</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthops (Orthops) kalmii</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Pantilius (Pantilius) tunicatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Phytocoris (Ktenocoris) nowickyi</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	-
<i>Phytocoris (Ktenocoris) ulmi</i>	●	●	-	●	●	●	●	●	●	●	●

	WV	OV	AN	LI	VB	BR	BW	HT	NA	LG	LX
<i>Phytocoris (Ktenocoris) varipes</i>	●	●	●	●	●	●	-	●	●	●	●
<i>Phytocoris (Phytocoris) dimidiatus</i>	●	●	●	●	●	●	-	●	●	●	●
<i>Phytocoris (Phytocoris) intricatus</i>	-	-	-	-	-	○	-	-	-	●	●
<i>Phytocoris (Phytocoris) longipennis</i>	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Phytocoris (Phytocoris) pini</i>	-	-	-	-	-	●	-	●	●	●	-
<i>Phytocoris (Phytocoris) populi</i>	-	●	●	-	●	○	-	-	-	●	-
<i>Phytocoris (Phytocoris) reuteri</i>	-	●	-	-	-	○	-	-	-	●	-
<i>Phytocoris (Phytocoris) tiliae tiliae</i>	●	●	●	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Pinalitus cervinus</i>	●	●	●	○	-	●	●	●	●	●	●
<i>Pinalitus rubricatus</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	●	●	●
<i>Pinalitus viscicola</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Polymerus (Poeciloscytus) palustris</i>	●	●	●	-	-	●	-	-	-	-	●
<i>Polymerus (Poeciloscytus) unifasciatus</i>	●	●	●	●	●	●	-	-	●	●	●
<i>Polymerus (Poeciloscytus) vulneratus</i>	-	●	●	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Polymerus (Polymerus) holosericeus</i>	-	-	-	-	-	-	●	-	●	●	-
<i>Polymerus (Polymerus) nigrita</i>	●	●	●	●	●	●	-	●	●	●	●
<i>Rhabdomiris striatellus striatellus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenotus binotatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Tropidosteptes pacificus</i>	-	-	●	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Acetropis (Acetropis) carinata</i>	-	●	●	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Acetropis (A.) gimmerthalii gimmerthalii</i>	●	●	●	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Leptopterna dolabrata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Leptopterna ferrugata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Megaloceroea recticornis</i>	●	●	●	○	●	●	-	●	●	●	●
<i>Myrmecoris gracilis</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	-	-	-
<i>Notostira elongata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Pithamus maerkelii</i>	●	●	●	●	-	-	●	●	●	●	●
<i>Stenodema (Brachystira) calcarata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema (Brachystira) trispinosa</i>	●	●	●	●	●	●	-	-	-	-	-
<i>Stenodema (Stenodema) holsata</i>	●	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema (Stenodema) laevigata</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Stenodema (Stenodema) virens</i>	-	-	●	-	●	-	○	-	-	-	●
<i>Teratocoris antennatus</i>	●	●	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Trigonotylus caelestialium</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Trigonotylus psammaecolor</i>	●	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Trigonotylus pulchellus</i>	-	-	●	●	-	-	-	-	-	-	-
<i>Trigonotylus ruficornis</i>	●	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Sous-famille Orthotylinae											
<i>Halticus apterus apterus</i>	-	-	-	-	●	●	-	-	●	●	●
<i>Halticus luteicollis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Halticus major</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Orthocephalus coriaceus</i>	-	●	●	-	●	●	●	●	●	●	●
<i>Orthocephalus saltator</i>	●	●	●	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Strongylocoris luridus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	●
<i>Strongylocoris steganoides</i>	-	●	-	●	-	●	-	-	●	●	●
<i>Blepharidopterus angulatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Blepharidopterus diaphanus</i>	-	●	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Brachynotocoris puncticornis</i>	-	-	●	-	-	-	-	-	-	-	-

	WV	OV	AN	LI	VB	BR	BW	HT	NA	LG	LX
<i>Cyllecoris histrionius</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Cyrtorhinus caricis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-
<i>Dryophilocoris (D.) flavoquadrimaculatus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Globiceps (Globiceps) sphaegiformis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Globiceps (Kelidocoris) flavomaculatus</i>	-	-	●	-	-	●	●	●	●	●	●
<i>Globiceps (Kelidocoris) fulvicollis</i>	-	●	-	-	-	-	-	●	●	●	-
<i>Heterocordylus (Heterocordylus) genistae</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Heterocordylus (Heterocordylus) tibialis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Heterocordylus (Heterocordylus) tumidicornis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Heterotoma planicornis</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Malacocoris chlorizans</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Mecomma (Mecomma) ambulans ambulans</i>	-	●	-	-	●	●	-	-	●	●	●
<i>Orthotylus (Litocoris) ericetorum ericetorum</i>	-	●	●	●	-	●	-	-	●	●	●
<i>Orthotylus (Melanotrichus) flavosparsus</i>	●	●	●	-	●	●	●	-	●	●	-
<i>Orthotylus (Melanotrichus) moncreaffi</i>	●	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Orthotylus (Orthotylus) flavinervis</i>	●	-	●	-	●	●	-	-	●	●	●
<i>Orthotylus (Orthotylus) marginalis</i>	●	●	●	●	●	●	○	●	●	●	●
<i>Orthotylus (Orthotylus) nassatus</i>	-	●	●	-	-	●	-	-	●	-	-
<i>Orthotylus (Orthotylus) prasinus</i>	-	●	●	-	-	●	-	●	●	●	●
<i>Orthotylus (Orthotylus) tenellus</i>	-	-	●	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Orthotylus (Orthotylus) viridinervis</i>	-	●	●	-	-	●	-	-	-	●	-
<i>Orthotylus (Pachylops) adenocarpi adenocarpi</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Orthotylus (Pachylops) concolor</i>	-	-	●	-	-	-	●	●	-	●	●
<i>Orthotylus (Pachylops) virescens</i>	●	●	●	●	-	-	●	-	●	●	●
<i>Orthotylus (Pinocapsus) fuscescens</i>	-	-	-	-	○	-	-	-	-	-	●
<i>Pseudoloxops coccineus</i>	-	●	●	●	-	●	-	-	●	-	●
<i>Reuteria marqueti</i>	-		●	●	-	-	-	-	-	-	-
Sous-famille Phylinae											
<i>Hypseloecus visci</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Pilophorus cinnamopterus</i>	-	●	●	●	●	-	-	-	●	●	●
<i>Pilophorus clavatus</i>	-	●	●	-	-	○	-	-	●	●	●
<i>Pilophorus confusus</i>	●	-	●	●	-	-	-	-	-	-	-
<i>Pilophorus perplexus</i>	-	●	●	●	-	●	-	-	●	●	-
<i>Cremnocephalus albolineatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Hallodapus rufescens</i>	-	-	●	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Omphalonotus quadriguttatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Systellonotus triguttatus</i>	-	●	-	-	-	-	-	●	-	-	●
<i>Amblytylus albidus</i>	-	-	●	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Amblytylus nasutus</i>	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Asciodema obsoleta</i>	-	-	●	-	-	-	-	-	●	●	-
<i>Atractotomus magnicornis</i>	-	-	-	●	○	-	●	-	●	●	●
<i>Atractotomus mali</i>	●	●	●	●	-	●	-	-	●	●	●
<i>Atractotomus parvulus</i>	-	-	-	-	-	-	-	●	-	●	-
<i>Campylomma annulicorne</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Campylomma verbasci</i>	-	●	●	●	●	●	●	●	●	●	-
<i>Chlamydatus (Chlamydatus) saltitans</i>	●	●	●	●	-	●	●	●	-	-	-
<i>Chlamydatus (Euattus) pulicarius</i>	-	●	●	●	●	●	-	○	●	-	●
<i>Chlamydatus (Euattus) pullus</i>	○	●	●	-	-	●	-	-	●	●	●

	WV	OV	AN	LI	VB	BR	BW	HT	NA	LG	LX
<i>Chlamydatus (Eurymerocoris) evanescens</i>	-	●	●	-	-	-	●	-	●	●	●
<i>Compsidolon (Coniortodes) salicellum</i>	●	●	●	-	-	●	-	●	●	●	●
<i>Conostethus griseus</i>	●	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Conostethus roseus</i>	-	●	●	-	-	-	-	●	-	-	●
<i>Conostethus venustus venustus</i>	●	●	●	●	-	-	-	-	●	●	-
<i>Criocoris crassicornis</i>	-	-	○	○	-	-	-	-	●	●	●
<i>Criocoris nigripes</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Europiella albipennis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Europiella alpina</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Europiella artemisiae</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Europiella decolor</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Eurycolpus flaveolus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	●
<i>Harpocera thoracica</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Hoplomachus thunbergii</i>	-	-	-	-	-	-	●	●	●	●	●
<i>Lopus decolor decolor</i>	-	●	●	●	●	●	●	-	●	●	●
<i>Macrotylus (Alloeonycha) paykullii</i>	●	●	-	-	-	-	-	○	●	●	●
<i>Macrotylus (Alloeonycha) solitarius</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	-
<i>Megalocoleus molliculus</i>	●	●	●	●	●	●	○	●	●	●	-
<i>Megalocoleus tanacetii</i>	●	●	●	●	-	●	●	●	●	●	●
<i>Monosynamma bohemanii</i>	○	●	○	-	-	○	○	○	-	-	●
<i>Monosynamma maritimum</i>	●	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Monosynamma sabulicola</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	●
<i>Oncotylus (Oncotylus) punctipes</i>	●	●	●	●	-	●	-	○	●	●	●
<i>Oncotylus (Oncotylus) viridiflavus viridiflavus</i>	●	-	-	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Orthonotus rufifrons</i>	●	●	●	●	-	●	-	●	●	●	●
<i>Phoenicocoris modestus</i>	-	-	-	●	-	-	-	-	●	-	●
<i>Phoenicocoris obscurellus</i>	-	-	●	●	-	-	-	-	-	●	●
<i>Phylus (Phylus) coryli</i>	●	●	●	-	●	●	-	●	●	●	●
<i>Phylus (Phylus) melanocephalus</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Plagiognathus (P.) arbustorum arbustorum</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Plagiognathus (Plagiognathus) chrysanthemi</i>	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
<i>Plagiognathus (Plagiognathus) fulvipennis</i>	-	●	○	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Plagiognathus vitellinus</i>	-	-	●	-	●	-	-	-	●	-	●
<i>Plesiodema pinetella</i>	-	-	●	-	-	○	-	-	●	-	●
<i>Psallus (Apocremnus) betuleti</i>	-	○	●	-	●	-	○	●	●	●	●
<i>Psallus (Apocremnus) montanus</i>	●	●	●	●	-	-	-	●	-	●	-
<i>Psallus (Hylopsallus) assimilis</i>	-	-	○	-	-	○	-	-	●	○	●
<i>Psallus (Hylopsallus) perrisi</i>	●	●	●	●	○	○	●	○	●	●	●
<i>Psallus (Hylopsallus) pseudoplatani</i>	-	-	-	-	●	-	-	-	●	-	●
<i>Psallus (Hylopsallus) variabilis</i>	-	-	○	●	-	○	-	-	●	●	●
<i>Psallus (Hylopsallus) wagneri</i>	●	-	-	●	-	-	-	-	-	●	●
<i>Psallus (Mesopsallus) ambiguus</i>	-	●	●	●	●	●	-	●	●	●	●
<i>Psallus (Phylidea) quercus</i>	-	●	●	●	-	●	-	●	●	●	●
<i>Psallus (Pityopsallus) luridus</i>	-	-	●	-	-	-	-	-	●	-	-
<i>Psallus (Psallus) albicinctus</i>	-	-	●	●	-	○	-	●	-	●	-
<i>Psallus (Psallus) confusus</i>	●	-	-	●	●	●	-	-	-	-	-
<i>Psallus (Psallus) falleni</i>	●	●	●	-	-	○	-	-	-	○	●
<i>Psallus (Psallus) flavellus</i>	-	●	●	●	●	●	-	●	●	●	●

	WV	OV	AN	LI	VB	BR	BW	HT	NA	LG	LX
<i>Psallus (Psallus) haematodes</i>	●	●	●	-	-	●	-	●	-	●	●
<i>Psallus (Psallus) lepidus</i>	-	●	●	-	-	●	-	-	●	-	●
<i>Psallus (Psallus) mollis</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	-	●
<i>Psallus (Psallus) salicis</i>	-	●	●	-	-	●	●	-	●	●	-
<i>Psallus (Psallus) varians varians</i>	●	●	●	●	●	●	-	●	-	●	●
<i>Salicarus (Salicarus) roseri</i>	●	●	●	-	-	-	●	-	●	●	●
<i>Sthenarus rotermundi</i>	●	●	●	-	●	●	-	-	●	-	-
<i>Tinicephalus (Tinicephalus) hortulanus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	●	●	●
<i>Tuponia (Chlorotuponia) hippophaes</i>	●	-	-	-	-	-	-	●	-	-	-
<i>Tytthus pygmaeus</i>	○	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nombre total d'espèces (●)	103	135	144	120	90	113	83	106	175	159	159

Bijlage 4. Waarnemers

Organisaties

- Vereniging voor insectenliefhebbers v.z.w. Gent (ATALANTA)
- Commission de l'Environnement de Bruxelles et Environ a.s.b.i. (CEBE)
- Milieu Commissie Brussel en omgeving v.z.w. (MOB)
- Cercle des entomologistes Liégeois (CEL)
- Ecologische Werkgroep Meanderland
- Gembloux AgroBioTech (voorheen Faculté des Sciences agronomiques de Gembloux) (FSAG)
- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
- Institut Supérieur d'Agriculture de la Reid (ISA)
- Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN)
- Limburgse Koepel Natuurstudies (Likona)
- NCB Naturalis Leiden (RMNH)
- Universiteit Gent
- Zoölogisch Museum, Amsterdam (ZMAN, in RMNH)

Waarnemers

Aarifi, Y.	Ba Ana, M.	Bayens, R.	Boland, S.
Abras, S.	Baakil, L.	Bayert, L.	Boldrini, S.
Abrassart, G.	Bachv, A.	Bayot	Bollaerts, P.
Acermans, J.M.	Baelen	Beauvais, M.	Boly, C.
Adant	Baert, D.	Becker, L.	Bolyn, T.J
Adriaens, V.	Baert, G.L.	Beckers, G.	Bömcke
Agot, T.	Baert, L.	Beckers, M.	Bona, C.
Albert, C.	Baeteman, J.	Becquevort, C.H.	Bon-Amor, M.
Albessard, J.	Baeten, S.	Beekkerk, R.J.	Bonhon, A.
Albras, M.	Baetens	Belaire, E.	Bonmarchand, S.
Alderweireldt, M.	Baeyers, R.	Bellemans, L.	Bonmarriage, P.
Alexandre, F.	Bailant, D.	Bellou, H.	Bonnet, M.
Allaer, L.	Baiwir, R.	Belmans, B.	Bonssart, H.
Allaer, P.	Balestrie, B.	Ben-Amor, M.	Boon, G.
Allaert, A.	Ball, A.	Bensalah	Boone, A.
Allant	Baltus, C.	Benziane, M.	Boosten, G.
Amamou, S.	Barbaresch, F.	Berleur, R.	Boosten, R.
Amand, O.	Barbiaux, R.	Bernard, L.	Boostens, G.
Amond F	Barendse, M.	Bernard, O.	Boreux, M.
Amor Mehrez, B.	Barendse, R.	Bernes, A.	Borgers, N.
Anellouk, A.	Barnard, C.	Bernier	Boselli, P.
Apels, D.	Barnich, D.	Bertemes	Bosmans, R.
Arauxol	Barotte, D.	Bertrand, L.	Bosquet, L.
Archambeau, G.	Bartholomeeusen, F.	Bette, H.	Bossant, L.
Archille, F.	Bassiouni, A.	Beveloson	Bossuyt, F.
Arcq, J.	Bastin, C.	Bianchi, R.	Bottelier, E.
Arnal, D.	Battelier, E.	Bibani, Y.	Bouchat, F.
Arnauld, J.	Baudart, M.	Bidouil, C.	Boucher, F.
Arnould, F.	Baudesson	Boby, C.	Boudali, R.
Arnould, T.	Baudet	Bocca, S.	Boudart, M.
Arnould, V.	Baudhuin, T.	Bockkom, S.	Bougelet
Attenelle	Baudin, M.	Bocklandt, R.	Bouillon
Aufiero, G.	Baudison	Bocquillet, G.	Bousette, V.
Aukema, B.	Baudon, J.	Bodet	Bouvet, D.
Auquier, E.	Baudouin, J.	Bodson, P.	Brabant, O.
Autem, B.	Baugnée, J.-Y.	Boevinger, S.	Bracke, F.
Azafujaralaz	Bauwens, S.	Boland, A.	Brackman, J.

Bracke, K.	Chalmagne	Cremer, R.	De Coudrier
Bracq, F.	Champagne, A.	Crepin, L.	De Cremer, A.
Bradfer, P.	Chantraine	Creurier, R.	De Foy, G.
Brand, J.	Charlier, A.	Crevecœur, L.	De Francquen, P.
Branquart, E.	Charlier, S.	Crokaert, C.	De Franquen, F.
Breuer, A.	Chatt, A.	Croquet, C.	De Gaultier, F.
Breugelmans	Chavalle, S.	Crupin, F.	De Greef, S.
Brison, D.	Cheikh	Curnis, F.	De Haes, V.
Brisy	Chérot, F.	Cuvelier, J.	De Heusch, O.
Brohez, P.	Chevalier, C.	Cwikowski, M.	De Horven
Bronchain, N.	Chevau, T.	d'Ardres.	De Jonck
Bronchart, M.	Chevreaux, M.	d'Almeida, M.	De Kempeneer
Bronelli, P.	Cieters, D.	d'Amico, S.	De Keyser, S.
Brouir, F.	Claes, M.	d'Hauwer, S.	De Klerk, V.
Bruel, W.	Claessen, J.	d'Orchiment, A.	De Koning, H.
Bruers, J.M.	Claeys, R.	d'Orchymont, G.	De l'Escaille, D.
Bruge, H.	Clarysse, L.	d'Ursel, F.	De Langh, P.
Bruggeman, Chr.	Clavarear, H.	Da Silva, V.	De Ligne, A.
Brunck, F.	Cloes, A.	Daelemans, J.	De Maeseneer, J.
Brunet, A.	Cocu, P.	Dahmen, M.	De Malet, S.
Brunin, E.	Colard, L.	Dailly, H.	De Marneffe, H.
Bruwier, D.	Colaax, N.	Daise	De Meersman, F.
Bruyere	Colette, W.	Dalemans, J.F.	De Meulder, A.
Budiantu, M.	Collard, F.	Dambrain, C.	De Meyer
Bulteau, V.	Collart, A.	Dandois, S.	De Moffaris, P.
Buonatesta, R.	Collart, C.	Dangoisse	De Moffart, P.
Burton, V.	Collet, E.	Dangoxhe, E.	De Moflain
Busine	Collet, S.	Daoust, M.	De Mollart, P.
Button, S.	Collin, C.	Daoust, S.	De Munck, M.
Buyze, O.	Collin, J.F.	Dardenne, F.	De Paoli, M.
Cadang, E.	Conotte,	Dardenne, G.	De Potesta, E.
Cahay, F.	Constanje, N.L.	Daube, J.	De Prez, J.
Calier, A.	Constant, J.	Daubresse, G.	De Prins, S.
Callebaut, O.	Constant, N.	Daugimont, A.	De Pryck, V.
Callut, T.	Coomans, M.	David, J.	De Ruette
Calmeyn, K.	Coopman, L.	David, S.	De Rycke, A.
Cambron, R.	Cooremans, J.	De Bie, J.	De Saedeleer, V.
Canazza, G.	Copin, G.	De Blauw, H.	De Salk, B.
Capart, A.	Coppée, J.-Ph.	De Block, P.	De Smedt, P.
Capella, Q.	Coppée, Th.	De Boey, B.	De Somer, Ph.
Capelle, F.	Coppen, N.	De Bonlome, N.	De Valensart, A.
Capenol, C.	Coquelet, L.	De Borre, A.	De Vos, F.
Capon, P.	Corbusier, N.	De Borre, J.	De Wit, L.
Capouillez	Cordiez, F.	De Bouwer	De Witte, J.M.
Castaigne, M.	Cornet, G.	De Brabant	De Witte, R.
Casteleyn, M.	Cornez, S.	De Brogniez, A.	De Wouters.
Castiaux, A.	Cortens, J.	De Bruxelles, S.	De Wulf, S.
Catelier, F.	Cotton, S.	De Bruycker, A.	De Zwaene, F.
Catelin, F.	Couche.	De Causmaecker, A.	Debaisieux, F.
Cayrol, R.	Courteille, G.	De Champs, C.	Debaisieux, P.
Cécile, A.	Cousin, C.	De Clercq, K.	Debast, D.
Céline, G.	Cox, P.	De Clercq, R.	Debauche, H.
Cession, S.	Crasson, R.	De Cock, W.	Debilde, I.

Debouck, D.	Delvaux, C.	Dheux, J.M.	Dussart, C.
Debroux	Delvaux, M.	Dhyne, C.	Duvivier, A.
Debry, P.	Delvigne, R.	Di Silvestro, A.	Duvivier, D.
Dechesne, F.	Demande, N.	Diagne	Eeman, J.
Dechie, R.	Demaret, C.	Didderen, I.	Eenman, J.
Decleer, K.	Demburg, S.	Dierks, E.	Ek, G.
Decock, C.	Demeulder, L.	Dieudonné, A.	El Agrebi, Y.
Decraye, A.	Demeyer, L.	Diez P.	Elias, E.
Decrême, V.	Demortier, G.	Dirickx, H.	Empain, T.
Decrick, L.	Demoulin, G.	Dockx, S.	Engbert, J.M.
Decuper, B.	Demoulin, J.	Doguet, F.	Enycbort, J.M.
Decuyper, A.	Den Hartog-Noordam, D.	Doguet, M.	Esbroeck
Dedry, L.	Denayer, J.	Dolpire, S.	Escobedo, D.
Defaurux, C.	Denef, J.	Donckier, F.	Estas, N.
Defour, P.A.	Deneufbourg, M.	Donckier, H.	Etienne, E.
Defroidmont, D.	Deneve, C.	Donea, M.	Etienne, G.
Defuisseaux	Denis, A.	Dontaine, J.F.	Etienne, Y.
Deglin, A.S.	Denis, J.	Doornaert, A.	Evens, J.
Degré, A.	Denis, P.	Dorthu, L.	Everaert, V.
Dehez, M.	Denoncin, A.	Dorval, A.	Evrard, B.
Dehombreux, E.	Denonville, J.	Douille, T.	Eyckmans, A.
Dehoux, G.	Denuit	Doumro, M.	Eylenbosch, D.
Dekeirer, C.	Denys, A.	Dreyer, E.	Fagel, G.
Dekeukeleire, D.	Depauw, A.	Dries, H.	Fagot, J.
Del Aguila, O.	Depieren, A.	Drumont, A.	Fagot, L.
Delaedt, R.	Depiereux, A.	Dubois, A.	Fahx, B.
Delande, M.	Deplire, A	Dubois, C.	Faivre
Delangue, C.	Depré, J.	Dubois, E.	Fallise, J.
Delannay, C.	Depré, P.	Dubois, H.	Famerée, D.
Delapierre, C.	Derfouf .	Ducatteeuw, V.	Fanchamps
Delaye, F.	Dermarcin, P.	Ducenne, S.	Fassotte, C.
Delbart, E.	Deroose.	Duchêne, B.	Félix, A.C.
Delbecq, R.	Deroover, T.	Duchene, C.	Feretans, F.
Delbouille, L.	Descamps, M.	Duchênne, E.	Fery, S.
Delcour, A.	Descartes, C.	Duchesne, A.	Feys, S.
Delcour, B.	Deschepper, Ch.	Ducland, L.A.	Feytongs, S.
Delcourt, H.	Desmecht, R.	Ducoeur, P.	Fickers, P.
Delcourt, J.F.	Desmet, H.	Duculot, J.	Fievet, J.
Delcroix, S.	Desoumaux	Dudu, F.F.	Filala, Z.
Delecolle	Dessart, P.	Duez, P.	Fischer, R.
Deledique	Destrebecq, M.	Duffels, J.P.	Flanne, J.L.
Delens, B.	Dethier, M.	Dufour, P.A.	Flawinne, J.
Delens, C.	Detiège	Dufourmy, S.	Flor
Deleroix	Detry, R.	Dufrans	Floré, P.
Delferrier	Devaere, N.	Duhayon, O.	Fokker, A.J.F.
Delforge, C.	Devalez, J.	Dujardin, J.	Fonder, N.
Delfosse, F.	Devos, D.	Dumortier, D.	Fontaine, D.
Dellecolle	Dewandeleer, N.	Dumortier, V.	Fontaine, F.
Dellis, M.	Dewavre, L.	Dumoulin, S.	Fontaine, S.
Delmotte, A.	Dewez, F.	Duplat, D.	Fonteyne
Delmotte, T.	Dewez, I.	Dupont, M	Forret
Delsinne, O.	Dewolff, M.	Durdu, J.F.	Fosset, T.
Deltenre	Dezwaene, F.	Durinck, A.	Foucant, M.

Fourmanoir, H.	Ghuisoland, J.	Guillaume, G.	Hennel, E.
Fourneaux, E.	Ghysel, A.	Guillaume, F.	Heneresse, Th.
Fournie, F.	Ghysen, Q.	Guillaume, P.	Henno, B.
Fournier	Ghysselinckx.	Guiot, M.	Henreux, J.
Franchamps	Gielen, C.	Guiot, T.	Henry
Francillon, D.	Gigot, N.	Gumiro	Hensens, J.F.
Francois, C.	Gilles, A.	Gyselinck, Th.	Hérion, A.
François, E.	Gilles, L.	Haan, P.M.	Herman, A.C.
François, L.	Gilliaux, V.	Habran, G.	Herman, D.
Francois, M.	Gillis, C.	Haeck, G.	Herman, G.
Francquen, P.	Gilot, L.	Haesen	Hermes, D.J.
Frankart, J.	Gilsa, P.	Hagelstein, S.	Herr, C.
Franquinet, M.	Gilson, J.	Haghebaert, G.	Herremans, M.
Frédéric, E.	Gilson, P.	Halbardier, J.F.	Herremans, R.
Fremet, L.	Giltay, A.	Halet, P.	Hertsens, J.M.
Frennet, Ph.	Giltay, L.	Halleux, B.	Heuskin, S.
Frennet, S.	Giovannini, M.	Halleux, V.	Heuze, F.
Frere, H.	Glibert, J.	Halmes, P.	Heyndericx, J.
Frérotte, S.	Glinne, J.	Halusiak, M.	Heynen, F.
Freschi, J.	Glowacz, M.	Hamm, S.V.	Heynsberges, S.V.
Frischkom, T.	Gobbe, E.	Hamon, O.	Hick, C.
Fruyt, C.	Gobert, W.	Hann, P.M.	Hick, G.
Gabert, W.	Gobert, S.	Hanon, O.	Higuet, N.
Gaëtan, E.	Goble, E.	Hanot, A.	Hinnekens, G.
Gahide, C.	Godding, E.	Hanssens, B.	Hirtt, L.
Gailliez, S.	Godeau, J.F.	Hantson, E.	Hoc, F.
Gallant, J.-B.	Godfrin, C.	Haot, S.	Holvoet, V.
Gallant, L.	Godfroid, S.	Harck, G.	Honba, D.
Garcia, N.	Goebel, L.	Harlier, G.	Horn, M.
Gaspar, S.	Goetghebuer, M.	Harmel L.	Houben, F.
Gaultier, F.	Goffin, D.	Harmel N.	Hougardy, X.
Geers, H.S.	Goncette, A.	Harrax	Hourart
Gelbgras, F.	Goosens, A.	Harvengt, D.	Hovine, A.
Genet	Gorrens, M.	Hastin, P.	Hoyaux, J.
Genon A.	Gosset, V.	Hauhuan	Huaux, J.W.
Genot, V.	Goubet, V.	Hautain, S.	Hubaut, D.
Genray, F.	Goulet, J.	Hautier, L.	Hubert, L.
Gerard, G.	Gouttière, C.	Hautot, C.	Huet, D.
Gérard, N.	Grandry, M.	Havenith, J.	Huygens, P.
Gerard, O.	Grasser, C.	Hay, E.	Ichinosawa, M.
Gérard, S.	Gravez, G.	Hayot, B.	Inglese, M.
Gerard, Y.	Gravez, P.	Hecq, J.	Ippersiel
Gérardin, D.	Gregoire, D.	Hela, F.	Issa, Z.
Geriens, R.	Grègoire, H.	Helleputte, D.	Istace, G.
Gerin, D.	Grignard, A.	Helleputte, M.	Istace, V.
Germain, C.	Grootaert, P.	Henderickx, P.	Jacqmain, E.
Gestykasus, N.	Grosjean, E.	Henderickx, V.	Jacques, L.
Geukens, K.	Gruntowy, J.	Hendrix, J.	Jacques, V.
Geurin, A.	Gruwier, C.	Henin, C.	Jacquet, D.
Gévimont, J.F.	Guégan, M.-C.	Hennebel, D.	Jacquin
Ghelier, Z.	Guendouzi	Hennebel, W.	Jadot, Y.
Ghesquiére	Gueur, S.	Hennebert, F.	Jaegere, T.
Ghislain, D.	Gueye, M.	Hennebert, S.	Jamouille, E.

Janique, G.	Lacroix, F.	Legrand, A.	Lomba, J.F.
Janmouille, E.	Lacroix, G.	Lehaire, F.	Lombaert, J.F.
Jansen, L.	Ladang, E.	Lejeune, J.	Longrée, L.
Janssen, L.	Ladeuze, S.	Lekene, M.	Longueville, F.
Janssens, A.	Lafrançois, D.	Leleup, J.	Loos, P.
Janssens, E.	Lahaye, S.	Leleup, N.	Lorent, E.
Janssens, F.	Laigmage, P.	Lelotte, M.	Loriers, A.
Jaques	Laine, G.	Leloup, F.	Losciuto, S.
Jason, D.	Lamarche, F.	Leloup, L.	Losseau, C.
Jaumain, T.	Lambert, S.	Lemaire, Q.	Lothar, O.
Jaumotte, V.	Lambotte, D.	Lemaire, S.	Louwette, V.
Jenaed, Ph.	Lambotte, F.	Lemal, C.	Loyens, G.
Jeoffrey, H.	Lambrechts, C.	Lemineur, P.	Lunoiana
Jeuniaux, C.	Lameere, A.	Lemmers, A.	MacGillavry, D.
Jiame, J.L.	Lamote, M.	Lempereur, J.M.	Macicq
Jimbi, T.	Lanartz, J.	Lempke, B.J.	Madnecker
Jocqué, R.	Langhendrie	Lentz, J.M.	Maelfait, J.P.
John, A.	Laporte	Léonard, C.	Maenland
Joie, E.	Lapouilly	Leonard, J.M.	Maertens, T.
Joiret, J.	Larat, V.	Leonard, M.	Maes, B.J.
Jole, E.	Lardinois	Leonard, O.	Maes, S.
Jolet, D.	Laruelle	Léonard, Y.	Magali, L.
Jolivet, P.	Latine, R.	Lepereur, J.Y.	Magis, N.
Jomaux, F.	Latour, E.	Lequint, C.	Magnien, F.
Joret, J.	Laurent, B.	Lermusieuux, H.	Maiche, M.
Joskin, N.	Laurent, L.	Lerot, B.	Maigret, O.
Jossin, B.	Laurent, R.	Leroy, M.	Maincent, A.
Joveneau, A.	Laurent, S.	Leroy, N.	Mainil, M.
Julien, A.	Lauvaux, S.	Leruth, R.	Mairessa, J.L.
Kairet, S.	Laverdure, V.	Lescot, H.	Maistriau, G.
Kaluma, M.	Laviolette, P.	Lesenfants, R.	Makart, O.
Kanesataka	Lays, P.	Lesgardeur, A.	Malchais, P.
Karapetlan, J.	Lazard, J.	Lessenfants	Malengreaux
Kayon, C.	Le Comte, T.H.	Leterme, E.	Mallien
Kehl	Lebailly, P.	Leurquin, M.	Maman, A.
Kekenbosch, J.	Lebeau, J.	Leveque, J.	Manart, B.
Keller	Lebrun, F.	Leveugle, M.	Manirahos
Kestemont, M.H.	Lebrun, M.	Levy	Manitambona
Keuppens, M.	Lechanteur, F.	Leys, G.	Mano, P.
Keymolen	Leclerck, G.	Leysen, K.	Maqua, J.F.
Khawly	Leclerck, J.	Libeer, R.	Maquet, A.
Khinosawa, M.	Leclerq, F.	Libert, L.	Marchoul, B.
Kim, S.	Lecocq, G.	Liégeois, P.	Marcq, P.
Kizozo, S.S.	Lecomte, T.	Lienard, P.	Maréchal, J.L.
Kochelmann, V.	Lecomten, S.	Lievyns, S.	Maréchal, M.
Koller, A.	Ledent	Ligot, P.	Maréchal, P.
Koto, N.	Lefebvre, A.	Limbourg, P.	Marfand, J.M.
Kouache, M.	Lefebvre, J.	Limbourg, Q.	Marganne, P.
Kremer, J.L.	Lefevre, F.	Lindsey, V.	Mar, N.
Kuipers, C.	Lefevre, L.	Ling, B.	Marich, S.
Kummert	Lefevre, M.	Lippens, S.	Marien, F.
Kyangwi	Legrain, M.	Lodewijckx, M.K.	Marj, M.
La Gleize, J.F.	Legrain, X.	Loir, M.	Marlet, C.

Marlier, G.	Millet, C.	Nihoul, J.	Pauwels, S.
Marlois	Mine, E.	Nijs, A.	Payot, L.
Marneffe, C.	Minet, G.	Ninane	Pédrón, M.
Marrant, C.	Minsier, F.	Nirvarlet, V.	Peeters, H.
Marsick, S.	Moens, L.	Nkenda, N.	Peeters, J.P.
Martel	Moers, A.	Nmaud, M.	Peeters, L.
Martin, D.	Moffarts, P.	Noce, D.	Peiffer, E.T.
Martin, J.	Mokadem	Noel, S.	Pereaux, N.
Martin, L.M.	Molenberg, J.M.	Noiret, A.	Pereaux, V.
Martin, P.	Molliez	Nouls, F.	Peremans, F.
Martin, T.	Mommens, X.	Novent, O.	Persoon, S.
Mary, M.	Mondry	Nqenda, N.	Peters, H.
Masset, S.	Monnoyer, D.	Nys A.	Petit, A.F.
Massinon, M.	Montalto	Nyskens, F.	Petit, J.
Masson, M.	Morcrette, S.	Nzokirantevye, B.	Petit, S.
Masson, V.	Moreau, E.	Oilliaux, V.	Petre, L.
Matagne, G.	Morelle, K.	Olivier, T.	Pevenage, S.
Matheu, Y.	Morin, J.L.	Omram, O.	Philippart, J.
Mathieu, D.	Mortelmans, J.	Ortegat, B.	Philippe, J.
Mathieu, O.	Mortiaux, F.	Ortegat, E.	Phillipart, C.
Mathot, J.	Mortier, B.	Othmane	Pierard, N.
Mathy, Q.	Moskwyn, S.	Ouhaddon, S.	Piesschaert, F.
Matocq, A.	Mostade, O.	Overlaet, F.G.	Pietquin, G.
Matocq, J.	Mouchet, F.	Oversteuns, J.	Piette, S.
Mattar, T.	Moutsinga	Pacque, S.	Pilette, F.
Mayenez, C.	Mujogo, V.	Padourek, N.	Pincen, Y.
Mayné, R.	Mullender, C.	Palange, V.	Pintens, J.
Mbelo, O.	Muller, J.	Palm, A.	Pirard, B.
Mbiya, T.	Muller, P.	Palocios, M.	Piret, H.
Meanderland	Muselle	Panier, E.	Piret, P.Y.
Medagangoda, A.	Musogo, U.	Panis, A.	Piron, J.
Meersschout, W.	Nadzialek, S.	Paquay, M.	Piron, V.
Mees, P.	Nagy, C.	Paque, B.	Pironnet, E.
Mehrez, B.	Nasdrovisky, B.	Paque, J.F.	Pirotte, C.
Melchior, C.	Natalis, H.	Paque, S.	Pirotte, S.
Menart, B.	Nauling	Paques, T.	Pissard, A.
Mercenier, B.	Navaeu, V.F.	Paquet, A.	Placet, N.
Mercier, L.	Nazé, O.	Paquot, S.	Plack, S.
Merckx, B.	Ndaya, B.	Pardoms, A.	Plasmann, Y.
Mertens, C.	Ndiaye, F.	Paren, O.	Platteau, L.
Mertens, P.	Née, F.	Parez, C.	Plennevaux, P.
Mertz, P.	Negrinotte, T.	Parfonry, J.	Plon, J.
Mespreuve, A.	Nève, C.	Parmentier, R.	Plotieau
Michalowski, J.M.	Nève, F.	Parognus, A.	Plu, D.
Michaux, N.	Nève, J.J.	Pasau, B.	Pluijgers, M.
Michel, B.	Neycken, C.	Patin, O.	Plume, F.
Michiels, D.	Neyrinck, G.	Patout, C.	Plumer, S.
Midrée, N.	Nfundiko	Patte	Pluquet, E.
Miessen, G.A.	Ngansop, E.	Paulin, O.	Podrecca, M.
Miessen, J.A.	Ngoy, P.	Paulissen	Poelaert, C.
Mignon, J.	Nicolas, L.	Pauly A	Poelman, L.
Mignon, M.	Niessen	Pauwels, C.	Pollak, G.
Milissen, A.	Nietten	Pauwels, D.	Pollet, C.

Pollet, M.	Rmanitrera, S.	Schmets, K.	Strepenne
Poncin, F.	Robaye, V.	Schmitz, G.	Struyve, T.
Poncin, O.	Robben, J.	Schonmacker, C.	Subur
Poppe, P.	Robertson, M.	Schoonman	Sueur
Porsperger	Robette, G.	Schouteden, H.	Sunnaert, D.
Pottier, J.	Robeyns, D.	Schuermans, S.	Sylvester, D.
Poty, O.	Robise, A.	Schuster, A.	Sylvester, Y.
Pouleau, F.	Roelandts, J.L.	Schuyts, J.	Synave, H.
Poulin, O.	Roels, E.	Seffer, J.	Sztern, M.
Preist, C.	Roffimen	Segard, M.	Tahon, S.
Princen, Y.	Roggeman, S.	Segers, C.	Tanna, D.
Proces, P.	Roland, C.	Segers, R.	Tasiaux, B.
Put, H.	Roland, D.	Seiller, C.	Tassel, E.
Quentin, M.	Rolin, E.	Selouck, D.	Tassel, R.
Quievy, S.	Rongy, A.	Senden, G.	Tassignon, A.
Quoilin, D.	Ronsmans, J.	Sequans, F.X.	Taymans, J.
Raary, B.	Roos, J.	Servais, J.F.	Teheux, M.
Rabolli, S.	Roppe, H.	Servais, J.P.	Terwagne, S.
Radelet, M.	Rose, L.	Servotte, J.P.	Thény
Raeafindralaza	Rossignon, O.	Severin, G.	Thibau, K.
Rafalowicz, T.	Rottier	Severin, P.	Thibaut, F.
Raison, R.	Rouard, M.	Séverine, W.	Thieren, Y.
Rakotosalama, M.H.	Roubben, L.	Simon, F.	Thijs, C.
Ramet, Q.	Rouelle, S.	Simon, T.	Thirot
Ranwez, L.	Rousseau, C.	Simonis, E.	Thiry, F.
Rase	Rousseau, L.	Simons E	Thomas, A.
Rasmont, P.	Rousset, C.	Ska, C.	Thomas, T.
Rasseneur, L.	Rousset, K.	Skelton, E.	Thomson, T.
Ratz, T.	Royer, C.	Slabbinck, J.	Thonar, A.
Ravignat, E.	Rubberecht, L.	Sleiman, S.	Thonissen, K.
Regau, M.	Ruelle, L.	Smets, D.	Thonon, A.
Regnier	Rurangwa, S.	Smets, K.	Thore, M.
Reiber, F.	Rusabana, N.	Smit, H.A.	Thunus, O.
Reichling, L.	Ruzangwa S.	Sneessens	Thys, N.
Remience, V.	Rybaczek, H.	Solheid, P.	Tille, G.
Renard, P.	Sablon, A.	Sondag, F.	Timmermans, A.
Renard, Q.	Sablon, O.	Soors, J.	Timmermans, F.
Renard, T.	Salembier, J.	Sory, D.	Tips, W.
Renauld, M.	Salvo, C.	Soumare, A.	Toint, S.
Renaville, B.	Sam Martin, G.	Speijer, E.A.	Tollet, A.
Renier, A.	Sandrine, A.	Speleers, O.	Tollet, H.
Renneson, M.	Satelin, F.	Speybrouck, F.	Tollet, R.
Rensonnet, A.	Saules	Spies, D.	Tomasovic, G.
Rensonnet, R.	Saumes, G.	Stalmans, J.M.	Tomaszkiewicz
Reouaux, A.	Scaillet, C.	Stassen, E.	Tonnoir, A.
Reuter, A.	Scailquin, X.	Steinier	Toorman, E.
Reuter, G.	Scaut, B.	Stevens, V.	Torros, G.
Reyniers, J.	Schaus, M.	Steyer, E.	Tosquinet, J.
Reynmaerst	Scherpereel, E.	Steyscard	Tournay, J.
Ribeaucourt, P.	Schiettecatte, B.	Stiennon, C.	Tournay, L.
Richerzhagen, C.	Schippers, C.	Stoop, G.	Tourneur, D.
Ridremont, F.	Schirvel, C.	Stoudeur, A.	Tournier, H.
Rihoux, L.	Schlim, S.	Street, D.	Toussaint, A.

Toussaint, J.F.	Van Schepdael, P.	Verbeylen, G.	Warquier, I.
Toussaint, L.	Van Schuytbroek, P.	Verbruggen, Chr.	Warzée, N.
Triolet, N.	Van Stalle, J.	Vereecken, N.	Wastiaux, O.
Tripnaux, H.	Van Steen, F.	Vergnon, X.	Wathelet, Y.
Troquet, M.	Van Steenwinkel, C.	Verhelst, L.	Watiez, S.
Turbang, J.N.	Van Stipdonk, A.	Verherbruggen	Wauters, C.
Turlot, A.	Van Tulder, D.	Verhève, F.	Wegnes, M.
Urbain, Y.	Van Uytvank, J.	Verhoecke, J.	Welschen, S.
Urbas, E.	Van Volxem, C.	Verhoeven, J.	Werner, G.
Uwitonze, P.	Van Winnendaele	Veriter, Y.	Wesmael, M.
Uytenhoef, M.	Van Zanen, B.	Verlaine, M.	Wesselson, H.
Vaerwyck, J.F.	Vanbellanghen	Vermeren H.	Wijckmans, G.
Valente, F.	Vancutsem, F.	Vermynen, R.	Wildmann, C.
Vallée, J.P.	Vandamme	Verplaetse, K.	Willaert, J.F.
Van Asbrocen	Vande Bossche, S.	Verref, L.	Willaert, M.
Van Asten, K.	Van de Loisep	Verrekt, M.	Willeame, C.
Van Beekkerk, R.J.	Vanden Abeele, L.	Vernue, V.	Willems, M.
Van Bignoot	Vandenbergh, C.	Verschueren, L.	Willemse, F.
Van Camberg, F.	Vandendael	Versigghel, J.	Williams, C.
Van Cleuvenbergen, G.	Vander Borgh, A.	Versaete, A.	Wilmast, O.
Van de Castele, D.	Vandereycken, A.	Verstraete, A.	Windmolders, K.
Van Cautberg, F.	Vanderhaeghe, J.	Verstraeten, D.	Wintjes, A.
Van Cleynenbreugel, S.	Vanderkelen, F.	Verswijfel, J.	Wolf, F.
Van Coppenolle, R.	Vanderplas, D.	Vertongen, G.	Woudstra, J.H.
Van de Bruerl, W.E.	Vanderschuren, H.	Vervecken, P.J.	Wouters, M.
Van de Walle, A.	Vanderstichelen, C.	Vervloet, P.	Wouters, P.
Van de Walle, I.	Vandervorst, B.	Vets, V.	Wursten, B.
Van den Neucker, T.	Vanderydt, C.	Vigreux, J.M.	Wuyts, E.
Van den Wyngaert, G.	Vandesompele, S.	Virlee, K.	Wynants, G.
Van der Donckt, J.-F.	Vanermen, L.	Viseur, S.	Wyns, G.
Van der Krift, H.J.	Vanhal, E.	Viskens, G.M.	Yemdjo
Van der Schueren, I.	Vanhauwaert, R.	Visser, G.	Yoann, E.
Van Dorsselaer, P.	Vanhecke, J.	Volghe, J.	Yu Quang
Van Driessche, J.	Vanhertbruggen	Volont, I.	Zaidan, T.
Van Driessche, L.	Vanhiesbeck, S.	Voneche, D.	Zaneongnon, N.
Van Dyck, V.	Vankerkhove, F.	Vos, L.	Zanfon, G.
Van Eeckhoutte, C.L.	Vanloot, G.	Vrancken, C.	Zounon
Van Eycken, B.	Vanmeerbeeck, Ph.	Vranckx, O.	
Van Grimberge, A.	Vanrie	Vreurick, G.M.	
Van Heddegem, W.	Vanthuynen, R.	Vrijdagh, J.M.	
Van Heghe, G.	Vanvoorden, J.	Vrijdagh, M.	
Van Hercke L.	Vassart, M.	Vuylsteke	
Van Humbeeck, O.	Vast, F.	Vynckier, A.	
Van Landuyt, B.	Vastemans, V.	Vynckier, T.	
Van Malderen, M.	Veneberg, S.	Waelput, J.J.	
Van Nuffel, C.	Veraghtert, W.	Wahis, R.	
Van Oost, M.	Verbeeck, E.	Walhin, J.S.	
Van Poeyer V.	Verbeelen, F.	Wallays, H.	
Van Praag	Verbeke, C.	Walter, R.	
Van Roeye, N.	Verbeke, F.	Wansart, A.	
Van Rooij, P.	Verbeke, J.	Wanufelle, L.	
Van Roudenhegge	Verbeke, K.	Wanzart, A.	
Van Sanden, P.	Verbeken, J.	Warlet, J.M.	

Bijlage 5: Soorten uit het aangrenzend gebied die niet in België zijn waargenomen

Bronnen: Nederland – NL (<http://www.eis-nederland.nl/wantsen.html>), West-Duitsland – DE: Nordrhein-Westfalen en Rheinland-Pfalz (Hoffmann & Melber, 2003; Simon, 2007, 2008), Noord-Frankrijk – FR: regio's Haute-Normandie, Nord-Pas-de-Calais, Picardie, Île-de-France, Champagne-Ardenne, Bourgogne, Lorraine, Alsace en Franche Comté (Ehanno, 1987) en Luxemburg – LU (Reichling, 2001).

	NL	DE	FR	LU
Familie Miridae				
Subfamilie Bryocorinae				
<i>Cyrtopeltis geniculata</i> Fieber, 1861	-	-	+	-
<i>Dicyphus (Brachyceroea) botrydis</i> Rieger, 2002	-	+	-	-
<i>Dicyphus (Dicyphus) escalerae</i> Lindberg 1934	-	+	-	-
<i>Macrolophus costalis</i> Fieber, 1858	-	-	+	-
<i>Stethoconus pyri</i> (Mella, 1869)	-	-	+	-
Subfamilie Mirinae				
<i>Adelphocoris hercynicus</i> Wagner, 1938	-	+	-	-
<i>Adelphocoris reichelii</i> (Fieber, 1836)	-	+	+	-
<i>Adelphocoris vandalicus</i> (Rossi, 1790)	-	+	+	-
<i>Agnocoris rubicundus</i> (Fallén, 1829)	+	+	+	+
<i>Brachycoleus decolor</i> Reuter, 1887	-	+	+	-
<i>Brachycoleus triangularis</i> (Goeze, 1778)	-	-	+	-
<i>Calocoris nemoralis</i> (Fabricius, 1787)	-	-	+	-
<i>Capsus pilifer</i> (Remane, 1950)	+	-	-	-
<i>Charagochilus spiralifer</i> Kerzhner, 1988	-	+	-	-
<i>Closterotomus trivialis</i> (A. Costa, 1853)	+	+	-	-
<i>Closterotomus ventralis</i> (1879)	-	-	+	-
<i>Cyphodema instabilis</i> (Lucas, 1849)	-	-	+	-
<i>Lygocoris minor</i> (Wagner, 1950)	+	-	+	-
<i>Lygocoris zebei</i> Günther, 1997	-	+	-	-
<i>Megacoelum beckeri</i> (Fieber, 1870)	+	+	+	-
<i>Phytocoris (Compsocorocoris) juniperi</i> Frey-Gessner, 1865	-	+	+	+
<i>Phytocoris (Exophytocoris) minor</i> Kirschbaum, 1856	-	+	?	-
<i>Phytocoris (Exophytocoris) parvulus</i> Reuter, 1880	-	+	-	-
<i>Phytocoris (Ktenocoris) austriacus</i> Wagner, 1954	-	+	-	-
<i>Phytocoris (Ktenocoris) insignis</i> Reuter, 1876	+	+	+	-
<i>Phytocoris (Ktenocoris) jordani</i> Wagner, 1954	-	+	-	-
<i>Phytocoris (Phytocoris) hirsutulus</i> Flor, 1861	-	+	-	+
<i>Phytocoris (Stictophytocoris) meridionalis</i> (Herrich-Schaeffer, 1835)	-	+	-	+
<i>Pinalitus atomarius</i> (Meyer-Dür, 1843)	+	-	+	-
<i>Polymerus (Poeciloscytus) asperulae</i> (Fieber, 1861)	-	+	+	-
<i>Polymerus (Poeciloscytus) brevicornis</i> (Reuter, 1879)	-	+	-	-
<i>Polymerus (Poeciloscytus) cognatus</i> (Fieber, 1858)	-	+	?	-
<i>Polymerus (Poeciloscytus) microphthalmus</i> (Wagner, 1951)	-	+	-	+
<i>Notostira erratica</i> (Linnaeus, 1758)	-	+	+	-
<i>Teratocoris paludum</i> J. Sahlberg, 1870	+	+	-	+
<i>Teratocoris saundersi</i> Douglas & Scott, 1869	+	-	-	-

	NL	DE	FR	LU
Subfamilie Orthotylinae				
<i>Euryopicoris nitidus</i> (Meyer-Dür)	-	+	-	-
<i>Halticus macrocephalus</i> Fieber, 1858	-	+	+	-
<i>Halticus pusillus</i> (Herrich-Schaeffer, 1835)	-	+	+	-
<i>Orthocephalus brevis</i> (Panzer, 1798)	-	+	+	-
<i>Pachytomella parallela</i> (Meyer-Dür, 1843)	+	+	+	-
<i>Schoenocoris flavomarginatus</i> (A.Costa)	-	-	+	-
<i>Strongylocoris atrocoeruleus</i> (Fieber, 1864)	-	+	+	-
<i>Strongylocoris erythroleptus</i> A. Costa, 1853	-	-	+	-
<i>Strongylocoris leucocephalus</i> (Linnaeus, 1758)	-	+	+	+
<i>Excentricus planicornis</i> (Herrich-Schaeffer, 1836)	-	+	-	-
<i>Fieberocapsus flaveolus</i> (Reuter, 1870)	+	-	-	-
<i>Globiceps</i> (<i>Kelidocoris</i>) <i>juniperi</i> Reuter, 1902	-	+	-	?
<i>Heterocordylus</i> (<i>Bothocranum</i>) <i>erythrophthalmus</i> (Hahn, 1833)	-	+	+	-
<i>Heterocordylus</i> (<i>H.</i>) <i>leptocerus</i> (Kirschbaum, 1856)	+	+	-	-
<i>Heterocordylus</i> (<i>H.</i>) <i>parvulus</i> Reuter, 1881	-	-	+	-
<i>Orthotylus</i> (<i>Melanotrichus</i>) <i>rubidus</i> (Puton, 1874)	+	-	+	-
<i>Orthotylus</i> (<i>Orthotylus</i>) <i>interpositus</i> K. Schmidt, 1938	-	+	-	+
<i>Orthotylus</i> (<i>Orthotylus</i>) <i>ochrotrichus</i> Fieber, 1864	+	-	-	-
<i>Orthotylus</i> (<i>Orthotylus</i>) <i>obscurus</i> Reuter, 1875	-	-	+	-
<i>Orthotylus</i> (<i>Parapachylops</i>) <i>caprai</i> Wagner, 1955	-	+	-	-
<i>Orthotylus</i> (<i>Pinocapsus</i>) <i>cupressi</i> Reuter, 1883	-	-	+	-
<i>Orthotylus</i> (<i>Pseudorthotylus</i>) <i>bilineatus</i> (Fallén, 1807)	+	+	+	+
Subfamilie Phylinae				
<i>Pilophorus simulans</i> Josifov, 1989	+	+	-	-
<i>Cremnocephalus alpestris</i> Wagner, 1941	-	+	-	-
<i>Hallodapus montandoni</i> Reuter, 1895	-	-	+	-
<i>Systellonotus thymi</i> (Signoret, 1859)	-	-	+	-
<i>Amblytylus brevicollis</i> Fieber, 1858	+	+	-	-
<i>Atomoscelis onusta</i> (Fieber, 1861)	-	+	+	-
<i>Atractotomus kolenatii</i> (Flor, 1860)	-	+	+	-
<i>Brachyarthrum limitatum</i> Fieber, 1858	+	+	+	+
<i>Criocoris nigricornis</i> Reuter, 1894	-	+	-	-
<i>Criocoris sulcicornis</i> (Kirschbaum, 1856)	+	+	+	-
<i>Icodema infusca</i> (Fieber, 1861)	-	-	+	-
<i>Lepidargyrus ancorifer</i> Fieber, 1858	-	+	+	+
<i>Macrotylus</i> (<i>Alloeonycha</i>) <i>horvathi</i> (Reuter, 1876)	-	+	+	+
<i>Macrotylus</i> (<i>Macrotylus</i>) <i>herrichi</i> (Reuter, 1873)	-	+	+	+
<i>Megalocoleus exsanguis</i> (Herrich-Schaeffer, 1835)	-	+	+	-
<i>Oncotylus</i> (<i>Cylindromelus</i>) <i>setulosus</i> (Herrich-Schaeffer, 1837)	-	-	+	-
<i>Phoenicocoris dissimilis</i> (Reuter, 1878)	-	-	+	-
<i>Placochilus seladonicus seladonicus</i> (Fallén, 1807)	-	+	+	+
<i>Phylus</i> (<i>Teratoscopus</i>) <i>plagiatus</i> (Herrich-Schaeffer, 1835)	-	-	+	-
<i>Psallus</i> (<i>Apocremnus</i>) <i>aethiops</i> (Zetterstedt, 1838)	+	+	-	-
<i>Psallus</i> (<i>Phylidea</i>) <i>ocularis</i> (Mulsant & Rey, 1852)	-	-	+	-
<i>Psallus</i> (<i>Pityopsallus</i>) <i>piceae</i> Reuter, 1878	-	+	-	-
<i>Psallus</i> (<i>Pityopsallus</i>) <i>pinicola</i> Reuter, 1875	-	+	+	-

	NL	DE	FR	LU
<i>Psallus (Psallus) aurora</i> (Mulsant & Rey, 1852)	-	-	+	-
<i>Psallus (Psallus) cruentatus</i> (Mulsant & Rey, 1852)	-	+	-	-
<i>Psallus (Psallus) punctulatus</i> Puton, 1874	+	+	-	+
<i>Tinicephalus (Tinicephalus) discrepans</i> Fieber, 1858	-	-	+	-
<i>Tuponia (Chlorotuponia) brevirostris</i> Reuter, 1883	-	+	-	-
<i>Tuponia (Tuponia) mixticolor</i> (A. Costa, 1862)	-	+	-	-
<i>Tytthus pubescens</i> (Knight, 1931)	+	+	-	+

Literatuur

- Ehanno B., 1987. Les hétéroptères mirides de France. Tome II-B. Inventaire biogéographique et atlas. *Inventaire de Faune et de Flore*, **42**: i-ix, 649-1075.
- Hoffmann H.-J. & Melber A., 2003. Verzeichnis der Wanzen (Heteroptera) Deutschlands. *Entomofauna Germanica*, **6**: 209-254.
- Simon H., 2007. 1. Nachtrag zum Verzeichnis der Wanzen in Rheinland-Pfalz (Insecta: Heteroptera). *Fauna Flora Rheinland-Pfalz*, **11** (1): 109-135.
- Simon H., 2008. 2. Nachtrag zum Verzeichnis der Wanzen in Rheinland-Pfalz (Insecta: Heteroptera). *Fauna Flora Rheinland-Pfalz*, **11** (2): 549-559.
- Reichling L., 2001. *Atlas des hétéroptères non-aquatiques du Luxembourg*. Musée National d'Histoire Naturelle, Luxembourg, 134 pp.

Bijlage 6. Verantwoording foto's

Adelphocoris quadripunctatus, ♂. Nederland, Overijssel, Ommen, Giethmense Veld, 24-8-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Atractotomus mali, ♀. Nederland, Overijssel, Den Ham. Hallerhoek, 9-6-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Blepharidopterus angulatus, ♀. Nederland, Zeeland, Koudekerke, 25-6-2012, Albert de Wilde (foto Albert de Wilde).

Bothynosus pilosus, ♀. Finland, Lapland, Levi, Sirkka, 17-5-2005, B. Aukema (foto Theodoor Heijerman).

Campyloneura virgula, ♀. Nederland, Overijssel, Hellendoorn, 15-7-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Compsidolon salicellum, ♂. Nederland, Overijssel, Den Ham, Hallerhoek, 30-6-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Conostethus roseus, ♀. Nederland, Overijssel, Lemele, Lemelerberg, 7-6-2013, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Cremnocephalus albolineatus, ♀. Nederland, Overijssel, Ommen, Boswachterij Ommen, Sahara, 8-7-2011, H. Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Deraeocoris flavilinea, ♀. Nederland, Zeeland, Koudekerke, 20-7-2009, Albert de Wilde (foto Albert de Wilde).

Deraeocoris trifasciatus, ♀. Nederland, Limburg, Castenray, Castenrayse Vennen, 25-6-2005, B. Aukema (foto Theodoor Heijerman).

Globiceps flavomaculatus, ♀. Nederland, Overijssel, Vriezenveen, Fayersheide, 27-6-2013, Gerwin van de Maat (foto Gerwin van de Maat).

Heterocordylus tibialis, ♀. Nederland, Overijssel, Ommen, Het Beerzerveld, 1-6-2012, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Heterotoma planicornis, ♀. Nederland, Overijssel, Hellendoorn, 30-6-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Isometopus intrusus, larve. Duitsland, Rheinland-Pfalz, Bad Kreuzenach, 6-2002 (foto Ekkehard Wachmann).

Isometopus intrusus, ♀. Duitsland, Baden-Württemberg, Nürtingen/Neckar, 4-7-1989, Christian Rieger (foto Theodoor Heijerman).

Lygus maritimus, ♂. Nederland, Zeeland, Koudekerke, 6-10-2007, Albert de Wilde (foto Albert de Wilde).

Malacocoris chlorizans, ♀. Nederland, Overijssel, Den Ham, Hallerhoek, 3-10-2012, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Mermitelocerus schmidtii, ♂. Duitsland, Rheinland-Pfalz, Bad Kreuzenach, 6-2001 (foto Ekkehard Wachmann).

Notostira elongata, ♀. Nederland, Overijssel, Hellendoorn, 2-3-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Oncotylus punctipes, ♀. Nederland, Overijssel, Vroomshoop, 16-6-2012, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Oncotylus viridiflavus, ♀. België, West-Vlaanderen, Moen, Orveytbos, 30-7-2011, Roeland Libeer (foto Roeland Libeer).

Pachytomella parallela, ♂. Nederland, Overijssel, Den Ham, Hallerhoek, 9-6-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Phylus melanocephalus, ♂. Nederland, Overijssel, Ommen, Archem, 19-6-12, H. Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Phytocoris tiliae, ♀. Nederland, Overijssel, Hellendoorn, Schuilenburg, 14-7-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Pilophorus cinnamopterus, ♀. Nederland, Overijssel, Ommen, Boswachterij Ommen, Sahara, 8-7-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Polymerus nigrata, ♀. Nederland, Zeeland, Koudekerke, 27-6-2009, Albert de Wilde (foto Albert de Wilde).

Systellonotus triguttatus, ♂ macropter. Nederland, Overijssel, Buurse, Buurserzand, 10-6-1990, B. Aukema (foto Theodoor Heijerman).

Systellonotus triguttatus, ♀ brachypter. Nederland, Overijssel, Buurse, Buurserzand, 9-6-1990, B. Aukema (foto Theodoor Heijerman).

Tupiocoris rhododendri, ♀. Nederland, Overijssel, Hellendoorn, Sprengenberg, 15-7-2011, Henk Soepenbergh (foto Henk Soepenbergh).

Tytthus pygmaeus, ♀. Wapse, Vromerveld, 26-8-2006, B. Aukema (foto Roy Kleukers).

Berend Aukema werd in 1949 geboren in Zaandam. Hij studeerde biologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en promoveerde aan de Wageningse Universiteit op een proefschrift over de achtergronden van vleugeldimorfie bij loopkevers van het geslacht *Calathus* getiteld "Flying for Life". Vanaf jonge leeftijd was hij al geïnteresseerd in wantsen en publiceerde vanaf 1976 regelmatig over ecologie, faunistiek en taxonomie van vooral de Nederlandse fauna. Van 1990 tot en met 2004 was hij hoofd van de sectie Entomologie van de Plantenziektenkundige Dienst in Wageningen en na zijn vroege pensionering wijdt hij zich volledig aan de studie van de wantsen. Een overzicht is te vinden op <http://www.eis-nederland.nl/wantsen.html>. Hij is gastonderzoeker Heteroptera bij Naturalis Biodiversity Center in Leiden, groepscoördinator Heteroptera voor Fauna Europaea, editor van de "Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region" en coördinator van de Werkgroep Heteroptera van EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden in Leiden.

Frédéric Chérot werd in 1970 in Sint-Agatha-Berchem geboren. Hij deed zijn middelbaar onderwijs in Ukkel aan de school Decroly en volgde daarna de richting biologie aan de Université Libre de Bruxelles (ULB), alwaar hij in 2002 de graad van doctor in de wetenschappen (zoölogie) behaalde met een thesis over de systematiek van de Mirini (Heteroptera, Miridae). Vervolgens werkte hij gedurende 8 jaren op het departement 'Biologie des Organismes' van de universiteit, waarna hij aan het 'Département de l'Etude du Milieu naturel et agricole' (DEMNA) van de Waalse Openbare Dienst (SPW) verbonden werd. Hier houdt hij zich met de controle van de ecologische kwaliteit van de waterlopen in Wallonië bezig op basis van de benthische macro-invertebraten volgens de Europese richtlijnen. Einde 2013 was hij auteur van 95 wetenschappelijke bijdragen over de verspreiding van de Heteroptera in België, de systematiek van de Miridae wereldwijd en de invasieve macro-invertebraten in de Waalse waterlopen. Hij beschreef 67 nieuwe soorten en 14 nieuwe genera, vooral van de Cylapinae en de Miridae in Azië en tropisch Amerika.

Gaby Viskens (geboren in 1944 te Geel) en **Jos Bruers** (geboren in 1941 te Antwerpen). Zonder speciale opleiding maar met elf jaar ervaring als helpers op natuurgebied, stelden we ons de vraag of in het natuurbeheer insecten niet worden benadeeld. We besloten dit vanuit de Koninklijke Antwerpse Vereniging voor Entomologie te onderzoeken voor de wantsenfamilie Miridae. We waren ons niet bewust van het feit dat er zo weinig aan deze familie gewerkt werd en dat de laatste naamlijst van deze familie al dateerde uit 1892! In 1990 kregen wij toestemming van Patrick Grootaert, afdelingshoofd entomologie van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen in Brussel om de nationale collectie te ordenen en aan te vullen naar het niveau van de ons omliggende landen. Door een prettige samenwerking met de Waalse heteropterologen en Berend Aukema uit Nederland is onze droom om een nieuw actueel verspreidingsoverzicht van de Belgische miriden te realiseren tot stand gekomen!

Reeds verschenen titels in de reeks '*Fauna van België*':
Titres déjà parus dans la série '*Faune de Belgique*':

POLL M., 1947. *Poissons Marins*. 452 pp., 267 figs.

DE WITTE G. F., 1948. *Amphibiens et Reptiles* (2ième Edition). 321 pp., 207 figs.

JANSSENS A., 1960. *Coléoptères lamellicornes*. 411 pp., 201 figs, 5 pl.

ADAM W., 1960. *Mollusques terrestres et dulcicoles*. 402 pp., 163 figs, 4 pl.

FRECHKOP S., 1981. *Mammifères* (2ième Edition). 545 pp., 330 figs.

MUYLAERT A., 1984. *Boktorren (Cerambycidae)*. 147 pp., 106 figs.

MUYLAERT A., 1990. *Longicornes (Cerambycidae)*. 139 pp., 106 figs.

VERLINDEN L., 1991. *Zweefvliegen (Syrphidae)*. 298 pp., 75 pl.

VERLINDEN L. 1992. *Syrphidés (Syrpidae)*. 298 pp., 75 pl.

DE BISEAU J.-C. & COUVREUR J.-M., 1994. *Fourmis (Formicidae)*. 56 pp., 98 figs.

JEUNIAUX Ch., 1996. *Elatérides (Elateridae)*. 172 pp., 64 figs.

PEETERS, M. & VAN GOETHEM, J.L. 2002. *Belgian Fauna and Alien Species. Verhandelingen van het symposium "Status en trends van de Belgische fauna met bijzondere aandacht voor uitheemse soorten". Actes du symposium "Faune belge: statut et tendances observées avec une attention particulière pour les espèces exotiques". Proceedings of the symposium Status and trends of the Belgian fauna with a particular emphasis on alien species*. 297 pp.

PEETERS, M., FRANKLIN, A. & VAN GOETHEM, J.L. 2003. *Biodiversity in Belgium*. 416 pp.

STOFFELEN E., HENDERICKX H., VERCAUTEREN T., LOCK K. & BOSMANS R., 2013, *De water- en oppervlaktewantsen van België*. 254 pp., 473 fig.

Bestellingen en vragen om inlichtingen zijn te richten aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen: bestellingen@natuurwetenschappen.be

Des commandes ou demandes d'informations peuvent être obtenues auprès de commandes@sciencesnaturelles.be.

In België komen ruim 600 soorten wantsen voor. Ondanks een grote diversiteit in uiterlijk en leefwijze vormen ze een ondergewaardeerde groep, waar weinig aandacht aan werd en wordt besteed. De enige uitzondering vormen de water- en oppervlaktewantsen, waarover onlangs ook een boek verscheen in deze serie.

Dit boek behandelt de miriden (familie Miridae), die in België met 231 soorten verreweg de soortenrijkste wantsenfamilie is. Het bevat beknopte informatie over ecologie, habitat, status en verspreiding van de soorten, verwijzingen naar determinatiewerken en foto's, en een overzicht van alle Belgische literatuur over miriden.

Het is echter in de eerste plaats een verspreidingsatlas, dus de nadruk ligt op het voorkomen en de verspreiding in België. Voor iedere soort zijn er kaarten voor de verspreiding in België vóór 1980 en vanaf 1980, een kaart van de verspreiding in Europa en een fenogram.

Oncotylus punctipes, ♀ (foto Henk Soepenbergh)